

Amerikán

NÁRODNÍ
KALENDÁŘ

Nakladem
AUG. GERINGERA,
150 W. 12TH ST., CHICAGO,
ILL.

Nádherný

Ročník XXVIII. Cena 65c.

Pro malé dítě právě tak

Jako pro starce. Jest dobře nejen pro dospělé, ale zároveň záchranou pro děti mít zásobu

Dra. Petra Hoboka

pohotově. Ono napravuje jejich malé choroby, odstraňuje veškerou vlhkost a vyrážku — činí tělo silným a pevným. Jest to dokonalý domácí lék v každém stáří. Ono čistí krev a zajišťuje pravidelný a zdravý oběh. Pravidluje žaludek a střeva, oživuje játra a přivádí ledviny k patřičné činnosti.

Netražte se v lékárnách

po tomto léku. Ty nemohou jej koupiti. Bylo vždy pravidlem, prodávati jej odběratelům přímo a proto vystříhejte se pokusům jejich, dáti Vám náhradou falšovaný neb horší prostředek.

Pište na

DRA. PETRA FAHRNEY-HO

a on ochotně zašle Vám zdarma časopis "Světlo" a jiné podrobnosti, které dokážou Vám, že on plným právem nárok činí na dobré účinky jeho léků.

Dr. PETER FAHRNEY,

110-114 So. Hoyne Ave., Chicago, Ill.

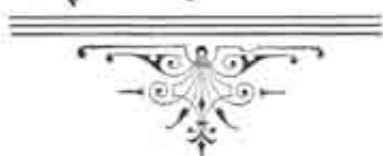

Ročník XXVIII.

AMERIKÁN

Národní Kalendář

NA ROK

1905

CHICAGO, ILLINOIS.

Tiskem a nákladem Aug. Gerinžera,

150 West 12th Street.

S mnoha
obrázky
vážného i
žertovného
obsahu.

Obsah tohoto kalendáře.

Titulní obraz. Slavnostní Dvorana, Terasy států a kaskády na výstavě v S. Louise (Barvotisk)	
Kalendář roční. — Letopisná znamení a žisa. — Pohyblivé svátky. — Čtyry roční období. — Přehled roku 1905. — Zatmění slunce a měsíce	3
Rubriky měsíční se jmény katolickými a evangelickými, jakož i vložky pro poznamenání příjmů a vydání v domácnosti, úkazy na nebi, židovský kalendář a pořekadla	4
Š-znam jmén dle abecedního pořádku a kdy případají	28
Kalendář pamětihodných událostí, velikých mužů a výtečků českých	30
Vyobrazení presidentských a místopresidentských kandidátů k národním volbám roku 1904	32
Kapitánův miláček. (Se 4 vyobrazeními.) Napsal M. Mašek	33
Cestou do nové vlasti. Napsal F. Andřík	62
Jak ješ Perda na výstavu. Napsal Josef Buřuta	70
Jan syn. Napsala V. Lužická	83
Kdo byl vinníkem. Napsal R. R.	108
Mikuláše Aleše kresby k národním písním a pořekadlům 193, 150, 160, 161, 172	189
V Patagonii. Satonický obrázek. Napsal P. J. Škaloud	151
Český humor. Básně K. Legera	159
Třešně. Básně K. Legera	199
Zapad do bahna a zahynul. Napsal Václav Petrážek	161
Z manželského ráje. Napsala Miloslava R. Hlínová	183
Kterak Luka Filipov spínil slovo. Epizoda z války 1870. Napsal F. Andřík	190
Pro smutné chvíle. Sběrka vybraných vtipů s 25 obrázky	193
Několik pestrých obrázků z předešlé mé cesty Asii. Napsal světový cestovatel E. Stan. Vráz. (8 9 vyobrazeními)	209
Píseň. Básně	222
Práce žen v Štustáti. Napsal prof. J. J. Král	223
Z českých popěvků. Milováni, Kamarádi	229
Čechové ve Spojených Státech. Upravil prof. J. J. Král	230
Měsíc. Básně K. Legera	240
Slu námořních mocností. (S obrázkem)	241
Pravidla, dle nichž se řídí udělování a vydávání průvodních listů ve Spoj. Státech	242
Prospěšné rady ku všeobecnému použití	242
Pro domácnost a hospodářství	249
Návod, jak možno hřbky čerstvé na símu udržeti	254
Vzpomínky životopisné k našim podobiznám. (8 29 vyobrazeními)	256
Několik slov o slušném chování	262
Paměti českých osadníků v Americe. (S 18 vyobrazeními)	262
Hry olympické. Napsal učitel tělocviku J. Čermák	288
Všeobecné vzdělání. Napsal Jos. J. Hájek	290
Louisianská výstava. (2 obrázky)	290
Válka rusko-japonská. (S 1 vyobrazením)	296
Čechoslovani. Národní píseň česká s nápěvem	299
Píseň Čecha. Národní píseň česká s nápěvem	299
Fývali Čechové. Národní píseň česká s nápěvem	300
Těšme se sládkou nadějí. Národní píseň česká s nápěvem	302
Muž bez slzí. Národní píseň česká s nápěvem	302
Zákon o naturalisaci (nabytí občanského práva)	303
Kdo je oprávněn volit při národních volbách	304
Člásky a odpovědi	305
Ohrovník požár v Baltimore, Md. (S 3 obrázky)	307
Čin ve Spojených Státech	308
Obyvatelstvo Spojených Států	311
Zákonité svátky	312
Poštovní sazby	314
Úpadkový zákon	314
Kalendář plodnosti nejužitečnějších domácích zvířat	318
Poležky v mřížích kuchářských. Zlaté zrna pro hospodyně	318
Severozápadní zákony o lovu zvěře a rybolovu	318
Žádosti o patenty	317
Lézt a teplota ve Spojených Státech	318
Srovnávací tabulka teplotměrů	318
Tabulka mzdy na základě 8 a 9 hodinové denní práce	319
Volební výsledky	320
Francouzská neb metrická soustava měr a vah	321
Vhodné tabulky k zjištění kteréhokoliv dne v týdnu v době 200 let od zavedení nového kalendáře od roku 1753 do 1952 včetně	322
Tabulka rozdílu denní doby měst ve Spojených Státech, vzdálenost jich od New Yorku a jízdní cena z New Yorku	323
Tabulky na vypočítávání úroků	324

Kalendář roční.

V roce 1905 počítá se:

od stvoření světa dle Calvisiusa.....	5854	od vynalezení knihtiskařství.....	465
od stvoření světa dle počtu židovského	5665	od objevení Ameriky.....	413
od vystavění města Říma.....	2658	od zavedení kalendáře gregoriánského	323
od zavedení kalendáře Juliánského.....	1950	od vynalezení dalekohledu.....	297
od sboření Jerusalema.....	1836	od uzavření míru westfálského.....	257
od začátku stěhování národů.....	1530	od vynalezení parostrojů.....	207
od konce říše západofranské.....	1429	od zavedení kalendáře opraveného.....	205
od útěku Mohamedova (tur. počítání)	1321	od prohlášení samostatnosti Spoj. Států	129
od počátku křižáckých válek.....	809	Opravený kalendář zaveden ve Spojených	
od vynalezení prachu a střeliva.....	525	Státech 21. zářím 1853, kdy poručeno	
		bylo místo 11. září psáti a čítati 21. září.	

Letopisná znamení a čísla.

Nedělní písmeno.....	A.	Římský počet.....	3
Zlaté číslo.....	6	Juliánský letopočet.....	6618
Epakty.....	24	Židovský letopočet.....	5665-66
Sluneční kruh.....	10	Mohamedánský.....	1323

Pohyblivé a stálé svátky.

Sv. tři králů.....	6. ledna	Velikonoční neděle.....	23. dubna
Neděle Septuagesima.....	19. února	Na nebevstoupení Páně.....	1. června
Neděle Sexagesima.....	26. února	Svatodušní neděle.....	11. června
Neděle Quinquagesima.....	5. března	Neděle sv. Trojice.....	18. června
Úterek masopustní.....	7. března	Božího Těla.....	22. června
Popeleční středa.....	8. března	Všeobecné posvěcení chrámu.....	15. října
Květná neděle.....	16. dubna	První adventní neděle.....	3. prosince
Zelený čtvrtek.....	20. dubna	Vánoční hod v pondělí.....	31. prosince
Velký pátek.....	21. dubna		

Čtyry roční období.

Zima počíná 22. pros. 1904 v 7 hod. večer.	Trvá 88 dní, 1 hod. 12 min.
Jaro „ 20. března 1905 v 8 hod. 22 min. večer.	„ 92 „ 21 „ 16 „
Léto „ 21. června „ ve 4 „ 37 „ odp. „ 94 „ 4 „ 40 „	
Podzim „ 23. září „ v 7 „ 15 „ ráno. „ 89 „ 20 „ 52 „	
Úhrnem 365 dní.	

Přehled roku 1905.

Masopust trvá od 7. ledna do 7. března; tedy 8 týdnů a 4 dny. Začátek postu 8. března. Konec postu dne 22. dubna a trvá 46 dní. Mezi vánočními a popel. středou jest 72 dnů.

Zatmění.

Roku 1905 budou dvě zatmění slunce a dvě zatmění měsíce.

I. Částečné zatmění měsíce 19. února. Začátek zatmění v 6 h. 51 m. Velikost zatmění v důech průměrně měsíčního — 0.41. Zatmění bude viděti v západních částech Velkého oceánu, v Austrálii, Asii, Africe a Evropě.

Kruhovitě zatmění slunce 6. března. Viditelné na jihozápadním pobřeží Afriky, na jihu Madagaskaru, v jižních částech Indického oceánu, v Austrálii, jihovýchodní Indii a v jižním moři ledovém.

III. Částečné zatmění měsíce 15. srpna. Začátek zatmění ve 3 hod. 36 min. Míra zatmění — 0.23. Zatmění bude viděti v jihozápadní Evropě, v Africe, Atlant. oceánu, v Severní Americe,

v severní části Jižní Ameriky a ve východní části Velkého oceánu.

IV. Úplné zatmění sluneční 20. srpna. — Začátek v 1 h. 11 m., konec ve 3 h. 27 m. Míra za 0.68. Zatmění bude viděti ve vých. částech Sev. Ameriky a Atlant. oceánu, v sev. Africe, v Evropě, v záp. Asii a v sev. polárních končinách.

Panující planetou pro rok 1905 jest Slunce.

Slunce jest stálící, kolem níž země a ostatní oběžnice krouží, a od níž světlo a teplo dostávají. Koule sluneční otáčí se asi v 25 dnech kolem osy, jdoucí jejím středem. Průměr její měříc 1,390,000 km, je asi 108krát větší než průměr země. Vzdálenost země od slunce jest 149 mil. km.; světlo proletí jí asi za 8 minut. Úplný oběh kolem slunce vykoná země za 365 dní 6 hod. 9 min. 9 sek. V téže době projde slunce zdánlivě 12 znamení zvířetníkových. Na povrchu slunečním objevují se mnohdy tmavé skvrny, někdy i prostým okem viditelné, pozoruje-li se temným sklem. Tyto skvrny, jichž skutečný průměr obsahuje až 85,000 km., postupují na kotouči slunečním, méněce při tom někdy velmi rychle tvar. V obdobích asi ilicých opakují se velmi hojně.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
Novoroční neděle.		Délka dne 9 hodin 14 minut.				
1	Neděle Nový rok	Nový rok		7 38	4 35	vých.
2	Pondělí Makaria	Abela a Seta		7 39	4 37	4 35
3	Úterý Jenovefy	Enocha		7 39	4 38	5 35
4	Středa Tita biskupa	Isabelly		7 36	4 39	6 32
5	Čtvrtek Telesfora	Simeona		7 33	4 40	západ
6	Pátek Sv. Tří Králů	Zjevení Páně		7 31	4 41	12 52
7	Sobota Luciana	Melanie		7 31	4 42	1 42
První neděle po Novém roce.		Délka dne 9 hod. 11 minut.				
8	Neděle Erharda	Erharda		7 30	4 43	2 29
9	Pondělí Basiliše	Marciala		7 30	4 44	3 14
10	Úterý Agatona	Pavla Poust.		7 29	4 45	3 58
11	Středa Hygina	Matildy		7 29	4 46	4 40
12	Čtvrtek Proba	Reinholda		7 29	4 48	5 22
13	Pátek Leoncia	Hilaria		7 28	4 49	6 5
14	Sobota Felixa	Felixa		7 28	4 50	7 49
Druhá neděle po Novém roce.		Délka dne 9 hod. 22 minut.				
15	Neděle Jména Ježíše	Maura		7 28	4 51	7 34
16	Pondělí Marcela P.	Vladimíra		7 27	4 53	8 23
17	Úterý Antonína pou.	Enocha		7 27	4 54	9 9
18	Středa Prisky	Prisky		7 26	4 55	10 19
19	Čtvrtek Kanuta	Sáry		7 26	4 57	11 6
20	Pátek Fab. a Šeb.	Fab. a Šebest.		7 25	4 58	vých.
21	Sobota Anežky	Anežky		7 25	4 59	8 52
Třetí neděle po Novém roce.		Délka dne 9 hod. 34 minut.				
22	Neděle Vinc. a Anast.	Vincence		7 24	5 00	7 54
23	Pondělí Zasnoub. P. M.	Emerana		7 23	5 2	8 45
24	Úterý Timotea	Timotea		7 22	5 3	9 46
25	Středa Obr. Pavla	Obr. Pavla		7 21	5 5	10 45
26	Čtvrtek Polykarpa	Polykarpa		7 20	5 6	11 44
27	Pátek Jana Zlatoúst.	Jana Zlatoúst.		7 19	5 7	ráno
28	Sobota Karla Velkého	Karla Vel.		7 18	5 8	12 55
Čtvrtá neděle po Novém roce.		Délka dne 9 hod. 50 min.				
29	Neděle Františka Sal.	Valeria		7 17	5 10	1 25
30	Pondělí Martiny p.	Adelgundy		7 16	5 11	2 27
31	Úterý Petra Nol.	Virgila		7 15	5 12	3 38

Čtvrti měsíce.

Nový měsíc dne 5. v 1 hod. 17 min. odpo.

První čtvrt dne 13. ve 3 hod. 10 min. odp.

Úplněk dne 21. ve 2 h. 14 min. ráno.

Poslední čtvrt dne 27. v 7 hod. 19 min. večer.

Domnělá povětrnost

1., 2. studeno; 3. proměnlivo; 4., 5. dešť nebo snh; 6., 7., 8. jasno a studeno; 9., 10., 11. podmráčno; 12., 13., 14. krásné; 15., 16., 17. mírně; 18., 19. proměnlivo; 20., 21. snh; 22., 24. jasno a studeno; 25., 26. pozmourno; 27., 28. deštivo; 29., 30., 31. jasno.

Dne přibývá od 8 hod. 57 min. do 9 hod. 57 min.

Židovský kalendář.

5665. — 7. ledna: Rož Chodeš Sebat.

Pověkadia.

Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.

Pakli leden mokrý bývá, jistě vína nedoivá.

Za mlhavým lednem pili-ži se mokré jaro.

V lednu-li hrom se ozývá, očekávat lze hojnost vína.

Je-li teplý leden, z korce mandel jeden.

Na Nový rok, o sleptě krok, na Tří krále o skot dále, na Hromnice o hodinu více.

Jaké počasí je který den od vánočního Božího hođu do Tří králů, takové bude každý měsíc v roce.

Jména Ježíš, ke kamnům nejbliž.

Na sv. Pavla: Když je voda v koleji, šetřte v zla-bě ojedl (píce, nebo zima potravá dlouho).

Dobrá sanice, koňská smrt.

Velký snh, malá voda.

Na sv. Pavla na víru obrácení (95.) mlha — př- jdou nemoc.

LEDEN.

Den	DOMÁČÍ ZÁPISKY,	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ŽIVOT JEŽÍŠŮV prostonárodně sestavený od Davida Friedricha Strausse. Pro český lid přeložil Fr. B. Zdrůbek. Cena výtisku vázaného poštou 80ctů.

HILDA, TRESTANCOVA NEVĚSTA. Soudní román o 1292 stránkách. Nevázaný v 15 sešitech \$2.80, vázaný \$3.80, poštou \$3.90.

Dní a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Záření měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Středa	Ignace	Ignace		7 14 5 13	4 26	
2 Čtvrtek	Hromnic	Obět' Páně		7 13 5 15	5 18	
3 Pátek	Blažeje	Blažeje		7 12 5 16	6 3	
4 Sobota	Veroniky	Veroniky		7 11 5 17	západ	
Pátá neděle po Novém roce.		Délka dne 10 hod. 6 minut.				
5 Neděle	Háty	Agaty		7 10 5 18	1 9	
6 Pondělí	Doroty	Doroty		7 9 5 20	1 53	
7 Úterý	Romualda	Reinharta		7 8 5 21	2 36	
8 Středa	Jana z M.	Šalamouna		7 7 5 22	3 18	
9 Čtvrtek	Apoleny	Apoleny		7 6 5 23	4 0	
10 Pátek	Školastiky	Školastiky		7 4 5 24	4 43	
11 Sobota	Evroziny	Evroziny		7 4 5 25	5 27	
Šestá neděle po Novém roce.		Délka dne 10 hod. 21 minut.				
12 Neděle	Eulalie	Eulalie		7 2 5 27	6 14	
13 Pondělí	Jordana	Kastora		7 1 5 28	7 2	
14 Úterý	Valentina	Valentina		6 59 5 30	7 54	
15 Středa	Faustina	Faustina		6 58 5 31	8 48	
16 Čtvrtek	Juliany	Juliany		6 56 5 33	9 45	
17 Pátek	Šimona	Konstancie		6 55 5 34	10 42	
18 Sobota	Konkordie	Konkordie		6 53 5 35	11 40	
Neděle Septuagesima.		Délka dne 10 hodin 42 minut.				
19 Neděle	Konráda	Gabína		6 52 5 36	vých.	
20 Pondělí	Eleuthera	Oldřicha		6 50 5 38	7 4	
21 Úterý	Eleonory	Eleonory		6 49 5 39	8 18	
22 Středa	Washingtona	Washingtona		6 47 5 40	9 28	
23 Čtvrtek	Eberharda	Serenia		6 46 5 41	10 39	
24 Pátek	Matěje ap.	Matěje		6 44 5 42	11 48	
25 Sobota	Valburgy	Valburgy		6 43 5 43	ráno	
Neděle Sexagesima.		Délka dne 11 hod. 0 minut.				
26 Neděle	Alexandra	Lesky		6 41 5 45	12 54	
27 Pondělí	Leandra	Leandra		6 40 5 46	1 51	
28 Úterý	Romana	Romana		6 38 5 48	2 23	

Čtvrti měsíce.

- Nový měsíc dne 4. v 6 hod. 5 min. ráno.
- První čtvrt' dne 12. v 11 hod. 20 min. dop.
- Úplněk dne 19. v 1 hod. 53 min. odp.
- Poslední čtvrt' dne 26. v 5 h. 3 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. 2. studeno; 3. proměnlivo; 4. 5. 6. bouřljivo; 7. 8. 9. pěkně a studeno; 10. 11. 12. studeno; 13. 14. 15. proměnlivo; 16. 17. jasno; 18. změna; 19. 20. 21. sněhové bouře; 22. 23. 24. jasno a krásné; 25. 26. větrno; 27. 28. mírné.

Dne přibývá od 9 hod. 59 min. do 11 hod. 10 min.

Židovský kalendář.

5665. — 5. a 6. února: Roč Chodes Adar.

Pověkadia.

Únor bílý, pole sílí. Pakli se bouřkami v únoru roby býkovy neviklaří, neíše se dobrého roku nadíti.

Když tě komár v únoru za uchem zakimrá, poběhneš v březnu jistě ke kánnům s ušma.

Větrové severní ku konci února zvěstují úrodný rok.

Nechce-li severní vítr v únoru vát, v dubnu se to musí jistě stát.

Je-li v únoru zima a sucho, bývá přj horký srpen. Tmavé hromnice, sedlácka radost; jasno-li ale, sněží ještě.

Masopust na slunci, pomázka za kamny.

O hromnicích musí sčítvan vznout, kdyby měl zmrznout.

"PÍSNĚ OTROKA."

Cena 25c

Sensační báseň od Svatopluka Čecha, která dočkala se 28. vydání, způsobila nevidaný rozruch a vzbudila i pozornost vládních kruhů. K dostání u A. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

ÚNOR.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

Milostné dopisy, aneb "Tajemník lásky", obsahující příklady a vzory dopisů všeho druhu, jaké jen vůbec zamilovaným psáti se naskytuje, 96 stran na růžovém papíře. Knížka pro mladé lidi nevyhnutelná. Cena 15c. K dostání u A. Geringera, 150 W. 12th St. Chicago.

Den a týden	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Středa	Albiny	Zal. J. Č. Bratří	☾	6 36	5 49	3 4
2 Čtvrtek	Simplicia	Jana Wesl.	☾	6 35	5 50	4 2
3 Pátek	Kunhuty	Kunhuty	☾	6 33	5 51	4 46
4 Sobota	Kazimíra	Kazimíra	☾	6 32	5 52	5 23
Neděle Quinquagesima.		Délka dne 11 hod. 20 minut.				
5 Neděle	Fridolina	Bohumila	☾	6 30	5 54	5 59
6 Pondělí	Bedřicha	Bedřicha	☾	6 28	5 55	západ
7 Úterý	Tomáše A.	Tomáše	☾	6 26	5 56	1 16
8 Středa	Popeleční	Popelec	☾	6 24	5 57	1 58
9 Čtvrtek	Františky	Crhy a Strach.	☾	6 23	5 58	2 40
10 Pátek	40 mučedlníků	Alexandra	☾	6 21	5 59	3 24
11 Sobota	Konstantina	Dobromila	☾	6 20	6 0	4 9
První neděle v postě.		Délka dne 11 hod. 40 minut.				
12 Neděle	Rehoře p.	Rehoře	☾	6 18	6 1	4 56
13 Pondělí	Rosiny p.	Růženy	☾	6 17	6 2	5 45
14 Úterý	Matildy	Matildy	☾	6 15	6 3	6 36
15 Středa	Longina	Dluhoše	☾	6 13	6 4	7 30
16 Čtvrtek	Heriberta	Jindřicha	☾	6 11	6 5	8 25
17 Pátek	Patrika	Gertrudy	☾	6 10	6 6	9 1
18 Sobota	Eduarda	Edvarda	☾	6 8	6 8	10 18
Druhá neděle v postě.		Délka dne 12 hod. 0 minut.				
19 Neděle	Josefa p.	Josefa p.	☾	6 7	6 9	11 15
20 Pondělí	Jáchyma	Jáchyma	☾	6 5	6 10	vých.
21 Úterý	Benedikta	Benedikta	☾	6 3	6 11	7 3
22 Středa	Oktaviana	Jiřího z Pod.	☾	6 1	6 12	8 16
23 Čtvrtek	Otty	Eberharda	☾	5 59	6 13	9 30
24 Pátek	Gabriela	Gabriela	☾	5 58	6 14	10 40
25 Sobota	Zv. P. Marie	Vtěl. Páně	☾	5 56	6 15	11 43
Třetí neděle v postě.		Délka dne 12 hodin 11 min.				
26 Neděle	Haštala	Eman.	☾	5 55	6 17	ráno
27 Pondělí	Ruperta b.	Ruperta	☾	5 53	6 18	12 43
28 Úterý	Guntrama kr.	J A Komenský	☾	5 51	6 19	1 10
29 Středa	Eustacha	Jetřicha	☾	5 49	6 20	2 0
30 Čtvrtek	Kvirina	Zosina	☾	5 47	6 21	2 47
31 Pátek	Kvidona	Bohuvěra	☾	5 46	6 22	3 24

Čtvrtí měsíce.

☾ Nový měsíc dne 8. ve 12 hod. 10 min. ráno.

☾ První čtvrt dne 14. ve 3 hod. 59 min. ráno.

☾ Úplněk dne 20. v 11 h. 55 min. večer.

☾ Poslední čtvrt dne 27. ve 4 hod. 35 m. večer.

Domnělá povětrnost

1., 2. dešť. 3., 4. jasno; 5., 6., 7. mrazivo a studeno; 8., 9. krásné; 10., 11., 12. proměnlivo; 13., 14., 15. snih; 16., 17. jasno a studeno; 18., 19. severozáp. větry; 20., 21., 22. krásné a mrazivo; 23., 24. změna; 25., 26., 27. krásné a mírné; 28., 29. mírné; 30., 31. studeno.

Dne přibývá od 11. hod. 13 min. do 12 hod. 36 min.

Židovský kalendář.

5665. — 7. a 8. března: Rok Chodes Adar; 20. Je 18. Adar (Přst Esther); 21. a 22. (14. a 15.) Purim (Adar).

Pořekadla.

V březnu prach co slaso a štřboro, ale snih bývá pro osení led.

Mrzne-li v den čtyřlísti mučedlníků, mrzne ještě po čtyřicet nocí.

Mrzne-li v den sv. Gertrudy, trvá zima ještě čtyřlíst dní.

Svítili slunce v den zvěstování Panny Marie, lze očekávatí úrodný rok.

Březen bez vody, duben bez trávy.

Kolik březnových mlh, tolik červencových lijáků. Březen, za kamna vstenu: duben, ještě tam budem; máj, vyženeme kozy v háj.

Studený březen, studený duben, mokrý máj, bude v stodole ráj.

Na sv. Josefa, vyskočí beran na vršek a poděkuje hospodáři.

BŘEZEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

SVATÁ BIBLÍ PRO ZASMÁNÍ, jest obrázkový spis, obsahující zábavné obrázky z svatého písma starého zákona. Vyšly 3 sešity. Stojí všechny tři 65ctů., jednotlivý 22ct.

Ze 1001 nocí nejkrásnější báčborčky s ilustracemi. Pět sešitů za \$1.00. K do-
stání u A. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Sobota	Hugona bisk.	Theodora		5 44	6 23	4 1
Čtvrtá neděle v postě.		Délka dne 12 hod. 39 minut.				
2 Neděle	Frant. z P.	Theodosia		5 43	6 25	4 32
3 Pondělí	Richarda	Richarda		5 41	6 26	5 3
4 Úterý	Isidora	Brože		5 39	6 27	západ
5 Středa	Čeňka	Emilie		5 38	6 28	39
6 Čtvrtek	Celestina	Buška		5 35	6 29	1 22
7 Pátek	Heřmana	Heřmana		5 34	6 30	2 6
8 Sobota	Alberta	Albína		5 33	6 33	2 53
Pátá neděle v postě.		Délka dne 13 hod. 0 minuty.				
9 Neděle	Kleofáše	Demetria		5 31	6 34	3 41
10 Pondělí	Ezechiela p.	Daniela		5 29	6 35	4 31
11 Úterý	Lva p.	Lva		5 27	6 36	5 22
12 Středa	Julia	Julia		5 25	6 37	6 15
13 Čtvrtek	Hermenegilda	Justina		5 24	6 38	7 9
14 Pátek	Tiburcia	Ctibora		5 23	6 39	8 4
15 Sobota	Theodora	Obadia		5 22	6 40	8 58
Neděle květná.		Délka dne 13 hod. 18 minut.				
16 Neděle	Kalixta	Kalixta		5 21	6 41	9 53
17 Pondělí	Aniceta	Rudolfa		5 19	6 42	10 49
18 Úterý	Venera	Valeriana		5 17	6 43	11 45
19 Středa	Krescence	Emmy		5 16	6 44	vých.
20 Čtvrtek	Zelený čtvrtek	Zelený čtvrtek		5 14	6 45	8 14
21 Pátek	Velký pátek	Velký pátek		5 12	6 46	5 25
22 Sobota	Bílá sobota	Bílá sobota		5 11	6 47	10 29
Neděle Velikonoční.		Délka dne 13 hod. 36 minut.				
23 Neděle	Hod Boží Vel. Velikonoční	Hod Boží Vel. Velikonoční		5 9	6 48	11 30
24 Pondělí	Velikonoční	Velikonoční		5 8	6 49	ráno
25 Úterý	Marka ev.	Marka ev.		5 6	6 50	12 19
26 Středa	Kleta	Kleta		5 4	6 51	12 42
27 Čtvrtek	Jaroslava	Pelhřima		5 3	6 52	1 25
28 Pátek	Vitališe	Vitála		5 1	6 53	1 59
29 Sobota	Petra mučen.	Sibily		5 0	6 55	2 36
První neděle po Velikonoce.		Délka dne 13 hod. 55 minut.				
30 Neděle	Kateřiny S.	Hildegardy		4 59	6 56	3 7

Čtvrti měsíce.

- Nový měsíc dne 4. v 6. hod. 23 min. večer.
- První čtvrť dne 12. v 4. hod. 41 min. odp.
- Úplněk, dne 19. v 8 h. 37 min. dop.
- Poslední čtvrť dne 26. v 6 h. 13 ráno.

Domnělá povětrnost

1, 2 jasno; 3, 4, 5 krásné a mrazivo; 6, 7, teplo; 8, 9 deštivo; 10, 11, 12 krásné; 13, 14, 15, jasno; 16, 17, 18, 19 deštivo a studeno; 20, 21, 22, 23, příjemné teplo; 24, 25, změna; 26, 27, 28, bouřlivé; 29, 30, deštivo.

Dne přibývá od 13. hod. 39 min. do 13. hod. 57 min

Židovský kalendář.

5665. — 4. dubna: Roš Chodes Nissan; 12. první den Pešah.

Pověrkadla.

Duben hojný vodou, říjen pivem.
 Pakli mokřý a zimavý duben, jest úroda na víno.
 V dubnu-li valný vítr se ozývá, seno i žito pěkně bývá.
 Po bouřce v dubnu připadají mrazíky.
 Je-li v dubnu krásné a povětrí čisté, bude v květnu nepřijemně jisté.
 Na Tiburcia má se vše zelenat (14.)
 Je-li o sv. Jiří tak vysoko žito, že se v něm havran ukrýtí může, bude úrodný rok obilím.
 O Jiří krásně-li a teplo, následuje krutá a mokrá povětrnost.
 Jiří a Marek, mrazem nás zalek'.
 Na sv. Marka schová se už v žitě vranka.
 Sníh dubnový, jako mrva pohnojí.
 Na čtvrtek zelenaj, hráchy zasévaj.
 Na velký pátek semí nehéj.

DUBEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

87 POHŘEBNÍCH ŘEČÍ pro různé stavy a věky s připojením řečí ku pojmenování dítěte, od Jos. Kaldy. Cena v ohybné plátěné vazbě 55 ctů.

Praha a Řím. Historický román od J. Svátka. III. díly. Cena \$1.20, vázaný \$2.20, poštou \$2.30. K dostání u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Pondělí	Filipa-Jakuba	Filipa-Jakuba		4 58	6 56	3 35
2 Úterý	Zikmunda	Zikmunda		4 56	6 57	4 5
3 Středa	Nalez. sv. kř.	Nalezení kříže		4 55	6 59	západ
4 Čtvrtek	Floriana	Floriana		4 54	7 0	11 4
5 Pátek	Pia V. pap.	Gotharda		4 52	7 1	12 54
6 Sobota	Jana Damiana	Jana Damiana		4 50	7 2	1 38
Druhá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 12 minut.			
7 Neděle	Stanislava	Bohumíra		4 49	7 3	2 28
8 Pondělí	Zjevení Mich.	Stanislava		4 48	7 4	3 19
9 Úterý	Řehoře N	Hioba		4 47	7 5	4 11
10 Středa	Isidora	Viktora		4 46	7 6	5 4
11 Čtvrtek	Mamerta	Mamerta		4 45	7 7	5 57
12 Pátek	Pankráče	Pankráče		4 44	7 8	6 50
13 Sobota	Serváce	Serváce		4 43	7 9	7 43
Třetí neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 22 minut.			
14 Neděle	Bonifáce	Bonifáce		4 42	7 10	8 36
15 Pondělí	Žofie	Žofie		4 41	7 11	9 29
16 Úterý	Jana Nep.	Peregrina		4 40	7 12	10 24
17 Středa	Ubalda	Jošta		4 39	7 13	11 23
18 Čtvrtek	Venance	Liboria		4 38	7 14	vých.
19 Pátek	Petra C.	Potenciány		4 37	7 15	8 7
20 Sobota	Bernarda	Athanase		4 36	7 16	9 11
Čtvrtá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 40 minut.			
21 Neděle	Felixe	Prudence		4 35	7 17	10 10
22 Pondělí	Julie	Helenky		4 35	7 18	11 3
23 Úterý	Desideria	Desideria		4 34	7 19	11 54
24 Středa	Johanky	Zuzany		4 34	7 20	ráno
25 Čtvrtek	Urbana I. pap.	Urbana		4 33	7 21	12 20
26 Pátek	Filipa Ner.	Bedy		4 33	7 22	22 48
27 Sobota	Magdaleny	Luciana		4 32	7 22	1 9
Pátá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 50 minut.			
28 Neděle	Vilém	Vilhemina		4 31	7 23	1 39
29 Pondělí	Maxima	Maxima		4 31	7 24	2 8
30 Úterý	Zdobení hrobů	Zdobení hrobů		4 30	7 25	2 38
31 Středa	Petronila	Angela		4 30	7 26	3 6

Čtvrtí měsíce.

Nový měsíc dne 4 v 19 h. 49 min. dopol.

První čtvrt' dne 12. v 1 hod. 46 min. ráno.

Úplněk dne 18. v 4 h. 36 min. odpo.

Poslední čtvrt' dne 25. v 9 hod. 46 min. večer.

Domnělá povětrnost

1., 2. krásné a teplo; 4., 5. proměnlivo a dešť; 6., 7., 8. jasno; 9., 10. větrno; 11., 12., 13. krásné a teplo; 14., 15., 16., 17. zasmušilo; 18., 19., 20. krásné a sucho; 21., 22., 23. změna; 24., 25., 26. deštivo; 27., 28., 29., 30., 31. krásné a chladno.

Dne přibývá od 13 hod. 56 min. do 14 hod. 56 min.

Židovský kalendář.

5665. — 5. a 6. května: Roš Chodeš Ijor; 22 Lag Beomer.

Pořekadla.

Přel-li na 1. máje, nezůstane půda dosti vlhká a píse pro dobytek se nedáť.

Dešť v noci před sv. Valburgou naplňuje stodoly i sklepy.

Dešť o Mamertu ptnáší soužení (11.), neboť v něm nic dobrého není, takto zní vásestranná mínění.

Urban krásný, vyjasněný hojným vínem nám odmění

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Studený máj, v zahradách ráj, anebo studený máj, v stodole ráj.

Vlajou-li korouhve v křivých dnech, budou silné bouřky.

Kdo o sv. Janě ten zasívá, stěbla zdělí lokte mívá.

Májová voda vypíjí víno. [Mnoho dešťů vinnému keři v květnu škodí.]

Sv. Pankrác, Servác a Bonifác jsou ležovi muži

KVĚTEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČLOVĚK A JEHO POMĚR KU PŘÍRODĚ, II. vydání. Od Dr. V. Kapra. Cena této
 laciné užitečné knihy je 50ctů., a poštovní zásilkou 55ctů.
FROMONT MLADŠÍ A RISLER STARŠÍ. Velmi zajímavý román z francouzského,
 244 stran. K dostání za 50c. u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Čtvrtek	Na nebe vs. P.	Na nebe vs. P.		4 29 7 27	3 59	
2 Pátek	Erazíma	Razíma		4 28 7 28	4 52	
3 Sobota	Klotildy	Klotildy		4 28 7 29	západ	
Šestá neděle po Velikonoci.			Délka dne 15 hod. 01 minut.			
4 Neděle	Františka K.	Kvirina		4 28 7 30	1 15	
5 Pondělí	Bonifáce	Vinfrida		4 27 7 30	2 8	
6 Úterý	Norberta	Benigna		4 27 7 30	3 1	
7 Středa	Roberta	Lukrecie		4 27 7 30	3 54	
8 Čtvrtek	Medarda	Medarda		4 27 7 31	4 47	
9 Pátek	Feliciana	Feliciana		4 27 7 31	5 39	
10 Sobota	Margarety	Laury		4 27 7 32	6 30	
Neděle Svatodušní.			Délka dne 15 hod. 05 minut.			
11 Neděle	Hod Boží Sv.	Hod sl. Svat.		4 27 7 32	7 22	
12 Pondělí	Basilida	Oduifa		4 27 7 33	8 14	
13 Úterý	Antonína Pad.	Tobiáše		4 27 7 33	9 8	
14 Středa	Basilia	Elisea		4 26 7 34	10 4	
15 Čtvrtek	Víta mučen.	Víta		4 26 7 34	11 1	
16 Pátek	Benona b.	Zbyňka		4 26 7 35	11 59	
17 Sobota	Adolfa	Laury		4 26 7 35	ráno	
Neděle sv. Trojice.			Délka dne 15 hod. 09 minut.			
18 Neděle	Nejsv. Trojice	Trojice Svat.		4 26 7 36	vých.	
19 Pondělí	Gerv. a Prot.	Bohdala		4 26 7 36	9 36	
20 Úterý	Sylveria	Sila		4 26 7 36	10 17	
21 Středa	Aloise	Aloise		4 26 7 36	10 55	
22 Čtvrtek	Bož. Těla	Achace		4 26 7 36	11 18	
23 Pátek	Edeltrudy	Edeltrudy		4 26 7 36	11 55	
24 Sobota	Jana Křtitele	Jana Křtitele		4 26 7 36	ráno	
První neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hod. 10 minut.			
25 Neděle	ivana poust.	Prospera		4 27 7 37	12 58	
26 Pondělí	Jana a Pavla	Jana B.		4 27 7 37	1 8	
27 Úterý	Ladislava	Ladislava		4 28 7 37	1 32	
28 Středa	Lva II. pap.	Lva		4 28 7 37	2 10	
29 Čtvrtek	Petra a Pavla	Petra a Pavla		4 29 7 37	2 46	
30 Pátek	Pavla pam.	Pavla pam.		4 29 7 37	3 28	

Čtvrti měsíce.

- Nový měsíc dne 3. ve 12 hod. 30 min. ráno.
- První čtvrt dne 10. v 8 hod. 4 min. dop.
- Úplněk dne 17. ve 12 hod. 51 min. ráno.
- Poslední čtvrt dne 24. ve 2 hod. 45 m. odp.

Domnělá povětrnost

- 1., 2. chladno; 3., 4., 5. jasno a chladno; 6., 7., 8., 9. poušmourao; 10., 11., 12. proměnlivo; 13., 14., 15. přehánky; 16., 17., 18., 19. jasné a krásné; 20., 21. teplo; 22., 23. větrno; 24. proměnlivo; 25., 26., 27. bouřlivě; 28., 29., 30. teplo.

Dne přibývá od 14 h. 58 m. do 15 hod. 10 m. a pak ubývá do 15 hod. 8 min.

Židovský kalendář.

5665 — 4. června: Roš Chodeš Sivan; 9. (6. Sivan) Šebuoth.

Pořekadla.

Červen-li více suchý než mokřý panuje, dobrým vínem naše sudy naplnuje. Jaké počasí na Medarda bývá, takové o žních se o-áývá. Prál-li na den sv. Víta, jest úrodný rok, toliko ječmeni to škodí. Jaká povětrnost na sv. Jana Křtitele, takovou očekávej i o Michalu. Jaké počasí na Ladislava se ukazuje (27.), takové též po sedm týdnů se objevuje. Na Petra a Pavla dne jasný a čistý, rok úrodný bude jistý. Na Petra a Pavla zlomí se žito kofinek a ono zraje dnem i noci. Sv. Vít kofinek kříp, sv. Prokop ten jej dokop. Nesázli-li zeli na Víta, bude zeinice bita. Do sv. Jana Křtitele nechal ječmene. Medardová krápe čtyřicet dní kape. Dlouhý den, krátká nit'

ČERVEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

AMOR našim služebníkem, aneb: Jak možno zalíbít se všem ženštinám a získati si jejich přízeň. Cena 15c. u Aug. Geringera, 150 záp. 12. ulice, Chicago, Ill.

POD KOLEM. Vojenská novela od P. Albieriho. 176 str., 75c., poštou 80c.
NOVÝ ROBINSON. Velmi poutavý román. Cena 55c. se záсылkou.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ z západu měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Sobota	Theobalda	Děpolda	☾	4 30	7 37	4 16
Druhá neděle po sv. Trojici.		Délka dne 15 hod. 7 min.				
2 Neděle	Navšt. P. Mar.	Kamila	☾	4 30	7 36	západ
3 Pondělí	Heliadora	Heliadora	☾	4 31	7 36	12 55
4 Úterý	Den neodvisl.	Den neodvisl.	☾	4 32	7 36	1 49
5 Středa	Cyril a Metod	Filomeny	☾	4 32	7 35	2 43
6 Čtvrtek	Upál. J. Husa	Jana Husa	☾	4 33	7 35	3 36
7 Pátek	Vilibalda	Vesoslava	☾	4 34	7 35	4 28
8 Sobota	Kiliana	Kiliana	☾	4 35	7 35	5 19
Třetí neděle po sv. Trojici.		Délka dne 15 hodin 0 minut.				
9 Neděle	Brikcia	Brikcia	☾	4 35	7 34	6 11
10 Pondělí	Sedm bratří	Amalie	☾	4 36	7 34	7 3
11 Úterý	Pia p.	Pia	☾	4 37	7 34	7 56
12 Středa	Jana Kv.	Ladimíra	☾	4 38	7 34	8 51
13 Čtvrtek	Markéty	Markéty	☾	4 39	7 33	9 47
14 Pátek	Bonaventury	Karoliny	☾	4 40	7 33	10 44
15 Sobota	Jindřicha	Rozesl. apošt.	☾	4 40	7 32	11 40
Čtvrtá neděle po sv. Trojici.		Délka dne 14 hodin 52 minut.				
16 Neděle	Marie Karm.	Ruth	☾	4 41	7 32	vých.
17 Pondělí	Alexisa	Aleše	☾	4 42	7 32	8 15
18 Úterý	Symforosy	Arnolda	☾	4 42	7 31	8 57
19 Středa	Vincence z P.	Stella	☾	4 43	7 30	9 26
20 Čtvrtek	Eliáše proroka	Eliáše	☾	4 44	7 29	9 57
21 Pátek	Daniela pr.	Daniela	☾	4 44	7 28	10 27
22 Sobota	Máří Magd.	Máří Magd.	☾	4 45	7 27	10 56
Pátá neděle po sv. Trojici.		Délka dne 14 hodin 42 minut.				
23 Neděle	Apolináře	Apolináře	☾	4 46	7 26	11 26
24 Pondělí	Kristiny	Kristiny	☾	4 47	7 25	11 54
25 Úterý	Jakuba	Jakuba	☾	4 48	7 24	ráno
26 Středa	Anny	Anny	☾	4 49	7 23	12 44
27 Čtvrtek	Pantaleona	Pantaleona	☾	4 50	7 22	1 22
28 Pátek	Inocence	Inocence	☾	4 51	7 21	2 5
29 Sobota	Marty	Marty	☾	4 52	7 20	2 56
Šestá neděle po sv. Trojici.		Délka dne 14 hod. 28 minut				
30 Neděle	Abdona a Sen.	Bořivoje	☾	4 53	7 19	3 53
31 Pondělí	Ignáce z Loj.	Hynka	☾	4 54	7 18	západ

Čtvrtí měsíce.

- ☉ Nový měsíc dne 7. ve 12 hod. 49 min. pol.
- ☾ První čtvrt' dne 9. ve 12 h. 46 min. dop.
- ☽ Úplněk dne 16. v 10 h. 31 min. dop.
- ☾ Poslední čtvrt' dne 24. v 8 h. 8 min. dopo'.
- ☉ Nový měsíc dne 31. v 11. hod. 2 min. večer.

Domnělá povětrnost

1. změna; 2. 3. deštivo; 4., 5., 6. jasno a teplo; 7., 8. pozmouro; 9., 10., 11. dešt; 12., 13. jasno; 14., 15. teplo; 16., 17. klid; 18., 19., 20. pěkné a teplo; 21., 22., 23. jasno; 24. změna; 25., 26., 27. jasno; 28., 29., 30., 31. krásné.

Dne ubývá od 15 hod. 7 min. do 14 hodin 24 minut.

Židovský kalendář.

5665. — 3. a 4. července: Roš Chodeš Tamuz; 20. (17. Tamuz) půst Tamuz.

Pověstka.

Prší-li v den navštívení Panny Marie, trvá pak dešť 40 dní.
Den sedmi bratřů když deštivý, bývá pak dešť trvanlivý.
Dešť o sv. Markétě trvá pak 14 dní a zvěstuje špatné počasí ku sklizni sena.
Pakli na sv. Markétu prší, opadají vlašské ořechy a lískové ořechy stanou se červivé.
Prší-li na sedm bratřů, prší po sedm neděl.
Pakli na sv. Jakuba slunce svítí, má prý krutá zima být.
Když na den sv. Anny mravenčí plně hromady dělají, následuje prý tuhá zima.
Sv. Markéta (18.) hodí srp do řítu, aneb: sv. Markéta vede fence do řítu.
V červenci volá křepelka: „Poďte řít, poďte řít, dostanete pět peněz, pět peněz, pět peněz!“
Do Jakuba zelíčko — po Jakubě zelí (se nedělá).

ČERVENEC.

Děň	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

HIEARCHIE A ARISTOKRATIE aneb: Působení Jezuitů na život soukromý i veřejný. Sepsal B. Hassaurek. Cena jest snížena na \$1. Vázaná pevně a pěkně \$1.50.

Smlouvy, aneb: Chvalitebné řeči svatební pro družby aneb držitele svatby. 67 str. za 20c, poštou 22c. K dostání u Aug. Gerlingera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Srpen

August

31

31

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1	Úterý	Petra v ok.	Menandra	4 54	7 18	západ
2	Středa	Alfonsa	Gustava	4 55	7 17	1 29
3	Čtvrtek	Stěpána nal.	Augusta	4 57	7 16	2 22
4	Pátek	Dominika	Dominika	4 58	7 15	3 15
5	Sobota	Marie Sněžné	Osvalda	4 59	7 13	4 8
Sedmá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 14 hodin 11 minut.			
6	Neděle	Pr. Krista P.	Sixty	5 07	7 12	5 0
7	Pondělí	Kajetána	Alfry	5 17	7 11	5 53
8	Úterý	Cyriáka	Cyriáka	5 27	7 9	6 47
9	Středa	Donáta	Jaroslava	5 37	7 8	7 42
10	Čtvrtek	Vavřince	Vavřince	5 47	7 7	8 37
11	Pátek	Zuzany	Zuzany	5 57	7 5	9 32
12	Sobota	Klára p.	Klára	5 77	7 4	10 25
Osmá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 13 hodin 57 minut.			
13	Neděle	Hypolita	Hypolita	5 87	7 2	11 17
14	Pondělí	Eusebia	Smila	5 97	7 1	vých.
15	Úterý	Nanebevz. P.M.	Na nebevz. M.	5 106	59	7 26
16	Středa	Rocha	Hrože	5 116	58	7 56
17	Čtvrtek	Liberáta	Liberáta	5 126	57	8 27
18	Pátek	Heleny kr.	Heleny	5 136	55	8 59
19	Sobota	Ludvíka T.	Sebalda	5 146	54	9 25
Devátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 13 hodin 40 minut.			
20	Neděle	Bernarda	Bernarda	5 156	52	9 54
21	Pondělí	Anastasia	Hartvka	5 166	51	10 27
22	Úterý	Timotea	Žibřida	5 176	49	11 1
23	Středa	Filipa b.	Zdeňka	5 186	48	11 39
24	Čtvrtek	Bartoloměje	Bartoloměje	5 196	46	ráno
25	Pátek	Ludvíka kr.	Ludvíka	5 206	45	12 44
26	Sobota	Zefyrina	Adriána	5 216	43	1 42
Desátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 13 hodin 22 minut.			
27	Neděle	Josefa Kal.	Jaromíra	5 226	42	2 42
28	Pondělí	Augustina	Augustina	5 236	40	3 42
29	Úterý	Jana st.	Niceáše	5 246	39	4 49
30	Středa	Rosy p.	Přibíka	5 256	37	západ
31	Čtvrtek	Raimunda	Raimunda	5 266	35	1 5

Čtvrti měsíce.

První čtvrt dne 7. v 6. hod. 16 min. večer.

Upíněk dne 14 v 10 h. 30 min. večer.

Poslední čtvrt dne 23. v 1 hod. 9 min. ráno.

Nový měsíc dne 30. v 8 hod. 13 min. dopol.

Domnělá povětrnost

1. 2. větrno; 3., 4. zasmušeno; 5., 6., 7. deštivo; 8., 9., 10. jasno a teplo; 11., 12., 13. krásně; 14., 15., 16., 17. teplo a jasno; 18., 19., 20., 21. jasno a sucho; 22., 23., 24., 25. velmi teplo; 26., 27. změna; 28., 29. bouřka; 30., 31. proměnlivo.

Dne ubývá od 14 hod. 31 minut do 13 hodin 9 min.

Židovský kalendář.

1665. — 2 srpna: Roš Chodes Ab; 10. (9. Ab) spálení chrámu, přát Ab; 31. Roš Chodes Elul.

Pověřadka.

Čeho červenec a srpen neuváží, toho září neusmaží

Teplo a suché léto přivádí za sebou mírný podzimek, tuhou zimou a nejlepší víno.

Suché léto jest úrodné na žito, neb slunce nevlítá na hlad v zemi, za to však: Mokrý léta — drahá léta.

Bylo-li léto mokré, bývá v příštím roce dražota.

Počasi na sv. Vavřince a nanebevzetí Pan. Marie se zajisté ndrží několik dní.

Krásně-li o Vavřinci a Bartoloměji, na dobrý podzimek velkou máš naději.

Ženci na pole, včely a pole.

Vrána (když se oblii avstlo) volá: Sedlák kradí!

Sv. královna dostává pry vřlupek zdravý hlukový oříšek.

SRPEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Dédicová. Velice poutavý a napínavý román. Z angl. přeložil M. Mašek. Cena 50 ctů. K dostání u A. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Tajemství Orčívalské. Napínavý soudní román z francouzského. K dostání u Aug Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill., za 55c. i s poštou.

Dul a týžny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pátek	Jiljího	Jiljího	☾	5 27	6 34	západ
2 Sobota	Štěpána kr.	Štěpána kr.	☾	5 28	6 32	2 53
Jedenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 7 minut						
3 Neděle	Mansveta	Mansveta	☾	5 29	6 31	3 48
4 Pondělí	Dělnický den	Dělnický den	☾	5 30	6 29	4 43
5 Úterý	Viktorina	Heraklia	☾	5 31	6 27	5 38
6 Středa	Zachariáše	Boleslava	☾	5 32	6 26	6 33
7 Čtvrtek	Reginy	Reginy	☾	5 33	6 24	7 28
8 Pátek	Nar. P. Marie	Naroz. Mar.	☾	5 34	6 22	8 21
9 Sobota	Gorgona	Brunona	☾	5 35	6 21	9 13
Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hod. 46 min.						
10 Neděle	Jména P. M.	Mikuláše	☾	5 36	6 19	10 2
11 Pondělí	Gerharda	Prota	☾	5 37	6 17	10 49
12 Úterý	Kvidona	Lyra	☾	5 38	6 16	11 34
13 Středa	Tobiáše	Miloně	☾	5 39	6 14	vých.
14 Čtvrtek	Pov. sv. kříže	Kornela	☾	5 40	6 12	7 0
15 Pátek	Nikodema	Mariany	☾	5 41	6 11	7 27
16 Sobota	Ludmily	Ludmily	☾	5 42	6 9	7 55
Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 27 minut.						
17 Neděle	Lamberta	Lamberta	☾	5 43	6 7	8 26
18 Pondělí	Tomáše v.	Tita	☾	5 44	6 6	8 29
19 Úterý	Januara	Januara	☾	5 45	6 4	9 35
20 Středa	Eustacha	Stacha	☾	5 46	6 2	10 16
21 Čtvrtek	Matouše	Matouše	☾	5 47	6 1	11 1
22 Pátek	Maurice	Morice	☾	5 48	5 59	11 54
23 Sobota	Tekly p.	Tekly	☾	5 49	5 57	ráno
Čtrnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 08 minut.						
24 Neděle	Gerharda	Jarmáře	☾	5 50	5 56	12 53
25 Pondělí	Kleofáše	Kleofáše	☾	5 51	5 54	1 23
26 Úterý	Cypriana	Pravdomily	☾	5 52	5 52	2 25
27 Středa	Kosmy a Dam.	Kosmy a Dam.	☾	5 53	5 51	3 32
28 Čtvrtek	Václava krále	Václava	☾	5 54	5 49	západ
29 Pátek	Michaela arch.	Michala	☾	5 55	5 47	1 39
30 Sobota	Jeronyma	Jarolíma	☾	5 56	5 45	1 35

Čtvrtí měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 5. v 11 hod. 8 min. večer.
 ☽ Úplněk dne 13. v 1h. 10 min. v odpoled.
 ☾ Poslední čtvrt dne 21. v 5 hod. 13 min. večer
 ☽ Nový měsíc dne 28. ve 4 hod. 59 min. večer.

Domnělá povětrnost

1., 2., 3. větrno; 4., 5., 6. jasno a teplo; 7., 8., 9. dusno; 10., 11., 12. změna; 13., 14. deštivo; 15., 16., 17. krásně a teplo; 18., 19. větrno; 20., 21., 22. teplo; 23., 24., 25. větrno; 26., 27. liják; 28., 29., 30. krásně a chladno.

Dne obývá od 13 hod. 7 min. do 11 od. 49 minut.

Židovský kalendář.

5666 — 30. září: Nový rok. (1. Tisri.)

Pověkadia.

Jaké počasí bylo na den sv. Jiljí, tak vše zůstane obyčejně po celý měsíc.

Je-li o Jiljí krásný den, bude krásný podzim.

V jakém počasí jde jelen k říji (o sv. Jiljí), v takovém se vrací o sv. Michalu.

Jaké počasí na den narození P. Marie, takové má zůstatí osm neděl.

O Marie narození, vlaštevěk tu více není.

Neprší-li toho dne, bude suchý podzim.

Krásné počasí 20. v tento den trvá ještě čtyři neděle.

Na kolik dní před sv. Michalem má a mrzne, tolikéž bude přísti roku po prvním máj máj a mrznout.

Na sv. Maurice (28.) ne-sej pšenice, bude samá metlice.

ZÁŘÍ.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		§	ct.	§	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

POSTAVENÍ ŽEN V CÍRKVI, pojednání o tom, jak se přičinila církev křesťanská
 • snížení žen a zneužití jich ku svým účelům. Matice Svobody svazek VII. Cena 12 ctů.

Tragická rodina. Znameníť román, napsal Chas. Hugo, za jehož zdařilost ručí už
 samo nesmrtelné jméno spisovatele, 116 str. za 25c. K dostání u A. Geringera.

Dní a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
Patnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 43 minut.						
1	Neděle	Remigia	Remigia	☾	5 57 5 42	2 32
2	Pondělí	Leodegara	Leodegara	☾	5 59 5 17	3 29
3	Úterý	Kandida	Ludomíra	☾	6 05 4 40	4 26
4	Středa	Františka S.	Frant. S.	☾	6 15 3 39	5 23
5	Čtvrtek	Placida	Placida	☾	6 25 3 38	6 17
6	Pátek	Brunona	Břeňka	☾	6 35 3 37	7 10
7	Sobota	Justiny p.	Libuše	☾	6 45 3 36	8 0
Šestnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 32 minut.						
8	Neděle	Brigity	Bryty	☾	6 55 3 2	8 47
9	Pondělí	Dionysia	Diviše	☾	6 65 2 29	9 33
10	Úterý	Frant. B.	Frida	☾	6 75 2 28	10 16
11	Středa	Emiliána	Jana Žižky	☾	6 85 2 26	10 59
12	Čtvrtek	Maxmiliána	Maximiliána	☾	6 95 2 25	11 41
13	Pátek	Edvarda	Kolomana	☾	6 10 2 24	vých.
14	Sobota	Burkharda	Burkharda	☾	6 11 2 23	6 27
Sedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 12 minut.						
15	Neděle	Posv. chrámu	Terezie	☾	6 12 2 20	7 0
16	Pondělí	Havla	Havla	☾	6 13 2 18	7 35
17	Úterý	Hedviky	Floriana	☾	6 14 2 17	8 14
18	Středa	Lukáše	Lukáše	☾	6 15 2 15	8 55
19	Čtvrtek	Petra z Alkant	Ferdinanda	☾	6 16 2 14	9 45
20	Pátek	Vendelína	Vendelína	☾	6 17 2 12	10 39
21	Sobota	Voršily	Voršily	☾	6 18 2 11	11 40
Osmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hodin 59 minut.						
22	Neděle	Korduly	Korduly	☾	6 19 2 10	ráno
23	Pondělí	Severina	Šebíře	☾	6 21 2 9	12 40
24	Úterý	Rafaela	Rafaela	☾	6 22 2 7	1 13
25	Středa	Křišpína a Kr.	Vilemíny	☾	6 23 2 6	2 25
26	Čtvrtek	Evarista	Evarista	☾	6 24 2 4	3 31
27	Pátek	Sabiny	Sabiny	☾	6 25 2 3	4 45
28	Sobota	Sim. a Judy	Sim. a Judy	☾	6 26 2 1	západ
Devatenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 h. 35 minut						
29	Neděle	Narcisa	Narcisa	☾	6 28 2 0	1 12
30	Pondělí	Marcela	Hvězdoně	☾	6 29 2 59	2 12
31	Úterý	Volganga	Slavnost ref.	☾	6 30 2 48	3 11

Čtvrti měsíce.

☾ První čtvrti dne 5. v 7 hod. 54 min. ráno.

☽ Úplněk dne 14. v 8 hodin 26 min. ráno.

☾ Poslední čtvrti dne 21. v 7 hod. 50 min. ráno.

☽ Nový měsíc dne 28. v 1 h. 57 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1., 2., 3. změna: 4., 5., 6., 7. větrno a dešť; 8. zima; 9., 10., 11. pozměrnno; 12., 13., 14., 15. bouřlivě; 16., 17., 18. přejemně; 19., 20., 21. dešť a zima; 22., 23., 24., 25. pěkně; 26., 27., 28. mrazivo; 29., 30., 31. změna a dešť.

Dne ubývá od 11 hod. 45 min. do 10 hod. 29 min.

Židovský kalendář.

5666. — 2. října: Pěť Gedeljah, 9. slavnost smírů; 11. slavnost stánků; 20. slavnost palom; 21. ukončení slavnosti stánků; 22. radování se re sákona; 30. Roš Chodes Marševau.

Pořadná.

Je-li říjen mrazivý a větrný, bude únor 142 tak, i únor mírný. Vějou-li suché větry severní, obilí se v přelátn roce nepodaří.

Jasně-li počasí v podletí, jsou větry a zimou odletí. Suchý den sv. Havla, zvěstuje suché léto.

Před sv. Havlem musí všechno semeno ze země být vybráno, v sklepe uschováno, přes zimu tam ponecháno a dříve než kuchačka zakukala, opět na čerstvé povětří vynášeno.

Na den sv. Lukáše má ozim jít do strnišť zaseta být.

Urbanův oves, Havlovo žito — nechystej, sedláče, stožito pro to! anebo: Havlovo žito (18. října) a Urbanův oves (25. května) bývali zřídka na trhu.

ŘÍJEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

DVA SIROTKI. Román z francouzského „Les deux Orphelines“ od Dennery. Přeložil Gust. B. Reisl. Cena 25c., poštou 30c. u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

NOČNÍ DOBRODRUH, aneb: Následky žárlivosti. Román z novější doby od V. Klarenburga: 15 sešitů za \$2.90, vázaný \$4.10. K dostání u A. Geringera, Chicago, Ill.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíkú	Protestantů				
1 Středa	Všech Svat.	Všech Svat.		6 31	4 56	4 9
2 Čtvrtek	Památka duš.	Pam. dušiček		6 32	4 55	5 9
3 Pátek	Huberta	Huberta		6 33	4 54	5 56
4 Sobota	Karla Bor.	Karla		6 35	4 53	6 45
Dvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 10 hod. 18 min.			
5 Neděle	Emericha	Emericha		6 36	4 52	7 31
6 Pondělí	Linhart	Linhart		6 37	4 51	8 15
7 Úterý	Engelbert	Engelbert		6 38	4 50	8 58
8 Středa	Bohumíra	Bitva Bělohor.		6 39	4 49	9 40
9 Čtvrtek	Teodora	Bohdana		6 41	4 48	10 22
10 Pátek	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra		6 42	4 47	11 5
11 Sobota	Martina b.	Martina		6 43	4 46	11 49
Jednadvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 10 hod. 3 min.			
12 Neděle	Martina p.	Jonáše		6 44	4 45	vých.
13 Pondělí	Stanislava	Diega		6 45	4 44	6 12
14 Úterý	Serapiona	Levína		6 46	4 43	6 52
15 Středa	Leopolda	Lipolta		6 48	4 42	7 41
16 Čtvrtek	Otomara	Jungmanna		6 49	4 41	8 33
17 Pátek	Rehoře D.	Bertolda		6 50	4 41	9 28
18 Sobota	Odon	Hildy		6 51	4 40	10 18
Dvanadvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 9 hod. 49 min.			
19 Neděle	Alžběty	Elišky		6 52	4 39	11 32
20 Pondělí	Felixe V.	Edmunda		6 53	4 39	ráno
21 Úterý	Obět P. Marie	Smicha		6 55	4 38	12 28
22 Středa	Cecilie p.	Vojislava		6 56	4 37	1 13
23 Čtvrtek	Klementa p.	Klimenta		6 57	4 37	2 19
24 Pátek	Chrysogona	Chrysogona		6 58	4 36	3 29
25 Sobota	Kateřiny	Kateřiny		6 59	4 36	4 43
Třidvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 9 hod. 37 min.			
26 Neděle	Konráda	Delfina		7 0	4 35	západ
27 Pondělí	Achace	Liboústa		7 1	4 35	11 52
28 Úterý	Saturna	Noah		7 2	4 34	1 52
29 Středa	Rufa	Achace		7 3	4 34	2 50
30 Čtvrtek	Den díkůčin.	Den díkůčin.		7 4	4 34	3 46

Čtvrt měsíce.

- První čtvrt dne 3. v 8 hod. 30 min. večer.
- Úplněk dne 12. ve 12 h. 11 min. ráno.
- Poslední čtvrt dne 19. ve 8 h. 33 min. večer.
- Nový měsíc dne 26. v 11 hod. 47 min. dop.

Domnělá povětrnost

1., 2., 3. krásné a zima; 4., 5., 6. mrazivo; 7., 8., 9. polomourno; 10., 11. déšť; 12., 13. mrazivo; 14., 15., 16. krásné a teplo; 17., 18. teplo; 19., 20., 21. podmráčno se sněhem; 22., 23., 24.; 25. jasná a chladná; 26., 27., 28. krásné a větrno; 29., 30. mírné.

Dne ubývá od 10 hod. 25 min. do 9 hod. 30 min.

Židovský kalendář.

5666. — 28. a 29. listopadu Roš Chodes Kislev.

Pověřadla.

Utni s buku třesku; je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá.
 Zůstane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká sedlouhá, studená zima.
 Je-li kobylika z husy o Martině zabité bílá, tuhá zima zavítá.
 Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v příštím lednu.
 Je-li zamračeno na sv. Martina, bývá přý neustálá zima.
 Sníh na sv. Ondřeje, žito mnoho nepřeje.
 Hřmá-li v listopadu, bude dobrý rok.
 Chodí-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po blátě.
 Na sv. Martina kouřívá se z komína.
 Kliment zimu obitbuje, sv. Petr 22. února ucezuje.
 Padá-li sníh o sv. Martině, říká se, že přišel sv. Martin na bílé brně.

LISTOPAD.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

KAJICNICE. Jeden z nejnápadnějších a nejpozoruhodnějších románů, co jich zplodila kdy anglická literatura. Je to historie zničeného ženského srdce, v němž poctivost vítězí nad pudem rozkošnictví a tenaty lásky. Překlad český se svolením spisovatelovým opatřil M. Mašek. Velmi pěkné úpravy a má 372 str. Cena 75c. poštou 80c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pátek	Eligia	Dluhoše		7 5 4 34	4 3 8	
2 Sobota	Bibiany	Bibiany		7 6 4 34	5 2 7	
První neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 28 minut.				
3 Neděle	Františka X.	Kasiana		7 7 4 33	6 1 2	
4 Pondělí	Barbory	Barbory		7 7 4 33	6 5 6	
5 Úterý	Judity	Sabaše		7 8 4 33	7 3 8	
6 Středa	Mikuláše	Isidora		7 9 4 33	8 3 0	
7 Čtvrtek	Ambrože	Ambrože		7 10 4 33	9 3 3	
8 Pátek	Početí P. M.	Kajicní den		7 11 4 33	9 4 6	
9 Sobota	Leokadie P.	Běleny		7 12 4 33	10 3 1	
Druhá neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 21 minut.				
10 Neděle	Melchiada	Jitky		7 13 4 33	11 1 7	
11 Pondělí	Damase	Damaše		7 13 4 33	vých.	
12 Úterý	Sinesia	Donáta		7 14 4 34	5 5 5	
13 Středa	Lucie p.	Lucie		7 14 4 34	6 2 8	
14 Čtvrtek	Nikasia	Duchoslava		7 15 4 34	7 2 5	
15 Pátek	Irenea	Kristiana		7 16 4 34	8 2 2	
16 Sobota	Albína	Běluše		7 17 4 34	9 2 6	
Třetí neděle adventní.		Délka dne 9 hod. 17 minut.				
17 Neděle	Lazara	Lazara		7 18 4 34	10 3 7	
18 Pondělí	Graciána	Abrahama		7 19 4 34	11 3 1	
19 Úterý	Nemesia	Nemesia		7 19 4 35	ráno	
20 Středa	Kristiny	Blahoroda		7 20 4 35	12 4 1	
21 Čtvrtek	Tomáše ap.	Tomáše		7 21 4 36	1 1 6	
22 Pátek	Zenona	Blaženy		7 21 4 36	2 2 6	
23 Sobota	Viktorie p.	Viktorie		7 22 4 37	3 3 3	
Čtvrtá neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 15 minut.				
24 Neděle	Adama a Evy	Adama a Evy		7 22 4 37	4 1 4	
25 Pondělí	Naroz. Paně	Naroz. Páně		7 22 4 38	západ	
26 Úterý	Štěpána muč.	Štěpána		7 23 4 39	11 3 2	
27 Středa	Jana Evang.	Jana Evang.		7 23 4 39	1 3 0	
28 Čtvrtek	Mladátek	Kastora		7 24 4 40	2 2 5	
29 Pátek	Tomáše bisk.	Milady		7 24 4 41	3 1 7	
30 Sobota	Davida kr.	Davida		7 24 4 41	4 5 5	
Neděle v oktávě Narození Páně.		Délka dne 9 hodin 17 minut.				
31 Neděle	Sylvestra	Sylvestra		7 24 4 42	4 5 5	

Čtvrti měsíce.

- ☾ První čtvrt' dne 2. v 1 hod. 37 min. odp.
- ☺ Uplněk dne 11. v 6 h. 25 min. večer.
- ☾ Poslední čtvrt' dne 19. v 7 h. 8 min. ráno.
- ☼ Nový měsíc dne 25. v 11 hod. 3 min. večer.

Domnělá povětrnost

1., 2. změna: 3., 4., 5. sněh. anebo dešť: 6., 7., 8., 9. jasno: 10., 11., 12. krásno: 13., 14., 15., 16. z-vero-západní větry: 17., 18., 19., 20. bouřivo: 21., 22., 23. sněh: 24., 25., 26. jasno a studeno: 27., 28. změna: 29., 30., 31. sněh.

Dne ubývá od 9 hod. 29 min do 9 hod. 15 min., ku konci přibývá do 9 h. 18m.

Židovský kalendář.

5606. — 23. pros. (25. Kislev) svěcení svatyně: 28. a 29. Itoš Chodeš Thebet

Pověřadla.

- Na sv. Eligia tuhá zima trvá přf celé čtyři měsíce.
- Pakli jitní jasné se ukazuje, rok předrodný ti zrěstuje.
- Padá-li o štědrý večer sněh, urodí se chmel.
- Zelené vánoce, bílé velkonoce; bílé vánoce, zelené velkonoce.
- Tmavé vánoce, světlé stodoly.
- Pak-li na sv. Štěpána větrové ubodí, přísti rok víno špatně se urodí.
- Na Sylvestra vítr a ráno slunce svítí, nelze nám dobrého vína se nadíti.
- Dvanáct nocí od štědrého večera až do sv. Tří králů světní přf povětrnost přístích dvanáct měsíců.
- Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to pánuje.
- Tma v 6 vánoce, dojně krásy, světlé vánoce ponsou rlepece.
- Svatá Lucie 13. nocí upije, dmu přídá.

PROSINEC.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Dr. MIL. TYRŠ. Krásný litografický obraz 18x24 se záсылkou poštovní pouze 36ctů.
K dostání u Aug. Geringera, 150 West 12th St., Chicago, Ill.

O Chicagu a Chicagčanech. Zajímavosti ze života a ruchu velkoměstského, Hříf L.
Fligl. 98 ilustrací. 160 stran. Cena 30c., poštou 35c.

30. 1416 Mistr Jeroným Pražský upálen v Kostnici.
1490 Nešťastná bitva u Lipan.
1778 + Voltaire, slavný spisovatel francouzský.
31. 1818 * v Hradci Králové Václ. Vladivoj Tošnek, český dějepisec.
1892 Zhubný požár v dolech Příhranských.

Červen.

2. 1541 Veliký požár na Hradčanech, kdy shořely desky zemské.
1848 Zahájen slovanský sjezd na ostrově Žofinském.
5. 1855 * v Praze spisovatel Eduard Jelínek.
7. 1833 * v Rychmburce Adolf Heyduk, profesor v Plaku a přední básník český, "slávek poetavský" nazvaný.
12. 1848 Vypukla v Praze revoluce.
14. 1798 * v Hoslavicích na Moravě František Lad. Palacký, otec českého dějpisu.
1885 První bromaďná návštěva amerických Čechů v Praze.
15. 1734 Prokop Diviš postavil první hromosvod v Příměticích na Moravě, tedy o 5 let dříve než Benjamin Franklin v Americe.
16. 1887 Přijeli do Prahy za velké slávy američtí Sokolové.
1895 Přijeli američtí Čechové po třetí do staré vlasti na "Národopisnou".
20. 1883 + v Litomyšli Alois Voj. Šmilovský, velmi oblíbený spisovatel.
1894 + v Marianských Lázních Vác. Beneš Třebízský, český povídkář a mládežek českého lidu.
26. 1861 + v Praze Pavel Josef Šafářík, přední badatel a jazykozpytec slovanský.

Červenec.

1. 1833 * v Praze El. Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
2. 1881 Garfield, 30. prezident, smrtelně postřelen.
4. 1776 Prohlášena neovdivnost Spojených Států severoamerických.
6. 1415 Upálen v Kostnici mistr Jan Hus.
9. 1357 Karel IV. položil kámen základní ke kamennému mostu v Praze.
10. 1834 * v Praze Jan Neruda, čes. spisovatel a nejčelnější zakladatel čes. básnictví doby nové.
11. 1856 + v Písní Josef Kajetán Tyl, umělec a spisovatel dramatický.
14. 1420 Bitva na Žižkově.
16. 1773 * Hudlicích Jos. Jungman, patriarcha novověké literatury české.
18. 1870 Odhlasováno dogma o neomylnosti papežové.
24. 1803 * Frant. Alex. Dumas starší, slavný spisovatel francouzský.
28. 1809 + v Praze Jan Ev. Purkyně, český učenec jména světového.

Srpen.

4. 1306 Zavražděn dykoun v Olomouci v děkanském domě Václav III., poslední Přemyslovec.
5. 1832 + v Praze básník Frant. Lad. Čelakovský.
8. 1884 + v Oetru v Alpách Miroslav Tyrš spisovatel a vůdce českého Sokolstva.
12. 1881 Vyhofelo Národní divadlo v Praze.
14. 1431 Strašná porážka německých křižáků u Domažlic.
1537 Řád jezovitů Loyolou založen.
15. 1789 * v Ajaccio na Korsice Napoleon I., "nepřemožitelný světoborce".
22. 1891 + v Praze Jan Neruda, znamenitý spisovatel český.
23. 1861 * v Hronově Alois Jirásek, znamenitý spisovatel historických povídek.
24. 1578 Krvavá svatba parížská (noc bartolomějská), v níž na 60,000 protestantů od katolické pobo.
26. 1778 Přemysl Otakar II. zahynul na moravském poli. ("Den sv. Růfy").
1346 Padnul král Jan Lucemburský u Kreščaku.
31. 1884 + Ferd. LaSalle, agitátor pro dělníky.

Září.

1. 1870 Bitva u Sedanu.
2. 1894 + v Praze Vojta Náprstek, velký vlastenec pravý svobodař a lidumil český.

3. 1883 + Ivan Turgeněv, spisovatel ruský.
6. 1791 Zahájena v Praze první zemská výstava v Čechách.
7. 1848 V Rakousku zrušena robota.
8. 1841 * v Neuhohzeval Antonín Dvořák, hudební skladatel český.
12. 1822 * v Praze Jindřich Fuegner, spoluzakladatel českého Sokolstva.
14. 1789 * Alex. Humboldt, slavný učenec.
15. 1869 + v Praze Václav Vojtěch Kilepera, dramatický spisovatel.
16. 1817 Nalezl Václ. Hanke, rukopis královdvorský.
17. 1832 * Dr. Mír. Tyrš, vůdce Sokolstva českého.
31. 1125 + nejstarší náš kronikář Kosmas.

Říjen.

2. 1802 + Arnošt Rannas, slavný filosof a dějepisec francouzský.
4. 1884 + Fil. Stan. Kodým, spisovatel a učitel českého rolnictva.
8. 1874 + v Praze Vít. Hálek, vynikající básník čes.
9. 1836 + Karel ze Žerotína, nejslavnější Moravan, spisovatel a podpůrce reformace.
11. 1824 + u Přibyslavi Jan Žižka z Trocnova.
12. 1492 Kolumbus objevil Ameriku.
13. 1781 Josef II. vydal toleranční patent, jímž povoleno protestantům svobodně vyznáni víry.
18. 1509 + Daniel Adam z Velslavína, veleznámý knihtiskař pražský.
19. 1873 + Anna Nápretková, zakladatelka průmyslového musea.
22. 1850 * ve Vršovicích u Prahy Josef Herold, veřejný poslanec a zastance práv nář. českého.
27. 1845 * ve Zbraslavi Josef Václav Sládek, přední básník český.
31. 1821 * v Borové u Nēm. Brodu Karel Havlíček, spisovatel a neochromý bojovník za práva našeho národa.

Listopad.

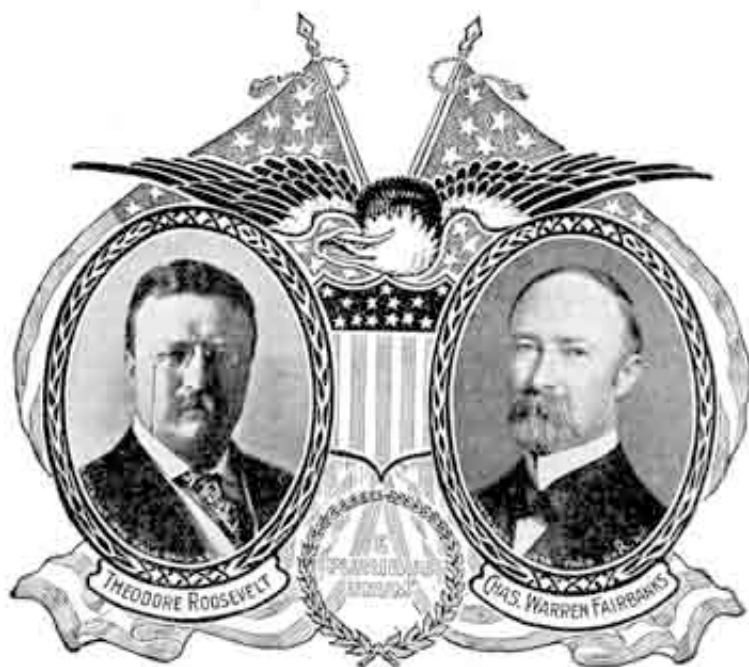
5. 1836 v Litoměřicích Kar. H. Mácha, básník čes.
7. 1811 * v Miletíně Kar. Jar. Erben, básník český a mistr slohu balladického.
8. 1620 Bitva na Bílé Hoře.
10. 1483 * Martin Luther, náboženský reformátor.
1759 * J. Fr. Schiller, básník německý.
11. 1734 * v Rychnově nad Kněžnou F. Mart. Peicl, slavný český učenec.
1844 * v Kamenné Vysoké u Příbrami Josef Jiří Stankovský, český dramatický spisovatel.
1887 Poprava anarchoistů v Chicagu.
15. 1670 + v Amsterdamě J. A. Komenský, nejsl. učitel všech věků a všech národů.
1883 + v Praze Josef Hrák, proslavený český novinář, "otcem studentstva českého" nazvaný.
17. 1869 Otevřen průplav Sueský francouzským inženýrem Lessepsem.
18. 1847 * v Praze El. Krásmohorská, básnička čes.
1882 Otevřeno prozatímní Národní divadlo na Nábřeží v Praze.
10. 1828 + ve Vídni Frant. Schubert, tvůrce umělé písně, vřetelný hudební skladatel.
21. 1870 + v Praze Kar. Jar. Erben, básník český.
27. 1796 * v Polence u Klatov Jos. Franta Šumavský, známý český slovníkář.
28. 1688 + Bohuslav Balbín, slavný dějepisec český.
29. 1878 + v Praze král Karel IV.

Prosinec.

1. 1845 Ferdinand V., korunovaný král český, se poděkoval.
4. 1890 + v Praze František Kolár, dramatický umělec a spisovatel.
10. 1817 * v Semlích Frant. L. Rieger, státník český.
14. 1793 + Jiří Washington.
16. 1823 Mexiko prohlásilo republiku.
19. 1831 * Jul. Grégr, svobodomyšlný politik český a zakladatel "Národních Listů".
25. 1642 * Isák Newton, slavný počtář a hvězdář.
27. 1571 * Jan Keppler, slavný hvězdář.
1822 * v Dole Ludvík Pasteur, slavný lékař francouzský.
31. 1384 + Jan Wiktief, známý reformátor náboženský.

Presidentští a místopresidentští kandidáti

k národním volbám roku 1904.

Kandidáti republikánští.

Kandidáti demokratičtí.

Kapitánův miláček.

Dovídka ze života vojenského.

PRO KALENDÁŘ "AMERIKÁN" NAPSAL M. MAŠEK.

I.

KDO jednou ze čtenářů těchto řádek měl příležitost sloužiti strýci Samovi ve vojenském kabátě, jako pisatel tohoto, dostatečně se přesvědčil, že i u vojska možná pěstovati přetvářku, licoměrnictví a podvod, a domoci se jimi dočasného prospěchu. Důstojníci vojenští a jmenovitě velitelové setnin, škadron nebo baterii jsou z pravidla muži ve službě zkušení, ve svém jednání nanejvýš spravedliví, ale přece jen stane se časem, že oblíbí si některého čiperného nováčka, nadřžují mu očividně a poddůstojníci, aby se veliteli zalibili, činí podobně a tu není divu, že mladík, byť i z počátku neměl žádných nekalých záměrů, poznenáhlu přijde k přesvědčení, že by mohl dobře tohoto nadřžování vyuzítkovati a z vojina, obyčejně vtipného, stane se během času podvodník, ano i zločinec, který kabátu vojenskému jenom ostudu v očích veřejnosti přinese. Na štěstí možno říci, že případů takových je pořídka, neboť vojáci obyčejně sami takového zchytřalce v poměrně krátké době objeví a nezmění-li hned své jednání, dají mu na srozuměnou, aby buď utekl nebo jej k tomu donutí. Ke cti vojska našeho musím říci, že v řadách jeho panuje upřímnost, kamarádství, důvěrnost, co by hned tak u vojska jiných zemí nenašel, a vojáci také starají se všemožně, aby jednotlivým oddílům dobrou pověst udrželi. Upříti se nedá, že mezi vojskem jsou nectnosti, na něž mravokárce s odporem by hleděl, ty však ospravedlněny jsou nezvyklou kázní a v dobách nyní už minulých odloučeným žitím na západních pláních. Jeví se však mravní cit vojáka v jiném směru tím význačněji a přichozímu nováčkoví nic není tak nápadné mezi starými vojáky, jako důvěrnost, sebeobětavost, nezištnost, bratrskost skoro v každém ohledu.

A odtud ta nenávisť vojáků, dozvědi-li se, že někdo důvěřivosti jejich zneužil a tak se zapomněl, že představeným svým donáší, jim jaksi dělá špehouna. Jak já důstojníky americké seznal, sotva by byl přímým donášením u některého z nich pochodil, za to však nepřimo mohl i toho nejsvědomitějšího velitele proti tomu neb onomu vojáku popudit a ten ubohý marně si potom lámal hlavu, jak se to stalo, že "old man" — kapitán — tak naň v posledním čase zanevřel, sebe menší vadu, kterou dříve přehlédnul, nyní mu vytýká a život vojenský mu znechucuje.

Vojákům takým říká se "Captain's pet" (kapitánův miláček) a běda takové setnině, v níž mají "miláčka" a po případě i více jich. Na místě bývalého kamarádství nastupuje nedůvěřivost, často neopodstatněné podezřívání a nejednou i rvačky, které velitel stanice musí vyrovnávat.

V škadroně N 16. pluku jizdy měli také takového "miláčka". Laskavý čtenář nesmí si myslet, že to byl snad nějaký mladíček, bezvousý, skoro jako hoch, který z touhy po dobrodružství z pohodlného domova rodičům utekl. William Murphy byl klacek asi 28letý, který znal v New Yorku na Bowery každou hospodu, v Chicagu nebylo snad jediné ulice, aby v ní nebyl povědom a jednou dokonce upadnul do nastražené léčky a podřekl se, že chicažský "Bridewell" není mu neznám.

To však nijak mu v očích starších vojáků neublížilo, dříve se na minulost nováčkovu tak přísně nehledělo, ač ta u nejednoho byla dosti pestrá. U vojska přišel jaksi na jiný vzduch a stal se z něho vzorný voják, který si dovedl nového svého domova vážiti. Murphy však odveden už za nového nařízení tajemníka války, by odváděli se k vojsku mladíci a muži s bezúhonnou pověstí a slušného vzdělání a proto znalost jeho různých pochybných místností ve velkých městech východu a jihu byla velmi podezřelou. Ostatně, jak už praveno, nepodezřivost je jednou z vlastností ve styku našeho vojska a rekrut Murphy svým uhlazeným chováním získal si u většiny svých soudruhů důvěry, které dovedl výborně ve svůj prospěch využívat.

Už to bylo mu na prospěch, že dovedl se do povinnosti vojáka strýce Sama mnohem hravěji vpraviti, než průměrný americký nováček, který třebaš za celý svůj život před vstoupením k vojsku z lesů wisconsinských nebo michiganských nevyšel. A nejednen ze starších vojáků vyslovil domněnku, ovšem jen v kruhu těch, jimž důvěrovati mohl a to ještě jen šeptem, že asi William Murphy už jednou vojenský kabát nosil, ale kdo ví, pod jakým jménem a u kterého druhu zbraně.

A v pravdě možno říci, že Murphymu kabát vojenský slušel a málo který ze starých vojáků dovedl tak vzhledně a lehce v sedle se pohybovat, jako nováček Murphy, což bylo zase jednou známkou, že Murphy už jednou "abrichtuňk" prodělal.

Kapitán škadrony "N", k níž Murphy náležel, brzy poznal čilého nováčka a oblíbil si ho tím více, ježto Murphy nikdy nerozpakoval se, mohl-li veliteli svému nějakou službou se zavděčiti. Jak známo, novými nařízeními odboru války zapovězeno bylo důstojníkům používati vojáků za své osobní sluhy, kterýžto zlovyk zvláště v západních stanicích se rozmohl, mnohdy ku škodě kázně v jednotlivých setninách. Voják, k takové službě vyhlídnutý, obyčejně ke pravidelné službě vojenské nejevil mnoho chuti, ano mnohdy ani se k ní tak nehodil, za to však u obsluhování domácnosti byl pravým mistrem, zvláště, jestli důstojník, kterému sloužil, byl ženat a otcem četné rodiny. Z vojína armády Spoj. Států stal se tu sluha, který vyjma vaření, zastával u důstojníka místo děvečky, chůvy a někdy i pradelny.

Což divu, že dostávalo se mu u soudruhů za to posměchu a on poctíván těmi nejrozmanitějšími přezděvy, z nichž asi nejobyčejnějšími byly: striker, coffee cooler, dog-rubber, a výrazy ještě potupnější. Ano, kdyby byl voják takový ostatní svoji povinnost vojenskou, kdykoli naň řada přišla, zastával, byli by snad mlčeli, ale takto osvobozen byl z pravidla ode všech prací v kasárnách i v stanicích a co hlavně, od chození na stráž, ač při rozvrhu počtu mužstva službě strážní podléhajícího i on počítán. A za všechny tyto výhody dostával ještě od důstojníka zvláštní plat a prominuto mu v kasárnách od poddůstojníků více než jinému, neboť mohl si stěžovat třebaš u pí, kapitánové a kapitán skoro vždy byl by na jeho straně.

Systém tento, užívání vojáků k osobní službě, byl jedním ze stálých zdrojů nespokojenosti mezi vojskem, ale dokud vojsko bylo v menších, zastrčených stanicích, musel býti trpěn, neb ženatý důstojník jiné posluhy skoro zjednatí si nemohl. Bylo ovšem jiné, byl-li důstojník ku svým podřízeným vlídným, spravedlivým a poněkud kamarádským, tu služba pro něho bývala jakýmsi vyzname-

náním a nikdo ji tomu, kdo ji zastával, nevyčítal, zvláště vybral-li si důstojník takového, který se k pravidelné službě posádkové z různých příčin nedobře hodil . . .

V době, kdy povídka naše začíná, měl kapitán Scott od škadrony "N", 16. pluku jízdy za sluhu "starého" Gormana, který o sobě tvrdil, že už slouží s plukem hned od jeho založení. A snadno mu to každý uvěřil při pouhém pohledu naň. Nepotřeboval ani vyprávěti o těch slavných dobách, kdy nově naverbovaný pluk pomáhal k vítězstvím vojsku severnímu na různých bojištích z války občanské, nepotřeboval obšírně a s jakýmsi uspokojením líčiti všechny ty unavující a časem velmi nebezpečné výpravy za různými kmeny rudochů amerického západu, sluncem osmahlá jeho tvář, velká jizva na levé tváři, kolísavý krok od dlouhé jízdy koňmo a trochu už nahnutá hodně šedivá hlava byly nejlepšími důkazem jeho pohyblivého života.

Obsluha kapitána měla býti a byla také jakýmsi uznáním jeho zásluh a každý s radostí popřál mu služby lehčí, s kterou i poněkud větší plat byl spojen a potom starý Gorman rád si také někdy přihnul více než se se službou vojenskou srovnávalo a takto nepozorovaně z růžové své nálady v ústraní za domkem kapitánovým se prospal.

Však dlouhých 30 let jeho služby uplynulo a Gorman měl jíti na odpočinek do výslužby s platem rovnajícím se třem čtvrtinám jeho posledního platu. A ježto velitelské setnín z pravidla přidržovali se odporučení hodného zvyku, povýšení věrného vojáka před jeho odchodem z vojska co možná nejvýše, aby tak větší výslužné obdržel, ač mnohdy takový nijak se nehodil k šarži, kterou měl zastávat, i Gorman krátce před tím povýšen na uprázdněné místo kaprála, které však jen několik dní zastával. A tu ovšem musel se kapitán ohlédnout po jiném "prefatýnovi". A nemusel hledati dlouho. Někdo jiný už měl nástupce Gormanova u škadrony "N" vyhlidnutého v osobě prostého jezdce Williama Murphyho.

II.

Kapitán Scott měl u sebe už déle než rok vzdálenou příbuznou se strany manželky, sirotka, již oba rodiče v Texasu brzy za sebou zemřeli, zanechavše dcerušku Sylvii Ryanovou ve světě samotnou a skoro bez majetku. Nejbližší její příbuznou byla sestřenic matčina, manželka kapt. Scotta, na kterou se matka, citic bližící se smrt, obrátila a ji dcerušku svou s mnohými prosbami světovala.

Sylvii v době příchodu jejího do stanice H. bylo asi 15 roků, byla však na věk svůj neobyčejně vyvinuta a vzduch arizonský zdál se jí ještě více svědčiti než doma v Texasu, kde, ač dítětem ještě, mnohá starost na ni v době nemoci matky dopadala. Náhlá a rychle za sebou jdoucí ztráta obou rodičů zanechala však u dívky jindy bezstarostně do světa hledící, patrné stopy. Už to nebyla ta divoká Sylva, jak pastevcí v Texasu malé Ryanovic dcerušce říkali, když na malém koniku prostovlasá, sluncem opálená, prérii se proháněla. Sylva z dětských let náhle období diviči překročila a ač v době vypravování našeho teprve 16 zim v jejím životě se vystřídalo, schovanka kapitána Scotta vyhlížela vážně jako žena, která už má za sebou slušnou část životní zkušenosti.

Scottovým nepřicházelo chování dívčino pranic nějak zvláštním. Od dlouhých let už životu v jednotvárných západních vojenských stanicích uvyklí, oblíbili si samotu a vůbec ani jim na mysl nepřipadlo, že by někdo mohl žiti veseleji než oni. A tudy se stalo, že Sylvie ponechána byla svým vzpomínkám na mrtvé rodiče a záhy ztracené bezstarostně mládí a žádné pokusy se strany příbuzných neučiněny, aby mladá jich svěřenka ze žalu ji tížícího byla vyvedena.

Pobyt v lehkém vzduchu arizonském dívce velmi šel k duhu a uplynulo jenom několik měsíců, že z vyrostlého děvčete stala se sličná panna, již den se dne na kráse přibývalo a ne jeden voják se zalíbením na hezkou tvář její se zadíval,

když podvečer po většině samotná vyjížděla si na malém koníku do prerie. Nevšímala si nikoho, ač na všechny pozdravy vždy laskavě poděkovala a přece nebyla považována od vojáků za hrdou, jako tomu bývá zhusta u žen a dcer důstojníků, které by to byly považovaly pod svou důstojnost, pohných "enlisted men" si všimnouti. Při té příležitosti musím podotknouti, že není-li spravedlivou výtkou, že důstojníci naší armády považují se jaksi za šlechtu země, platí to nicméně do velké míry u žen a dcer jejich.

V rodinách důstojníků postupem času rozmohlo se kastovníctví do velké míry, ač zdá se, že poslední válkou se Španělskem a na Filipínech hodně ducha demokratického v naše důstojnické kruhy se dostalo. Zvětšení počtu vojska a mnohá jmenování důstojníků z občanských kruhů velice ku změně té přispělo. Že na kastovníctví tom hodně měly podílu bohaté nevěsty důstojníků, netřeba připomínati. Duch ten jevil se hlavně v stanicích poblíže velkých měst, kde ženy stále měly návštěvy z bohatých kruhů měšťanských a jakousi pýchu si osvojily. Jinak tomu bylo na západních pláních, kde rodina důstojnická byla téměř na službě vojáků závislá, stále s nimi přicházela do styku, uměla oceniti jejich dobré vlastnosti i přehlédnouti jejich chyby, které ostatně tehdejší krušný život vojenský nezbytně s sebou přinášel.

Sylvie viděla, jak "strýček", jak kapt. Scotta nazývala, s vojáky svými po kamarádsku zacházel a jak tito by byli pro svého "starého", jak se říká, zrovna do pekla šli, a tudíž není divu, že s účastenstvím hleděla na mladé ty lidi, které kdo ví jaký osud zahnal pod vlajku strýce Sama a sem do západních pustin. A zdaž nebyl osud její podobný jejich? Z těch vojáků mnohý měl ovšem dobrý domov, ale mnoho jich mezi nimi, kteří právě tak jako ona, neměli žádných blízkých příbuzných, žili právě tak jako ona bez cíle, den se dne, oddávajice se nadějím, které se nikdy nesplní.

Pravil jsem, že žila bez cíle, beze všeho určitějšího zájmu a byla tak dalece spokojena. Ale šťastna? Sotva. K štěstí scházel jí starostlivý otec a milující matka, která by byla její důvěrníci v době, kdy nějaké dívky dospívající zvláště potřebují. Že potřebovala zkušeného oka matčina a láskyplného jejího srdce, brzy měla se přesvědčiti.

Bylo to jednoho krásného podvečera pozdě na podzim, kdy pobyt v smutné přírodě arizonské příjemnější je než jindy v roce, kdy jako obyčejně vyjela si sama na zamilované své "Clio" dolů do prerie, aby se trochu rychlou jízdou zotavila. Byla ten den neobyčejně zamklou, neboť pí. kapitánová připomenula jí, že dnes výročí úmrtí její matky.

A co tak zamyšlena jede, nevšímla si, že koník donesl ji už mnohem dále do pouště, než jindy se stávalo a chytré zvíře samo najednou se zastavilo. Tu teprve spanilá jezdčyně ze zadumání svého se probrala a pozorně na vše strany se ohlížejíc, snažila se uhodnouti, v kterých asi místech prerie se nachází. Nebylo to nic snadného, neboť zatím tma snesla se na zemi a obloha po celý den mraky zatažená, činila večer ještě temnějším. Rozhlížela se, uvidí-li v temnotě probleskovati světla z vojenského stanice, ale marně zraky své namáhala, tma zdála se jí býti na všech stranách neproniknutelnou. Na několik okamžiků skutečně byla dívka pomatená, zvláště když ozvalo se blízko ní příšerné zavytí préríjního vlka, ale hnedle všecken strach se sebe setřásla a konika po lesklé šiji pohladivši, k němu pronesla:

"Vid', Clio, jsem to dítě, že jen na okamžik mohlo mi napadnouti, že cestu zpět do stanice nenaleznu. Jako bych na tvém hřbetu neseděla."

Popustila zvířeti uzdu a to hned mírným poklusem přes prerii se pustilo.

Za malou chvíli přijela dívka na vozovou cestu, dobře ujetou, neboť jezdilo se po ní ku stanici dráhy arizonsko-mexické a koník, jakmile bílou cestu i ve tmě už ze vzdálenosti znatelnou spatřil, vesele zařehotal. Ale hlas ržání nedolétl

ještě k nedalekým horám, když v samé blízkosti ozval se jiný a hned na to vyořil se ze tmy jezdec od nádraží do tvrze jedoucí.

Ulekla se velice dívka a mimodělek sáhla si za řádra pro stříbrem kovanou pistol, neboť bylo jí známo, že těsně při pomezí zdržuje se na obou stranách republik hojně dobrodruhů, jimž na životě lidském, neřku-li na poctivosti dívky, hrozně málo záleží.

Ale brzy její obavy zaplašeny, když v jezdcí přibliživším se poznala vojina Spoj. Států.

Byl to Murphy, který dnes měl dovolenou a koňmo vyjel si na jednu z okolních rencí, mimo rezervaci vojenskou ležících, kde "sireny" ze všech stran Soustátí, ano i z Mexika sehnané, opuštěné vojáky "bavily". Murphy byl častým návštěvovatelem jedné, v níž přední kráskou byla dívka nepoměrně hezčí než ostatní, jež nazvána byla vůbec "Texas Jennie", ač třeba ani nohou o texasskou půdu nezavádila. A z této renče vracel se Murphy do stanice, ale ač ujížděl, aby v ustanovenou hodinu byl doma, přec nemohl odolati pokušení, aby nevy-

užitkoval příležitosti promluvit s chovankou svého kapitána, která už dávno do oka mu padla. Že opozděním svým na sebe trest uvalí, na to nyní nemyslel. Viděl dívku do prerie ujíždět a čekal, až se vraceti bude, aby se k ní jen tak náhodou přidružil. Náhoda mu přála. Koník Sylvie, nedůvěřuje prerii plné děr od prérijních psiků a porostlé bodlavým křovím, zaměřil na ujezděnou cestu zrovna v místech, kde Murphy na koni stál.

"Dobrý večer, miss Ryanová," oslovil ji vojin, klobouk lehce nadzdvihuje. "Viděl jsem vás přijíždět po prerii a ježto je už tak pozdě, napadlo mi, že třeba bylo by vám cestou zpět smutno a potom také nebezpečno pro vás samojedinou a tu umínil jsem si, na vás počkat a vás do stanice doprovodit. Ovšem, dovolíte-li."

A vojin za řeči té až k samé dívce zajel.

Ta hned poznala vojáka od škadrony kapitána Scotta a nejenom značně se jí ulehčilo, ale i srdce v ní radostí poskočilo, neboť byl to ten, který se vždy na ni tak podivně zadíval, kdykoliv s nějakým vzkazem ke kapitánu do obydlí přišel. Blíže jej ovšem neznala, ale libila se jí jeho svižná postava, které oblek

vojenský tak pěkně slušel. Jenom ten nejistý pohled jako noc černých očí, obličej jeho, jemuž dlouhý knír zvláštní přitažlivosti propůjčoval, naplňoval každého při bližším ho pozorování jakousi nedůvěřivostí. Ale mladá dívka viděla spíše v pohledech vojína obdiv, který mnohdy dal na jevo pochlebným slovem, úsměvem a pozorností, které by se byla u obyčejného vojáka nenadála. A což divu, že srdce dívky mladé, nezkušené a samotou zmirající, rádo se v myšlénkách obíralo s hezkým jezdcem, který třeba právě tak jako ona, téměř samotén stál ve světě. A tak, aniž by byla věděla, zachytila se v mladém jejím srdci láska, která, ač ji nepěstovala a nijak nepovzbuzovala, přece z něho vymizeti nechtěla. A odtud to její radostné překvapení, když v jezdcí poznala toho, který byl častým předmětem její myšlének.

Nesměla déle otálet s odpovědí, aby vojin rozpaky její nespozoroval a proto, nutic se do lhostejnosti, poněkud se usmála a hlavou hrdě pohodivši, pravila:

"Mr. Murphy se mylí, jestli se domýšlí, že by mně bylo samotné v prérii smutno, naopak samota ta právě mne těší a že by se mi něco stalo, nemyslím, spoléhám se na rychlost nohou mé Clio a potom také trochu umím se zbrani zacházet a bez pistole nikdy nevyjedu, ač ani mi ve snu nenapadne, že bych jí někdy mohla potřebovat. Nicméně s radostí a díkem vaše nabídnutí přijímám a pojedeme do stanice pospolu. Nu, jste spokojen, můj dobrovolný ochránče? Skoro bych myslela, že vám samotnému je po cestě smutno a já vlastně mám býti ochranou vám?"

A dívka vtípů svému se hlasitě zasmála.

Murphymu se žert ten, který jako takový dívkou byl pronešen, mnoho nelíbil a už měl ostrou odvetu na jazyku, když ještě v čas se upamatoval, že mluví k němu jen dívka, kterou vždy rád viděl, ale k níž dosud žádného zvláštního pocitu nepocítil. A proto rovně lehce odpověděl:

"Aj, miss Ryanová umí také špičkovat, kdo by si to byl o slečince kapitánově pomyslil! Ale ať si, to mne přece neodstraší, abych jedinou mladou děvku z naší stanice na smutné prerii o samotě zanechal. Mohla by to na mne u kapitána žalovat."

"To byste také zasloužil, kdybyste mi průvod za tak tmavého večera odepřel," odvětila dívka vážně. "Než nechme toho a vydejme se už na cestu. Hledte, jak moje Clio už netrpělivě hrabe. stýská se jí asi po plném žlabu."

A aniž by na další odpověď čekala, pustila koníku uzdu a ten zaměřil drobným klusem po ujeté cestě ku stanici. Murphy ovšem na velkém koni vojenském snadno divce postačil, ale ježto viděl, že se jí jaksi do řeči nezdá, držel se několik kroků pozadu, aby si nemyslela dívka, že snad se jí vtírá. Znal dobře povahu dívek takových a soudil, učinil-li na ni příjemný dojem, že sama dá mu příležitost, by blíže se s ní seznámil. Na kvap v té věci neměl a ukvapením nechtěl celý plán svůj pokazit.

Hnedle objevily se oběma jezdcům světla z kasáren a bílé zdi domků důstojnických a byli už u samých téměř stájí jezdeckých, když dívka najednou koníku uzdu přitáhla a přivedši jej do kroku, nechala vojína až k sobě přijeti, načež rukou mu kynouc, pravila:

"Mějte se dobře, Mr. Murphy, a děkuji vám za doprovod. Prozatím zůstanu dlužnicí. A ještě něco, až přijdete do kasáren, vyřídíte starému Gormanovi, že už jsem přijela. Pustím konika u domu a chci, aby jej odsedlal a nakrmil."

"Sám to udělám, miss Ryanová," nabízel se jezdec. "Musím také svého koně poklidit."

"Dobře tedy a navzájem přimluvím se u strýce, aby tentokráte opozdění vaše přehlédl. Vím dobře, že už jste měl býti při slunce západu doma. Či nemám pravdu?" a dívka se při tom škodolibě usmála.

"To je pravda," zabručel Murphy, "škodit to nemůže," a hned, aby se nezdál hrubým, doložil: "Jsem jist, že přímluva z tak hezkých úst nebude oslyšena."

Chtěl ještě dříve poděkovati, ale ta už sotva jeho poslední poklonu slyšela, ujíždělat přes "parade-grounds" k řadě důstojnických domků a v několika okamžicích už byl její koník zpět u stáji, kde Murphy jej dle slibu odsedlal, napojil a nakrmil.

Přijel ještě v čas k večernímu čepobíti a z rozmluvy strážmistra s kapitánem věděl, že se mluvilo o něm, nicméně ušel trestu. Přímluva dívky se přece osvědčila, ač nevěděl, co mohla ona za příčinu jeho opoždění se udati.

III.

Uplynulo několik dní, pro škadronu "N" velmi důležitých, neb mělo se rozhodnouti, kdo stane se nástupcem Gormanovým u kapt. Scotta. Místo "strajkáře" obyčejně v dobách dřívějších bylo jakýmsi předchozím stupněm, přípravkou, abych tak řekl, k hodnosti kaprála a proto nedivno, že dalo mnoho lámání hlavy, koho si velitel vyvolí. Vpravdě, mnozí ze starších vojáků o to nedbali, ano, ani by toho nebyli přijali, kdyby jim to bývalo nabídnuto, ale byli zase mnozí, kteří po tom toužili a mezi těmito posledními byl i William Murphy. Ne snad, že by mu bylo tolik záleželo na poddůstojnických štráfkách, ale spíše, že by měl službu lehčí, zvýšený plat a potom libila se mu kapitánova schovanka, s kterou by byl takto častěji do styku přišel.

Proto radostně poskočilo v něm srdce, když jednoho dne zavolán do úřadovny strážmistrový, kde natrefil kapt. Scotta.

"Murphy," pravil tento k němu, hezkého vojina si přeměřiv. "Chtěl byste mi trochu na domácnost dohlídnout a také mého koně vzít si na starost? Jak víte, Gorman půjde už do výslužby a já musím mít někoho."

Murphy byl mile překvapen, ale nedal to na sobě znát a spíše jako rozmrzele prohodil:

"Kapitáne, nebyl by tu někdo starší, který by si takového "vyznamenání" zasloužil? Vždyť já jsem ještě rekrut a měl bych se ještě mnohému naučit."

"Eh, to se také naučíte," mrzutě odbyl vojina důstojník. "Ostatně, ani hrubě nevolil jsem si vás já, jako spíše moje choť a ještě více moje schovanka. Rozmyslete se a večer při odstupu mi povězte." A obrátiv se k strážmistroví, dodal: "A seržante, nebude-li prostý Murphy chtít, najděte někoho v škadroně, kdo by dobrovolně šel, jinak musel bych se přece jen o civilistu postarat, což bych z mnohých příčin nerad," a s těmi slovy Murphymu pokynul, že může odejít.

Murphy tak dovedně se přetvařoval, že skutečně spoluvojáci mysleli, že nerad by na přání kapitánovo přistoupil a dalo to hodně domluvy se strany jeho známých a jmenovitě strážmistra, než konečně svolil.

"Dělám to jen, abych starého proti nám všem nepobouřil," pravil u večer, než se škadrona k odstupu seřadila. "Však vězte, že prvního, kdo mi bude "strajkářství" mé vyčítat, kapitánovi udám. Rozuměli jste mi dobře, hoši?"

"Ano, Bille!" ozvalo se jich několik najednou se smichem. "A víme také, že až jednou ležáctvím tím načichneš, že ani, jak se říká, "vládním šestisprážením mezků" by tě odtud nedostal. Uvidíš, že mluvíme pravdu!"

Murphy jenom něco mezi zuby zabručel, ale v duši dával soudruhům za pravdu.

Po odstupu kapitánovi oznámil, že službu u něho přijímá a hned také od tohoto podrobné instrukce dostal.

Nové místo nastoupil druhého dne, kdy mu Gorman všechno předal, dopodrobna všechny povinnosti mu vysvětlil. Nebylo jich mnoho, ale přece ně-

keré, které pohodlnému Murphymu příliš nevoněly a už by byl málem odřekl, kdyby byl právě v zadním oknu světničky v prvním patře domku nebyl spatřil hezounký obličej kapitánovy schovanky.

Kul už plány, že pokusí se s dívkou, která se mu líbila, zaplésti milostnou plotku, aby si jednotvárnou službu vojenskou trochu zpříjemnil. Myslel, že kdo ví jakých těžkostí nebude mu muset postoupiti, nežli dívka zamilovaným jeho pohledům porozumí, ale spoléhal se na svoji dovednost v dobývání divčích srdcí, a pak zároveň těšil se již tím, že i odpor divčím byl by mu v této samotě příjemným vyrušením z jednotvárnosti. Chtěl aspoň zkusiti, zda-li pohled jeho černých očí dosud má takovou přitažlivost, jak se byl nejednou před vstoupením svým do vojska přesvědčil, ale ani ve snu mu nenapadlo, že by jeho zamýšlený útok na srdce Sylvie byl zbytečný. Jak ostatně mohl by si pomyslit, že příbuzná jeho kapitána, dívka mladá a hezká, mohla by na prostého jezdce, kdyby byl sebe hezčí, pohlížeti jinak než nanejvýše s obdivem a zároveň s politováním, že není aspoň poručíkem nebo civilistou, výnosné nějaké zaměstnání majícím.

Dívka z počátku vyhýbala se novému sluhovi, ač dobře věděla, že nebude mocí na dlouho tak dělati. Nejenom že to bylo nemožné, aby s ním ani do toho nejmenšího styku nepřišla, v tajnosti srdce svého toužila, aby s vojínem více slov než pouhý pozdrav vyměnění mohla.

Murphy jako dobrý znalec divčích srdcí, tušil asi, co se v nitru dívky děje a minil toho pro sebe využítkovat. Nevířal se dívce, říkáje si sám u sebe:

“Však ona sama ještě přijde za mnou, znám já to ještě pokolení Evino až příliš dobře. Odpor a nevířivost spíše v nich lásku rozohní, nežli ten nejhoroucnější výlev citů. A jaká to rozkoš věděti, že jsme pány nad srdcem někoho. Já mohl bych se počítat za šťastného, kdyby dívka ta měla nějaké jmění, ale takto bude mi jen dobrá, aby mi dlouhou chvíli zde v těchto pustinách pomohla ukrátit.”

Při pomýšlení tom zhýralý voják surově se zasmál, ale při tom oči jeho náhle zvláštním leskem zaplály.

“Nu, uvidíme, co se dá dělat,” končil svoji samomluvu, “možná, že dívka texasská základem bude mého štěstí. Musím si hledět náklonnost její udržet.”

Provedení tohoto úmyslu nijak mu nebylo obtížným, když dívka ve své ne zkušenosti sama mu vstříci přišla. —

Okopával a plel jednoho dne maličké poličko jahod v průčelí domku kapitánova, když náhle objevila se u něho dívka a vřídne ho pozdravivši, se smichem pronesla:

“Musím se podívat, rozumíte-li právě tak dobře zahrádnictví a zacházet s rýčem, jako se šavli. Jahody tyto sama jsem loni zasadila a velice si na nich zakládám. Loni jsem je opatrovala sama, neboť starý Gorman dováděl, že k starosti nebude si na vojně lámat hřbet prací, kterou po celý svůj život nedělal,” a to právě, podkasala si sukni, vyhrnula trochu u volné kazajky rukávy a vzavši pohozený rýč, jala se hbitě mezi záhony otáčeti.

Murphy spanilou dívkou div zraky svými nepohltil. Zdála-li se mu jindy hezkou, zdála se mu nyní tím rozkošnější při práci, při níž na svěžích jejích tvářích vyvolán růměnec a na čele jenom málo sluncem opáleném perličky potu se ukázaly.

“Unavíte se, miss Ryanová,” pravil, aby přece něco řekl a s dívkou hovor navázal. “Ostatně musím se vaši dovednosti obdivovati a zdá se mi, že práce ta není pro vás novou.”

“Ba že není!” povzddechla si dívka a nádech smutku přelétl jí obličejem. “Měli jsme doma v Texasu také zahrádku, ovšem že mnohem větší; než tato, a v ní s nebožkou matkou mnoho času při pěstování zelenin a květin jsem ztráвила. Škoda těch krásných dob!”

A dívka ustavši v práci, do dálky se zahleděla. Po několik okamžiků stála tak v myšlénky pohroužena, ani nepozorujíc, že větřík od hor vanoucí rozvázal jí stužku, již bujný její vlas byl spoután a ten uvolněn, v hustých pletencích po šiji se jí rozložil.

Vojín nemohl se pohledu na dívku nasytit, tak hezkou se mu ještě nikdy nezdála, jako tehdy v té malé zahrádce, když zapominajíc na celé okolí, jedině svému bolu se oddávala. A kdo ví, jak dlouho by byl tak v údivu stál, kdyby

byli nepřicházeli podle řady domků dva důstojníci, živě spolu hovořice, čímž dívku z vytržení jejího přivedli.

Výraz obličeje jejího rázem se změnil. Tentam byl zármutek a na tvářích objevil se obvyklý úsměv, kterým důstojníkům na jejich pozdrav děkovala, vrkoče své při tom do pořádku si přivádějíc.

“Opět jednou přišla na mne moje smutná chvíle,” pravila, čtouc vojínovi otázku v očích. “Nemohu na svoji domovinu zapomenouti, i kdybych sebe více

chtěla. Jediný pohled do zdejší pouště přeneše mne do rozlehlých prérii texaských a myšlenky mé už nesou se obvyklou svojí cestou, až skončí u dvou hrobů, jež kryjí to, co mi bylo na světě nejdražším, mé rodiče."

Poslední slova dívka jen zašeptala a bylo na ni vidět, že jen stěží potlačuje slzy, mocně se jí do očí deroucí.

Vida to Murphy, hleděl myšlenky její v jiný směr obrátiti a proto jaksi káravě pronesl:

"Ale, miss Ryanová, nač trápíte se něčím, co nedá se změnit? Hledte, vy máte aspoň příbuzné, ale já nemám v celém světě přítelička, který by se o osud můj zajímal. Nicméně nezoufám, naopak stále doufám, že přece někdy i pod touto halenou vojenskou podaří se mi nalézt srdce, jež by se mi naklonilo láskou, srdce, jež by bylo právě tak opuštěné, jako je moje a stejně, když i ne polásce, aspoň po upřímném přátelství toužilo. Ostatně, nezdá se vám, miss Ryanová, že jsou si osudy naše značně podobné?"

Mladý vojin pátravě při posledních slovech očima na dívce spočinul.

Ta zdála se uvažovati, pak ale obličej slizami zvlhčený pozdvihnouc, upřímně odvětila:

"Ano, mr. Murphy, máte pravdu, jenom snad s tím rozdílem, že já opuštěnost svojí třeba tížeji snášim, než vy uprostřed veselých soudruhů. Vy aspoň na chvíli na ni zapomenete, já naproti tomu téměř stále se soužim a cítim, že mě to přemáhá, ač ze všech sil snažim se smutku se zhostiti."

"Přijměte moji upřímnou soustrast, miss Ryanová," řekl Murphy vřele, "A vážíte-li si mé skromné rady, hleďte trávit co nejvíce času venku v prérii, v horách okolních, činic si sbírky chudé zdejší květeny a hmyzu, hojnějších pak různých nerostů. Mne věci ty velice zajímají a kdybyste si přála a pana kapitána o dovolení požádala, s radostí bych vás na vašich výletech doprovodil. Ne, že by snad vám hrozilo nějaké nebezpečí, ale mohl bych vám různé pokyny stran vašich sbírek udělití a bylo by vám také na vyjíždkách veseleji. Nemyslíte, že by to byl dobrý plán?"

Bylo vidět, že Sylvie se tento plán příjemně dotknul, neb v očích se jí objevil záblesk radosti, když pravila: "Promluvím o tom se strýčkem, a jsem skoro jista, že svolí. Ostatně, čím se mám zde v domě stále zabývatí? Skoro abych si práci hledala, a taktó dostane se mi příjemné změny."

Murphy v duchu zajásal, neb viděl se už na půl cesty úspěchu v dobytí si přízné dívčiny. Že prostou a nepodezřívavou dívku obloudí, zdálo se mu už jisté a těšil se už na to, až z těch malých rtiků splynou jednou slova, že ani on není dívce lhostejným. Pak mu nebude více život vojenský jednotvárným a služba u kapitána opovrhovanou. V náručí dívky dostane se mu hojně odměny a kdo ví, jestli mu známost se schovankou kapitánovou nebude mezníkem lepšího života.

Kul všeliké plány do budoucnosti, jeden dobrodružnější než druhý, ale na konec přece jen vždy dospěl k úsudku, že napřed musí si dívku úplně zajistiti, než bude moci dále v plánu svém pokročiti.

Sylvia, nemajíc ani tušení, že by byla ve vojínovi nějaké city vzbudila, umínila si, co nejvíce tajiti náklonnost svou k němu, ač cítila, že jí taková převráčka bude obtížná a skoro se lekla, když jí strýček sdělil, že při vyjíždkách její vždy jí může doprovázeti Murphy. Ve službách v pohraničních stanicích sešedivělému důstojníku ani ve snu nenapadlo, že by v škadroně jeho, na jejíž pověsti tolik si zakládal, mohlo býti muže, který by domácnost jeho hleděl poškoditi. Považoval sebe jaksi za otce a sobě podřízené vojáky za velkou rodinu, která k němu upřímnou láskou lne. A jestli některý ze čtenářů ještě před 20 roky v armádě Strýce Sama sloužil, zajisté dá pisateli za pravdu, že jednotlivé oddíly vojenské v osamělých stanicích vojenských na rozlehlých pláních našeho

velikého západu nebyly nic jiného, než jednou velkou rodinou, jejímž otcem byl kapitán, obyčejně dlouhou službu vojenskou za sebou mající. Patriarchální doby ty z našeho vojska už vymizely a na jich místě nastoupila přísná kázeň a odměřenost, dle vzoru vojsk evropských, ale jestli k jeho prospěchu, sotva lze tvrditi.

IV.

Wm. Murphy zastával místo sluhy v domku svého kapitána už čtrnácte dnů a proti zvyku a ku překvapení všech soudruhů sám vymínil si u kapitána, že při tom bude konati všechnu službu, která by po řadě na něho v škadroně jeho připadla. Pomáhal čistiti stáje, posluhoval v kuchyni, myl nádobí a chodil i pravidelně na stráž; pouze podělkování pro ubytovatele, všeobecné čistění stanice a pak pasení koní bylo mu prominuto. Přijal to, poněvadž první dvě práce vztahovaly se na celou stanici, koně pást, tak zvaná "herd guard", pak nebylo vlastně práci žádnou, spíše zábavou. Dle pravdy řečeno, ono té skutečné práce, jak se jí v občanském životě rozumí, od vojáků hrozně málo se žádá, a jestli přece, ještě méně se vykoná a s určitostí lze říci, že mnohdy práce, kterou voják na "fatigue" vykoná, nevyžadovala by ani 25 centů denního platu v občanském životě. A na západě v továrních městech špatně by se žadatel o práci svému pracidajci odporučil, kdyby řekl, že sloužil několik "kapitulací" Strýci Samovi. Nelze ovšem tvrditi, že voják vede život pohodlný, naopak, je, zvláště sloužil-li u jízdy, mnohdy po celý den "on the run", jenom že práce jeho není tak znatelná a nějak vymezená.

Murphymu se "strajkářství" začínalo líbit a sice hlavně z té příčiny, že nezávisel tolik na libovůli strážmistra, který nemohl jej ku všem pracem volat, kdyby se mu bylo zachtělo. Murphy řekl zkrátka, kapitán mne chce, mám udělati to neb ono, nebo jednoduše do kasáren nešel a kolem domku, v němž také, kdykoliv chtěl, mohl spáti, se povaloval. Ale ještě více líboval si v novém svém postavení, když viděl, že schovanka kapitánova je mnohem hezčí děvče než se mu na první pohled zdálo a co více, ráda vyhledává příležitost, kde by s vojínem aspoň pozdrav vyměnití mohla.

A radostným překvapením zůstal ohromen státi, když k němu jednou kapitán Scott na dvorek vyšel a jej oslovil:

"Murphy, řekla mně schovanka moje, miss Ryanová, že by si častěji ráda vyjela koňmo, ale že bojí se samotna. A má také pravdu, dobrodruhů potlouká se zde y okolí dosti. Sám nahlížím, že by jí pohyb v přírodě značně prospěl a tu napadlo mi, že byste mohl ji časem doprovodit. Není to žádný rozkaz s mé strany, pouze žádost a proto můžete si dělati, jak za dobré uznáte."

"Ale, kapitáne," vykoktal ze sebe překvapený voják. "Co pak taková maličkost! Bude-li si miss Ryanová přát, kdykoliv zavolá, osedlám pro ni koně a doprovodím ji, předpokládaje ovšem, že seržant ve stáji bude o tom uvědoměn, abych mohl si svého koně vzít."

"To vše zařídím, Murphy," řekl kapitán patrně příjemně povolností vojákovou dojat. "Ostatně na škodu vám to nebude, při příležitosti dobrou službu vám oplatím."

Tim způsobili se stalo, že už následovní den vyjel Murphy s mladou dívkou, která čím dále tím více o něho zajímati se zdála.

Jak jí to slušelo na bujném mladém koniku, kterého jí strýc její koupil, bylo hned vidět, že ztrávila dětská svá léta na pláních, neboť tak lehce do sedla se vyhoupnout dovedl jen ten, kdo, jak se říká, na koni vyrostl. A jak pěkně jí slušel těsně přiléhající jezdecký šat, který si byla sama upravila. A což ten koketně na rozvlněných vlasech sedící klobouček, ty malé ručky v jezdeckých

rukavičkách vězíci, v nichž držela otěže a bičik! Tenkrát na prérii za večerní tmy nemohl si Murphy tak dobře všimnouti a také ostatně nikdy nevěnoval jí tolik pozornosti, jako nyní. Když jeli stanici, on o několik kroků pozadu, vojáci zastavovali se v práci i v chůzi, švarnou jezdkyňi obdivujice a šťastnému soudruhu závidíce.

"Hleďme to ucho!" zahučel si do vousů sedlár Knapp. "Ještě ani neví, jak Apač vypadá a už přišel na takový "snap". Jo, kde jsou ty zlaté staré doby, tenkrát ještě poctivý voják co platil, ale nyní aby lečjakému hejsku ustupoval."

"Ale, jen co je pravda," ozval se jiný, "dovede dělat ten Murphy hezkého vojáka. Ať mne lirom vezme, jestli by to z nich nebyl hezký párek!"

"Zrovna tak soudím," přisvědčoval jiný, "ač kapitánova schovanka a obyčejný voják sotva se k sobě hodí. A potom jsem slyšel, že prý má býti moc bohatá. Hrome, aby si tak našeho Murphyho přece jen vzala!"

Hlasitý smích kolem stojících soudruhů byl mu odpovědí.

"Nu, co se smějete?" zlobil se voják. "Což by to nemohlo být? A nestalo se tak už nejednou? Jste ovšem ještě praví kloučkové proti mně, který jsem už viděl podobných případů několik a vždy taková důstojnická dcera udělala štěstí."

"A což je voják něco horšího než důstojník?" souhlasil s ním malý krejčík, Němec, mající už slušnou částku peněz uspořenou a po několik roků po nevěstě se ohlízející. "Myslím, že by měla s vojákem třeba lépe než s mnohým důstojníkem!"

A podobné náhledy pronášeny ještě, když už předměty rozmluvy dávno v hlubinách kaňonu do hor se táhnoucího zmizely.

Murphy si umínil, že bude k dívce velice odměřeným, jenom aby ji po-dráždil a přiměl, aby sama mu vyšla vstříc. Věděl, že k tomu naskytne se jí hodně příležitosti. A proto také první vyjízdka skončila bezvýsledně. Slova, která dívka s vojínem během jízdy vyměnila, byla by se dala bezmála spočítati. Tázala se jej na věci docela všední a on dle možnosti krátce odpovídal.

Uplynulo několik dní a schovanka kapitánova zase si vyjela, ale tentokrát umínila si, že zajede si do prerie, kde mohla bujně své Clio uzdu popustit, aby se dle chuti proběhla, což v kamenitém a neschůdném údolí bylo nemožno.

Byl krásný den pozdního jara, slunce schylovalo se už za západní hory, od nichž chladný větřík začínal do prerie vanouti. Kolkolem ticho jako na moři, jenom cinkot podkov uhánějících koní o kamenitou půdu vyplašil prerijsního králíka z jeho úkrytu, nebo opěrence z hnízda někde pod nízkým křovím ukrytého. Oba jezdci mlčky uháněli prérii a byl to zjev skutečně hodný štětcu malířova, mladá dívka s vlasy prudkou jízdu větrem rozpuštěnými v předu na malém ohnivém koníku a vojin spolkový na koni velkém v patách za ní, jakoby ji stíhal. Jeli tak hezkou chvilí mlčky a když už dlouhé stíny jejich na prerii zmizely, neb slunce za hory se sklonilo, tu teprve dívka koníku uzdu přitáhla, až zmínil běh a posléze na silnější trnutí se zastavil. Průvodčí její učinil podobně.

"Jestli pak víte, mr. Murphy, co mi právě v tomto okamžiku napadlo?" ozvala se miss Ryanová, v sedle ku vojínu se obracejíc.

"To bych musel dovést čist myšlénky!" se smíchem odpověděl vojin a hned dodal: "Jsem jist, že to bylo něco příjemného a přál bych si to zvědět."

"Proč ne?" odvětila dívka prostomyslně. "Připomněla jsem si, že právě nedaleko odtud, jenom tamto za tím vršíkem, setkali jsme se prvně, když jsem onoho večera na prerii zabloudila. Či nepamatujete se už na to?"

"Ach, jak pak by ne, miss Ryanová," s chvatem odpověděl Murphy. "Večer ten zůstane mi vždy blahou upomínkou, neboť ten den vyplnilo se mi přání, abych jednou mohl nerušeně se schovankou našeho velitele, spanilou miss Sylvii

Ryanovou promluvit. A vůbec musím se přiznati, že večer ten byl radostným mezníkem v trudném mém životě."

"Jak to myslíte?" vyzvíдалa dívka, velké své oči nedůvěřivě na vojína upírajíc.

"Jak to myslím?" opáčil voják. "Co, neuhodnete? Nuže, vysvětlím vám sám. Až do té chvíle život vojenský se mi protivil a přiznám se vám, že nejednou jsem již si pomyslíl, abych dal strýci Samovi vale a požíval se dále do světa za štěstím svým. Zvláště ten večer byl jsem velmi malomyslným a pomýšlel již do opravdy v několika dnech prchnouti. A tu vy, jako anděl spásy, jste se objevila a já byl zachráněn před spácháním toho nejpotupnějšího, co jen voják učiniti může. Život vojenský zjevil se mi ve světle docela jiném, vy zaujala jste všechny mé myšlenky, ač mnohdy mi napadlo, že marné jsou mé všechny naděje, že mnou povrhnete —"

Vojín se zamlčel, pozoruje, jaký účinek slova jeho budou mít na dívku, ale ta zdála se býti v myšlenky pohroužena. Ale náhle, jakoby násilně, z přemýšlení se probírala a pohodivši hlavou, pronesla skoro uraženě:

"Že bych vámi pohrdla? A proč?"

"Proč? Což by bylo možné, aby se schovanka velitele škadrony třeba jen přátelstvím k pořízenému vojákovi naklonila? Co by vám řekl váš strýc? A neměl bych já pro to hotové peklo? Ach, miss Ryanová, vy ani nevíte, jak širokou mezerou společenskou jsme od sebe odděleni!"

"Eh, co já dbám na nějakou mezeru!" rozhořčeně prohodila dívka. "Srdce se neptá, komu se má přátelstvím nakloniti a od rodičů na texasských pláních jsem vždy slyšávala, že hrubý pastevec je mnohdy hodnější našeho přátelství, než ten, kdo zvučnými tituly se honosí. A ostatně v tom ohledu, komu se mám přátelstvím nakloniti, nedala bych si nikým poroučet!"

"Hle, jak se slečna dovede zlobit!" škádlil dívku vojin, ač v duchu přiznával, že jí to neobyčejně sluší a zároveň poznal, že je to dívka šlechetná, dívka, která nezaslouží, aby si s ní zahrával. Lepší pocit v něm nabádal ho, aby dívčina klidu nerušil, ale vrozená samolibost a touha po dobrodružství hnaly jej v stranu opačnou a přiměly jej, odvážit se posledního kroku, by tak smýšlení dívčino seznal. Dívka sama řeč v tom směru zavedla.

"A jak se vám líbí služba u strýce?" pravila, když na několik okamžiků rozmluva uvázla. "Nesmējou se vám vaši soudruzi?"

"Z toho bych si málo dělal!" jaksi s posměvem odpověděl vojin a hned pak s ličeným povzdechem dodal: "Ostatně, kdo ví, jak dlouho při vojenském stavu vůbec vydržím. Zdá se mi stále, abych raději odešel dříve, dokud bude mi možno."

"Ach, co to pravíte?" překvapeně zvolala dívka, "rozuměla-li jsem vám dobře, chcete vojenskou bluzu zaměnit za občanský oblek? Toho bych byla od vás neočekávala. Což nevíte, že tím stáváte se krivopřísežníkem? Prosim vás, mr. Murphy, vypusťte takové myšlenky z hlavy. Udělejte to, aspoň k vůli mně," a dívka mluvila hlasem, v němž znáti bylo pohnutí stěží potlačované, že v mladém vojínu srdce radostí zajásalo.

"A proč by zrovna vám na tom záleželo, abych zůstal, miss Ryanová? Po mně přijde k panu kapitánovi jiný, který také si bude považovati za čest, vyprovázeti vás na vašich projíždkách. Či mínila jste to jinak?"

"Skoro," vyhrkla ze sebe dívka a kdyby bylo bývalo světlo denní, byl by viděl vojin, jak se zarděla. "Chtěla jsem vám ještě připomenouti na ty následky, kdybyste byl chycen jako sběh. Což nevíte skutečně nikoho, komu by na vašem osudu záleželo?"

"Nemám nikoho v celém širém světě, kdo by se o mne zajímal," odvětil Murphy temným hlasem. "Ale snad přece, vidím, že miss Ryanová aspoň

snaží se mi poraditi. Budu vám za to vždy vděčným a budu-li chycen, vzpomenu si na vás, že jste mne varovala."

"Ne, ne, vy nesmíte odejít, mr. Murphy," prosila dívka dále. "A což, nám-li už býti upřímná, přiznám se, že by mne to bolelo, neb tak jsem už na vaše doprovázení si zvykla."

"Ach, Sylvie," zvolal voják radostně a s koně k dívce se nahnul, za ruku ji uchopil. "To, naě ani pomysliťi jsem se neodvážil, je přece pravdou? Drahoušku, nejsem tedy vašemu srdci lhostejným? O, odpovězte a já budu tím nejšťastnějším člověkem na zemi!"

Ale místo odpovědi dostalo se mu jen slabého stisknutí ruky, čemuž on dobře porozuměl a přitáhnul malou ručku její ke rtům, s ličenou vřelostí pronesl: "O, drahá Sylvie, můj andělí spásný, ač myslím, že láska tvá bude mi málo platnou, přece jen děkuji ti za ni a věz, že nikdy nepřestanu tě milovati, ať mne osud kamkoliv zanes. Ano, zůstanu, neb kdo by utíkal, když může dliti poblíže svého ideálu! Budu ovšem muset lásku svou tlumiti, neb bylo by nám oběma běda, kdyby se kapitán Scott měl o tom dovědět. Nemyslíš, Sylvie?"

Dívka pouze pokynem hlavy a stisknutím ruky odpověděla, ale jediný pohled do láskou zářících její očí vojínovi postačil.

Cestou domů nevyměnili si milenci mnoho slov, ale nebylo daleko široko toho dne šťastnější dívky nad Sylvii Ryanovu, která toho dne dověděla se, že je milována předmětem svých nejtajnějších přání, ani dosti málo si nepomyslic, že milenec její zamýšlí použití lásky její k činům nešlechetným. Nenadála se, že ten, co za ni jede, hluboce na myslí přemítá, jak by láska dívčina dopomohla mu k plánu, který tanul mu na mysli ještě dříve, než na Gormanovo místo nastoupil. Dost možná, že také jiskřička lásky k nevinné dívce v srdci jeho vzplanula, ta však udušena brzy touhou po bezstarostném životě a zalíbením v dobrodružstvích, které mu delší pobyt na jednom místě znechucovalo.

V.

Kapitán Scott, jako mnozí jiní důstojníci v stanicích na západních pláních, s oblibou věnoval se spekulaci v hornických záborech a ošumělý, sluncem osmahlý "prospektor" býval u něho častým hostem. Zásoboval je penězi a v případě šťastného objevu s nimi se dělil a bylo lze říci, že byl v tom ohledu šťastnější než mnohý jiný. Samo sebou se rozumí, že takový prospektor, byl-li šťastný, v stanici svěřil se vojákům a nejednou i ukázky nalezeného kovu jim ukázal.

A tím způsobem zvěděl také Murphy, že kapitán Scott mívá doma značné sumy peněz a hodně zlatého prášku, a tu uzrála v něm myšlénka, jak by se jednoho dne všeho toho pro něj dosti značného jmění zmocnil. Ta okolnost, že důstojníci u vojska zlodějství mezi vojskem nepovažují skoro ani za možné, velmi mu ku provedení plánu jeho byla na prospěch. Proto také chopil se s tajenou radostí příležitosti ku převzetí místa sluhy po Gormanovi, neb jako takový mohl si lépe zařízení bytu kapitánova prohlédnouti a vhodného času ku krádeži použiti. Počínal si však při tom s nevšedním rozmyslem. Věděl, že kdyby kapitán ztrátu nějakou zpozoroval, na něho nejdříve by podezření upadlo a i kdyby hned po spáchané krádeži prchnul, chycení jeho bylo by jen otázkou krátké doby. Proto uminil si přesvědčiti napřed kapitána o své poctivosti a za tím účelem také jednou s hromádky zlatáků jeden dvacetidollar zastrčil za pletenou rohož na podlaze. Kapitán náhodou měl peníze spočítané a peníz pohřešil. Ptal se hned šetrně Murphyho, a ten s obličejem ustrašeným a hlasem chvějícím dosvědčoval se své nevině. Hledáno a hle, peníz nalezen. Kapitán nemyslel jinak, než že peníz náhodou se stolku shodil a na měkké pokrývce podlahy dopadnouti ho neslyšel. V duchu odprošoval Murphyho, že jenom dost ználo mohl jej míti v podezření a umiňoval si, že mu to jinak vynahradí.

Murphy brzy zpozoroval, že dříve v chování se k němu odměřený kapitán zachází s ním vličněji, častěji k práci k němu zajde, na různé maličkosti se ho vpytává a mohl také častěji o nějakou výhodu požádat, vždy mu bylo kapitánem vyhověno.

Nebýti jeho nestálé a zkažené povahy, mohl býti s tynější svou službou spokojen a možná, že by byl býval, nebýti hezké schovanky kapitánovy, která, jak den ode dne více se přesvědčoval, luula k němu skutečně láskou srdce nezkaženého a důvěřivého. Provázival ji skoro ob den na vyjíždkách do okolí a tu mohli bez obavy, že budou překvapeni, věnovati se své lásce.

Murphy, jehož ješitnosti líbila se náklonnost dívčina, přece jen uznati musel, že na dlouho v této hře s dívkou pokračovati nemůže a zároveň myslel také, že už dívku tak zaujal, že učiní vše, co na ni žádati bude a proto minil v nejbližší budoucnosti ku provedení plánu svého přistoupiti. Právil k ní jednou, když láskyplně k němu vzhlédla, na místo diků, když hluboko v údolí horském pomáhal jí s koníka, by si u potůčka bystře s hor malým řečištěm s kamene na kamen poskakujícího odpočinuli:

“Sylvo, jak dlouho myslíš, že láska naše může zůstati v tajnosti? Nezdá se ti, že kapitán musí buď sám na to přijíti, nebo bude na to upozorněn?”

“Ach, což já dbám!” odvětila dívka pohrdlivě, ale přece jen stín starosti a obavy přelétnul jí přes bílé čelo. “Ostatně, nedivila bych se ani dost málo, neboť za svého krátkého života s dostatek jsem se přesvědčila, že vždy mi bylo uzmuto to, co mi bylo nejmilejším. Však ty, Williame, jistě bys mne pro to milovati nepřestal. Vid, že ne?”

“A ty se ještě ptáš, drahoušku?” vyčítavě odvětil voják, dívku k sobě přitahuje, “což tak málo mne znáš? A získal bych tím něco? Neměl bych vlastně já býti hrdým, že jsi se ty ke mně láskou naklonila? Postavení moje ovšem značně by se zhoršilo, ale pro tebe, Sylvie, snesl bych vše!”

Vojin dovedl vložiti do slov svých tolik něžnosti, že dívka šalby světa neznalá, do náruče mu klesla a slovy pohnutím se chvějícími pravila:

“Odpusť, Williame, neminila jsem ti bolest způsobiti, ale to víš, že bojím se, často jsouc zklamaná, že zase vyrváno mi bude, čemu jsem srdce naklonila. Už vícekrát o tobě pochybovati nebudu,” a při těch slovech tak láskyplně k vojínu vzhlédla, že tento mimovolně v zkaženém srdci svém se zachvěl.

“Musí to býti,” pro sebe šeptal a hned pak hlasem zkormouceným doložil: “Nehněvám se na tebe, drahoušku, naopak ještě více tě mám rád a jsem nyní jist, že až nadejde doba činu, budu se moci na tebe spolehnouti. Či mýlím se, moje drahá dívk?”

“Ač poslední věta tvá je mi nejasnou,” odpovídala dívka s tváří rozradostněnou, “tolik ti zde v této samotě horské přísahám, že na svou Sylvii můžeš vždy spoléhati. Udělala bych vše pro přátele, neřku-li pro milence. Ale co pak na mne tak těžkého si vyžádáš?” s úsměvem domlouvala dívka.

“Chtěl bych jen vědět — ale ne, raději budu mlčeti, měla bys mne třeba v podezření a také bys musela a to na žádný pád nechci. Třebas sám nadarmo se obávám —” a mladý muž větu nedokončiv, pátravě na dívku se zadíval.

“Mluv jen, Williame,” doléhala dívka, něžně k vojínu se tulíc. “Vidím na tobě, že máš něco na srdci, jenom se mi svěř. Vždyť mám snad právo i na tvé tajné myšlenky. Či ne, miláčku?”

A mladá dívka tak láskyplně ku vojínu vzhlížela, že tento mimoděk se zachvěl a jenom s velkým přemáháním ze sebe vypravil:

“Sylvie, blíží se doba výplaty a jak jsem onehdy v kasárnách zaslechnul, několik soudruhů hodlá sběhnouti. Povídali si o tom skoro veřejně a já měl bych se vlastně stydět, o tom ti sdělovati, kdyby mne neznepokojovala jedna věc. Z rozmluvy jejich jsem totiž vyrozuměl, že hodlají někde nějakých peněz

se zmocniti a tu mi tak napadlo, jestli nezamýšlejí okrásti našeho kapitána a také jednotlivá slova z rozmluvy zachycená by na to poukazovala. Neviš, zda-li strýček chová nějaké peníze v domě?"

"Jestli chová? Ovšem že a někdy značnou částku," pravila dívka, překvapením a údivem blednouc. "Ještě oněhdy povídal, že by byl rád, aby už starý Majk, viš ten jednooký prospektor, přišel si pro své peníze, jež mu na jeho podíl v dolu v Clarkově vrchu má vyplatiti a jež bez užítku už několik týdnů má připravené. Je prý to pět tisíc dollarů, postačitelná už částka, aby lupiče přilákala."

"A prosím tě, kde je má uschované?" nedočkavě vyrazil ze sebe Murphy.

"Má je v přihrádce na psacím stolku," klidně odvětila dívka. "Oněhdy te ta upozornila jej, proč sumu takovou aspoň nezavře, ale odvětil ji se smíchem, že do vojenské stanice jistě žádný lupič se neodváží a své lidi že zná, že by velitele svého žádný z nich ani o jediný cent neokradl. Myslím sama tak, nebo jsi toho náhledu, abych strýčka na to upozornila?"

"Raději ne," přichvátil si voják s odpovědí, "podle všeho jsem se mýlil a nijak bych nechtěl, aby kapitán ve své důvěře ku svým podřízeným byl zviklán. Zapomeň na to, sdělil jsem ti svou obavu právě jen proto, že mi blaho mého velitele leží na srdci. Strýček tvůj by se jen marně znepokojil. Ostatně ty nocí po výplatě sám bedlivě dohlédnu, by nikdo nepovoláný do pracovny kapitánovy se nedostal."

Vojín věděl vše, co si zvědětí přál, a aby dívku na jiné myšlenky přivedl, jal se jí vyprávěti veselé kousky ze života v kasárnech a dařilo se mu tak výborně, že ani nespozorovali, jak v kaňonu se pomalu stmívá a oni že dávno už obvyklou dobu vyjíždky předrželi.

"He, Sylvie, podívej se, jak slunce už za horami a já tu pořádě klábosím, kdežto v tuto dobu už jsem měl být dávno doma. Nu, to asi dostanu vyžehnáno od seržanta stáji, že jsem dnes koně kapitánova neošetřil, nemluvě ani o tom, co mi kapitán sám nadělil. Ale aťsi, něco už snesu, jenom kdyby mně nezakázal vyjíždky s tebou. To by byl horší trest pro mne, než co jiného."

Ale, neboj se, miláčku," domlouvala dívka, sedlo na koniku si upravujíc. "Já tě nějak vymluvím. Řeknu strýčkovi, že se mi cestou do údolí udělalo najeďnou nevolno a musela jsem s koně sléztí a odpočinouti si. A zároveň podotknu, že jsem tě požádala, bys posečkal u mně, což ty's že uznal za samo sebou se rozumějící, ač obával jsi se domluvy. Nebude to tak nejlépe?"

"Zajisté, ty malá advokátka," se smíchem odvětil voják. "Ty bys měla obhajovati vojáky při soudech posádkových, tu by asi málo který trestu propadnul," a Murphy se nápadu svému sám z plna hrdla zasmál.

Sotva že přijeli do stanice a Murphy koně odstrojil, už tu byl kaprál, aby předvedl opozdilce před kapitána. Než sotva že do domku vstoupili, vyšel už jim kapitán Scott vstříc. Bylo na něm vidět obvyklý přívětivý vzhled a Murphy se nemýlil, že asi přímluva jeho průvodkyně se osvědčila.

"Je dobře," odpověděl na hlášení poddůstojníkovy, "Murphy sice proti pravidlům se opozdil, a zaslouhoval by potrestání, ale přednešeny byly mně polehčující okolnosti, pro něž mu tentokrát odpouštím. Ale to vám povídám, Murphy, ať už nikdy s miss Ryanovou tak dlouho se nezdržíte, jinak bude muset jezdit sama. Vojenské koně nejsou zde proto, aby zbytečně po horách dívky romanticky nakloněné provázeli. Mohl by se na to velitel stanice upozornit a je to úplně zbytečné. Tím je věc odbyta. Odstupte."

Oba vojáci odešli, Murphy v duchu si umiňuje, že podruhé bude se chránit, aby do podobného postavení k vůli hezké dívce se dostal, ač musel uznati, že hlavní vina dlouhého zdržení se jenom na něm spočívá. Měl ještě co dělat ve dvorku kapitánově a odebral se tam, práci tu vykonat. A tu jako stín mihla se kolem něho postava dívčí a než se nadál, chopila jej dívka za ruku a pošeptala mu:

"Viď, dopadlo to dobře, ale není divu. Právě odešel od strýčka prospektor Majk a přinesl mu hojně zlatých zrn a prášku, které na společném jich záboru vytěžil. Zdrží se několik dní a jak jsem slyšela, teprve po výplatě odejde, neboť strýček chce mu ku jeho penězům přidat ještě nějaké ku vykoupení soudního záboru."

"No, myslím, že spíše tobě mám co děkovat, že jsem bez trestu vyváznul," rovněž šeptem prohodil voják a než se dívka nadála, uchopil ji kolem pasu a k sobě ji přivinuv, polibek vtiskl jí na rty.

"To máš za odměnu!" zašeptal, smích sotva potlačuje, ale dívka vytrhnuvši se mu, beze slova v domku zmizela.

VI.

Přiblížil se konečně den, na nějž v západních stanicích vojáci více snad než jinde v Soustátí s toužebností čekají, neb ten den přinese jim aspoň částečnou a vítanou změnu v jich jednotvárném životě. Ne snad, že by jim jinak život zdlouhavě plynul, to nikoli, důstojníci už se postarají o to, aby voják dlouhou chvíli neměl a, jak oni se domýšlejí, nepřemýšlel, aby se zase podíval do světa dále. Za dob, kdy ještě byly stanice vojenské četnější a proto také menší, jedna, dvě nebo nanejvýše tři setniny, pěši nebo jizdy, byl den výplaty řidší, jednou za dva měsíce, někdy i déle a proto také mnohem vzácnější a také k němu už několik dní před tím konány přípravy. Karbanici, a těch bylo vždy četně, zřizovali si stoly někde v ústraní, z města několikrát hry karet už došly, rovněž "čipy" přepočítány a doplněny, jednotliví "pártníři" už se domluvili na obehnutí lehkověrných, ubytovatel staniční odkládal s většími pracemi až po "pay day", neboť byl jist, že provinilců v "guard-housu" bude dost a práce vykonána bude pro vládu nejlaciněji a beze všeho bručení, že voják musí dělat něco, za co by vláda měla mu zvlášť zaplatit.

A byli také někteří, kteří jen čekali, aby od výplatčího dostali několik těch dollarů, které by jim umožnily dát aspoň na čas životu vojenskému vale, čili vzít si tak zvaný "french leave" — více se nevrátit. Sběhnutí bylo v dřívějších letech četnější, protože jednak služba byla mnohem těžší, strava špatnější, pohodlí téměř žádné a pak hlavně, co padalo na váhu, hlásili se tehdy k vojsku četné lidé, kteří považovali armádu za dočasné místo, kde by práce v občanském životě zbaveni, byli živeni, na útraty vládní pohodlně na západ dopraveni, aby pak, jakmile se práce pro ně zase otevře, s novými silami opět ji nastoupiti mohli v kraji novém. Tehdejší obtížná služba na pláních nelákala mnoho mladíky vzdělané a pohodlí městskému uvyklé, to teprve postupem času se opravilo.

Prostý Wm. Murphy nepatřil k jednomu ani k druhým. Jej přivedla k vojsku pouze touha po dobrodružství a když shledal, že není to zrovna takové, jak si to byl představoval, nerozpakoval se dlouho a umínil si podívat se trochu dále do světa. A byl by svůj úmysl už dávno provedl, kdyby v to nebylo zasáhlo nenadálé jeho seznámení se s hezkou miss Ryanovou, schovankou jeho kapitána. V onen večer, kdy setkal se s ní zbloudivší na prérii, napadlo mu prvně, že by dívka tato mohla mu býti jednou prospěšná. Zprvu ovšem nevěděl, jak, ale když během další známosti zvěděl od nic netušící dívky, že strýček její chová v domě mnohdy značně bohatství, tu jako bleskem uzrál v něm plán, jmění toho se zmocnití a miss Ryanová měla mu k tomu býti nápomocnou. A od té chvíle bylo jedinou jeho snahou, aby dívku k sobě připoutal a se škodolibou radostí pozoroval, že se mu plány jeho neočekávaně daří.

Jako na zavolání přijel právě před výplatou do stanice prospektor Majk, pro něhož, jak už z předu podotknuto, vždy měl kapitán slušnou částku peněz připravenou, neb byl jaksi kapitánovým dílovedoucím, vyplácje několik mexických kovkopů, kteří pod ním v dolu pracovali.

Ta okolnost plán Murphyho přivedla ku konci, pouze nebyl ještě rozhodnut, má-li dívku do plánu svého zasvětit nebo jednatí úplně na svou pěst. Rozhodnul se na poslednějším, neboť přece jen neodvažoval se, dívce vše sdělit.

Nadešel den výplaty, se vši tou rozmanitostí, jaká s událostí tou v západních stanicích bývala a snad ještě po dnes je spojena. Ve stanici, v níž povídka tato se odehrává, byl aspoň den výplaty vojenské svátkem pro daleké okolí. Jako na nějakou slavnost sjel se toho dne do stanice kde jaký pasák, dobytkař, i "prospektor" zašel ten den ze smutných a osamělých údolí horských, aby se mezi "hochy v stejnokroji" trochu z jednotvárného a mnohdy i nebezpečného života povyrazil. Podlounníci mexické kořalky, jakoby měli s výplatčím spojením, přišli v čas, uloživše si napřed zapovězenou, ale lacinou pálenku v blízkých skalínách. Přišli i hráči ze řemesla z okolních hornických míst, a i "krásné" pohlaví pochybné mravní hodnoty mezi pestrým tím množstvím v stanici se propletalo, pokuřujíc cigarety, tabák žvýkajíc a mnohdy i v oděv mužský oděno. Všude samé veselí, samý smích a zpěv, jedině vojáci na stráži a jich svěřenci zachovávali do jisté míry obvyklou strážlivou náladu; první, aby si to zítřka dvojnásobně vynahradili, druhí, protože byli nuceni. Mohli se však aspoň těšit, že druhý den budou mít hojně společníků.

Wm. Murphy byl ten den velice roztržitý a zamlklý, až to jeho soudruhům bylo podivné. Majitel hospůdky při nádraží, ctihodný "Whiskey" Smith, kroutil nedůvěřivě hlavou, když potkav Murphyho a z flaštičky mu připítí dáváje, od tohoto byl odmrštěn. Byla mu ta nezdvořilost tím nápadnější, když uvážil, že Murphyho také má zapsaného v dlouhém seznamu svých dlužníků a to nejen od poslední výplaty, ale už od delší doby. A "Texas Jennie", strážnice na jedné z "hog" rencí při hranicích rezervace, s podivením ohlédla se za pyšným jezdcem, který nevšimavě kolem ní šel, ač ještě před nedávnem horoucí lásku ji vyznával.

Ano, divili se mnozí, ale byli by se přestali diviti, kdyby byli mohli zahlédnouti do vnitra vojínova. Ten dosud uvažoval, má-li zamýšlený krok učinit už dnes nebo počkat ještě a v takovém nerozhodném stavu mysle usednul na pavlač kasáren své čety, když mimoděk stal se svědkem rozmluvy dvou soudruhů, Dana Allena a Jacka Strauba, kteří nedaleko něho o útěku se umlouvali.

"Já nevím, že's taková baba," domlouval kamarádu nerozhodně u něho stojícímu Allen. "Vždyť máme peníze, do Mexika není daleko a tam jsme na nějakou dobu jisti. Co ještě se rozmýšlíš, Jacku?"

"Proč se rozmýšlím? A ty se ještě ptáš, Dane?" vyčítavě ozval se Straub. Hned pak dodal: "Což neukázal jsem ti onedny psaní z domova od rodičů, v němž mě tito prosí, abych jen nerušil přísahu a nedělal jim v sousedství hanbu? Nebýtí toho, že milénka moje nechce na mne tak dlouho čekatí, nikdy by mne nenapadlo, prapor opustiti."

"Vidiš, právě proto měl bys holku uposlechnouti. Právil's mi jednou, že jí máš rád a tu chtěl bys, aby ti ji někdo jiný zatím odloudil? Já bych tak aspoň neudělal. Doma vymluv se, že's byl propuštěn. Lidé ti uvěří."

A podobně přemlouval soudruha, až tento mu slíbil, že s ním u večer uteče.

Murphy věděl dosti. Útěk soudruhů dobře se mu do plánu hodil. Kapitán měl pro "Majka" značnou sumu připravenou a proč by to nemohlo vypadat, jako že dva z jeho lidí krádeže se dopustili? Až budou dávno přes hory a doły, pak on sám může pomýšlet, jak by s lupem svým se ztratil. Dokud bude ve stanici, nikomu nenapadne, že by "kapitánův miláček" mohl býti jeho zlodějem.

U večer téhož dne, kdy celá stanice různým způsobem byla zabavena, seděl on za domkem kapitánovým a pokuřuje si z dýmky, jako by netečně hleděl na hvězdami posetou oblohu, ač vlastně s nepokojem čekal na Sylvii, kterou byl před večerem k dostaveníčku vyzval. Bylo to poprvé, že se k tomu osmělil

a nevěděl nyní, zda-li dívka tak dalece jej má ráda, že by za zády strýce s ním u večer se scházela.

Všelike myšlenky táhly jeho hlavou a na tváři jeho znáti bylo, když některá příjemná na povrch se vynořila. Tu nabyl obličej jeho na okamžik příznivého vzhledu, aby hned zase zkrivil se v škodomyšlný úsměv, jenž činil jej odporným. Ze stanice ozývaly se výkřiky rozjařených vojáků, různé se bavicích na obzoru přerie prokmitávala večerní tmou ozářená okénka renči, kde už čekáno na vojáky všemi možnými nástrahami, až po odbytém čepobiti vydají se na noční hýření. Dojímavý skutečně kontrast mezi pustou, téměř života prázdnotou poušti arizonskou a oasami v ní, na nichž to nejbujnější veselí zavládalo.

Kapt. Scott byl dnes "důstojníkem ode dne" a také při čepobiti přijal zprávy od 1. seržantů jednotlivých škadron a hle! všichni hlásili: "All present, sir!" Ano, byli přítomni všichni, ale jak bude to znít ráno nebo zítra večer? Zajisté třebas: "A" Troop, 3 prostí scházeji, pane", "B" Troop, jeden prostý a jeden kaprál scházeji, pane", atd. Nyslány budou patroly za uprchlíky, které se ve dvou nebo třech dnech vrátí a na velitelství departmentu oznámí se, že ze stanice H. sběhlo tolik a tolik mužů.

U škadrony Scottovy hlásil ráno strážmistr, že prostí Allen a Straub scházeji. Kapt. Scott nepřikládal tomu příliš mnoho významu, myslil si asi, že asi někde na "renči" vyspávají po prohýřené noci po špatné kořalce, hůře však bylo, když mu ráno strážmistr ve stáji oznamoval, že oba vojáci patrně uprchli, neboť všechny své věci v čas z kasáren odstranili.

Ihned určen poddůstojník a dva muži na stihání uprchlíků, spíše ze zvyku, než v naději, že uprchlíky dopadnou, neb do Mexika bylo jen přes vrch a dále stihati, nebylo dovoleno. Než vraťme se u večer zpět.

Murphy krom očekávání nadarmo čekal na schovanku kapitánovu. Nepřišla a co mu nejdívnějšího, také ani ve svém pokojíku si nerozsvítila.

"Také dobře!" zabručel mezi zuby voják. "Provedu svůj úmysl i bez jejího vědomí a možná, že to bude i mnohem bezpečnější. Takovým ctnostným dívkám, byť by měly člověka sebe raději, nelze nikdy důvěřovati," a s těmi slovy odešel zeptat se kapitána na rozkazy pro druhý den.

Kapt. Scott právě rozmlouval s Majkem a Murphy dobře zaslechnul, jak kapitán, usmívaje se při tom, připomněl zlatokopu, by se ráno zastavil u něho pro peníze, jež má pro jeho dělníky připravené a zároveň přijmul svůj podíl na zisku. Dodal pak, jako by žertem, ale přece při tom vážně se tvářil:

"Jsou sice peníze v mém bytu pro vás lépe uloženy, než byste je sám ochránit mohl, ale jak se říká, čert nikdy nespí."

Murphy věděl, že, chce-li se peněz zmocniti, dnes v noci je k tomu jedině čas, kdo ví, kdy zase podobná příležitost se naskytne. Mnoho-li suma ta ohnáši, ovšem nevěděl, ale byl jist, že by mu v "civilu" přece na nějaký čas rozkošnického života stačila...

O půlnoci kapitán šel prohlídnout stráže. Jak dnes příšerně zdálo se Murphymu volání jich do tiché noci. "All is well". On stál zrovna před spácháním jednoho z nejhavnějších skutků, jakého se jen voják dopustiti může — hotovil se spáchatí krádež, která by jinému přičtěna byla. Skoro se počal ve svém předsevzetí viklati. Ale zastavení kapitána jako důstojníka ode dne u strážnice připomnělo mu, že vrátí se co nevidět a proto nerozpakuje se více, vplížil se do světnice, kterou kapitán, vycházeje, ani nezamknul a hnedle měl koženou tašku, v psacím stolku kapitánově ukrytou, v rukou. A jak byl potíchnu vesel, zase se ztratil a přes dvůr v malém domku, v němž spal, zmizel.

Z hluboka si oddychnul, když v malém komůrce stanul. Studený pot stékal mu s čela: nepomyslí, že by krádež mohla býti tak obtížná, ale nyní už couvnouti nemohl, slyšel, jak kapitánovi šavle o schody k domku vedoucí zazvonila, v pokojí jeho se trochu vyjasnilo a on pomalu ku krátkému odpočinku se uložil.

Murphy dlouho uvažoval, kam peníze ukrytí, ale konečně pomyslel si, že na něho jistě podezření nikdo mít nebude a proto jednoduše ukryl je pod slámník. Uložil se a proti svému očekávání spal dosti pevně. Ráno, sotva že den se trochu udělal, přepočítal si kořist a shledal, že obnáší přes \$4.000.

"No, na několik měsíců budu mít ve Friscu zase jednou dobré časy, potom budu hledět, abych se zase jinam k strýci Samovi dostal," a jako by se bylo pranic nebylo stalo, šel po své práci.

Kdyby byl jen tušil, že tu noc pozorovalo jej dvě oči dívky, jež vysvětliti si nemohla, co měl sluha vojenský uprostřed noci v bytu kapitánově co dělat, byl by nečekal ani na okamžik a na nejrychlejším koni byl by ujel přes vrch do Mexika. Ostatně, jak mu mohlo napadnout, že dívka u večer před tím propadla zase jednou stesku po svých rodičích a starém domově texasském a ani si neulehnuvši, k okénku své neosvětlené komůrky si zasedla a k hvězdnaté obloze pohlížela.

Trhla sebou, když po odchodu kapitánově opět dvéře u jeho pokoje zaskřípnout zaslechla. Vyšla po špičkách a překvapením stanula, když v temnu uzběhla sluhu Murphyho, který opatrně dvéře za sebou přivřel a ke komůrce své zaměřil. Bylo jí nápadné, co ještě v bytu strýčkově pohlédával, ale pak si pomyslela, že snad strýc sluhovi něco vykonati nařídil, nač tento teprve nyní vzpomněl a nepřítomnosti svého představeného k tomu použil.

Slyšela potom na schodech zazvonění šavle strýcovy, který se z obhlídky stráží vracel a více na to nemyslivši, ulehla. Ale ještě ve spaní trápily ji sny; viděla se, jak unášena je vojínem, kterého v srdci milovala, ale před nímž přece jen jakousi neurčitou bázeň pociťovala; viděla, jak byla od něho v cizím kraji mezi neznámými jí lidmi opuštěna a jak sešla se najednou se strýcem, který s opovržením od ní se odvrátil. Vykřikla, ale v tom se probudila.

Slunce už dralo se plným proudem do její světničky a na prostranství mezi kasárny a důstojnickými domky mihaly se postavy vojáků za různými povinnostmi se ubírajících. Seběhla rychle dolů, ale tam čekalo na ni překvapení, jež vzbudilo v ní řadu zlých domněnek.

Kapitánova žena prohlížela tam pokoj jeden za druhým a mrzutost na tváři její nevěstila nic dobrého.

"Dobré jitro, tetičko, zaspala jsem dnes neobyčejně dlouho," pravila, aby jen řeč navázala. "Nemohla jsem včera dlouho usnouti a také za noci trápena jsem byla divokými sny. Až teprve k ránu jsem pevně usnula. Ale co to? Co se vám stalo, tetičko, že jste tak zamyšlena?"

"Mrzutá věc, Sylvínko, velmi mrzutá," odvětila paní kapitánová. "Mr. Scott nemůže si vše to vysvětliti a nejvíce ho mrzí, že se tak ve svých lídech zmýlil."

"Ale, tetičko, probůh, mluvte již," naléhala dívka. "Nerozumím vám a ne-trpělivostí vše zvědět, zrovna jen hořím!"

"Povím ti to zkrátka — minulé noci byli u nás zloději, kapitánovi ztratilo se ze stolku na \$4.000, které měl dnes pro starého "Majka" připraveny. Kdo byl tím zlodějem, už se skoro ví. Dva z jeho mužů dnes v noci prchli a jak náš sluha Murphy se vyjářil, viděl prý je včera po 9. hodině obcházet za domkem. Nejspíše si prohlíželi, kudy by nejsnáze do domku vnikli."

Dívka za vypravování tetina několikráte barvu v obličejí změnila; když však slyšela, co Murphy o záležitosti té vypověděl, zbledla jako stěna a dív k zemi se neskácela.

"Co je ti, děvuško?" zvolala teta ustrašena.

"Eh, tak jsem se polekala a ani sama nevím, jak, podivná slabost se mne zmocnila. Možná, že je to následek nepokojné noci," omlouvala se dívka.

"Nejspíše, má drahá," přisvědčovala kapitánka. "Ostatně nesmíš dát nějakou starost na jevo, pan Scott je tak už náramně dopálen a s napnutím očekává, s jakou se vrátí jízdné patroly, jež za uprchlíky vyslal. Doufejme, že je do-

honi a zpět s kořisti přivedou. Ty pak, Sylvie, vyjdi si trochu na svěží vzduch do hor, toť nejlepší lék pro rozehvěvené čivy; skutečně vyhlížíš nemocnou."

Nepotřebovala dívku příliš nutit, ta jen čekala, aby mohla někde nerušeně o zkušenosti minulé noci si rozvážit a rozhodnout se, jak má své jednání zaříditi, aby vyhověla nátlaku svědomí svého a zároveň také, aby nemusela hned ze srdce mladou lásku svoji vyhostiti. Obtížný to úkol, o němž Sylvie pochybovala, že ho k uspokojení všech provede.

VII.

Nešla dnes Sylvie Ryanová příliš daleko. Vyjeti koňmo se jí nezdálo, neboť obávala se, že by ji Murphy chtěl doprovoditi a setkati se s ním dnes rozhodně si nepřála. Byla rozrušena do nejvyšší míry, trapná nejistota zmitala jejím nitrem. Bylo by možné, aby miláček srdce jejího zapleten byl nějak v loupež u strýce? Ať přemýšlela jakkoli, východiště z bludiště různých domněnek naléztí nemohla.

A právě nejistota nejvíce ji trápila, že konečně nemohouc se více udržeti, v hlasitý pláč vypukla. Dlouho tak seděla, velkým balvanem před pohledem každého ze stanice ukryta a do sluncem ozářené pusté prerie hledíc, když najednou zaslechla za sebou chrupání písku a drobných kaminků a před ní stanul ten, na něž právě myslěla a s nímž sejiti se prozatím nechtěla.

"Aj, co to vidím, miss Ryanová plakala?" oslovil voják dívku, napřed zdvihnutím klobouku ji pozdraviv a potom opatrně směrem ku stanici se rozhlédnuv, k ní bez vybidnutí se posadil.

Dívka počínala sí, jakoby ho ani neviděla — stále nevyspáním a pláčem zardělé oči do prerie upírala.

"Co pak se ti stalo, Sylvinko? Hněváš se na mne? Mluv, ublížil ti někdo?" promlouval voják dále, snaže se zmocniti se ručky dívčiny, kterou mu tato však odtáhla.

"A ty se ještě ptáš? Williame, pověz mi, kdo ukradl peníze mému strýci?"

Dívka při pronášení těchto slov upřeně zahleděla se na mladého vojina a dobře viděla, že se nemýlila ve své domněnce, neb Murphy, ač snažil se vypadat lhostejně, nijak nemohl potlačit leknutí a náhle zblednul. Sbíral se, co by dříve odpověděl, ale tato mu odpověď ušetřila, pravíc:

"Marně bys zapíral, Williame," řekla a slova pronášela takovým přízvukem, že Murphymu čím dále tím více ubývalo naděje, že by podezření dívčino od sebe mohl odvrátit. "Ano, pověz mi, co's měl co dělat v bytu strýčkově, když tento kolem půlnoci na obhlídku stráží odešel?"

Ale ani tentokráte ještě nebyl na odpověď připraven, ač na obličej jeho bylo vidět, jaký vztek nitrem jeho lomcuje. Z očí jeho vyšlehnul blesk, v němž jevila se touha zničiti tu, která pronikla hru jeho, kde on myslel, že je nejbezpečnější.

"Ty neodpovídáš?" doléhala na něj dívka dále. "Nuže, odpovím za tebe. Vešel jsi, abys sebral peníze, které měl kapitán Scott pro zlatokopa Majka na druhé ráno připravené. Spáchal jsi krádež v té domněnce, že svalena bude na tvé soudruhy, kteří tu noc sběhli. Či nemám pravdu, Williame?"

Otázka tato, tak neočekávaně položená, přivedla vojáka ne do rozpaků, ale přímo jej ohromila. Zdálo se mu v prvním okamžiku, že všechny jeho opatrně vypočtené a provedené plány jedním okamžikem jsou zmařeny a proto není divu, že nebyl s to slova pronést, ale jen upřeně na dívku hleděl. V zrácích jeho jevílo se však tolik vzteku a nenávisti, že Sylvie bezděky od vojina odskočila a pohnutím bolestným sotva slova mocna, skoro jen zašeptala:

“Ach, já nešťastná, tedy zloději jsem své srdce věnovala? Ó, Williame, co's mi to učinil? Tak jsi se odměnil svému veliteli? A nečini ti svědomí výčitky, že's na soudruhy podezření uvalil? Ty mlčíš?”

“A co mám říci?” vojín zrovna mezi zuby zasyčel. “Ale počkej, když chceš mermomocí vědět, povím ti vše. Věz, že peníze ty jsem vzal já, ano já, a pověz to na mne, chceš-li. Pak ale povím, že učinil jsem tak jen z lásky k tobě. Za peníze ty chtěl jsem si zakoupiti v Mexiku renč a tam bych tě byl jednou za sebou přivedl. Ano, můžeme tak učiniti ještě nyní, chceš-li, moje drahá Sylvie” — a Murphy přistoupil bližše k dívce, aby ji k sobě přivinul a na svou stranu si ji získal.

Sylvie, přiznáním jeho přece jen překvapena, ani s místa se nehнула, ano dovolila i, když ji vzal za ruku a k usednutí podle sebe na kámen ji přinutit.

“Mluv přece, Sylvie,” doléhal vojín dále, když dívka neodpovídala. “Což nemáš pro mne ani jediného slova lásky, byly dřívější důkazy tvé náklonnosti ke mně jen strojenými? Byla moje oběť nadarmo? Mluv, Sylvie, a věz, že zavrhněš-li mne, neuzřím více vycházet slunko nad touto prérií a posledním ještě dechem budu litovati, že láskou nechal jsem se svést ku zločinu.”

“Zabítí se chceš?” pravila dívka úsměšně. “Věř, že skoro by to bylo to nejmoudřejší, co bys mohl udělat. Než, dovolíš-li mi poraditi, řekla bych ti, aby peníze zase vrátil na místo, odkud jsi je vzal a tak alespoň nikdo nevinu trpět nebude. Ovšem, spravedlnost by žádala, abys se přiznal, a tu sotva by byl kapitán tak shovivavým, aby tě nepolnal k vojenskému soudu. Věř mi, Williame, hlava se mi točí, když si vzpomenu na to, co jsem v posledních 24 hodinách vytrpěla, ale teď už jsem rozhodnuta. Od dnešního dne naše cesty se dělí. Já pochovám první svoji lásku hluboko v srdci svém a učiníš-li, jak jsem ti poradila, nikdo z mých úst neuslyší, že pravým zlodějem byl jsi ty. Předpokládám ovšem, že tak učiníš ještě této noci, jinak bych nucena byla, strýci vše oznámiti.”

“Je to poslední slovo tvoje, Sylvie?” pronesl Murphy hlasem, jemuž marně něžnosti dodatí se snažil.

“Ano, Williame, poslední!” s povzdechem pronesla dívka a zdvihouc se k odchodu, doložila: “Od nynějška zase si budeme cizími. Sylvie Ryanová nezná více prostého jezdce Williama Murphyho.

To pravíc, pohleděla ještě jednou na vojína dosud na kameni sedícího a v pohledu tom bylo tolik žalu a zároveň opovržení, že voják provinilý věděl, že by bylo marné, hledět dívku jinak přemlouvati a potom také jakási uražená samolibost ho ponoukala, aby nepokoušel se lásku dívčinu zpět získati. Proto také odstrčil dívce ruku, když mu ji na odchodu podávala, prohodiv:

“Ale dovolte, miss Ryanová, mohla byste se doknutím se ruky zloděje poskvěnit. O vaši radě ostatně ještě u sebe uvážím a jsem skoro jist, že ji uposlechnu. Podruhé budu zajisté opatrnější, abych se “urozeným” dámám z daleka vyhnul.”

Po těchto slovech náhle se zdvihnul a aniž by byl na dívku jenom zběžně pohleděl, chvatně vystoupil na vrch a dolů do stanice seběhnul, dívka pak oklíkou do domku strýcova se navrátila.

William odebral se hned do svého pokojíku a opatrně za sebou uzamknuv, přesvědčil se, má-li ještě uloupené peníze na místě. Ano, byly tam, jak je tam byl uložil.

“Musel bych býti pitomec, abych peníze ty vracel,” zabručel mezi zuby, peníze pod slávník ukládaje. “Kapitán ztrátu tu poměrně snadno oželi a mně peníze ty přinesou další bezstarostný život ve Friscu nebo v Denveru. Nevím ještě, kam se vrhnu, ale tolik je jisté, že dnes v noci se musím se stanicí rozloučiti, jinak zblázněná dívka byla by s to mne udati. A na Alcatraz — vládní vojenské vězení — mám věru ještě času dost. Tedy dnes v noci zase do světa,

ale tentokrát se mi to bude cestovat mnohem pohodlněji a veseleji. Ach, jak se už těším, jak si v tom velkém městě zase jednou jak se patří zahýřím!"

Blaženě se usmívaje, jal se konati William Murphy své každodenní práce a kromě Sylvie nikdo v celé stanici nebyl by v bezstarostně vyhlížejícím vojínu hledal zloděje, který právě přemýšlí, jak by nejspíše s lupem svým zmizel.

Sylvie viděla Murphyho do večera ještě jednou nebo dvakrát a také ji byla nápadna ta jeho veselost, ač rozloučení se s ním nemohlo ji sejít s myslí a tu mimoděk napadlo ji, aby nespouštěla bývalého milence svého s oči.

Ten den k večeru vrátily se hlídky vojenské, na stíhání sběhů vyslané, jako skoro vždy, s nepořízenou. Stíhači z pravidla nejevili mnoho chuti stíhané dopadnouti a tu ovšem ani výsledek nemohl býti jiný. A tak i oba vojáci škadrony kapt. Scotta dosáhli kýžené svobody, nemajíce ani tušení, že v případě chycení museli by se ještě zodpovídat z loupeže.

Murphy byl rád, že kamarádům podařilo se prchnouti, neboť přece jen nerad by byl viděl, aby nevinně trpěli, ač až příliš jemnocitná Sylvie po jeho uprchnutí, když by soudruzi byli chyceni, jistě by byla pravého vinníka prozradila. Ježto však peníze vrátiti nechtěl, nezbývalo mu, než utéci, ať již potom jeho soudruzi jsou chyceni nebo sami se vydají, jak se dosti často stávalo. Státním přemýšlením a obavami unaven, byl rád, když konečně nastal večer a doba k jeho útěku se blížila.

Sotva že dozněla ozvěna rány z děla, západ slunce a skončení denních prací oznamující, vykradl se ze své komůrky a zamířil mezi kamarády do kasáren. Svým chováním úlisným uměl si získati dosti přátel a také některé z nich vzal s sebou do staniční hospody, mině se nenápadně na cestu posilniti a zároveň lihovinami opatřiti. Byl ten večer neobyčejně vesel a štědrý, až kamarádům chování jeho, vždy spíše samotářské, bylo nápadným. Ale platil za ně, to bylo to hlavní. A peníze mohl míti, vždyť nikam v poslední době nechodil a od kapitána měl "extra" plat.

Zatroubeno k večernímu čepobiti, vojáci rázem se zdvihli, aby k četám svým v čas ku čtení jmen došli a Murphy zaměřil k domku kapitánovu.

"Ach, kdy a kde pak zase podruhé uslyším signál tento?" zabručel pro sebe. "Jindy připomínal mi vždy, abych odebral se na lože, ale dnes upomíná mne, že teprve hlavní moje práce dne nastává. Jsem rozhodnut; až budu míti vršek za sebou, oddechnu si."

S těmi slovy došel do své komůrky, kde ani se neodstrojiv, lehnul si na postel a poslouchal. Slyšel, jak u jednotlivých setnin čtena jsou jména a oznamovány raporty prvních seržantů důstojníku "den" majícímu a stále tentýž počet nepřítomných, kteří oznamování po deset dní, než prohlášení jsou za sběhy.

"Zítřka bude míti škadrona "N" o jednoho sběha více," zabručel a škodolibě se usmál.

Ležel tak hezkou chvíli na lůžku, v přemýšlení zabrán, v stanici už rozložil se klid, přerušovaný jen vyvoláváním stráží každé půl hodiny, když konečně Murphy usoudil, že nadešel vhodný okamžik, aby přikročil k činu. Příprav dlouhých konatí nemusel. Obnošený občanský oblek už měl dávno připravený, pistol vojenskou i střeliva hojnost měl při sobě a pod slánníkem slušnou částku peněz, nač tedy odkládat a čeho se bát? Nebude to ostatně poprvé. Útekl už jednou z Fort Laramie ve Wyomingu a prošlo mu to, také z Fort Walla Walla v území Washington vzal si "francouzskou" dovolenou a opětně šťastně ušel, proč by se tedy bál nyní, když má do Mexika skoro jen pár kroků? A jindy uprchnul skoro bez peněz, kdežto nyní ponese sebou téměř malé jmění!

Tiše vyklouzl ze své světničky a opatrně kolem se rozhlédnuv, vyšel zadními dvířkami a rovnou zaměřil k vrchům, pomezí čáru mezi Arizonou a mexickým státem Sonorou tvořícím. Poloviční měsíc právě prodral se mraky

a osvitil matným svitem svým v hluboké ticho pohřízenou prérii, když vojin dosud hbitě kráčeji, na prvním návrší se zastavil.

Skoro u nohou jeho rozkládala se stanice, v níž jedinou známkou života bylo osvětlené okno strážnice, podle níž vojin s puškou na rameně přecházel a půl hodiny do noční tmy táhlým hlasem provolával. Stráže na jiných "číslech" je opakovaly a když i ten nejjadnější, kus cesty za stanicí u stohů odzpíval, že vše na jeho stanovišti v pořádku, zavládlo opět ticho.

Dlouho díval se Murphy na ztichlou krajinu a kdož ví, jaké myšlenky táhly myslí jeho, že několikrát si povzdechnul, ale hned zase jeho ústa stáhla se ku škodolibému úsměvu a on mezi zuby zabručel:

"Musí to býti! Kdo ví, co by mi bláznivé děvče ještě zde nevyvedlo. Je mi sice líto, že jsem se o její lásku připravil, naleznu však náhradu za ni, jen když mám peníze —" A zavadiv o náprsní kapsu, spokojeně se usmál. "Jen když nejlepšího přítele mám u sebe," pravil, "ostatní všechno se najde."

Na to rychle se vzbodil, ale v tom opětě nová myšlenka ho napadla.

"Eh co, na mexické hranice mám jen blízko a několikrát bych tam došel, než bude v stanici po mně pátráno. Což abych se napřed ještě rozloučil se svojí starou láskou "Texas Jennii"? Ta, myslím, že by se nerozmýšlela, se mnou do světa se podívat. Ale děkuji za takový přítěžek. Peníze dovedu také sám utratit. Nicméně přece ji takovou nabídku udělám."

A aniž by dále uvažoval, dal se směrem k renči, na níž panující kráskou té doby byla "Texas Jennie", dívka ještě mladá, kdysi sličná, ale životem prostopášným už jen málo stop po bývalé kráse jí zbývalo. Popěvek nějaký pohvizduje, bezstarostně kráčet k renči, nemaje ani tušení, že by odchod jeho ze stanice mohl býti pozorován.

Pomyšlení na kapitánovu schovanku nepříjemně jej sice z jeho veselosti vytrhovalo, ale konečně převládnu u něho náhled, že dívka spíše jej strašila a jestli skutečně udati jej miní, udělá to nejdříve až ráno a do té doby on bude už za hory a dole.

Ale tentokrátě dívčí lásce hrozně málo rozuměl. Sylvia Ryanová nebyla dívkou obyčejnou, která by milovala i kdyby věděla, že předmět lásky její byl pocitu takového nehoden. Jakmile schovanka kapitánova seznala, že věnovala srdce své nehodnému zloději a licoměrníku, násilně lásku tu v sobě potlačila a pocit práva nabyt vrchu. Celý den hlavu si lámala, co udělá, jestli Murphy dobrovolně peníze nevrátí a k nijakému rozhodnutí dostat se nemohla. Hrozila se té myšlenky, že by sama musela jako žalobkyně vystoupit a namlouvala si, že snad odhalený zloděj dobře miněné její rady uposlechne a tak vše zase napraví.

A s tou myšlenkou už chtěla odebrati se na lože, ale jakoby nějakým neurčitým popudem hnána, přistoupila ještě k oknu, odkud viděti bylo na komůrku vojákovu a překvapením div nevykřikla.

Murphy, o němž myslela, že dávno pohřízen je v spánek, právě opatrně vyklouzl mezi dveře, rozhlédl se na vše strany a tiše zadními dvířkami vycházel. Byla rozhodnuta. Přehodila na se šátek a seběhla dolů, kde na dveře pokoje strýcova lehounce zaklepala.

Kapitán v nepříliš dobré náladě právě se hotovil k odpočinku, aby po dni v napnutí stráveném konečně v spánku si odpočinul, nicméně na zaklepání ku dveřím zaměřil a tyto otevřel.

Překvapeně na dívku, jejíž oči jen planuly, pohlédl a když tato, nemoouc v rozčilení svým hned patričních slov naléztí, naň hleděla, vzal ji za ruku a do pokoje ji vedl.

"Co pak se ti stalo, Sylvinko?" tázal se, něžně ji černé vlasy hladě. "Jsi nemocná? Mám zavolati doktora, kapitána Halla? Nu, mluv přece!"

Dívka jenom vrtěla záporně hlavou, ale najednou, jakoby byl do ní nový život vjel, vztyčila se a hlavou pohodivši, zvolala:

"Strýčku, vim, kdo ukradl vaše peníze. Ano, abych se vám přiznala, věděla jsem to hned, jakmile vyšla krádež na jevo."

Kapitán překvapeně na dívku zíral; v prvním okamžiku nemyslel jinak, než že se dívka náhle popletla rozumem. A proto nepřikládaje slovům jejím víry, jal se dívku konejšiti a na lůžko posílati.

"Jdi si lehnout, Sylvinko," pravil. "Trápiš se nad ztrátou mojí a to ti zmatené sny přineslo. Penize své již více nespátřím, sběhové od mé setniny už jsou s nimi v bezpečí."

"Mýlíte se, strýčku!" odporovala dívka, "a až zvíte vše, kdo ví, jestli také proti mně spravedlivým hněvem nevzplanete."

Údiv kapitánův rostl a zároveň zmocnila se ho zvědavost, což dívka hned postřehla.

"Vaše peníze ukradl sluha váš, William Murphy," zvolna slovo jedno po druhém pronášela. "Viděla jsem ho tu noc z pokoje vašeho vycházení. Dnes ráno jsem mu to připomněla a sám se mi přiznal. Slibil mi, že peníze vrátí, když o tom pomlčím. Slovu však nedostál, právě před chvílí vyšel ze své komůrky a jsem jista, že pomýšlí na útěk."

“Něšťastné děvče!” vzkřiknul kapitán Scott a dívku dosti nešetřně od sebe odstrčil. “Proč pak jsi nemluvila, dokud byl ještě čas? Či snad je přece jen pravdou, co mi už nejednou o tobě pověděno?”

A kapitán dlouhým pohledem na schovance své utkvěl. Zmýlil se však, když myslel, že mladou dívku tím přivede do rozpaků. Ta hlasem, v němž jevila se upřímnost a do jisté míry i výtka, odvětila:

“Nebyla jsem si z předu jista, že mé podezření je oprávněné a také pravdou je, že nepřála jsem si ani, aby bylo pravdivým. Ano, strýčku, přiznávám se, že měla jsem Murphyho ráda. Či neměla jsem k tomu práva? Či bylo to snad závadou, že byl jen prostým vojínem a vaším sluhou? Otec můj učil mne, nečiniti rozdílu mezi postavením, jenom když lidé jsou řádní. Murphy však svým jednáním sám dokázal, co by se žádnému jinému nebylo podařilo — zničil něžnou květinu lásky, která tak utěšeně v opuštěném srdci mém kořínky zapouštěla. Vyzvala jsem ho, aby lup vrátil, že v tom případě k vůli lásce své o tom pomlčím, ale lehkomyšlně nabídku moji zavrhnul a právě tuto chvíli ze stanice odchází. Budou-li hned za ním hlídky poslány, zajisté jej ještě dohoní. Zdá se mi ovšem, že jsem chybila, neoznámivši krádež dříve, ale věřte mi, strýče, že, kdybych ještě jednou měla se rozhodovati, jinak bych nejednala. Suďte si o mně jak chcete, svědomí mé nečiní mi žádných výčitek.”

S těmi slovy vzhledla dívka ku kapitánu pohledem tak plným žalu, že důstojník potlačil ostrou dítku na rty se mu deroucí a soustrastně na schovanku svou pohlédnuv, k sobě ji přitáhnul.

“Nevyčítám ti ničeho, Sylvinko,” pravil, po černých kadeřích ji hladě. “ano, jsem hrdým na tě, že’s takto jednala. Věř mi, že s radostí oželim ztrátu peněz, jen když ty v čas byla jsi zachráněna před dobrodruhem. Hleď, dceruško, zapomenouti na všechno, čas přinese ti úlevu a buď ujistěna, že já ani teta, které všechno sám ráno sdělím, nikdy ti neblahou tuto lásku připomínati nebudem. Hle, už je pozdě, a já ještě musím k velitelovi o dovození, bych za sběhem patroly vyslati směl. Rád bych věc nechal běžeti, ale jako důstojník a velitel čety nesmím tak udělat. Ostatně nemyslím, že stíhání bude co platné, Murphy zajisté už překračuje pomezí Mexika.”

S těmi slovy kapitán sňal se hřebu služební čapku a schovance vřídne pokynuv, vyšel ze dveří, aby s velitelem stanice o stíhání prostého vojína Williama Murphyho promluvil.

A musel se setkat s příznivým výsledkem, neboť netrvalo to ani půl hodiny a přihlásil se už před domkem kapt. Scotta kaprál Hess se dvěma muži, všichni koňmo, o rozkazy. Obdržel je a malá četa klusem zamířila k pohraničním renčím pátrat po sběhovi.

VIII.

“Texas Jennie” už dávno neviděla svého “milence” Murphyho tak veselého jako tento večer a zároveň dobře postřehla, že ještě nikdy tak nebyl štedrým, ano skoro až marnotratným, a nedůvěřivě nejednou naň pohlédla, zdali snad nenapil se někde rozčilujícího meskalu nebo dokonce nemíjí se rozumem. Ale brzy byla ze vši nejistoty vyvedena, když Murphy, častovav napřed několikráte celou ženskou domácnost a několik vojáků, kteří už u majitele renče zase pili “na úvěr” pro příští výplatu, odvedl Jennii do postranní světničky, kam přinést si kázal láhev nejlepší “brandy” a dvě sklinky.

A udivení její ještě stouplo, když Manueli, poloblběmu mexickému posluchovi a zároveň číšníkovi hodil do umouněných rukou zlatý pětidollar se slovy, aby zbytek nechal si co zpropitné. Mexičan s mnohými “muchas gracias, senore,” se vzdálil a o svém štěstí v nálevně pak udiveným posluchačům vyprávěl.

"Williame!" pravila Jennie, k vojnovi se tisknouc, "věru, že dnes tvoji štěstrost nepochopuji. Vždyť jindy, jak tě znám, takovým jsi nebyl!"

"Ano, máš pravdu, Jenninko," s úsměvem odvětil voják a dívku na obnažená ramena poklepal. "Ale věz, že tenkrát jsem ještě nebyl dědicem!"

Jennie překvapením nebyla slova mocna.

"Viď, divíš se," pokračoval Murphy s úsměvem na dívici se dívku hledě. "Prozatím dostal jsem z New Yorku jenom \$4000, ale nejméně desetkrát tolik ještě přijde, až vše bude vyrovnáno a hle! Jenninko, přišel jsem sem dnes jenom k vůli tomu, abych se tě optal, jestli bys chtěla se mnou jmění tak nabýteho užiti. Rozmysli si hned, neboť zítra mne už tu nebude!"

"Ty mne překvapuješ!" pravila dívka, "a skoro bych myslela, že si ze mne tropíš blázný. To bych ti však neradila. To by's znal špatně texasskou Jennii!" a při slovech těchto oči dívčiny zlověstně zaplály.

"Jaké pak klamání?" pospišil si Murphy s odpovědí, dívku k sobě na nízkou ošumělou pohovku přitahuje. "Povím ti hned vše a pak se rychle rozmysli. Jsem na útěku ze stanice a cílem mým blízké Mexiko, kde budu jistým. Tam zdržím se a hodí-li se mi něco, zařídím si tam nějaký obchod, nebo zakoupím renč a budu pěstovati dobytek. Potřebuji však družku a za takovou vybral jsem si tebe. Teď mi pověz, Jennie, jestli ještě této noci chceš se mnou utéci. Po mém boku užiješ více nežli zde a budeš aspoň míti zajištěnou budoucnost."

Dívka neodpovídala, stále jen nedůvěřivě na vojina hledíc.

"No, dělej rychle!" naléhal voják. "Čas kvapí, nesmím se již o mnoho déle zdržovati, chci-li přede dnem míti hranice za sebou. Tu máš, připijeme si na zdar své společné pouti životem!"

Nalil do sklinek pálenky a jednu dívce podával.

"Počkej, Williame!" ozvala se dívka, ruku vojnovou odstrkujíc. "Dříve než si s tebou připiju, musíš mi vysvětliti, zdali je pravdou, že's měl schovanku svého kapitána rád. Vyprávěl mi jednou jeden voják, že s ní často jezdil jsi na procházku." Dívka při těchto slovech napnutě pozorovala obličej vojínův, ale ten, jakoby byl otázku podobnou očekával, byl na odpověď připraven a v hlučný smích propuknuv, pronesl:

"Hle, nemyslel jsem si, že můžeš býti také zárlivou. Ale mohu tě upokojiti. Ten, kdo ti to vyprávěl, hrozně málo znal Williama Murphyho, který choval se ku schovance kapitánově jen proto tak laskavě, že chtěl se zavděčiti svému kapitánu. Ostatně Sylvie Ryanová nebyla k zahození pro ukrácení nudné chvíle, ale právě místo v srdci mém bylo vyhrazeno vždy pro tebe, Jenninko, neboť já na své dráze životní potřebuji dívky rázné, žádného nebezpečí se nelekající, ale nikoliv rozmazlené krasotínky, která si myslí bůh ví jakou milost by mi prokázala, když by se k prostému jezdcí sklonila. Třeba mne měla ráda, já však na nic podobného nepomyslí, jinak bych přece byl zůstal u pluku a "těšil se" z její přízně! Nemyslíš, Jenninko?"

Dívka na místo odpovědi vrhla se vojnovi do náruči a ústa mu k polibku nabízejíc pravila: "Věřím ti nyní, Williame, a polibkem zpečetíme svoji znovu vzkříšenou lásku. Nebo věz, miláčku, že já tě měla ráda hned od prvního spatření a že jen k vůli tobě tak dlouho na tomto místě jsem vydržela, kde každý den byl mi ntukou, již však nemohla jsem se vyhnouti, leda jen sebevraždou. A život, zvláště tobě na blízku, zdál se mi býti přece jen krásným a pořáde jsem doufala, že se jednou ke mně s láskou vrátíš a mé ponížení že bude hojně nahrazeno. A okamžik ten nadešel. Ano, Williame, půjde s tebou, kam si jen budeš přát, třeba bych měla býti jenom služkou u tebe, přece bude osud můj lepší, než zde. Připijme si tedy na zdar společné dráhy naší životem. Za nějakou chvíli jsem připravena a pak vydáme se na cestu. Dělej však, jakobys vrátiti se chtěl do stanice, však já tě cestou dohoním."

Znovu a znovu prázdněny sklenice a Murphy právě se zdvihal, když najednou zaslechnul, jak v šenkovně po něm se doptáváno.

"Ano, señor Murphy před chvilkou odešel do pokojíku se señoritou Jennií," vysvětloval kaprálu Hessovi Mexičan Manuel. "Co si budete přát, páni vojáci?"

Kaprál se chvilku rozmýšlel, ale brzo byl z rozpaků vyrušen prostým vojínem Kellym, jenž už sotva se mohl dočkat, aby oblíbenou sklinku s tou nejobnůvější pálenkou k ústům přivedl.

"Eh co, kaprále," pravil, "nás ptáček je tady, a hned tak se od své hrůličky neodloučí. Nebude škodit, když se na jeho zatknutí trochu posilnime. Vid, kamaráde Hubere?"

Oslovený jenom hlavou na souhlas pokynul. Kaprál Hess nebyl jedním z těch, kteří napitím pohrdnou a zvláště, když úvér jeho byl na renči dosti dobrý, nicméně přece jen neminil vsi opatrnosti zanechat a proto poručil Huberovi, aby zatím vyšel ven a postavil se k oknu, vedoucímu do pokoje "texaské Jennie". Huber, ač nerad, rozkazu poslechl.

A jednal kaprál mimo nadání velmi opatrně, neboť sotva že Manuel z objemné láhve oběma vojákům nalil, strhnul se v zadu za domkem křik a volání o pomoc.

"Sem, hoši, honem, ať mi neuteče, pospěšte si!" jedním dechem křičel Huber, provázeje křik svůj četnými kletbami.

Na slova ta kaprál a soudruh jeho vyrazili ven a tam v temnu viděli dvě postavy váletí se v pevném objetí.

"Pusť mne!" zařval Murphy, neboť on to byl, který Huberovi pod oknem vběhnul do náručí. "Tu máš desítku, jenom mne nech odejiti. Slyšíš? Pusť!"

"Nemohu, nesmím!" odpověděl druhý, "tam už jde kaprál a špatně by se mi to vyplatilo. Vzdej se raději dobrovolně!"

"Tu máš tedy, když jsi nechtěl jináče!" zasyčel Murphy a bodnul tenkou dýkou soupeře svého do ruky.

Ozval se bolestný výkřik a hned na to jedna z tmavých postav na zemi se válejších se zdvihla. Byl to Murphy, který zakrvácenou dýku otíraje kolem kvapně se rozhlédl a se slovy: "Sám tomu chtěl!" přál si ještě dáti milence své znamení, že už jde, když v tom ze zadu uchopen byl silnými pažema kaprála Hessa, známého v stanici pro svoji obratnost a sílu, a k zemi sražen.

"Aj, aj, kdo by to byl řekl, že "miláček" kapitánův jest nejen zlodějem a sběhem, ale chtěl se státi také vrahem!" s úsměskem nad poraženým se skláněje, kaprál pronášel. "No, to bude v stanici překvapení! A byl by se mu útek dobře podařil, kdyby nebylo schovanky kapitánovy. Vidiš, tentokráte jsi se se svou láskou přepočítal!"

Murphy na ta slova jen zuby zaskřípal.

"Pospěš si, Kelly, dej sem pouta, abychom si "miláčka" pojistili," nabádal kaprál, jemuž už od svírání vzpouzejícího se sběha ruce umdlávaly. "Půjde-li dobrovolně, bude dobře, ne-li, svážeme ho a já zatím doježu do stanice pro povoz."

Než nebylo tohoto posledního prostředku zapotřebí. Murphy, uznáv maršnost dalšího odporu, obrátil najednou a stav se neobyčejně rozumným, prohlásil, že půjde s vojáky dobrovolně, jenom chtěl, aby mu ruce nepoutali.

Není mezi vojskem v obyčejí, druh k druhu počínati si bez potřeby krutě a kromě toho znám byl Hess svoji dobrosrdečností, která nejednou mu už způsobila nepříjemnosti a proto svolil, aby Murphy šel s nimi nespoután. Ano, kaprál tak daleko se zapomněl, že ještě připustil, aby než jedna z poděšených krasavic na renči raněnou ruku Huberovu vymyla a obvázala, posilnili se všichni u nálevny. Kaprál měl tu vlastnost, že byl věčně žizniv a voják Kelly také nikdy lihovinou nepohrdnul a proto na nabídku Murphyho, že zaplatí, co

vypijou, ochotně přistoupeno. Měť Murphy v úmyslu patrolu opít a bylo by se mu to podařilo, nebýti raněného Hubera, který prohlédl úmysl sběhův a umínil si, za každou cenu mu v útěku zabrániti. Na oko jakoby byl Murphymu odpustil a také si s ním fucl, ale po straně vyzval dva z dobrých svých známých vojáků, kteří ve chvíli té do nálevny se dostavili, aby Murphyho s očí nespouštěli. Také "Texasská Jennie" přišla mezi společnost a ještě jiné obyvatelky renče a v šenkovně vyhlíželo to jako na začátku večera a ne jako daleko po půlnoci. Kořalka, vino i pivo kolovaly kolem a za vše platil Murphy, a v duchu již se těšil, že z nebezpečného postavení svého tentokráte vyvázne.

Než co to? Koně vojáků venku přivázané najednou vesele zarehtali a hned na to ozval se koňský dusot a než se rozjařená společnost vzpamatovala, vpadl do světnice dýmem zahalené kapitán Scott sám a s ním dva vojáci.

Kdyby hrom byl mezi veselící se udeřil, nebyl by tak překvapil, jako důstojník, jenž pistol v ruce drže a z planoucích očí blesky hněvu metaje až k samé nálevně mezi vojáky pokročil.

"Tak tedy se vykonává rozkaz velitele, kaprále Hesse?" zahřměl na desátníka, jenž náhle vystřízlivěl a k svému zajatci ustupoval. "Odevzdejte mi svoji zbraň, jste prozatím mým vězněm a ostatní dovíte se během času."

Poddůstojník ani nehlesnův vyňal pistol a podal ji kapitánovi, ten pak dal ji v držení jednoho z doprovázejících ho vojáků.

"A nyní, můj milý sluho, který jsi tak zneužil mé důvěry, kam pak jste měl vlastně namířeno?" a kapitán pohledem svým div Murphyho neprobodnul.

"Nu, mluvíte nyní, Murphy," vybízel dále důstojník, "honem, vymyslete si nějakou podařenou výmluvu. Vždyť prý jste chtěl státi se mým příbuzným!"

Kapitán na ta slova jizlivě se usmál a když Murphy, na němž bylo viděti, že to v něm vře, pořád ještě neodpovídal, změnil nyní důstojník ton své řeči a na provázející jej vojáky pokynův, pravil:

"Spoutejte sběhovi a zlodějovi ruce a ručíte mi za jeho dodání do stanice. Pojedou napřed a pošlu vám naproti ambulanci se zvětšenou stráží."

Vojáci udělali, jak jim bylo poručeno, a podívil se v duchu kapitán, že Murphy se dal tak klidně spoutati.

"A nyní se podíváme, najdeme-li uloupené peníze Majkovy," pravil dále důstojník a přistoupiv k svázanému vojínovi, jal se mu kapsy prohlédávati.

Kdyby si byl všimnul úšklebku, který Murphymu na rtech se mihnul, byl by od toho upustil.

"Kde jsou peníze, jež jste v mém bytě ukradl?" přímo zařval důstojník, když hledání jeho setkalo se s nezdarem.

"Nevzal jsem žádných!" vzdorně odsekl voják. "Kdybych byl peníze ty vzal, nebyl bych se s nimi dal chytit na renči!"

"Lže, kapitáne!" vmisil se do řeči voják Huber. "Teď mi napadá, že krátce po vstoupení do světnice přiblížila se k němu jedna ze zdejších ženských, ta, co ji říkají "Texas Jennie" a viděl jsem, jak Murphy strká ji něco do ruky. Ať mně hrom zabije, nebyly-li to ukradené peníze!"

Murphy při těchto slovech zblednul a z očí vyšlehnul mu zároveň zničující blesk. Teď měl se osud jeho rozhodnouti. Doposud nebylo mu možno nic určitého dokázati, ale nález peněz by mu byl osudným. Spoléhal však na chytrost Jennie.

"Kde je ta ženština?" otázal se rychle kapitán. A tu se stalo něco, co všechny přítomné a nejvíce Murphyho překvapilo. Z postranních dveří vystoupila Jennie a nesouc v ruce objemnou tašku, ku kapitánovi přikročila a tašku mu podávajíc pravila:

"Já jsem ta, které Murphy tašku svěřil. Myslela jsem, že jsou to jeho peníze a že chce, abych mu za ně ve vězení přilepšovala. Nevím, mnoho-li je v tašce, neprohližela jsem ji, ale slyším, že peníze ty mají být kradené, ráda je předávám v ruce kapitánovy, jenom abych nebyla podezřívána, že jsem snad na zlodějství Murphyho měla nějakého účastenství."

To řkouc tašku důstojníkovi podala. Ten opovržlivě na Murphyho polhlédnuv, s jakýmsi posměchem pronesl:

"I kdyby se vám sběhnutí dokázati nemohlo, krádež dokázaná postačí přivésti vás na několik roků na "ostrov". A nyní na cestu, vojáci, spoutejte prostěmu Williamu Murphymu ruce a veďte ho do stanice." A obrátiv se k Jennii dodal: "Doufám, že budete držeti se na místě, by pro vás v čas k soudu co svědkyni mohlo býti posláno!"

Divka jen hlavou přikývla, nedbajíc hněvem sršících pohledů vojínových.

"Kapitánův miláček" přiveden byl za mnohých úsměšků do stanice. Ta okolnost, že hodlal utéci, nebyla by mu v očích spoluvojinů škodila tolik jako že okradl svého velitele a krádež tu nechal na hlavách soudruhů a proto také setkával se na všech stranách s nepřátelstvím.

Obhajoba jeho byla velmi obtížná a důstojník, za obhájce mu přidělený, hrubě ani se nenamáhal, zločin jeho zmenšiti. Murphy, vida beznadějnost svého postavení, přiznal se vinným ku zločinu krádeže, ale nevinným úmyslu uprchnouti od vojska, a ježto ani miss Ryanová ani "Texas Jennie" k soudu volány nebyly, spokojil se soud s usvědčením krádeže se všemi přítěžujícími okolnostmi a přisoudil mu nejvyšší míru trestu, pět roků ve vojenském vězení na ostrově Alcatraz proti San Franciscu. V stanici zůstal ještě nějaký den, než přišel rozsudek jeho od vyšších instancí potvrzený.

Jakožto "generálnímu" trestanci přikovány mu na nohy řetězy a konal menší práce v stanici. Za jedné takové obchůzky ušel také miss Ryanovu a voják jej hlídající vyprávěl svým soudruhům na strážnici, jak "kapitánův miláček" před dívkou zblednul, oči sklopil a nenabyl klidu, dokud dívka, která kolem něho šla, jakoby ho byla jakživa neviděla, nezašla. Ozelela Sylvie ztrátu svých rodičů, tím snáze zapomněla na nehodného milence, ač od té doby byla.

stále zamklou a s radostí uslyšela zprávu, že pluk strýcův z Arizony přeložen bude do Oregonu.

Wm. Murphy po čase odvezen v průvodu poddůstojníka a vojáka Hubera, který tehdy od něho byl bodnut a nyní kapitánem úmyslně ustanoven byl, aby protivníka svého do věznice dodal. Ten den, kdy "miláčka" odváželi, celá posádka stanice snad shromáždila se před strážnici a mnoho by bylo nescházelo, že by byli mu něco dali na pamětnou. Názory vojáků o spravedlnosti nejsou vždy v souhlasu s vojenským zákoníkem a Murphy byl skutečně rád, že má už bílé zdi stanice za sebou. Na "kapitánova miláčka" dlouho v stanici vzpomínáno, ale také záležitost jeho sevšedněla, když najednou přinesl časopis vojenský "Army and Navy Journal" krátkou poznámku, že při pokusu utéci s ostrova Alcatraz utonul v moři trestanec Wm. Murphy, který se vždy urputně choval a správě vězení mnoho nesnázi způsobil.

Na konec ještě dodatí musím, že "Texasská Jennie" zastřelena byla při rvačce od napilého zlatokopa mexického, kterému chtěla od trochu pracně nabytého zlatého prášku ulehčiti. Za to však lepšího osudu dočkala se Sylvie Ryanová, která při vypuknutí války se Španělskem přihlásila se za ošetřovatelku nemocných, přišla do nemocnice v Brooklynu a tam seznámila se pouhou náhodou s jedním z vojnů čtyř jejího strýce, který za výpravy Shafterovy dostal zimnici a ze Siboney na Kubě poslán do Montauk a potom do Brooklynu. Uzdraviv se, vystoupil seržant Hoch v krátkce ze služby, zakoupil si v Oklahomě domovinu a upraviv všechno pro mladou velitelku, odvezl si ji s sebou šťastnou, že konečně nalezne spokojeného života v kraji nedaleko toho, kde mládí své u rodičů trávil. Byla ráda, že bude moci trávit život na rovné přeríi, kde od jakživa cítila se nejvolnější.

Čestou do nové vlasti.

Napsal F. Andrlík.

D MNOHA LET hnaly a posud ženou trudné poměry hospodářské našince do světa pro kus chleba. Někteří volí vlast za mořem, jiní jí hledají v Chorvatsku a na Rusi. Počátkem let šedesátých nastalo zvláště ve východních Čechách hnutí vystěhovalecké. Četné rodiny v několika tlupách podnikly pouť na Rus. V čele druhé výpravy, která roku 1863 opustila starou vlast, postavil se Josef Šípek, rolník z okolí ústeckého. Šípek byl už na Rusi, znal tamní poměry, i mohl krajanům prospěti jak na cestě, tak v nové vlasti. Ana tato výprava směřovala na Krym, radil vůdce, aby pocestní vyjeli po dráze do Vídně, zde sedli na parník a po Dunaji snadno dostanou se k cíli.

Třicet šest rodin skutečně vydalo se z jara do světa. K nim připojil se Václav Kalous, jenž zůstaviv ženu s dětmi v Ústí, chtěl nejprve seznati poměry na Rusi a teprve potom, když by viděl, že jsou snesitelné, povolá své nejbližší. Aby mohl zakoupiti pozemek, prodal chatu s rolí za 4.000 zlatých, jež vzal s sebou. Ve vlaku i na parníku bylo Čechům příjemno. Tvořice vlastní společnost, nevěšmali si cizincův a nepěstili s nikým styků. Šťastně a bez nejmenší nehody přibyli vystěhovaleci až k rumunskému městu Galaci. Zde jim bylo opustiti útulný parník, jenž nemohl dále pro přílišné rozvodnění řeky. Buď jest jim vyčkati, až voda opadne, nebo nutno přes Prut nastoupiti další pouť, po vozech. Náhlé přerušeni cesty rozladilo všechny pocestné.

Bylo jedenáct hodin v noci, kdy lovní zřízenci oznámili, že všem pocestným jest vystoupiti; teprve k zakročení Šipkovu připustil kapitán, aby vystěhovalci směli setrvatí na loď do jitra.

Nazejtří ráno rozběhl se Šípek s některými muži do města, aby vyhledali několik vozků k další pouti, ale stěží sehnali tři selské vozy. Ty nikterak nestačily. Buď odcestují všichni nebo nikdo. S touto zvěstí vrátili se Čechové na parník.

Nastala úrada, co počítí v nesnázi. Konečně uznali rozvážní mužové, že nelze věc lámati přes koleno. Nejmoudřejší bude, setrvají-li všichni dva, tři dny v Galaci, než se podaří sehnati dostatečný počet vozů. Zatím uchýlí se do některé hospody. Vyslání poslové vyzkoumali, že blíže přístaviště jest veliká budova pro pocestné i vyjednali s hostinským Agripidem levné přístřeší pro všechny.

Lakotný Řek mnul si radostně ruce, vida zástup hostí, valících se od Dunaje. Těšil se v duchu, že si jednou naplní bezedný váček měďáky i stříbrem. Počítal z každé hlavy nejméně půl lva (franku) příjmu, tedy při 120 hostech 60 lvů denně. Proto nechtěl připustit, aby který host odešel jinam a tvrdil vytrvale, že má místa pro všechny. Ač byl hostinec jednopatrový a velice rozsáhlý, přece ukázalo se, že místnosti nestačí. Nejen veliká síň hostinská, ale i osm menších jizeb bylo záhy nabito, a Řek posud zřel před sebou tlupu, domáhající se ubytování. Nezbylo, než aby uprázdnil svůj byt a uchýlil se zatím do kuchyně.

Celý den pracovali otcové rodin, aby svým drahým sehnali a upravili na noc lože. Ježto Řek a jeho dva čeledínové nijak nestačili, vypomáhali ochotně i hosté. A sotva se trochu usadili, vzali Čechové Agripida na poradu. Opatří-li povozy.

S radostí. Kolik?

Pro každou rodinu jeden, ježto mají zavazadla.

Stane se všem po vůli, prosí jen "za poshovění".

Hned první večer bylo na prostranném dvoře hostinském živo. Nikoho nenapadlo, že by Řek mohl všem poskytnouti potravu, pro tak veliký počet hostí nebylo mu lze připravit pokrmů. Čechové spokojili se, opatřil-li nejnütnější suroviny a jejich ženy upravily pokrmy na kotlíku ve dvoře.

Čekali klidně dva dny. Potom jim připadalo, že by Řek už mohl mít s dostatek vozův i počali naň naléhati.

Za dva dny? žasl Řek. Co to hosti napadlo? Ač jeho zřízenci shánějí úsilně, opatřili teprve deset povozů. Není to tak snadnou věcí; ale jen strpení, co nevidět bude vše v pořádku.

Zase nastalo upokojení, které bylo by opět potrvalo některou chvíli, kdyby se zatím nebyla sběhla příhoda, která upoutala pozornost všech krajanův.

Ústecký Kalous uvelebil se po příchodu do veliké síně, kde spalo přes třicet mužů. Hned první noc nařikal si na veliké bolesti v útrokách. Ježto jevíly se i jiné příznaky vážné choroby, rozhodli se někteří mužové, že odnesou Kalousa do zvláštní jizby, kterou ochotní krajané hned uprázdнили. Zde položen jest chorý na slámu. K obsluze nabídla se Tejklová, žena tkalce, jenž chtěl na Rusi vyměnití člunek za pluh a motyku.

Tejklová obsluhovala Kalouse příští den i celou noc. Vidouc, že jest mu stále hůře, povolala i Šípka.

Opatrný muž rozběhl se do města pro lékaře, jenž přišel dvakrát a snažil se všemožně uleviti zesláblému muži. Kalous často pozbýval vědomí, ba nepoznával již ani nejnámějších druhů, kteří přišli ho navštívit.

Všichni obdivovali se nezištné vytrvalosti Tejklové, která nepřijemnosti s chorým snášela trpělivě a ošetřovala jej velmi pečlivě. Sama kupovala pro

Kalouse různé potřeby, ano i světlo na noc opatrovala. Kdykoliv bylo jí odskočiti, zamkla dvéře a stáhla klíč, aby chorý nebyl nikým vyrušen.

Třetí noc nemocný již nemohl se pohnouti. K ránu přepadly jej křeče. Nepřijal léku, jen sténal žalostně. Konečně se ztišil.

Tejtklová seděla. Když po chvíli probrala se ze sna, odpočíval Kalous nehybně všecek zkroucený na zcuhané slámě. Posvitila mu do obličeje, nahnula ucho k jeho rtům, promluvila na něho, zvedla mu hlavu — ale ni jediná známka nesvědčila, že by chorý jen spal. Opatrovnice pochopila, že jest mrtev. A sotva to poznala, jala se hledati kolem mrtvoly. Záhy vylovila ze slámy plátěný váček. Rozevřela jej. Vypadla velká kožená tobolka a jakési listiny. Tejtklová rychle vše vložila do váčku a skryla jej za řadry.

Okénkem prosvítá první záblesk ranní zře. V hostinci posud ticho, hosté i domácí pohříženi jsou v pevný sen. Tejtklová vyšla po špičkách z jizby a jako duch proklouzla prázdňou chodbou na prostranný dvůr. Její plaché oči otočily se po všech oknech i dveřích do dvora ústicích. Nikde živého tvora. Žena rozběhla se do kouta ke vratům, jež propouštěly vozy do dvora, sehnula se a kvapně zvedla větší kámen. Odhrabala pod ním vazkou hlinu tak, že vznikl dolík, sáhla za řadry, řezný váček složila v dolík a přiklopila jej kamenem, k němuž přihrnula hrsti několik drobných úlomků, načež poodstoupila k pumpě a počala se myti. Počínala si při myti tak hlučně, jako by chtěla probuditi krajaný; leč nepodařilo se. Ni jeden neobjevil se na dvoře. Vrátila se tedy Tejtklová do nitra a spěla k muži, aby mu zvěstovala, že Kalous dotrpěl. Sotva však zmizela v chodbě, pootevřely se na protější straně dvora nízké dvéře, vyšla z nich prostovlasá žena, oděná jen spodničkou a bosá, i kvapně rozběhla se do kouta, kde před okamžikem Tejtklová ukryla tobolku. Byla to žena rolníka Drobného. Vstala již před chvíli, donesla vody ještě dříve, než vyšla Tejtklová, a právě chystala se vmytí kotlík zavěsiti na tyče, aby počala vařiti snidání, když tu z protějška postřehla družku. Drobná couvla do síně a přivřela dvéře, nieméně její bystré oko pozorné sledovalo skulinou, kam spěje Tejtklová. Znamenajíc, že cosi ukryvá do země, Drobná pocítila zvláštní zvědavost. Sotva tedy žena zašla, spěla se o tom přesvědčiti. Záhy měla v ruce plátěný váček. Ohmatavši jej, zasmála se potutelně i vyklouzla ze dvora. Pochopila, že vnitř jest cosi cenného! leč neotevřela pokladu. Bojí se, že by ji mohl někdo spatřiti — jak ona právě postřehla Tejtklovou. Za hostincem stála Drobná rozpačitě, neví, kam s měšcem. Náhle rozběhla se ke stoe, kterou zavírala rezatá mřížka. Sáhla po mřížce a zatrásla ji. Povolila. Žena vložila do stoky kámen, posunula do zadu, položila naň váček a mřížku opět postavila. Ještě rozhlédla se na všechny strany a nevidouc nikoho, veběhla zase do dvora a zmizela za nízkými dveřmi.

* * *

Když sešli se po některé hodině veškerí vystěhovalci na dvoře ke snidání, točila se rozmluva jen kolem Kalousa. Věděliť už do jednoho, co stihlo nešťastného soudruha. Postaral se o to Šípek, jenž neopomněl také Řeka upozorniti na úmrti krajanovo.

“Jsi, pane, zodpověden za všechno, co má u sebe,” pravil. “Učiň tedy náležitě opatření, aby neztratilo se zhola nic.”

“Budeš spokojen,” usmál se Řek. “U mne neztratilo se posud nikomu ni jediné báni!” (Nejmenší peníz, setina franku.) A zamkl u přítomnosti Šípkově komůrku, v níž odpočívala mrtvola, i stáhl klíč. Potom vyslal zřízence do města pro lékaře, aby ohledal mrtvolu a zjistil příčinu smrti. Sám pak vyplatil mu tři napoleony (zlatý dvacetifrank), jež lékař žádal, v pevném přesvědčení, že krajané nebožtíkovi vrátí mu peníze. K jejich přání obstaral i pohřeb, jenž byl vykonán ještě týž den v pozdních hodinách odpoledních.

Čechové súčastnili se ho do jednoho. Ženy vesměs plakaly: zejména kutila Tejklová. Vzpomněla zajisté v tu chvíli na vzdálenou Kalousku, která netuší, že jest vdovou a její děti sirotami, která bude očekávat zprávu od muže doťud, dokud nedojde úřední ohlášení o jeho úmrtí.

Když ukládali druhá do rakve, pátral Šípek po rezném vaku Kalousově. Nevidá ho nikde, domníval se, že majetek soudruhův je skryt pod slámou, na niž chorý odpočíval. Proto hned po pohřbu měl Řeka k tomu, aby za přítomnosti několika svědků prohledal jízbu.

Agripidos ochotně svolil.

"Teší mne, že konečně přijdu k svému," podotkl. "Posud vydával jsem za nebožtíka já." Spočítav veškeré vydání, podal Šípkovi účet na sto dvacet leů (franků).

Zatím čeledin odstranil slámu, protřásl ji důkladně, ale po majetku Kalousově nebylo nejmenší stopy.

Poznání, že peníze zmizely, naplnilo všechny vystěhovalce úžasem, jenž přecházel až v ustrnutí.

"To není možné!" volají. "Peníze zmizeti nemohly! Kalous lehal na nich."

"Nikdo neměl sem přístupu mimo Tejklově a tebe," pravil Šípek Řekovi.

"Pravda," odušil Agripidos; "zavolejte sem ženu, která jej obsluhovala."

V okamžení stála Tejklová v osudné komoře. Patrně tušila, proč jest sem povolána. Namáhá se úsilně, aby potlačila chvění.

Šípek zahájil výslech; ale ať vypytoval se sebe děle, posluhovačka odpovídala jednostejně. "Nevím o ničem! Neviděla jsem tu zhoľa ničeho. A jakmile zemřel, prchla jsem odtud, neboť bylo mi úzko u mrtvoly. Co dále se dělo, o to jsem se nestarala. To jest věc Řekovou!"

Posluchači hledi na se rozpačitě. Nevědí, na čem jsou. Konečně zabodly se zraky všech na Agripida.

Hostinský však jest klíden. Slyše výpověď Tejklově, pokrčil prostě ramenoma a odušil: "Co mně do toho? Nechci a nežádám nic více, nežli svoje a toho dosíci musím. Není-li peněz po nebožtíkovi, zaplatíte ostatní za něho."

"Oho!" obrátil se Šípek. "Mýlíš se, pane! Tobě odevzdal jsem klíč od jízby, nikdo nemohl k mrtvole, jen ty. Zmizely-li peníze, musím je chítiti jen na tobě."

To Řeka rozčílilo.

"Tedy tak chceš se mnou mluvit?" zvolal rozhorleně. "Věz, že půjdu na úřad, nedostanu-li svého!"

"Jdi! Půjdu s tebou. Sousedé, provoďte mne!"

Šípek vyzval tři soudruhy a bez meškání vydal se s nimi k soudu. Zde vyličil událost a zřejmě označil Řeka jako pachatele krádeže.

V půl hodince kvapil strážník pro hostinského, jenž jest podroben výslechu.

Čechové vrátili se zatím k ostatním, již vesměs rokuji horlivě o nenadálé příhodě.

"Nehneme se odtud dříve, pokud Řek nevrátí peníze!" zvolal Šípek. "Na žádném z nás nesmí zůstatí hana, že obral mrtvého soudruha."

Toužebně čekají vystěhovalci na výsledek výslechu. Teprve za čtyři hodiny objevil se Agripidos s úředníkem a strážníkem.

"Agripidovi jest nařizeno, aby do dvaceti čtyř hodin vydal pozůstalost Kalousovu," zvěstoval úředník. "Nestalo-li by se to, bude k tomu donucen." A obrátiv se ke zdrcenému Řeku, dodal: "Rozmysli se a jednej správně. Jinak musím tě uvězniti." Načež odešel.

Agripidos hleděl za ním ztrnule. Potom zvolal na Šípka: "Mluviš, pane, za všechny. Nuže, promluv také za mne! Svolej své soudruhy!"

Šípek oběhl všechny místnosti a důtklivě vybízel krajany, aby pospíšili na dvůr.

"Lidé, mějte milosrdenství!" oslovil je Řek. "Jsem nevinný! U mrtvoly jsem nebyl. Nikdo nemůže říci, že by mně tam byl viděl. Všichni moji domácí dosvědčí, že jsem se nehnul z kuchyně a ze dvora, že jsem vůbec nebyl na oné straně budovy, kde odpočívala mrtvola. Nežádám nic více, než co mně patří. Smilujte se! Přihlas se, kdo obral mrtvolu! A nechce-li to učiniti z obavy před trestem, ať vloží nepozorovaně odcizené peníze do komory, kterou zůstavím za tím účelem otevřenou. Ať třeba někde pohodí řežný vak! Nezáleží na tom, kde bude nalezen, ani na tom, kdo jej odnesl. Běží jen o mne, o mou čest a rodinu. Zachraňte ji! Nedopusťte, aby trpěl nevinný člověk!"

Dav stojí němě. Všichni hledi upjatě na sklíčeného muže, jenž chvěje se úzkostí v předtuše, co ho čeká, nepřihlásí-li se vinník. Skoro všem připadá, že Řek nemůže být pachatelem. Takhle by vinník nemohl mluvit. Rozhlížejí se mezi svými, hledajíce na známých lících stopy viny, ale nadarmo. Jsou sice mnozí vyděšení a ustrašení, ale totě patrně následek rozčilení nad neobyčejnou příhodou. Ženy chvějí se a sestrukují hlavy, šeptají si různé domněnky. Zvláště Drobná jst rozechvěna a často zahledí se na Tejklovou, která v rozpácích klópi hlavu. Tkalcové se zdá, že selka ví o jejím zločinu. Proč jinak by ji pozorovala tak upjatě? Odstoupila schválně do zadu, aby ušla jejímu ostrému pohledu.

Když nikdo neměl se k odpovědi, jal se Řek nově prositi. Přivolał i ženu, která kutila jako šílená.

Konečně odhodlal se ke slovu Šípek.

"Nevzal-li jsi ty měsíc," pravil Řekovi, "učinil to snad někdo z domácích. Máš tu více lidí. Pátrej!"

"Nikdo nemohl vejiti do komory!" odpíral Řek. "Klíč nosil jsem u sebe. Nikdo jiný nemožl odciziti peníze mimo posluhovačku."

"Tejklová, kde je Tejklová!" ozvalo se sborem. A již ujalo několik mužů chvějící se ženu a přivedlo k Agripidovi.

"Tu ji máš!" pravil Šípek. "Promluv s ní!"

Hostinský chopil ženu za obě ruce a jal se ji zaklínati a úpěnlivě prositi, aby se přiznala a peníze vrátila.

Ale Tejklová stále opakuje chvějícím se hlasem: "Nevím o ničem!"

Ve trapném napjetí ubíhala hodina za hodinou. Dav poněnáhu se rozptýlil, zůstaviv Řeka a jeho ženu v zoufalé tísni.

Agripidos nesložil ruce v klín. Chodě od jednoho hostě ke druhému, prosil a žebрал, až bylo úzko. Večer přišel také k Tejklově; ale ženy nezastal v jizbě. Šla pryč pro vodu. Čekal netrpělivě, brzo-li se vrátí.

Přišla teprve po půl hodině všecka zsinálá a vidouc Řeka, nemohla promluvit. Vyběhla za tmy na dvůr a hledala v úkrytu přezný váček. Hnulo se v ní svědomí, pocítila soustrast s ubohým mužem a chtěla peníze podhodit, aby skončila jeho trůzeň. Ale běda, váčku v úkrytu nebylo! Toto poznání ji zdrtilo. Na Řeka nepohledla, jen vrtí hlavou a chvěje se.

"Slíbuj, že se ti pranic nestane!" zvolal posléze Agripidos. "Ano, odměním se ti skvěle, poviš-li, kam přišly peníze! Nemuč mne! Ustrň se nade mnou!"

I Tejkl uhodil na ženu.

"Viš-li co, mluv!" zvolal ostře.

"Nevím!" zašeptla. "Jsem touto ranou sama zdrcena. Jaké to podezření, jaká hanba!" A počala kutiti, jako by byla rozumu pozbyla.

Rodina hostinského nezamhouřila oka celou noc; také Tejklová nespala. Stále přecházela jizbou a naříkala tak, že konečně uznal muž za nutno, rázně ji přiměti, aby ztichla.

Jitro zastalo Agripida zdrceného. Seděl v kuchyni s hlavou svěřenou a tiskl ruce na rozpálené spánky. Hledí ztrnule před se, nemluví, chvílemi jen vzdychne. Jeho žena rozplývá se v slzách.

Tak nalezl je úředník, když o desáté hodině dostavil se k urovnání rozepře. "Nuže, vypořádal-li jsi se s cizinci?" optal se krátce sklíčeného muže.

Agripidos zavrtěl hlavou.

"Jak by to bylo možno, pane, když nejsem vinen?" odušil bolestně.

"Pak nemohu si pomoci!" A kynul strážníkovi, aby hostinského odvedl.

Agripidos vyskočil jako divý.

"Zatýkáš mne, pane?" zvolal.

"Řekl jsi! Musím konati svou povinnost! Jsi-li moudrý, poslechněš. Jinak donutíš mne k násilí!"

Žena vrhla se před úředníkem na zem, objala jeho nohy, hořekujíc prosila za milosrdenství, a ujišťovala, že jsou oba nevinní.

Ale úředník byl neuprosný. Agripidovi nezbylo, než podrobiti se. Vyšel v průvodu strážníkův na dvůr, rozhledl se po davu shluklých vystěhovalců a zvolal: "Běda vám, kteří ničíte nevinného muže! Kletba padniž na vaši hlavu! Proklínám zlosyna, za něhož mám trpěti já!" Další slova zanikla v šumu hlasů.

Nikomu není volno, na všechny přítomné doléhá tíha vážných následků neblahé příhody. Ani Šípek, ač jest dlouhým pobytem v cizině otrlý a býval svědkem rozčilujících výjevů, nemůže se ubrániti pohnuti. Zdá se mu, že to přece s Řekem není v pořádku, vkrádá se mu do duše pochybnost o jeho vině. Ale nemůže ničeho učiniti pro jeho záchranu, jakmile přejal úřad věc do svých rukou, nelze nikomu čeho měniti na jeho jednání. Smutně hledí množství za odcházejícím Agripidem, jemuž nekyne nejmenší naděje, že by vyvázl z osudné nehody, jejíž obětí se stal.

Zbytek dne vlekl se nesmírně váhavě. Všechny páli půda pod nohama. Všichni by se viděli rádi sto honův za Galacem. A když večer přišla stráž i pro ženu Agripidovu, nikdo nevyběhl, nikdo nebyl už zvědav na truchlou podívanou. Za to shlukli se všichni na Šípka a úsilně dotírali na něho, aby opatřil, čeho trčba k nejrychlejšímu odchodu. Obešel tedy nazejtří vůdce s několika druhy zjednané vozky a nařídil, aby po dvou hodinách dostavili se s povozy k hostinci.

Přibýlo celkem osmnáct vozů. Vystěhovalci se shodli, že vždy dvě rodiny zaujmou jeden povoz. Naň také složí svoje věci. Ženy a děti sednou, muži půjdou za vozy pěšky.

Brzy po polední hnul se průvod z města. Šípek zastavil se ještě na úradě, kde složil vyjednaný poplatek pro Agripida, aby nemohl býti zdržován na další cestě.

* * *

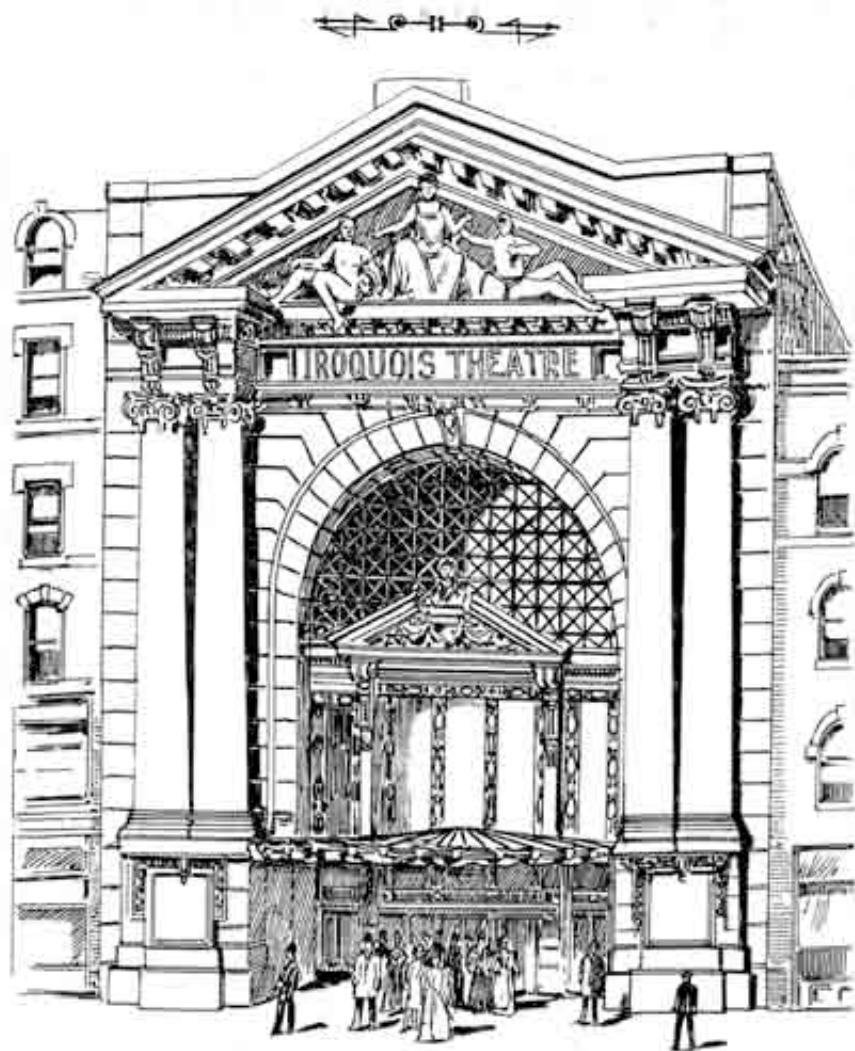
Smutná to byla pouť, provázená kletbou a zlořečením nešťastného člověka. Mnozí nesli je těžce a pověrcívi nepředpovídali si nic dobrého v novém domově. Leč obtíže a nesnáze, s nimiž bylo všem zápasiti nejen po cestě, ale i u cíle, zaplašovaly poněkdu trapnou vzpomínku. Založivše ještě s jinými rodinami na Krymu osadu Čechohrad, počali stavěti chaty a vzdělávati půdu.

Po čase donesl jim nový souseď, jenž přibyl do vsi, novinu o Agripidově a jeho ženě. Hostinský pozbyl soudem všeho. Jeho majetek byl prodán. Žena zemřela hořem u vězení. Agripidos pak, slyše o úmrtí ženině, si zoufal, oběšiv se na řemeni.

Ale ani původcové neštěstí netěšili se klidnému životu. Tejklová brzy po příchodu na Rus počala jevití známky šílenosti, jež stupňovala se časem tak, že jí muž byl nucen poutati, aby nezpůsobila neštěstí.

Drobná neužila lupu. Byla jak na cestě, tak prvý čas v Čechohradě živa velmi opatrně, obávajíc se prozrazení. Teprve po roce počala vystrkovati růžky. Drobný zařídil si chatu nejkusněji, koupil jednou tolik dobytka, než mohli ostatní sousedé si opatřiti, byli živi jako měšťáci, dopřávali si i lihových nápojů a vše platili hotovými. To pozorovali sousedé i ptali se potají, odkud Drobný bere na všechno. Věděli, že měl méně, než oni, když opouštěli starou vlast. A teď z čista jasna takový nadbytek. Počalo se mnohým rozednívatí, ale nikdo neopovážil se vytasiti s barvou. Teprve když po třech letech vynesli Drobnou z úhledné chaty za zeď vesského hřbitova, mluvili otevřeněji; ano vyskytli se někteří, již Drobnému pověděli do očí, co soudí o původu jeho majetku a proč asi žena při vši dobrotě tak rychle podlehla souchotinám

Drobný polykal trpké pilulky bez odmluvy. Prvý čas neměl potuchy o nálezu ženině a když mu o něm v Čechohradě pověděla, bylo k nápravě pozdě. Aby měl pokoj, vyprodal se a odtáhl na Volyň, kde zapadl jako zrno písku v moři

Divadlo Iroquois v Chicagu,

jež vyhořelo dne 30. prosince 1903, a kde mezi 600 obětí našly tragický konec krájkanky paní Anna Hrodějová, slečna Marie Neumanova a 13letá Josefa Pilátova.

“Jak jel Ferda na výstavu.”

Pro kalendář “Amerikan” napsal Jos. Buřata.

VITE, co je Texas? Obrovský stát, kde se prohání stáda bůvolů, za nimi se honí divocí Indiáni a dobrodružní lovci, mezi tou směsicí lidí a dobytka se potlouká mnoho desperadů, hrdlořezů a podobné čeládky. Tak si představuje Texas většina krajanů, kteří kdy čítali různé romány a povídky, jichž děj se odehrávat měl ve státu onom. Bydlil jsem tam po 10 roků, ale neviděl jsem ani jediného Indiána, bůvolů jen v museu sanantonském a z těch desperadů, hrdlořezů a podobné čeládky se mi ani jediný nepředstavil. Texas má své krásy i své vady a každý, kdo tam po nějaký čas prodlel, činí si úsudek o kraji tom dle doby, v níž tam meškal. Kdo strávil v Texasu několik těch zimních měsíců, chválí kraj ten co ráj, kde panuje věčné jaro. Kdo však byl v Texasu v létě a zvláště okusil-li texasské zimnice, ten bude stát onen zaklínati do horoucího pekla.

Víme ze zkušenosti, že čert není tak černý jak se maluje a anděl není také tak čistý, jak se nám zdá. Totéž platí i o Texasu. Že to tam není tak zlé, toho důkazem jsou četní krajané, kteří tam bydlí. Poslední census Spojených Států udává v Texasu 9204 obyvatelů z Čech přistěhovalých, tak že je to osmý stát, který má nejvíce českého obyvatelstva a v ohledu tom jej předstihují jen státy Illinois, New York, Nebraska, Ohio, Winsconsin, Minnesota a Iowa. Kdyby to bylo v tom Texasu tak zlé, zajisté by se tam tolik našinců neusazovalo a noví přistěhovalci by táhli jinam. Naši krajané však nežijí po celém tom ohromném státu, nýbrž se obmezují na severovýchodní jeho část, jsouce osazeni jen asi na jedné třetině státu onoho. A libují si tam, jsou veselí, rádi si zatančí, mají rádi hudbu, zpěv a mokem Gambrirovým také nepohrdnou. Oni jsou to tam sice většinou Morávané, z nichž mnozí se Čechy zvatí nechtí, ale kdo tak vidí Čechy v Chicagu, New Yorku, Clevelandu a pak ty texasské, shledá, že v tom není rozdílu žádného. Naše stará husitská píseň: “napijme se, opijme se, vybijme se a zas milujme se” — dosud nepozbyla svého významu mezi našinci v Texasu jako kde jinde.

Krajané texassští žijí vesele, spokojeně, jen když jim dá ta zimnice pokoj a když bavlna dobře platí. Ona sice ta královna jihu valně na svém královském lesku pozbyla, ale když se drží jen na 8 centech za libru, tu ještě naši čeští Texasané pijí, tančí a zpívají, neboť při jejich nezměrné pracovitosti vypěstují jí tolik, že jim po nutných výlohách ještě zbude něco na to obveselení.

Sobota je v Texasu jakýmsi polosvátkem a tu se jede do města. Není-li s prací příliš na spěch, jede do města každý, kdo tam má jen dosti malou záminku jeti. Staří nakupují potřeby pro příští týden, mladí zase se vzájemně seznamují. Hlavně si tu dělají mladíci známosti s děvčaty, dovidají se, kde bude nějaká zábava, aby se tam s nimi shledali a tak se v tom městě provádí obchod všeho druhu. K večeru pak lze spatřiti po všech cestách z města vedoucích četné povozy i soumary k domovům se vracějících farmářů. Tu se jezdí na té cestě dodělávají úmluvy v městě započaté a různé známosti utvrzují. Takové je to v Texasu dnes a takové to bylo již před 10 a 20 lety. Tu a tam se něco na tom obrázku změnilo, ale hlavní rys ostává týž.

Bylo to roku 1892, když za krásné pohody se sjelo do Taylor z dalekého okolí množství lidu venkovského. Veškeré ulice se jen lidem hemžily, pro vozy a koně sotva se nalezlo místa, kam je postavit a ve všech obchodech měli prodáváci plné ruce práce s obsluhou zákazníků. K večeru se lid rozjížděl na všechny strany, veza sebou různé zboží, pro domácí potřebu v městě nakoupené. Bylo to před samými vánocemi a tu není divu, že každý si chystal nadílku vánoční pro své milé. Na vánoční nadělení si potrpějí v Texasu tak jako všude jinde. Na každém povoze lze viděti různé baličky a balíky, tající v sobě věci, jimiž o vánocích někdo podarován býti měl. Povozy pak jedou tu zvolna, tam rychleji po cestě pěkně ujeté, lidé v nich sedící hovoří o tom, co viděli a slyšeli v městě, nebo se umlouvají o tom, co o vánocích podniknou. Tu a tam jede zase někdo koňmo, ba i celá četa mladíků na koních se vyrojí, cválajíce rychle, aby dohonili vůz, na němž se veze několik děvčat. Cesta se téměř netrhne, nebo co jeden se pozvolna k domovu ubírá, jiní jej tryskem předjíždějí, pokřikující naň, aby si pospišil, kdežto zase jiný v lehkém kočárku nebo na koni přežene i vůz, tryskem uhánějící.

Takovou honbu bylo lze pozorovati na cestě z Taylor ku Granger vedoucí jedné soboty před vánoci roku 1892. Po kraji cesty ubíral se jezdec, který se nezdál věnovati nijaké pozornosti tomu, co se kolem něho dělo. Otěže úzdy spočivaly na knoflíku sedla, co jezdec držel v obou rukou jakési papíry, bedlivě do nich nahlížeje. Předjíždějící jej venkované s povozů i koni zdvořile pozdravovali jezdce, který sotva že na pozdravy ty hlavou pokývnuv, hleděl si svých papírů dále. Než dojel k řece St. Gabriel, z níž město Taylor jest zásobováno vodou, byl již osamělý, neb veškeré ostatní povozy jej předjely. Slunce co veliká rudá koule se sklánělo za širé pláně, ale ani to našeho jezdce k rychlejší jízdě nepobídlo.

Když se náš zadumaný jezdec octnul v údolí řeky, ozval se za ním dupot cválajícího jezdce a brzy na to se přihnal k němu na statném oři mladá rolník s pokřikem:

“Ještě jsi to všechno z těch papírů nevykoukal, Ferdo? Já byl ještě u Matesa, když jsem tě viděl kolem jeti k domovu, ještě jsme jich tam několik vytáhli a přece jsem tě dohonil. Prosím tě, co to máš za papíry, že do nich vydržíš stále tak čumět?”

Při těch slovech se druhý jezdec připojil po bok k prvnímu, načež oba zvolna vedle sebe jeli. První jezdec, jež druhý “Ferdo” oslovil, nahnul se k přichozímu a podáváje mu papíry, pravil:

“Tady se podívej, co všechno chystá chicagská Kolumbická výstava návštěvníkům. Koupil jsem si číslo Lesly-ova ilustrovaného týdeníku a tu vidím ty četné budovy výstavní, kterak tu takřka ze země vyrůstají, co na nich je již hotovo a co ještě na ně i do nich přijde. Mnoho jsem čítal o světových výstavách, ale tahle mne zvláště zajímá. Bude ze všech posavadních výstav nejnádhernější a co hlavního, že nám bude na blízku. Půl života bych dal za to, kdybych jí mohl spatřiti a pokochati se v krásách umění a vědy, jež tam nahromaděny

budou. Jizdné po dráze bude sníženo, ale což naplat, když člověk musí mít nejméně stovku v kapse, chce-li se na tu výstavu podívatí."

"No a což ti nějaká ta plesnivá stovka ze školy v kapse neuvizne?" opáčil druhý jezdec. "Vždyť ti letošní škola přinese tři stovky, na školním zápisu vyděláš také asi padesátku, sem tam ještě něco kápne za nějakou tu notářskou práci, to byl byl v tom čert, aby ti stovka na výstavu v kapse neuvizla. A pak — vždyť starý může trochu zatřást pytlíkem."

"Ono se ti to hezky počítá," odušil Ferda, "ale špatně provádí. Vydělám sice asi čtyři stovky, ale mylíš se, že bych mohl z toho stovku zahospodařiti. A pak, i kdybych to mohl, mylíš, že by mi stará dovolila ji na výstavě utratiti? To bych si teprve posadil čerta na krk. Poštvala by na mne tátu i mámu a tu bych zkusil, že by mi chuť na výstavu zašla. Kdybych takhle mohl vzít ženu s sebou, pak by již třeba dvou stovek nelitovala, neb ona také ráda něco vidí. Táta a máma by se pak mohli zfanárnět, nic by na to nedala, jen kdyby jela se mnou."

"No, a co by to tomu starému držgrešli udělalo, aby ti dal tak dvě nebo tři stovky?" rozkládá zase druhý. "Vždyť prodal před týdnem 10 žoků bavlny a tu má zajisté nejméně pět stovek někde ve štrozoku schovaných. Ale sakva, Ferdo! nemohl bys ho o ně nějak hopnout? Takhle si zahrát trochu na raubíře a tomu starému lakomci ten měch drobet ulehčiti. Vždyť to bude jednou beztoho tvé, až starý bude bradou vzhůru."

"Jo, milý Tondo, ono se to hezky řekne, ale špatně provádí," odvětil Ferda. "Starý ale nemá ty peníze doma. Nechal je hned na bance, jak bavlnu prodal. Má zase chuť koupiti kus pozemku, jako by té země již nyní neměl více než dosti."

"Co ten starý partyka bude s tolika pozemky dělat?" odušil Tonda. "Má toho již na 300 akrů a ještě chce přikupovat? Pro koho? Má jen dvě děti; o dceru se mu staráš ty a než mu kluk doroste, nahrabe tolik, že bude mít ještě jednu takovou farmu, jako má teď. A štěstí má více než rozumu. On snad jediný dostal po 10 centech za bavlnu, kdežto my ostatní ji prodali, pokud byla laciná. Hleď, jen na těch 10 balech, jež před týdnem prodal, chytil o půl stovky více než kdo ji musel prodati dříve po 9 centech. Co by mu to udělalo, kdyby vám tak ty dvě stovky dal na cestu do Chicaga?"

"Věť, Tondo," dí na to Ferda, "že bych si z toho nedělal žádné svědomí, kdybych mohl toho starého škrundála o nějakou tu stovku ohnout. Bude to beztoho někdy mé ženy, aspoň z polovice a tu bych si na to vzal jen foršus. Mohl bych ho sice oblaňout, že by mi nevědomky podepsal ček na bank a bankéř by mi již bez caviků vyplatil třeba všechny peníze, jež tam tchán má, ale ten rámus, jaký by spůsobil, až by se to dověděl! Byl by s to mne nechat i zavřiti bez ohledu na to, že jsem jeho zetěm. Však nadělal dosti rámusu, než mi dal dceru. A co jí dal? Dostí chudou výbavu, již asi za stovku celou pořídil."

"Viš co, Ferdo?" dí na to Tonda, "nabídní se dobytkáři Fosterovi za honce. On posílá každého roku několik kar dobytka do Chicaga, k čemuž potřebuje lidí, kteří ten dobytek po cestě obsluhují a v Chicagu na jatky dodají. Tak se dostali již do Chicaga a zpět mnozí obchodníci, kteří mají čím cestu zaplatit. Do Chicaga se jede v kabuse dobytčího vlaku, ale zpět pak můžeš jeti po kterémkoliv osobním vlaku. Tak by tě cesta nic nestála na tu útratu v Chicagu přece několik těch desítek seženeš. Já aspoň to chci tak udělati a již jsem se u Fostera přihlásil."

"Když ono to ani takhle dobře nejde," odušil Ferda. "Musel bych to udělati, aby o tom nikdo z našich nevěděl, až bych odjel. Jinak bych zakoušel huby nejen od ženy, ale i od starých, kteří by mne roznesli po celém sousedstvu, že se sháním jen po vyražení, ale o rodinu že se nestarám. Ne, ne, milý Tondo, nejde to nikterak. Ty máš lepší vyhlídku spatřiti chicagskou výstavu, než já."

Po těch slovech umkli oba, jedouce zvolna k domovu. Po chvíli Tonda sáhne do kapsy a vyndav z ní jakýsi dopis, podává jej Ferdovi, říká:

“Tady to mi dal poštmistr v Taylor, že prý je to psaní pro mne, ale já tomu dobře nerozumím. Dovedu se sice po anglicku domluvit, ale čísti anglicky jsem se mnoho nenaučil a tu mi to přijde za těžko vyrozumět něco z pisma. Nahlédl jsem do toho v Taylor, ale nemohu tomu dobře rozumět, vstříčil jsem to do kapsy. Je to nějaká oznámka, jak jsem vyrozuměl a nabízí se v ní na prodej jakési zelené zboží.”

Mezi tím se již valně setmělo, tak že nebylo možno při slabé záři dopisu čísti; když ale Tonda pronesl, že se tu jedná

o “zelené zboží”, dal se Ferda do smíchu a povídá: “Není třeba již, abych se čtením toho dopisu namáhal, neb vím, co v něm je. Lep je to na hloupé hejly, kteří se mamonem nechají zaslepit a chtějí nepočetným způsobem zbohatnouti, sami oškubáni bývají. Ta banda zlodějská počíná zase vylézati na světlo denní a zapomněla na lekcí, již jí dal náš Texas Jack? Poslyš, co je to za zelené zboží, jež se ti v tom dopisu ku koupí nabízí. Je tam dopis psaný na stroji a pak potíštěný kousek papíru, jako by to byl výstřížek z novin. Na tom proužku papíru je jako zpráva novinářská, že se v oběhu nalezají falešné peníze, od pravých nikterak nerozeznatelné. Jsou prý to peníze skutečně pravé, tištěné ve vládní tiskárně a odtud nějak vynesené a jen tehdy se co padělky dají poznati, když dvě bankovky se stejnými čísly přijdou do jedné rukou. Pak ale ještě nelze říci, která z nich je pravá a která falešná. Ti taškáři v dopisu pak nabízejí toto “zelené zboží” na prodej a sice za podmínek velice lákavých. Za sto dolarů pravých asi tři sta nepravých, což stoupá stále, tak že za \$500 nabízejí ti taškáři asi \$2.000, atd.”

“Kdyby tomu bylo vskutku tak,” dí Tonda, “pak by ti šibalové mohli sami peníze ony uvést do oběhu za plnou cenu a nemuseli by tolik na nich slevit. Kterak ale mohou lidí okrást?”

“Věc je jednoduchá,” vysvětloval Ferda. “Člověk lakotný a nepoctivý neuvažuje mnoho o tom, je-li to možno či nic, jemu utkvi na myslí jen to, že za \$500 může dostat \$2.000 peněz právě tak dobrých, jako jsou ty jeho. Sedne na lep, dopíše na adresu v dopisu udanou a počne s taškáři vyjednávat. Oni jej vybidnou do New Yorku, tam mu napřed dají pravý peníz, řkouce, že je to jeden z těch falešných, on jej bez obtíží udá a pak vyjednává s taškáři dále. Oni ho zavedou do své skrýše, tam s ním udělají obchod, za jeho peníze mu vypočítají tři-čtyřnásobný obnos peněz také pravých, zapakují mu je, při tom

DR. ANTONÍN DVOŘÁK.

slavný český skladatel, zemřel dne 1. května 1904.

její notně poděší detektivy; zatčením a kriminálem, ve vhodném okamžiku pak zamění balíček s penězi za jiný, pouhé papíry obsahující a hejl je oskubán. S velikou úslužností dovedou chlapíka třeba ještě na nádraží a varují jej, aby balíček s penězi nevyndával a peníze nepřepočítával, pokud nebude z dosahu detektivů, kteří každý krok jeho střeží. Tak pozná ošizený teprve buď doma, nebo blízko domova, že byl napálen, ale žalovati nebo jinak taškáře stíhati nemůže, poněvač by se musel přiznati, že se chtěl způsobem nepoctivým obohatiti. Tak se na lidech těch vyplní příslovi: "Kdo stojí o cizí, přichází o své."

"Prosím tě, Ferdo," táže se Tonda, "kde jsi se všechno to dověděl? Snad jsi to nezkusil sám?"

"Zkusili to však jini a je tomu teprve asi dva roky, co podobná událost byla široce líčena v novinách," odvece Ferda. "Byl to člověk z našeho státu, všeobecně známý poše jménem Texas Jack. Byl sám taškář, kabarník a zloděj, ten pak si umínil zloděje ty okrástí. Jel do New Yorku na jejich vyzvání, nechal si domněle falešné peníze vypočítati a zabaliti, když ale taškáři chtěli balíček rychle vyměnit, zastřelil jednoho a druhého, který za španělskou stěnou tuto záměnu provést měl, těžce poranil. Byl zatčen a nejlepší texasský právník byl tehdy vyslán do New Yorku, aby Jacka obhajoval a z té bryndy vysekal. Podalilo se mu to sice, ale Texas Jack přece strávil asi rok ve vězení new-yorském, než jej porota za nevinna prohlásila. A peněz to stálo více, než onen čachr celý obnášel. Taškáři se "zeleným zbožím" však dostali za vyučenou, že se po dlouhou dobu neodvážili na světlo. Nyní tedy zase vylézají, jak z tvého dopisu pozoruji; bezpochyby vynalezli opět šikovnější způsob k ošálení svých obětí. Podržím si ten dopis a ráno si jej prohlédnu, abych zvěděl, jak vynalezavými ti taškáři jsou."

Mezi tím dojeli oba muži ku křižovatce dvou cest, kde stála školní budova, kde se rozešli. Ferda vjel do dvorka školy, co zatím Tonda zahrnul kol rohu, jel k nejbližší farmě, kdež rovněž vjel do dvoru.

Nyní bude na čase, abych čtenáři představil Ferdu i Tonda. Jak již z průběhu rozhovoru obou mužů možno uhadnouti, byl Ferda učitelem na venkovské škole, Tonda pak jeho nejbližší soused, farmář. Ferda požíval ve svém domově na Moravě vyššího vzdělání, otec jeho byl obchodníkem, ale nemaje dobrých vyhlídek na zaopatření četné rodiny, poslal syna do Texasu, kde tak mnoho krajanů usazeno jest. Ferda ovšem se musel chytiti práce rolnické, chtěje se užíviti, studoval však pilně angličtinu, až za několik roků se mu podařilo složit zkoušku učitelskou. Mezi tím byl po nějaký čas též prodávčem v obchodu; svým chováním a svými vědomostmi si získal mnoho přátel a mezi jinými též náklonnost Mařenky, jediné to dcery farmáře Mikesky. Matka Mařenčina neměla tak dalece nic proti lásce teprve 16leté dcerky ku švarnému klerkovi, ale starý Mikeska se tomu dlouho protivil. Když ale viděl, že to jinak nejde, svolil také a tak se stala Mařenka brzy paní učitelovou.

Učitelové jsou sice v Texasu dosti slušně placeni, dostávají od \$45 až do \$80 měsíčně, avšak plat tento berou jen po dobu vyučování, což trvá na školách venkovských jen 5—6 měsíců v roce. Ostatní měsíce prázdnin musejí se po různých vedlejších výdělcích sháněti. Mnozí zastávají místa notářská, pracují na školním censu, vypomáhají odhadčím daní a chytají se, kde jakého výděлку mohou. Někteří z nich pracují též na polích, obdělávajice buď svá role, nebo pomáhajice rolníkům, kteří pomoci potřebují. Tak to dělal i Ferda. Přivydělával, kde se dalo a nebylo-li nic jiného, pomáhal při práci i tchánovi, který měl mimo Mařenky ještě chlapce teprve desítiletého. Poněvač pak farma nebyla daleko od školy, došli si tam často učitelovic a zvláště neděle tam zhusta

trávili. Tak je tam také nacházíme druhého dne, kdy jsme Ferdu s Tondou na cestě z Taylor doprovázeli. Ženské se zabývají v kuchyni, starý Mikeska všelicos kuti venku a Ferda sedí ve světnici, zabýváje se čtením. Po chvíli vejde Mikeska do světnice a spustí na zetě:

"Prosím tě, co máš pořád v těch lejstrách? Já si sice také rád něco v novinách přeříkám, ale jen když přší a nemohu do pole. Jak je ale pěkně, nic mne nemůže u těch novin udržeti. Člověk se musí sháněti po tom, co ho živí. Noviny živí novináře, ale nás živí pole a proto nechme noviny novinářům a hleďme si poli."

"Čtením se však přece někdy člověk doví, jak se lehčeji peníze vydělají bez práce," odvětil Ferda, držící v ruce dopis, ježž mu včera Tonda odevzdal.

"To vím," odvětil Mikeska, "čím lehčeji kdo pracuje, tím více peněz vydělá. Ale k takovým výdělkům musejí ti lidé mít také vysoké školy."

"Ne vždycky," dí Ferda. "Tuhle z toho se dočítám, že i vy byste mohl lehce, beze vši práce získati mnoho peněz."

"Je-li možná?" zvolal nedočkavě Mikeska.

"Poslyšte," odvětil vážně Ferda. "Tadyhle mám výstřížek z jakýchsi anglických novin, z něhož se dočítám, že do oběhu přicházejí dvoje peníze. Tam, co je tisknou, vytisknou na místě jedné bankovky dvě. Tu jednu odvedou vládě, tu druhou si nechají a pod rukou takové peníze prodávají. Nikdo neví, která ta bankovka je pravá a která falešná. Nikdo to nepozná, až když dvě bankovky se stejnými čísly přijdou do jedné rukou. A ještě i tu si toho málokdo všimne, leda bankéř. Ale pak ani on neví, která je pravá, neb není mezi nimi rozdíl. Když pak přjdou takové peníze do berního úřadu nebo do státní pokladny, nikdo neví, odkud přišly, kdo dal ty pravé a kdo ty falešné. Vidíte a takové peníze můžete beze všeho nebezpečí koupiti a sice za čtvrtinu. Za \$500 vašich peněz můžete koupiti takovýchto peněz v obnosu \$2.000. Tak byste mohl vydělati beze vši práce \$1.500."

"Je-li možná?" zvolal udiveně Mikeska. "A není v tom nějaká čertovina? Když jsou ty peníze tak dobré, proč je ti lidé nepromění sami za plnou cenu?"

"Víte, táto," vykládal Ferda, "ty peníze jsou v New Yorku a tam vládní tajní policisté bedlivě pátrají po lidech, kteří je vydávají. Bylo jich tam dáno již hodně do běhu, tak že nelze další vydávati. Proto je lidé ti nabízí do krajín vzdálených, kde to není dosud známo a kde žádný detektiv nečihá na toho, kdo by je vydával. Teprve, až by se dostaly odtud někam do státní pokladny,

MÓRIC JÓKAI, zemřelý spisovatel uherský.

mohly by býti poznány co falešné, ale kdo pak může dokázati, odkud přišly? Není tu žádného nebezpečí, jen jak ty peníze dostati. Musí se o ně psáti do New Yorku, odkud teprve dojde odpověď, jak a kde možno ty peníze koupiti."

"Stálo by to za zkoušku," odvětil Mikeska zamýšleně. "Dopíš tam a uvidíme, co se dá dělat."

"Ale jazyk za zuby, táto," varuje Ferda, "ať nikdo nezví, co zamýšlíme. Vite beztoho, že vám sousedé závidí, kdyby se vám mohl některý pomstíti, s největší radostí by to udělal. Ten list dostal Tonda a půjčil mi ho včera, abych mu řekl, co v něm je. Bude-li chtít s námi držet, musíme ho do toho tajemství také zasvětit, neboť já musím psáti jeho jménem a odpověď přijde zase na něj adresovaná. Kdybych psal pod svým jménem, ani bych třeba odpověď nedostal, neb lidé ti by se báli, že jsem vyzvědač a že je chci zraditi. Hned zitra napíše psaní a pak uvidíme dále, co se dá dělat."

Mezi tím byly ženské hotovy s obědem, sedlo se za stůl, jedlo a hovořilo se, ale Mikeska se jen málo na hovoru účastnil. Byl jaksi zamýšlen a brzy po obědě ulehnu, aby si nechal zdáti o těch lehce nabytých tisících. Učitelovic byli na farmě do večera, načež šli domů. Ferda to však nemohl vydržeti, aby si nezaběhl k sousedu Tondovi. Ženě řekl, že se chce vydlužiti noviny, aby si je večer přečetl a také vskutku se brzy s novinami vrátil. Tondovi jen venku na záhrobní poště: "Starý se na ty lehce vydělané peníze zakousl, hopnu jej o několik stovek a pojedou do Chicaga na výstavu. Doufám, že mi pomůžeš toho hejla oškubati."

"Toť se ví, že pomohu," odvětil Tonda a přátelé se v dobré náladě rozešli.

Ferda hned druhého dne do New Yorku nepsal, jak starému slibil, nýbrž čekal až na dobu pozdější. Když se jej Mikeska nedočkavě tázal, zda již obdržel odpověď, říkal, že ne a že neví, co se to děje, že odpovědi nedostává. Teprve ku konci ledna psal na adresu v dopisu udanou a netrvalo to dlouho, obdržel odpověď. Vzal Tonda a šli spolu k Mikeskům. Zde se uzavřeli do světnice a Ferda vytáhna list, počal z něj předčítati asi následovně:

"Zelené zboží nelze svěřiti poště, aniž společností expressni, neboť kde máme jaké záruky, že byste je přijal a žádaný obnos za ně zaplatil. Abychom od vás žádali, byste nám dříve určitý obnos zaslal, to by se opět zdálo vám podezřelé a my nechceme nic než poctivý obchod. Proto nezbyvá jiné cesty, než abyste si pro své zboží přijel sem, kdež bude náš obchod z ručky do ručky bez nesnází proveden. Když se pak domluvíme, obdržíte cestovné výlohy od nás nahrazené. Odepište brzy, chcete-li sem přijeti a my vám pak udáme, kterak se v New Yorku sejdeme a jak se dorozumíme."

V dopise druhém udána byla opět jiná adresa, než v prvním, což pisatel omlouval nutnou opatrností. Mikeskovi se to nelíbilo i počal vyslovovati různá podezření. Ferda i Tonda mu je vyvraceli, že je v takovém případě velké opatrnosti třeba. Tonda se ihned nabídnul, že do toho půjde se stovkou, kdyby měl více, že by se nebál také více na to vynaložiti. Mikeska se obával Ferdu do New Yorku poslati, byl by tam raději jel sám, ale neuměl anglicky a pak ve městě tak velikém: jak živ nebyl. Báł se, že nebude Ferda dosti opatrným a že mu buď jiný taškář peníze vyfoukne, nebo ti šibalové mu peníze nějak šikovně vezmou a jiné že mu za ně nedají. Všecky tyto obavy se konečně podařilo Ferdovi a Tondovi z mysli Mikeskovy zapuditi, neb mu vyložili, že Ferda nemusí vézti do New Yorku peníze, nýbrž jen ček taylorského bankéře. Umluveno konečně dopsati obchodníkům v zeleném zboží do New Yorku, že se nabídka jejich přijme, když budou volni přijmouti na místě peněz bankovní poukázku. Ton-

dova stovka že bude upotřebena pro Ferdu na cestu a pět stovek Mikeskových že bude ponecháno na bance a až se Ferda na cestu vypraví, že vezme na ně Mikeska ček na banku new-yorskou. Ujednáno koupiti "zeleného zboží" za \$500, za něž se mělo obdržeti \$2.000 a Ferdovi uloženo, aby ještě smlouval, tak aby Tonda dostal za svoji stovku tři a Mikeska aby měl celé dva tisíce. Po úradě té se rozešli a Ferda s Tondou se ubírali k domovu.

Na počátku února v Texasu jest jaro v plném rozpuku a tu naši přátelé kráčeli pomalu k domovu, o příštím podniku tiše hovořice.

"Viš, Tondo," povídá Ferda, "teď to budu zase protahovati až do máje. Budu tahati za nos tam ty darebáky v New Yorku i starého. Teprve, až bude výstava otevřena, to postrčím a pak na místě do New Yorku, hajdy do Chicaga. Jestli pak tebe tam Foster v tom čase také pošle?"

"Toť se ví," praví Tonda, "vždyť jsme si to tak spolu vyjednali. Nedá mi za to nic jiného, než ten železniční lístek a pár grošů na chleba, kdežto obyčejnému cow-boyovi musel by zaplatiti aspoň \$2 na den až do návratu. Proto jsem si s Fosterem vyjednal, že mne musí poslati do Chicaga v době od polovice května do konce června."

"Mně již na tom nebude záležeti, přijedu-li do Chicaga třeba ještě v dubnu. Když bude v kapse pět stovíček, snadno to již vydržím třeba dva měsíce," dokládal Ferda.

"Ale jak to vyvedeš s tím čekem na New York?" vyzvídal Tonda.

"O to si nejméně hlavu lámu," vysvětloval Ferda. "V Chicagu je dosti bankérů, kteří mi ček na newyorskou banku vymění, tak že nepotřebuji do New Yorku jezdit. A starý se nedoví, kdo a kde onu poukázku za peníze vyměníl."

— "Ale, Ferdo," dí zase Tonda, "jak to bude s tou moji stovkou? Je to moje celá hotovost a to viš, že ji pozbytí nemohu."

"Bláhový," chlácholil Ferda, "to ti dá přece rozum, že z té tvé stovky nechci ani centu a odvedu ti ji v Chicagu hned, jak za ček peníze vymění. Je to vnaidilo na starého, aby se tím spíše na ten humbug chytil. S tím si nikterak hlavu nelámu, ale to mi dělá starosti, kterak to s tím odjezdem naračít. Nemohu přece ani ženě, aniž komu jinému říci, že pojedu do New Yorku kupovati "zelené zboží". Že odjedu, nedá se zatajiti, bude se mi jednati o to, co mám ženě a všem ostatním říci, kam pojedu. Bude asi nejlépe, když starého pohnu k tomu, že dá do oběhu zprávu, že jedu na výstavu. Udělá se

RUDOLPH PRIML, český pianista.

před lidmi velkomyslným, že mi dá peníze na cestu a tak bude nevědomky napomáhati ku provedení mého plánu. A moji ženě zároveň zažene chuť na cestu se mnou do Chicaga. Jak jen bude vše rozhodnuto, pomůžeš mi tchána spracovati tak, aby sám rozšířil zprávu, že pojedu na výstavu."

Tak podrobně umlouvajice plány k výpravě do Chicaga, ubírali se oba přátelé domů, kdež ještě dlouho do noci na ložích svých přemýšleli o podniku tom.

Ferda s psaním do New Yorku nespěchal. Bylo již půl března, když přinesl tchánovi dopis, v němž obchodníci v "zeleném zboží" přijímali všechny podmínky jim nabízené. Slibovali, že přijmou bankovní poukázku na \$500, za níž doručejí Ferdovi zeleného zboží v ceně \$2.300, aby mu cesta nahrazena byla. Dříve než výměna bude provedena, dají prý mu na zkoušku jednu z bankovek, aby se přesvědčil, jak snadno a bez nebezpečí je proměnit lze. Žádali jen vědět, kdy se Ferda na cestu vydá, aby mu mohli sdělit, kterak se s nimi shledá a dle čeho se vzájemně poznati mohou. Tu bylo konečně rozhodnuto, že se koupě provede a započato s praktickým prováděním plánu. Tonda ovšem při poradě nescházel a ten podal první praktický návrh.

"Mikesko," povídá, "když Ferda odjede, přece o tom budou lidé vědět a co se jim řekne, kam jede? Nebude lépe posečkat ještě nějaký čas a dáti do veřejnosti zprávu, že Ferda pojedou na výstavu? Aby to nebylo tak nápadné, řekněte lidem, že mu na tu cestu stovku dáte. Neřekneme přece, že jede do New Yorku kupovati falešné peníze?"

"Pravda, táto," dosvědčoval Ferda, "musíte se o to postarati, aby cíl mé cesty zůstal předc všemi lidmi zatajen. Kdybych já jen říkal, že pojedou na výstavu, nevěřilo by se mi, neb by každému bylo nápadno, kde na to vezmu peněz. A pak moje žena přece ví, že jsem z učitelování tolik peněz nezahospodařil, abych se mohl pustit na výstavu. Když ale vy veřejně prohlásíte, že mi na to dáte stovku, pak to nebude již nikomu nápadné a já mohu bez nebezpečí odejetí."

Takovýmto důvodům Mikeska ovšem odporovati nemohl a slíbil, že při vhodně příležitosti prohlásí, že Ferdovi dá stovku na cestu do Chicaga. Příležitost ta se naskytl brzy. Za příjemného sobotního dne, kdy se opět do Taylor sjelo množství farmářů, započal Ferda v hospodě u Matesa hovor o výstavě. Vykládal tu, co všecko tam bude k vidění; poukazoval na obrazy tam po zdích rozvěšené i v různých časopisech uveřejněné a vykládal, co všecko v budovách výstavních se navštěvovatelům k vidění a poučení chystá. Vybízel přítomné, aby nelitovali výloh a komu to možno, aby se na výstavu podívati dojeli. Litoval toho, že sám nemá tolik, mnoho-li by návštěva výstavy vyžadovala a na oko žádal některé sousedy, aby mu asi \$50 zapůjčili, že jim to z příštího školního kursu splatí. Tu přistoupil starý Mikeska k Ferdovi a jakýmsi slavnostním hlasem se ho tázal, zdaž by měl stovky dosti na tu výstavu. Ferda přísvědčil, načež Mikeska prohlásil:

"Nu tak se chystej na tu výstavu, já ti na to stovku dám. Aspoň nám pak budeš vypravovati, co jsi tam vše viděl a slyšel, což i zákům ve tvé škole na škodu nebude."

Ferda si hrál na pohnutého, tchána objal a políbil, kdežto Tonda provolával Mikeskovi slávu za ten čin velkomyslnosti. Několik se jich na to vypilo a po celém okolí se brzy rozšířila zpráva, že ten starý lakomec Mikeska se plácnul přes kapsu a dal zeti učitelovi stovku na výlohy do Chicaga na výstavu. Když to bylo již rozhlášené, konal Ferda veřejně přípravy k cestě, která byla konečně ustanovena na konec dubna. Ferda ještě dopsal do New Yorku obchodníkům v "zeleném zboží", kdy se vydá na cestu, obdržel od nich pokyny, kterak se chovati, jaké znamení dáti má, aby byl na nádraží poznán a s obchodníky těmi ve spojení uveden. Vše to sdělil Mikeskovi, vykonány ještě poslední přípravy

na cestu a umluven den odjezdu. Mikeska, Ferda i Tonda jeli poslední soboty v dubnu do Taylor, kde Mikeska požádal na bance o ček na některou banku new-yorskou a obdržev jej, odevzdal jej Ferdovi. Tonda pak dal svoji stovku Mikeskovi, který ji veřejně v hospodě odevzdal Ferdovi a ten se takto vypraven vydal na cestu. S Ferdou se již dříve domluvili, že se sejdou v Chicagu v Atlas hotelu a tak Ferda s odpoledním vlakem z Taylor odejel na sever. Mikeska se ovšem domníval, že jede pro peníze do New Yorku, dal mu ještě otcovské napomenutí, aby si dal na peníze dobrý pozor a nedal se nikam vlákat do míst nebezpečných a tak se konečně rozešli.

Později se sešel Tonda s dobytkařem Fosterem, který mu oznámil, že ku konci května bude dopravovati do Chicaga větší stádo dobytka, aby se tedy připravil se stádem tím na cestu.

MIKULÁŠ II. Car ruský.

Tak se octnul učitel Ferda u cíle svých tužeb, na Kolumbické výstavě v Chicagu. Ček Mikeskův svěřil české bance ku skolektování a máje hojnost peněz, nenechal si žádné příležitosti ujíti, kde by něco pěkného viděti neb zakusiti mohl. Asi za čtrnácte dni přivezl Tonda dobytek Fosterův do Chicaga, oba přátelé se tu brzy setkali a pak užívali spolu všech těch slastí, jež výstava lidstvu podávala. Psáti o tom, co tu dělali, co všecko viděli, slyšeli a okusili, bylo by zbytečné. Každý čtenář si již dovede představit mladé lidi, z dozoru přátel a známých ve velikém městě se nalezající, jimž beze vsi práce spadne do kapsy pět stovek. Prohlédli si výstavu dokonale a když se krás její nabažili, hotovili se na cestu k domovu. Měsíc červen se chýlil ku konci, když Ferda s Tondou sedali na vlak, který je odvéztí měl na jih. Ještě se zastavili na dva dni v St. Louisu, aby si znamenitosti tohoto města prohlédli, při čemž neopomenuli navštívití obrovské pivovary, z nichž se tisíce sudů Gambinova moku každoročně po Texasu rozváží. Dojeli spolu až do Dallasu, kdež se však rozešli, neb nechtěl Ferda přijeti s Tondou zároveň, aby u Mikesky podezření nevzbudil. V Dallasu se ještě při dobrém pivu podrobně umluvili o komedii, již s Mikeskou a známými sehrají, Tonda na to spěchal k domovu, kdežto Ferda se tu zdržel ještě dva dni.

Mikeska byl celý zoufalý, když o Ferdovi a hlavně o svých penězích po tak dlouhý čas ničeho neslyšel. Očekával, že se do 14 dnů vrátí s těmi tisícovkami, zatím však minuly dva měsíce a po Ferdovi ani stopy. Tonda psal z Chicaga své rodině, že se tam sešel s Ferdou, ale to považoval Mikeska za úskok, aby se všude věřilo, že jel na výstavu a nikoliv pro falešné peníze. Později se Mikeska upokojil, neb jej napadlo, že Ferda, s výměnou peněz dobře pochodiv, z New Yorku do Chicaga jel, aby za to něco užil. Proto těšil též dceru, o manžela starostlivou, aby se o něj nebála, že se má v Chicagu dobře.

Tu se objeví doma Tonda. Jak se to dověděli, spěchali ihned Mikeska

a jeho dcera do domu jeho, aby zvěděli, co vi o Ferdovi. Tonda vyprávěl, že se v Chicagu s Ferdou viděli, pak se ale jeden druhému ztratil a on myslí, že se brzy vrátí. Ferdova manželka byla tím ovšem upokojena, ale Mikeska tonul ještě ve větší nesnázi. Po straně se Tondy tázal, zdaž Ferdu opravdu viděl, ten však zapřel, že nikoliv a že si to jen tak vymyslel, aby se mezi sousedstvem tím spíše věřilo, že byl Ferda v Chicagu.

Třetího dne po návratu Tondové přispěchal tento záhy z rána na farmu Mikeskovu a z daleka již ohlašoval, že je Ferda doma. Manželka Ferdova počas jeho nepřítomnosti nechtěla sama bydlet v domku u školy a odebrala se k rodičům. Sotva že zaslechla zvěst tu, pádila k domovu, aby manžela po tak dlouhém vzdálení uvítala. Za ni spěchal starý Mikeska, jemuž Tonda sotva postačil. Po cestě mu domlouval, aby byl opatrným a nepodřekl se před dcerou ničím o zeleném zboží. Tu se Mikeska zarazil a otázel se Tondy:

“Přivezl peníze? Viš něco, jak to dopadlo?”

Tonda povážlivě zakroutil hlavou a po delší pomlčce teprve odvětil:

“Ferda je nemocen a myslím, že to s ním nějakou divně dopadá. Přijel po nočním vlaku do Granger, tam si zjednal v půjčovně povoz, který jej přivezl ke mně. Musel jsem jej takřka z kočárku sundati. Otevřel jsem svým klíčem školu a uložil jej do lože. Nemohl jsem jej otázkami ještě více unavovati, jen to mi řekl, že to dopadlo špatně, ale že je rád, že se aspoň živ domů dostal.”

Mikeska již více nepromluvil a ubíral se ku škole. Tu ležel Ferda na loži, u něhož celá uplakaná seděla jeho manželka, vyptávajíc se, co se mu stalo a chtějíc vřelými polibky nemoc z těla mužova zaplašiti. Ferda ji těšil, že to nic není, jen slabost po tom namáhavém cestování, která brzy přejde pod pečlivou rukou manželčinou. Vybidnul ji, aby mu upravila něco dobrého k jídlu, to že nejlépe poslouží ku zapuzení jeho choroby.

“Víte co, Mařenko,” povídá Tonda, “doběhněte k nám, ať vám Pepík chytí párek těch kuřat velkých. Udělejte je Ferdovi na paprice, to ho nejlépe pozdraví. Moje stará vám je pomůže oškubat a vykuchat a než to vše uděláte, my si tu zatím trochu skrápnem.”

Když i Ferda návrh ten schválil, odebrala se pani učitelová k sousedovům, tak že muži ve škole osaměli. Sotva že dcera paty přes práh vytáhla, obrátil se Mikeska na zetě s otázkou:

“Jak to dopadlo? Mnoho-li peněz jsi přivezl?”

Ferda si z hluboka vzdychnul, zakryl si obličej oběma rukama a slabým, plačtivým hlasem počal vyprávěti:

“Dopadlo to špatně, ale já musím ještě říci, že to dopadlo dobře, neboť jsem vyvázнул z velkého nebezpečí. Víte-li pak, že jsem byl zavřen, že jsem se našel 6 neděl ve vyšetřovací vazbě. O štěstí jen mohu mluvit, že jsem nebyl poslán na několik let do káznice. Co by si tu má ubohá žena byla počala? A ta hanba pro příbuzenstvo! Ono by to bylo nezůstalo jen na mně, vyšetřovalo by se, kdo mi dal peníze a vy oba byste byli v bryndě.”

“Ale jak se to mohlo stát?” vyzvídal netrpělivě Mikeska. “Nebyl jsi dosti opatrným a mluvil jsi, kde jsi neměl a tak jsi se prozradil.”

“Ono se to hezky povídá doma za pecí,” odvětil Ferda. “Rád bych vás viděl v takovém postavení, v jakém jsem byl já, kterak byste se z té kaše dostal, aniž byste prozradil své spojence.”

“Nu tak již povídej,” vybízel Tonda, “jak se ti v tom New Yorku vedlo a jak se's do té bryndy dostal.”

Ferda si utřel spocené obličej a převaliv se namáhavě na bok, počal vykládati takto:

“Když jsem přijel na nádraží do New Yorku, přiblížil se ke mně jakýsi pěkně oděný pán a dle návodu v dopisu naznačeného mi dal znamení, na něž jsem odpověděl. Pak mi jen pošeptal, abych šel za ním. Vešli jsme do jakési

hospody nedaleko nádraží, kdež mne uvedl do zadní malé místnosti, poručil jídlo a pítí, sám všecko zaplatil, načež jsme vyjednávali koupi. Brzy jsme se domluvili, pán mi dal pětku, prý jednu z těch falešných, abych ji někde proměnil, ale ne tam v té hospodě. Druhého dne jsme se měli sejítí na témže místě, odkud jsme měli jítí do officu, kde výměna provedena býti měla. Vše šlo pěkně. Pětku jsem proměnil bez nesnáží v hotelu, kde jsem se ubytoval. Druhého dne jsem se sešel s oným pánem, který mne pak vedl do jakési odlehle ulice. Ale nesměl jsem jítí s ním, nýbrž několik kroků za ním, prý z opatrnosti před tajnou policií, která jej střeží. Konečně jsme se dostali do té jeho officu, vysázel mi peníze dle úmluvy, načež teprve jsem podepsal ček a dal mu jej. Pán mi dal pěknou peněženku na bankovky, do níž jsem si sám ony peníze složil. Při tom mi dával různá naučení, kterak se v New Yorku chovati, abych detektivům do rukou nepadl. V tom okamžení se strhl jakýsi hluk za dveřmi, na něž bylo několikráte udeřeno. Pán se mnou sedící vyskočil, zvolav: "Detektivové jsou tu!" Uchopil tobolku s penězi, již jsem v ruce držel a vstrčil ji rychle do jedné zásuvky stolu, aby prý ji před slídícími detektivy ukryl. Na to šel ku dveřím, kdež s kýmisi tiše hovořil. V malé chvíli se však vrátil, řka, že nebezpečí minulo, vyňal z oné zásuvky tutéž tobolku s penězi, sám mi ji zastrčil do náprsní kapsy a šli jsme.

Když jsme však vyšli z domu, policajt nás oba zatknul a odvedl do vězení. Byl jsem na policii prohledán a vše mi odebráno. Jaké bylo však mo podivení, když tobolka, do níž jsem sám vložil za \$2300 různých bankovek, byla před zraky mými otevřena a z ní vyndána hromada potíštěného papíru novinářského. V ostatních kapsách jsem měl ještě přes \$50 peněz vašich, jež mi policie odebrala, i hodinky, nůž a všecky papíry, jež jsem měl. Teď se mne policejní kapitán vyptával, nať mám ty nastříhané noviny v tobolce. Co jsem měl říci? Pravdu? To by mé postavení nezlepšilo a kde hned jakou lež sehnati? Řekl jsem tedy, že nevím, jak se mi ta tobolka s oněmi papíry do kapsy dostala, že mi ji tam nejspíše zastrčil ten pán, co byl se mnou zatčen. Policejní kapitán se usklíbnul a pravi:

"Pán — což nevíte, jak se jmenuje? Vždyť jste ptáci ze stejného hnízda. Jste oba zatčení pro podezření z rozšiřování falešných peněz, neb jste byli často pohromadě viděni. Však se to dalším vyšetřováním zjistí, co jste zač a jaké partyky jste spolu prováděli."

Policii jsem udal nepravé jméno a řekl jsem, že jsem přijel z Kansasu. Nevěřili mi, telegrafovali do Wichita, Kans., policii, ta ovšem odpověděla, že

ALEXANDRA FEODOROVNA. Ruská carevna.

člověka toho jména tam nikdo nezná a já byl zavřen dále. Ten chlapík, který byl zatčen se mnou, tvrdil také stále, že mne nezná. Vyslýchali nás několikrát a po dlouhém sem tam tahání mne konečně propustili, vrátivše mi vše, co mi dříve odebrali. Sháněl jsem se po ptáčkoví, který byl se mnou zatčen, ale policie se mi vysmála. Byl prý puštěn dříve nežli já a uletěl prý v kraje neznámé. Tak jsem shledal, že jsem padnul do rukou švindlérů, kteří ku svému zlodějskému řemeslu i policie využítkovali. Aby měli času ku skolektování onoho čeku, dali mne zatknouti. Za ček mi vypočítali právě peníze, avšak v oné zásuvce vyměnili toboleku s penězi za stejnou toboleku, naplněnou novinami. Poněvač se obávali, že bych mohl podvod poznati a na bance, na níž ček zněl, vyplacení jeho zastaviti, nechali mne zatknouti. Jiný z té bandy upozornil na mne policii, kteréž byl onen můj průvodce již znám co švindlér a ta nás oba zatkla. Poněvač však o toho druhého se někdo zajímal, některý z jeho známých svědčil v jeho prospěch, pustili jej brzy, kdežto já musel v lapáku asi šest týdnů brucheti. Toho všeho jsem se domyslíl teprve během vyšetřování, ale nesměl jsem ani mluvit, abych sebe a vás nevyzradil, že jste se chtěli obohatit koupí falešných peněz."

"Z toho celého vypravování vím však tolik," hučel Mikeska, "že mých pět stovek je v pekle. Aby do tebe hrom bacil, Ferdo, že jsi mne do toho připravil. Ještě mi jednou přijď, šelmo, s nějakými návrhy na lehké vydělávání peněz!" Po těch slovech Mikeska rozložben opustil školu a chvátal domů, aby v práci na ztrátu zapomněl.

Sotva že odešel, dali se oba ferinové do smíchu, až se za břicha popadali. S Ferdy nemoc jako zázrakem spadla, tak že hned vyskočil z postele a za odcházejícím Mikeskou dělal komické posuňky hovoře:

"Přece jsem toho starého škrundála jednou ohnul. Dostal aspoň za vyučenou, že dosud platí příslovi: Kdo stojí o cizí, přichází o své. Ale teď mu po nějaký čas nesmím ani na oči, než na to trochu zapomene."

"Ale prosím tě, Ferdo," dí Tonda, "kde jsi tu historii o tom zavření sehnal? Lhát umíš, jako když tiskne."

"Inu, to víš," vykládal Ferda, "když tak člověk hodně čte, doví se všelike věci, pěkné i nepěkné. Četl jsem kdysi podobnou zprávu v novinách, kterak ti kujoni se zeleným zbožím jakéhosi farmáře ohnuli a ještě jej pak zavřiti nechali. Dle toho jsem si také tu historii sesumíroval."

Ferda neutratil všech pět stovek tchánových, zbyla mu ještě slušná částka, z níž mohl na zdraví starého v prázdninách mnohou sklínku vyprázdniti. Když se pak někde v hospodě se sousedy sešel, líčil jim krásy výstavy a upozorňoval je na ledacos, co by i oni mohli s dobrým prospěchem použiti. A když tak někdy se k těm Ferdovým výkladům nahodil Mikeska, odlehčil si slovy:

"Nic mu nevěřte, cigánovi, nikde nebyl a nic neviděl."

Ferda ovšem na to ani muk, jen se potutelně usmál. Mezi sousedy se sice přece ledacos rozneslo o zeleném zboží, ale nikdo tomu nevěděl grunt, až se na to pomalu zapomnělo. Žije-li dosud starý Mikeska, doví se snad teprve nyní z tohoto vypravování, že Ferda byl přece na chicagské výstavě.

Pan syn.

PRO KALENDÁŘ "AMERIKÁN" NAPSALA V. LUŽICKÁ.

SLICNÝ párek mladých lidí, ve věku, kdy láska nádherně se rozvíjí v srdcích, ovládajíc touhy muže a citovost dívek, volně krácel po široké mezní pěšině polni, oddělené příkopem od silnice, na které se zvedaly kotouče prachu, téhož krásného dne v kouzelném podletí.

Ona svůdná, zářivá, hlavu vítězně zvedala u vědomí své moci. Smála se a perlici se smích na její rtech vyzníval jako dythyramb štěstí. Pohazovala palčkou a clonila se jí obličej na místě slunníku.

On hlavu klonil, jakoby čítal po mezi sedmikrásky v chudém žitě. Mračil se a zatínal odolulé pysky.

Její smích ho dráždil, ale bránil se výbuchu žárlivého hněvu, jenž jim zmítal. Po druhé straně silnice stojí řada domků; posledních ve městě. Z těch se vyhrmuly sousedky, aby se za nimi dívaly. Vyvábil jich z domků dívčích smích. Jen se uzířely a již se seskupily do jedné hromádky, jako broučkové na sluněčko se slétávají. Vyběhly, jak stály u necek, neb to bylo v pondělí, v den prádla a zabalujice si ruce do zástěr pustily jazýčky na svobodu.

Vzaly si na přetřes mladý párek.

"Vidíte, už zase jdou . . ."

"Je to bezbožná lehkomyšlnost, co? Kdo to jaktěživ slyšel, aby pořádná dcerka měšťanská vyšla si všedního dne na procházku! Na to je přece času dost až k večeru, po práci . . ."

"Hází míčem jako hoši!"

"Kdyby si raději vzala vařečku do ruky!"

"Příliš vysoko se šplhá — mají sice u Kubištů hezké jmění, ale na takové řánské živobytí přece nestačí! I nejhlubší studně se přeběře."

"Jen aby Milka nesletěla!"

"To se jí může stát. Prosim vás, jaké to vyhlidky s Vašíkem!"

"Žádné . . . Pořád jen studuje, studuje, ale dosud ničeho nevystudoval."

"Že ne?" vtípkovala jedna z nich. "Vždyť se už naučil házet míčem, vyučuje té přepodivné hře jiných a pomáhá matce rozhazovat peníze. To je dost."

"Čeká prý na místo . . ." poznamenala jiná. "Černá včera povídala, že pan syn bude profesorem."

"Ale místo mu nejde, není-li pravda?" zasmály se a po té každá pospíšila si zase ku svým neckám.

Zatím ti dva, již byli předmětem jejich hovoru, zašli dále do polí a zmizeli jim z dohledu.

Obilí nádherně se vlnilo na širokých lánech lahodíc oku svou střídavou barvitostí. Tu se zelenaly ječmeny, vedle na polí rovnala se cukrovka do řádků, za ní pak v lehkém vánku uklánělo se vysoké žito, jež tížily plné klasy, nad nimiž jemný, sotva oku znatelný žlutavý prášek se vznášel, tento blahodárce zrn.

Mladí lidé ničehož neviděli, nevnímali. Jim unikaly krásy přírody, nena-lezajice vhodné půdy v tékavých myslích jejich, aby v nich upjaly se hlubší

dojmy. Ani modravé chrpy ani zarůžovělý koukol nevábil jejich zraky, aniž jich zajímala žlutá ohnivice hyzdící ječmenová pole.

"Vášo," vyhrkla hněvivě dívka a postanouc na mezi, dupla si nohou. "Nedopaluj mne! Že ti uteku!" vyhrožovala mu. "Už mám toho zárlivého hněvu dost!"

"Proč mne dráždíš?" vyčítal jí.

"Tvoje bláznivé myšlenky tě dráždějí. Proč na mne zárlíš? Vis přece, že tě mám ráda!"

"Kdož může býti chladným a klidným, vidí-li milenkou svou láskovati s jinými! Milko, pravím ti, nedráždí mne! Neručím za sebe! Vim, že si tě chce Vavřínek vzít za ženu. Rodiče tvoji si toho přejí a domlouvají ti. Já se jim nelibím . . ."

"Jenom když mně se líbíš, Vášo!" s domýšlivostí dcery, která ví, že ovládá rodiče, vyhrkla Milka.

"Libím, libím! Ale jini se ti také libějí. Co to je libiti se? Já chci více! Chci lásku tvou nezkrácenou, tebe, tvé srdce, duši, všechno, všechno!" vášnivě vybuhl Vašík. "Nedráždí mne, Milko! Nevím, co bych učinil, kdybys mne zradila . . ."

"Mhm — a co?" zakoketovala si Milka.

"Co? Zabil bych tě!" vybuhl hrozivě.

Milka se zachvěla. Takové láskování zárlivé lásky jí nebylo po mysli. Rozevřela na svého ctitele široce své udivené oči. Škádčila ho ráda, působilo jí to rozkoš, dívat se na něho, jak láskou hoří, o ni se strachuje, ji k sobě poutá a ovládá, ale aby to všechno Váša stavěl až na ostří nože, toho si nepřála. Žárlivost jeho jí bavila, silila její k němu lásku a vítězoslávou vladařky naplňovala její duši.

V této chvíli však zalomcoval ji strach. Hračka byla nebezpečnou a vášeň toho muže, který její srdce ovládal a tak lichotně se do její duše vkrádal, do mysle zamlouval, strhával za sebou k vášni, měnila se v divokou, rozpoutanou bouři, ve které se zmitala jako poplášené ptáče.

Lehkomyslná, povrchní povaha její však zase zvítězila nad hlubším dojemem, jimž bytost její se byla otrásla a zamávajíc svou palkou nad hlavou zvolala: "Tož raději uprchnu!"

Hrdličí její smích, jenž zazvonil vzduchem, prozradití mu mohl, že to nemíni vážně, ale rozbouřený mladík se ulekl.

Skokem byl u ní a prudko jí sevřel v náruči.

"Milko!" prosil úpěnlivě a tak sladounce, jako dobré dítě, "zůstaň! Nehněvej se!"

"Hněvám se!" odpovídala mu tonem rozmazleného dítěte, které otce trestá neláskou chvilkovou za pokárání.

"Milko, považ, jak jsem rozbouřen! Nevím, co mluvím . . . Tepny mi bijí tak prudce, že se mi celé tělo chvěje a krev, jakoby se mi v žilách vařila, stoupá mi k hlavě, hrozí překypěním. Miluji tě vášnivě a myšlenka, že bys mohla jiného mít ráda, připravuje mne o rozum!"

"A mne zase děsí tvé výhrůžky! Bojím se tě, bojím . . . Mně jest život tuze milý. Jsem tak ráda na světě!" povzddechla.

"Neboj se mne! Strach o tebe jen mne zbavuje smyslů. Jakž bych ti jen mohl ublížiti! Tobě, milence drahé, jediné!" zvolal vroucně.

"Mhm, není ti co věřit! A stále mne soužíš, trápíš svou zárlivostí!"

"Proč jsi tak krásná a tak obletována!" povzdychl. "A denně slyším, kolik máš ženichů . . ."

"No, vidíš! A přece jsem ti věrnou. Proč se také k tomu nemáš? Proč už se nestaráš o nějaké místo? Pořád jen slibuješ, že odbydeš zkoušky, a ono pořád nic a nic. Já bych takhle zestařila a pak by žádný nepřišel. A já nechci

a nechci být starou pannou, za celý svět ne!" rozvášnila se. "Až mne zamrazilo při té myšlence. A rodičové také by si toho nepřáli. Nediv se pak, když se starají, bych se opatřila . . ."

"Však já si teď popílím. Musíš být mou, Milko!"

"Tak se už jen k tomu měj, abys něčím byl a nepřebihej s místa na místo! Hleď se už někde uchytit," domlouvala mu.

"Nevyčítej mi toho, že jsem ze zlosti praštil tím pisárením! Denní pisář, co je to? Otrok . . . Bídny plat a dření . . . A pak jaké to studování, když

HERMÍNA VÁVŘOVÁ.

oběť výbuchu v budově "Cosmopolitan" v Chicagu, dne 29. ledna 1904.

se člověk za celý den udře. Zpitomí při tom a pak má večer studovati! Však já teď co nejdříve poslední zkoušky odbydu. Uvidíš, že dostojím slovu. Pak budu profesorem a vezmu si tě. Aneb se dám na vojnu, co nejdříve povýším za důstojníka a vezmeme se. Starou pannou nebudeš, neboj se. Ostatně, proč bychom se nevzali? Nač čekáme? Já bych se ženil zítra."

"Po té by ty zkoušky krásně dopadly!" zasmála se Milka.

"Dobře, dobře! Měl bych k nim více klidu. Byla bys mou, nebál bych se o tebe a studoval bych pilně. Teď jsem roztržit . . . Chceš, Milko?"

"Toho by nám rodiče nedovolili. Což o to! Ja bych chtěla," vzdychla Milka.

"Popros, mají tě rádi, modrého s nebe by ti snesli. Proč by ti toho nedovolili?"

"Znám je, a ani o tom nehlesnu. Prostě by nás vyhostili. A já k bidě nejsem zrozena. Musíme vyčkat a poslouchati. Studuj raději."

"Přisahám ti, že budu! Jen mne nemuč svou žárlivostí!"

"Ty se mučíš sám. Jsem mladá, veselá, ráda se zasměju, baví mne to, když se mi páni dvoří a obletují mne, ale tebe mám v lásce. Citím to v srdci, že je to pravá láska, věř mi. Ale tvoje výhrůžky mne děsí. Jak si tě mám vzít, když se tě bojím! Jaké by to bylo živobyti! Bála bych se takřka dýchat, abys mne nemučil žárlivostí, zasmáti bych se nesměla, nu a já . . . já chci žít a smát se."

"Milko, Milko, co to mluvíš! Lekám se tě . . . Snad mně nevyovídáš lásky!" "Ne . . . ale bojím se tě . . ."

"Milko, to všechno nemyslíš doopravdy! Viš, že by's mne tím zničila, kdyby's mne opustila, a k tomu nemáš srdce. Máš mne tuze ráda . . ."

"Vidíš," přerýla mu řeč. "Viš to, a přece mne mučíš a podezříváš. To není hezké . . . Skorem si myslím, že ta láska tvoje není velká a opravdivá."

"To je více než láska, co cítím; to je oheň, bouře, vášeň. Jseš mi životem. A věz, že tebe nedám jinému. Ne a ne!"

Byli sami v polích. Úmyslně zvolili tuto cestu oklikou k hřišti, kde už druzí spoluhráči na ně čekali. Vašík koulel dívoce očima a Milka se ho té chvíle skutečně bála. Tak rozbouřeného dosud ho ještě neviděla. Strach jí jímá, ale zase blaženost jí prochvívala, že je tak vášnivě a jak to v duchu nazvala, tak bláznivě milována. Libil se jí. Byl sličný, krásně urostlý, mohutný, rázný a vynikal mezi všemi pány. Jeho pánovitost jí imponovala, jeho hrdoť okouzlovala, jeho žár jí rozplameňoval, jeho vášnivá láska jí lichotila.

"Pojďme!" vybízela ho. "Je čas . . ."

"Až mi slíbíš, že už nikdy, nikdy s Vavříkem mluvit nebudeš."

"Přece mu snad musím odpovědět, promluví-li na mne."

"Ano, ale nic více! Důvěrně se s ním bavit, jako včera, ti nedovolím."

"Porqučej!" odsekla.

"Ano, poručím!" vybuchl, ale v ráz zase změkkl, jako vosk, pod jejím pohledem. "Milko, prosím tě," žebroňil úsilovně a když mu neodpovídala, až se rozplakal. "Milko, slib mi to . . . Netrap mne!"

"Budeš hodným?" otázala se.

"Budu!" sliboval.

"Pak budu také hodnou!"

Uchvátil ji v náruč, zlíbal, usmířil. A po té v sladkém opojení lásky kráčeli zase dále krásnou, požehnanou přírodou. Tu a tam zazpíval si ptáček na stromě jásavou píseň štěstí a štěbetání ptáčků vmísilo se v šepot mladé, okouzující lásky.

II.

Vašík byl jediným synem druhdy zámožných, nyní zchudlých rodičů. Otec jeho, měšťan Černý, zdědil po svých rodičích velký dům s hospodářstvím polním a převzal též po otci výnosné perníkářské řemeslo, které blahobyť rodiny bylo zbudovalo. Nezdědil však ctnosti a vlastnosti jeho, kterými dovedl jmění vydělávat, stráždat a množit.

Byl slabochem, lenochem, kývalem. "Dobrák," říkalo se o něm a každý se k tomu usmál.

Doma mlčel a poslouchal ženu; ale v hospodě uměl řečniti. Zejména když už několik sklenic vyprázdnil, mival řeči jako vody. A co rozumu! On by

byl přeměnil v hospodě celý svět ve své moudrosti, ale doma nedovedl se opřítí vládě své ženy, které se bál.

Ta žena byla jeho neštěstím. Otec její, velký chvástal, šplhavec, domýšlivý hrdopýška, tlačil se vsády do popředí a na první místa v životě veřejném. Došplhal se na místo starosty okresního, za poslance se dal zvoliti, několikerym

JOSEPH F. SMITH. "mormonský papež."

předsedou jmenovati, a čestným členstvím se vyzdobiti.

Pocty takové, nejsou-li výronem všeobecného uznání a důvěry nejsou laciné. Padlo na to slavné jméno jeho celé jmění. Po té arci lesk slávy zčernal a hvězda jeho uhasla. Nepřežil toho a zemřev zůstavil své rodině jenom vzpomínky na bývalou slávu, kterými drobty se sytila jejich zděděná hrdost a domýšlivost, ale nebyla by sytila těl a proto se všichni, pokud ještě sláva trochu zářila, dobře opatřili.

Paní Černá se snížila, že si vzala bohatého perníkáře, kterého si dobývala s veškerými prostředky ženské koketerie a po té mu to denně vyčítala, že ponížila erbu počestného cechu mlynářského. — Vynahražovala si to, jak mohla, skvělým na ven vystupováním a marnotratným plýtváním jmění, kteréhož ani věnem nebyla rozmnožila.

Tak systematicky přiváděla až také přivedla manžela na mizinu, ve kteréž podvratné a záhubné činnosti jí nezadržela ani opičí láska k jedinému synu.

Aby setřela s rodu Černých známky perníkárství, přiměla už před tím manžela, že řemesla se vzdal. Učinil to rád, nebo práce byla mu postrachem, jako jeho ženě.

Po té si umínila, že navroubí na starý kmen novou ratolest slávy, kterou měl být její syn. Poslala ho na studie a chlubila se všem, že bude velikým pánem. Aby snadněji lidem do mysle vstúpila slavnou budoucnost synovu, říkala mu jenom náš "pan syn", když o něm hovořila. A to bývalo často, neb o jiném mluvíti neuměla.

Pan syn však neměl těch darů ducha, jimiž se lehce vznásejí vyvolenci k výši vědění. Nerad se učil a těžce mu šlo učení do hlavy. Po otci byl líným, po matce marnotratným. Na pána si umět hrát, ale nedovedl pánem se státi. Jezdil z města do města, hledal takové gymnasium, na kterém by bez námahy vystudoval. Třídy opakoval, a tak se namáhavě protloukal, až do osmé střední školy, k čemuž i velice dobrodějná matka také přičinila a svou hřivnou přispívala.

Ale teď to uvízlo, loď jeho životní na písčité nevědomosti se zaryla a nemohla s místa. Otec láteřil, napil se na zlost, ale žena ho zakřikla.

"O ty tomu rozumíš, perníkáři!" obořila se na něho. "Jaktěživ jsi své hlavy nelámal učením a nevíš, jak je to těžké být studentem. Co umíš?" pohrdlivě minila a odbyla ho posunem, před kterým zkrotl. "Umíš vytlačovati z těsta panáčky a koně a ještě nezdařené. Než je člověk pánem, dá to práce. A pak ti lidé zlí! Beztoho ho někdo očernil . . . Že je krásný mladík, všichni mu toho závidějí. Necháme si ho teď doma, aby se mohl v klidu připravovati ke zkouškám. V těch bytech není klidu. Však on dostuduje. Já si ho sama teď ošetřím a dohlédnu k jeho studiím."

Pan syn tedy zůstal doma a připravoval se ke zkouškám. Matka mu snášela lahůdky, nejlepší jídla mu předkládala a vínem, pivem posilovala. Sháněla, kde co bylo, a utrácela z posledního zbytku jmění, jen aby pan syn se měl dobře.

Ošetřovala jeho tělo co nejpečlivěji, neb si na tom nemálo zakládala, že si vychovala tak statného, krásně urostlého muže. Kdyby byl se podroboval maturitním zkouškám z her, zábav a radostí života, byl by zajisté si přinesl domů vysvědčení s vyznamenáním, ale ze studií si nedobyl ani uznání spůsobilství k dalšímu postupu.

Vašíkovi se to také doma lépe líbilo, než na školách, ač stále si do toho stěžoval, jaký to smutný život na venkově mezi tím lidem nevzdělaným. A ten nevzdělaný lid byl tak smělý, že se tu a tam pana studenta zeptal, kdy že už asi něčím bude a tím ho jen více proti sobě popouzel.

Matka, křiklavá a mstivá žena, také se pana syna hned zastávala a směle mu všetečkovi rádně vycinkala.

"Můj pan syn studuje," vysvětlovala každému.

"Kdy dostuduje?" škádlily ji sousedky.

"Až bude doktorem!" odvětila vždy úsečně.

Čas ubíhal, ale ty studie neměly konce. Vašík vždy na čas odjel do Prahy za záminkou, že skládá zkoušky, aby tam užíval světa. Když mu došly peníze, vrátil se s tíhou dluhů, ale beze zkoušky domů. Otcí namluvil, že odbývá zkoušky a doma dále z přednášek, které mu kollegové posílají, se učí. Když matka vyčerpala poslední peníze a nemohla mu dáti na cestu do Prahy, ukončil svou klamnou hru studijní. Měl teď výmluvu:

"Nemohu dostudovati, nemám peněz!"

Matka zařídila si malý obchod hokynářský v poslední ulici města a prodávala, čím dříve zhrdala v nerozumné pýše: marcipánové panáčky a jiné mlsky. Tím se jakž takž živili. Otec vyprosil u bývalých známých, jimž se

zželelo jeho osudu, u obce místo písaře pro Vašika, aby pracoval a přispíval na živobytí. Ale Vašikovi plat nestačil ani na jeho libůstky a za čas se mu práce zhnusila. Vystoupil ze služby a vrátil se ku svému dřívějšímu bezstarostnému životu.

V té době, kdy písařil, vrátila se Milka z ústavu klášterního domů. Poznala ji a prudce se do ní zamiloval. Přišla doba lásky, příroda si vyžádala na něm svůj podíl a sloučila duši jeho s dívkou, která se právě rozvíla a vábila jako růže plnokvětá k utrnutí.

Milka toužila po lásce a po milenci. I jí čaromoc přírody zatáhla do onoho kruhu, v němž vznášeji se andělkové štěstí, lásky, rozkoše a radosti

MISTR ALFONS MUCHA, ve svém atelieru v Paříži.

mládí. Vašík se jí líbil. Podobal se rytíři zamilovaných románů, jichž celé haldy přečetla. Siíbila mu lásku a věrnost, spečetila to svými polibky a bez rozmyslu vrhla se v proud té dívčí blaženosti. Chtěla býtí jeho, věčně jeho a snila jen o svatbě s ním.

Jinak soudili však o tom rodičové její. Rodina její byla opakem jeho. U Černých se rozhazovalo a nepočítalo; u Kubištů zase se úzkostlivě uvažovalo, než se halěř vydal a lakotilo. Tam nahromadilo se značné jmění a Milka, jediná dcera ze tří dětí, měla krásné věno.

Dali jí vyučiti všemu, co v téměř čase bylo v modě, ať už tím přispěli, či nepřispěli k její výchově. Koupili jí kolo, aby jezdila, palku a míče aby se cvičiti a mrštné házeti uměla, malovala, hrála na klavír, také trochu zpívala a výborně tančila. Tato umění, kteráž vášnivě provozovala, zhltila všecken její čas, tak že jí nezbylo ani hodiny denně ku práci.

Práci Milka vymazala vůbec z pořadu svého života, jako Vašík studie. K čemu jí bylo práce třeba? Slečna Milka se nesměla namáhati, aby zdraví svého nepoškodila, pleti neznečistila, ručiček si nepošpinila. Jakž by byla mohla po té malovati, na klavír hráti, míčem házeti, kdyby ruce měla drsné, mozolovité?

Matka jí obsluhovala jako Černá Vašíka. Snidani jí do postýlky donesla, sama pro ni vařila, jí obsluhovala a o šaty se starala, jako komorná. Taková slečna nemohla se jinak provdati, než za velkého pána, anebo za velkého boháče. Takového ženicha také pro ni rodičové hledali, aby postoupila o stupeň výše ve společnosti a povýšila.

Původně byl Kubišta mistrem pekařským, ale předal pečení chleba jiným a sám jim k tomu dodával mouku, mlynářům pak obilí. Vedl a čím dále, tím více rozšiřoval svůj velkoobchod obilím, z něhož tak bohatnul. Měl k tomu patričné nadání a kupeckého ducha.

Takto by se byli Vašík s Milkou dobře k sobě hodili. Pec byla jejich znakem rodinným, oba dva ze své půdy byli vytrženi a třepetali se nad zemí, oba dva práce nemilovali a rozkošem života holdovali. Ale ty peníze! A ten vyšší stupeň společenský. To je dělilo a bylo úskalím jejich spojení.

Milka si hlavy tím nelámala, jaké to bude dále a žila, jako muška, ze dne ke dni, v ovzduší mladé lásky, kterou Vašík vic a vice v ni rozněcoval. Byl to život bohyně, která o pozemských strastech a trampotách ničehož neví a jen se vznáší ve vzduchovém moři radostí rajských. Ale Vašík už uvažoval. Byl mužem a touhy jeho rostly, vášeň ho zachvacovala, žár v srdci rozdmýchovala. Chtěl Milku mít; ale jak jí dostati? Matka věděla rady. Její láska mu jí musí vydobýt a s ženou, vášnivě milovanou i zaopatření a výživu.

“Viš-li co, Vašíku,” radila mu. “Připoutej jí k sobě, aby už nemohla bez tebe žiti. Děvče se zblázní do tebe a nedá jinak, než si tebe vzít. No, a takový učený člověk si už může mysliti na děvče bohaté. Že nemáš zkoušek! Bože, co na tom? Jen když máš studie v hlavě. Učený muž se neztrati ve světě. K čemu bys sloužil? Můžeš tchánovi v obchodě pomáhati, knihy mu vésti, a dopisy psáti. Jen se k Milce měj! Bude to tvým štěstím!”

Jiskra, matkou vzržená mu do mysle se vžňala a sloučila s plamenem lásky. Ta vášnivá touha po Milce, muky zárlivosti, strach o ni, byly z velké části i výronem citu sebezachování. Boj lásky byl současně i bojem existenčním. Vsadil Vašík na tuto kartu celý svůj život.

Prisvojil si Milku, zmámil jí, ale sám se při tom šileně do ni zamiloval. Byla kotvicí jeho života, jeho štěstím, budoucností a záchranou.

Na kolenou prosil její rodiče, aby se o ni ucházeti směl a slíboval, že pilně nyní bude studovati, aby si dobyl postavení.

Byli by ho příkře odbyli, ale Milka s usazenými očima tak prosebně

k nim hleděla a tak krásně své bílé, práci neznesvěcené ruce spínala, že neměli síly k odporu.

"Nuže, mějte se rádi," řekla přemožená matka, "a vy, pane Černý, dělejte, abyste něčím byl a mohl se ženiti."

"Ale to vám povídám," dodal otec, "že dlouhé známosti nestrpím! Nepovede-li brzy k cíli, provdám dceru za jiného. Ženichů má dost a dost. Povolují pouze vaši velké lásce. Snad vám Milka napraví hlavu a láska z vás udělá člověka."

Známost jejich byla tudíž schválena a láska se mohla volně rozvíjeti; ale Vašík více pečoval o to, aby Milku k sobě připoutal, než aby studoval a budoval si nějakou budoucnost. Bylo už také k tomu pozdě. První puky květů na keři jeho života sežehal mráz a druhý květ nechtěl už v té vyprahlé poušti jeho duše vyklíčiti. Neměl nikdy vloh k učení a v té době mozek jeho byl k činnosti vážně neschopen. Kubišta se rozhněval a začal Milce vážně na srdce klásti, aby své zlaté mládí nevěnovala mužii, který ničím není a nikdy jejím manželem být nemůže. Ale lehkomyšlné děvče se jen tomu zasmálo.

F. L. RIEGER, zemřelý český politický vůdce.

vleče jenom neštěstí a bidu. Jeho matka umí promarňovatí jmění. Rozházela by i naše!"

"A Milka je jako učarovaná," hořekovala matka. "Neopustí ho!"

"Musí!" rozhorlil se otec. "My máme peníze, matko, i máme moc! Roztrhneme to pásmo!"

"Jen opatrně, aby nám něco nevyvedla . . ."

"Co?!"

"Bože! Láska všeho dokáže. Jakž, kdyby s ním utekla?"

"Utekla? A z čeho by žili? Jakmile by z mého domu vyšla, více do něho by nesměla! Já nejsem slabochem, a vůli svou dovedu prosadit. Provdáme ji a to co nejdříve!"

"Jen aby to pomohlo!" zahořekovala matka.

jeho duše vyklíčiti. Neměl nikdy vloh k učení a v té době mozek jeho byl k činnosti vážně neschopen. Kubišta se rozhněval a začal Milce vážně na srdce klásti, aby své zlaté mládí nevěnovala mužii, který ničím není a nikdy jejím manželem být nemůže. Ale lehkomyšlné děvče se jen tomu zasmálo.

"Tati," lichotně mu povídala druhého dne po líčené rozmluvě jejich v poli. "Vždyť máš sám dost peněz, proč čekati, až Vašík něčím bude! Můžeme se vzíti. Povol nám to, Vašík by klidně studoval a s tebou pracoval."

Kubišta se toho ulekl. Vytušil hned, co za tím vězí a jaké nebezpečí se na ně valí. Neodporoval však a opatrně jí odvětil:

"Uvidíme. Rozmyslí si to."

Radil se se ženou, co činiti

"Neměli jsme jim té známosti dovoliti. Teď jsme chyceni. Jak z toho vyvážneme?"

Vašík do domu našeho přil-

"Musíme takového ženicha nalézt, který by byl Vašíka hezčí, uměl krásně mluvit, aby se jí zalibil. Vašík je obratný, velkoměstským bruslem vyhlazený, ale není jediný toho druhu. Však on se najde soupeř mu sourodý, který by ho vyhodil ze sedla! Pomlč o tom. Milce ani slova! Ale to přísahám, že pan syn Černých mým zetěm nebude!"

III.

Žalostný to pohled na stromoví, které včera v plném rozkvětu se skvělo a dnes mrazem sežehány jeho mladé květy.

Tak smutně, jako ve přírodě, vypadá to i v srdci mladém, kde první květ lásky se rozvíjel a rázem krutou ranou byl zlomen.

Mladá dívčí láska jest něžný, hebký květ, který vadne, smáčkne-li jej ruka drsná. Milce bylo v té chvíli, kdy Vašík děsnou výhrůžku ji vmetl ve tvář tak, jakoby ten květ jejího srdce, tu hebkou dívčí lásku její, vykvetlou na výsluní mládí a živnou touhou přírody, sevřela ocelová, rozžhavená ruka.

Byla téhož večera veselá, jako jindy, ba spíše ještě se více smála a žertovala při hře, ale po jejím obličejí honily se střídavě pocity její duše, jako poletavé mráčky po obloze. Chvillemi nemohla vydýchnouti, jakoby něco těžkého jí bylo padlo na srdce. Tu zatrásla úzkost jejím tělem, že div neklesla. A kdesi v zákoutí duše ozvalo se: "zabiju tě!" Ledová ruka smrti na ni sáhala, hrůza jí obkličovala.

Lehká mysl i povrchní její povaha, která jí nikdy neuváděla ke hlubinám duše, do nichž by se vnořila, přenášely jí hbitě přes tyto ostré hrany; ale přízrak se vracel, stín se kladl na život její, byť i se mu vyhývala a smíchem odbývala zlé předtuchy.

"Ach, on jen tak mluví!" smála se. "Neudělal by toho . . .!"

Smích její však nebyl už tak zvonivý. Trhlina v její duši byla a tlumila jeho jas. Na cestu života kladl se jí stále černý stín, byť i Vašíkova vášnivá láska jí zlatila půdu pod nohama.

To byl strach. Strach zatkl se jí do duše a do celé její mladé, jásavé bytosti, která na životu lpěla a svět milovala. Umřítí bylo jí děsným pomyslením.

A myšlenka, že by on jí mohl ten drahocenný život vzít, štěstí jí zbavit, bouřně vzpírala se proti němu, který bral na sebe podobu vraha v její představách. Dosud jen miloval, libal, ale teď hrozí. Nemá jen lásku, ale i hrozbu na rtech, ruce jeho, jež jí obejmají, vraždily by jí také.

A strach vyplašil z duše její ještě jiné dojmy a hrůzy. Noce její byly prorvány děsivými sny a bděním, ve kterém zase strašné obrazy v její obrazivosti se jí zjevovaly. Tu viděla Vašíka s revolverem na ni napřaženým, tu zase s nožem v ruce na její prsa namířeným, a tak nesčíslněkrát za tu krátkou dobu tří neděl, jež od oné rozmluvy osudné uplynuly, prožila všechny hrůzy smrti.

Strach její rostl a láska zvolna zmírala. I vzpoura ujmala se v její duši. Jak, on si jí tak přivlastňuje, jako nějakou věc! On chce býtí pánem jejího života! Jakým právem?

Milka byla dívka povrchní, polovzdělaná, ale pud sebezachování byl v ni vyvinut s láskou k životu. Ona lpěla na životě. Měla všeho, čeho si jen přát mohla, byla rodiči hýčkána, zbožňována. Ó svět byl tak krásný! Pomyšlení, že by jí Vašík mohl života a kras jeho zbavit, popouzelo ji proti němu, a jí byl život milejším jeho. S ním žít, bylo jí štěstím, ale ve strachu žít, mukou.

"Což musím být jeho?" bouřila se zase její bytost.

Ale výhrůžka jeho připomínala, že musí, chce-li žítí. Bála se i svěřit se s tím, co jí dělilo, rodičům.

Byl to také strach, který ji přiměl k tomu, aby rodičům přednesla návrh Vašíkův ve příčině sňatku brzkého. Oddychla si, když otec si vzal čas na rozmyšlenou.

Proto také nenalehala na otce více. Ale více na to naléhal Vašík a matka jeho.

"Ještě se otec nevyslovil?" tážal se Vašík Milky, když se setkali na procházce.

"Ne," nesměle odpovídala.

"Zeptej se!" usiloval. "Což mne nemá tak ráda, jako já tebe?!"

"Mám, mám," pospišila si s ujistěním.

"Nuže, proč váháš?! Jaké zdržování?!"

"Viš-li co, Vašíku," mínila, "promluv ty s otcem sám. Sluší se to, abys ty o mne žádal."

"To já také udělám. Víím, co se sluší..... Ale nechci si jít pro odpověď zápornou."

"To by tě přece neponížilo."

"To ne, ale dopálilo. Mne už ourzelo čekání."

"Mne také!" uklouzlo jí nestřeženě. "Dělej už, abys něčím byl a mohl si mne vzít. Už jsem ti řekla, že starou pannou nebudu!"

"Toť zní tak, jako: "vezmu si jiného!" zlostně vybuchl. "Ale jinému tebe nedám. Proto se vezmeme hned, abys nebyla starou pannou! K čemu nám třeba dovození! Utečeme spolu a pak nás ještě budou prosit, abychom se vrátili, a nechají nás oddati."

Milka odskočila od něho zděšeně a široce rozevřela své udivené oči.

"Utéci?! My?! A kam?! Ty blázníš, Vašíku!"

"Neblázním. Tlak budí protitlak. Řekne-li otec, že máme čekat, utečeme a přinutíme ho ku svolení. Láska je síla a trhá všechny vazby. Či nešla bys se mnou?!"

"Šla, šla!" zvolala Milka zoufalým zvukem hlasu. Strach mluvil za ní, ne láska.

A v duši tajně přemítala, jak se má ochránit před ním. Nevěděla, co se v nitru jejím děje; nevěděla, čím to je, že ta horoucí její láska ochladá, že touhy její v duši zmirají, ale cítila, že už jí není blaženosti, co jí dříve tak těšilo a unášelo do výšin nadzemských.

Ona se třásla na všem těle, on se vítězoslavně usmíval štěstím. Objal ji a vinul k srdci.

"Budeš mou, budeš! Otec musí povoliti," šeptal. "Sám k otci nepůjdu, ale pošlu k němu maminku. Ta umí mluvit a vymůže nám dojísta svolení."

Milka ležela mu v náručí nehybně. Nehlesla ani písmenky více o tom, ale hlava její pracovala. Obírala se myšlenkou útěku, ale ne s ním, nýbrž před ním, jehož se víc a více bála.

Druhého dne přišla Černá ke Kubištovým ve svém nejlepším oděvu, jaký ještě měla z bývalých dobrých časů a ve který se oblékala jenom ve dny božihodové.

"Podívejte se," volaly na sebe sousedky. "Černá jde dojísta na námluvy."

"A jak si pyšně vede, jak vykračuje!" mínily.

Ano, vedla si pyšně a vykračovala vítězně. Bude zase pani. Vašík se ožení a všem bude pomozeno. Černá už se jménem nastávající své snachy účtovala, jako se svým a přizívovala se v duchu s manželi. Rozpočítávala, má-li či nemá-li

HRABĚNKA CASSINIOVÁ.
ve Washingtonu. D. C.

krámkem s obchodem předati jinému. Nevynáší to mnoho a nestojí to věru za tu práci. A co času zmaří! Beztoho že mladí zůstanou u rodičů a nepovedou svou vlastní domácnost. K čemu také?! Dvoje hospodářství, dvoje vydání. Vždyť nebude velké změny! Vašík se přistěhuje ke Kubištům, ona se tam pak nějak chytře vloudí a bude dobře. Aby jí nedali trochu toho jídla! No, to by bylo věru sprosté... A otec?! Což ten blbec! Dá mu tu a tam nějaký haléf na jídlo a on se nějak protluče.

Takové a podobné myšlenky točily se v hlavě její jako mušky za slunného dne. Teprve u domu Kubištova na náměstí zabuchalo jí srdce prudčeji a krev se jí vehnala do tváře. Hbitě se ještě na prahu pokřížovala a pak srdnatě vešla. V siní setřela si pot, řinoucí se jí s čela, odkáslala si a zaklepalala na dveře.

"Volno!" zahučel hřmotný hlas za dveřmi. Černá zlehýnka otevírala a jako duch vklouzla tiše do světnice, ve které za velikým dubovým stolem pokrytém háčkovanou pestrou pokrývkou, klášterní to prací Milčinou, seděl Kubišta, okulíry na nose a noviny v ruce. Přečítal si zprávy z obilní bursy.

Na výstupku, ve výklenku okna zabývala se Kubištová spravováním punčoch. Bylo to odpoledne, kdy hospodyňka má trochu oddechu. Za práce dívala se častěji na náměstí, aby jí nic neušlo ze života pouličního.

"Má úcta," zašveholila Černá a usmívajíc se, ohýbala své nevelké, pružné tělo v hlubokých úklonkách.

"I to jsou k nám hosti!" vítala ji Kubištová a popošla hosti v ústrety. "Co nám nesete, paní Černá?"

"I, já bych raději odnesla," zasmála se.

"Jenom ne spaní," zažertovala si Kubištová, aby zakryla poněkud nevlidnost manželovu, který se zamračil a ani se svého sedadla nepovstal. "Můj muž rád spí a naše Milka nerada se probouzí," smála se. "Ale, vy jen hoříte, paní Černá," litovala ji. "V tom dnešním vedru všechna jste se spotila. Máte trochu těžký "salup", dodala, odebirajíc jí černý kašmírový šátek, jímž byla zakryla své odřené šaty. Půda šátku už byla zarezavělá, ale pestře vyšívané květy v rozích osvěžovaly ten smutný suchopar.

"Tak, a sedněte si u nás," pobízela ji, podávajíc jí židli u stolu blíže zamračeného manžela, čímž ho přinutila, aby noviny odložil a na hosta se zadíval.

"Já vytrhuju," začala Černá okolkovati. "To je mně líto, měla jsem přijít později... Prosim za odpuštění, ale té chvíle se mohu nejspíše vzdáliti a ráda bych s vámi promluvila, vážený pane Kubišto, i s vámi, paní Kubištová."

"Těší nás, těší nás," prohodil Kubišta.

Manželka jeho opatrně mlčela a svěsila hlavu.

Chvilku bylo ticho. Jenom tikání hodin a zpěv kanárka plnily prostoru svými zvuky.

"Zakryj klec," zvolal mrzutě Kubišta.

"Zpropadený kanár," prohodila žena, "jakmile přijde host, už se rozezpívá, a křičí, křičí, až všechny překřičí... Počkej, já ti zatáhnu tu pišťalu," promlouvala na kanára, zakrývajíc klec šatem. V duchu si myslila:

"Co tu jenom chce?! Dobrého z toho mnoho nekouká..."

"Kanáři jsou jako malé děti," zasmála se Černá. "Hezký ptáček..."

"To je Milčin. Je už ochočen, lítá volně po pokoji, sedá jí na ramena a zase způsobně vletne do své klece," vykládala Kubištová.

"To je radost s takovým ptáčetem... Také jsem jich mívala několik, dokud na nás nepřitrhlo neštěstí. Člověk zvykne těm malým tvorům a má je rád. Byla jsem tak dětinskou, že jsem jednou dva dny plakala pro kanára, který mi uletěl a — ač vždycky se mi vracíval také do klece, více se nevrátil. Někdo si ho chytil a zajal..."

"Věřim," svědčila Kubištová. "Je to jenom ptáče a člověk ho těžce oželi, jakž teprve dítě."

“A děti jsou jako ti ptáci,” vmisil se do toho Kubišta. “Když vyrostou, vylítnou z hnízda a nevracejí se už k nám.”

“Inu, inu, to už je tak osud nás rodičů,” vzdychla Černá. “Těší nás jen to, že se k nám přece jen rádi vracejí. Ale dokud si jich můžeme nechat doma, je to zajisté štěstím.”

“Vždycky ne,” ostře vyhoukl Kubišta.

“S pravdou,” svědčila slavně Černá, “ale jsou případy, kdy se to krásně shoduje. Já jsem právě dnes přišla, abych se přeptala, jak jste se rozmyslil, pane Kubišto,” přecházela hbitě k metě své návštěvy.

“Jak to myslíte?”

“Inu, můj pan syn by rád věděl, na čem je. Víte přece, jak se ti dva mají rádi, vaše slečinka a můj pan syn, a jak by se rádi vzali...”

“Vim... Já ani jejich lásce, ani manželství nepřekážím,” odvětil Kubišta, “ale jak se na pečlivého otce sluší, žádám, aby váš pan syn dříve něčím byl a uspokojil mne, že může manželku uživit a budoucnost její zabezpečiti.”

“My zase myslíme, totiž můj pan syn a já, že by se mohli vzít a Vašík po té zkoušky odbývat. On má všechnu učenost v hlavě, ale to víte, že ke zkouškám třeba peněz a těch nemáme bohužel! A tak jsem si myslila, že vás poprosím, abyste jim dovolil, po čem toužejí a pak se o mého syna, jako otec, postaral a ke zkouškám mu dopomohl...”

Zde se Černá zajikla v řeči. Ač byla výmluvností svou neblaze proslulá, zadrhl se jí přece dech, když uznamenala, jaké černé mraky se stahují na obličej Kubištově.

“Ke zkouškám mu penězi rád vypomohu,” určitě se vyslovil Kubišta, “ale dříve k svatbě nesvolím, dokud nebude mít vyhlídky na nějaké postavení. Po svatbě, v libáňkách, by se mu špatně studovalo, milá pani Černá! Pak je mysl roztržitá. To je moje poslední slovo, z něhož není odvolání. Pomohu mu k cíli penězi a on ať si z lásky k dceři zase popílí se zkouškami. Učenosti se nenajede, je-li jenom v hlavě. Muž musí něčím být a nemá se spolehat na ženu, aby ho živila. To je nečestné.”

“Dobře, že mne pan syn poslal, chudák, ten by se nalekal vašich slov! Já mu to aspoň šetrně vymluvím...”

“Řekněte mu to třeba ve verších, pani Černá, ale já neustoupím. Peněz, ač jsem jich těžce nastřádal, spíše oželím, než dcery.”

“Nu, do klece si ji nedá-

SLEČNA MARIE NEUMANOVÁ.

oběť požáru v divadle Iroquois, dne 30. prosince 1902.

te!" zlobně vyhrkla Černá. — "To ne! Ale také si do své klece nepustím škodnou." Po té vstal a odešel.

"Ať jen pan syn udělá ty zkoušky," prosila ji Kubištová. "Já mu sama ze svých úspor na to přidám."

Černá si už nevykračovala tak vítězně a hrdě při svém domů návratu. Černý salup s pestrými květy za ni vlál, jak letmo spěchala k panu synovi se zprávou o zmařené naději.

IV.

"Sprosták," ulehčila si Černá, když panu synovi vzkaz Kubištův nešetrně vyřizovala.

"Však já mu zahraju!" sliboval matce pan syn. "Ať jen lne měšcem! Udělám zkoušku, udělám, a těším se na to, ha, ha, ha!"

"Vidiš, to bude to nejlepší a nejkratší... Dříve nebo později," přimlouvala se matka. "Sebeř se a jeď do Prahy!"

"Což si myslíte, že se mohou každé chvíle skládat zkoušky?" osopil se na ni syn. "Dříve nemohu jeti, dckud nezačnou přednášky."

"To je škoda! Mohla být o Kateřině svatba," vzdychla matka.

"Uvidíme! Svatba může být ještě do Kateřiny," zasmál se a jeho vysoké čelisti vystoupily ještě výše.

"Dejž to pánbůh!" svědčila matka.

Druhého dne zcela pokorně Vašík vyložil Kubištovi, že se o prázdninách pilně bude připravovati a po té že hned se vrátí do Prahy, aby skládal zkoušky.

"No, to mne těší," přikyvoval k tomu Kubišta.

"Jenom šťastně," přizvukovala matka.

Milka ani nehlesla a svésila hlavu. Byla vůbec nyní zamlklá v přítomnosti Vašíkově.

"Počkám ještě, pane Černý, ale nesložíte-li zkoušek, abyste měl aspoň vyhlídku na nějaké postavení, nezbyvalo by mi jiného, než postarati se jinak o zapotření mé dcery. Takovou věčnou nevěstu z ní nechci mít, jako byla Dorla Kovářova, která dříve zešedivěla, než si ji vedl její miláček k oltáři. Už jste dosti stár, máte rozum a proto si také moudře veďte! Dám Milce slušné věno, i mohu zase žádati, aby můj zeť něčím byl, když už nemá ničehož, na čem bych si je zajistiti mohl. Ve všem na světě musí být pořádek a já na pořádek držím."

Vašík zahryzl se do rtů, aby nevybuchl. Sklopil oči, aby zlobné pohledy neprozradily jeho rozbouření. Nejraději by byl Kubištovi vřál políček do tváře ve své rozlícené vášni, ale překonal se.

"Za to se ti pomstím, lakoto," sliboval mu v duši.

"Co jsi tak zamklou?" otázal se Vašík Milky, když si po chvíli vyšli na procházku.

"Já?!" zmateně vyhrkla Milka. "I, tak jsem přemítala, jaké to budeme mít letos smutné prázdniny."

"Proč smutné?!"

"Musíš studovat, když bude ve městě nejvíce veselo. Studenti budou hrát divadlo, pořádat výlety, akademie, věnečky, a — my ničehož neužijeme z toho ze všeho."

"Proč bychom neužili?" vyhrkl Vašík. "Užijeme všech radovánek!"

"Ale..." namítala, "musíš studovat..."

"Celý den nemohu se učit. Což bych toho snesl?! Drahoušku, toho nelze. Časně ráno vstanu, celé dopoledne se ani z domu a ode knih nehnu, ale odpoledne a večer budu žít!... Budeme se bavít a veselít."

Milka se zasmála. Ani sobě samé se však nepřiznala, proč se raduje v duši. Nebyl to výron radosti, že před ní rozevřel utěšený rozhled v zábavy a radovánky letní, ale naděje, že Vašík zkoušek neodbyde, poněvadž vážně na studiu nemyslí.

Člověk mívá v tajuplném záhybu duše zcela jiné a opačné myšlenky, než jaké odívá ve slova a jimiž se řídí ve svých činech. Milka se těšila, že Vašík zkoušek nesloží a otec jejich známost ukončí. Po té nebude na ní viny. Vašík jí nezbaví života, a přece bude volná. Po té volnosti Milka toužila, ač byly chvíle, kdy zase věřila, že ho miluje, že bez něho žiti nebude. Ale ty přeháňky zaplášovala vždy tajná úzkost před ním.

Prázdniny bývaly v tom útulném a rozkošném zátíší v malebné kotlině podkrkonošské vždy veselé. Městečko vyslalo na studiu značný počet studujících, kteří domů se vraceli k oddechu a blaženému pobytu v rodinách svých. Okolí též přispělo k rozmnožení té legie studentské a tak bývalo tam vždy živo a veselo.

Letošní prázdniny nabyly zvláštního lesku. K panu sudimu zavítal jeho švagr, mladý profesor, který chtěl u sestry přezítí na silném horském vzduchu volný čas letní. Profesor Jarý, ač mlád, měl už výbornou pověst výtečného učitele a nadaného básníka. Ký div tedy, že studentská družina uvítala ho s jásotem ve svém kruhu.

Jarý býval též Vašíkovým soudruhem studijním a také si ho vyhledal. Vašík se ho ulekl a stud vešnal mu do tváři všechnu krev. Styděl se za chudobu svých rodičů za jejich malý, chudobný a nečistý byt, za otce rozedraného a v opilství žvavého.

Chlubival se vždy před svými soudruhy, z jakého je rodu, hrál si na pána, vynášel se a utrácel peníze, jakoby zlatá studna rodinného jmění neměla dna. Neměl potuchy, že choť nového soudce je sestrou Jarého, a proto se na ten vpád jeho do města nemohl připravit. Ale Vašíkovi nebylo zle o nějakou smyšlenou vytáčku.

Vyvedl bývalého kolegu do polí, za záminkou, že mu ukáže krásné body, s nichž bylo lze nazíratí na okolí a cestou si mu postěžoval do toho neštěstí, které rodiče jeho stihlo a je na mizinu přivedlo. Zaplakal si nad zmařenými svými nadějemi, přičítaje neúspěchy své a nynější okamžitou nečinnost na vrub nezáviněného neštěstí rodinného.

Nebylo mu stydno, že dosud ničím není, ale že se nemůže před ním blýskotati. Jarý útrpně ho vyslechl, ale neprozradil mu, co o věci soudí. Viděl před sebou zničenou existenci mladého, nadějného muže, sželelo se mu ho, ale nevěřil jeho ujištění, že složí zkoušky. Znal z názoru svého životního, že těžce se vracívá zbloudilý s cesty do pravých kolejí a z řad inteligentního proletariátu do činnosti stálé. Je k tomu třeba síly, vůle, ctízádnosti a těch vlastností Vašík neměl.

Aby se přece před bývalým kolegou něčím mohl pochlubití, uvedl jej do domu Kubištova a představil mu svou nastávající nevěstu.

Kubištům to nebylo valně po mysli, nebo pohostinství nebylo jejich etností, ale myšlenka, která otei šlehla hlavou, zvrátila nevlídnost jejich při uvitání ve zdvořilé pozvání, aby je často navštívil. Kubišta totiž uvažoval, zda-liž by nemohla osobnost profesorova vyhostití ze srdce Milčina obraz Vašíkův.

Na lásku Kubišta nespolehal, neb sám ji nikdy nepoznal, ale bál se zvyku. On také zvykl své ženě, jakoby byl zvykl jiné, kdyby byla mivala více peněz.

Jarý byl hezký, obratný, dvorný muž, jehož každý pohyb ozřejmoval, že je ze vznešenějšího rodu a umí se pohybovati ve světě.

"Tomu bych Milku dal ze srdce rád," svěřoval večer své ženě.

"Inu, to by byla partie!" zamlaskla si matka.

"Musíš ho, až přijde, vyčastovati," dovoloval Kubišta.

"To víš! Prosim tě, už k vůli pani soudcové, toho musíme učiniti," mluvil žena. "Člověk neví, kdy takového pána může potřebovat."

Jarý býval po té častým a vždy srdečně vitaným hostem u Kubišťů. Zprvu přicházel jenom s Vašíkem, ale později sám.

Rodiče se usmívali a radovali. Vystihli, že se mu Milka líbí a že přichází jedině jen k vůli ní.

A Milka?! Vítala ho s radostí a s uzardělým obličejem, ač se s ním tak nebavila, jako s Vašíkem. Byl jí příliš vážný, přísný, učený. Cítila se být před ním tak nepatrnou, že se ostýchala mluvit. A o čem také?! Jarý na kole nejezdil a nijak tohoto sportu dámám neschvaloval. Lawn-tennis ho už nebavil, i nevěděla, kde začít.

Jednou, za deště, vytasila se se svým klavírním uměním; myslila, že vyvolá dojem a on že s údivem bude obetkávati umělkyni, která s citem zahraje "Modlitbu Panny" a "Klášterní Zvony". On však mlčel a jen laskavě se usmíval.

Matka Kubišťová přiběhla do pokoje, jakmile dolehly k ní zvuky klavíru a v radostném dojmutí vytírala si slze z očí.

"Krásně hraje, není-li pravda," dosvědčovala se s ním. "Však jsme také za to dosti zaplatili..."

Přikyvoval a když Milka, program svůj vyčerpavši, povstala od klavíru, zasedl k němu a začal praeludovati.

"Nástroj je rozladěný a není dobrý," mluvil, "slečinka by měla mít nový..."

"Až do výbavy ji dáme drahý a nový klavír," hbitě slibovala matka. "Pan profesor se také učil hrát na klavír?" vyzvíдалa.

"Ano, tak trochu hraju," odvětil.

"To by nám také mohl zahrát," vybízela ho.

Jarý se nedař pobízeti a odvděčil se hrou. Ale jaká to byla hra! Milka široce rozevřela své udivené oči a matka sepjala ruce. Ji se arci lépe líbily lusy Milčiny, ale obdivovala se jeho hře.

"To mu ty prsty litají," divila se. "Ale rozbije nám klavír, jak do toho tříská," lekala se zase.

Milka více před ním neosmělila se hráti a nevybízela ani jeho ke hře. Raději naslouchala jeho hovoru. Jakýsi sladký dech vanul z celé jeho bytosti a ve hlase jeho libozvučném, jakoby se byli rozepěli andělové, jak melodicky zavíval ji k sluchu i k srdci. Jistý blažící ji klid a vznešený duch ozřejmovaly se v celém jeho chování, že zaplesalo její srdce, když vcházel k nim do bytu. Bylo jí při tom, jakoby slunečko náhle vysvítlo a ve své zlatité paprsky postavu jeho zahalilo.

Přinášel jí knihy ku čtení. Nezapřel ani ve společenském styku učitele a postřehna, že v tomto bodu Milčino vzdělání vážne, snažil se uvésti ji do čarovného sídla poesie. Předčítával jí, vysvětloval, na zvláště krásná místa ji upozorňoval.

Milka naslouchala jeho slovům, vnímala do duše hlasu jeho lahodu, ale nerozuměla hlubokým myšlénkám a krásám, jež ve tvorbách se tajila. Tu a tam přece úderem mocnějšího slova a obratu poetického rozezvučela se tklivá struna jejího srdce a Milka ani, ani netušíc, jakým zázrakem se to dělo, cítila nové, dosud jí neznámé city a touhy probouzeti se v její duši. Sušlechtovala se, třibila vkus a krásno v citění i myšlení jejím nabývalo převahy. Drsná mluva Vašíkova jí nelahodila, vášnivé výbuchy, kteří dříve měla za jedině správný výron lásky, ji odpuzovaly.

Vašík zprvu si valně nevsímal návštěv profesorových u Kubišťů. Byl rád, že se mu pobyt v měšťánské rodině zamlouvá; ale za čas se ho zmocňovala zářlivost a strach, aby mu ji neuzmul. Uznamenal, že Kubišťovi si Jarého předcházejí a jako nápadníka dečřina častují. Zuřil v nitru, ale neměl příčiny k výbuchu. Oba dva chovali se vážně, jen v mezích společenského styku. Mr-

zelo ho to dosti, že Jarého k Milce uvedl, ale nemohl mu zabrániti přístupu do domu, kde byl vítán, častován a zván.

"Příteli," prosil ho jednou důvěrně, "prosim vás, nechoďte k Milce sám, beze mne."

"Aj, vy zárlite!" usmál se Jarý.

"Ano, zárlím. Ta dívka jest mi drahá. Jest kotvou mé spásy a jedinou mou nadějí. Vzal byste mně život, to poslední, co mne ještě udržuje, kdybyste . . ."

Jarý nedal mu domluviti.

"Nestrachujte se," přeryl mu řeč. "Ctím v ní dívku vám zaslíbenou, zajímá mne její vnuimavost a prostota, baví mne ji poučovati, k výšinám pozvedati ducha jejího, ale necitím pro ni jiného, než přátelství. Jest to asi poměr učitele k nadané žáčce. Nic více. Buďte klidným, příteli! Můj ideal se vznáší v jiných sférách . . . Ale nepřejete-li si toho, přestanu navštěvovati dům jejich."

"To ne! Jen za to prosím, abyste k nim nechodil sám."

"Učiním, jak si přejete."

Vašík věřil Jarému, ale nedůvěřoval Milce. Znal ji, že není tak hluboká, ani vnuimavá, aby chápala výkladů jeho. Věděl, že je to dívka povrchní, která pro poesii a literaturu smyslu nemá, která se jen ráda blýskala a hlučně baví, i vystihl čitem zárlivosti, že se zamilovala do Jarého. Proto pozorně mu naslouchá, aby se mu tím zamluvila do srdce.

"Staří železo kuji a rozpalují," řekl si, "ale já to překazím."

Pro Vašíka znamenala Milka více než lásku, jemu byla zřídlem zaopatření. On ji chtěl a po ni toužil, ale peníze její musel mít. Bez ní by spíše byl mohl žiti, než bez peněz. I kul plány, kterak by ji vylákal a vlákal do sítě nastražené na ni. Neměla ochladnouti k němu, ale připnouti se silou nezlomnou k jeho osudu, jít s ním, kam by on ji kázal jiti, žit, jak on by nařídil.

"Milko," pravil k ní po své rozmluvě s Jarým, "ty koketuješ s Jarým. Dej si pozor."

"Já?!" zajíkávě vyrazila. "Co zase máš?"

"Podezření . . . Sedí u vás denně."

"Proč jsi ho k nám přivedl?"

"Chybíl jsem. Ale proto není třeba, abyste ho uctivali a denně pro něho strojíli body! Však mne paní matka nikdy tak nečastovala . . ."

"To si vyříd s maminkou!"

"S ní nejsou řeči! Však dobře pozoruju, co se děje a proč si ho předchází. Mysli si na něho pro tebe. Arci, on už něčím je . . ." rozsteskčil se vyčítavě. "Dej si pozor!" varoval.

Ze strachu jala se ho Milka ujišťovati, že jediné jeho miluje.

"Vítám v něm jenom tvého přítele," dokládala. "A on se také jako takový ke mně blíží. Ani slovem, ani pohledem neprojevil mi, že bych se mu líbila."

"Však bych si to také zakázal!" uplatňoval Vašík své na ni právo.

Vašík v ni probudil svou zárlivostí dřímající dosud v duši její vřelý cit náklonnosti k Jarému. Vzhlížela k němu s úctou a obdivem, přeměňovala se, cítila to dobře, že je nyní lepší, jemnější. Vašík byl drsný, prudký, Jarý dvorný, milý, něžný.

Po rozmluvě s Vašíkem žalostně se rozplakala. Milka neplakávala, nevěděla ani, co jsou slze bolu. Hyčkána jsouc jen rodiči žila šťastně, vesele. A nyní, poprvé v životě, doznala, jak je člověku, když slze žalu zrosí jeho oko.

Cítila, že jest jí profesor Jarý drahým, dražším než si myslila a že by jí i smrt byla milejší s ním, než život s Vašíkem, k němuž ji nyní poutal už jenom strach.

V.

Dny se krátily, prázdniny schylovaly se ku konci. Krásné, jasné, ač melancholií tklivou proscycené zářijové dny denním svitem slunce, s ranními mlhami a večerní září měsíce, jenž svou cestu konal jásavě po modrém nebi, korunovaly poslední dobu leta valem prchajícího.

Studentstvo v útulném městečku podkrkonošském strojilo se k odletu do škol a na rozloučenou dívkám, s nimiž slastiplné a veselé chvíle prázdnin prožili, pořádali ještě jeden věneček.

Profesor Jarý obcházel městem, aby se ve známých rodinách, kam sestrou byl uveden, rozloučil. Přišel též na své obchůzce ke Kubištovým, aby se s nimi rozloučil. Milka toho neočekávala a vyslechla tu zprávu jako ortel smrti. Aby se poněkud vzpamatovala ze svého leknutí, poznamenala, že zavolá matku a odběhla. V síni tišila své rozbouření a tiskla ruce pevně na bušící srdce, které se tak rozklepalo, jakoby se bylo náhle přeměnilo v dílnu Vulkana. Přetréla si oči, zrádné slzy silou vůle vrátila zpět ku zdroji jejich, těžce si vzdychla a vešla. Stál u klavíru a zamyšleně zíral před sebe.

“Prosím, račte usednouti,” zvala ho Milka, která teprve teď na to se zmožila, že učinila zadost domácímské povinnosti.

“Usedl, ona opodál.

“To to uteklo,” vzdychla Milka.

“Obraz to života prchajícího.”

“Což nezůstanete zde přes věneček?”

“Nemohu, slečno! Povinnost mne volá”

“To je škoda!”

A nyní malá slzička se přece jen prodrala v oko.

“Prožil jsem zde, v tom malebném zátiší podkrkonošském rajske chvíle, na které nikdy nezapomenu. I vám a vašim pánům rodičům jsem z duše vděčen za laskavé přijetí a uvítání v domě svém. Upomínky života jsou vzácné, cenné perle, které navlékáme na šňůru myšlenkového přediava a zdobíme se jimi. Takovou krásnou šňůru perel odvážím si odtud.”

“Tak si přece na nás vzpomenete,” tesklivě a vřele uklouzlo ji se rtů.

“Jakž bych mohl zapomenouti!” odvětil vřeleji, než očekávala.

Radosti zasvítla jí v očích, jako sluneční svit, když rázem prodře se z černých mraků.

“Opravdu!” zvolala.

“Nejsem žvástalem, slečno.”

Teď by byl mohl a měl po názoru Milčině projevem hlubšího citu zakončiti; ale on mlčel. Ona také. Pomlčku nastalou vyplnila Kubištová svým příchodem.

Profesor vstal, uctivě a srdečně jí děkoval za všechnu přívětivost i pohostění, jehož se mu dostalo. přál rodině všeho blaha a s projevem vděčnosti i slibem, že nikdy toho nezapomene, ale všemožně se odvděčí, dvorně a uctivě se oběma poroučel.

Kubištová, která si byla hbitě k tomu obřadu loučení posadila na hlavu čistý bílý čepeček a opásala se novou hedvábnou zástěrou, s pestrým vyšíváním, práci to Milčinou k jmeninám, poklonku za poklonkou dělala a zvala ho, aby jen brzy zase přijel, že bude srdečně uvítán.

I tyto obřadné řeči a poklony však měly své ukončení. Profesor stiskl oběma ruce na rozhodnou, hluboce se uklonil, jako v saloně, a odešel

Odešel, aniž by byl měl potuchy, že odnáší její srdce, klid a mir. Ani známky náklonnosti vřelejší, ani jiskřičky citu, ani přidechu lásky.

Matka i dcera po jeho odchodu stanuly u dveří, jimiž vyšel, jako dva sloupy. Matka doufala, že aspoň slovíčkem naznačí, jak a co myslí. Milka

očekávala na jisto, že v posledním okamžiku jeho pobytu a loučení na rty přilétne mu ono slovo, na které čekala, po němž toužila, které by jí bylo až do nebe představ povzneslo.

A on nic.

"No, tak, vidíš!" vyhrkla matka hněvivě, když odešel. "Odjíždí a . . . nic!"

Milka, na místě odpovědi, pustila slzám stavidla; sklesla do židle, opřela hlavu o dlaně a rozplakala se. Matce se jí sželelo. Hladila ji, konejšila a při tom zle na ty muže toužila.

"Věř mi, že tě má rád," těšila ji matka, "ale nechce začít k vůli Vašíkovi, aby se neřeklo, že je špatným přítelem. Vlastně se mi to od něho líbí, že má charakter . . ."

"Mně, ne!" plakala Milka.

"Měli jsme mu naznačiti, že . . . že tě Vašíkovi nedáme . . . Jak to mohl vědět? Neplač!" konejšila ji.

Milka plakala dále. Dvěře se rozlétly a tatík vešel.

"Potkal jsem profesora," chvatně vyhrknul. "Dával mi s bohem, ale ani slova více nehlesl. No, vyslovil se?" obořil se na matku.

"Přijede zas! Budou si dopisovati."

"Ani slova . . ."

vzdechla matka.

Milka plakala.

"Tak, to je pěkné,"

hněval se Kubišta.

"Co jsme se ho načastovali! A co peněz za to vyhodili! Což jsi toho nevypozorovala, Milko, že se k tobě nemá? Mohli jsme přestat a neutrácet marně peněz. Zač a proč jsme to tedy dělali?"

"No, viš, muži, já si to vykládám tak, že nechtěl tentononc, překážet Vašíkovi."

"Proč mu Milka neřekla, nebo aspoň nedala na srozuměnou, že ho má ráda? Měla vůbec toho nedostudovaného ničemu poslat hned ke všem všudy, když se k ní blížil jiný, dostudovaný pán!"

"Viš-li co, muži, já dojdu k paní sudí, jen tak za záminkou, že jdu kolem a sama se zastavuju pro peníze za odebrané mléko. A při té návštěvě by třeba slovo dalo slovo a mohla bych za řeči říci, že . . . že je Milka volná," navrhovala Kubištová.

Tomu průdce však opřela se dcera.

"Ne, ne!" zvolala chvějně. "Nenabizejte mne jako obilí! Ostatně by se

PANÍ ANNA HRODEJOVÁ, oběť požáru divadla Iroquois a její dcera.

ani neslušelo, abyste šla k pani sudi, vybírat peníze za dodávané ji mléko. Mohla by si mysliti, že ji upomínáte a urazila by se."

"Milka má pravdu!" rozsoudil otec. "Já s ním zítra ve věnečku promluvíím."

Milka věděla, že ve věnečku ho už nebude, ale opatrně o tom pomlčela, aby otce ještě více nerozbourila.

"A měj se k němu při tanci!" kázal otec. "Což jsi tak neobratná k tomu? To přece ženské umívají. Toto umění se s nimi už rodí. Byli jste často sami," vytýkal jí. "Zámyslně jsem z domu odcházel, abyste měli volnost a ona si ptáčka pustí. A jakého hezkého, hodného, učeného . . . A je už pánem —" dráždil ji, netuše jak ji mučí.

Milka trpěla, ale mlčela. Ani slovem nezavadila více o tuto choulostivou otázku a neodporovala otcí. Zнала ho, že by litanie jeho byly po té ještě delší, kdyby se osmělila čeho namítati.

Celý den prožila v trapných myšlenkách. Vašík jsa též z pořadatelů věnečku nepřišel odpoledne, i byla sama. Vyšla si na luka, která za jejich sadem se rozkládala a na nichž poslední již otavy v kupách očekávaly odvezení. Opoj-ná vůně plnila celé ovzduší, která ještě více působila na její rozbourené čivy.

Došla až k oplotění, které dělilo luka od návsi malé, blízké vesničky a mělo zameziti, aby obyvatelstvo její nepovažovalo je za cestu veřejnou, vedoucí k městu. Arci že to valně nepomáhalo, poněvadž plot se snadno mohl přelézti a také přelízal.

U tohoto mezníku dvou osad stanula Milka a opříc se o plot zírala do krásného lučního rozhledu, jenž se před ní široce a dlouze rozvíral. Myslíla na Jarého. V té chvíli si teprve uvědomila sílu a žár své lásky k němu.

Vytýkala si toho. Jak jen mohla zapomenouti na Vašíka? Vždyť byl přece její láskou! Zápasila pro něho i s rodiči, hořela jen pro něho a nyní jako-by ho byla vlna sfoukla ze srdce i s mysle její. Jiná vlna citová zaplavila mohutnost citění jejího. Přilnula k tomu něžnému, dvornému muži, který byl opakem Vašíka, při němž se jí přece dříve tak líbila ta jeho prudkost, vášnivost, oheň, jenž sálal z jeho celé bytosti.

Milka si ozřejmila změny, jež se s ní stala, ale nedovedla si vysvětliti příčin a původu jejího. Její mysl úplně byl zajal Jarý, s nímž v myšlenkách se obírala.

"Aj, dobrý večer, slečno!" zaslechla hlas za plotem.

Hlas ten by jí byl snad ze spánku smrti vzkřísil, tím méně bylo třeba, aby z myšlenek jí vytrhl. Otočila se a zahořela jako večerní záplava v horách.

"Aj, pan profesor," zmateně zvolala.

Hbitě přskočil profesor plot, čímž osvědčil, že také je Sokolem a vřídne promlouval:

"Sama? Kde je Vašík?"

Vašík? Což nemůže si jí ani myslit bez Vašíka?

"Nevím!" vyzněla lhostejná její odpověď.

"Snad malá neshoda?" soucitně vyzvídal.

"Nikoliv. Snad má nějakou práci . . ."

"A vám se stýská," s úsměvem jí mírně škádlil. "Proto ten smutný, jako závojem stesku zastřený obličej!"

"Ach, po něm se mně nestýská!"

"Že ne?" s údivem jí obetkaje, mínil. "Ach, už vídím, ač toho zapíráte, že se trochu na něho hněvate . . ."

"Nehněvám. Mám jinou příčinu k zármutku."

"Nechci se všetečně vtírati v tajemství něžné duše vaší! Promiňte, že jsem se osmělil žertovným tonem zavaditi o citlivou strunu srdce vašeho. Dovolíte-li, provodím vás zpět k městu. Buďte mi velkým potěšením dliti ještě

chvilí v blízkosti vaší, mně tak milé osobnosti. Ač, nečekáte-li zde na Vašíka . . . Pak bych nepřekážel."

"Mně nikdy nepřekážíte!" pospišila si s chvatnou odpovědí. "A . . . nečekám na něho. Vyšla jsem si sama procházkou na luka."

"I já jsem se prošel ještě jednou tou rajskou kotlinou. A měl jsem štěstí, setkatí se se spanilou snoubenkou pana Černého."

Za těchto slov oba dva kráčeli po pěšině dále.

"Nejsem dosud snoubenkou jeho!" určitě mu dala v odvetu Milka.

"Ne?" divil se. "Ale . . . mně přece řekl, že . . ."

"Uchází se o mne, ale rodiče si toho nepřejou. Mně se líbí, ale . . . je příliš vášnivý, prudký, bojím se ho!" svěřovala mu. "Nevím ani, jak se stalo, že jsem po něm také vřele toužila, ani, čím to je, . . . že už mne to přešlo," vyhrkla.

Dlouhým obetkal jí Jarý pohledem, v němž zračil se údiv i leknutí. V duši jeho jako ozvěnou její slov, zachvělo se: "Snad jsem já tou příčinou?"

Rychle zpytoval své svědomí, zdaž by nebyl té dívce zavalil slovem, nebo posunem příčinu k domněnce, že se mu líbí, zdaž nevyvolal z duše její touhu, která umrtvila lásku její. Nebyl si toho vědom a přece . . . ne, ne, mylí se! Pohled její, jenž snoubil se s jeho, prozrazoval, že srdce její k němu spěchá.

Nastala delší pomlčka.

"Květy vadnou, láska umírá," smutně povzdechl Jarý po chvíli. "Zmar jest údělem všeho pozemského. Bohužel, že ve stopách žití lidského uznamenáváme i krvavé stopy, vyroněné z ran, jež zasadil nám osud. Život neúprosně ničívá, co sám byl stvořil. Často však se mýlíme, drahá slečno! Vyvozujeme klamné domněnky z okamžitých rozehvěvných citů a uspáváme se v opojné snění, ve kterém naše obrazivost se baví luznými obrazy. Samé to snění, slečno, které život rozmetává jako podzim bílé chmýří pampelišek. I vy procitnete z toho snu márnivého a . . . neblahého."

"To není sen!" ohnivě zvolala.

Ulekl se její prudkosti. Bylo mu jí líto, ale nesměl býti v té chvíli slabým a poddajným citlivosti, která by mohla mu být neblahou. Necítil pro ni, po čem ona touží, vyrvatí jí Vašíkovi, který jí není hoděn, by se nebyl rozpakoval, ale nemohl jí dáti náhrady ve své lásce, nemohl také podněcovati její odbojně touhy.

"Přeju vám, drahá slečno, abyste brzy procitla a . . . byla šťastnou!"

Sehnul se k její ruce, vřele jí stiskl a políbil. Ten polib byl dikem za ten cit, jež mu přinášela a jehož on přijati nemohl. Po té se jí uklonil a zabočil na cestičku, vedoucí podél zahrad do města.

Byli zatím došli ke struze, jež dělila sad jejich od luk, i bylo jí jen přeskočiti jí, aby byla doma. Milka však stála jako přimrazena a zírala za odcházejícím profesorem, dokud se kmítala jeho postava v zelení stromů.

"Bídnicce nevěrná!" zahřměl poblíže hlas Vašíkův a přerušiv jejího snění, vytrhl jí ze ztrnulosti.

Otočila hlavu a užírela Vašíka běžeti přes sad přímo k ní, an mává ve vzduchu napráženou holí.

"Ty tak!" zasoptil hněvem. "Podvádíš mne! Scházíš se s Jarým... Ó, já tě zabiju, ty zmije!"

Skokem byl u ní. Kolkolem nebylo živé duše. Mohl jí zabítí, aniž by kdo byl o tom zvěděl.

"Nejsem nevěrnou," s mrazivým chladem mu odpovídala.

"Že ne?! A co to bylo? Viděl jsem vás ze sadu . . . Utekl přede mnou."

"Neutekl . . . Neviděl tebe . . . Přede mnou prchl . . ." bezezvučně mu vykládala. "Zab mne, zab! Život nemá pro mne ceny . . . Nechci žítí. Nebojím se tebe už, nelekám se tvých hrozeb! . . . Mezi námi je skončeno! Všechno

skončeno! Já mám jiného ráda! Tebe nenávidím!... Jeho, profesora, miluju, ale on mne nemá rád. Nechce mne... A já nechci tebe! Zab mne, chceš-li. Mně je to už jedno... Mne k tobě poutal už jenom strach; ale teď už nemám strachu a nebojím se smrti. Zotročovat se nedám. Teď to víš!"

"Co to blábolíš?! Pozbyla jsi rozumu?"

"Nepozbyla; jsem při rozumu. Ale nechci tě! Nemám tebe ráda... Jsme rozloučení. A teď mne buď zab, anebo jdi!" kázala mu.

Napřažená Vašikova hůl vypadla mu z ruky. Zmámený, zničený muž chytil se za hlavu, zanařikal si a jako víchř letěl do poli.

Milka zvolna, jako samohyb, vlekla se sadem domů. Na prahu domovní síně sklesla ve mdlobách.

Děsná myšlenka, jako v kleštích svírala její duši: "Teď mne zabije!" A hrůza, jež z ní vanula, zbavila ji vědomí.

VI.

S těmi slovy přihlásila se Milka opět k vědomí. Rodiče, zmámení, nevědouce si rady, užasli ještě více, uslyševše tato slova.

"Kdo tě zabije?" otázal se otec.

"Vašik..."

"Polekal ji," mluvil lékař, kterého matka byla zavolała. "To přejde!"

S tím odešel.

"On že tě chce zabit!" láteřil otec. "A proč?!"

I nezbylo Milce, než svěřiti se rodičům s tou trýzní její mučené duše.

"Zažaluju ho! Před soudem se musí zodpovídat z toho!" hněvem soptě, zvolal otec.

Matka hořce plakala. "Tak, hle! Proto jsem si tě má jedinačko, vyhovala, aby leckterý zlosyn tě zabil!" nařikala.

"Uzrál pro kriminál..." tvrdil otec.

Strach Milčin před Vašikem sdíleli s ní nyní i její rodičové. Strážili ji jako zřítníci oka a hledali ženicha, kterému by ji dali. Kuli železo, dokud bylo žhavé, neb nevěřili tomu valně, že Milka se s ním navždy rozešla.

"Postrašil ji," rozumoval otec, "ale za čas zase se bude namáhat, aby ji dostal. Jemu jde o peníze..."

Ano, Vašikovi šlo teď o peníze. Matka doma plakala, zuřila, otec pil a klel, lidé ve městě přepodivně na něho pohlíželi a vyhýbali se mu, nejinak než jakoby byl už skutečně Milku zabil. Utéci, utéci, bylo jedinou myšlenkou jeho. Ale kam?! A život stále více a více naléhal, aby se tužil a vydělával si chleba denního.

V rodině už jenom bída se zoufalostí si podávaly ruce a roztahovaly se tam jako domácí páni. Co počítí?!

Matka mu radila, aby se s Milkou usmířil, odprosil ji a k sobě připoutal. Také na to pomýšlel, ale neměl k ní přístupu. Ztratil Milku, ztratil i slíbenou pomoc otcovu.

Ke všemu začínaly proskakovat v městě zvěsti o nastávající svatbě Milčině s bohatým mlynářem Dobšem z velkého parního mlýna v sousedním městě.

Vašik zuřil a sliboval pomstu. Matka pana syna zase chlácholila a prosila, aby se pamatoval a nevrhal se do horšího neštěstí.

"Horšího už na zemi není," větil matce syn. "Začalo tehdy, když jste mne ve své slabosti poprvé ochránila před zaslouženým výpraskem otcovým, a skončí teprve mou smrtí."

"Tak?!" rozplakala se matka. "Mně dávaš vinu?! To je za moji lásku?! Obětovala jsem na tebe všechno..."

"Neměla jste!" chladně ji obviňoval nešťastný syn. "Čím jsem, to jste vy ze mne učinila. Netrestané děti trestají rodiče."

Matka široce rozevřela na syna oči.

"Ubohý můj syn se z toho ze všeho pomátl!" zanařikala si. "Musím mu odpouštět..."

A syn vyběhl do polí, aby tam hlasitě, sám a sám jen s přírodou se sdílel o to, co v nitru jeho bouří.

"Matka, matka mne z lásky slepé zničila! Že celé jmění rozházela, odpouštím jí, ale že mne špatně vychovala, toho jí odpustiti nemohu. Otce ctím.... On mne trestal... Je slaboch, ale dobře to se mnou myslil. Nejlépe učiním, když se střelím. Už je pozdě k začetí nového života zde, na zemi. Podívám se tam do oné neznámé říše, kam zapadají ti, již zemřeli... Ale sám nepůjdu! Milka musí se mnou! Ona mne mohla spasit... Nebylo třeba, abych byl pánem, jak si máti přála, ale s ní bych byl žil, pro ni bych byl pracoval. Zavrhla mne, že nejsem pánem... Také není vychovaná! I ji zkazila špatná rodinná výchova a slabost rodičů. Nemá charakteru, síly. Je to trtina, klátící se ve větru... Jiná dívka by mne byla pozvedla, zušlechtila, ku práci a k metě života vedla; ona mne jen táhla za sebou ku hrám a zahálce. Strhovala mne do bažiny, ale neukazovala mně jasné výše, kde bych byl zakotvil u štěstí," zaúpěl a sklesl na mez.

Vašík, ač zkoušek nesložil, byl přece vzdělaný, intelligentní muž. Bylo v něm síly dosti ku zdolání obtíží a překážek všech, ale vůle neměl. Potácel se ve víru a nemohl se dostat ku břehu. Nyní, když všechny nitky, na které budoucnost svou navazoval, byly přetřhány, poznával, s jakou svévolí byl je trhal.

Želal toho. Ale bylo pozdě. Při všem však obhajoval sebe a hledal příčinu svého neštěstí v rodině. Tam, odkud mu měla přicházet posila, pobídka k činům, kde mu mělo zářit slunce povinnosti, aby paprsky jeho i jemu, mladému, nezkušenému, svítily na cestu životem, byla jen slabost domovem, mar-

notratnost denním zjevem. Bloudil a nikde nebylo ruky, která by ho vyvedla na pravou dráhu z toho hlozi, v němž uvázl.

"Ne, Milka mne nemilovala. Hledala jenom kratochvíle života a manžela. Vdátí se! To heslo znala, to jí vstúpili do duše, ale co to znamená, neví. Vyčítají mně, že nejsem ničím. A čím je ona?! Je-li něčím?! Není. Je to děvče nevychované, zhyčkané, zahálčivé, za zábavami se honící. Bude-li dobrou ženou, hospodyní?! Nebude. Není k tomu vedena... Je to taková "slečna dcera", jako já jsem "pan syn". Ona také není k ničemu... To by bylo bývalo manželství," přemítal dále, ziraje při tom do jasnomodré oblohy. "A naše domácnost?! Ha ,haha, ha! I, lépe, když zemřeme! Ale ona musí také zemřít! Bude tak lip i pro ni i pro svět... Proč pro svět?!" polohlasně prohodil.

Po chvílce, jako by byl četl v obloze nad ním se klenoucí zkazky jiných světů, promluvil sám k sobě:

"Protože svět nesmí mít takových dívek a žen! Každá má být matkou, aspoň chce ji být, když se chce vdávati. Milka matkou?!... Ach, ubohé děti! Vedlo by se jim hůře, než mně... A jak my, děti, k tomu přijdeme, že máme trpěti za viny matek?! Že na nás se svalí ta skála neštěstí, kterou ony zapáleným doutnákem nevědomosti, omezenosti a slabosti do povětří vyhodily?! Kdo odsuzuje ubohé tvory lidské k neštěstí a útrapám života již před tím, než se narodili?! Což se ničemové rodí?! Ne!... Oni se jen vychovávají. Ó, světe, světe! Ničíš se sám! Osvěta rozžihá lidstvu velká světla, ale démon tmy a zloby je drží ve svých vše ničících spárech. Zatemňuje mozky, aby nevidělo lidstvo na cestu k: metě vítězné, ale aby bloudilo i v záři osvěty. Nejsem k ničemu... Nuže, ať zhynu. Co není k životu, ať umře! Jenom revolver mít a rázem se ta tragedie mého bytí skončí... Opatřím si tu blahodárnou, spásnou zbraň a... složím zkoušku z toho, co jest život!"

Za záminkou, že musí do Prahy, aby promluvil s profesory, vylákal na matce poslední památku lepších dob, svatební její zlatý řetízek s křížkem, který stále schovávala pro nevěstu pana syna a nezbavila se toho skvostu ani v nejhorší tísni. Na cestu sehnala, a skvost měl v Praze prodat, by měl na výlohy.

Vašík si koupil za to revolver a vrátil se vesel domů.

"Pan syn studuje a složí zkoušky," rozhlásila Černá po městě.

Ale lidé si toho valně nevšimli. Celé město mělo jediný cíl myšlének a horů. Tím byla Milčina blízká svatba s bohatým Dobešem.

Kubišta pošvihoval svatbu, jakoby ji hnal elektřinou. Do Kateřiny mělo být po všem. Kubištová nevěděla, kde ji hlava stojí. V domě plno lidí, kde kdo v městě uměl šít, pracoval o výbavě, neboť, ač dceři už od jejího narození plnila truhly plátnem a prádlem skvostným, přece jenom zbývalo ještě dosti práce k doplňování.

Za samého chvatu ubíhaly dny a přiblížila se poslední neděle před Kateřinou.

"Dnes spadne Milka Kubištova s kazatelny," rozneslo se po městě. "Bude mít všechny tři ohlášky najednou."

Černá to slyšela několikrát téhož rána ve svém krámku. Každá žena jí to povídala, když přišla na koupi a dnes, jakoby se byly umluvily, sešly se u ní v nevidaném počtu.

"Jen aby se nepotloukla, až jí budou shazovat s kazatelny," žertovala. "Mně je to jedno."

"Nu, a co k tomu říká pan syn?!" vyzvíдалy.

"My o tom nemluvíme. Máme teď jiné starosti. Bude skládat zkoušky, pak se usadí... a to víte, že nám je syn bližší, než bývalá jeho láska."

"Tak už se utěšil?"

"Úplně," ujišťovala.

Tomu klidu Vašíkovu nevěřila Milka. Její duši zmítal stále horečný strach.

"On mne zabije," lekala se a tato myšlénka soužila jí ve dne, v noci. Ne-

vycházela z domu, aby se s ním nesetkala a těšila se na svatbu jen proto, že ji manžel z města odveze a ochrání před ním, který ji tak miluje a jehož ona se bojí.

"Nemohu-li mít toho, kterého chci, je mi jedno, koho mně dají," řekla si a svolila ku sňatku bez okolků a zdráhání. "Starou pannou nebudu!"

Vdávala se, jen aby ušla tomu, co ji od dětství za to nejhroznější ze života ženského bylo vyličováno.

Svatební den nadešel. Byl slunný a jasný.

"I nebe se na tebe směje," pravila matka ráno k dceři, libajíc ji na bílé čelo.

Nebe se smálo, ale Milka plakala. Divná tiseň ulehla jí náhle na prsa. Myslíla na Vašíka, jak mu je asi hrozně dnes v duši a vzpomínala na Jarého, zda-liž asi zavěnuje ji malou vzpomínku.

Svědomy se v ní probudilo. Ne, nejednala správně. Slibovala Vašíkovi lásku a zradila ho, sotva se sešla s jiným mužem. Jak ta láska její mohla jenom tak náhle skončiti? Kam zmizela?! Vždyť ho přece tak vřele milovala!

Strojila se do svatebních šatů, v nichž měla přistoupit k oltáři s jiným a myslila na Vašíka. On byl vládcem její myšlének.

"Ta první láska, přece jenom je ta pravá," povzdechla si, když ji myrtový věnec do vlasů připínaly.

A siza, vřelá siza žalů, vytryskla jí z oka.

"Nevěsta má plakat," zavívalo to kolem ní v hloučku zdobících ji družek. A ona také plakala. Pak prý se bude smát, slibovaly jí.

Svatební průvod, jak obyčejem bývá v malých městech, ubíral se do chrámu k oddávkám. Nevěsta v čele, v bílém, brokátovém šatě, závojem zastřená, s myrtovou korunkou na hlavě, vykračovala si vznešeně a důstojně po boku svého mládence. Stříbrem kované modlitební knížky v ruce třímajíc, tiskla je k srdci, aby zarazila tlukot jeho. Marná snaha však. Srdce ještě více bušilo, čím blíže chrámu ocífoval se průvod.

"S jiným k oltáři nepůjdeš!" zavívalo jí v duši a hrůzou plnilo srdce.

Tuto výhrůžku Vašíkovu nejednou už byla slyšela, ale nikdy tak určitě a hrozivě ji nebyla na mysl ulehla, jako té chvíle.

Ona jde s jiným k oltáři... Pevněji sevřela rámě svého mládence, aby nezavravorala. Zvony velebně hlaholily, vyzvánějice ku mši svaté, slunko oprádao ji zlatými paprsky svými, ale v duši její bylo temno a sklad její myšlének rozbuřovala slova Vašíkova:

"S jiným k oltáři nepůjdeš!"

Zavívá to stále ozvou z minula, či slyší-li je skutečně?!

Než se domohla k závěru, třeskla rána a zasažena kuli, sklesla v náruči svého ženicha, který ji zachytil.

A po jedné ráně zahoukla druhá, aniž by kdo byl býval s to, aby tomu zabránil a Vašík, zbrcen krví, s výkřikem: "Konec!" klesl k zemi.

Byltě číhal na průvod, skryt jsa za chrámovými dveřmi. Vida průvod ku prahu se blížiti, vystřelil a se slovy, jež Milce do duše zavanula, vystřelil nejdříve na ní a po té namířil na své srdce. Mířil dobře. Jednou ranou zmařil mladý život svůj.

Milka byla těžce zraněna. Modlitební knížky jí zachránily život.

Svatebčané se rozutekli; na místě lože svatebního, očekávalo nevěstu lože nemocenské, na kterém trpěla bolestí tělesné a muka duševní. Rána byla sice těžká, ale přece se vyléčila.

Než se tak zotavila, že mohla vycházeti, uplynula zima. A o masopustě slavil Dobeš, bohatý mlynář, svatbu s jinou. Nechtěl ženy, která byla zavrženým milencem postřešena.

Matka jí to šetrně vypravovala, když byla silnou. Milka se trpce usmála.

"Dobře učinil, matko! Nebyla bych se už byla za něho provdala. Nevdám

se nikdy, nikdy! Mrtvý Vašík mne pronásleduje, nemám klidu a nebudu ho mít už na zemi. Zůstanu starou pannou. Čeho jsem se nejvíce bála, svědčilo mi."

Matka ji to vmlouvala, těšila ji, že je mladá, sličná, bohatá a že se o ni budou ženichové ucházet, jako dříve.

"Za čas se na to zapomene," chlácholila ji. "A zase bude dobře."

"Nezapomene," zamítavě zavrtěla hlavou Mílka. "A kdyby i lidé zapomněli, já nemohu! Ten děsný okamžik mého života trvale se vryl v duši mou. Nemám klidu. Zevní ránu lékaři mi zahojili; ale kde je ten učenec, který by dovedl vyléčiti umrtvělé srdce, jehož kule nezasáhla, a přece zranila!"

Zaplakala nad ní matka. Viděla, že hyne to její kochané dítě a nemohla mu dát útěchy. Viděla, že nespí, málo jí, že trpí a nebylo lékaře, který by byl vyléčil chorou její duši.

Mílka zvolna zmírala. Sedávala denně na hrobě Vašíkově, který opatrovala a květinami zdobila. Neplakala. Jen mrazivě zírala před sebe, do neznáma, do dalek, o nichž jenom obraznost její snila a čekala, až jí Vašík zavolá k sobě.

Za to hořce, srdcelomně naříkala nešťastná matka na hrobě, do něhož uložili její pýchu, jejího "pana syna".

Kdo byl vinníkem?

PRO KALENDÁŘ "AMERIKÁN" NAPSAL E. R.

TOVÁRNA V ÚDOLÍ.

V JEDNOM z malebných údolí Oneida okresu, ve státu New Yorku, rozkládá se známá přádelna Canfieldova a kolem ní utvořena je malá osada, sestávající z domků dělníků v továrně zaměstnaných a několika malých obchodů. Osada tato všeobecně jest nazývána Canfield Mill, poněvadž byla založena majitelem přádelny, starým to mládencem, který hledal v tom svou pýchu, aby lid v přádelně jeho zaměstnaný cítil se spokojeným a aby osada jím založená vynikala úhledností nad jiné podobné tovární osady, jakých ve státu New Yorku a Massachussetts je značné množství.

Starý Canfield, zakladatel továrny a osady, obýval pěknou residenci, obklopenou rozsáhlým parkem, poblíže přádelny, společně se svým synovcem Richardem, jenž byl synem staršího zesnulého jeho bratra. Richard zastával v přádelně místo superintendenta, avšak mladý ten muž daleko nebyl tak oblíben jako jeho strýc, starý Canfield, neboť byl bezohledným, žil pouze svým vášním a historky, které o jeho bezuzdném životě v osadě kolovaly, ty neoblíbenost jeho ještě zvyšovaly. Starý Canfield mnoho o tomto nezřízeném životu svého synovce nevěděl, neboť každý se bál přijíti k němu s podobnou žalobou, poněvadž věděl, že starý pán k Richardovi chová velkou náklonnost, zvláště pro jeho velmi úspěšné řízení továrny. Přádelna přirostla starému Canfieldovi k srdci a k vůli její rozkvětu zamhouřil někdy oči nad některým výstředním kouskem svého synovce.

Z domků, náležejících dělníkům, vynikal úhlednosti a čistou svou úpravou domek tkalce Václava Koldy. Kolda vyučil se tomuto řemeslu důkladně v Čechách a doslechnuv, že tkalci jsou v Americe hledáni, neboť tehdy rostly zde přátelny jako houby po dešti, rozhodnul se, že zkusí v zemi svobody své štěstí a také sotva přistál se svou rodinou v New Yorku v Castle Gar-

denů a prohlásil, že je tkalcem, tu mu již nabídnuta byla práce v Canfield Mill a Kolda bez váhání ji přijal.

Z počátku se mu stýskalo. Byl zde jediným Čechem, anglicky neuměl a často se mu zdálo, že v Canfield Mill nevydrží. Dobrá mzda a vlidné zacházení majitele přádelny, jakož i ocenění jeho práce ho tam přece udržely, a pomalu se přiučil lámané angličtině a konečně tam úplně zvyknul.

Kolda byl nazýván všeobecně "Žim"; málo kdo ho pojmenoval jeho příjmením a stalo-li se to někdy, tu z českého Koldy Američané utvořili "Kalde". Často, hlavně z počátku, se tomu Kolda smával, jak ho v Americe překřtili, ale pomalu se vžil do těchto cizích poměrů a jsa mužem nanejvýš čestným, požíval v osadě všeobecné vážnosti.

Po několika letech šťastného manželství Kolda ovdověl. Po milené družce jeho života zůstal mu synek a dceruška. K vůli nim zůstal vdovcem. Vychoval je co mohl nejpečlivěji a syn jeho Lindřich, když dorostl, pracoval s ním továrně a dcera Helena obstarávala skromnou, útulnou domácnost.

Helena vyrostla v děvče nevšední krásy a Kolda ji opatroval jako oko v hlavě. Avšak nejen otec, celá osada byla na ni hrdá a srdce mnohého mla-

děho muže po ní zatoužilo, leč nevinné její srdce lásky dosud nepoznalo a ona s úsměvem odmítala všechnu pozornost jí věnovanou.

Pojednou na krásnou českou dívku upoutány byly také oči synovce Canfieldova, Richarda, jenž nápadným způsobem častěji počal obcházeti domek Koldův a hledal příležitost, aby s Helenou mohl vyměnit několik slov. V osadě se o tom počalo šeptati a brzo se to doneslo také k uchu Koldovu. Ten sotva že mohl vydržeti v práci, tak ho to pobouřilo. Když večer se navrátil domů, tu po večeři zavolal Helenu k sobě a tázal se jí vážně, upíraje na ni pronikavě své oči: "Heleno, byl zde dnes mladý Canfield?"

"Byl," odvětilo mladé děvče, "ale ne uvnitř, v domě; zalévala jsem květiny v zahrádce a v tom on šel náhodou kolem a zastaviv se u plotu, prosil mne o jednu růži. Ovšem, že jsem mu ji dala."

"Zatra . . ." vykřikl prudce Kolda, ale nedokončil a počal z krátké své dýmky prudce bařčiti.

"Proč se hněváš, tati?" tázalo se děvče a doložilo: "což jsem mu neměla tu růži dávat?"

Kolda se několik okamžiků rozmýšlel nežli odpověděl a pak uchopiv Helenu za ruku, přitáhl ji k sobě blíže a pravil jí: "Dítě, my jsme od něho závislí našim chlebem. Urazit ho nemusíš, ale nikdy ho nezvi, aby šel dál. Chraň se ho, tak jako se chráníš ohně."

"Ale nač ten strach, tati?" ptala se Helena a pak obejmuvši svého otce kolem šije, doložila se smíchem: "Snad se nebojíš, že opustím tebe k vůli němu? Ani kdyby byl dvakráte tak bohatý jako je, neučinila bych to!"

"O to není," odvětil jí Kolda něžně, hladě její rusé vlasy, "až přijde k tomu čas a pravý muž bude žádat o tvou ruku, tu ti dám s radostí své pozhánání. Ale zapřísahám tě, mé dítě, nevěnuj svou lásku muži, který toho nezaslouhuje a jemuž na tvém štěstí nezáleží."

"Ale on ještě ke mně neprohodil ani jediného slova o lásce," pravila Helena, "a byl vždycky nanejvýš zdvořilým ke mně."

"Oh, to vím, on jest hladký a opatrný jako had a proto tím více měj se před ním na pozoru. Je to nebezpečný člověk a vyhýbej se mu kde můžeš."

"Buď bez starosti, tati," ujišťovala Helena svého otce. Pojednou náhodou vykoukla oknem a zarůměnivši se, rychle vyběhla ze světnice.

Richard Canfield s její bratrem Henrym, vstupovali právě do zahrádky domek obklopující.

Henry šel napřed a otevřev dvěře u světnice, v níž otec jeho po večeři odpočíval, pravil k tomuto: "Mr. Canfield přeje si s tebou, otče, promluvíti několik důvěrných slov." Po těchto slovech rychle odešel do kuchyně, kde Helena byla zaměstnána poklizením.

"Viš, že zde máme vzácnou návštěvu?" tázal se Henry tiše své sestry.

"Nevím," odvětila tato nevinně se tváříc.

"Což myslíš, že jsem slepý?" smál se Henry. "Vždyť jsem tě viděl jak jsi utíkala ze světnice, sotva že jsi nás zahlédla."

"A co jest účel návštěvy Mr. Canfielda?" tázala se Helena, polo zvědavě, polo znepokojena.

"Chce dostat něco, co mu otec nedá. Rozumiš nyní?"

Helena se zarděla, neboť pochopovala, kam Henry míří a pravila poněkud rozhněvaně: "Canfieldovi něco podobného jistě ani nenapadne."

"Již mu to napadlo," ujišťoval Henry svou sestru a pak vzav ji za ruku, pohlédl jí upřeně do očí a tázal se jí: "Máš toho člověka ráda?"

"Nemám nikoho ráda, nežli svého otce a svého bratra!" zvolalo děvče s důrazem.

"Výborně, Heleno!" řekl Henry tiskna jí ruku. "Chce-li mladý Canfield učinit někoho nešťastným, ať si nalezne jinou oběť."

A s těmi slovy, zapáliv si doutník, vyšel do dvorku.

Mladý Canfield zatím počal Koldovi vysvětlovati účel své návštěvy.

"Vy vite, Žim," začal, "že jednoho dne se stanu majetníkem továrny strýcovy."

"Tak se aspoň předpokládá," řekl na to Kolda, "strýc váš jest již starý pán a poněvadž vy jste jeho nejbližším příbuzným, tu se stanete asi jeho dědicem."

"Žim, nemám v úmyslu zůstatí starým mládencem, jako je můj strýc, právě proto jsem přišel k vám."

"Mně to sice těší," odpovídal Kolda, děláje, jakoby Canfieldovi nerozuměl. "Ale nepochopuji, proč jste si právě vybral mne za důvěrníka pro své plány."

"Nepochopujete?" zvolal Canfield se smíchem, "nuže, řeknu vám to přímo a krátce: Vaše dcera Helena se mi líbí, přišel jsem vás požádat o její ruku, Žim."

"Vy, že si chcete vzíti mou dceru?"

"Ano, budu potřebovat hezkou žínku, s kterou bych se mohl pochlubiti ve společnosti a Helena se může postaviti kterékoliv Američance po bok. Pozoroval jsem ji již delší dobu a vim, že jest pečlivě vychována, jest obdařena také zvláštní přirozenou roztomilostí, která ji činí nanejvýš půvabnou a proto jsem došel k přesvědčení, že bych lepší žínky nenašel. Je sice chudá, ale za to budu mítí já pro nás pro oba dost. A až můj strýc zemře, Žim," pokračoval Canfield, "tu zaujmete vy místo superintendenta, neboť by se neslušelo, aby tchán majitele továrny pracoval u stavu."

"To je pravda," prohodil Kolda suše.

A Canfield se svými sliby pokračoval: "Henry jest také schopen zastávati lepší místo nežli má nyní, a myslím, že by se velmi dobře hodil za pokladníka."

"A co budete dělat s Delmarem, který zastává ten úřad již po 20 roků?"

"Ať jde k čertu! Já přece nejsem vázán držeti ho do jeho smrti."

Starý Kolda se nad nešetnými těmi slovy zamračil a pak povstav pravil chladně k mladému muži: "Mr. Canfield, lituji, že jste mi učinil váš návrh, neboť ho nemožu přijmouti. Citím se sice poctěn tím, že vy, budoucí majitel Canfield Millu, nabízíte svou ruku dceři chudého tkalce, ale proto přece ve jménu jejím ji odmítám. Vám se Helena líbí, ale vy ji nemáte opravdu rád, neboť vaše povaha k tomu je příliš nestálá; odpusťte, řeknu vám to upřímně, je příliš svěťácká a tu se obávám, že by Helena byla s vámi nešťastná."

Canfield zbledl nad touto odpovědí přímého dělníka, pak se ale nenuceně zasmál a pravil: "Znám tučet děvčat a k tomu bohatých děvčat, z nichž každá by se považovala za šťastnou, kdybych ji učinil ten samý návrh, jako jsem učinil nyní vaší dceři, Žim."

"O tom nepochybuji," odvětil Kolda, "ale to na mém rozhodnutí nic nemění. Mr. Canfield, já jsem si vzal moji manželku z čisté, upřímné lásky a proto jsme byli spolu šťastni; vy byste se snad k Heleně cítil připoután na nějaký čas, ale pak by vás mohla dcera prostého tkalce omrzet a mé dítě by to usmrtilo."

"Rozumím, co tím chcete říci," přerušil ho mladý muž, zatínaje zuby, "vy soudíte dle mé pověsti, že se nedám na dlouhou upoutati jedním kvítkem, že jsem jako motýl, ale věřte mi, že i v srdci motýla vznikne někdy opravdová láska a ta pak jest tím mocnější a stálejší."

"Možná, ale pochybuji o tom, jsem příliš zkušený již ve světě, než abych tomu věřil."

Canfield se rděl a blednul a na tváři jeho bylo viděti, že v něm lomcuje vztek; vzdor tomu však se přemáhal a klidně pravil ke Koldovi: "Nebuďte

dětina, Žim, to víte, člověk z naší třídy musí se ukázat, musí žít dle poměrů, jež jsou zcela jiné nežli ty, v nichž jste byl zrozen a vychován vy. Nepochopuji, že chcete svou tvrdošijností zkazit štěstí své dcery; jsem přesvědčen, že kdybyste ji nechal o mém návrhu samotnou rozhodnouti, že by mne nezamítla. Dovolíte to?"

"Přejete-li si, s radostí. Zavolám ji a můžete si svůj návrh přednésti v mé přítomnosti."

"Děkuji vám, Žim," řekl Canfield a rychle povstav z houpáku, přikročil ke dveřím kuchyně a zavolal do vnitř: "Heleno, prosím, pojdte sem na chvíli. Mám s vaším otcem nějaký spor, v němž vy máte býti soudcem."

Starý Kolda se mimovolně usmál, když si vzpomenu, jaké překvapení Canfielda očekává. Helena vešla zardívajíc se, neboť tušila, jaká otázka ji bude asi předložena.

"Heleno," pravil k ní mladý Canfield s jistým sebevědomím a bez okolů, "přišel jsem, abych požádal vašeho otce o vaši ruku. On svolil, abych se vás otázel v jeho přítomnosti, zdali si mne chcete vzít. Chtěla byste se stát mou ženou?" doložil měkce, upíraje na ni své oči.

Mladé děvče svésilo svou hlavu v rozpacích, pak ale rozpaky její rychle minuly a ona pohlédnuvši na Canfielda, pravila vážně:

"Jsem příliš mladá ještě, abych pomýšlela na vdávání, mr. Canfield. Chci a hodlám zůstatí u svého otce, neboť vim, že bych se pro vás a pro společnost, v jaké vy se pohybujete, nehodila."

"Ah, nesmysl!" vykřikl Canfield prudce, zblednuv vztekem, hned se ale vzpamatoval a doložil: "Neočekával jsem takovou odpověď od vás, Heleno, a myslím, že si to ještě rozmyslite."

"Nedělejte si žádné takové naděje," vložil se do toho opět starý Kolda, "a raději na Helenu více nemyslete, bylo by to marné."

"Je vidět, že mne špatně znáte, Žim," odvětil Canfield, "budu čekat; doufám, že Helena změní své smýšlení o mně," doložil s významným úsměvem a vzav svůj klobouk se zdvořilým pozdravem se ubíral ven.

Když vyšel na ulici, tu si šeptal sám k sobě: "Odmítnut, odmítnut a to od tkalcovy dcery! Celý Canfield Mill se mi potají bude smát, až se to doví."

A vztekem škřípaje zuby zasyčel: "Jaká to tvrdá palice, ten prokletý Bohemian! Já však nepovolím, Helena musí být mou, dříve nebo později!"

DOPADEN PŘI ZLOČINU.

Třetího dne mladý Canfield postavil se z rána na roh grocerie, kam Helena chodila kupovati pravidelně své potřeby; zde trpělivě čekal, až se objevila. Ona ho nespatriła, až teprve když přiblížil se k ní a zdvořile sejmuv klobouk, přál jí dobré jitro.

Helena zůstala na okamžik zaleknuta tímto náhlým se objevením Canfieldovým, záhy se ale vzpamatovala a chladně mu za jeho pozdrav poděkovala.

"Dovolíte-li, doprovodím vás domů, Heleno," pravil Canfield s úsměvem.

Mladá dívka nechtěla býti nezdvořilou vůči Canfieldovi a proto svolila.

"Heleno," započal Canfield rozmluvu, "rozházila jste si ještě jednou můj návrh? Hleďte, mohla byste být paní v té krásné residenci tam," pokračoval, ukazuje na dům svého strýce. "Dům ten je dnes pustý, nevládný, poněvadž není v něm ženy, která by ho dovedla učiniti příjemným. Jak byl bych šťasten, kdybyste chtěla na se převzítí úkol býti paní toho domu," dodal Canfield s povzdechem a zároveň se snažil uchopiti ruku Heleninu. Ta však ji skryla jako náhodou pod svou zástěrku a odvětila Canfieldovi: "Netoužím po tom, dostati se tam, kam nenáležím."

BOHUMÍR KRYL, český virtuos na kornet.

“Nebuďte tak skromnou, Heleno! Ale ani to snad není skromnost, jako spíše předsudek, který máte proti mně,” pokračoval Canfield, “měla byste mne soudit dle mého chování a ne dle lidských řečí.”

“Kde se objevuje dým, tam musí býti také oheň,” smála se Helena.

Zatím došli oba mladí lidé až k domku Koldovu a Helena chtěla vklouznouti do vrátek plotu, aby se zbavila svého společníka, ale nežli to mohla učinit, tu otevřel je sám Canfield, vstoupil s ní zároveň do zahrady a posadiv se na sedátko u domku, pravil s úsměvem:

“Nemohl jsem odolati, abych si zde trochu neodpočinul. Ta zahrádka vaše je malá, ale tak půvabná, že mne mimovolně k sobě vábí. Ovšem, že vaše přítomnost půvab ten zvyšuje.”

Na Helenu tyto lichotnůstky účinkovaly nepříjemně a ona přistoupivši k mladému muži, pravila vážně: "Mr. Canfield, musím vás prosit, abyste nikdy nevstoupil do tohoto domu, v nepřítomnosti mého otce a mého bratra."

Canfield se zarazil nad tonem, jakým to pronesla a proto povstal a pravil s nuceným smíchem: "Snad se mně nebojíte?"

"Vás ne, ale lidských řečí!"

"Dobře, přijdu někdy jindy," odvětil Canfield a omlouvaje se, vyšel ze zahrádky.

Tak doprovázel ji několikrát z grocerie a celá osada počala o tom mluvit a činiti k tomu své poznámky. A to právě Canfield chtěl a spokojeně si k sobě bručel: "Čím více klepů, tím dříve přijdu k cíli a ona si mně bude muset vzít, aby sama sebe chránila."

Starý Kolda byl však odhodlán překaziti plány mladého Canfielda stůj co stůj a jedno poledne, donucen štíplavými poznámkami některých spoludělníků, se sebral a zamířil k residenci majitele továrny, který právě po obědě odpočíval na verandě.

"Well, Žim, co pak vás ke mně přivádí?" uvítal ho starý Canfield přivětivě.

"Choulostivá, soukromá záležitost, mr. Canfield," odvětil Kolda, "přišel jsem vás poprosit, abyste nařídil svému synovci, aby nechal mou dceru na pokoji."

"Vaši dceru na pokoji? Jak tomu mám rozuměti?"

"Váš synovec před několika dny nabídnul Heleně svou ruku a ona ji zamítla. On to snad považoval za žert, neboť od té doby ji neustále pronásleduje svou pozorností, tak že již o tom mluví celé městečko. Patrně, že Mr. Richard chce ji přinutit, aby si ho vzala proti její vůli."

"To se mi zdá být směšné a není třeba, abyste se pro to tak rozčiloval, Žim," pravil Canfield poněkud popuzen.

"Pro mně to však není směšné, Mr. Canfield, a já považuji za svou povinnost chrániti dobré jméno mé dcery," odvětil Kolda. "Možná, že úmysly vašeho synovce jsou poctivé, ale on byl jednou mojí dcerou odmítnut a proto jako gentleman by ji měl dáti pokoj."

"Nemyslím, že je v tom nějaká urážka pro vaši dceru, že jeden z Canfieldů ji chce pojmouti za manželku," řekl majitel továrny, neskrývaje již svůj hněv.

"Ano, kdyby měl ten Canfield váš charakter, neřekl bych ani slova, naopak, pokládal bych to za velikou čest!"

"A co můžete mému synovci vytýkáti?"

"Nic!" řekl Kolda a nyní počal majiteli továrny ličiti, co se roznáší o jeho synovci a starý Canfield pozorně naslouchal.

Když Kolda dokončil, tu továrník uchopil jeho ruku a stisknuv ji, pravil mu: "Děkuji vám, že jste mi otevřel oči. O tom všem jsem neměl ani zdání a já si s Richardem promluvím ještě dnes večer. Zatím všechno vyšetřím a přesvědčím-li se, že všechno to, co jsme mi řekl, zakládá se na pravdě, budu dle toho jednati. Přál bych si, abyste večer přišel ke mně, chci s vámi ještě jednou o tom promluvit."

"Přijdu, Mr. Canfield," řekl Kolda a uspokojen odcházel do továrny ku své práci.

Po večeri si vykouřil Kolda svou dýmku jako obyčejně a pak se počal oblékati do svátečních svých šatů.

"Kam pak máš namířeno, tati?" tázala se Helena.

"Oh, Mr. Canfield chce se mnou dnes večer mluvit."

"Který? Mladý či starý?"

"Starý pán, Helenko, s mladým nechci mít co dělat."

A polibiv svou dceru na čelo, Kolda v soumraku, rychle se sklánějícím, vydal se na cestu do residence majitele továrny.

Bylo po jedenácté hodině, když jezdec na zpěněném koni tryskem projel hlavní ulici osady a zastavil se u železných vrat, vedoucích k parku, kolem residence Canfieldovy. Tato byla úplně osvětlena a bylo patrné, že se tam muselo něco neobyčejného státi.

Henry, syn Koldův, navracel se z hotelu, kde se bavil hrou na kulečniku a zahlédnuv jezdce, seskočivšího u vrat, spěchal za ním, aby se pođival, co se vlastně přihodilo.

"To je konstabl Reilly," zvolal Henry udiveně, když jezdce poznal a dodal vzrušen: "Co to má asi znamenat?" A nerozmýšleje se, spěchal ke hlavním dveřím residence, nežli však vstoupil do vnitř, tu otevřely se tyto a z nich vyšel bledý a celý se chvějící sluha starého Canfielda a sotva zahlédl Henryho, zvolal k němu: "Oh, Mr. Kalde, to jest hrozné! To jest strašlivé! Pro nás i pro vás!"

"Strašlivé? Co jest strašlivé? Stalo se snad něco mému otci, když meškal u Mr. Canfielda návštěvou?" tázal se uleknut Henry.

"Ano!" odvětil sluha stíraje si slzy, "musel mít nějaký spor s Mr. Canfieldem a — váš otec — — zabil starého pána!" dokončil s pláčem sluha.

"Williame, to není, nemůže být pravda, co mi povídáte!" vykřikl zděšen Henry. "Můj otec vrahem, to jest lež, hanebná lež!" A s těmi slovy Henry vrazil do pokoje. Konstabl se právě hotovil k tomu, aby odvedl Koldu spoutaného do vězení. Henry vzlykaje se vrhnul na šiji svého otce.

"Neplač, hochu!" konejšil ho starý Kolda chvějícím se hlasem, "přisáhám ti, že jsem nevinen!"

"Vim to, otče, ale jak jsi mohl býti obviněn z tak hrozného činu?"

Nežli ještě mohl Kolda svému synu odpověditi, tu pravil konstabl k mladému Canfieldovi: "Nechte zapřáhnouti koně do kočáru, Mr. Canfield, přijel jsem na koni, jakmile jste mi telefonoval a pěšky nemohu vězně tak daleko vésti. Bylo by to nejen neopatrné, ale také nebezpečné."

Henry stál v pokoji se sklopenou hlavou, tvář jeho byla zděšením zsinálá a z očí mu kapaly veliké slzy.

"Jdi domů a upokoj Helenu," řekl k němu otec. "Ubohé dítě, jen aby nekleslo pod touto ranou, která nás nezaviněně zastihla. Důvěřujte v mou nevinu. Doufám, že se v několika dnech hrozné to tajemství vysvětlí."

"Nalezl jste zbraň, kterou vražda byla spáchána?" tázal se konstabl mladého Canfielda.

"Ano, zde tato malá sekerka sloužila vrahovi k vykonání jeho zločinu. William ho chytil zrovna při činu."

"Můj bože!" zaúpěl Henry a pohlédnuv ještě jednou na svého otce, potácel se ze dveří, aby sdělil Heleně hroznou tuto novinu.

MUDr. ERAZIM VLASÁK.
zemřel 1. března 1904.

REPORTEROVO ŠTĚSTÍ.

Krátce po této události v Canfield Mill, seděli v nepřilís prostorné redakční úřadovně jednoho velkého denního časopisu newyorského dva muži.

Jeden z nich byl již starší, druhý byl sotva dvacet pět roků star. Tvář tohoto byla hezká, výrazná a zvláštní energie jevila se v jeho celém chování.

"Přijměte mou gratulaci, Canfielde," pravil starší muž, který byl řídícím redaktorem denníku. "Skutečně vás nerad ztrácím, neboť jste platnou silou v reporterském štábu našem, ale vzdor tomu vám přeji k lepší vaší budoucnosti všechno štěstí.

Mladý muž se mlčky uklonil a redaktor pokračoval: "Nevíte, kdy váš strýc zemřel a co bylo příčinou jeho smrti?"

"Nevím, neboť byl jsem uvědoměn o jeho smrti pouze tímto krátkým dopisem od právnícké firmy Short a Graham, kteří byli patrně právními rádci zesnulého mého strýce."

"Ukažte mi ten dopis."

Reporter ho redaktorovi podal a ten polohlasitě četl:

"Mr. Alvin Canfield, v New Yorku:

Smutná povinnost nám káže, abychom Vám oznámili, že Váš strýc, Myron Canfield, majitel přádelny v Canfield Mill, včera v noci náhle zemřel. Jeho poslední vůle nalezá se v našich rukou a bude otevřena po jeho pohřbu a proto jste žádán, abyste byl přítomen při její otevření. Po mnoho roků jsme byli právními rádci Mr. Myrona Canfielda a doufáme, že tatáž přízeň nám bude zachována od jeho nástupců.

V plné úctě

Short & Graham, právníci, Utica, N. Y."

"To je pravda, ti advokáti zbytečně neplývají slovy," podotkl redaktor po přečtení dopisu, "neboť neudávají ani nejmenší podrobnosti. Jsou ještě někteří jiní dědici kromě vás?"

"Znám pouze jednoho, a ten, myslím, že zdědí větší část strýcova jmění. Můj otec měl dva bratry. Jedním z nich byl zemědělský Myron Canfield a druhý byl obchodníkem v Utica. Ten zemřel již před mnoha lety v dosti neutěšených poměrech a strýc Myron si vzal jediného jeho syna, Richarda, k sobě, vychoval ho a zaměstnával ho v továrně a konečně z něj učinil superintendenta svého závodu. Mluvil jsem s oběma jen zřídka kdy, jsa stále zaměstnán v New Yorku."

"Myslím, Canfielde, že byste udělal nejlépe, abyste se nevzdával svého postavení, pokud se nepřesvědčíte, jak jste v poslední vůli strýcově dopadl. Na každý pád tam jeďte, já vám s radostí dám dovolenou a pakli poslední vůle vašeho strýce z vás učiní boháče, tu mi můžete resignaci poslat."

"Děkuji vám za všechnu vaši laskavost," pravil reporter. "Vydám se na cestu bez prodlení."

"Budu vás skutečně postrádat, Canfielde, ale snad to také Lundin spraví sám, aspoň prozatímně," prohodil redaktor.

"Oh, Lundin jest mnohem lepší reporter nežli jsem já," pravil Canfield vřele. "Já jsem pouze jeho učenníkem a pochybuji, že je jeden reporter, aneb jeden detektiv v New Yorku, který by se mu mohl rovnati a který by dovedl mnohá záhadná tajemství tak vypátratí, jako to dovede Tom Lundin. My jsme sice stále pracovali spolu, ale Tomovi patří větší zásluha."

"Jste skutečně generosním vůči svému kolegovi, Canfielde, a proto si vás tím více vážím. Nyní však šťastnou cestu."

S těmi slovy redaktor podal mladému reporterovi ruku a ten srdečně ji stisknuv, rychlým krokem odcházel z redaktorovy úřadovny.

Za hodinu nalezal se již Alvin Canfield ve vlaku, unášejším ho do Utica. Když tam dorazil, tu rovnou cestu zamířil do pisárny právnické firmy Short a Graham.

"Ah, vy jste Mr. Alvin Canfield?" pravil k němu srdečně starší člen právnické firmy. "Pamatuji se poněkud na vás, neboť jsem se s vámi setkal jednou v domě vašeho strýce, když jsem tam meškal za jakousi obchodní záležitostí. Váš strýc měl o vás velmi dobré mínění," doložil právník.

"Těší mne, že se to dozvídám z vašich úst," odpověděl Alvin. "Můj strýc náležel k těm zamlklým, málo sdílným povahám a já skutečně nevěděl, co o mne soudí."

"Ano, on byl jaksi chladný, nepřístupný, ale srdce jeho bylo ze zlata a každý, kdo ho znal, lituje, že byl zabit."

"Zabit? Můj strýc zabit? A jakým způsobem? Nešťastnou náhodou?"

"Což pak neznáte smutné okolnosti jeho smrti?"

"Vy jste mi je nesdělil a zpráva od našeho korespondenta z Utica bezpochyby přišla do redakce po mém odjezdu."

"Well, váš strýc byl zavražděn."

"Bože, bylo by to možné? A od koho? Od nějakého loupežného vraha?"

"Nikoli," odpověděl právník, "váš strýc byl zavražděn jedním z nejstarších a nejlepších jeho dělníkův."

"To je hrozné! Stalo se to v nějaké hádce?"

"Bezpochyby, ačkoli vám úplně podrobnosti smutné té události nemohu sdělit. Koronerovo vyšetření bude odbýváno toto odpoledne. Chcete-li, můžete se ho účastnit, neboť kočárem se dostanete do Canfield Mill ještě v čas."

"To učiním. Pakli strýc můj byl zavražděn, tu vrah jeho musí býti potrestán. Učinil již můj bratranec, Richard, nějaké kroky k tomu cíli?"

"Ano. On jest také jedním z nejdůležitějších svědků státních. Náš distriktní návladní bude též při koronerovu vyšetřování přítomen, aby vyslychal svědky, a vrah spravedlnosti neujde."

"Pojedete také k inkvestu do Canfield Mill?"

"Ano, a je-li vám líbo, můžete použití můj kočár. Vlak žádný nejede v tu stranu, až teprve večer."

Sotva že to právník dořekl, tu již mu bylo oznámeno, že kočár stojí u dveří. Short s Alvinem vstoupili do něho, kočí šlehnul do koní a cesta nastoupena. Když se přiblížili k stanici West Shore dráhy, tu viděli před sebou ujížděti jiný kočár.

"Máme zrovna čas," prohodil právník k Alvinovi. "Tam jede koroner k inkvestu."

Když dorazili do Canfield Mill, tu koroner se již připravoval k vážné své práci. Okresní právník procházel se po trávníku před residencí, prohlížeje si pozorně místo, kde se vražda udála.

Richard Canfield stál na verandě a když zahlédl svého bratrance z New Yorku, tu se poněkud zakabonil, ale jen na okamžik. Pak k němu přikročil a podáváje mu ruku, pravil k němu s úsměvem: "To je neočekávaná ná-

ADOLF ČECH.
zemřel 27. prosince 1903.

vštevá. Jak pak jste se dověděl, Alvine, o té hrozné události? Chtěl jsem vám právě dnes po inkvestu všechno sdělit."

"Psal jsem Mr. Canfieldovi, aby sem neodkladně přijel," vysvětloval právník Short Richardovi, "aby byl přítomen čtení poslední vůle Mr. Myrona Canfielda."

"A ta bude čtena dnes?" tázal se Richard s jakýmsi překvapením.

Právník jen pokynul na odpověď hlavou a obrátiv se, zaměřil k distriktnímu návladnímu.

"Kdo jest ten mladý muž, který s vámi přijel?" tázal se ho tento.

"Jest to druhý synovec Myrona Canfielda. Pozval jsem ho, aby byl při otevření poslední vůle svého strýce přítomen."

"Zdá se mi, že Richardovi není jeho přítomnost příliš milou," podotkl distriktní návladní a doložil: "Strýc na něj jistě více pamatoval nežli na toho druhého?"

"Well, brzo to již nebude žádným tajemstvím," pravil Short s úsměvem, "a proto vám mchu důvěrně sdělit, že . . ."

Dokončení této věty pošeptal právník návladnímu do ucha.

Ten pokývnul hlavou a podotkl: "Starý pán byl rozhodně spravedlivým."

Kolem koronera počala se kupiti porota, sestávající z poloviny okolních farmerů a z poloviny dělníků továrních.

Inkvest započal v hlavním pokoji residence, v níž na katafalku spočívala v bohaté rakvi ještě mrtvola zavražděného továrníka.

Pokoj byl přeplněn lidmi, již se dostavili, aby vyslechli průběh vyšetřování a poblíže koronera usednul si Henry. Tvář jeho byla bleďá a oči celé červené od pláče.

"To jest syn vrahův, Henry Kalde," vysvětloval Richard Canfield své-
mu bratranci. "Je mi ho velice líto a zvláště jeho sestry, která jest rozkoš-
ným děvčetem. Je to tak sladké stvoření, že jsem ji chtěl učiniti svou chotí.
Proto ji budu chránit. Vy mně to nezazlíte, Alvine?" doložil Richard, po-
hlížeje upřeně do tváře svého bratrance.

"Ani v nejmenším! Naopak, bylo by to hanebné, abyste ji opustil právě teď, když ji potkalo tak hrozné neštěstí."

"To jest také mé mínění."

"Pánové porotci," započal koroner, "toto jest inkvest za příčinou vyše-
tření vraždy Mr. Myrona Canfielda, majitele prádelny v Canfield Mill. Prvým
svědkem bude Richard Canfield."

Oči právníka Shorta a distriktního návladního Seymoura, jakož i oči
všech přítomných spočinuly na Richardově tváři, když tento předstoupil
před koronera.

"Mr. Canfield," pravil koroner, "přeji si, abyste mně a zde přítomné po-
rotě sdělil vše, co vám známo o smrti vašeho strýce. Vše, co chceme, jest
pravda a nic než pravda."

POD TIHOU OKOLNOSTNÍHO SVĚDECTVÍ.

"V mém svědectví jest skutečně velmi málo světla, které bych mohl
vrhnouti na tuto nešťastnou událost," pravil Richard Canfield, "a především
mi budiž dovoleno vysloviti mé nejsrdečnější sympatie rodině Kalde-ově."

Henry zaslechnuv tuto větu, pozvednul oči a vrhnul zvláštní pohled na
tvář Richardovu.

Canfield pokračoval: "Mr. Kalde byl požádán mým strýcem, aby ho večer
navštívil a oba seděli na verandě, a důvěrně spolu hovořili. Z celé té roz-
mluvy zaslechnul jsem pouze jedinou větu z úst Kaldeových. Řekl cosi

o tom, že můj strýc toho bude litovati, načež strýc mu prudce odpověděl. Více nevím, neboť jsem odešel do vnitř domu, nechť je hádka mezi oběma muži poslouchati. Netrvalo to dlouho a zaslechl jsem pojednou úzkostlivé volání našeho sluhy Williama o pomoc. Vrátil jsem se rychle na verandu a viděl jsem ho, jak drží Kaldu za obě ruce. William jest již starší člověk a Kalde se mu mohl snadno vytrhnouti, on však stál tiše a nebránil se ani v nejmenším. Můj strýc ležel na trávniku u nohou obou mužů, lebka jeho byla rozpoltěna malou sekerkou, která ležela opodál. Nešťastný strýc byl mrtev. Tázal jsem se Williama, kdo spáchal ten zločin a on mi odvětil, že chytil Kaldu se sekerkou v ruce skoro při činu."

"Jest to vše, co o této události víte?" tázal se koroner Richarda. — "Ano."

"Můžete odstoupiti, Mr. Canfielde."

"Sečkejte malý okamžik," pravil k Richardovi distriktní návladní. "Když jste již jednou na svědecké stoličce, tu nám udejte jména všech osob, které se nacházejí v domě a jež by mohly o této události podati nám nějaké vysvětlení."

"Těch osob není mnoho," odvětil Richard, "a koroner má jich jména. Je to William New, sluha a Mike Ryan, zahradník. Je zde ještě jedna osoba v tomto domě, ale její svědectví nebude mít mnoho ceny."

"Co tím míníte?"

"Osobou tou je James Treanor, který byl prvním sluhou před Williamem. James sestárnul a napolo zblblnul a strýc z milosrdenství ho nechal stále v domě, ač nebyl schopen k žádné práci, neboť téměř celý den a někdy také celou noc vysešel v koutku na verandě a hleděl do dýmu, který vypouštěl ze své krátké dýmčičky, již téměř nikdy nedal z úst."

"A nebylo by možno, že on by byl mohl zahlédnouti tragedii, která se odehrála na trávniku před verandou?"

"Možná, ale je úplně nemožným, od něj se něco dozvědět. Po vraždě, druhého dne z rána jsme ho našli bloudícího u potoka a pakli to dříve nebylo s rozumem jeho úplně v pořádku, tu nyní jest to ještě mnohem horší. Stále mluví k sobě nesrozumitelná slova a Dr. Butler, který dnes ráno ho prohlédl, jest toho náhledu, že nějaké vzrušení ho nadobro pomátlo."

"Mluvil jsem s Drem. Butlerem dnes v poledne," prohodil koroner, "a on mi sdělil, že Treanor mohl sedět na verandě, kde obyčejně sedával a mohl vidět vraždu a hrozný ten okamžik ho úplně zbavil rozumu."

Distriktní návladní si učinil do malé příručky své knížky jakousi poznámku a Richard byl jako svědek propuštěn.

"Příštím svědkem bude William New!" řekl koroner.

Starý sluha jsa bledý a celý rozrušen událostmi posledních dvou dnů, usednul na židli před koronera.

"Řekněte nám, co se událo na trávniku před verandou," pravil k němu koroner.

"Byl jsem zaměstnán v ložnici starého pana Canfielda," započal William své svědectví, "a bylo to asi okolo půl jedenácté hodiny, když jsem vyšel ven se džbánem, abych přinesl čerstvou vodu. Sotva jsem vystoupil ven, tu jsem zaslechl jakýsi temný pád, hned na to výkřik a ohlédnuv se v onu stranu, viděl"

PROF. DR. ČENĚK STROUHAL,
Rektor čes. univerzity Karlo-Ferdinandské.

jsem Mr. Canfielda ležeti na zemi a nad ním se skláněl jakýsi muž, který v ruce držel malou sekerku, na níž se obrážely měsíčné paprsky. Vykřikl jsem zděšením a onen muž se ke mně obrátil. Obávaje se, že by mohl utéci, několika skoky octnul jsem se u něho, vytrhl jsem mu sekerku a uchopil ho za obě ruce, volaje zároveň Mr. Richarda Canfielda na pomoc."

"Kdo byl ten muž, jehož jste chytil se sekerkou v ruce?"

"Byl to James Kalde," odvětil sluha, ukazuje prstem na obviněného, jenž v tom okamžiku spoután, přiveden byl konstablem do pokoje.

Oči všech přítomných obrátily se v onu stranu a utkvěly na zsilalé tváři vězně a pokojem ozvalo se hrozivé mručení.

"Byl Mr. Canfield již mrtev, když jste ho uzel ležeti na trávniku?"

"Byl. Telefonovali jsme sice pro lékaře, ač jsme věděli, že jest to marné a zároveň jsme telefonovali pro konstabla. Druhého dne ráno telefonoval Mr. Richard Canfield pro Dra. Butlera do Utica, aby přišel prohlédnouti Treanora, který nadobro sešlel."

"A kde jest Treanor nyní?"

"U svého bratra v Moquoit, který tam jest zahradníkem."

"To jest vše, co nám můžete sdělit, Mr. New?" tázal se koroner sluhy.

"Ano, to jest vše, pokud se týče vraždy samé. My odnesli mrtvolu Mr. Canfielda do pokoje a zde jsme zároveň zadrželi Kaldu, až přijel pro něj konstabl."

"Co řekl Kalde?"

"Zadržte!" přerušil pojednou distriktní návladní koronera. "Pakli si přejete, aby svědek sám opakoval slova obviněného, tu by tento měl být reprezentován nějakým obhájcem. Máte nějakého právníka, Kalde?" tázal se vězně distriktní návladní.

"Nemám žádného," odvětil hlasem sotva slyšitelným Kolda. "Byl jsem tak zdrcen touto strašlivou událostí a tímto obviněním, že jsem nebyl schopen ani jedné myšlenky. Ostatně James může opakovati má slova, která jsem řekl, neboť to byla svatá pravda."

"On přísahal neustále, že jest nevinen, to bylo vše," řekl sluha.

"Není třeba, abyste se zmiňoval o dalších podrobnostech, které netýkají se přímo vraždy. Na ty je dosti času u soudu," podotkl distriktní návladní a starý sluha zhluboka si oddychnuv, zvědnul se se židle a ztratil se v davu.

"Ať předstoupí Mike Ryan."

"Mr. Ryan, co jest vaše zaměstnání?"

"Jsem zahradníkem, pane."

"Co víte o vraždě Mr. Myrona Canfielda?"

"Nic, pane! Jen to, co jsem slyšel od Williama a od Mr. Richarda Canfielda?"

"Poznáváte tuto sekerku?" tázal se koroner, zvedaje zakrvácené její ostří.

"Ovšem, je to má vlastní sekerka, s níž jsem osekával některé uschlé větve a kořeny v parku. Zapomenul jsem ji u velikého zimostráze, který stojí u verandy a budu této své zapomětlivosti litovati do smrti," doložil zahradník, stíraje si slzy.

"To jest tedy vše, co víte o smrti Mr. Myrona Canfielda?"

"Všechno, pane, neboť jsem již dávno spal, když se vražda udála."

"Dobře, můžete jít," řekl koroner. A hned na to povolal ještě jednou sluhu Williama.

"Jest to tato sekerka, kterou jste vytrhnul z ruky Kalde-ovy?" tázal se.

"Ta samá!"

"To jest vše. Nyní Kalde," řekl koroner, obrátiv se k vězni, "povězte nám, co vy o vraždě Mr. Myrona Canfielda víte."

V pokoji nastalo až téměř příšerné ticho.

“Já nevím mnohem více, nežli vědí svědci, kteří přede mnou vypovídali,” započal Kolda. “Všechno co řekli, je pravda.”

“Vysvětlete nám, jak se to stalo, že jste byl dopaden se sekerkou v ruce nad mrtvolou Mr. Canfielda.”

“Přišel jsem večer k Mr. Canfieldovi na jeho pozvání a je pravda, že jsme měli spolu malý spor. Ten však se netýkal mně ani jeho, ale jeho synovce, Richarda Canfielda a poněvadž to byla úplně soukromá záležitost, tu myslím, že není třeba, abych se zde o ni zmiňoval.”

“To závisí na vlastní vaší vůli. Pakli však v té vaši rozmluvě s Mr. Canfieldem bylo něco, co by mohlo vrhnouti nějaké světlo na spáchanou vraždu, aneb co by nás mohlo přivésti na stopu vraha, pakli jste vraždu nespáchal vy, jak tvrdíte, tu by bylo lépe, kdybyste nám pověděl, o čem jste s Mr. Myronem Canfieldem před jeho smrti mluvil.”

“Mr. Canfield dospěl ten večer k jistému rozhodnutí, s kterým jsem n souhlasil.”

“Jaké to bylo rozhodnutí?”

“Mr. Canfield se rozhodnul, že změní poslední svou vůli a že svému synovci Richardovi, udělí pouze malý roční příjem. K rozhodnutí tomu dospěl po vyšetření dosavadního života svého synovce, který se nesrovnával s jeho zásadami. Zrazoval jsem z toho Mr. Canfielda a řekl jsem mu, že toho bude jednou litovati, leč rozhodnutí jeho zdálo se býti nezvratné. Starý pán měl vždycky tvrdou hlavu.”

“Nyni nám vysvětlete, jak se stalo, že jste byl zrovna u Mr. Canfielda, když byl zabit a že jste držel sekerku v ruce, kterou vražda byla spáchána.”

“Rozloučil jsem se s Mr. Canfieldem, a on se mnou šel několik kroků a pak se vrátil. Já spěchal k zahradním vratům, v tom jsem však zaslechl jakési zachroptění a obrátiv se, viděl jsem v měsíčním světle ležeti Mr. Canfielda na trávníku. Několika skoky jsem se octnul u něho a tu s hrůzou jsem zpozoroval, že v jeho lebce trčí sekyrka. Z rány valila se krev. Vytrhnul jsem sekyrku z jeho hlavy, a v tom, když jsem volati chtěl o pomoc, tu přiběhnul William a domnívaje se, že jsem vrahem, vyškubnul mi sekyrku z ruky a přivolal Richarda Canfielda.”

“Neřekl jste jim, že nejste vrahem a aby pátrali, že vrah musí býti někde na blízku?”

“Řekl, ale oni byli tak jisti, že já jsem zavraždil Mr. Myrona Canfielda, že mým slovům nechtěli věřiti.”

“Svědectví jest vyčerpáno!” pravil koroner, “a nyní záleží na vás, pánové porotci, abyste rozhodli . . .”

Ještě však nežli koroner skončil tuto větu, tu vyskočil Henry a vzkřikl hlasem rozčilením se chvějícím:

“Protestuji proti tomu. Všechno svědectví, které zde proti mému otci bylo uvedeno, bylo pouze okolnostní, nepřímé. Vy jste nedal mému otci ani tu nejmenší příležitost, aby mohl dokázati svůj charakter a svou dosavadní neporušenost, poctivou pověst!”

Koroner obrátil se k mluvčímu a řekl pak silným hlasem, aby ho každý mohl slyšeti: “Obyčejně poskytuji každému obviněnému příležitost, aby mohl svědky

Slovský ruský malíř
V. V. VERESČAGIN.
zahynul 12. dubna 1904.

dokázati svou zachovalost, leč u vašeho otce toho nebylo třeba, neboť každý člen poroty jest osobně s vaším otcem znám a mimo to jsem chtěl sám ve svém návodu k porotě poukázati na bezúhonnou dosavadní jeho pověst." A pak koroner obrátiv se opět k porotě, pravil: "Pánové porotci, vy máte před sebou případ, který vyžaduje vašeho nejbedlivějšího uvážení. Zde stojí před vámi obviněn muž, jehož jste až dosud znali jako poctivého, pracovitého dělníka a řádného otce rodiny a spoluobčana, jenž pojednou jest obviněn z hrozného zločinu. Jest to neblahá událost, že svědectví jest v celku tak neúplné, ale vzdor tomu nesmíte bráti v úvahu dosavadní bezúhonnou pověst obviněného a musíte souditi dle podaného svědectví. Jest to úplně možné, že i ten nejřádnější člověk v okamžitém vzrušení mysle mohl se dopustiti zločinu, z něhož jest obviněn Kalde. Musíte však též uvážiti, že obviněný nenalézá se před soudem a že výpovědi jeho zasluhují téhož uvážení, jako výpovědi státních svědků. Pánové porotci, odeberte se do vedlejšího pokoje, abyste mohli vynésti rozsudek dle vašeho poctivého mínění."

Porotci vstali a odešli jeden po druhém do vykázaného jim pokoje, aby se dohodli na rozsudku. Netrvalo však dlouho a opět se navrátili. Henry Kolda povstal a se srdcem tlukoucím očekával, k jakému rozsudku porota dospěla.

"Pánové porotci," tázal se koroner, "vynesli jste rozsudek?"

"Ano!"

Koroner porotce odpřísáhnul a předseda jich oznámil toto rozhodnutí:

"Dle náhledu této poroty, svědectví před námi podané naznačuje, že život Myrona Canfielda skončen byl násilnou vraždou, spáchanou Jamesem Kaldem. Avšak porota shoduje se též v tom náhledu, že Treanor, který nyní jest neschopen podati jakékoliv svědectví, následkem svého duševního stavu, mohl viděti něco, co by mohlo sloužiti za přímé svědectví a dokázati úplně vinu, neb nevinu Kalde-ovu a proto doporučujeme, aby Kalde byl držán ve vězení a vyčkal zde průběh Treanorovy nemoci."

Distriktní návladní pokynul hlavou na důkaz, že souhlasí s tímto výrokem poroty a okolo úst Henryho objevil se slabý úsměv naděje.

"Mohli bychom složit zámku za otce?" tázal se mladý Kolda distriktního návladního.

"Nikoliv, on jest obviněn z vraždy prvního stupně a zákon nedovoluje, aby připuštěn byl k záruce."

Henry nemoha déle opanovati své vnitřní pohnutí, raději vyšel z pokoje a spěchal ku své sestře, aby ji sdělil smutnou tu novinu.

Helena jakmile zahlédla bledou, zsinanou jeho tvář, tu propukla v pláč a zvolala přerývaným hlasem: "Porota ho uznala vinným, není-li pravda, Henry?"

"Ano!" vzkřikl Henry rozhořčeně a dodal: "Je to hanba, neboť vsadím na to svůj život, že otec nezabil Mr. Canfielda. Avšak všechno nepřímé svědectví jest proti němu a nyní bude odveden do Utica do vězení. Jestli se chceš s otcem rozloučiti, tu si spěš."

Helena sklesla na sesli a křečovitě plakala.

"Nepodávej se bolu," pravil k ní měkce Henry, obejmuv ji kolem šije. "Oni nemohou otce odsouditi na základě výroku koronerovy poroty. Seženeme pro něho nejlepší právníky, obětujeme všechno, abychom dokázali jeho nevinu. A on jest nevinen jako že my dva jsme nevinní!"

"Jaká to hrozná rána nás zastihla!" nařikala Helena.

"Nech nářku, ten nám nezpomůže," pravil k ní Henry. "Pojď raději, abychom otce ještě zastihli. Ukažme lidem, že nevěříme v jeho obvinění."

Helena si opláchlá od pláče opuchlé oči studenou vodou a vzavši klobouček na hlavu, spěchala s bratrem k residenci Canfieldově.

Na cestě všude byla jim projevována sympatie, neboť vzdor tomu, že mnozí věřili, že Kolda mohl spáchat strašlivý ten zločin, tu přece jen každý, zvláště s Helenou, cítil upřímnou soustrast.

Do residence přišli oba v tom okamžiku, když otec jejich odváděn byl konstablem a policistou z Utica ke kočáru, v němž měl být dopraven do vězení.

Když je starý Kolda zahlédl, tu zamžené oči jeho zasvítily radostí.

"Kdo jest ta dívka, která jde s mladým Kaldem?" tázal se Alvin Canfield svého bratrance. "Jest to dcera starého Kaldeho?"

"Ano, to jest Helena," odvětil Richard a dodal: "Ač otec její jest snad vrahem našeho strýce, tu přece cítím se k ní připoután více nežli kdy jindy."

Alvin na to neřekl ani slova, ale obrátiv se, upřeně se zadíval na Helenu, jež se přemáhala, aby na tvář svou vykouzila úsměv, ač oči její byly plné slzí.

"S bohem, tati," pravila Helena k svému otci, libajíc a objímajíc ho. "Já vím, že's nezabil Mr. Canfielda, neboť ty's nikdy neublížil ani kuřeti. My nasadíme všechno, abychom dokázali tvou nevinu. Buď statečným, tati, a pamatuj si, že tě nikdy neopustíme."

Kolda se rozplakal jako malé dítě.

Pak políbil Helenu v čelo i ústa a řekl k ní měkce: "Ne tak k vůli mně, ale hlavně k vůli vám si přeji, aby dokázána byla má nevinu. Buď s bohem, mé drahé, dobré dítě!"

Pak se Kolda obrátil k Henrymu a napomínal ho: "Ať si se stane se mnou cokoli, Henry, dej pozor na Helenu. Opatruj ji před vlky!"

Poslední tuto větu pronesenou s důrazem, zaslechl Alvin Canfield.

Koldovi nařizeno, aby vsednul do kočáru, policista a konstabl přisedli k němu a za chvíli kočár vraty vyjel do ulice.

Helena s Henrym pomalu ho následovali.

"Nebyla by to roztomilá žínka?" tázal se Richard svého bratrance.

Ten chtěl mu prudce odpovědět, ale v čas ještě odpověď svou zadržel. Jakási kyselost počala se rozlévat v srdci Alvinově proti Richardovi. Oba mladí muži stáli chvíli mlčky a pak pojednou pravil Alvin: "Richard, ten muž nezabil našeho strýce Myrona."

"Proč?" tázal se Richard.

"Nevím, ale zdá se mi, že jest nevinen a přičiním se, abych to dokázal."

"Okolnostní a to velmi vážné svědectví jest však proti němu," namítal Richard, "a distriktní návladní jest o vině jeho přesvědčen."

"To na mém náhledu nic nemění. Okolnostní svědectví jest proti němu, ale vzdor tomu nemusí býti ještě vinen," řekl s důrazem Alvin a myšlenka ta nedala mu pokoje a pronásledovala ho tou měrou, že se rozhodnul, že bude co nejdříve psáti pro svého kolegu Lundina, aby přijel do Canfield Mill a pomohl mu rozluštit záhadné tajemství vraždy strýcovy.

GUSTAV JAR. SCHULZ,
zemřel 21. srpna 1908.

HLEDÁNÍ PRAVDY.

Po pohřbu Myrona Canfielda otevřena byla právníkem Shortem poslední jeho vůle.

"Jest v celku velmi krátká," pravil právník k oběma synovcům zemřelého továrníka, "ale postačí."

Dle poslední této vůle dědictví Myrona Canfielda mělo býti spravováno oběma jeho synovci, a každému z nich měla náležeti polovice majetku, Myronem Canfieldem zanechaného. Pakli by se však oba dědicové ve společné správě nemohli shodnouti, tu měl být majetek po vzájemném dohodnutí obou prodán a výtěžek stejným dílem rozdělen. Hotovost zemřelého rozdělena byla taktéž na dva stejné díly, po odražení některých menších odkazů, které Myron Canfield zanechal svým věrným sluhám a některým starším dělníkům, mezi nimiž byl také Kolda, jemuž Canfield odkázal \$1.000.

Bylo patrné, že Richard Canfield s touto poslední vůlí svého strýce nebyl spokojen. Patrně očekával, že se stane jediným dědicem strýcova velikého jmění a nyní se musel dělit o ně se svým bratrancem, k němuž neměl příliš mnoho lásky.

Alvin byl však odkazem strýcovým nanejvýš potěšen a také se s tím neskrýval.

"Jest to v zájmu nás obou," pravil k Richardovi, "abychom se přátelsky snášeli. Vy jste odborníkem a zůstanete tedy pánem v továrně, to se samo sebou rozumí."

Richard se jaksi nuceně usmál a přemáhaje své zklamání, pravil: "Myslím, že budeme spolu vycházeti dosti dobře."

A dle zevnějších známek se také skutečně zdálo, že oba spolu vycházejí dosti dobře. Alvin i Richard bydleli ve strýcově residenci a hospodářství v ní vedeno bylo tímtež způsobem, jako za starého Canfielda.

Alvin se počal seznamovati s prací v továrně a záhy poznal aspoň některé důležité její základy. Dělníci k němu cítili více přichylnosti, nežli k Richardovi, jenž byl úsečným a odměřeným vůči zaměstnancům.

Henry Kolda pracoval opět u svého stavu, jako před tím, a Helena obstarávala skromnou domácnost, jako dříve.

V Canfield Mill po slavném pohřbu Canfieldově se vrátilo všechno do starých kolejí, a lidé pomalu zapomínali na tragedii, která se tak krátce před tím udála.

Jen tři osoby nemohly a nechtěly zapomenouti a to byla Helena, její bratr a Alvin Canfield, v jehož nitru uzrálo rozhodnutí, že musí tajemství strýcovy smrti vypátrati, stůj co stůj.

Jedno odpoledne Alvin v myšlénkách zabloudil v onu stranu, kde ležel domek Koldův. Helena ho zahlédla a v tom okamžiku vzniklo v ní jakési rozhodnutí. Vyběhnuvši ven, zavolala: "Mr. Canfield, odpusťte, že vás vyrušuji, ale máte-li chvíli času, přála bych si s vámi promluvití."

"Zajisté, slečno Kalde," odvětil Alvin zdvořile, vstoupiv do vnitř zahrádky. "Čím vám mohu posloužití?" tázal se dívky, usedaje na její pozvání na houpák.

"Přála bych si s vámi promluvití o mém otci," odvětila Helena a oči se jí mimovolně zalily slzami.

"S radostí vás vyslechnu."

"Dovolte mi však dříve otázku. Věříte, že otec můj zavraždil vašeho strýce?"

"Svědectví při inkvestu bylo vesměs proti němu," odvětil Alvin, "já osobně však jsem cítil s ním jakousi sympatii."

"Děkuji vám," pravila Helena vroucně a pokračovala. "Henry byl navštívit otce ve vězení a ten se mu znovu zapřísáhal, že zločin ten nespáchal. My známe našeho otce a víme, že by pravdu před námi neskrýval, i kdyby byla sebe

hroznější. My však sami nemůžeme nevinu jeho dokázat. Váš bratranec Richard jest proti mému otci zaujat a o vině jeho přesvědčen. Distriktní návladní, s nímž Henry mluvil, jest také o vině otcově přesvědčen a řekl Henrymu přímo, že vykoná povinnost, kterou mu ukládá zákon. Tak všechno jest proti ubohému otci, ale vzdor tomu jsem jista, kdyby někdo se ho ujal, kdo má dosti vlivu a moci, že by strašlivý osud, který se zdá být v tomto okamžiku nezvratný, se ještě dal od něho odvrátiti. Mimovolně cítím k vám jakousi důvěru," pokračovala Helena upírajíc své krásné oči prosebně na Canfielda, "nemohl byste nám pomoci k očištění otce z hrozného toho obvinění? Nežádám od vás nic jiného, Mr. Canfielde, nežli abyste pomohl nám zjistit pravdu. Otec má být souzen na podzim v Utica. Do té doby pátráním se mohou nalézt některá fakta, která mu mohou prospěti a která ho snad mohou zachrániti. Chcete nám podati svou pomocnou ruku k tomu?"

"Učiním s největší ochotou všechno, co budu moci," ujišťoval Alvin Helenu. "Pokud jsem byl zaměstnán při časopise v New Yorku, tu bylo mou povinností pátrati po pravdě a podařilo se mi odhaliti mnohé tajemství, které se zdálo na první pohled nerozluštitelné."

"Tedy nejen k vůli nám, ale k vůli pravdě samé, pomozte nám," prosila Helena vroucně uchopivši mladého muže za ruku.

"Spolehejte na mne," řekl Canfield, tiskna jí obě malé její ruce.

"Děkuji vám, děkuji vám," opakovalo děvče, hluboce dojata a dodalo: "To bude radostná novina pro Henryho, že se mi podařilo získati pro otce tak mocného přítele."

Alvin se rozloučil s Helenou zdvořilým pozdravem.

Dívka, celá rozradostněna, dívala se za nim a šeptala si: "Takový přítel již něco vydá!"

A nová naděj vzpružovala její srdce a činila ji mnohem šťastnější, mnohem spokojenější.

U večer téhož dne, kdy Alvin měl onu rozmluvu s Helenou, seděli oba bratrance v knihovně residence. Oba kouřili a vypouštějíce obláčky dýmu z vonných doutníků, mlčky se oddávali svým myšlénkám.

Na povrch panoval mezi oběma bratrance přátelský poměr, neboť každý z nich dovedl své pocity výborně zatajovati, ale uvnitř jeden k druhému pociťoval zvláštní nechuť.

Konečně Alvin přerušil skoro trapné to mlčení.

"Richard," pravil ku svému bratrance, "myslím, že bychom se měli společně o to zasaditi, abychom odhalili záhadné tajemství strýcovy vraždy. Já nejsem nikterak přesvědčen, že Kalde byl skutečně jeho vrahem."

Richard se usmál. "Já ale jsem," pravil k Alvinovi, "neboť to bylo zjištěno koronerovým inkvestem. Co můžeme v této věci dělat, když všichni svědkové vinu jeho nepřímo potvrdili?"

"To je sice pravda, ale vzdor tomu udání Kalde-ovo může se zakládati na pravdě. Náš strýc mohl být zabit někým v tom okamžiku, když Kalde odcházel. Vy jste byli tak jisti, že Kalde jest vrahem, že jste vůbec nikoho více nehledali."

RUSKÝ VELKOVÉVODA CYRIL.

"Ale v této malé osadě by se nemohl cizinec objeviti, aniž by nebyl upozorován a žádný z obyvatelů nezahlédl nějakou podezřelou osobu, která by byla vraždu mohla spáchat."

"Ah, nesmysl!" zvolal Alvin. "Vrah se mohl pohodlně ukrývat v některém houští a v noci mohl zmizeti tak nepozorován, jako byl přišel, neboť měl k tomu dosti času."

"Chcete-li ztrácti čas dokazováním nevinny Kalde-ovy, já proti tomu nic nenamítám," skončil tuto rozmluvu Richard, odcházející z knihovny.

Druhého dne zajel Alvin do Utica, aby promluvil s distriktním návladním. Ten probral s Alvinem ještě jednou všechny body svědectví a prohlásil, že jest více, nežli kdy jindy přesvědčen o vině Koldově.

"Vím, že okolnostní svědectví jest proti němu, ale já bych rád, aby vina jeho byla dokázána nade vši pochybnost, aneb aby zjištěna byla jeho nevinna."

Distriktní návladní na Alvina bystře pohlédl a pak pravil s důrazem:

"Co vězí ve vaší hlavě? Příkladáte snad zvláštní důležitost poznámce Kalde-ově o zamýšleném změnění poslední vůle, a domníváte se, že Richard mohl zavraždit Mr. Myrona Canfielda?"

"Oh, ne, dokonce ne," protestoval proti insinuaci návladního Alvin, "ani mi nenapadla podobná šeredná myšlenka. Vždyť ani nevěděl, co v poslední vůli je obsaženo, proč by se byl k vůli tomu dopouštěl takového zločinu?"

"Byla by to veliká nespravedlnost vůči vašemu bratranci, kdybyste se něco podobného domníval," řekl návladní vážně.

"Na Richarda nechci vrhati ani nejmenší stín podezření, ale nemohu se zhoštiti myšlenky, že Kalde jest nevinen. Chci dopátrati se pravdy stůj co stůj a učiním vše, abych se jí dopátral."

"To jest od vás šlechetné. Najmete si k účellu tomu zvláštního detektiva?"

"Snad sem dostanu někoho lepšího, nežli je detektiv. Jest to můj přítel Tom Lundin, s kterým jsem společně pracoval v New Yorku u novin. Nám podařilo se rozluštit tak mnohou záhadu a snad podaří se nám společně rozluštit i tuto."

"Přeji vám k tomu štěstí. Pakli však se vám nepodaří naléztí nějaké stopy, které by naznačovaly, že vrahem jest někdo jiný, nežli Kalde, tu vám za to ručím, že tento spravedlnosti neujde."

Alvin se rozloučil s distriktním návladním a odebral se do vězení ke Koldovi, s nímž měl dlouhou rozmluvu.

Odtud zašel k Dru. Butlerovi, který ošetřoval Treanora.

"Přál bych si vědět, doktore, zda-li jest nějaká naděje, že Treanor nabyde aspoň částečně svých zdravých smyslů, aby nám mohl poněkud naznačiti, co oné osudné noci viděl."

"To nám jedině čas může okázati," odpověděl doktor. "Treanor jest nyní úplným blbcem. Jest sice možno, že se může zotaviti, ale znaje jeho dřívější stav a jeho stáří, pochybuji, že se zotaví tak dalece, aby mohl podati před soudem nějaké souvislé svědectví."

"Ale vzdor tomu by nám mohl odhaliti něco, co by mělo k onomu zločinu vztah."

"To jest možné."

S tímto ujištěním lékaře Butlera odebral se Alvin k Treanorovu bratru do Moquoitu, aby se podíval na bývalého sluhu svého strýce.

James Treanor byl vysoký, vyschlý stařec, oči jeho byly zapadlé, údy jeho se chvěly a ze rtů vyrážel skoro neustále nějaká nesrozumitelná slova. Oči jeho hleděly tupě do prázdna.

"My se snažíme," pravil jeho bratr, zahradník, k Alvinovi, "vzbuditi v něm aspoň jiskru zdravého rozumu, ale dosud všechno naše namáhání bylo marné. Kdyby se nejednalo o to, že by mohl svým svědectvím vrhnouti nějaké světlo na

tu hroznou vraždu vašeho strýce, tu bych si raději přál, aby James byl pod zemí. Bylo by mu tam lépe."

"Ano, jeho svědectví může být nanejvýš důležité," odpověděl Alvin, "a opatrujte Jamesa, jak nejlépe můžete. Veškerá vydání, která s tím jsou spojena, mi rád vám nahradím a kdykoli budete něco potřebovat, přijďte ke mně. Myslím, že k němu povolám nějakého specialistu."

"Spolehněte na mne, Mr. Canfielde," ujišťoval zahradník Alvina, "my budeme opatrovatí Jamese jako oko v hlavě."

Alvin se navrátil domů a zasednuv ke psacímu stolku, počal psát tento list:

"Drahý Tome:

Myslím, že obvyklý čas Vašich prázdnin se blíží a pakli je Vám možno, vyžádejte si dovolenou ihned a přijďte ke mně bez prodlení. Potřebuji Vás nutně, neboť záleží mi na tom, abychom společně odhalili záhadu vraždy mého strýce. Jsem přesvědčen, že se nám to podaří. Alvin."

Za dva dny Tom Lundin byl již v Canfield Mill.

"Halo," zvolal na Alvina, který ho na nádraží očekával. "Jste vy hlavním mandarinem v hezoučkém tomto místěčku?"

"Ne hlavním, ale polovičním," odpověděl Alvin se smíchem na otázku svého přítele. "Pojďte jen, já vás představím té druhé polovici," dodal žertovně.

"Jak? Snad nejste již ženat?" vzkřikl Lundin udiveně.

"Oh, dosud ne, ta druhá polovice jest můj bratranec a společník," vysvětlil Alvin svému příteli.

V tom okamžiku Richard jel v lehounkém, elegantním kočárku kolem nádraží a když spatřil Alvina rozmlouvajícího s Lundinem, tu tvář jeho se hrozně stáhla. Trvalo to jen okamžik, ale Lundin škaredý ten pohled přece zachytil.

"To jest můj bratranec," vysvětloval Alvin bývalému svému kolegovi.

"Hm. To je on?" pravil úplně lhostejně Lundin. V jeho nitru však pojednou jakási nechuť vznikla proti Richardovi, který tak pyšně a vyzývavě se choval. — — — — —

PAVOUK ROZPŘÁDÁ SÍŤ.

Jednou k večeru stála Helena u zahradních vrátek, očekávajíc svého bratra. V továrně se v létě práce končila o páté hodině. Z myšlének, do nichž se ponořila, byla pojednou vyrušena klusotem koně. Richard Canfield v kočárku svém se blížil k domku Koldovu a spatřiv Helenu, zdvořile ji pozdravil. Zdálo se, že mine domek, aniž by zastavil, pojednou však trhnul opraťmi, kůň zamířil k chodníku a Richard vyskočil z kočárku. Uvázav koně ke stromu, klidně se ubíral k Heleně. Ta byla nanejvýš překvapena, neboť se nesečkala s Richardem tváří v tvář od onoho dne, kdy zamítla jeho ruku.

Když viděla ho blížiti se k ní, tu chtěla vběhnouti do domku a tam se uzavřiti, pak si ale vzpomenula, že existence Henryho a existence její závisí na onom muži a proto ho nechtěla útekem před ním uraziti.

"Dobrý večer, Heleno," pravil k ní Richard. "Viděl jsem vás sice při koronerově inkvestu a na pohřbu strýcově, ale neměl jsem příležitost s vámi promluvití,"

HENRY C. PAYNE.
generální poštámistr Spoj. Států.

započal mladý továrník rozmluvu. "Hněvate se na mne pro to, co jsem učinil?" — "Co tím myslíte?" — "Myslím, jestli se hněvate pro ono svědectví, které jsem podal při inkvestu proti vašemu otci."

"Pakli vaše svědectví bylo pravdivé, tu vám žádný nemůže proto zazlívati," odvětila Helena. "Ani můj otec by si nepřal, abyste byl lhal, třeba na tom závisel jeho život. Oh, proč jen můj nešťastný otec ten večer vycházel z domova!" zvolala žalostivě Helena a počala plakati.

"Člověk nikdy neví, co ho očekává," pravil k ní měkce Richard. "Osudu nám určenému nelze se vyhnouti. Hledte, jak mne samotného osud pronásleduje," pokračoval mladý továrník, "miluji vás z celé své duše, Heleno, a vy mou lásku zamítáte. A nyní, co potkalo vás ono hrozné neštěstí, tu miluji vás tím více. Třebas byste odmítala mou lásku, tu snad neodmítnete mé přátelství?!" řekl k ní něžně Richard.

"Já nikdy nezamítám nabízené mi přátelství, pakli toto jest upřímné," odvětila Helena, "ale o lásce mi, prosím, nemluvte. Pokud můj otec jest v tomto hrozném nebezpečí, tu by bylo hříchem, abych pomýšlela na lásku."

"Zjednali jste již vašemu otci právníka?" tázal se Richard, zabočiv na jiný předmět.

"Ano, Henry vzal tři nejlepší právníky, ale to pohltilo téměř všechny naše úspory."

"Pakli věříte, že jest nevinen, tu jest vaši povinností učiniti pro něj všechno možné, ale..."

Helena nedala mladému muži dokončiti. "Vím, že vy jste přesvědčen o jeho vině a přec nemůžete říci, že by můj otec byl někdy spáchal jediný nešťastný čin," zvolala trpce.

"Nehněvejte se na mne," prosil Richard, "nechtěl jsem vám ublížiti; věřte, že bych za to dal pravou svou ruku, kdybych vám mohl pomoci, neboť stále ještě doufám, že jednoho dne budu vás moci nazývati svou žínkou."

Helena mlčky zavrtěla hlavou a zahleděla se do země.

"Mimo to chtěl jsem s vámi mluvit ještě o něčem jiném," pokračoval mladý továrník, "Henry počíná pít, není-li pravda?"

Helena se zasmušila, neboť to byla pravda. Od inkvestu Henry ztrávil většinu prázdného času svého v nálevně hotelu a pak, když přišel domů, tu rozohněn jsa požitymi lihovinami, obyčejně zuřil nad neštěstím, které je potkalo.

"On v opilství mluví často jako blázen a doslechl jsem se, že onehdý vrhal na mne nepřímou podezření, že já jsem mohl zavraždit nešťastného mého strýce. Věřte mi, Heleno, nebýt vás, tu Henry by nepracoval v továrně ani hodinu."

"Oh, Mr. Canfelde," zvolala mladá dívka, "Henrymu podobné obvinění nevyklouzlo nikdy ani ze rtů!"

"Možná, že ne před vámi, ale před jinými osobami ano. Bylo mi to dořešeno z několika stran a od spolehlivých lidí. Mně podobné nesmyslné řeči sice neuškodí, ale vzdor tomu není mi to milé."

"Požádám ho, aby byl pro příště opatrnějším."

"To učiníte dobře. A přemýšlejte, Heleno, o tom, co jsem vám navrhnul. Svolíte-li k nejsladšímu přání mého života, tu se přičiním, aby váš otec byl osvobozen."

"Kdybyste mně skutečně chtěl svou lásku dokázati, tu byste nejprve hleděl očistiti mého otce z hrozného obvinění," namítala Helena.

"Nesmím vás však déle zdržovati," podotknul mladý továrník, podávaje Heleně při odchodu svou ruku a v tom, když tato ji uchopila, tu uchvácen vášní, přivínil mladou dívku k sobě a násilím vtisknul jí polibek na rty. Helena slabě vzkřikla a nežli Canfield mohl vtisknouti druhé políbení na malinové rtíky mladé dívky, tu byl uchopen za límec kabátu a odhozen do ulice.

Canfield zesinal a změřil odvážlivce, který ho takto pohanil, nenávistiplným pohledem. Byl to Henry, jenž se právě navracel z hotelu.

"Jest to jednání čestného muže?" zvolal Henry na vztekem chvějícího se továrníka a nežli Richard Canfield se mohl postavit k obraně, tu Henry mu zasadil ránu pěsti pod bradu a továrník se skácel do prachu ulice.

"Za tohle se s vámi sčítuji, proklatý žebráku," sípal Canfield, zvědáje se.

"Jestli vás, vy hade, uvidím ještě jednou plížití se kolem našeho domku, tak vám přísahám, že vám všechny kosti v těle přelámu," hrozil Henry.

"Mizerný chlape," zvolal Canfield, skřípaje zuby, "kdybych se neobával skandálu, tu bych vás zastřelil jako psa."

"Cože?" zařval Henry, hodlaje se znovu vrhnouti na Canfielda, avšak Helena zavěsila se mu kolem šíje a prosila ho:

"Henry, neuvaluj na nás větší ještě neštěstí, nežli v kterém již jsme, panatuj na otce!"

"Máš pravdu, Helo," řekl Henry a obrátil se ku Canfieldovi. "Nyní se kličte odtud, Richard Canfielde, a více se u nás neokazujte!"

"To bude záviset na mé vůli. Ale vy se, Henry Kalde, více neokazujte v továrně. Přijďte si zítra pro výplatu!"

S těmi slovy mladý továrník vsednul do kočárku a prásknuv do koně, rychle odjížděl.

"Ach, Henry," zaplakala Helena, "co se stane s námi?"

"Ať se stane cokoli, ale takové bídácké jednání jsem nemohl nechat nepotrestáno. Ostatně, s ním nejsem ještě úplně hotov," dodal hrozivým hlasem Henry.

"Tys měl být přece jen rozvážnějším, viš, že potřebujeme nyní každý cent. Ovšem, od Canfielda to nebylo gentlemanské jednání, ale kde nyní nalezněš práci?"

"Oh, o to se nestarej, na Oriskaně je také prádelna, já si práci najdu, o to nemám starost."

Hněv Richarda Canfielda se nezmírnil cestou k továrně, naopak ještě se zvětšil a továrník proklínal a sliboval Henrymu svou pomstu. Tu ránu mu draze zaplati! bručel si k sobě, "a Helena musí být mou, již proto, abych těm žebrákům okázal, že jsem zde pánem já. A až se mi podá, pak..." Canfield nedokončil, ale jizlivý úsměv na jeho tváři naznačoval, co chtěl říci.

Henry druhého dne zašel do továrny a vyzvednul si od pokladníka náležející mu mzdu. Alvin Canfield byl náhodou v pisárně a zavolav Henryho k sobě, tázal se ho: "Co pak se stalo, že jste přestal pracovat?"

"Já nepřestal, ale musel jsem, byl jsem propuštěn," odvětil Henry.

"Propuštěn, a proč?"

"Nalezl jsem vašeho bratrance násilím libajícího mou sestru a dal jsem mu něco na pamětnou. Nu, a za to jsem ztratil "džab"."

"Byl by Richard skutečně podobného negentlemanského jednání schopen?" zvolal Alvin s nevolí a dodal: "Je mi líto, že odcházíte, ale snad se věci později nechají urovnati."

"A co jest s Mr. Lundinem? Pořádilo se mu již nalézt nějakou stopu?" tázal se Henry.

"Bohužel, dosud ani nejmenší, ale vzdor tomu se nevzdáváme naděje."

DR. HERZL.

"To jsem rád," řekl Henry a doložil: "Mr. Canfielde, musím se ohlédnouti někde po práci, zde nemohu zůstat. Mám k vám úplnou důvěru, Mr. Canfielde, a proto vás prosím, abyste, mezitím co budu pryč, chránil Helenu."

"S radostí, Henry. Budete-li někdy potřebovati nějakou pomoc, tu vite, kde mne máte hledati."

Henry Alvinovi poděkoval, oba mladí muži stisknuli si srdečně ruce a Henry navrátil se k Heleně.

Nalezl ji nařikající nad neštěstím, které pojednou rozrušilo klidný, šťastný jich život.

Sotva mladý tkadlec odešel z továrny, tu za nějakou chvíli zastavil před její pisárnou kočár; a z něho vystoupil Dr. Butler a ještě jiný starší muž.

"To jest Dr. Lindmore z New Yorku, specialista v nervových nemocích," představoval Dr. Butler svého kolegu oběma Canfielovým a vysvětloval dále: "Byli jsme v Moquoit a důkladně jsme vyšetřili stav Treanorův a Dr. Lindmore jest toho názoru, že bychom s ním měli provésti jistý experiment."

"Byl Treanor od té doby, co vražda byla spáchána, na těch místech, kde se udála?" tázal se Dr. Lindmore Richarda.

"Nebyl," odvětil tento. "Jeho bratr našel ho druhý den bloudícího kolem potoka a od té doby meškal u něho."

"Chci s Treanorem podniknouti pokus, který může mít dobré následky na jeho duševní stav," vysvětloval Dr. Lindmore. "Dáme ho dopravití sem a posadíme ho na ono místo, kde bezpochyby seděl, když se ona tragédie udála. To může na zatemnělého jeho ducha účinkovati takou měrou, že se mu paměť jeho aspoň částečně může vrátit. Jisté to není, ale za pokus to stojí," doložil Dr. Lindmore.

"Znamenitá myšlénka!" zvolal Alvin, "pošleme pro Treanora okamžitě."

"Oh, ne," přerušil ho Dr. Lindmore, "přivezeme ho v noci, zrovna v tu dobu, kdy vražda byla spáchána. To bude na něj mnohem více účinkovati, neboť mu všechno bude připomínati onu noc, která ho oloupila úplně o jeho rozum."

Tak se také stalo. Treanor byl z Moquoitu přivezen a posazen do lenošky v koutku verandy, kde obyčejně sedával.

Oba lékaři, Alvin a Richard a Lundin ho pak z úkrytu pozorovali.

Tupé oči starcovy zíraly nejprve do prázdna, pak ale počaly blouditi od předmětu k předmětu, jako oči malého dítěte, které se chce seznámiti se svým okolím.

Richard Canfield upřeně pohlížel na starce a zrak svůj skoro zabodával do tváře jeho, jako by chtěl z ní vyčísti, co se v mozku starcově děje.

Po několik minut v Treanorově blbém, zakaleném pohledu nebylo žádné změny, pojednou však svaly v jeho tváři počaly pracovati a oči jeho se zjasňovaly. Treanor patrně se snažil zachytit jakousi myšlénku, která kdysi v mozku jeho utkvěla a opět se ztratila.

"Nyní vystupte do měsíčního světla, aby vás Treanor mohl spatřit," nařizoval Dr. Lindmore Richardovi.

Ten uposlechl a postavil se poblíže verandy, jak mu lékař kázal.

Oči Treanorovy se obrátily ke Canfielovi, stařec se viditelně zachvěl, ruce jeho křečovitě se zachytily opěradel lenošky, jako by chtěl povstati, pak ale z úst se mu vydralo zachroptění a on sklesnul na podlahu verandy a z úst vystoupila mu pěna.

"Experiment se povedl," řekl radostně Dr. Lindmore, spěchaje ke starci, který ležel v bezvědomí na verandě. "Treanorovi se buď paměť vrátí a on nám poví, co viděl aneb do rána zemře. Kde spával obyčejně?" tázal se pak Richarda.

"V létě obyčejně v této lenošce," odvětil tento. "Měl sice svůj pokojík, ale tam spával pouze v zimě."

"Dobře, upravíme mu postel zrovna zde. Pakli se zotaví z toho záchvatu, tu se mu paměť jeho vrátí. Nechte ho jen klidně odpočívat a nerušte ho, až sám přijde opět k sobě. Kdyby se stalo něco zvláštního, telefonujte Dru. Butlerovi."

"Budeme se řídit dle vašich rozkazů, pane doktore, a doufám, že ubohý Treanor zůstane na živu, aby nám mohl sdělit, co o tragedii ví."

Stařec celý den ležel v bezvědomí. Nadešla noc a on se dosud z mrákot svých neprobudil.

"Máme ho v noci střežit?" tázal se Alvin svého bratrance.

"K čemu?" odvětil tento. "Přijde-li k vědomí, tu pozná, kde se nalézá, a zůstane zde. A nepřijde-li, tu střežit mrtvolu není jistě žádná příjemná věc."

"To je pravda," souhlasil s Richardem Alvin a doložil: "Co ho asi přivedlo do toho děsného záchvatu?"

Richard pokrčil rameny a neodpověděl. Každý z nich pak odebral se do svého pokoje.

Alvin, jsa zvyklý na noční novinářskou práci, obyčejně spával ráno nejlépe, ale tentokrát vzrušení mu překazilo jeho spánek a on obléknuv se, pospíchal na verandu, aby se podíval, jak se daří Treanorovi.

Překvapen zůstal státi u postele. Stařec v ní nebyl. Alvin skokem běžel do pokoje svého bratrance a vida, že ten ještě spí, silně nim zatřásl.

Richard otevřel ospale oči a upřev je na Alvina, tázal se: "Co se stalo?"

"Treanor zmizel!" odvětil Alvin chvějícím se hlasem.

Richard vyskočil z postele a počal se rychle oblékati. Alvin mezitím spěchal do pokoje ku svému příteli Lundinovi, ale nenalezl ho.

To ho poněkud upokojilo. Navrátil se k Richardovi a pravil mu: "Nemusíte spěchat, možná, že Lundin jest se starcem někde na procházce, aby ho poněkud osvěžil."

Richard se obléknul a oba sešli na verandu. V tom Lundin vešel železnými vraty do parku. Oblek jeho byl zamazán a bledá jeho tvář prozrazovala, že se mu muselo něco neobyčejného přihoditi.

"Kde jest Treanor?" tázal se ho Alvin nedočkavě.

"Treanor leží na břehu potoka mrtev," odvětil Lundin. "Šel jsem se na něj dnes ráno podívat a když jsem ho nenalezl v posteli, tu jsem ho počal hledati v okolí a konečně jsem našel jeho mrtvolu. Tělo jeho leželo v mělčině, kde teče asi stopa vody a hlava jeho ležela na břehu."

"On se tedy neutopil?" zvolal Alvin k reporterovi.

"Nikoli, Treanor byl zabit! V lebce jeho našel jsem hlubokou ránu, velikou asi jako polovic mé pěstě, která mohla být způsobena nějakým ostrým lamenem."

"Můj bože, jaké to nové záhadné tajemství!" vzkřikl Alvin a uchopil Lundina za ruku, táhnul ho do svého pokoje.

• "Kdo to asi spáchal?" tázal se chvějícím se hlasem Lundina, když byli sami. Ten pokrčil rameny, pak ale prohodil: "Možná, že Henry Kalde!"

GUVERNÉR LAFOLLETTE.

BYLA TO VRAŽDA, ČI NEŠŤASTNÁ NÁHODA?

Celý Canfield Mill se nalezal v horečném rozčilení. U potoka, kde ležela mrtvola Treanorova, shromáždila se skoro celá osada. V továrně se nepracovalo.

Alvin Canfield byl zdrcen, neboť v nitru jeho počaly se ozývatí výčitky, že částečně smrt Treanorovu zavinil tím, že ho v noci nestřežil.

Mrtvola Treanorova byla několika dělníky zvednuta a odnešena do residence. Zrovna ve spánku nalezala se rána, která způsobila starcovu smrt. Byla tříhranná a dosti hluboká.

Alvin, Richard i Lundin se zadívali na zsinalou tvář starcovu a hlavami jich asi stejná prolétla myšlenka: "Jaký vztah tato nová tragedie má na starou, která dosud nebyla rozluštěna?"

Alvin se odebral k telefonu, aby oznámil Treanorovu smrt Dru. Butlerovi.

"Treanor nalezen byl dnes ráno na břehu potoka mrtev," počal mluvit Alvin k Dru. Butlerovi.

Ten ho přerušil touto větou: "Přijedu tam okamžitě."

"Byla to vražda, aneb to byla nešťastná náhoda?" Touto otázkou se obírali Alvin, Richard i Lundin, jež nejvíce záhadná smrt Treanorova zajímala.

"Zdá se mi, že to byla nešťastná náhoda," pravil Richard. "Treanor patrně se probudil z mrákok a vyskočiv z postele, šel zase k potoku, kde již bloudil dříve a tam upadl na nějaký ostrý kámen, jak naznačuje zvláštní jeho rána a to přivedilo jeho smrt. Treanor byl náruživým rybářem a proto ho potok k sobě vábil."

"Vaše theorie, Richarde, může být zcela správná," řekl na to Alvin, pohlížeje na Lundina, "aspoň pokud nemáme jiné vysvětlení Treanorovy smrti."

Lundin odvrátil svou hlavu, neboť tušil, co se děje v nitru Alvinově. Jeho otázka, kterou k němu učinil časně z rána, mu dokazovala, že Alvin se bojí svých vlastních domněnek.

Pakli Alvin byl přesvědčen, že Treanor byl zabit, jak z jeho otázky vysvítalo, proč souhlasil s teorií Richardovou, že smrt Treanorova přivedena byla nešťastnou náhodou?

Bylo to proto, že v srdci jeho vznikla láska k té podivuhodně krásné české dívce, s tím smutným obličejem, jež tak lnula ku svému otci? A z lásky k ní chce snad zakrývatí zločin jejího bratra, aby ji nezpůsobil ještě větší žal?

Takové myšlenky kolovaly mozkiem reporterovým a on nervosně kousal do špičky doutníku, který držel nezapálený v ústech.

Lundin sám byl pevně o tom přesvědčen, že stařec neztratil svůj život nešťastnou náhodou, ale že byl zabit. Kde však naléztí důkaz k této domněnce? On byl v nitru svém jist, že ho zabil někdo, kdo se obával svědeckví Treanorova, které mohl tento podati, kdyby se byl ze záchvatu zotavil.

Starý hlídač počal na věži svolávatí zvonem lidí do práce, strojníci pustili parní sílu, Richard pokynul lidem, aby se odebrali do továrny a ti šeptajíc mezi sebou, vcházelí do vnitř. Richard je následoval.

Když se Lundin octnul s Alvinem o samotě, tu pravil k němu: "Věřite té theorii o nešťastné náhodě?"

Alvin mu pohleděl přímo do tváře a řekl: "Proč ne? Vypadá to zcela přirozeně, že Treanor mohl takovým způsobem zahynouti."

Lundin se usmál a odvětil: "Vy jste změnil svůj náhled, Alvine. Proč to asi? Či snad pojednou vaše srdce má na vás větší vliv, nežli vaše hlava? Dříve to aspoň nebývalo."

Alvin se lehce zapálil a pak řekl tiše: "Přeji si k vůli ní, aby to byla nešťastná náhoda."

Lundin pokynul hlavou: "Tušil jsem to," řekl a hned na to doložil: "To abych raději tedy zanechal všeho dalšího pátrání?"

"To jsem neřekl."

"A co chcete tedy, u čerta?"

"Nevím sám, Tom," řekl Alvin s povzdechem.

"Ta láska musí být přece jen mocná, že dovede změnit i tak silnou povahu, jakou jste vy, Alvine," smál se Lundin. "Nejdříve jste mne sem zavolał, abych vám pomohl dokázati nevinu otce dívky, do níž jste se zamiloval a nyní se chvíváte před faktem, že otec její skutečně zločin onen spáchal a že bratr její, aby zachránil svého otce před přímým svěděním Treanorovým, tohoto zabil."

"Můj bože!" zaseptal Alvin a bledá jeho hlava sklesla k prsoum. Lundin uhodl jeho myšlenky, které mu způsobovaly taková muka.

"Dovedu si představit váš duševní stav a sympatisuji s vámi," pokračoval Lundin. "Pracoval jsem skutečně neunavně na rozřešení té mystérie, v níž se smrt vašeho strýce halí a obávám se, že vina spočívá na pravém člověku. Co mám nyní dělat? Nechat všeho?"

Alvin hned neodpověděl na tuto otázku svého přítele, pak ale povstal a pravil pevným hlasem: "Pokračujte dále a najděte vraha, Tom, budete-li moci!" A tiše k sobě dodal: "Ubohá Helena!"

Richard vyšel opět z továrny a přiblíživ se k Lundinovi, pravil k němu: "Co budete dělat nyní?"

"To samé, co jsem dělal dříve," odvětil reporter, citě poněkud tajný výsměch z Richardovy otázky.

"To mnoho nevypátráte."

"Bude tedy lépe, najmete-li si detektiva!" odsekl mu Lundin.

"Nehněvejte se," chlácholil ho Richard, "já pouze žertoval."

V tom Alvin přerušil rozmluvu obou mužů zvoláním: "Hledme, konstabl přijíždí. Kdo pak mu asi již sdělil, co se zde událo?"

Konstabl seskočil s koně a přiblíživ se ke Canfieldům, pravil: "Doslechli jsem, že se zde stala nová tragédie. Starý Treanor jest prý mrtev?"

"Ano," odvětil Richard, "Lundin nalezl jeho mrtvolu dnes ráno v potoce."

"Byla to nová vražda, aneb nešťastná náhoda?" tázal se konstabl.

"Na to marně hledáme sami odpověď!" řekl Alvin.

"Prohlédnu si jeho mrtvolu," řekl konstabl, ubíraje se do pokoje, v níž byla uložena.

Asi za dvě hodiny za konstablem přijel advokát Short, aby jako vykonavatel poslední vůle Myrona Canfielda rozdělil mezi zaměstnance jeho některé menší odkazy, které jim zemřelý tovární zanechal. Smrtí Treanorovou byl nanejvýš překvapen, ale nejsa nikterak interesován v obhajobě ani v soudním pronásledování Koldy, souhlasil úplně s výkladem Richardovým, že se Treanor zabil náhodou.

Lundin mezitím se znovu odebral na ono místo, kde nalezl Treanora. Zapáliv si doutník, usedl na skalní výběžek u potoka a pohřžil se do hlubokého přemýšlení. Aníž by to sám věděl, počal mysliti nahlas: "U čerta, což pak tu záhadu nerozluštím?" pravil si sám k sobě. "V New

MARK TWAIN.

výtečný americký spisovatel a humorista.

Yorku jsem se zdarem odhalil několik podobných mysterií a zde sedím a nemohu nalézt ani nejmenší stopy, která by mne přivedla blíže k cíli. Kaldeovo postavení jest nyní nanejvýš kritické a není pochybnosti, že může být odsouzen na základě nepřímého svědectví.

"New svědčil, že ho viděl se sekerkou v ruce skláněti se nad starým Canfieldem. Toto svědectví samo postačí k jeho odsouzení."

Lundin se opět zadumal a když dokouril doutník, znovu počal uvažovati:

"Smrt Canfieldova a smrt Treanorova jsou úzce spojeny. Kdyby se byl Treanor zabil náhodou, tu byl by neměl tolik síly, aby se byl dostal do potoka, neboť rána v jeho spánku musela způsobiti okamžitou smrt. A kde mrtvola jeho ležela, tam není žádný kámen, který by byl mohl způsobiti onu tříhrannou ránu v jeho lebce. O tom není žádné pochybnosti, že Treanor byl zavražděn. Ale kým?"

Lundin kleknul na kolena a počal pozorně prohlížeti půdu kolem místa, kde Treanora našel a v měkké hlině břehu, zrovna u skaliny, která se táhla směrem k parku Canfieldovy residence, vypátral slabý otisk chodidla. "Jest to stopa, kterou tam zanechala noha Treanorova?" uvažoval reporte a se zdvojeným úsilím pátral dále. Od tohoto otisku lezl po kolenou, bedlivě prohlížeje, zda-li by nenašel něco, co by ho mohlo uvést na stopu vraha. Lundin vysoupal se klečmo na skalisko, které bylo na mnoha místech rozpukláno. Ani jedna z těchto rozpuklín a trhlin neušla jeho pozornosti, do každé nahlédl a každou prozkoumal. Byla to neúporná práce, ale Lundina neunavila.

Pojednou reporter slabě vykřikl a sáhnuv do jedné z rozpuklín skaliska, něco odtamtud vytáhnul a zvolal vítězoslavně:

"Jsem vrahovi na stopě!"

Byla to maličkost, již Lundin našel a pro každého jiného byla by snad zůstala bezvýznamnou, neboť to byl jen malý kousek odtrženého podpatku z mužské boty.

"Nyní si dovedu představit, jak vražda Treanorova byla spáchána," mluvil k sobě spokojeně důmyslný reporter, "vrah zabil Treanora na posteli a odnesl jeho mrtvolu k potoku a hodil ji tam, aby tím vzbudil dojem, že Treanor k potoku v horečce zabloudil a pádem se zabil. Břemeno bylo dosti těžké a vrah nechť se zanechal po sobě nebezpečné stopy, šel po skalisku a v jedné rozpuklině zachycen byl podpatek jeho boty a svrchní část s něj byla odtržena, aniž by to byl vrah v rozčilení pozoroval. Ostatně možná také, že tomu kousku kůže nepřikládal takovou důležitost, jakou skutečně má. Ten kousek podpatku může ho však přivést na šibenici."

Lundin se spokojeně vrátil, aby vyhledal Alvina a pochlubil se mu s důležitým svým nálezem. Toho však nenalezl, neboť odjel s právníkem Shortem do Útica, aby oznámil koronerovi smrt Treanorovu.

"Podívám se ke Kalde-ům," pravil si reporter sám k sobě, "a promluví s Helenou."

"Oh, Mr. Lundin!" zvolala k němu mladá dívka, sotva že ho spatřila, "není to hrozně, co se v Canfield Mill děje? Ubohý Treanor! Zabil se náhodou, či byla to nová vražda? A jaký mohl být asi účel této vraždy?"

"Dle mého náhledu byla to vražda," odvětil Lundin, posadiv se do houpáku, "a úmysl vrahův jest zcela jasný. Člověk, který zabil Treanora, obával se jeho svědectví, které mohl podat. Pracuji na odhalení této tajemné vraždy s celou energií a myslím, že vraha naleznu," dodal reporter sebevědomě.

"Přeji vám k tomu všem zdar!" řekla Helena, "neboť bezpochyby na tom závisí svoboda mého otce."

"Možná," prohodil reporter suše, přemáhaje pocit sympatie, který se v nitru jeho pro mladou, nešťastnou dívku probouzel. Pak s úsměvem doložil: "Přišel jsem vás prosit o jistou laskavost, slečno Heleno; vy víte, že jsem

z New Yorku odjel na rychlo a neměl jsem ani čas vzít si pár pořádných bot. A nyní ty jediné boty, které mám, potřebuji správkou a já nemám co vzít na nohy. Ani Richardovy, ani Alvinovy nemohu potřebovat, protože jsou příliš malé. Myslím však, že váš bratr má některé zásobní, které bych mohl zatím použítí." S těmi slovy ukázal Heleně podešve svých bot, které byly značně prošoupány.

"Oh, s největší radostí," odvětila Helena, "myslím, že Henryho boty můžete velmi dobře potřebovat, neboť máte asi stejné číslo. Sečkejte malou chvíli, Henry má ve své ložnici dva páry, přinesu vám je, vyberte si jeden z nich."

Za chvíli se s nimi vrátila a Lundin si jeden z nich vybral a zabalil je do čísla starých novin, které mu Helena podala.

"Mám povolení k návštěvě otce na zítřek," sdělovalo děvče reporterovi, "a těším se, že ho opět spatřím," dodalo a slzy zaleskly se jí v očích.

"Jak se mu daří?" tázal se Lundin. "Jest zdrav, neúčinkuje naň vězení?"

"Bohudík jest zdrav a od té doby, co jsem mu sdělila, že jste zde, abyste vypátral pravého vraha, tu jest také mnohem spokojenější. On praví, že novinářští reporterové jsou lepší nežli detektivové a spoléhá s pevnou důvěrou, že se dopátráte pravdy."

"Já spoléhám také," řekl s jistou sebe-důvěrou Lundin a rozloučiv se s Helenou, spěchal k továrně.

Richard Canfield ho náhodou zahlédl a s úsměvem se ho tázal:

"Co pak to nesete v tom balíčku? Vrahovu stopu?" dodal sarkasticky.

"Ne celou stopu," odvětil reporter, "ale našel jsem něco, co mne přivede bez vši pochybnosti na jeho stopu."

"A co je to?" tázal se Richard s jakousi zvláštní, přímo úzkostlivou zvědavostí.

"Kousek kůže z podpatku, která zůstala vězeti ve šterbině skály, když vrah vlekl mrtvolu Treanorovu k potoku. Nyní potřebuji pouze naléztí majetníka bot, z kterých onen kousek kůže byl utržen a budu mít vraha. Začal jsem hledati u Henry Kaldeho," vysvětloval reporter Canfieldovi.

"Mladý Kalde zde přece není," podotkl Richard.

"Hm, to na věci nic nemění. On mohl přijiti v noci zpět a tu samou noc mohl zase zmizeti."

"To je pravda," souhlasil Richard s reporterem, odcházejce.

Reporter ho zadržel. "Poslyšte," pravil k němu, "nezmíňujte se o tom Alvinovi prozatím ani slovem, až pokud nebudu mít faktum zjištěno nade vši pochybnost."

"Buďte bez starosti," odvětil Richard.

A skutečně dodržel slovo, nezminiv se svému bratranci o tom, že se Lundin nalézá na stopě vrahovně. Alvin se navrátil od koronera se slibem, že inkvest bude odbýván ve třech dnech, a zároveň dal dovození, že mrtvola Treanorova může býti pohřbena.

Téhož večera Helena seděla zamýšlena u okna a hlavu majíc podeprěnu

JOHN P. WALLACE, amer. inženýr. Jemuž svědčena stavba panamského průplavu.

o ruku, ani nepozorovala, že se pojednou otevřely vrátka u zahrádky a v nich se objevil jakýsi muž. Teprve když se mihnul kolem okna, tu ho poznala.

"Ah, Mr. Lundin, co vás k nám přivádí tak pozdě večer?"

"Přišel jsem vám navrátit ty boty," pravil reporter s úsměvem. "Své mám již spraveny a Henry by je mohl pohřešiti."

"Oh, dokonce ne, on má ještě jiné v zásobě," ujišťovala Helena reportera.

"Henry kupuje své boty stále u zdejšího obuvníka?" tážal se Lundin.

"Ano," odvětila Helena, nepostřehnouc žádnou důležitost v této otázce a dodala: "Odpusťte, že vás nezvu do vnitř, ale jest již příliš pozdě. Chcete-li se však posadit v zahrádce . . ."

"Oh, nikoli!" děkoval Lundin, "mám na spěch, chci ještě tuto noc se převědčiti, zakládá-li se mé podezření, které dnes ve mně vzniklo, na pravdě."

"A jaké jest to podezření?" tážala se dychtivě Helena.

"Prozatím to musí zůstatí mým tajemstvím, až přijde čas, tak se to dovíte."

A s těmi slovy, dáv dívce dobrou noc, Lundin rychle odešel. Helena pohlížela za ním a mimovolně její rty zašeptaly: "Kéž se mu podaří tu záhadu vraždy Mr. Canfielda odhaliti."

"A vzpomínajíc na svého drahého otce, Helena se zaslzenýma očima zadívala se do tiché noci.

"Hallo!" ozval se pojednou zvučný hlas z ulice.

"Tys to, Henry!" zvolala Helena radostně. "To jsem ráda, že's přišel, bylo mi zde tak smutno samotné," stýskala si.

"Kde se zde vzaly mé boty?" tážal se Henry, zahlédnuv je na okně, kam je Helena položila, když je reporter přinesl zpět.

"Oh, Mr. Lundin si je vypůjčil dnes ráno a teď večer je zase vrátil."

"Cože?" zvolal Henry překvapen. "Novinářský reporter, který vydělává více peněz za jeden týden, nežli já za celý měsíc, si vypůjčuje boty chudého dělníka? To mělo nějaký účel, Helo," doložil mladý muž a zamyslíl se.

"Jaký účel by to mohlo mít?" tážala se Helena.

"Já nevím," odvětil Henry a doložil: "Jsem notně unaven tou dvoudenní cestou, ale to nevadí, jen když jsem dostal práci, Helo. Za nějaký čas se odtud odstěhujeme, beztoho nemáme zde více žádné štěstí."

"Viš již, co se stalo s Treanorem?" tážala se dívka.

"Ano, slyšel jsem to na cestě a byl jsem nanejvýš překvapen. Co tomu říkají lidé?"

"Skoro každý jest toho náhledu, že ubožák v horečce vstal s lože a zabloudiv k potoku a tam se pádem zabil. Někteří, a mezi nimi je také Mr. Lundin, myslí, že Treanor byl zavražděn a že ten člověk, který spáchal tu vraždu, měl příčinu obávati se svědectví Treanorova a proto ho odstranil. Na každý pád smrt jeho je pro nás těžkou ranou, neboť svědectví jeho mohlo otce osvoboditi. Avšak my nesmíme zoufatí, Henry, Mr. Lundin mne ujistil, že zcela jistě nalezne vraha. Nějakou stopu již má."

"Kéž by se mu to podařilo!" vzdychnul Henry.

"Zůstaneš nyní zde, anebo odejdeš zase?" tážala se Helena svého bratra.

"Odejdu před východem slunce, neboť mám zítra začít pracovati. Přišel jsem si jen pro nejnnutnější potřeby a pakli shledám, že jest práce dobrá, tu pro tebe přijdu a odstěhujeme se tam úplně."

Helena i její bratr odebrali se na lože.

Druhý den časně z rána hlídač továrny nalezl mrtvolu reportera Lundina v zahradě blíž hlavní cesty. Hlava jeho proražena byla nějakým ostrým nástrojem a smrt musela následovati okamžitě.

Dělníci s bledými obličejí tísnil se u vchodu továrny, žádnému však ani nenapadlo, aby se dal do práce. Starý hlídač dnes ani nedal obvyklé znamení

zvonom, neboť jsa touto poslední vraždou celý ustrašen, vzdal se svého postavení.

"Mám toho dost," pravil k davu dělníků. "Já nechci zde čekat, až přijde na mne řada."

Když ještě dělníci stáli kolem továrny, rokující o této poslední vraždě, tu přihřel policejní vůz a z něho vystoupil náčelník policie z Utica s detektivem Terrillem. V parku se mezitím shromáždilo obyvatelstvo skoro celého městečka a mnoho vůkolních farmerů.

Náčelník policie s detektivem prohlédl důkladně místo, kde Lundinova mrtvola byla nalezena, vyslechli všechny svědky, již něco o vraždě věděli a zároveň si nechali vylíčiti ještě jednou podrobnosti vraždy starého Canfielda a pak po poradě asi hodinu trvajících, náčelník odejel zpět, zanechav na místě detektiva, aby hleděl za každou cenu vraha vypátrati. Terrill slíbil, že neustane, pokud se mu to nepodaří, leč záhy seznal, když opět všechno svědectví probral, že jest to úkol těžší nežli kterýkoli měl před tím. Nikde nebylo ani té nejmenší stopy, na kterou by se byl mohl pustit.

Vražda starého Canfielda učinila v městečku ohromnou sensaci, podezřelá smrt Treanorova rozechvěla obyvatelstvo, ale vražda reportera Lundina účinkovala příšerně na celý okres a na rtech každého visela otázka:

"Kdo jest tím tajemným vrahem?"

"Ti, kdož viděli mrtvolu Treanorovu, tvrdili, že rána v jeho hlavě podobala se na vlas ráně, jež zela v lebce reporterově, a tato okolnost zvyšovala ještě tajemnost a příšernost posledního zločinu. Jak to asi skončí?"

Kdo přijde na řadu po Lundinovi? Někteří z mladých Canfieldů? Tváře obou mladých mužů byly bledé, ale vzdor tomu v jich tazích jevila se odhodlanost a nikoli bázeň.

Dav se na ně díval a tvořil si o nich úsudek a rozmlouval mezi sebou, očekávaje, že snad něco bude vyneseno na jevo, co povede na stopu tajemného vraha, leč když schylovalo se již k večeru a zvědavost davu nebyla ukojena, tu tento se počal tiše rozcházeti.

Helena mezitím celá pobouřená procházela malou zahrádkou. Smrt Lundinova ji nesmírně dojala.

"Což každý, kdo snažil se nalézt pravého vraha Canfieldova, měl takto zahynouti?" uvažovala mladá dívka. Ona věděla z úst nešťastného reportera, že nalezal se na stopě vrahově a ten patrně obávaje se vyzrazení, zamknul ústa Lundinova na věky. Ačkoliv snášela dosud neštěstí, které ji potkalo, dosti statečně, tu tato poslední rána podlomila úplně její síly. Což měl otec její skutečně být odsouzen za vinu nespáchanou? Palčivá bolest naplnila celé nitro nešťastné dívky a ona hledala úlevu v pláči. Leč ani hojné proudy slzí neulevily stisnutému její srdci.

Mezitím v residenci Canfieldových seděl detektiv Terrill s oběma bratrance a probíral s nimi ještě jednou celou tragickou událost.

"Tato rána," pravil, "musela být způsobena jakýmsi zvláštním nástrojem a vrah musel být silný muž, neboť nástroj proniknul až do mozku."

GENERÁL KUROPATKIN, vojevoda ruský.

“Možná, že rána ta byla způsobena kamenem,” prohodil Richard.

“Možné jest to, ale ne pravdě podobné,” odvětil detektiv Terrill, “ta rána byla spíše zasazena nějakým ostrým kladivem.” — “Kladivem?” zvolali oba bratrance současně.

“Ano, to jest mé mínění. Viděl jsem taková kladiva, z nichž jedno mohlo být k tomu použito, ve vaší továrně,” pokračoval detektiv.

“To jest pravda,” přisvědčoval Richard. “máme tam v strojárně podobná kladiva se čtyřhrannou špicí.”

Alvin se mimovolně odvrátil.

“Bezpochyby, že Lundina zavraždil někdo z továrních zaměstnanců,” vykládal detektiv svůj náhled. “Ale který by to mohl být? Máte aspoň stín podezření na některého?”

Richard jen pokrčil rameny. Alvin krátce podotknul: “Nemám a ostatně nechci dnes více o tom myslet.” S těmi slovy odešel.

“Ubohý Tom!” vzdychal Alvin, ubíraje se do svého pokoje, “smrt jeho padá na mne. Můj bože, ještě sešilim z toho!” zaplakal a uvrhnuv se na pohovku, hleděl upokojiti hlas svého svědomí, avšak marně.

Richard mluvil ještě chvíli s detektivem a pak omluviv se mu, odešel.

Helena mezitím se dále oddávala myšlenkám, které ji mučily. V tom pojednou byla z nich vyrušena zaklepáním. Helena se zachvěla, ale hned se opět vzpamatovala a otázala se: “Kdo jest to?”

“Já, Richard Canfield!” ozvalo se z venčí, “musím s vámi ihned mluvit, Heleno. Je to něco velmi důležitého, co netrpí odkladu!”

Helena se okamžik rozmýšlela, pak vstala a otevřela dvěře.

TĚMĚŘ U KÝŽENĚHO CÍLE.

“Dovoďte, abych rozsvítila lampu,” pravila dívka, vedouc pozdního hosta do pokoje. Když to učinila, tu vyzvala Richarda, aby se posadil.

“Můj bože, jak jste bleďá! Snad nejste nemocná?” zvolal mladý muž, pohlédnuv do tváře Heleniny.

“Je to nějaký div, Mr. Canfelde? Vůbec se divím, že jsem ještě na živu po těch ranách, které mne poslední dobou potkaly,” pravila dívka trpce a sklesnula jako bez vlády do houpáku.

Richard ji uchopil za ruku a něžně ji hladil. Helena mu ji ale rychle vytřhla. “Mr. Canfelde, ušetřte mne!” řekla příkře.

“Nebuďte tak nemilosrdnou,” prosil továrník, “přišel jsem dnes k vám, abych vám pomohl ve vaší tísni, Heleno a zachránil vašeho otce a vašeho bratra,” dodal Richard, “a nežádám za to nic nežli trochu vaší lásky.”

“Co tím míníte?” vzkřiklo děvče a tváře její se zrůměnily hněvem. “Chcete mne urážeti?”

“Oh, nikoli, přicházím k vám v nejpoctivějším úmyslu,” ujišťoval Helenu mladý továrník, “neboť vaše štěstí je mi nade vše a jsem přesvědčen, že budete opět šťastna, až tyto mraky přejdou.”

“Co jste mínil těmi slovy, že chcete zachránit mého bratra?” přetrhla řeč Canfieldovi Helena.

“Víte, čím Lundin byl zabit?” tázal se místo odpovědi Richard.

“Nemám o tom tušení.”

“Byl zabit strojnickým kladivem z naší továrny.”

“Jest to možné?”

“A víte, proč Lundin byl zabit?”

“Jak bych mohla? Tuším však, že proto, poněvadž se nalezal na stopě vraha vašeho strýce.”

“Ano, a víte, co Lundin vypátral před svou smrtí?”

“On se mi sice zminil, že jest na stopě vrahově, ale určitého mi nic neřekl.”

"Jak vite, Lundin nalezl mrtvolu Treanorovu a později se odebral v ona místa, aby pátral po nějaké stopě a také se mu podařilo nalézt něco, co ho přivedlo na stopu vraha."

"A co to bylo?" tázala se Helena celá rozechvěna.

"Kus podpatku, který zůstal odtržen vězení v jedné stěrbině skalní, když vrah, zabiv Treanora strojnickým kladivem, vleknul mrtvolu jeho k potoku, aby ji tam hodil." Helena přitiskla si obě ruce na prudkou bolesti dmoucí se nadra a obličej její, již takbledý, zesinal.

"Lundin byl u vás, aby si vypůjčil Henryho boty, není-li pravda?" pokračoval mladý továrník.

"Oh, můj bože," zaúpělo děvče, "proč mám snášeti tuto trýzeň?"

"O tom neví nikdo, nežli vy, já a Lundin, a ten více nemůže mluvit. Pochopujete nyní, proč Lundin si přišel vydlužit bratrovy boty?" tázal se Richard.

Helena neodvětila, ale sklopivši hlavu, křečovitě zaškala.

"Můj bratranec, ani detektiv Terrill nemají o tomto nálezu Lundinově ani tušení, jinak by Henry byl již dávno zatčen. Osud vašeho otce, i vašeho bratra spočívá nyní ve vašich rukou."

"V svých rukou?" tázala se Helena mroucím hlasem.

"Tak jest, a vysvětlím vám to," odpověděl Richard. "Proti vašemu otci není žádných přímých důkazů, že zabil mého strýce. Okolnostní svědectví jest sice proti němu, ale bude-li mít výborné právníky, tu může být beze vši pochybnosti zachráněn, zvláště postavím-li se já na jeho stranu. Ale o tom není pochybnosti, že Henry zabil Treanora a Lundina."

"Pro bůh vás prosím, neříkejte to," zvolala Helena, spinajíc ruce. "Nechci, nemohu tomu věřit; Henry by neublížil ani kuřeti!"

"To je možné, ale mnohdy okolnosti dovedou udělat z člověka vraha. Henrymu záleželo na tom, aby váš otec byl uznán za nevinna a k vůli tomu se patrně dopustil vraždy Treanora, obává se, že by mohl podati přímé svědectví proti vašemu otci. Když zaslechl, že Lundin je na stopě vraha, tu ho odklidil tím samým způsobem, jako Treanora, to je přece jasné."

Helena vzkřikla a zakryla si rukama tvář. Slova Canfieldova zařezávala se jí do duše, neboť zdála se jí tak pravdivá, tak přesvědčující. A ona sama půjčením bot Lundinovi pomáhala bratru svému do kličky, kterou reporter kolem něho zadržoval! Zdálo se, že tuto ránu nesnese, neboť pojednou počala se chvěti a byla by klesla k zemi, kdyby jí byl Richard nezachytil. Uloživ bezvládné tělo mladého děvčete na pohovku, továrník spěchal pro čerstvou vodu a po nějaké době Helena se z mdlob vzpamatovala.

Richard si klekl k pohovce a vzav obě ruce její do svých, tázal se jí něžně.

"Chcete být mou ženou, Heleno? Chcete zachrániti svého otce a bratra? Rozhodněte se! Odmítnete-li mne, tu oba musí zemřít. Co se stane z vás, z dcery oběšencovy? Vy můžete jedním slovem zachrániti otce i bratra, chcete to učinit?"

Helena neodpovídala. Ležela jako mrtvá a oči její upřeny byly ke stropu.

"Chcete být sladkou moji ženou?" šeptal Richard v roztoužení ještě jednou.

SIG. MARCONI, vynálezce bezdrátového telegr.

“Ano,” odvětila mroucím hlasem Helena, — — — — —

Richard své vítězství rozblásl po celém městečku. Jedině svému bratranci se přímo o tom nezminil, že jest s Helenou zasnouben. Ten však se to dozvěděl od formana a byl tím tak překvapen, že se rozhodnul, že se o tom ihned přesvědčí, zakládá-li se zpráva ona na pravdě.

Odebral se proto k Heleně a bez dlouhých okolků, po krátkém pozdravu, tázal se jí: “Je to pravda, že jste s Richardem zasnoubena?”

“Ano, Mr. Canfielde,” odvětila mladá dívka tiše.

“Slyšel jsem to od formana v továrně, ale nechtěl jsem tomu věřit. To mne skutečně překvapuje, neboť se mi nezdálo, že jste mu nakloněna.”

Helena rozpačité hleděla k zemi a Alvin pokračoval: “Přeji vám štěstí; byl bych však radši, kdybich vám nemusel gratulovati,” pronesl jaksi trpce.

Ona na něj pohlédla překvapeně, ale neodpověděla.

“Doufal jsem sám jednoho dne, že...” hovořil mladý muž, ale tuto větu více nedokončil. “Nač o tom mluvit?” zvolal, máchnuv rukou.

Helena sepjala chvějící se ruce a sklonila hlavu, aby nebylo vidět, že se jí slzy vkrádají do očí.

“Nepřicházím, abych vám dělal výčitky; záleží mi však na tom, abyste byla šťastna, neboť jste, ubohé dítě, již dosti vytrpěla.”

“Ano, to máte pravdu,” odvětila nyní Helena s hlubokým povzdechem, zvědnouc své zaslzené oči k Alvinovi.

Tomuto se jí tak zželelo, že se mimovolně odmlčel, ale při tom bedlivě pozoroval tvář Heleninu, snaže se odtud vyčísti, co se v duši její děje. Bylo mu to podezřelé, že Richard se mu o svém zasnoubení s Helenou nezminil a byl by rád vypátral, co vedlo mladou dívku k náhlému tomu rozhodnutí.

“Mé ubohé dítě,” pravil k ní, uchopiv studenou její ruku, “vidím, že trpíte a marně to přede mnou skrýváte. Vy jste se s Richardem nezasnoubila z dobré vůle. Jaký jest to vliv, který vás přiměl k tomu? Vim přece, že ho nemilujete!”

Helena již chtěla se mu vyzpovídat, leč v tom vystoupila před její duši představa hroziícího nebezpečí pro jejího otce a pro bratra a ona pevně sevřela ledé rty, aby z nich nevyšlo ani jediného slovíčka.

Alvin viděl, že Helenu tísní nějaké tajemství, avšak dle její chování se znal, že by marně po něm pátral a proto se chystal k odchodu.

“Doufám, že Richard vás dovede ocenit,” pravil na rozchodu, “a budete-li někdy potřebovati přítele, tu mi pište.”

“Což chcete odjeti?” zvolala Helena jaksi úzkostlivě.

“Ano,” odvětil pevným hlasem mladý muž. “Začínalo se mi líbiti v Canfielde Mills, ale nyní počínám to hnizdo nenávidět, zvláště od té doby, co jsem slyšel o vašem zasnoubení. Avšak o tom víc nemluvmé. Pojedu nazpět do New Yorku, jakmile koroner skončí inkvesty.”

“A kdy se to stane?”

“Dnes odpoledne koroner začne s případem Treanorovým a zítra ráno s případem mého nešťastného přítele, Lundina.”

“A nebylo nalezeno posud ani té nejmenší stopy po vrahu?”

“Ne. Jedině můžeme s jakousi určitostí soudit, že vražda byla spáchána nějakým strojnickým kladivem.” “Slyšela jsem o tom.”

“Nyní hledáme ono kladivo, jimž vraždy byly spáchány. Možná, že nález jeho povede nás k vypátrání vraha, ač jisté to není. Kdokoli spáchal tyto vraždy, ten byl velice chytrým zlosynem,” dokončil své vysvětlení Alvin a pak pojednou se otázal: “Kde je nyní Henry?”

Ona k němu vzhledla překvapena. “Proč?” tázala se ho.

“Ptám se jen proto, abych věděl, jak se mu daří.”

“Nevim,” odvětila Helena, vyhýbajíc se pohledu Alvinovu.

“Tedy ještě jednou, Heleno, buďte šťastna,” pravil Alvin, “pochybuji, že se někdy ještě shledáme.”

“Vždyť jste mi slíbil své přátelství,” namítala mladá dívka.

“Jest pravda, ale bude lépe pro vás i pro mne, neshledáme-li se nikdy více,” pronesl chvějícím se hlasem Alvin, “mohlo by to být neštěstím pro vás i pro mne.”

Helena chápala jeho slova. Alvin ji míloval a toto vědomí ji činilo tím nešťastnější, neboť i ona chovala k němu čisté pocity první lásky.

“Nuže, buďte s bohem, Heleno, a buďte šťastna jako Richardova žena. Pamatujte si však, budete-li nešťastná, budete-li potřebovatí přítele, pište mi do New Yorku a já se vrátím.”

Alvin stisknul jí srdečně její studenou ruku a pomalu odcházel. Sotva že vyšel ze dveří, Helena sklesla k pohovce na kolena a v zoufalém pláči zarážala obličej svůj do měkké podušky. — — —

NOVÝ HLÍDAČ.

“Jest to tedy vaše nezvratné mínění, že opustíte Canfield Mills?”

“Ano, ten život zde začíná se mi hnusit.”

“Ale vždyť jste zde tak krátký čas, tu jste se přece ještě ani nemohl vpravit do poměrů. Možná, že později by se vám zde líbilo. Mně je to velice nepříjemné, že chcete odjet právě nyní, neboť jsem myslel, že zaujmete v továrně mé místo, až se vydám s Helenou na svatební cestu.”

Richard Canfield pronesl tato slova s patrnou radostí. Alvin při nich poněkud zbledl.

“Je mi líto, že vám nemohu vyhovět, ale to jest mé nezvratné rozhodnutí. Chci býti zase tam, kde je nějaký život. Zde si připadám jako neužitečná přítěž; já však jsem zvyklý práci a činnosti a to právě mne odtud vyhání.”

Richard se lehce usmál, neboť ve skutečnosti byl tomu nanejvýš povděčen, že jeho bratranec se rozhodnul k opuštění Canfield Mills. Beztoho mu zde jen překážel.

“Měl byste se poohlédnouti po nějakém dobrém superintendentovi, jenž byste mohl svěřit řízení továrny, až odjedete,” prohodil Alvin.

“Budu hledět někoho zaopatřit a to co nejdříve,” odvětil Richard, “neboť chci se co nejrychleji vydati na delší cestu k vůli Heleně, jejíž zdraví posledními událostmi zdá se býti podkopáno. Ostatně možná, že se poněkud zotaví, když uvidí opět svého otce na svobodě.”

Alvin pohlédl překvapen na svého bratrance. “Jak to miníte?” tázal se ho. “Rozhodnul jsem se, že za něj složím záruku. Soudce jest nyní ochoten přijmouti záruku \$10.000 ode mne a myslím, že zaopatřím Kalde-mu nejen dočasnou, ale i trvalou svobodu. Důkazy proti němu jsou beztoho jen okolnostní a s pomocí dobrých právníků doufám, že ho ze všeho vysekám. Musím to udělat, již k vůli Heleně.”

Alvin mlčel, ale počínal již pochopovati, proč Helena svolila ke sňatku s Richardem. Obětovala se za svého otce. “Ubohé děvče!” pravil si sám k sobě, mezitím co Richard pokračoval:

HRABENKA LONYAYOVÁ.
byvalá zákonická korunní předsedka Štěpánka.

"Co myslíte, Alvine, abych ustanovil Burtona superintendentem v továrně? On mi v poslední době stále vypomáhal a vpravoval se skutečně velmi dobře do toho. Vim, že se na něj mohu spolehnouti."

"Mně by se zdál být také tím pravým člověkem," souhlasil Alvin.

"A jak minut naložit s výtěžkem z továrny? Chcete, aby vám byl vyplácen čtvrtletně aneb půlletně?"

"Tyto detaily ponecháme k vypracování právníkům," odvětil Alvin.

"Aj, hle koroner přijíždí!" zvolal Richard, vyhlédnuv z okna, a oba mladí muži vyšli z pisárny továrny, aby ho uvítali.

V krátkce byla vybrána porota a inkvest započal.

Jako svědci odprísáhnuti byli oba mladí Canfieldové, neboť jiných svědků, kteří by byli mohli vrhnouti jakési světlo na zabiti Treanorovo a vraždu Lundinovu, nebylo.

Porota v rozsudku svém rozhodla na základě tohoto kusého svědectví, že Treanor, jakož i Lundin, byli zabiti kladivem neznámou osobou.

Detektiv z Utica se sice namáhal, aby přišel na stopu vrahovu, ale všechno jeho namáhání nemělo ani toho nejmenšího výsledku.

Po inkvestu odbýván byl pohřeb reportera Lundina s velikou nádherou, neboť Alvin chtěl prokázati svou vděčnost dlouholetému svému příteli aspoň tímto způsobem a pak Alvin rozloučiv se s dělnictvem v továrně, odejel.

Richard pomalu konal přípravy k svatbě s Helenou. Za správce továrny po dobu své nepřítomnosti ustanovil, dle dohodnutí s Alvinem, svého příručního Burtona, který již předem na svá bedra převzal řízení přádelny.

"Burtone, poohlédněte se po nějakém spolehlivém hlídači," pravil Richard, vstoupiv druhého dne po odjezdu svého bratrance do továrny.

"Již jsem také na to myslel," odvětil Burton. "Musíme míti nějakého dobrého člověka, aby měl oči otevřené v noci a možná, že snad se přece dostaneme na stopu tajemného vraha."

"Pochybují," odvětil Richard suše.

"Co o tom soudí detektiv Terrill?" tázal se Burton.

Richard se usmál. "Nic," pravil. "Zdá se mi, že se vzdal již všech nadějí. Aspoň to tak vypadá."

"Myslíte, že Kalde zabil Mr. Canfielda?"

"Čím dále, tím více nabývám přesvědčení, že ne. Kalde jest patrně obětí nešťastných okolností."

"To jest také mé mínění," podotkl Burton.

"Nezapomeňte na toho hlídače," řekl Richard na odchodu k Burtonovi, "čím dříve ho budeme mít, tím lépe; lidé beztoho od té doby, co nejsou svoláváni zvonem, chodí nepravidelně a pozdě do práce."

"Obstarám někoho," sliboval Burton.

Richard, vesele si pohvizduje, zamířil ku své nevěstě. Cítil se tak spokojeným, tak šťastným, jak již dávno nebyl. Odjezd jeho bratrance také na něj účinkoval, neboť nyní se nepotřeboval více obávat, že mu on skřížii jeho plány.

Helena ho viděla přicházeti a poněkud zbledla.

"Dobré jitro, drahoušku," pravil k ní mladý muž, libaje jí na čelo. "Jak je vám dnes? Poněkud lépe?"

"Mně nechybí nic," odpovídala Helena, "ale nedivte se, že mám někdy záchvaty slabosti, když pomyslím na svého otce."

"Máte nějaké zprávy od Henryho?" tázal se Richard.

"Nikoli," řekla tiše.

"Kde pak asi je?" ptal se Richard, jako by sebe sama a pak doložil: "Zmizel skutečně velmi šikovně. Já dodržel své slovo, drahoušku," pokračoval mladý továrník, "a nikdo nemá na něj ani toho nejmenšího podezření."

"Děkuji vám," podotkla Helena srdečně.

"Přicházím dnes hlavně k vůli tomu, abych promluvil s vámi, Heleno, o vašem otci."

"Nuže, mluvyte," pravila mladá dívka s tlukoucím srdcem.

"Jak víte, soudce k tomu svolil, že může být propuštěn na záruku \$10.000."

"Ano, to vím, ale bohužel, namáhala jsem se marně, abych tuto záruku proň sehnala."

"Přemýšlel jsem o tom a poněvadž mi na tom záleží, drahoušku, abyste byla co nejdříve mou sladkou žinkou a neměně mi na tom záleží, abyste byla šťastna a ten smutek aby byl zaplašen s vaší tváří, tu jsem se rozhodnul, že tuto záruku za vašeho otce složím ihned druhý den po našem sňatku."

Helena naň hleděla s jakýmsi opovržením, které mladý továrník dobře v její ičích zachytil. — "Vím, že mne nemilujete," pokračoval Richard, "váš pohled mi to prozrazuje. Vy mi podáváte svou ruku ne z dobré vůle, ale že musíte. Mé srdce však po vás práhne čím dále, tím více se rozpoutávající vášní. Svolíte-li, budeme sňatek náš slaviti příští neděli a v pondělí váš otec bude svoboděn."

"Příští neděli?" zvolala Helena uleknuta a dodala: "To není ani možné!"

"Proč ne? Do neděle máme ještě tři dny; nemáte-li snad vhodný oblek, budu telegrafovat pro něj do New Yorku. A ostatně chci vás, na šatech mi nezáleží. Po svatbě si budete moci koupit, co si vaše srdce bude přát."

"A slibujete mi svým čestným slovem, že složíte v pondělí za otce záruku? Mohu vám důvěřovati?"

"Hm, nedodržel jsem své slovo v záležitosti, týkající se Henryho?"

"Dodržel," šeptala Helena, sklonivši hlavu.

"A proč bych ho nedodržel v záležitosti vašeho otce, když vím, jak vám na tom záleží?! Mé přání jest, abyste byla šťastna, Heleno."

"Oh, odpusťte mi," prosila dívka a slze počaly se jí hrnouti z očí.

"Neplačte, Heleno," řekl k ní Richard měkce. "Nemám slze rád. Jste mnohem hezčí, když se usmíváte." A hladě její vlas, doložil: "Tedy ujednáno, sňatek bude odbýván v neděli."

Helena jen pokynula hlavou na znamení souhlasu.

Richard povstal a objav vášnivě mladou dívku, prudce zulibal její rty a pak odešel.

"Jsem u kýženého cíle," šeptal si vítězoslavně, ubíraje se k pastorovi, aby se s ním dohodnul o svém sňatku s Helenou.

Když se Richard navrátil do továrny, tu mu Burton oznámil, že má již hlídače, který se mu velice zamlouvá.

"Kde jste ho sebral; což pak si je děláte na zakázku?" smál se Richard.

"Můj bratr z Utica mi ho sem poslal s odporučujícím listem," vysvětloval Burton. "Hledal práci a tu jsem si myslel, že se pro místo hlídače zrovna hodí. Je to již starší člověk, ale dosud silný a zachovalý. Chcete ho vidět?"

"Nemám čas, ostatně nechám to na vás."

V tom přiblížil se k oběma mužům detektiv Terril.

"Co pak mi nesete?" tázal se ho Richard s úsměvem.

"Nic, jdu vám pouze říci, že pojedou příštím vlakem zpět do Utica."

"Tedy jste se vzdal již všeho dalšího pátrání?"

Prorocství doktorovo.

— Já už vím, jak to s vámi dopadne. — Vy pít nezačnete — to vás dělá stále hloupějším, bezhlavějším — Stávejte se nevěřítni, ztrácíte paměť. — A až ji ztratíte docela, vzpomenete si na moje varovná slova.

"Ano, vidím, že je to všechno marné a náčelník policie se mnou souhlasí. Ještě jsem nikdy nepracoval na případě, který by byl zahalen v takovou tajemnou rouškou, jako tyto tři vraždy," doložil Terrill.

"Snad se nám přece podaří tu roušku odhalit," podotkl Richard.

"Já doufám," odvětil na to detektiv, a podáv ruku Canfieldovi i Burtonovi, odešel.

"Burtone, víte, co nového? V neděli časně ránu budu mít svatbu a v pondělí odjedu. Pak budete vy sám zodpovědným za řízení továrny."

"Přijměte mé blahopřání," řekl na to Burton, tiskna ruku Richardovi a doložil: "Budete mít žinku, kterou vám mnohý bude závidět."

"Děkuji vám," řekl Richard a pomalu odešel z továrny, aby počal konati přípravy na zamýšlenou svatební cestu. — — — — —

V pátek v noci nový hlídač, najatý Burtonem, seděl v nejhlubším stínu jednoho kouta továrny a pohodlně kouřil vonný doutník. Kdyby ho byl někdo viděl, bylo by mu to jistě bývalo nápadné, že chudý hlídač, který sotva nastoupil svou práci, může kouřiti pravé havanské doutníky.

"Mrzí mě to, že jsem se nenaučil kouřiti z dýmky," bručel si hlídač do šedivých vousů.

Když dokouřil, tu se zvedl a zmizel ve skladišti továrny. Navrátil se asi po třech hodinách zase do svého kouta, vytáhnul nový doutník a zapálil ho, prohodil: "Kde pak by asi mohlo být? Já to vypátrám, o tom není pochybnosti, ale jen aby nebylo pozdě."

A starý hlídač zamýšleně hleděl do dýmu, který se tichou nocí vinul z jeho doutníku . . .

V sobotu si přinesl Richard krásný, mladý jasan od Treanorova bratra.

"Chcete, abych ho zasadil, Mr. Canfelde?" tázal se zahradník Ryan mladého továrníka.

"Nikoli, učiuím to sám," odvětil Richard. "Chci jasan ten zasaditi jako upomínku na můj sňatek s Helenou a na tom samém místě, kde strýc Myron byl zavražděn."

Brzo o tom věděla celá továrna z úst Ryanových a dozvěděl se to také nový hlídač.

"To je podivné," bručel si hlídač pro sebe. A když večer dal znamení zvonem, že jest práce skončena, tu nesešel jako obyčejně k večeri, ale zůstal na věži a odtud upřeně pohlížel na mladý stromek, opřený o verandu.

Byl již úplný večer, když Richard Canfield počal hloubiti jamku k zasažení jasanu. Asi za hodinu byl s ní hotov, stromek do ní zapustil a kolem jeho kořenů upěchoval vykopanou hlinu. Pak odebral se na odpočinek. Hlídač nespustil s něho oči. Ve tmě večera viděl pouze obrysy jeho postavy, ale proto ho poznal přece. Když Richard Canfield zhasnul světlo ve svém pokoji, tu hlídač teprve slezl z věže a posadil se opět do stínu továrny.

Tam seděl tiše, až když se blížilo již ke třetí hodině ranní, tu se zvedl a zašeptal: "Prohlédnu si ten stromek. Nedá mi to pokoje!"

A obejda opatrně celý dům, aby se přesvědčil, zda-li ho snad někdo nepozoruje, zašel pak do skladiště a vzav odtud rýč, počal tiše, ale rychle strůmek vykopávati. Pojednou sehnul se k zemi a počal prohrabávati rukama sypkou prst u kořenů jasanu. Netrvalo to dlouho a z úst se mu vydral slabý výkřik překvapení. Hlídač vytáhnul cosi zpod kořenů stromku a položiv to na trávník, nyní ještě rychleji počal opět zasypávat vyhloubenou jamku a když práci tuto dokončil, tu se sehnul a s trávníku zvednul velké kladivo s dlouhou násadou.

Bylo to zvláštní kladivo, s trojhrannou špicí na jednom konci. Hlídač se naň požíval se zvláštním výrazem ve tváři, pak je rychle ukryl pod kabát a spěchal do skladiště s rýčem. — — — — —

KDE JEST HELENA?

V neděli časně z rána elegantní kočár Richardův se zastavil u Koldova domku a mladý továrník s obličejem radosti zářícím z něj vyskočil a spěchal do vnitř, aby si svou krásnou nevěstu odvedl k otláři.

Ulice byla plna zvědavých lidí, kteří se přišli podívat na Helenu. Každý hořel touhou, kdy se objeví. V tom Richard Canfield vyběhnul ze dveří s tváří bledou a očima horečně svítícíma.

"Helena není doma," zvolal chraptivým hlasem. "Co to má znamenat?"

A vskočiv do kočáru, nařídil kočimu, aby zajel k pastorovi, jestli snad u něj již nečeká.

Ale ani tam ji nebylo a Richard vztekem skřípaje zuby, navrátil se do továrny.

Ani tři vraždy, které se tak rychle za sebou udály, nezpůsobily v Canfield Mills takovou sensaci, jako toto náhlé zmizení Helenino.

Šaty ke svatbě byly připraveny na stole v její ložnici, střevíce, rukavičky, závoj, ležely u nich, vše to nasvědčovalo, že Helena se k sňatku svému s Richardem připravovala.

Co se s ní stalo? — Byla snad unášena násilím? — Či uprchla sama? — Či snad spáchala samovraždu?

Těmito otázkami se zabýval nejen Richard, ale i celá tovární osada.

"Co o tom soudíte, Burtone?" tázal se mladý továrník superintendenta.

Ten pokrčil rameny.

"Myslíte, že by byla Helena mohla spáchat sebevraždu?"

"Pochybuji, na to jest příliš rozumná. Bezpochyby že ji však někdo v posledním okamžiku zradil s jejího úmyslu. Snad odjela některým nočním vlakem z Canfield Mills. Bylo by nejlépe, abyste se o tom přesvědčil u agenta na nádraží."

"Máte pravdu," zvolal Richard a již vyskočil a běžel ke kočáru, který dosud stál před residencí.

"K nádraží!" vykřikl Richard a koně letěli tam s větrem o závod.

Agent Helenu však nespatriil.

"Telegrafujte na všechny blízké stanice, zda-li tam snad nebyla viděna." žádal ho Richard. "Zaplatím veškerá vydání."

Agent s ochotou vyhověl tomuto přání továrníka. Doste odpovědi odevsád zněly stejně: "Taková mladá žena, jakou popisujete, nebyla zde viděna."

Richard si téměř zoufal. Tak byl již blížek svého cíle a nyní všechno bylo zmařeno. A nejen to, on stal se předmětem tajného posměchu pro celou osadu a její okolí.

Z nádraží zajel Richard do Utica, zdá-li by tam snad nenalezl stopu po Heleně, a roztrpčen, zklamán, navracel se k večeru domů.

Skřípaje zuby, přísahal pomstu nejen Heleně, ale celé rodině.

"Však ona toho bude litovat," pravil si sám k sobě. "V pondělí vyzvednu zatýkač na jejího bratra, jenž beztoho má u mně vroubek a uvidíme, jestli se mu podaří očistiti se z vraždy Treanorovy a Lundinovy."

Také opatrnost.

Tak se mi podle všeho zdá, že dostávám atoužení srdce! . . . Teď si musím dát zpro-pádně pozor, abych se nezpatil žádného lé-kaře—alce mi zapoví pít piva.

Richard se při těchto slovech příšerně usmál.

Když kočár zajel k residenci, tu zahradník Ryan otevřel dvířka jeho a podává Richardovi ruku, pravil soucitně: "Je mi vás srdečně líto, Mr. Canfielde". My jsme prohledali celé okolí, když jste odejel, ale po Heleně jsme nenašli ani té nejmenší stopy. Miss Kalde opustila Canfiel Mills patrně před svitáním a pěšky by byla nemohla daleko dojet. Musel ji tedy rozhodně někdo odvézt."

"To se zdá být pravděpodobně, Mike."

"A je-li tomu tak, tu toho nelitujte. Neměla-li vás ráda, tu jste nic neztratil," těšil zahradník svým prostým způsobem továrníka.

Ten na něj pohlédl skaredě, ale neodpověděl.

Pojednou se zahradník zasmál. "Je vidět, že jste musel být včera rozčilen," pravil, "vždyť jste zasadil ten stromek na krivo!"

Richard pohlédl v onu stranu, kam zahradník ukazoval prstem, pak přistoupil k stromku a pozorně pohlížel na prsť kolem něho upéčovanou a barva jeho obličejů vzala na se zelenavý odstín. Rty jeho se zachvěly a zbledly.

Richard však na tuto poznámku zahradníkovu neodpověděl ani slůvkem. Sednul si na verandu a dal rozkaz, aby ho nikdo více nerušil.

Oči jeho stále upřeny byly k stromku, jako kdyby je tam táhnul nějaký magnet.

"Kdo as vykopal ten stromek?" tázal se sama sebe.

Leč marně na tuto otázku hledal odpověď.

Když schylovalo se k půlnoci, tu se vzchopil, tiše se vplížil do skladisté a vzav odtud rýč, začal stromek vykopávat z půdy. Když ho vyňal, tu s horoučným chvatem rukama prohrabával sypkou prsť na dně díry. Namáhání jeho bylo však marné. To, co hledal, již tam nebylo.

Obličej Richardův vzal na se příšerný výraz. Tělo jeho se chvělo a zdálo se mu, že musí klesnouti k zemi. On přemohl však tuto slabost, která ho pojednou napadla a zatnuv zuby do rtů, znovu zasadil stromek do země a pak tiše si usednul zase na verandu.

"Můj bože!" šeptal si k sobě. "To musím ještě dnes vypátrati, kdo to jest, jenž nalezá se na stopě hrozné pravdy. Kdo by to jen mohl být?" tázal se sama sebe a pohrouživ se v myšlenky, snažil se nalézt odpověď na tuto otázku.

Stromek byl zasazen v sobotu večer a v noci ještě musel být kýmisi vykopán. V osadě nebyl žádný cizinec, to bylo jisté, neboť by ho byl přece někdo pozoroval a byl by se o tom zmínil při tajuplném zmizení Heleny.

"Snad to není ten nový hlídač?" pojednou šlehlo mu toto podezření mozkiem jako blesk. "Kdo jest on? Přišel sem tak náhle, teprve nyní začíná mi to být podezřelé. A zdá se, že se mi také vyhýbá, vždyť jsem ho ani okem ještě nespátril!"

Richard povstal a tichým, kočičím skoro krokem plížil se k továrně. Poněvadž vyšel měsíc, který ozařoval bledým svým světlem okolí, tu Richard vyhledával stín budov, aby ho nebylo vidět.

Pojednou se zastavil. O nos zavadil mu slabý vonný dým dobrého doutníku.

"Kdo v tuto pozdní noční hodinu kouří havanské doutníky u továrny?" tázal se sama sebe.

Richardovi stahovalo se hrdlo úzkostí. Sundav boty, bos plížil se dál, hledaje nočního kuřáka.

Konečně ho spatřil v jednom koutě továrny. Seděl tam ve stínu a se zálibou vypouštěl dým z jasně hořícího doutníku. Byl to onen nový hlídač.

Richard na něj hleděl jako dravá šelma.

"To jest Alvin v přestrojení!" šeptal si sám k sobě. "To se patrně naučil, když byl reporterem!"

Hlídač, nemaje tušení, že jest Richardem pozorován, klidně dokouřil svůj doutník, na to povstal a ubíral se do vnitř továrny.

"Není pochybnosti, že je to Alvin," šeptal, zuřivě za ním pohlížeje, Richard. "Poznávám ho po jeho kroku. To není krok šedesátiletého starce."

A nedbaje, jestli bude zpozorován, Richard se plížil za hlídačem, jsa odhodlán, že se zbaví nebezpečí, které mu hrozilo.

Hlídač rychlým krokem bral se ku věži a vylezl na zvonici, kde ve vnitř zmizel.

Richard byl by skoro zajásal. "Vlezl mi sám do pasti," šeptal si k sobě. "Avšak nesmím ztrácet čas," dodal a skokem utikal k malému skladišti ve vnitř továrny a vzav odtud velkou konev benzinu, rychle ji donesl k věži. Pak se opět vrátil a přivlekl s sebou několik pytlů bavlny. Tuto benzinem polil a vyňav sírku, hořlavou tu látku zapálil. Na to obrovskými skoky navracel se k místu, kde zanechal své boty a vzav je do ruky, prchal do svého pokoje.

Z P O V Ě Ď.

Zapálená bavina vzplanula a zachvátila vnitřek věže. Krvavá zář ohně rozlila se po obloze. Osada Canfield Mills byla ze svého spánku probuzena rychlými údery továrního zvonu.

Zděšení vybíhali obyvatelé ze svých domků a pádili k továrně, jejíž věž nalezala se v plamenech.

Byl to první oheň, který se kdy v Canfield Mills udál a obyvatelstvo proto tím více bylo poděšeno. Kolem hořící továrny utvořil se dav, který sice hodně křičel, ale málo konal k uhašení plamenů.

"Hlídač jest ve věži!" křičeli někteří. "Pomozte mu, jinak tam uhoří!"

Richard Canfield stál blízko věže a upřeně se na ni díval.

Někteří přinesli žebříky, ale ty byly příliš krátké, i počali je svazovati. Mezitím oheň stále víc a více se šířil.

Pojednou hlídač se vyšvihnul na okno zvonice a s ním objevila se jakási ženština.

Sotva ji Richard zahlédl, tu vztekem vykřikl jako raněný dravec. — "Helena!" vydralo se překvapeně z úst celého davu.

Ano, byla to Helena, již nyní hrozila smrt z ruky toho, který k vůli ní stal se zločincem.

Helena se zavěsila na krk hlídače a ten po provaze, odvázaném od zvonu, se pomalu spouštěl na střechu továrny.

"Hurá! To je statečný muž!" křičel dav v obdivu nad touto odvážlivostí hlídače.

Richard Canfield vylezl na střechu továrny. Za ním následoval hlouček nejodvážnějších mužů.

"Chci zachrániti Helenu sám," volal k nim Richard a k sobě, skřípaje zuby, dodal: "A jeho pošlu do pekla!"

Nežli se však ještě hlídač s Helenou dostal na střechu, tu provaz, na němž se spouštěl, přehořel a on spadl i s dívkou. Plameny zachvátily hlídače i Helenu, ale v tom samém okamžiku byly udušeny hloučkem mužů, který stál na střeše, tak že oba utrpěli jen malé popáleniny. Při tom strhnuta byla s hlídačovy hlavy vlásenka.

Měšťácká filosofie.

Paní (na letním bytě): A proč už nezabijete tyhle staré slepice, selko? Ty přec nemohou křásti čerstvé vejce!

“To je Alvin Canfield v přestrojení!” zvolali záchranci jako jednémi ústy.

V tom ozval se praskot a pojednou věž se sřítila na střechnu továrny. Hlouček mužů nalezal se poněkud dále od ní a na štěstí padajícími trámy nebyl nikdo zasažen. Jen Richard stál však dosud jako zkamenělý na tom samém místě u věže, kde chtěl vzít Helenu od Alvina a zvon, spadnuvši se zvonice, zasáhl ho do hlavy a zároveň do ramena a těžce ho zranil.

Helena, Alvin i smrtelně zraněný Richard byli snešeni se střechy, která také již počínala chytati. Na zachránění továrny nebylo ani pomyslení. Když se Alvin probudil z mrákot, které způsobeny byly pádem, tu první jeho slovo bylo: “Kde jest Richard?”

“Odnesiť jsmo ho do residence,” odpověděl zahradník Ryan. “Je u něho lékař.”

Alvin vešel do vnitř a zahleděl se na příšerně bledou tvář svého bratrance. Hlava jeho byla rozražena.

“Nějaká naděje, že bude zachován na živu?” tážal se Alvin lékaře.

“Ani nejmenší,” šeptal tento.

V tom Richard otevřel oči. Jakmile zahlédl však tvář Alvinovu, tu rychle je zase přivřel.

“Vy umíráte,” řekl k němu Alvin vážně, “lidský trest vás nemůže zastihnouti, odlehčete svému svědomí předsmrtním vyznáním své viny. Zmírněte svou vinu aspoň tím, že vysvobodíte z vězení nevinného člověka, který jest tam uvězněn pro zločin vámi spáchaný.”

Richard mlčel. Bylo vidět na jeho zsinalé tváři, že v duši své vede boj, iná-li mluviti či mlčeti. Po malé chvílce s namáháním zašeptal:

“Ano, dohrál jsem svou úlohu, nač tedy dále zapíráti? Strýc Myron chtěl mne vyděditi a sdělil mi při večeri, že změní poslední svou vůli, poněvadž jsem se stal prý nehojen jména Canfieldův. Byl jsem v zoufalství. Místo boháče měl jsem se státi žebrákem, bez domova, bez přátel. Rozhodnul jsem se, že budu jednat rychle. Sekerka, kterou jsem zahlédl u zimostrázu, vnikla mi myšlénku vraždy. Uchopil jsem ji a když Kaldé odcházel, tu jsem se připlížil ke strýci a zasadil mu sekerkou ránu, která ho usmrtila.

“Ostatek víte. Kaldé mluvil pravdu. On navrátil se ke strýci, aby mu pomohl. Treanor patrně mne viděl, když jsem vraždu onu spáchal a proto jsem ho odstranil, aby mne neprozradil. Sněsť jsem ho s postele a zavléknul k potoku, kde jsem ho zabil kladivem. Užil jsem kladiva proto, že lze ním zabít člověka bez hluku.

“Když Lundin nalezl kus mého podpatku, tu mi hrozilo nové nebezpečí prozrazení, které jsem musel odstraniti jeho zavražděním. Tak jedna vražda přivodila druhou. Zabil jsem ho tímž kladivem, jako Treanora, a nyní se mi jednalo jen o to, jak ukrýti ono kladivo.”

“Kdybych ho byl hodil do vody, aneb kamsi zakopal, mohlo býti časem nalezeno. Z Canfield Mills jsem se nesměl vzdáliti, neboť detektiv Terrill mne hlídal; tu mi napadla myšlénka, abych zasadil stromek na památku svého sňatku a pod jeho kořeny abych kladivo uschoval. To nešťastné kladivo mne však přece jen prozradilo!” zavzděchnul si Richard a pak po malé pomlčce opět pokračoval:

“Vyčíhal jsem vás a poznal, Alvine, vzdor vašemu přestrojení a když jsem vás viděl vylézt na věž, tu jsem ji zapálil, abyste v ohni zahynul. Avšak poslední ten zločin měl trest pro mne v zápětí a nyní ať zemřu již, beztoho peklo otvírá pro mne svou náruč. To jste byl vy, Alvine, co jste odvedl Helenu před sňatkem?” tážal se po malé chvílce umírající Richard svého bratrance.

“Ano, chtěl jsem ji zachrániti před sňatkem se zločincem,” odpověděl Alvin vážně.

“Buď-te — za — to — pro-klet!” vydralo se s chrapotem z úst umírajícího, hlava jeho sklesla na stranu a Richard Canfield byl mrtev.

VŠECHNO DOBRÉ, CO DOBRĚ KONČÍ.

Alvin nechal odpravití Helenu domů. Byla dosud v bezvědomí, leč bylo to více následkem hrozného rozčilení, nežli následkem ran, které při pádu s věže utrpěla. Lékař ošetřil její malé popáleniny a zároveň vyslovil svůj náhled, že do rána mdloby minou a že tělo její neodnese žádnou památku na onu strašlivou noc, ale že by mohla v duši její zůstatí trvalý stín.

Tato obava lékařova naplnila srdce Alvinovo nevýslovným smutkem. Sedě u její postele, úzkostlivě zíral na ten bledý, krásný obličej a s dychtivostí očekával, kdy otevře své oči, neboť v tomto zrcadle její duše mohl nejlépe poznati, zda-li obava lékařova se splnila.

Hodina pomalu mijelo za hodinou. Alvin necítil však umavení.

Z úst Heleny vydral se pojednou vzdech a za krátko na to otevřely se její modré, hluboké oči a ona s podivením se zahleděla na sklánějícího se nad ni továrníka.

"Alvine, vy zde?" zašeptala a tváře její se slabě zarůměnily.

"Ano, jsem zde, u vás, má drahá Heleno," radosti téměř zajásal mladý muž, "neboť nechtěl jsem nikomu jinému svěřit, aby vás ošetřoval."

"A záleží vám tak na mně?" tázala se ona sladce, zavírajíc své oči.

"Jak můžete se ptát?" zvolal Alvin. "Což jste neviděla, jak jsem trpěl, když jste mi oznámila své zasnoubení s Richardem?"

Tvář Helenina zbledla. "Co se stalo s ním?" tázala se tiše.

"Uniknul spravedlnosti lidské — zemřel," odvětil Alvin a doložil: "A nyní, až budete silná dost, pojedeme do Utica, abychom vyprostili vašeho otce z vězení, v němž nevinně trpí."

"Oh, nemeškejme, jedme, Alvine, vždyť mi nic nechýbí," prosila Helena, upírajíc své oči něžně na mladého muže. "Jak budu šťastna, budu-li moci svému otci přinéstí svobodu!" těšila se a tisknouc srdečně ruku Alvinovu, dolala: "A za to jedině mám co děkovati vám. Jak se vám za to odsloužím, Alvine?" tázala se mladého muže.

"Tím, že se stanete mou sladkou ženou!" zvolal mladý továrník vášnivě. "Chcete?"

"Ráda!" zašeptala ona v roztoužení a bílé její ruce objaly šij nad ní se sklánějícího Alvina a rty obou se setkaly v dlouhém polibku.

"Ah, pardon!" ozvalo se pojednou za nimi.

Byl to Henry který zaslechnuv o požáru továrny a o odhalení trojnásobného vraha, spěchal do Canfield Mills, aby se na vlastní oči a uši o všem přesvědčil.

"Odpusťte, jestli jsem vás vyrušil," smál se Henry vesele, "ale pro mne a za mne, můžete pokračovat."

"Ty ošklivý!" hrozila mu Helena prstem, zarůdivajíc se jako pivoňka.

Alvin povstal a mladí muži podali si srdečně ruce. "Víte již vše?" tázal se továrník Henryho.

"Ano," odvětil tento, "celý román jsem slyšel již na cestě, a zde jsem náhodou přišel na poslední kapitolu," smál se Henry.

"Která skončí hezkým sňatkem," dodal Alvin, přistoupiv Heleně a objímaje ji vroucně. — — — — —

Starý Kolda jest nyní v nově postavené továrně dozorcem, ale od té doby, co mladým manželům Canfieldovým přinesl čáp roztomilého, růžolícího kluka, tu továrna ztratila pro něj všechnu přitažlivost.

Kolda jako pyšný dědeček zabývá se nejraději se svým vnoučetem a slibuje mu, že ho bude učít česky, aby přece věděl, že má v sobě polovici české krve.

GRVGN
dá jahody
a seče kosami
líky.

V Patagonii.

Salonický obrázek.

Pro kalendář "Amerikán" napsal F. J. Skaloud.

TAK, mámo, už abychom se zase mufovali!" S těmi slovy vešel do dveří Venca Kubiček. — "Mufovat a proč?" ptala se máma, robic něco u plotny. — "Ale to viš, ten zloděj chce rent a nadává!"

Ten zloděj byl domácí.

"Co pak je o to," ohrnula pohrdlivě nos Kubičková. "Ten by chtěl rent každej tejden. A neřek jsi mu, že mu zaplatíš?"

"To viš, že řek, ale to mu je málo. Řek, jak nedostane keše, že nás vyhází."

Kubičková se dala do smichu. "Vyhází, takovej bluma!"

Kubička nenakazil její smích. Měl s vyházením své zkušenosti a proto bral věc vážně.

"No, když na to přijde, vyházet nás může, ale bude mu to chvíli trvat. Kdy: bude nejhůře, dostaneš zas to píchání a pak bude stonat Fanda. Beztoho teď nedělá, ať je tedy aspoň k něčemu na světě."

To píchání u Kubičkové byla věc velice výhodná. Dvakrát prodloužilo Kubičkův vyhazov o dva měsíce. Ale stálo také za to. Jak ho matka dostala, byl z ní učiněný lazar. Doktor Žalud, jakýsi vzdálený Kubičkův bratranec, předepsal jí naprostý klid a o její těžké chorobě vystavil vysvědčení, s kterým Kubiček vyhazov na několik týdnů zarazil. Kubičkovou píchání nepustilo, dokud to mohla v bytu vydržet a dokud starý nenašel nový byt u pořádných lidí. Na pořádného domácího si Kubiček potrpěl.

"Jsme na světě jen těch několik chvil," říkával, "a proto je svatou povinností domácích a rentýřů, aby spolu vycházeli jako kůrové andělští."

Placení nájemného nebylo v tom rajském žití zahrnuto, asi z té příčiny, že andělští kůrové rent neplatí a neberou. Jinak byl z míry dobrý člověk, ale měl v životě více smůly, než jí potřeboval. Už ta jeho ženitba se mu nepovedla. Jeho Marjánka byla sice ucházející dívčina, ale lidé na ni nadělali klepů, že má dvě tisícovky. Kubiček se na ty klepy chytil a obětoval se. Když se po svatbě dozvěděl, že jeho drahou polovici netíží ani unce pozemského mamonu, tak se rozveselil, že z toho bylo v domě boží dopuštění. Líbáňky mu nepřekážely, aby se nepobayil. Napřed vyhodil na ulici bílý závoj a myrtový věnec, neomylné odznaky Marjánčiny zachovalosti, a za nimi vandrovala Marjánka. Vesele to začalo, ale ještě veseleji skončilo. Marjánka hnala svého Vencu před trůn jeho etihodnosti na policejní stanici. Soudce, ochránce krásnějšího pohlaví, trnul, když mu vyprávěla, jak křesťansky si mužiček počínal, když ji stěhoval do sněhu a mrazu. Kubičkovu neštěstí bylo, že se k té audienci na kuráž napil. Soudce po vyslechnutí svědectví zeptal se Marjánky, jakou pokoutou by myslela napravit svého milovaného mužička.

"Deset dollarů a útraty," vyjelo jí z něžných rtů.

"Deset dollarů a útraty!" komandoval po ní moudrý Šalomoun.

V Kubičkově hrklo. Sáhł rychle do kapsy, ale nenašel tam ani deset centů.

“A až si je odsedi, jsem volna přijmouti darebáka na milost,” zašveholila Marjánka.

Hrozných třináct dní ztrávil Kubiček v městské pracovně. Hned druhého dne zasvětili ho do tajnosti cihlového průmyslu. To bylo asi příčinou budoucí jeho vášně v neplacení nájemného. Počítal, že za dobu svého působení v humanním tom ústavu vyrobil asi pět tisíc cihel a to pro rozvoj světového města mnoho znamenalo. Svě cihly viděl v největší obchodní budově, v činžáku, ba i v každém malém domku, jež obývala jedna rodina. Zásluhy tyto dávaly mu, dle zákona božského i lidského, právo bydlet a neplatit rent. Bylo to opravdu vnuknutí ducha svatého, že poslala Marjánka svého Václava na 23 dní na studie. Když se vrátil v její roztouženou náruč a klesl na její milující srdce, byl učiněným beránkem. A úcta k té škole táhla se celým jeho životem. Když se někdy octl v růžovém rozmaru, pohrozila mu věrná družka:

“Vašku, že tě pošlu do Brajdvil!”

A Vašek byl rázem jako milius. Na rozdíl od jiných žertoval o své práci následovně: “Byl bych moc špatnej člověk, kdybych řek, že se mi práce ztratila a že ji nemůžu nalézt. Ona mi jen nastydlá a do dneška tone ve špitále mezi životem a smrtí. Bůh milý ví, jak to s ciudinkou dopadne.”

Při tom udělal pohyb, jako by si utíral slzy. Kubiček šel hledat byt. Déle již nešlo stěhování odkládat. Matka mu dala půllák, aby nemusel dělat škroba. Někde to dělá oko, když nastávající nájemník počáste domáčího pantíkem. Hledání bytu je dosti krušná práce, zvláště takového, jaký potřeboval Kubiček. Pěkný, světlá kuchyně, a hlavní věc, hodný domácí. Na láci nehleděl. To on není takovým mamonářem, aby se pro půllák s domácím handrkoval.

Byt, který má zmíněné vlastnosti, není nikdy drahý. Zašel do saloonu, na tu dřinu se drobátko posílnit. V salooně nebylo člověka. Salooník byl rád, že dostal někoho na pár slov. Mezi řeči pověděl Kubiček, že hledá byt.

“Viš, Vašku, kdybys za něco stál, pověděl bych ti o pěkném rentu,” začal hospodský.

To Kubička do jisté míry dohrálo.

“Kdybys za něco stál! Nestojím ti za tu sklenici piva?”

“No, nezlob se!” opáčil salooník chlácholivě. “Tak to nemyslím. Chtěl jsem říci, kdybys tak stál za několik desítek, že bych ti pověděl o rentu i s bi-znisem.”

“Snad ne saloon?” vskočil mu Kubiček živě do řeči.

“Třebas saloon, ale prachy bys musel mít.”

Kubiček se usklíbl.

“Když budu mít prachy, budou se o mne ejčnově prát a ty první.”

Salooník byl totiž agentem pivovaru.

“No viš, kdybys se mohl na tebe spolehnouti, postavil bych tě za bár a nepotřeboval bys ani centu.”

Káraný nevinně zamrkal. “A proč bys nemohl? Známosti mám dost a sklenici piva snad natočit dovedu.”

Salooník se chvíli rozmyslel. “Přijď sem zítra, budu vidět, dá-li se s tebou co dělati. Chtěl jsem to zkusit s jiným, mohl bych to zkusit s tebou.”

Druhý den byl Kubiček u přítele salooníka jako na koni.

“Tak, Vašku, já ti ten saloon dám. Máš peníze?”

Kubiček se dal do smíchu.

“To mne chceš dát do Palmer Housu, ne?”

“Aspoň pětku, máš ji?”

“Nemám ani na stěhování.”

"To bude zas jednou kostymr!" vzdychl si saloonik, "ale vem to hrom! Snad se mi přece povedeš."

Obchod byl vyjedнан. Rent se nemusil platit, je to majetek pivovaru. License se přirazí na každý sud piva. Dva sudy na začátek dostane od pivovaru a jeden mu dá on, agent.

Mimo to mu půjčí dva gallony kořalky a nějaké doutníky, alespoň pro první dva dny.

Co mohl Kubiček více žádati? Ani vlastní bratr by s nim lépe nejednal. Hned také ujednáno, kdy se bude do nového obchodu stěhovat . . .

V jedné ztracené plzeňské uličce stojí jednopatrový domek s krámem. Za krámem je byt pro obchodníka, který má kuráž v místě tom zbohatnouti. Krám bývá po více měsíců v roce zavřen, a kdž se otvírá, vybihají sousedé z okolních domů a jeden druhého se ptá: "Kdo pak to tam zase vlez? No, ten si chudák dá!"

Houpající se "sajn" nad vchodem do krámu hlásá, jaký tam byl a bude obchod. Je to majetek pivovaru, tedy saloon. Jeden dobrák si domek postavil a aby se zbavil dřiny, otevřel v něm saloon. Tolik lidí v tom obchodu zbohatlo, proč by se to nemohlo podařit jemu? Slavnostně otevřel.

Pivovar se poďoval do rekorderovy úřadovny a když shledal, že je domek čistý, nepta! se po penězích za pivo. Když byl saloonik v úzkých a nezaplatil, jednoduše se to napsalo. A psalo se tak dlouho, až dluh dostoupil jistě výše. Trisěl agent.

"Džou, co je s tebou? V officu mi řekli, že musíš ode dneška platit každý sud, jinak ti jej drajver nesloží. Máš přijít některý den do pivovaru a ten starý dluh srovnati."

Saloonik šel do pivovaru a srovnal to. Z domova odcházel domácí pán a zpět se vracel nájemník. Smutné zavření obchodu.

Po krátkém čase chytil pivovar neopatrnou kavku s několika sty. Nové slavnostní otevření s harmonikou, pranici a po půl letě neslavnostní zavření se slzami ženy a proklínáním muže.

Saloon byl zase zavřen a čekal na novou oběť. Bylo to místo, které protějšimu salooniku často hýbalo žlučí. Když přišel nový konkurent a dával vrchovaté plecháče, mohl zlosti z kůže vyletět. Souosedé šli tam, kde byla větší mára a při té příležitosti koupili si kořalku, nebo vypili i sklenici u baru. Jak ale začal měřit jako jiní, vraceli se zase do staré fary. Využítkovali jednoduše příznivou dobu začátku a pak se, nevděčníci, obrátili k novému obchodu zády. To bylo balsámem na srdce starého saloonika a už v duchu počítal dny, kdy ten naproti zavře. Když se ráno v protějších oknech nevytahovaly záclony, věděl, kolik uhořilo.

"Jojo," říkával večer svým hostům, "ono se to řekne, dělat biznis. Co si, hoši, na toho protějšiho vezmete?" zežertoval a nalil celému "krautu" . . .

Kubiček se nemohl dočkat, až to v saloně dají do pořádku. Také Marjánka už čekala, aby se mohla vystěhovat. Domácích rodina samý po ní úsklebek, jak je poveze konstébl, ale jen po schodech. Kdyby měla v domě zůstat ještě několik dní, mohlo by se stát neštěstí. Jako onchdy. Domáci ji chválila sousedkám, jaká je to plundra a ta žába Fanka druhá. Kubičková se rozpálila spravedlivým hněvem a hodila za ní na dvorek starý "tyket!". Anděl strážný vedl ruku její. Nádoba padla vedle cile. Mohly z toho být lehce "letanie na stejšn".

Osud se přece nad nedočkavou rodinou smiloval. Plumbaři byli v salooně se svou prací hotoví a po nich papírníci. Kubiček se stěhoval. Tentokráte nečekal na konstébla.

Přijel expresák a odvezl všechny Kubičkovi "sety" najednou. Kubička tak jednoduché stěhování netěšilo. Byl zvyklý, rozloučit se přátelsky s do-

mácím, až se sousedé sbíhali, ale dnes to nešlo. Předně nebyl domácí při tom slavnostním aktu, pracoval, a za druhé Kubiček spěchal. Byla sobota a odpoledne chtěl otevřít obchod.

Urovnání nábytku v novém domově měla na starosti Marjánka s Fandou. Kubiček letěl do pivovaru, co dělají s tím pivem. Řekli mu, že je na cestě. A bylo. Když přišel domů, bylo už složeno a z jednoho sudu hnal nektar už trubkami.

Byl to posvátný okamžik rodinný. Zavřel dveře, aby ho nikdo nevyrušil. Nalil plný džbán a donesl rodině do kuchyně. Akt odbyl se s jakousi posvátností. Marjánka se napila a jadrným mlasknutím dala na jevo svou spokojenost, že je dobré. Fanda také ničeho proti jakosti moku nenamítala a kluci, Pepík s Frantou, dolizli i pěnu.

Když to bylo odbyto, otevřel Kubiček dveře jiným žiznivým. Byl záso-ben skoro jako ve městě. Přítel agent ke kořalce a doutníkům přiložil ještě půl tuctu vína. Hodný člověk. Však mu to Kubiček nezapomene. Přičiní se, aby s ním byl spokojen. Vzpomněl na kořalku. Byla ještě v galonu. Slil ji rychle do čtyř lahví a zavolał Marjánku.

"Koukej, stará, tady máš kořalky. V tyhle flašce je obyčejná brenda s whiskou, v tyhle jsou dobré. Ve třetí máš importovanej koňak, ten dávej za patnáct centů drink a ve čtvrté pravej čamajka rum s hořkou. Pamatuj si to!"

Marjánka se oblékla jako královna a šla za bár. Nebyla tam v cizině. Saloon měli už dvakrát. Jednou na severní straně a podruhé v Kalifornii.

Kubiček si zapálil desákový doutník a vyšel na chodník gustýrovat okolí. Z protějšího saloonu dívaly se přes ušpiněnou záclonu tři hlavy. Dvě mužské a jedna ženská. Ženská hlava patřila patrně saloonikově ženě.

Za chvíli přijel agent v buggách. Hodil koni váhu a vešel dovnitř. Přišel otevřít formálně nový obchod. Z protějšího saloonu přihnuli se rázem dva hosté, majitelé známých hlav.

Po ulici jel vůz, naložený odpadkovým dřívím. V předu seděli dva sportsmani a řvali: "Wood! Wood!" Když spatřili před novým saloonem známého koně v buggách, seskočili se svého vozu a šli na jednu.

Vedlejší kendyštorák použil také té příležitosti. Byl by špatným obchodníkem, kdyby souseda nepodporoval.

Kubiček doplnil řadu před barem.

Marjánka se za barem otáčela, jako by tam byla zrozena. Agent pošláp' třikrát, hodil pětku na bár a poroučel se. Za ním odešli hoši "dřevaři" a za nimi se vytratil soused kendyštorák. Zůstaly tam ještě ty dvě hlavy z protějška. Neměly dopito.

"Máry, dej nám ještě jednu!" poručil Kubiček.

Když dopili, šfouchl soused svého kamaráda.

"A teď pojď, dohrajeme naproti tu dardu!"

Sebrali se a vážným krokem odcházeli. Byli v protějším salooně celodenními hosty a hrávali tam sousedský gejm dardy. Třikrát o deset čárek. První, kdo bude častovat; druhý, kdo to bude platit a třetí, kdo bude pít. Jenom že třetí pravidelně nedohráli. Pohádali se a praštili kartami. Hodinu se obyčejně hněvali a pak začali znovu. Předešlý gejm neplatil, poněvadž nebyl dohrán.

Kubiček měl sto chutí jim něco z gruntu srdce říci, ale udržel se. Snad někdy na nich přece nějaký pěťák trhne.

Marjánka nebyla ženou tak chladné rozvahy. Když viděla, že táhnou do protějščí hospody, postavila se mezi dveře a v spravedlivém hněvu zasyčela za nimi: "Fuj, špinové!"

Za chvíli vyšel souseď kendaštorák ze svého obchodu s pětikvartovým džbánem v ruce. Kubiček šel za bár, aby hosta co nejrychleji obsloužil. V duchu mu sliboval, že mu ten džber naleje do vrchu, ať se pořádně napije; ale dědka ta krásná předsevzeť Kubičkova nelákala. Šel si klidně pro pivo naproti.

“Zas jeden špínka!” zabručel nový salooník a zapálil si na ten vztek nový desákový doutník. Vyšel znova před saloon. Z vedlejšího domu vyběhlo asi šestileté děvče s plecháčem. Toho kostymra musí ulovit.

“Kam pak, holčičko?”

Děvče se podívalo udiveně na nového salooníka. Nechápalo, jak se může tak hloupě ptát, když vidí, co nese v ruce. Aby strejček věděl, že je to dobře vychované dětátko, odsekla na jeho otázku: “Čuchejte!” a utíkala naproti.

Kubiček si odplivnul. Jsou-li všichni souseď takoví, to bude dělat pěkné obchody!

Do saloonu vběhl kluk.

“Za pěták dobrou kmínku a pěták zpátky. Maminka povídala, že máte dát dobrou míru.”

Postavil na bár placatou lahvičku a ošoupaný desák.

Kubiček mu nalil z první láhve. Za chvíli se kluk vrátil.

“Maminka povídala, že to není kmínka. Máte mi dát kmínku.”

Salooník se podíval znaleckým okem na lahvičku. Bylo z ní přes polovici upito. Aby neztratil kostymra, dolil lahvičku.

“Řekni mamince, že mi ještě kmínku nepřivezli. Tímhle že ji častuju.”

K večeru se obchod hnuł. Plecháč za plecháčem. Nalával toho božího daru, jako by měl svůj vlastní pivovar. Večer měl plno. Přišlo několik jeho známých a kde jaký čumil z ulice. Dával tři sklenice za desák a ještě častoval. Po deváté hodině vytáhl harmoniku a bavil hosty starými i novými odrhovačkami. Marjánka byla za bářem. Za chvíli dala se společnost do zpěvu a tance. Velký hál to nebył, ale skromnému stačí i malé místo. Jen když se může zatočit. Teprve ke druhé hodině ranní začala se společnost rozcházet. Naproti zavřeli před jedenáctou.

Úspěch slepého otevření byl velkolepý. Jedenáct dollarů se utřilo. Ale také zásoby prořídly. Sud piva pryč, láhev s dobrou whisky prázdná a s koňakem do polovice. Když se Kubiček kladl na lože, pochválil si:

“Stará, tady nasekáme peníze a toho chlapa naproti vytopíme jako sysla!”

Neděle byla přímo skvostná. Když zavřel, bláslil drahé polovici:

“Marjánko, dnes jsme trhli osmnáct rublů!”

“Jen kdyby byly naše.”

“A či, myslíš, že by byly? Snad bych je někomu nevrazil do krku.”

Marjánka na Kubička tázavě pohlédla.

“Václave, snad bys neměl oumysl?”

“To se ví, že mám a poctivej. Z těchle třech sudů neuvidí pivovar ani cent. To je náš prezent. Až je vytočím, budu teprve pracovat pro pivovar. Až mi přivezou nové pivo, musejí čekat, až za něj utřím peníze. Tak poctivě by s nima nesmejšlel ani druhej!”

Marjánka měla dosti ohebné svědomí a proto ji výklad mužův upokojil.

V pondělí ráno objednal Kubiček dva nové sudy. Odpoledne, když viděl přijíždět pivovarní vůz s pivem, vytratil se zadem z domova. Marjánce nařídil, aby řekla hochům, že vzal všechny peníze do pivovaru. Hoši složili pivo do sklepa. Když jim Marjánka řekla, že muž byl zavolan do pivovaru a že tam zaplatí, podívali se jeden na druhého. Ale co měli dělat? Pivo bylo jednou dole a saloonice si pospíšila uzamknout sklep. Utratili patnáct centů a jeli dále.

Asi za hodinu se Kubiček vrátil. Usmál se spokojeně, když mu Marjánka řekla, že je pivo už dole.

Během dne přišlo několik obchodníků. Doutníkáři a koralečníci. Někteří neměli ani chuti do obchodu, když spatřili za barem Kubička. Přijali sice objednávku, ale mnoho na ni nečastovali. Kubiček to asi pozoroval a da' biznis každému, aby byl pojištěn, kdyby snad některý zapomněl.

Odpoledne se ustrojila Marjánka do své nejlepší parády.

"Kam se's tak nasekla?" zeptal se Kubiček.

"Jdu něco koupit na kluky a na sebe."

Muž souhlasil.

"No, jdi a kup si něco pořádného. Teď si můžeš vybrat klobouk jako hraběnka. Ať ta protější drchna vidí, že děláme biznis."

"Měla bych chuť rozejet se do města."

"To se ví, že do města. Tady nic pořádného nedostaneš. Každý lepší člověk jede do města."

Marjánka sebrala tři pětky a jela.

Za chvíli po jejím odchodu přišoural se do saloonu potulný malíř pisma. Krabice s barvami, štětci a jinými potřebnými rekvizitami vlekl s sebou. Kubiček byl rád, že přišel. Již dopoledne přemýšlel, že by měl okna vyzdobit nějakým případným nápisem, který by táhl. Ale jakým? Stanu a hedkvartér bylo několik na každé ulici. Jméno to bylo velice ověřené. Jen přemýšlet a šťastný nápad se dostaví. Tak bylo i zde. Kubiček kdysi četl o nějaké Patagonii. Je to zem někde na cestě k severní točně. Tam to musí být, protože je tam zima jako v Sibíři. Pro horké letní měsíce byl by to skvostný název. Každého by lákalo, jít se do té Patagonie ochladit.

Sděлил malíři svůj nápad a ten byl nadšen. Ve své obrazotvornosti vytvořil okamžitě obraz, hodný štětce umělcova. Namaluje velký kus ledu, na němž si hoví obrovský tuleň. Na jeho hřbetě sedí, jako na koni, námořník a v ruce třímá skuner piva. Nad tím, v oblouku, bude se pyšnit hrký nápis "Patagonie". Dědek se dal do díla. Kusy ledu rostly pod jeho dovednou rukou jako o třech králich. Za chvíli se na nich objevila fantastická obluda s jezdcem-námořníkem. K vůli vlasteneckému dojmu posadil námořníku na hlavu sokolskou čapku.

Z protějšího saloonu dívaly se na to tři hlavy. Dvě známých dardistů a třetí hospodské, té "drchny". Líde se zastavovali na ulici a studovali podivnou malbu na skle. Většinu jich dělal mutaci v hlavě nápis "Patagonie". Jinak to ani nebylo možné. Kolik pak sousedů je tak vzdělaných, aby znali "lančaftv" na severní točně, jako Kubiček. Však on je časem o tom poučí, až se budou v jeho Patagonii chladit.

Sotva však Patagonie spatřila světlo světa, již se nad ní začal vznášeti mrak. Bylo to ve čtvrtek, když docházelo pivo. Kubiček opakoval svůj pondělní manévr, ale tentokráte se mu nevydařil.

Když Marjánka hochům řekla, že je starý v pivováře a že vzal všechny peníze s sebou, usmáli se jeden na druhého. Sedli na vůz a odjeli, ale pivo nedali.

Kubiček ležel zatím v zadu v bytě na kanapi a v duchu dělal rozpočty, kolik za ty dva sudy utrží a co všechno si za ně popřeje.

Z růžových naději vvrusila ho rázem Marjánka.

"Václave, oni mi pivo nedali."

Kubiček vyletěl s pohovky jako buma.

"Mámo, nedělej si legrace!"

"No, na mou duši, nedali! A to, co ještě máme, zdá se mi, že už dochází."

Václav zrudnul spravedlivým hněvem.

"A je tohle zlodějství! Ale já jim dokážu, že se okrádat nedám. To bych musel být zloděj své vlastní familie. Když nedají oni, dá jinéj. A myslíš, že dnes nevystačíme?"

"Sotva, už to skoro pěníu nemá."

"Pusť tam hodně štymu!"

Kubiček se oblékl a rychle odešel. K večeru se vrátil, pln dobrého rozmaru.

"Máry, jak je s pivem?"

"Ještě teče."

"Tak dávej malý pantiky, řekni, že je to sklenicový. Ráno bude piva houf."

Kubičková se podívala.

"Jak to? Zaplatil's?"

Kubiček se pohrdlivě usmál.

"Co pak krađu? Ale zčenočoval jsem pivovar. Zejtra tu máme skebský pivo. Od trustu se už okrádat nedám. Dva sudy dostanu na opening a ty ostatní, jak pán bůh dá."

"Ale to tu takhle dlouho nevydržíme," namítla Kubičková.

"Inu, tak dlouho, jak dlouho to vydrží pivovar," zažertoval Václav.

Druhého dne přivezli z nového pivovaru dva sudy piva. Sotvaže odjeli, vrazil do Patagonie agent ze starého.

"Vašku, co je s tebou? Teď ti tu skládali cizí pivo?"

Kubiček se tvářil vážně.

"Co mám dělat, když mi od vás pivo nesložili?"

"Já ti něco řeknu, Kubičku," spustil agent dosti ostře. "S tím složením a nesložením mi nic nebudeš malovat. Dával jsem ti čenč, abys se chytil. Ani na tu kořalku a doutníky jsem nekoukal. Ale takhle vidím, že je s tebou konec. Mohl bych ti to zavřít dnes, ale neudělám to. Vytoč si ty dva sudy piva, ale v pondělí budu telefonovat na stanici, že jsme odtud vzali lajsnis. Na zdar!"

To byly pro Patagonii smutné vyhlídky. Uznala to i Marjanka, když agent odešel. Kubiček ale neztratil hlavu.

"Budeme, stará, točit, jak dlouho to půjde."

A šlo to rychle. Na protější saloon zapomněli ledaři. Pivo jako louh a následkem toho všechny obchod přepadl toho dne ke Kubičkoví. Do večera byl sud v pekle a musel se narazit druhý. Nu, co škodi! Když bude nejhůř, koupí se ráno dva sudy, aby se to mohlo přetlouci přes nedělí. Děle to sotva půjde. Buďe to černá hodinka, platit za pivo, ale nouze láme železo.

Večer se náhodou sešla dosti četná společnost a dost vřtácela. Selmal se stůl na dardu ve čtyř. Když hráče omrzela darda, dali se do laciného ferbla. Z počátku dva centy "vizo", ale když to přešlo několikrát kolem, vystoupilo vizo na dva pěťáky a později na dva desáky. Kubiček dlouho zápasil, má-li si smočit nebo ne. Měl v šupliku asi devět dollarů a ty připravoval ráno na pivo. Bránil se zlému vnuknuti, ale neubráníl se mu.

O desáté vystřídál jednoho nešťastníka a po jedenácté byl umyt. Devět dollarů v pekle. Útrata hráčů byl celý jeho majetek.

Ráno se mu nechtělo s postele. Přemýšlel, je-li na světě ještě jeden pivovar, s kterým by mohl vstoupit v obchodní spojení. Ještě nebyl se svými myšlénkami hotov, když vrazila do ložnice Marjanka.

"Starej, kde máš peníze? Potřebuju na pětku zpátky."

V Kubičkoví zatajil se dech. Na pětku a neměl v měchýři ani dva dollary.

"No, tak se hní, ať tam ta ženská nečeká!" hartusila žena.

Kubiček studoval, jak to zalhat.

"Máry, víš, já večír půjčil jednomu kostymrovi desítku. Slibil, že mi ji dopoledne přinese."

Marjánka pozorovala jeho nejistý hlas, jakým to pravil a hrozné tušení projelo jí hlavou.

"Pro rány boží, Vašku, nelži! Že's tu desítku prokarbanil?"

"Já? To bys mne, Máry, špatně znala! Ani jsem se na karty nepodíval," odpovéděl zajíkávě.

"Co, ty že's nehrál? Vždyť jsem tě viděla. Tak ty mne, lumpe, budeš takhle okrádat?"

V Patagonii bylo živo, ale jen v zadním oddílu. Řinčelo tam nádobí, cinkalo sklo a řvaly děti. Marjánka vyšla z patálie jako vítěz. Na štěstí nezanechala prohraná bitva na Kubičkově tváři žádných patrnějších známek. S dobrým svědomím mohl se světu ukázat. Ale v hlavní Patagonii bylo hůře. Nebylo piva, ten krapet se dotočil do večera a zítra je sobota a po ní přijde teprve neděle.

Sobota byla opravdu trpkým dnem. Lidí chodili s pantíky a pivo nebylo. Ta "drchna" naproti dívala se přes záclonu a tisíc satanášů se z ní šklebilo na nešťastnou Patagonii. Po obědě přišlo několik známých Kubička navštívit. Dověděli se o jeho skonu a přišli ho pozlobit. Chtěli pivo. Kubiček, nevěda si jiné rady, uchýlil se k pašeráctví. Vyhnal Frantika s velkým džbánem uličkou do druhé ulice za desák pro pivo. Svou nesnáz osolil nějakým vtípem a naléval, jen to hvízdalo. Hosté se smáli, dělali vtipy, ale co hlavního, pili.

Frantik běžel pro pivo čtyřikrát. A Kubičkovi se to vyplatilo. Z každého džbánu "vytočil" sedm až osm sklenic a ještě při tom prodal nějaké doutníky. Večer dělal tím způsobem také dobrý obchod. Přátelé jeho postarali se svědomitě o rozkřičení Kubičkova patentu po celé Plzni a kde který známý, každý byl žádostiv jej vidět. Tím způsobem srazil dohromady asi šest dollarů. Měl radost, že zachránil neděli. Hned ráno se vypravil do pivovaru pro sud piva. Na cestě setkal se s výborem od spolku, jehož byl také členem. Bratři šli ze sobotního bálu. Jaká to šťastná náhoda! Zbyly jim dva sudy piva a Kubiček se jim bratrsky nabídl, že je v pivovarní ceně od nich převezme. Vlastně jim slíbil o půlák více za sud, aby bratrská pokladna také něco na tom měla. Zjednal hned expresáka a dal pivo odvézt. Platit hned nemusel. Bylo by to smutné, aby mezi bratry panovala nedůvěra. Ještě mu slíbili, že ho při příležitosti navštíví a počátnou.

Kubiček přijel s pivem jako král. I Marjánka se do jisté míry usmířila, když jí o šťastném setkání se s bratry od spolku vyprávěl. Usmála se a položertem prohodila:

"Inu, čím větší lump, tím větší štěstí!"

Měla také radost, že se lacino trhne pár dollarů.

S novou zásobou dostavily se u Kubička i nové nápady. Ty laciné dva sudy piva stojí za to, aby se oslavily. Každý salooník slavil otevření, proč by on nemohl mít slavnostní zavření? Od myšlenky ke skutku nebylo daleko. Nad dvéře vustrčil kus černého floru na hůlce — černý prapor a pod něj přibíl kus papíru s nápisem: "Slavnostní zavření se zpěvem a tancem."

Bylo to něco nového a je známo, že každá novinka táhne. A tato opravdu táhla. Každému, kdo šel kolem, černý praporec padl do oka. Proč by se nestavil na jednu? Večer bylo nabito. Marjánka byla za bářem a z opatrnosti nenechávala větší obnos v šuplíku. Čert věř tomu nešťastnému ferblu!

Kubiček musel položit harmoniku a jít pro kořalku. Takový byl obchod. Když ukazovala rafje na orloji věčnosti na dvanáctou, stalo se něco, co by byl Kubiček i při svém štěstí ani ve snu neočekával. Byl také trochu, jak se říká, rozmaširovaný a častoval, jako by měl pivo zadarmo. Tim společnost udržel pohromadě a při veselé náladě. Do saloonu vešli tři hosté. Jak se zlálo, byli pořádně napiti. Jeden sotva stál na nohou. Ve veselé společnosti

se jim zalíbilo. Zpívali a častovali celou společnost. Vlastně častoval jen jeden. Po každém slápnutí platil pětkou. Ani Marjánka tolik drobných neměla.

"Honziku, tohle by byl saloon pro tebe!" začal po chvíli jeden z neznámých hostů. "Všude okolo tma a tady biznis jako ve městě."

Kubiček zbystřil sluch. "Páni hledají biznis?"

"Proč ne?" odpověděl první, jenž rozhovor započal. "Tuhle John prodal v Kalifornii barák a má do něčeho chuť. Ale něco šikovného by to muselo bejt."

"Já mu to prodám třeba hned," kul železo Kubiček. "Nešel bych z toho, ale stůně mi holka a doktorovi se rámus v salooně nelíbí."

"Co říkáš, Honziku, to by bylo pro tebe!" pomáhal první. "A co za to?" obrátil se na Kubička.

"Až budu vědět, kdo to kupuje," opatrně vyhnul se odpovědi salooník. Netěšilo ho to, že věc jde tak rychle. Bylo přítomno několik hostů ze sousedství a některý by mohl do toho hodit hloupé slovo.

"Kdo to kupuje, třeba já!" ozval se ten, jehož jmenoval kamarád Honzíkem. "Já ta putyka na prodej? Co za ni?"

"Štůf neprodávám, prodávám jen biznis," odpověděl rychle Kubiček. "Dejte za to stovku a desítku na časty. Ráno se můžete postavit za bár."

"Stovku? To je pleva, tady je. Vy jste svědci, a dej mi na ten biznis rezit. A dej nám něco pít! Zejtra se mi odtud posypeš."

Vytáhl balík zmačkaných bankovek a vysázal na bár deset desítek. Kubiček napsal na kus papíru stvrzenku, kterou oba přátelé jako svědci podepsali. Nový salooník se zachechtal:

"Ta moje Kordula pukne zlostí, až ji řeknu, že jsem koupil saloon."

Kubiček ztopil desítky a vyzval hosty, aby s nim zašli do saloonu "ejčna od pivovaru". Je to nutné, aby ráno pivovar počítal už s nim, novým salooníkem. Přišli právě v čas. Salooník chtěl zavírat.

Kubiček častoval.

"Tady ti vedu, Joe, mého nástupce. Ať ráno tam dají hoši brzy pivo. Já měl včera a dnes velké kraut, vytočil jsem skoro všechno." Joe otvíral oči. "Příjď ráno s tím pánem sem a uděláme to!"

Kubiček se přitočil k agentu-salooníku.

"Ale, Joe, pět a dvacet dollarů mi za něj dás, jinak to zkazím!"

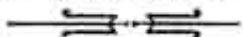
"Až budu vidět, jaký je."

"Aby nebyl! Prodal barák. To je, pane, ňáká kavka!"

Ráno ještě nestál nový salooník v Patagonii za bárem, ale postavil se tam odpoledne. Kubiček mu odevzdal všechno, jak to leží a šel s Marjánkou hledat byt. Na cestě povídá mu žena:

"Ale, Václave, ty dva sudy ať do spolku zaplatíš!"

"Jseš ty jedna hloupá Marjána! Za měsíc budu nemocen a spolek může bejt rád, že mu dám čenč, aby si za ně strh' z podpory."

Český humor.

Málo nasel humoru
Pánbůh v naší lěhu,
nutíme se, ze vzdoru
do hořkého smíchu.
Jako vinný hrozen kdes
v nehostinném kraji,
kde mhy visí zpod nebes,
slunko zakrývají,

nesládne, však trpkne jen
hořce na jazyku,
tak náš humor neslazen,
vždy v něm trochu vzlyku.
Až snad slunko jasněji
Čechům svítit bude,
jarým smíchem okřejí
naše liché chudé!

K. Leger.

Kam jsou se ty časy
pověly,
který w meji mla-
dosti hejwaly?
už nejsou
a nebudou:
to trápi hlavu mou
jedivou.

M. ALEŠ

Třešně.

Poslouchej, dívčíčko mladá,
květ stromů zvolna už padá.
A jaro odletí spěšně,
na větvi zardí se třešně.
Ovoce sladké a rudé!
Či takhle třešnička bude?
A přijde mládence, ptá se:
"Pro koho's uzrála v kráse?
Sládně-li, třešničko, pro mě?" —
Nezhrdni, přikývni skromně!

Nuncch ho trápit se mukou,
padni hned do jeho rukou!
Nechtěj se z pýchy ho zřikat,
mohla bys jednoukrát pykat!
Snad přijde druhý i třetí —
ale čas úprkem letí.
Peť mláďí odvane spěšně,
vyschne a sestárne třešně.
Se smíchem půjdou kol chlapei —
snědí tě, třešničko, vrabci! K. Legor.

Zapad' do bahna a zahynul.

PRO KALENDÁŘ "AMERIKÁN" NAPSAL VÁCLAV PETRŽELKA.

Můj přítel Březnovský.

SEZNÁMIL jsem se s ním v Praze a brzy stali jsme se důvěrnými, upřímnými přáteli. A nebylo snad dne, abychom se nebyli sešli v Tůmovce na večeři, která lukulskou naprosto nebývala — byli jsme oba syny rodičů nezáměrných a nemohli sobě proto dopřávat věci vybraných — a těšili druh druhá naději a vyhlídkou v lepší budoucnost. (On studoval na právnické, já na filosofické fakultě, v témže ročníku.) Jmenoval se Karel Březnovský a byl to člověk nevšedního nadání. Postavy byl vysoké, štíhlé a jaksi ztuhlé, řeč jeho — mnoho řeči ostatně nenadělal — byla nervosní, trhaná a výraz tváře jeho na první pohled se nezamlouval; ale kdo se s ním seznámil blíže, nemohl si ho nezamilovat, když postřehl, jak z modrých očí jeho vyzařuje cosi tak světle něžného a dojmavě smutného, že ti až srdce tálo a něco neodolatelného táhlo tě k němu. —

Jak jsem už pravil, byli jsme důvěrnými přáteli a nepřišel-li některého večera do "naší" kavárny, bylo mi opravdu smutno. Proto lehko si každý představil, jak mi asi bylo, když ke konci třetího ročníku (roku 1892) přestal chodit do Tůmovky a já jsem se dozvěděl od jeho kolegů, že "zapadl", totiž že sporé své příjmy ubíjí v pokoutní kteréš kavárně na Malé Straně a do přednášek že už nechodí.

Došel jsem k paní, u níž bydlil, ale ta se slzami v očích mi vyprávěla, že pan Březnovský se od ní náhle odstěhoval, ani se s ní nerozloučil, ač ho měla vždy velmi ráda; kam se odstěhoval, nevěděla. Jal jsem tudíž pátrat po příteli svém sám, ale veškeré úsilí mé, najít ho, ukázalo se býti naprosto marným přes to, že jsem ho hledal i v oně kavárničce v Lužické ulici; sklepnice, hezká to mladice, mi řekla, když jsem se ptal, chodí-li k nim jakýsi pan Březnovský, že pána podobného jména nezná. Z očí jsem jí však vyčetl, že lže.

Když pak nastaly prázdniny a já odejel domů, "pit plnými doušky z poháru rozkoše, již poskytuje volná příroda", skoro jsem na svého přítele pozapomněl a když jsem se opětně vrátil do Prahy, neměl jsem skoro ani času, na něho vzpomínati. V dubnu roku 1893 dostal jsem dopis s americkou poštovní známkou a samo sebou se rozumí, že jsem byl nemálo překvapen, shledav, že dopis jest od Březnovského.

Psal mi, že "neúprosný osud, v nějž věří, zanesl ho do země volnosti", a omlouvaje se, že mi nedal ani s bohem, dodal, že má jakési tušení, že se tam se mnou někdy setká.

Usmál jsem se čta list a ani na mysl mi nevstoupilo, že se někdy octnu v Americe. Leč divny jsou cesty lidské a kdo vyzkoumá běh osudů našich?

A tak i já stanul jsem v červnu roku 1897 na půdě Spojených Států severoamerických a ztráviv několik měsíců u přátel a příbuzných v Prague, Neb., zakotvil jsem o vánocích lodičku svoji v Chicagu, přijav u jednoho z denních listů místo redaktorské.

"Snad nyní najdu brzy Březnovského," pomyslíl jsem si. "Dám do novin oznámení, že ho hledám a zajisté se přihlásí." Nebylo však toho potřeba. Jednoho večera (24. ledna 1898) zaklepal kdosi na dvéře mého bytu v domě na

rohu 18. ulice a Centre ave. — měl jsem tehdy najatý pěkný pokojík se zvláštním vchodem — a když jsem zvolal: "Vejděte!" vstoupil do pokoje muž vysoké postavy, zahalený v plášť.

"Ah! Březnovský!" vyrvalo se mi samovolně z hrdla. Poznal jsem ho ihned.

"Ani nevíš, jak jsem rád, že tě opětně spatřuji!" řekl jsem. "Co jsem se po tobě v Praze naptal, co jsem se po tobě nasháněl!"

"Vim to!" hovořil pomalu a přitlumeně a odhodiv plášť a klobouk na pohovku, podal mi ruku. Byla chladná a chvěla se nervosně. "Byl bych tě už navštívil dávno anebo bych byl psal tobě, abys mě navštívil — věděl jsem, že pracuješ v té redakci — ale nemohl jsem se k tomu nějak odhodlati. Proč, dozvíš se snad později. Také jsem měl poslední dni trochu více práce a různých starostí."

Po těch slovech posadil se ke stolu a zadíval se na mne.

Jak se změnil!

Tvář jeho byla bleďa jako stěna, oči plály mu jakýms nepřirozeným leskem, kolem úst vlnilo se mu bolné chvění, na všech údech jeho ležela nervosita.

"Jak dlouho jsme se už neviděli!" prohodil jsem, abych nějak rozpředl rozhovor.

"Dlouho tomu — opravdu!" odpovídal, jakoby unaveně. "Člověk by ani nevěřil, jak ta léta tak rychle ubíhají — i v neštěstí a šilenosti."

"Jak to mluvíš?" podivil jsem se a pohlédl mu do obličeje.

Nevýslovný bol rozprostřel se mu po tváři a rty se mu chvěly jako člověku, kterému jest do pláče a jenž snaží se veškerou silou svou potlačiti slzy, deroucí se mu v oči. Neodpověděl na moji otázku.

"Přišel jsem k tobě, abych tě pozval do svého bytu," řekl po chvíli.

"Proč nezůstati u mně?" namítnul jsem.

"Mám byt pro sebe — tys tu pouhým podnájemníkem — a nelze tady hovořiti tak volně a upřímně a otevřeně jako u mně," namítnul zase on.

Uznal jsem náhled jeho za správný a my vsednuvše před domem do vozu pouliční dráhy, jelí jsme po Centre ave. až k Jackson boulevardu a jdouce pak po něm asi pět minut směrem západním, stanuli jsme před domem, v němž Březnovský bydlil.

Vystoupili jsme po neširokých schodech do prvního poschodí a vešli do průčelního bytu, osviceného mdlým svitem lampy, stojící na stole uprostřed předního pokoje. Přítel můj rozsvítil dvě plynová světla a shasiv lampu, vyzval mne, abych se posadil, načež přinesl ze zadní části bytu láhev vína a dva kalíšky.

Byt opatřen byl velmi pěkným nábytkem.

"Máš to zde opravdu velmi hezké a útulné," prohodil jsem.

Usmál se trpkým úsměvem a řekl: "Skoro jako v hrobě."

V tom padly oči mé na obraz ženy, jenž visel na protější stěně. Vstal jsem a přistoupil jsem k obrazu.

Viděl jsem v žití mnoho hezkých žen, ale tak milých tváří ženských viděl jsem opravdu málo. "Jako světičky vyhlíží," poznamenal jsem.

Březnovský vstal a přecházel chvíli neslyšnými kroky po pokoji. Pak postaviv se před obraz, řekl hlasem sotva slyšitelným:

"Nesmírně jsem se prohřešil na této ženě a trest mne zajisté nemine."

"Není možná! Snad to není — —"

"Je to moje žena!" přerušil mne.

"Zemřela snad tvá paní?"

"Nikoli. Žije, jen že ne se mnou, poněvač nemohla vydržeti život s takovým ničemou, jakým jsem já," vyrazil ze sebe chvatně a jako s nadpřirozenou námahou.

Byl jsem jako bleskem ošlehnut.

"Co to mluvíš?" vydralo se mi z hrdla.

"Chápu, že se divíš mé řeči, řeči člověka, jemuž jsi předpovídal skvělou kariéru a snad údiv tvůj jest oprávněn. Ale kdybys věděl, jak hrozně jsem byl živ od té doby, co jsme se neviděli, jak jsem se namáhal, abych na dobro ubil vše, co ve mně bylo dobrého, nic bys se nedivil a utekl bys ode mne jako vrah od prolité krve!"

"Jaké to hallucinace zjevují se tvému mozku?"

"Hallucinace? Snad máš pravdu! A snad celý můj život byl jedinou velkou a nepřetržitou hallucinací a jen to jest pravda, že jsem takovým bídákem! Zdá se mi někdy, že příroda tvoříc mě, sebrala látku ze všech živlů, z nichž jeden stačil, aby byl utvořil ze mne ďábla."

"Hrůza!"

"Ano, je to hrůza, ale nejhroznější jest při tom to, že já to všechno vím."

"Ale, příteli!"

"Nech se mne vymluvit! Bude mi lépe, vychrlím-li část těch pekelných muk ze svého nitra!"

A přešel asi dvakrát pokoj, pokračoval: "Co odešla ode mne, osamotněl jsem docela a v tom spočívá ta hrůza. Když jsem tak večer sám a sám, tu vyřítí se to na mne jako běsi, z jejichž příšerných a šeredných tváří šklebí se to na mne výčitkami zmařeného života. A na mozek mi to lehá, že zdá se mi, jakoby jakýs vztekly netvor válel se mi v něm. A když pak několik těch posledních let předstoupí přede mne — ach! Celý život dal bych za to, kdyby tu byla moje matka a já se mohl vyplakati na jejich milujících nádrech!"

"Nevím, jak's byl živ," řekl jsem, "ale což není žádné záchranu z toho stavu?"

"Není záchranu, není!"

"Proč by ji nebylo?"

"Poněvač veškera půda kolem tebe jest samé bahno, že nevybředneš a nevybředneš."

"Snad by tě přece něco vyléčilo?"

"Vyléčilo?" zasmál se protivným smíchem. "Mne nevyléči nic leda revolver," procedil skrze zuby.

"To už jest opravdu něco hrozného! Leč já ani věřiti nemohu, že bys byl tak nešťasten!"

"Nevěříš?" zalkal. "Nikdy jsem nebyl šťasten. Už z mládí, když jiné děti sobě hrály, nedával jsem někde v koutku sám a smuten a pln divných myšlének. A tak tomu bylo stále, stále a žádného přestání nebylo. A duše má zatím vyschla, vypařila se a já tu stojím jako živoucí mrtvola, nemající jiného života nežli tu horečnou činnost svého prokletého mozku."

Nastala trapná přestávka. Za chvíli přítel můj, vypiv sklenku vína, pokračoval: "A potom, bůh to suď! Kam přijdu, všude vnesu neštěstí. Miloval jsem v životě málo koho, ale koho jsem miloval, ten stal se nešťastným, jako já sám. Měl jsem rodiče — lepších duší nebylo na zemi — ale ne, ne! Hrozně vzpomínat! Měl jsem sestru, ženu jsem měl — ach nebesa! proč nemáte blesků, které by mi vyrazily mozek z choré hlavy?"

Výraz jeho obličejce byl té doby strašným a on zakryv si tvář rukama, dal se do vzlyku.

Zmocnila se mne přesmutná nálada a šíravý bol padl mi do duše.

"Není ani možno," pomyslíl jsem si, "aby ten člověk byl dospěl k takovému stadiu rozervanosti a šílenosti. A jestliže dospěl, jak hrozný vedl asi život a jakou strašnost prožívala jeho duše!"

Za chvíli se Březnovský stišil a hledě mi chvíli do očí, jal se hovořiti: "Ani jsi se mne neptal, co jsem v této zemi robil a tropil, a dobře jsi udělal, poněvač

bych se ti to nebyl odhodlal vyprávěti. Ježto však osud si s námi často zahrá velmi podivně a my jsme jako tráva, jež dnes bují a zelená se, aby zítra byla požata, odevzdám ti svoje zápisky, z nichž nabudeš přesvědčení o tom, že život můj byl opravdu zmařen."

A sáhnuv do zásuvky psacího stolku, vyňal z ní objemný sešit a podal mi jej se slovy: "Snad tě bude ledacos zajímati." A pak dodal: "Teď, příteli, dobrou noc. Nehněvej se na mne, že tě posílám pryč, ale mám ještě něco na práci a čas kvapí, kvapí."

A ze smutných očí mu vyšlehl blesk jakoby rozluky.

Rozešli jsme se.

A ráno jsem četl v novinách, že "krajan Karel Březnovský zastřelil se včera o 11. hodině před půlnocí ve svém bytě v domě číslo . . . na Jackson boulevardu, z příčin neznámých." (Bylo to 25. ledna.)

Přečetl jsem zprávu tu třikrát nebo čtyřikrát, ale nemohl jsem uvěřiti, že obsahuje pravdu. Proto jsem spěchal do nešťastného toho domu a tam k nesmírnému svému zármutku a žalu jsem shledal, že Březnovský "odešel tam, zkad se už nikdo nevrací." Zároveň bylo mi řečeno, že pohřeb bude se konati pozítří na Česko-národní hřbitov.

V ustanovenou hodinu jsem byl v domě smutku. V přijímacím pokoji seděla dáma, oblečená v černý šat. Poznal jsem na první pohled, podle onoho obrazu na stěně, že je to manželka mého nešťastného přítele. Když jsem se jí představil jako přítel zvěčnělého ještě ze staré vlasti, podala mi ruku a řekla potichu: "Jsem jeho manželka," a dala se do usedavého pláče.

Mrtvola Březnovského ležela v rakvi, potažené černým sametem; výraz obličejů jejího byl výrazem naprostého klidu: nic nesevěčilo o tom, že by zvěčnělý byl před skolem nějak trpěl.

Za nedlouho přišli čtyři muži — prý úředníci kteréhos vzájemně pojišťovacího spolku — a když jeden z nich proslovil krátkou, frazi plnou řeč, byla rakev snesena do vozu a jelo se rychle na hřbitov.

Jaké myšlenky mihaly se mi za jízdy hlavou, lehce lze uhodnouti, a když rakev spuštěna byla do hrobu a počaly na ni dopadat hrudy a srdceryvný vzlyk vydral se z prsou vdovinych, zařezal se mi do duše takový bol, že jsem musil poodejiti, abych si setřel slzy, do očí se mi vedravši.

Zápisky Březnovského jsou dosti obsírné — svým časem je uveřejním celé — a já vybra! jsem z nich pouze dvě větší stati, které jsou prvním a posledním článkem nešťastného osudu mého nezapomenutelného přítele.

Ze zápisů Březnovského.

I. — ANNA FUCHSOVÁ.

Pro koho jsem se pustil do psaní nějakých "zápisů"? Prozatím pro sebe. Možná dost, že padnou někdy do ruky někomu, kdo se z nich poučí a naučí se varovati cest, které vedou v záhubu. Jak by mě to těšilo — kdybych věděl, že někdo — a byť to byl člověk jediný — bude míti užitek z mých zkušeností! A snad se i to udá. Nač však filosofovat? Budu raději vyprávěti tak, jak jsem to prožil a jak jsem to procítil

Narodil jsem se 25. května 1868 ve městě D. a byl jsem druhým a posledním dítětem učitele na obecné škole. Otec můj František byl zvláštním člověkem; příroda, tvořic ho, se zajisté zmýlila, neboť byl obdařen tak jemným citem, jaký nacházíme pouze u žen. Co se týče jeho zjevu, tu byl postavy vysoké a příjemná jeho tvář byla po celou dobu, co jsem ho viděl, zastíněna jakýmsi smutkem. Nikdy, anebo málokdy, nežertoval, málo mluvil a rozhovořil-li se o něčem, bylo to o věcech vážných. Platů mnoho neměl a byl proto velice ho-

spodárným, vyjímajíc případy, kde se jednalo o mne; tu by byl obětoval to poslední.

Moje matka byla otci podobna. Byla to velmi hezká žena, s obličejem světlou a s očima, jež dýchaly láskou, a s řečí, jež byla prosáklá něhou a lahodou. Vzdělání mnoho neměla — byla dcerou prostého rolníka — a bylo se tudíž opravdu čemu diviti, že vyznamenávala se taktem, s jakým setkáváme se jen u žen velice intelligentních a vyškolených.

Sestra moje Marie, starší o dva roky než já, byla pravým obrazem matčiny, s tou pouze výjimkou, že dostalo se jí daleko lepšího vzdělání a vychování.

Mládí mé nebylo utěšeným. Ne snad že bych byl trpěl nouzí nebo něco, co svět zove krušným a trapným — nikoli; toho jsem nezažíval a přece od doby, kdy jsem došel k lepšímu poznání života, cítil jsem se málokdy šťastným. Duševní činnost má vyvinula se příliš záhy na újmu radosti života; stále mi cosi vrtalo hlavou. Také věci náboženské vstupovaly mi často do mozku a působily mi mnoho trapných chvil — tehdy i později.

Povaha má byla a jest velice nešťastná. Zdědit jsem po otci ten nešťastný cit, jenž později, když jsem poznal svět v celé jeho podstatě a zapadl do bahna, změnil se v pravý opak. K nikomu — vyjímajíc ovšem rodiče a sestru a několik přátel — opravdovou láskou jsem do svého dvacátého roku nepřilnul — míním zde ovšem lásku pohlavní, ale čistou, ryzí — ne vášeň. Moji spolužáci na gymnasiu v D mne také neměli v přílišné lásce, poněvač jsem nad ně vynikal. Já však té lásky jejich nepostrádal, tu nahradily mi knihy a studium, kterému jsem se oddával s veškerým zápalem a nadšením své mladé duše. A já četl a studoval vše, co mi padlo do rukou, a hltal jsem (ke své škodě) beze všeho výběru všechno. Zábavy neměly pro mne vabu, mě bavily jen knihy a těšila pouze příroda. Ano, příroda! Tu jsem měl vždycky rád, ba miloval jsem ji vášnivě; k ní chodíval jsem, když mi bylo nejlhůře, a jedině u ní docházel jsem úlevy. Ona byla mojí matkou, sestrou mou i milenkou mou, všim byla mi a když mě opustil celý svět, ona mne neopustila; když všichni házeli po mně kameny, ona přijala mne na svůj klín a vlévala mi sílu a útěchu do srdce.

A tak jsem žil životem úplně v sebe uzavřeným a nikdo neměl do něho přístupu. Na vždy to tak však potrvati nemělo.

Bylo to tuším na počátku července roku 1888, když jsem si vyšel procházkou na Střelnici. Je to velice pěkně upravený sad se stinnými promenadními cestami a kdykoliv jsem míval něco času, zašel jsem si do něho.

Bylo krásné odpoledne a já posadiv se na lávku, umístěnou ve stínu košatých lip, oddal jsem se snům.

Stromy tiše šuměly, tu a tam zpíval pták, slunko jasně plálo, květy na záhonech vydechovaly intenzivní vůni a mně bylo tak měkce u srdce, div mi slzy nevstoupily do očí. Nevím, čemu mám tu měkkost přičítati, ale stalo se mi často, když jsem tam sám a sám seděl v přírodě a pohlížel na ten krásný svět, že mi oči zvlhly a zmocnil se mne takový smutný pocit, že jsem se musil rychle vmísiti mezi lidi, abych se pocitu toho zbavil.

Seděl jsem tak asi půl hodiny, když pojednou jsem uslyšel šustot jakoby ženských šatů. Zdvihnu hlavu a zrak můj se přímo vpil ve štíhlou postavu mladé dámy, oblečené v bílý šat, se vkusným kloboučkem na hlavě a s modrým závojem na obličejí. A něco podivného se ve mně událo; ne že bych byl býval oslněn její krásou, vždyť jsem ji neviděl ani do obličejí — ale něco se v srdci mém rázem probudilo a hlásilo k životu neobvykle živě a směle.

Podobného pocitu jsem do té doby nepocítil, byla to jakási směs neskonale touhy, k níž přimíšen byl bol nad nemožností, dosíci něčeho, co by tě oblažilo.

“Kde se ta dáma vzala v našem městě?” mihlo se mi hlavou. “Znám tu přece každého a jí jsem dosud nespátřil. Snad nějaká cizinka, již už sotva kdy uvidím znovu.” A podivno! Při myšlénce té bodlo mě u srdce.

Z KRESEB MIKULÁŠE ALEŠE K NÁRODNÍM PŮŘEKADLŮM.

Uplynulo asi pět nebo šest dní, které jsem prožil ve stavu, jež dnes už popsatí nedovedu. Tolik však vím, že jakás, do té doby nepoznaná tesknota, padla mi do duše, před jejímž zrakem vznášel se stále obraz oně neznámé.

Byla to láska, první láska? Tak náhle?

Turgeněv kdesi — myslím že v "Jarních vodách" — pravi, že první láska jest revolucí, že jest jako nemoc, která přikvačí na tebe zákeřnicky.

A opravdu, v nitru mém odehrávalo se něco jako revoluce. Směr myšlenek obrátil se jinam, veškeren duševní můj život byl rozrušen a jedinou touhou mojí bylo, spatřiti tu neznámou.

A touha má na splnění dlouho nečekala. Asi šestého dne po té, co jsem ji viděl na "Střelnici", spatřil jsem ji vcházeti do domu na ulici, v níž jsem bydlil sám, a druhého dne nenápadnými dotazy jsem se dozvěděl, že má neznámá jest dcerou státního inženýra Fuchse, jenž měl dohled na stavbu tak zvané příční dráhy, vedoucí od našeho města ke Klatovům a dále na jihovýchod.

Velice mě těšilo, že Fuchsovi ubytovali se v naší ulici, ale nesmírnou rozkoš působilo mi to, že pokaždé, když jsem šel ze školy, spatřil jsem slečnu Annu Fuchsovou u okna. Za několik dní osmělil jsem se ji pozdraviti a ni nejnadanější básník není snad s to, aby vyličil moji radost, když mi mladá ta dáma na pozdravy moje odpovídala úsměvy a přátelskými pokyvy a byla "pak náhodou" každého dne u okna v době, když jsem šel z gymnasia domů.

Rodiče její byli Němci; to však mi bylo věci vedlejší, ne-li úplně a naprosto lhostejnou. Hlavní věcí tu bylo to, že jsem byl šťasten, tak šťasten, jak jen toho schopna jest mládež; v nitru mém usídlilo se cosi, z čehož linul se oblažující pramen rozkoše do všech údů a nervů.

"Takovou jest tedy láska?" řekl jsem k sobě. "Jaká to rozkoš! Tak a nejinak jsem si ji představoval."

A byla to tehdy láska opravdu čistá, ničím neposkvřená, láska, o níž pějí lyričtí básníci; láska, jaké jsem už od té doby nebyl schopen, poněvač celá moje bytost zvašnivěla a zvilněla a já pravou lásku pošpinil, zničil, ubil!

Tiché štěstí mé trvalo už asi měsíc a něco mi stále nemlouvalo, abych odvrhna svoji ostýchavost, přiblížil se k Anně a pověděl jí, že ji mám rád, jako nikoho jiného na světě. Nemohl jsem se však nikdy k tomu odhodlati, ač jsem měl k tomu nemálo příležitosti, poněvač nám bylo řádem gymnasijsním přísně zakázáno "hovořiti a procházeti se veřejně se slečnami" a prohrěšení se proti reguli té trestáno bylo velice přísně.

Jaká tu tedy zbývala cesta, abych se s ní smluvil? Osloviti jsem se jí bál, z důvodu uvedeného, ale maje v ni víru, že mne "nezradí" a dopis můj nikomu neukáže, psal jsem jí.

Byl to dopis plný květných, nic neznamenaajících rčení, jakými se mládí rádo blýská, ale já si myslil, že krásnějšího a vzletnějšího dopisu napsati ani nelze. Uplynul celý týden a odpověď nedocházela a ani ona se u okna neobjevovala. V jaké jsem byl tehdy náladě, dnes už nevím, ale jisto jest, že veselo mi u srdce nebylo.

Osmého dne přinesl mi listonoš silně vonící dopis. Byl od ní a obsahoval pouze tato slova: "Dnes o 7. hodině večerní čekejte na mne na Střelnici, nedaleko vchodu. A. F."

"A co jí řeknu?" mihlo se mi hlavou. "Že ji miluji? Co dále? A jaký to má vlastně všecko smysl?" ptal jsem se sám sebe, leč odpověditi na tu otázku jsem se neodvažoval.

Ale když udeřila sedmá hodina večerní, byl jsem v parku a usednuv poblíž hlavníh vrat na lávku, čekal jsem s tlukoucím srdcem na ni.

"Co jí řeknu?" mihlo se mi opětě hlavou. A v celé své síle předstoupila přede mne ta nezvratná pravda, že to všechno jest naprostý a neodpustitelný nesmysl a nevyrovnatelná hloupost. "Nemá to všechno pražádného smyslu,"

opětoval jsem, "a nejlépe by bylo, abych odešel a zanechal takovou komedii lidem, kteří nemají nic kloudnějšího na práci. Co já a co ona?"

Leč neodcházel jsem a čekal dále, pohlížeje směrem ke hlavní bráně. V tom slyším šust ženských šatů na druhé straně. Ohlédnou se — ona!

Vstal jsem a šel jí vstříc. Když jsem k ní došel, obrátila se a já jí šel po boku, poněkud pozadu. Chtěl jsem jí cosi říci, ale hrdlo se mi sevřelo tak, že jsem nemohl promluvit ani slova a jen pohlížel jsem úkosem na její štihlou postavu, na její krásně formovanou hlavu, černé lesklé vlasy, a napadlo mě, že by přece mělo něco smyslu, býti milovánu takovou rozkošnou bytostí.

"Příteli," pravila po chvíli, obrátivši se ke mně a hledíc mi upřeně do obličej. "Jaký to vlastně má smysl, že jste mi poslal onen dopis mně, která jsem asi o dva roky starší než vy a Němka k tomu?"

"Aha! Také nechápe smysl toho!" pomyslíl jsem si a chtěl něco namítnouti.

"Počkejte!" nepustila mne k slovu. "Všechn ten váš cit jest citem chorobným, který pomine tak rychle, jak se dostavil a ani upomínka na mne vám nezbuď. Ano, nesmysl je to, že si dávám s vámi dostavozničko v parku jako nějaké šestnáctileté děvče!"

V tom ozvaly se opodál za zatáčkou promenadní cesty hlasy a moje společnice vrhnuvši na mne smutný pohled, rychle se obrátila a zaseptavši: "Zapomeňte na dnešní naše setkání!" odkvapila.

Bylo mi, jako by byl mi někdo zasadil silnou ránu do hlavy; v očích se mi ztemnělo a já pocítil jsem pojednou takovou slabost, že jsem se sotva dovlekl ku blízké lavičce. Asi za hodinu odcházel jsem domů a v noci cítil jsem strašné bolení hlavy a zimničné chvění ve všech nervích. Ráno jsem s postele nevstal a pak jsem byl dlouho nemocen; dostal jsem tyfus a když jsem se uzdravil, rodina Fuchsovců až v D. nebyla, odstěhovavši se pryč do Teplic.

Sestra mi prozradila, že "slečna inženýrovic" často se jí ptala, jak se mi daří, ale, podivno, zpráva ta nevyvolala ve mně pražádného vzrušení — — —

Tomu, kdo bude čísti tuto část mých "Zápisků", bude snad divno, proč tady vypravuji něco, co samo o sobě a v sobě jest událostí tak malichernou a všední, že nezasluhuje zmínky pražádné. V mém případě byla však tato malá událost důležitosti a dalekosáhlosti tak veliké, že dějinný výsledek její byl pro mne velice osudným a zhoubným. Náhodné setkání dvou lidí bývá často pro život a osudy jejich činitelem rozhodujícím: tak tomu bylo aspoň se mnou. Leč pokračujme!

* * *

Absolvovav gymnasium, odejel jsem po prázdninách do Prahy studovat vědy právní. Studium to mě zajímalo a čas plynul při práci jako voda.

A podivno! Na Annu Fuchsovou jsem si vzpomněl málokdy a vzpomněl-li už jsem, byla to vzpomínka, abych tak řekl, klidná a tichá, to jest taková, při níž se nic v člověku nezachvěje a nic nezabolí.

Jednoho večera — myslím, že to bylo ke konci dubna roku 1892, napadlo mě jíti do Národního divadla. Toho večera byla na programu Sardou-ova "Vlast" a ač jsem ten kus viděl před tím už několikráte, přece mi něco stále neznámouvalo, abych do divadla šel. Koupil jsem si studentský lístek k stání v přizemí a postavil jsem se ke zdi.

Vždy jsem mival rád ruch a šum, jaký vládne v divadle před vytažením opony. Jaká to směs hlasů a nehlučných výbuchů smíchu, jaké pohledy, jaké ozvušší! A vmísí-li se v to ještě hudba, jak rozrušena bývá duše!

Po prvním jednání pohledl jsem na postranní balkon a tam k svému nikoli překvapení, nýbrž úžasu, který zachvěl celou mojí bytostí, spatřil jsem ji, Annu, sedící tam se svojí matkou a hledící a usmívající se na mne.

Sklopil jsem zrak a cítil, jak žene se mi krev do hlavy, a mně bylo, jakoby mi počala páliť půda pod nohama. A když ještě jednou jsem pohledl směrem k ní, abych se ujistil, že zjev její není snad výplodem mé fantasie, a přesvědčil se, že mne zrak neklame, vypotácel jsem se na ulici a odebral se přímo do svého bytu ve Spálené ulici.

Rozsvítil lampu, jal jsem se procházeti po pokoji. V nitru mém udála se za krátkou tu dobu neobyčejná změna. Probudily se ve mně veškeré sladkobolné upomínky, její postava stála tu v celé své nádheře před mým duševním zrakem; ty její smavé, lesklé oči zevšad se na mne dívaly; ten její okouzlující úsměv linul se mi do duše a já poznal, že láska k ní neodumřela v mém srdci, nýbrž že tam jen dřímala, aby ve svůj čas se probudila a přihlásila se k životu a ke svému právu.

Dlouho, dlouho jsem chodil po pokoji, přemýšleje o ní. "Ale snad je to jen okamžitý, dočasný záchvat," pomyslíl jsem si jedné chvíle. "Snad pouze to rozrušující ovzduší, prosycené hudbou, úsměvy a vůni, působilo na mne takovou silou a já —"

Nedokončil jsem ani v myšlénkách.

Konečně unaven přecházením po pokojíku a přemýšlením, shasil jsem lampu a ulehł do postele.

Ač však znaven, přece jsem nemohl dlouho usnouti a obíral jsem se v myšlénkách Annou Fuchsovou. Vzpomněl jsem si na naši první schůzku na d... cké Střelnici, představil jsem si ve všech podrobnostech onu scénu, v níž jsem hrál tak smutnou úlohu, připomněl jsem si její slova, která tenkrát ke mně promluvila, stále jsem viděl před sebou tu úsměvnou tvář a ty planoucí oči, jimiž dnes večer na mne hleděla, a to vše tvořilo v duši mé chaos, v nějž nepadalo světlo pražádné.

Po dlouhém bdění jsem přece usnul a neprobudil jsem se až ráno, když už byl bílý den. Tenkrát jsem nešel na přednášky poprvé.

Odpoledne ke druhé hodině jsem šel do Karolína a přehližeje seznam došlých dopisů, našel jsem tam i svoje jméno. Zazvoniv, požádal jsem o dopis; školník odevzdáváje mi jej a usmíváje se nějak potutelně, řekl:

"Byla zde nějaká dáma a ptala se po vás. Ježto však jsem ji nemohl udati adresu vašeho bytu, nechala zde tento dopis."

Otevřel jsem dopis — byl od ní.

"Buďte tak laskav," stálo v něm, "a přijďte dnes nebo zítra o 5. hodině odpolední do hotelu de Saxe, č. pokoje 25. Anna Fuchsová."

Sám ďábel mi nedal dobře dělati a já zaklepal v 5 hodin na dvěře udaného pokoje.

Na zaklepání moje odpovědělo nějak podezřele radostné "dále!"

Přijala mě s okouzlujícím úsměvem; v pokoji byla samotna.

"Odpusťte, drahý příteli," hovořila zvonivým hlasem, berouc mě za ruku, "že vás přijímám sama; maminka šla navštívit několik svých známých. Sedněte si, prosím."

Uposlechl jsem jejího vyzvání a sednuv si, zahleděl jsem se na ni. Zdála se mi býti daleko krásnější než dříve, tak krásnou, že krásších žen jsem sotva kdy viděl.

"Byl jste nemocen, velmi nemocen," počala, "vite, tehdy po naší první schůzce na Střelnici. Ani si nedovedete představit, co jsem protrpěla, myslíc, že musíte umřít, a jsouc toho mínění, že příčinou vaší nemoci jsem byla já!"

A mně se zdálo, že jí stouply slzy do očí.

"Nebyla jste nikterak příčinou mé nemoci," odpověděl jsem, "a cítila-li jste se mnou soustrast, jsem vám za to povděčen. A možná dost, že i tehdy, když jste se odhodlala sejít se na Střelnici se mnou, učinila jste to jen proto, že jste měla se mnou soustrast. I takové věci jsou možny."

Usmála se jakýmsi bolestným úsměvem.

"Jak nemilosrdně to mluvíte? Ze soustrastí se nechodí na dostaveníčka, nýbrž z lásky," hovořila potichu, oči majíc upřeny k zemi.

Neřekl jsem na to ničeho.

Zahleděla se mi opětně téma svýma velkýma planoucíma očima do obličeje a po chvíli se otázala:

"Proč jste odešel z divadla, zahlédnuv mě seděti na balkoně? Což snad jen jediné popatření na mne postačilo, aby vám byl pobyt v divadle ztrpčen do té míry, že jste musil odejiti?"

"Nevím co se to se mnou dělo; vím jen tolik, že jsem z divadla odejiti musil," odvětil jsem.

"Budiž! Ale řekněte mi upřímně, byl-li jste překvapen čili nic, spatřiv mě?"

"Neočekával jsem, že se kdy sejdem," odpověděl jsem, "a tím samým jsem byl nemálo překvapen; natož pak, spatřiv vás v českém divadle."

"Abych mluvila pravdu, přiznávám se, že jsem doufala, spatřiti vás tam. Věděla jsem, že jste v Praze, že studujete práva a co přirozenějšího pro českého studenta, než choditi do divadla, které jest chloubou vás všech? A ostatně jsem přijela do Prahy, vynajit vás."

"Je-li možná?"

"Je tomu vskutku tak. Chtěla jsem se s vámi sejíti a pohovořiti si s vámi. Chtěla jsem vám už několikrát psáti, ale nemohla jsem se k tomu odhodlati. Ale ach, co jsem se na vás navzpomínala! Ani nevěříte!" hovořila chvatně a očima mě přímo polykajíc.

"Ale má ta dnešní naše schůzka nějaký smysl?" vyrvalo se mi z úst.

"Poslyšte, chtěla jsem vás viděti proto, abych zvěděla z vašich úst pravdu. Odpovězte mi upřímně: "Milujete mě dosud?" "

A uchopivši mě za ruce, hleděla mi v oči.

"Tehdy jsem vám ublížila, ale krutě jsem to odpykala. Nemohla jsem zapomenouti na vás, nemohla, trápila se a toužila a posléze nezbylo mi nic jiného, než vyhledati vás, poněvač nelze mi žiti bez vás — bez tebe — —"

A v okamžiku přitiskly se její horké rty na rty moje a ona vášnivými polibky pokrývala rozpálený můj obličej. — — — — —

Zamotal jsem se jí do sítí, ale šťasten jsem tehdy byl, nevslovně šťasten. Jen že na neštěstí to nemělo dlouhého trvání a já z nejvyššího nebe spadl najednou do nejhlubšího pekla. Už od té katastrofy mé uplynulo drahé doby, ale ani dnes nejsem s to, abych vyličil správně vše, co se to tehdy ve mně a se mnou dalo. Aby však ten, kdo bude jednou čisti, sobě představil, jak mi asi bylo, vkládám sem znění několika dopisů, jež jsem od Anny dostal.

Prvý dopis datován byl z Teplic 2. května 1892 a zněl takto:

"Miláčku můj!

V celém svém dosavadním životě nepocítila jsem většího štěstí než nyní, když vím, že mě miluješ. Celý svět zdá se mi býti prosáklým a provanutým rozkoší a všechny mé myšlenky platí jen Tobě, můj drahý! Ah, mohla-li jsem vědět, že cesta má do Prahy korunována bude takovým skvělým výsledkem, který bude tvořiti blaho a rozkoš celého dalšího života mého? Maminka jest srozuměna se vším a rovněž tatínek proti spojení našemu ničeho nenamítá. Jak se těším na dobu, až budu Tvou! Jaký krásný to povedeme život! I bozi nám budou musit závidět. Piš brzy. Tvůj poslední dopis nevslovně oblažil

Tvoji Annu."

Druhý dopis, datovaný 6. května, zněl:

Drahoušku můj!

Velice jsi mě zarmoutil svým posledním dopisem, projeviv domněnku, že ta naše láska skončí neblaze. Což nemiluješ Ty mne, což nemiluji Tebe já? Nic nám přece nepřekáží, abychom nedošli cíle, nic na světě, pranic. Tys mi nyní všim na světě, má budoucnost a mé štěstí spočívá ve Tvých rukou a nejvřelejší touhou moji nyní jest, abychom byli co nejdříve spojeni. Co tomu říkáš? Odpověz mi hned. Také piš domů.

S netrpělivostí čekám na Tvůj dopis.

Anna."

Třetí dopis byl datován 10. května a obsah jeho byl tento:

"Miláčku můj!

Děkuji Ti, že's psal domů o naši lásce. Psala jsem Tvé sestře a ta mi poslala roztomilý dopis. Rodiče Tvoji proti našemu spojení tedy ničeho nenamítají. Veškerý překážky jsou tedy s cesty odstraněny. Měla jsem veliký strach, že ještě nejsi prost vojenské povinnosti, ale Tys obavy mé odstranil. Jak děkuji té poslední vojenské komisi, že Tě neodvedla! Chystám už výbavu a co nevidět budeme svoji. Neboj se, že Tě budu rušiti ve studiích; nikoliv, budu studovati s Tebou a tak dojdeš Svého cíle nejdříve. Tatinek nám bude posílati pěkný obnos každého měsíce; budeme žiti bez starosti a Tobě se to bude znamenitě studovati. Přijeď brzy k nám, oslavíme zasnoubení své v nejúžším kruhu rodinném. Piš, kdy Ti bude možno přijeti.

S toužebností Tě očekává

Tvoje Anna."

[Za těmito dopisy našel jsem list papíru, popsaný písmem chvatným, písmem člověka, jenž chce vychrliti na papír kus muky, aby si odlehčil. A napsáno bylo na něm toto:

"16. května, 1892. Právě jsem přijel z Teplic. Kéz bych tam nebyl nikdy jezdil. Bože, jsi-li a slyšíš-li mne, pověz, čím jsem se provinil, že mi bereš illusi za illusi a ničíš mi viru v lidi? Jsem ještě mlád a světa nezkušen a už jsem musil prožiti něco, co jest horším, nežli sama smrt. Tedy tím vlastně byla ta "láska", kterou mě chtěla "oblažiti"! Nevěřil jsem nikdy, že mohou býti lidé tak špatnými, ale nyní se mi otevřely oči, aby poznaly a viděly, až kam může vésti nesevdomitost lidská, skrytá pod pláštíkem předstírané a líčené lásky. Zapomněla prý se ve slabé chvíli s někým, jenž ji nyní nechce pojmoviti za manželku, a chtěla mne použiti za nástroj, jimž by zakryli její hanbu. Teď vim a vidím a znám, proč mě vyhledala po dvou letech, spolehající se na to, že upomínky mé na první lásku budou tak silny, že nebudu dbáti na nic a vezmu si za manželku ženu, která ztratila čest a jež měla ještě tolik drzosti, že s tím svým svůdným obličejem a úlisnou řečí přišla ke mně, aby mě vlákala do pastí!"]

Následující dny dostal jsem ještě několik dopisů od Anny Fuchsové a její matky, ale neodpověděl jsem na ně. Co jsem vlastně měl také odpovědět? Že ji z té duše nenávidím a že ji prosím, aby mě ušetřila svým obtěžováním, poněvač ji pokládám za horší nad nevěstku?

Též sestře psala, aby se za ni u mne přimluvila a všecko mi vymluvila, ale mohli-li jsem se dát obměkčiti?

Obrat ten byl snad pro ni velkou ranou, poněvač se ho asi nenadála, ale co to bylo všecko proti neštěstí, které dopadlo na mne? Kdyby to byl býval někdo jiný, možná, že by si nebyl z toho všeho mnoho dělal a brzy byl by na ženu takovou zapomněl. ale jinak bylo se mnou. Snad nikdy v životě svém jsem nestál na pevné podstatě a co zdálo se jinému býti malicherností, mne to přivedlo ihned z rovnováhy.

Profous.

dyž jsem šel do Prahy
pro jelita,
potkal jsem na cestě
tajtrlíku.

To nebyl tajtrlík,
byl to profous:
kdybych byl neutek,
byl by mě kous.

A není se celkem ani co diviti, že jsem tehdy zabočil na scestí a zabředl do bahna. Neboť uvážíme-li, jak krásný obraz jsem už měl vysněný a vytvořený o své nejbližší budoucnosti po boku té krasavice, kdo by se tu byl mohl diviti, že zničení toho obrazu její vlastní rukou působilo na mne tak zhoubně?

Leč budu raději vyprávěti, co se událo, a budu hledět vypravovati to tak, jako by se to týkalo někoho jiného. Smířil jsem se už do jisté míry s osudem a potom "my pang shall find a voice". (Z Byronova Maníředa.)

Po trapném tom zklamání zmocnila se mne nesmírná nechuť k práci a k životu, do přednášek jsem chodil velmi málo — později jsem na ně vůbec necho-
dil — soudruhů jsem se stranil a počav vyhledávat společnost "zapadlých" lidí v pokoutních hospůdkách a brložích hnusu a hřichu, "zapadal" jsem též. Byl jsem jako otráven; celá moje bytost byla prosáklá jedem, vznešené a čisté myšlénky prchly mi z mozku, zapomněl jsem na vše, co bylo krásného a čemu plativaly dříve mé tužby a snahy, zapomněl jsem na rodiče a na sestru, na všecko jsem zapomněl, ba i na cíl svého studia jsem zapomněl a stal se ohavou.

Často mě cosi vybízelo, abych učinil takovému životu rázem konec, abych skočil za noci do Vltavy anebo sáhl k revolveru, ale tolik síly jsem neměl, abych se zničil, zprovodil se světa: takovým jsem byl zbábělcem!

Nejhorsím při tom všem bylo to, že jsem nevázanému životu svému zvykal a ten že se mi počal libiti; a já zapadal hlouběji a hlouběji do kalu a špiny života. Na prázdniny domů jsem nejel, namluviv v dopisu rodičům, že chci prostudovati jakous soukromou knihovnu, a — — —

Ach, přece nelze mi vyprávěti vše tak, jako by se to týkalo někoho jiného, nelze, naprosto nelze! Vzpomínky na ten strašný život, jaký jsem vedl tehdy a později, kdy mě vzali z milosti k Z. divadelní kočující společnosti, s níž jsem pak jezdil a třel bídu skoro po celou zimu, a když pak jsem přišel domů, oděn jsa skoro v pouhé cáry, rvou mi mozek a páli na duši jako plameny pekelné, a já nemohu, nedovedu a nechci vypisovati zde ten tichý, ale tím zoufalejší bol rodičů a sestřin nade mnou, v něhož kladli tolik krásných nadějí. Když jsem přijel domů, jako by se byla nastěhovala do naší rodiny smrt nebo mor. Otec konečně vida, že kariéra moje jest ta tam, zavořal si mě někdy v únoru do svého soukromého pokoje a po nedlouhé rozmluvě bylo rozhodnuto, abych odejel do Ameriky, kde prý mnoho zapadlých už v Evropě lidi přišlo opětně k sobě a stali se platnými členy společnosti lidské.

A jak usneseno, tak vykonáno, a já 10. února 1903 vsedl jsem v Brémách na parník "H. H. Meyer", abych odplul do nového světa, započít nový život anebo pokračovat ve starém. — — — — —

[Teď přeskočíme asi dvě stě stránek "Zápisků", které obsahují podrobné vylíčení společenských, náboženských a filosofických názorů Březnovského a jež, jak jsem pravil, uveřejním snad později, a já tu podám jen to, co má zajímavost jaksi všeobecnou. Tato poslední část "Zápisků" jest psána po způsobu denníku a že obsah její vzat jest z ovzduší česko-amerického, bude, doufám, čtoucího zajímatí co nejvíce.]

II. — RČŽENA HÁLKOVÁ.

6. května, 1895. — Přijel jsem včera do Chicaga ze Západu, kde jsem se potloukal poslední dva roky a kde se mi nevedlo právě nejhůře. Proto jsem si ušetřil tolik, že vydržím v nejhorsím případě půl roku bez práce. Lukulský život ovšem nebudu moci vésti. Naučil jsem se už však skrovnému způsobu života a najdu-li brzy nějakou práci, budu spokojen. Pobyt na Západě mezi tím prostým a upřímným lidem udělal ze mne jiného člověka. Jakýs blaživý klid a mír rozhostil se mi v duši a já doufám, že budu opět na duchu tak zdrav, jako jsem býval před nějakými deseti roky.

Nevím, dobře-li jsem udělal, opustiv Západ a odebrav se do Chicaga, ale vynosnažím se, abych opětně "nezapadl", ač ruch a šum velkoměstský mivaly vždy na moje nervy a mozkovou činnost neblahý účinek. Zkusím to zde a uvidím-li, že je tu nějaké nebezpečí, octnouti se na šikmé ploše, odjedu na Západ znovu. Doufám však, že bude všecko dobře a já že povedu "in urbe in horto" život dosti spokojený.

Zítří si musím najíti nějaký vhodný byt a než se počnu ohlížeti po práci, bude třeba seznámiti se s poměry, jaké vládnou ve městě vůbec a mezi zdejšími našinci zvláště. Jsem však té naděje, že všecko bude "all right". Jen to mne nějak znepokojuje, že jsem sem přijel pátého. Nejsm pověřivým, ale že už velmi často stihlo mě nějaké neštěstí vždy 5. nebo 25. některého měsíce, mám předtuchu, že i můj příjezd do Chicaga 5. t. m. nebude míti za následek a výsledek mnoho štěstí. Uvidíme.

16. května. — Za těch nemnoho dní, co meškám v Chicagu, dosti jsem se už porozhlédl. Byt jsem si najal na 12. ulici pohlíže Centre Ave. u starší

vdovy, mající velice hezkou dceru, které může být tak asi dvacet let. Budu platit pět dolarů týdně za byt a stravu a že mám pokojik se zvláštním vchodem a stravou dobrou a obsluhu příkladnou, jsem velice spokojen. Na Západě bych něco podobného za ty peníze nedostal.

Mluvil jsem s několika (předními prý) našinci a ti mi radili, abych se hlásil o práci v některé české redakci. Remeslo to se mi sice příliš nezamlouvá, ale pozeptati se mohu. V žádné redakci jsem sice nikdy neseděl, ale v Americe musí se člověk vpraviti do všeho.

Zdejší Češi zdají se mi být dosti společenskými, ale snad se mi to tak jen zdá. Také jeví značný zájem o politiku, neboť všude, kam jsem vešel do hostince, hádali se o věci politické. Také jsem pozoroval, že se tu svádějí tuhé boje o náboženství. Podle mého názoru je to dobré znamení; viděti z toho, že zdejší lid náš přemýšlí daleko více než naši soukmenovci ve staré vlasti — chci říci, širší vrstvy lidu. Rovněž jsem pozoroval, že socialism má zde hojně přívrženců a uniosm že jest mezi našim dělnictvem na postupu. Konečný úsudek o všem budu si však moci utvořiti, až poznám poměry lépe, poněvač není všecko zlato, co se třpytí. Co se mi nelíbí, je to, že se páni redaktori tak ostudně napadají a druh druhu špini.

20. května. — Ta dcera mé "bordynkbásky" jest opravdu velmi roztomilá mladá žena. Jmenuje se Růžena a jest opravdu jako růže. Oči má jako trnky, tvářičky se jí zardívají jako zralé broskve, je samý úsměv a samý zpěv a samá řeč. Kdybych neměl tak smutné zkušenosti se ženskými, snad bych se do ní zamiloval. Její paní matka zachází se mnou jako s máslem a já jsem šťasten, že jsem našel byt u tak hodných lidí.

Včera mi pí. Ostrovská vyprávěla — tak se totiž jmenuje má bytná —, že muž její byl na dráze zabit, že dostala několik set náhrady, že její Růženka si vydělá v krejčovském "šapu" přes deset dolarů týdně a kdyby se naskyt' nějaký hodný pán, že by Růženka s radostí svůj panenský stav zaměnila za stav manželský.

V tom vešla do pokojíka sl. Růžena, přinášeje čaj a nějaké zákusky.

"Pan Březnovský snad nepohrdne koflíčkem čaje," hovořila sl. Růžena, sladce se usmívajíc, "a okusí snad neumělých mých výrobků pekařsko-cukrářských," dodala, stavěje přede mne koflík a kladouc na stůl malé buchtíčky, které se ukázaly být opravdu znamenitými.

Pili jsme čaj a pochutnávali si na buchtíčkách a hovořili až do jedenácti hodin jako lidé, kteří se už dávno znají a jsou důvěrnými přáteli.

Jsou to opravdu roztomilé krajanky, zvláště ta sl. Růžena. Přál bych jí, aby se provdala za hodného člověka.

20. května. — Chodil jsem se dnes ptát po redakcích, mohly-li by potřebovatí mých služeb. Nikde nemají prázdného ani místčka. Budu se tedy musit poohlédnout po něčem jiném.

Pí. Ostrovská a sl. Růžena jsou čím dál tím roztomilejšími a úslužnějšími. Je mi to skoro až podezřelé. Ale upřítí se nedá, že jsou to ženy, jež neznají klamu ani mamu.

Pí. Ostrovská se mi dnes opětně zmínila o tom, že dcera její hodného člověka by neodmítla. Neříkal jsem ničeho, ale pomyslíl jsem si: "To je přece divné, že tak hezká dívka" — a hezkou opravdu jest — "nenašla už nějakého hodného člověka dávno! Ovšem, jest pravdou, že každá dívka nemá štěstí, a snad i sl. Růžena jest mezi nimi."

22. května. — Dnes jsem měl šťastný den. Setkal jsem se náhodou s přítelem mého otce, panem K., a když jsme se domluvili a já mu pověděl, že se vyznám v několika jazycích, slíbil, že mi opatří pěkné místo. Zítřka mám přijít k němu.

Ten zdejší společenský život se mi pojednou nezamlouvá. Jak vidím, soustřeďuje se v hospodách a ty rozhovry nejsou s to, aby uvedly někoho v nadšení. Zdá se mi, že tady pěstují klepy a pomluvy i tak zvaní intelligenti.

23. května. — V pondělí tedy nastoupím místo s platem dvaceti dolarů týdně a sice u "Mezinárodní zasilatelské společnosti", dole ve městě. Úkolem mým bude překládat došlé dopisy do angličtiny.

Když jsem to oznámil pi. Ostrovské, byla všecka u vytržení a přichystala večer malou hostinu. Slečna Růžena byla roztomilejší než kdy jindy. Když bylo asi deset hodin, řekla pi. Ostrovská, že jest ospalá a nechala nás v mém pokojíku samotny. Pustili jsme se do "domina" a měkká ručka sl. Růženy často se dotkla ruky mé, a když jsme se asi za půl hodiny loučili, stiskla mi ruku nějak velice podezřele. Nevim, co si mám o tom mysliti. Snad mě dokonce nechce chytit na lep? Nerad bych, ale nebezpečnou ta dívka jest.

26. května. — Mám příjemné postavení a myslím, že si je udržím. Do české společnosti mnoho docházet mi možno nebude, ale to mi nevadí, poněvač mi ji nahradí ty, u nichž bydlím. Líbí se mi u nich čím dál tím lip. Lepšího, útulnějšího a příjemnějšího bytu bych snad nebyl jinde našel. Slečna Růžena už v "šapu" nepracuje — není prý práce — a připravuje mi co denně nějaké překvapení. Včera byly moje narozeniny a když jsem přišel v poledne k obědu, stála na mém stolku krásná kytice z bílých a červených růží. Oběd byl výtečný a my si dopřáli láhve šampaňského. Večer jsem byl se sl. Růženou v českém divadle v Thalii, kde se na nás dívali jaksi podivně. Zvědavost? Zdá se, že ano. Ale na druhé straně mi zas jest velice divno a nápadno, že každý, komu jsem se zmínil, že bydlím u pi. Ostrovské, nějak potutelně zamrkal očima. Cestou byla sl. Růžena nějak zamklá a rozmrzelá a byla ji i dnes. Ptal jsem se pi. Ostrovské, proč slečna jest tak nevrlá a ta mi odpověděla, že se Růženě rozbolela včera v divadle hlava a že ji bolí ještě dnes. Dost možná.

13. června. — V neděli pojedu se sl. Růženou na výlet do lesního háje v Thornton Parku. Je prý to výletní místo přímo ideální a budu jim prý nadšen. Rád uvidím, čemu se v Chicagu říká ideální. Jsou prý tam krásné stinné procházky lesem, ryby tam možno chytati na udici, vůbec je prý to něco, co se musí vidět. Pi. Ostrovská s námi prý jeti nebude moci, poněvač přislíbila kteréš dobré přítelkyni návštěvu. M'ně to vadit nebude. Z Chicaga jsem dosud venku nebyl, leda jednou v Riverside, a proto mi bude nedělní vyjížďka vhod. Také člověk v té květně a vonné přírodě osvěží a mysl se mu zjasní a zbystří. Často se mi stýská po těch našich stinných, šumných šumavských lesích, v nichž za letní doby rozléhá se to různým zpěvem ptačím a ve kterých voní modravý vřes. Uvidím je ještě někdy? Kdo ví?

21. června. — Včera jsme tedy na výletě v Thorntonském háji byli. Byl rozkošný den, plný svitu a jasu, a účinek paprsků slunečních mírněn byl lehkým vanem větru. Jízda do Thorntonu právě příjemnou nebyla, poněvač vlak byl přeplněn a o pohodlí nemohlo býti tudíž ani řeči. Výlet pořádal kterýs zábavní klub. Lesní háj Thorntonský jest opravdu pěkným místem. Stromů jest tam dosti a hezky košatých, tak že je všude příjemný stín a chládek; hájem protéká řeka a sousedící s ním lesy táhnou se do značné dálky. Vzduch tamní jest opravdu božím duchem, jak říká lid.

Po příchodu do háje zasedli výletníci na lávky a ku primitivním stolům, zby posvačili nebo poobědvali — jak kdo chce — a jídla, která přivezli si s sebou, znamenitě jim chutnala. Také sl. Růžena měla v ruční tašce uschováno něco dobrého a i nám výtečně šlo k duhu. Nápadným mi bylo, že na lavičku a k stolku, u něhož jsme seděli my, nikdo sobě nepřisedl, ač mnozí z výletníků musili ke svačině zasednouti na zemi. Též mi neušlo, že členové nedaleké skupiny metali po nás divné pohledy a něco si šeptali. Upozornil jsem na to sl. Růženu a ta lehce se zarděvši, proslovila náhled, že se asi ptá druh druhá,

kdo jsem. "Nejste zde dosud dlouho," dodala, "mezi Čechy mnoho nechoďte a rádi by věděli, jakým způsobem jste se ocitl v mé společnosti."

Za chvíli zahrála hudba skočnou a mladí i četní starší výletníci spěchali si zatančit. Sl. Růžena pak navrhl, abychom se šli projít hájem. Souhlasil jsem s tím, poněvadž tak mnohý, jehož jsme na výletním místě potkali, prohlížel si nás nějak podivně, ba povzřívě.

Šli jsme cestou, jež byla zarostlá nízkou travou a po jejíž pravé straně ležela pole a po levé běžel les. Cesta táhla se do dálky dosti značně a ztrácela se pak v hustém lese.

Jak volně se mi dýchalo! Jak lehce mi bylo u srdce, když kráčeje po jejím boku, hovořil s ní o krasách přírody a vyprávěl jí o tom, co šeptají si lesy za letního slunného dne, kdy všecko polito jest něhou a vše dýchá láskou a září světlými úsměvy. Za námi nesly se přitlumené zvuky hudby, les šuměl, obilí vedle na polích na mírném vánku západním se vlnilo a mně se zdálo, že jsem zase tímž, jakým jsem býval tehdy, kdy jako studentík potuloval jsem se o prázdninách po našich lesích, jichž každý kout jsem znal a ve kterých jsem proslul a prožil tolik blahých dob.

Také jsem jí vyprávěl o naší krajině, o zbořených hradech v našem okolí a o pověstech, o nich mezi lidem kolujících; vyprávěl jsem o rodičích, o sestře, o tužbách svého mládí a když jsme došli k lesu, v němž se cesta ztrácela a zabouchli na stezku, vedoucí dolů k řece, sl. Růžena se zastavila a upřevši na mne zvlhlý zrak, zašeptala:

"Proč jsme se neseťkali dřív, proč jsme se neseznámili o několik let dříve!"

A chopivši mě za ruku, silně ji stiskla. Opětoval jsem stisknutí její a my se vedli za ruce až k řece, kde na krytém místě skoro u samého břehu řeky pod hustou vrbou stála lavička, kterou tam bezpochyby odnesl z výletního místa někdo, kdo si chtěl při chytání ryb na udici hovětí.

Když jsme se posadili, zeptal jsem se jí po krátké přestávce:

"Proč, slečno, litujete, že jsme se neseťkali dřív?"

Neodpověděla a pohlédnuvši mi zaslzenýma očima do obličeje, položila mi hlavu na rámě a vzlykala.

A teď se stalo něco, co se nikdy státi nemělo. Ve mně se probudilo cosi jako láska a já uchopiv krásnou její hlavu do rukou, zlíbal jí oči, rty, šíji, vlasy a líbal ji tak dlouho, až z očí jí vyšlehl radostný pohled a ona zašeptala: "Ach, jak jsem šťastna, jak šťastna!"

A opět jsme se procházeli lesem, ruku v ruce, veselejšími jsouce, než ti zpívající ptáci nad hlavami našimi, a když jsme se usmívali štěstím, usmívala se kolem nás celá příroda, zkrásněná polibky jasně planoucího slunce.

Na výletní místo jsme se už nevrátili a odjeli do Chicaga s pravidelným vlakem, jenž vyjel z Thornton Parku k 6. hodině večerní.

Než jsme vystoupil z vlaku, pošeptala mi Růžena: "Maminco o naši lásce neříkej ničeho. Jaká to rozkoš, milovatí a býti milovánu potaji! Aspoň nějakou dobu se jí o ničem nezmiňuj a jiným lidem také ne."

Svolil jsem. — — —

Dlouho do noci nemohl jsem usnouti, přemýšleje o událostech toho dne. Jak vášnivě umí ta žena líbat, jaký žár line se z jejího objetí! A ta její pružná postava se k tobě přimkne jako had! Skoro se tě vášně bojím. Tak dovedla též líbat Anna Fuchsová a jaká to byla zmije!

6. července. — Jsem tak šťasten, jak jen možno. V podobné štěstí jsem po svém odjezdu ze staré vlasti nedoufal. A jak blaží ta láska skrývaná a jak dráždí! Jsem už přes dvacet sedm let stár, ale připadám si jako mladík, který miluje ponejprv. Vzpomínka na Annu Fuchsovou mne už nebolí. Jak sladkými jsou ty Růženiny pokradmé polibky a ta rychlá objetí. Těším se na dobu, až bude mou, pouze mou a celá mou, jako dítě na slíbenou hračku. Dou-

fám, že budu šťasten, tak šťasten, až mi toho štěstí záviděti budou i bozi. Kež by mne však naděje má nezklamala! Koho chtějí bohové zničit, tomu popřeji velkého štěstí, jak toho dokladem byl vládce Polykratés.

10. července. — Včera k večeru našel jsem v knize, kterou mi Růžena přinesla a již označila za velmi napínavou a zábavnou, navštivenku, na níž stálo: "Růžena Hálková, č. — záp. 12. ul., v prvním patře ve předu, u pí. M. Ostrovské."

Strčil jsem navštivenku do kapsy a štván démonem podezřívavosti a žárlivosti, vyšel jsem z domu a asi po půlhodinném bloudění octnul jsem se ve Vernon parku, kde posadiv se na lavici, oddal jsem se přemýšlení o nalezené navštivence. Jaké myšlénky vířily mi hlavou, každý si lehko představí.

A abych nabyl úplné jistoty, vstal jsem a vydal se na cestu k domovu, zeptat se Růženy, vztahuje-li se navštivenka ta na ni. Na rohu ulice Taylor a Centre Ave. potkal jsem náhodou krajana R., s nim jsme se několikrát se setkal v kavárně p. A. a který stavěl se mi býti přítelem.

Vyzval mě, abychom zašli do blízkého hostince na sklínku piva. Šel jsem a když jsme si sedli ke stolu, stojícímu v koutě, počal:

"Neznám vás dlouho, ale vida, že jste muž intelligentní a takový, s nímž sobě nemá ledakdos zahrávat, chci k vám mluvit jako ke člověku, jenž dovede snést pravdu."

"Kam to míříte, prosím?" otázal jsem se ho pln údivu.

"Hned vám to povím. Ve zdejší české osadě známe druh druhá a přijde-li sem někdo cizí, stane se ihned předmětem naší zvědavosti. Tak tomu jest i s vámi. Odpusťte, že k vám mluvím po přátelsky, po krajansky a že se vtírám do vašich osobních záležitostí. Byl jste oněhdy na výletě se sl. Hálkovou, která, jak asi nevíte, jest notorickou nevěstkou."

"Nevěstkou!" vyrazil jsem ze sebe jako šilený, tak že se všichni přítomní po nás ohlédli.

"Nerozčilujte se, prosím," domlouval mi pan R. "Jste přece muž a nejste-li do té dámy, která, mimochodem řečeno, jest velmi hezká, zamilován nevyčleňtelně, bude všecko v pořádku. Mluvím k vám jako krajan, ba do jisté míry jako přítel. Vy neznáte lidi naší společnosti, ale vás si každý všimne, a snad jste pozoroval na nedělním výletě, že se na vás dívali lidé jaksi podivně; sám jsem také o tom slyšel. Jste mladým mužem, máte snad pěknou kariéru před sebou a proto potkav vás, uznal jsem za dobré, pověděti vám, co byste asi měl vědět."

"Ta žena že jest — nevěstkou?" procedil jsem násilím skrze zuby. "Toť naprosto nemožno!"

"Nevěříte mi? Boli mě, že mi nevěříte, ale abyste nemyslil, že se mi jedná o nějaký záluďný plán a já vás chci oklamati, dojděte si do chantanu na rohu Jackson boulevardu a Halsted ulice a zeptejte se tam toho malého staršího německého sklepníka na Růženu Hálkovou."

"Buďte tak laskav a pojdte se mnou; nebyl jsem v tom chantanu nikdy," požádal jsem ho.

"Pojdte tedy, abyste se přesvědčil o tom, že nemluvím nepravdu."

Šli jsme tedy a já k svému nevyřslovnému bolu jsem se přesvědčil o tom, že Růžena jest obyčejnou nevěstkou, jakých, jak jsem se dozvěděl později, jest mezi našim českým živlem v Chicagu počet nemalý.

Do svého bytu jsem už nešel; přespal jsem ve kterémś hotelu na Madison ulici a našel si dnes ráno na Jackson boulevardu po dlouhém hledání byt a poslav pak pí. Ostrovské nájemné za čtrnáct dní ku předu a sl. Růženě dopis, že zvěděv o její minulosti, jsem nucen veškeré styky s ní přerušiti, dal jsem si přivéztí své věci do nového bytu. — — — — —

15. července. — Za posledních dní nejsem opětně schopen myšlenky. Jakýs podezřelý klid se mne zmocnil a mně se zdá, že co nevidět vnořím se zase do viru velkoměstského života. Jak jsem tu ženu miloval! Proč, bože ty můj, mě tak zkoušíš? Což jsem se narodil jen proto, abych zachraňoval čest nevěstek? Přiznávám se k tomu otevřeně, že nejsem o nic lepším — ba snad daleko horším, než ta nejkleslejší prostitutka — ale mám to být vždycky já, jenž má se státi obětí? Fuchsová si mě vyhlídla za oběť a teď zase chtěla ta nestydatá zmije, abych si zkazil celý život.

Na jaké planetě jsem se to zrodil! Nepřeje mi osud s ohledem na ženy a já myslím, že mě ještě připraví do hrobu. Mámt prapodivné tušení. Ale ať už tak či onak, vše jedno! Nějak už ten bídný život protluku. Teď mi ale nanejvýš zapotřebí, abych se chápal ve svých prázdných chvílích nějaké práce, jež by odvracela mysl mou ode všeho, co by mě mohlo uvrhnouti v záhubu tím, že by mě to zahnało na šikmou plochu, na jaké jsem se octnul tehdy, když jsem se vrátil z Teplic.

Budu ale také silen, abych odolal a nepočal utápěti svůj rozum a cit v řece zapomnění, již protéká bahno vši neřestí a ze které stoupají omamné výpary zoufalství?

Musím, musím býti silen, velmi silen, aby nenabyla převahy má slabá přirozenost nad nesilnou mojí vůli; neboť octnul-li bych se ještě jednou na šikmé ploše, byl bych neodvratně ztracen.

Čím se však budu zabývat, aby to vyžadovalo soustředěnosti celé mysli mé? Snad bude nejlip, pustím-li se do klidného a opravdového líčení života amerických Čechů a vynasnažím se, vylíčiti jejich národní, kulturní a průmyslový pokrok. Ano, to bude asi nejpřiměřenější pro mne práci. Hned zítra začnu.

17. července. — Úmysl svůj jsem včera prováděti nemohl. Neměl jsem dosti klidu. Dostal jsem totiž od ní dopis, v němž se přiznávala k tomu, že vedla život nehodný, ale že poznavši mě, zanechala té nehodnosti a chtěla se státi hodnou, milující a řádnou ženou, která by vždy, až do posledního dechu, byla viděla ve mně svého záchrance, svého vykupitele a osvoboditele. Nemělo však prý tomu tak být a ona mi děkuje za těch několik blažených chvílí, které jí připravila láska ke mně a moje té lásky opětování. "Hleďte zapomenouti na mne," končila dopis, "já budu na Vás vzpomínati vždycky."

Dlouho jsem dumal nad obsahem toho dopisu, chvílemi připadalo mi na mysl, že bych byl udělal dobrý skutek, kdybych ji byl vyrval životu, jaký vedla, ale vždy nabyla vrchu rozhořčená myšlenka: "Mám-liž býti obětním beránkem stále já, jen já?" Necht' jde o n a svou cestou, já půjdu také svou. —

[Z následujícího obsahu denníku vysvitá, že Březnovský pilně pracoval na jakýchsi kulturních dějinách Čechů ve Spojených Stáech, a ty jsou vylíčeny a podány tak věcně, pravdivě a nestranně, že až je uveřejnim, budou bavití a zajímají každého inteligentního našince vůbec a chicažské krajany zvláště. Na dějinách těch (možno-li to ovšem nazývati dějinami) pracoval přítel můj dosti drahnou dobu a z tonu, jakým jsou psány, mohu se domýšleti, že život jeho byl klidný, vášněmi prudkými nerušený a že nikdy by skon Březnovského nebyl býval tak tragickým, kdyby se mu nebyla namanula v cestu opět žena, která by mu byla rozuměla a jej byla opravdu milovala. Nechme však mluvíti Březnovského.]

5. února, 1897. — Včera jsem byl pozván od pana Dvorského, s nímž jsem se několikráte setkal v hostinci, na večeri do jeho bytu na Blue Island Ave. Pán ten jest velice příjemný a milý společník, a má dosti četnou rodinu: tři hochy a čtyry dcery, z nichž nejstarší jest asi šestnáct roků stáří. Paní Dvorská jest krajanou velmi hovořivou a při pravé české večeri jsme se znamenitě bavili rozhovorem o staré vlasti (p. D. pochází z téhož okresu, co já)

a čas nám ubíhal velice příjemně. U Dvorských bydlí též asi pětadvacetiletá dívka, jménem Anna Dvorská, jež jest neteří p. D. a přijela teprve před několika nedělemi do Ameriky. Je to mladá žena, hezkého zevnějšku a zdá se, že dosti vzdělaná. Dovedeť hovořiti též o literatuře a úsudek její jest dosti správný. Až se sejdu s p. Dvorským, zeptám se ho na ni blíže. Vyhlíží jako nějaká učitelka.

Růženu Hálovou jsem viděl onehdy ve voze pouliční dráhy, jedoucím po Centre Ave. do české Plzně, ale oči naše se nestřetly. Měla obličej poněkud pobledlý, ale přes to zdál se mi býti hezcím než dřive. "Škoda tebe!" pomyslíl jsem si, ale v srdci mém nehnulo se nic; neprobudil se tam ani pocit litosti, ani lásky. Možná, kdybych s ní dnes mluvil, že bych s ní mluvil jako s osobou naprosto cizí anebo jako se ženou, s níž jsem se setkal kdysi kdesi jen tak náhodou a která nezanechala ve mně prázdné vzpomínky. Jací jsme to jen tvorové, my lidé? I pes, jehož jsi znal před lety, potká-li tě, hlásí se k tobě, jen člověk dovede zapominati tak brzy! A ostatně, zapomenout znamená někdy velké štěstí pro člověka. Obraz její mi sice z myslí a paměti nevyrazil úplně — to není naprosto možno —, ale vzpomenu-li si tak někdy na ni, je to tak, jako bych si vzpomněl na někoho, jehož už není mezi živými. —

Na neděli mě pozval Dvorský na oběd. Ptal jsem se ho na jeho neř. Řekl mi, že otec její, jenž byl jakýms malým státním úředníkem, jí loni zemřel (matka její už prý zemřela před několika lety) a ona na vyzvání jeho přijela do Ameriky. "Je to slušná, vzdělaná dívka," dodal, "a snad tu najde člověka, jenž si jí rád vezme, poněvaž výtečně rozumí domácí práci." "Snad nečinče polapit mne?" pomyslíl jsem si a už jsem měl sto chuti, omluviti se mu, že pro nepředvídané překážky nebudu moci užiti jeho nedělního pozvání; leč nechal jsem toho. I kdyby měl takové úmysly, nedám se už nikým polapiti do pastí, nikým!

13. února. — Nedělní odpoledne jsem ztrávil opravdu příjemně. Slečna Dvorská nám zahrála několik písní na pianě, nejstarší dcera p. Dvorského také též dovede hezky hráti, pí. Dvorská nás vnutila do zpěvu (já a zpívat!), vůbec jsme se znamenitě bavili, a když jsem odcházel, musil jsem pí. Dvorské slíbiti, že v neděli přijdu na oběd zase. Jsou to opravdu hodní lidé, jen tu chybu, jak se mi zdá, mají, že mi asi budou chtít hodit tu přijetou na krk. Marná námaha! Skoupaná kočka do vody neleze. Upříti se ovšem nedá, že sl. Anna jest velice zajímavá a hezká mladá žena a že ten, kdo se s ní ožení, udělá dobře.

15. února. — Ani nevím, co mě to napadlo, že jsem dnes večer zašel do chantanu na Jackson boulevardu a Halsted ulici, kam chodívala Růžena. Nevelká siň byla plna kouře a viděl jsem tam značný počet ženštin, chodících tam nabízet na prodej svoji lásku. Zeptal jsem se onoho malého německého sklepníka na Růženu a ten s jakýmsi výrazem zklamání mi pověděl, že — jak se doslechl od jejich družek — hezká ta dívka už nechodí po chantanech, nýbrž našla si ve kteréms obchodě ve městě práci a dělá nyní dobrotu. Přece tedy zanechala cesty hanby a hříchu a stane se z ní řádná žena!

21. února. — K těm Dvorským už nepůjdu. Ta "přijetá" se počíná na mne usmívati nějak podezřele. Zdá se, že se už domluvili, aby mě polapili do sítě. Dvorský jí pořád chválí, vynáší její kuchařské umění až do nebe, vůbec ústa mu přetékají její chválou. "Hlavní podmínkou spokojeného manželství," řekl mi jen tak jako by mimochodem, "jest dobrá kuchyně. A než se dáte některou ženskou omámiti, přesvědčte se, umí-li vařit. Ale jen co je pravda, ta moje neř, to je vám kuchařka, eh, marně mluvit! Takovou hned člověk nenajde."

Neřekl jsem na to nic, ale kam bil a mířil tou svojí řečí, bylo očividno. A proto už jeho zvání na oběd nebo večeři nepřijmu. Ať si ta dobrá kuchařka najde někoho jiného!

1. dubna. — Včera večer byl u mne Dvorský. Jde prý náhodou mimo, proč by mě tedy nenavštívil i bez pozvání? Že náhodou mimo nešel, postřehl jsem hned. Porozhlédnuv se po mém bytě, poznamenal, že je přece jen vidět, že tu nevládne ruka ženská a počal mi vyličovati slasti manželství tak nadšeně, že jsem si hned pomyslil: "Aha, zjedнала si tě, abys hejla chytil."

Konečně z něho vylezlo: "Že bych naprosto nechybil, kdybich se oženil s jeho neteří." "Tyhle ty zdejší dívky, to jsou filény a nehodí se pro vás. Také vzdělání mají málo nebo docela žádného. Do lepší společnosti byste ani s takovým trdem nemoh'. Jinak je s mojí neteří. Je to vzdělaná dívka, dovede s každým inouře promluvit, zkrátka je to žena, pro vás zrovna stvořená. Nevnučuji vám ji, ale že to myslím s vámi dobře, uznáváte snad sám."

"Ano, ovšem, že ano," uznal jsem, "ale vždyť se ani spolu dobře neznáme a kdož ví, nemá-li slečna Anna jiného v srdci."

"Co vás to napadá! Líbíte se jí a když moje paní jen tak žertem se před ní zmínila, co by řekla, kdyby pan Březnovský ucházel se o její přízeň, začervenala se a odpověděla: "Je to hezký pán a hezké a hodné pány dívky obyčejně neodmítají." Tak vidíte! Jen zaklepat na bránu jejího srdce a budete s radostí vpuštěn. Co tomu všemu říkáte?"

"Nemíním se ženit," odpověděl jsem.

"Ale člověče drahý, zbláznil jste se? Snad nechcete ten bidný, nepořádný a nevážený mládenecký život protloukat do smrti? To jsem si přece myslil, že jste rozumnějším," rozhorloval se. "Takový fešný pán," lichotil, "s takovým pěkným postavením, a chtít zůstat starým mládencem! Má stará na vás, ta by vám vyčínila! Ale," uklidnil se zase, "nebuďte bláznek! Holce se líbí, vám se snad také líbí, proč byste tedy nespojili své osudy? A abyste myslil, že jest bez centu, to také není! Má několik set dollarů a znamenitou si to bude moci poříditi výbavu. Nu tak, mluvte přece!"

Usmál jsem se.

"Jen se nesmějte," vybařil si na mne, "a berte, než přijde někdo jiný."

"Uvážím všecko," chlácholil jsem ho, "a uznám-li vaši radu za dobrou, možná, že se jí budu řídit."

"Možná? Člověče, nedopaluje mne! Myslíte, kdybich vás neměl rád a neviděl ve vás pořádného člověka, že bych vám tu holku strkal? A teď tu budete s pánem bohem! Za týden si přijdu pro odpověď. Dobrou noc!"

Když odešel, počal jsem o věci té přemýšlet i a po dlouhém uvažování dospěl jsem k tomu náhledu, že bych udělal nejlíp, kdybich se oženil s tou dívkou, je-li takovou, jak ji vyličil Dvorský. Měl bych spořádanou domácnost, hodnou ženu, s níž bych mohl pohovořiti o svých tužbách, pracích a cílech a došel bych snad dlouho hledaného klidu a spokojenosti. Věc stojí za uvážení a proto jí dobře uvážím.

7. dubna. — Zítra si přijde Dvorský pro odpověď. Opravdu nevím, co mu mám říci. Nerad bych se napálil a stejně nerad bych byl, aby se napálil někdo jiný. Ale, upřímně řečeno, mám sto chutí, říci mu, že rady jeho upslechnu. Měl jsem sice se ženami smutné zkušenosti, ale snad mne nebude protivný ten osud pronásledovati až do smrti.

8. dubna. — Dvorský si pro odpověď přišel. Dlouho jsme spolu hovořili a než odešel, řekl jsem mu, že sl. Anně dopíši, poněvač podobných záležitostí ústně rád neprojednávám a svolí-li státi se mojí manželkou, že bude svatba co nejdříve.

Odházel nadšen. "Kamaráde!" volal, "do smrti mi budete děkovati, že jsem vám dohodil takovou nevěstu, do nejdelsí smrti. Hoj, to budete mítí život!"

Jen aby se nezklamal!

24. dubna. — Zítra máme svatbu. Nechtěl jsem se dát oddat 25., poně-
vač to datum mi nepřineslo nikdy nic dobrého, ale konečně jsem se dal pře-
mluviti a zítra bude Anna mou. Na můj dopis ze dne 9. dubna mi odpověděla
za tři dni a znění dopisu bylo takovéto: "Ctěný pane! Váš dopis nemálo
mne překvapil, ale uváživši veškeré okolnosti, jsem ochotna státi se věrnou
společnicí Vašeho života. Nemyslíte-li však, že bych Vás dovedla učinit šťast-
na, pak bude lépe, abychom šli každý svoji cestou dále. Navštivte nás zítra
večer k 7. hodině, abychom mohli s Vámi pohovořiti o věcech, o nichž bude třeba
promluvit dříve, než osudy své spojíme v jedno. S pozdravem Anna Dvorská.

V sedm hodin jsem byl u Dvorských. Pan Dvorský nebyl "náhodou"
doma, děti byly též někde venku a jen slečna Dvorská se svoji tetou seděla
v tak zvaném parloru. Když jsem vešel, paní Dvorská se omluvila, že musí
uvařit nějakou večeři, a já zůstal se slečnou Annou samotem.

Vyhlížela jaksi slavnostně, ale obličej měla poněkud pobledlý a vážný.
"Pane Březnovský," počala, když jsme osamotněli, "stojíme před důleži-
tým krokem, jenž může býti osudným a neblahým buď pro vás anebo pro mne.
Jsem však odhodlána — jak jsem vám psala — státi se vaší manželkou a nésti
s vámi břímě dne i horka, strasti i slasti vezdejšího života. Dříve však, než se
tak stane, chci vám odhaliti svoje nitro, abyste pak nebyl zklamán."

Oddechla si a za chvíli pokračovala: "Nejsem už blouznivou dívkou —
jeť mi už dvacet pět roků — nemám a nechovám přílišných illusí a přehna-
ných nadějí v životní slasti, prožila jsem nemnoho blahých roků, milovala též,
jako miluje každá dívka, byla jsem zklamána jako tisíce jiných ve svých nadě-
jích, ale přes to jsem nepozbyla citu pro povinnost, která uložena jest každému
člověku na této zemi; a ač mě k vám nepudí a netáhne vášně, jaká bouřivá
a zuřivá v srdcích mladých, zalíbila jsem si vás jako muže vzdělaného."

Ustala a velkýma svýma modrýma očima zadívala se mi upřeně do obli-
čeje. A v očích těch byla taková dojemná prosba, abych neničil její život a ne-
připoutal ji k sobě, nechci-li ji učiniti šťastnou, že jsem se až zachvěl; a uchop-
iv ji za ruku, jeť se chvěla, řekl jsem k ní: "Ani já nejsem mladík a dou-
fám, že spojený život náš poplyne šťastně a spokojeně." A přitáhnuv ji k so-
bě, políbil jsem ji na ústa polibkem tak čistým a vášně prostým, že nikdy v ži-
votě svém nepolíbil jsem ženu s pocitem cudnějším

Za chvíli vešla paní Dvorská, za nedlouho přišel i její manžel a co nevidět
připravena byla malá (snad též nahodilá) hostina, jejíž počátek tvořilo formální
zasnoubení moje s Annou.

Jest jedna hodina s půlnocí, co toto píši. Budu s ní šťasten? Bude ona
šťastna se mnou? Nebereme se z vášně, nýbrž z rozmyslu a takové sňatky,
v něž nikdo nevstupuje s přehnanými nadějemi a illusemi, nebývají z pravidla
nešťastny — — —

Zítra tedy nastoupím novou dráhu. Kam asi povede? Ku štěstí? —
K neštěstí?

(V "zápiskách" Březnovského jest nyní dlouhá mezera, ale čtenář z ná-
sledujících staří se domyslí a doplní si svoji vlastní fantasií vše, co by snad
přímo z vypravování mého nešťastného přítele nevysvítało.)

* * *

22. ledna, 1898. — Jsem rozhodnut! Takový život, jaký vedu, nelze mi
déle vésti. Proto bude nejlépe, vpálím-li si kuli do hlavy. Žena udělala dobře,
že ode mne odešla, poněvač s takovým netvorem, jakým jsem já, nemůže žiti
a bydleti pod jednou střechou taková svěťice, jako jest ona.

Než však zničím ten svůj prokletý život, vyličím ještě pokud mi to dovo-
luje moje rozervanost, to, co vyhnalo ode mne moji ženu a co vehnalo mě
v náruč předčasné smrti, přivozené vlastní rukou.

Moje žena byla svěťice a ač nepřilnula ke mně nějakou vášnivou láskou, dělala mi pomyslení. Chvála, kterou jí zahrnoval její strýc Dvorský, byla zakuženou. Domácnost vedla vzorně, ba až příliš vzorně; v bytu našem dýchalo všechno nevyrovnatelnou čistotou. Šťastní jsme byli po dlouhou dobu a k jejímu štěstí nechybělo snad nic, než naděje, že na stromě našeho manželství vykvete brzy nějaký květ v podobě smavého děcka.

Nápadným mi bývalo, že mi nikdy nedávala přečísti dopisy z Čech, jichž dostávala asi pět a možná že více za měsíc. Neptával jsem se jí nikdy na obsah těch dopisů, považuje podobné ptaní za ponižující. Ale kdykoli dostala dopis z Čech, vždy bývala po jeho přečtení nějak smutnou. Tu jednoho dne nechala z neopatrnosti na stolku v ložnici dopis, z Čech došlý, a já vzav jej, přečetl. Byl od její sestřenice, která jí psala, že jakýs Kovář, jenž ji miloval za let studentských, stav se soudním adjunktem, touží po ní a prosí ji, aby se vrátila domů, že ji pojme za ženu, jak jí byl slíbil.

Neříkal jsem ničeho a když žena moje byla následující dni všechna zaražena a já jí i přistihl asi pátého dne, jak sedíc u mého psacího stolku a píšíc dopis, má oči plny slz, vytrhl jsem jí papír zpod ruky a přečetl, co bylo na něm napsáno. Proč jsem to ale četl?

Psala své sestřenici, že jest vdána a ač má muže svého ve vážnosti a přilnula k němu oddaností, že nemůže přece zapomenouti na svého Jana a nikdy že na něho nezapomene.

Dopis ten osud můj zpečtil. Ani slova jsem nepromluvil, a odešel z domu, dlouho jsem bloudil ulicemi, plnými mlhy.

"S bohem, klíde a mire!" hovořil jsem sám k sobě, "už vás nikdy nebudu. Myslil jsem, že staly jste se mi údělem, ale dlouho jste u mne nevydržely. Ostatně už vás ani nepotřebuji."

A taková zoufalost se mne zmocnila, že jsem měl tisíc chutí, jíti k jezeru a utopiti v něm svůj bol na vždy.

Ušel pak na roh Jackson boulevardu a Halsted ulice, zašel jsem do Bertsteinova chantanu a posadiv se nedaleko dveří, poručil jsem si láhev piva.

Za chvíli přistoupil ke mně onen německý malý sklepnik a pošeptal mi, že jakási dáma by ráda se mnou mluvila; čeká prý venku. A potměšile zamrkal očima. Vyšel jsem ven; u dveří stála Růžena! Zůstal jsem jako omráčen. "Vy, slečno, chcete se mnou mluvit?" vydralo se mi z hrdla.

"Ano, pane Březnovský," odpověděla měkce a vzavši mě za ruku, táhla mě pryč. "Jdouc z práce — dnes jsem se trochu u své přítelkyně opozdila — viděla jsem vás vcházeti do této místnosti, jež bývala svědkem mé hanby a vědouc, že jste ženat a máte hodnou a hezkou paní, dala jsem si vás vyvolati ven, abych vás varovala před touto místností. Proč jste tam do té místnosti šel? Odpovězte mi, prosím, upřímně na moji otázku. Vy jste mě, ač nevědomky, vytáhl svoji láskou z bahna, a já chci vám býti za to vděčna, ráda bych vám tu službu oplátila."

"Děkuji vám, slečno Růženo, ale myslím, že jste přišla pozdě." procedil jsem skrze zuby.

"Nikdy není pozdě!" namítla. "Také já jsem si často myslila, že už nevybřednu z toho bahna a vybředla jsem. Vy však jste do něho dosud nezapadl, a zapadnouti do něho nemusíte a nesmíte."

Došli jsme na Centre ave.

"Pojďte dnes ke mně," řekla Růžena. "Bydlím u hodné rodiny — tehdy jsem vás klamala, vydávajíc paní Ostrovskou za svoji matku — a pohovoříme si trošku. Často na vás vzpomínám a stýská se mi po těch krásných chvílích. Pojďte!"

Šel jsem, ale když jsem vešel do jejího bytu, pocítil jsem, že jsem vlezl do pasti. Jak útulno měla v tom svém pokojíku, prosáklém omamnou vůní, jak

teploučko a milo! A když svlékla se sebe pláštík, sňala s hlavy klobouk a posadila se proti mně, úsměvná a rozkošná a svěží jako letní ráno, věděl jsem, že jest veta po mém klidu a míru. A bylo po něm veta!

Pomstila se mi ta zmije za to, že jsem ji pohrdnul. Nechtěl jsem udělati z nevěstky řádnou ženu, proto udělala ze mne otroka, jenž ji obětoval svoji čest, svoji kariéru, všechno, všechno!

Od onoho večera ženy své jsem si ani skoro nevšimnul, jako pes se na ni utrhoval, urážky jí metal v tvář takové, že konečně byla nucena ode mne odejiti. A druhého dne, co mě opustila žena, dostal jsem od Růženy dopis, v němž prohlašovala, že ač prostitutkou, pohrdá mužem, jenž jest takovým bidákem, že dává přednost nevěstkám před řádnou, oddanou a milující manželkou. "Chtěla jsem se pomstiti za to, že jsi mne nevyrvál životu hanby — ten veškerý žvást o mém obrácení byl planý — a dosáhla jsem snad svého cíle," psala.

24. ledna. — Dobožováno. Pojistné na život odkazují své manželce. Žít se mi už nechce, nutno tedy zemřít!

* * *

Letos v den zdobení hrobů jsem byl na Národním hřbitově a neopomenul jsem navštívit též hrob Březnovského. Stála u něho jakás žena a hořce plakala. Byla to vdova po mém nešťastném příteli, jež nezapomněla na svého manžela a truchlí pro něho přes to, že slz jejich byl nehoden . . .

Z manželského ráje.

Pro kalendář "Amerikán" napsala Miloslava R. Hlinová.

KRÁSNÝ a útulný letohrádek Bučín stápel se v palčivém červencovém slunci, jež nemilosrdně pražilo. Bylo právě poledne a celá příroda byla pohřžena v hlubokou lethargii. V jídelně letohrádku panoval však čilý šum; služka v kvapu prostírala a rozestavovala porcelánové talíře a nádoby po stole, že se s ní pot jen řinul.

Do dveří vstoupila domácí paní Helena, sotva 20letá krásná brunetka, s úsměvem na rtech pozorujíc spěch služčín, a když viděla, že vše je v pořádku, pokynula, aby zavolala jejího chotě, doktora Oldřicha Javorského, by přišel k obědu.

Služka Tereza se neprodleně vzdálila, ale za malou chvíli vrátila se do jídelny a v patrných rozpacích oznamovala, že pan doktor chce sám poobědvati ve svém pokoji, anť jest následkem ranní obchůzky po svých pacientech velice umdlen a unaven.

Heleně mžikem zmizel úsměv s tváře a koutky úst vnitřním pohnutím prudce sebou zaškubly. Však vzmuzila se poněkud a tázala se na oko klidně služky, zda-li se netázal po ní.

Tereza zavrtěla hlavou a podotkla, že když vstoupila do jeho pracovny, seděl u stolu zadumán, hlavu máje v dlaních, a jejím příchodem se skoro poděsil a pak po krátkém rozmýšlení odpověděl, že k obědu nepůjde.

Mladá paní pokynutím ruky zastavila další řeč služky a pravila trpce:

"Dobře, odnese mu oběd do jeho pokoje! Sem však do jídelny nenoste ničeho . . . Nechci jísti, nemám hlad."

Tereza, uhořnouc, co se v duši Helenině děje, pohlédla na ni soucitně a vzdálila se z jídelny. Tato, sotva že se octla samotna, klesla do blíže okna stojící lenošky, tisknouc si ruce na horké čelo a potlačujíc násilně do očí se

deroucí slzy. Smutně rozhlédla se malebným parkem, který se kolem letohrádku rozprostíral a bolný povzdech vydral se jí z řader.

S jakou radostí vkročila do tohoto domu, majíc srdce vděčností a láskou přeplněné a přísahajíc si v hloubi duše své, že její novomanžel, doktor Javorský, nemá býti zklamán ve své důvěře na ni vložené. A nyní, teprve 5 měsíců po sňatku, k svému žalu shledávala, že rodinný jich život není takový, jaký si ve svých ideálních divčích snech představovala.

Vzpírala se sice té myšlénce, nechtíc krivditi milovanému choti, ale přece čím dál tím více poznávala, že to smutná pravda. Na své straně nebyla si žádné viny neb poklesku vědoma a proto nepochopovala, že se manžel na ni hněvá. Již několikrát se stalo, že si dal jídlo odnésti do svého pokoje a ji nechal samotnu seděti v jídelně a opět tak ji zarmoutil dnes.

Věřila, že jest unaven, ale přece ne v té míře, aby nemohl udělati as 20 kroků do jídelny.

"Nudím jej bezpochyby... má přítomnost jest mu asi protivnou!" mluvila šeptem k sobě Helena. "A přece nemohu mu to míti za zlé — vždyť jej tak miluji. Ach, Oldřichu, kdybys cítil moji lásku, zajisté bys mne tak nekrivdil..."

A nešťastná paní, nemohouc děle potlačiti slzy, vypukla v bolestný pláč.

"Ty nevíš, co je láska... vždyť jsi mne sám řekl, když jsi mne žádal o ruku, že mě pouze ctiš co zachovalou dívku, ale že doufáš, že se opravdová láska v tvém srdci po mém boku probudí. A já tě milovala, drahý Oldřichu," pokračovala mladá paní ve své samomluvě, "milovala jsem tě s celým zápalením své duše, ačkoliv sám o tom sotva máš tušení a s jásotem v srdci stala jsem se tvou ženou. Avšak pět dlouhých měsíců již od té doby uplynulo a dosud se láska v tvém srdci neprobudila... A zda-li mohu doufat, při takovém odmítavém chování, že se dost malá jiskřička tohoto slastného pocitu v tvé duši zrodí?"

Pak jako kdyby čekala, že se muž milovaný objeví a zodpoví ji tuto otázku, pokračovala po malé pomlčce dále:

"Snad jsem mu přece nevědomky ublížila; je tak ke mně ostýchavý a skoro stále v rozpacích v mé přítomnosti, je to takové veliké dítě, věru dítě. Avšak musím mu odnaučiti tu jeho ostýchavost, vždyť jsem jeho ženou, tudíž náležím úplně jemu. Anc, půjdu se jej zeptat, čím jsem se prohřešila, že nechtěl obědovati v mé přítomnosti, proč se mne tak strání a potají vzdychá. Jistě, že ten stydlivý hoch trápí se nešťastnou láskou, která se bouří proti náklonnosti ke mně."

A již odhodlaně povstala z lenošky a otrouc si jemným šátečkem zaslzené oči, ubírala se chodbou k pokojům svého manžela. Vstoupila do přijímací lékařské síně, kdež koberec dusil její krok a přejdouc na druhou stranu, odhrnula tiše záclonu u dveří a nahlédla do vnitř. Oldřich seděl dosud tak na pohovce, jak jej Terezie před chvíli zastala a ani se nehýbal, jako by se proměnil v sochu. Pouze vzdech, který mu občas vydral se z prsou, svědčil, že žije.

Helena chvílku váhala vstoupiti, nechtíc jej vyrušovati, ale mocná láska její poháněla ji k němu, by jej mohla alespoň trochu v jeho zármutku potěšiti. Tichým krokem postoupila až k pohovce a hlavu svou sklonila až k jeho tváři, že horký její dech ovanul bledou tvář mladého muže a on jako v polosněni otevřel oči.

"Což jsi tak unaven, drahý Oldřichu, že nemůžeš dojíti do jídelny?" pravila s jemnou výčitkou Helena, jeho ruku tisknouc.

On se v rozpacích silně zarděl, což činil vždy, když nevěděl co odpověditi.

"Pověz mi aspoň," pokračovala mladá žena, "čím jsem tě snad rozhněvala a já tě mileráda odprosím. Nebuď stále tak ostýchavý, vždyť jsi muž a já jsem tvá věrná žena..."

"Jsi anděl, věř mi, Heleno!"

“Nuže, ještě lépe!” zvolala ona, nemohouc se ubrániti úsměvu. “Proč se mne ale vzdaluješ, jako ku příkladu dnes? Věru, že to má své příčiny, ó řekni mi je, drahý muži, věř, že mne svým jednáním činíš nešťastnou!”

“Já tebe činím nešťastnou?” opakoval Oldřich udiveně, a popatřiv ji v tvář, uzřel od pláče zardělé oči. “Odpusť, nevím, co činím!” zvolal prosebně, uchopiv ji za ruku.

“Což mne ani dost málo nemiluješ?”

“Ach, nemiluji . . . Neptej se mne, Heleno, nevíš, co se v mém nitru děje a jak já tě . . .”

Další slova mu odumřela na rtech, neb do pokoje vstoupil spěšně sluha a oznamoval, že sem jde paní Burešová — takto dobrá přítelkyně Helenina.

Oldřich mrštil zlostným pohledem po vetřelci, jenž mu překazil vyznání se Heleně a uslyšev, že se blíží paní Burešová, které se vyhýbal jednak proto, že se styděl krásného pohledu a za druhé, že paní Burešová, oplývající stále dobrým humorem, si proto jej neustále dobírala a všemožnými vtipy škádčila. Proto byl ihned odhodlán, že raději nehrdinsky přehne, než aby právě nyní v jeho rozrušení jej paní Burešová spatřila a smích si z jeho utrápeného vzezření dělala. Popadl klobouk a obrátiv se mlčky k Heleně, která s úsměvem jeho zmatek pozorovala, žádal ji pohledem o odpuštění a již byl ze dveří, vedoucích opácným směrem do zahrady.

Avšak již se objevila v druhých dveřích paní Burešová, majíc ještě příležitost zahlédnouti doktorovy paty. Hned vypukla v bouřlivý smích, mezi kterým volala:

“A, ptáček mně ulít! . . . avšak počkej ty — bramborový hrdino, až já tě někde lapnu, pak si to dvoji mírou vyrovnáme!”

Ale podivavši se na Helenu a její uzardělé oči, mžikem zvažněla, pochopiv, že se před jejím příchodem udál nějaký neveselý výstup.

Byla neteří doktora Javorského a Helenina již od divčích let důvěrná přítelkyně a jejím přičiněním se stalo, že se Helena provdala za Oldřicha. Proto jí též nesmělo zůstat lhotejno, jestli by sňatek ten byl nešťastný, neb na ni by pak spočívala celá vina.

Helena, povšimnouc si starostlivého pohledu své přítelkyně, pokynula jí, aby si napřed odložila klobouk a mantilu, neb před služkou, která cos uklízela v pokoji, nechtěla mluvit.

“Nejlepší bude, když se odebereme do zahrady, zde panuje skoro dusno!” navrhovala hned vtipná paní Burešová.

Helena pokynutím hlavy přisvědčila.

Mezitím doktor Javorský volným krokem došel až k malému zahradnímu kiosku, zahalenému v zelení křečfanu a plané révy, kdež usedl na malý divan.

Věru, nevěděl, zda sní či bdí — — —

“Bylo by to možné,” myslil si v radostném rozčilení, “že Helena . . . ta krásná, nevinná žena, měla by mě ráda? Nemožné skoro a přece dle dnešních slov jejich mohl bych tak souditi!”

Položil hlavu na opěradlo a potáčeje se v jistotě a nejistotě, probíral si v myšlénkách každé slovo, které Helena k němu před nedávnem přednesla.

“ . . . drahý muži, věř, že mě svým jednáním činíš nešťastnou!” — “Ano, tato láskyplná slova s bolestným přízvukem pronesla ke mně ona . . . ten anděl. Jistě, že jsem ji musel příliš ublížiti, jsem bídák, že trápím tak krásnou ženu . . . Avšak musí mně odpustiti, vždyť jsem ani nevěděl, co činím. Toužil jsem po jejím objeti . . . žiznil po sladkém polibku a přec neosmělil jsem se dotknouti se svými rty bílého toho čilka a ssáti rozkoš z její malinových rtíků . . . Stranil jsem se jí proto všemožně, abych neupadl v pokušení sevřítí vášnivě její tilko, neb neklesl jí k nohám pod kouzlem žárných očí její. A ona, to krásné nevin-

né dítě, se domnívala, že se na ni hněvám a ronila slzy nad svým domnělým pokleskem . . .”

A Oldřich vymrštil se s divanu a rozčileně pobíhal po malé prostora kiosku, jako lev v kleci. Mezitím mluvil k sobě ve vzrůstající se vášni:

“Ale snad mě také Helena miluje, vždyť mně s ochotou podala své ruky a přece tak krásná dívka by se na celý život nepřipoutala dobrovolně k nemilovanému muži?! — A pakli mě skutečně miluje, což se neodvažuji ani mysliti, pak jsem ji ovšem musil svým se straněním zarmoutiti a byl jsem blázen, že jsem se tajil se svou láskou . . . Pravila mně sama, že jsem příliš k ní ostýchavý — pravda, však nemohu si pomoci. Kolikrát jsem již zlořečil té své nesmělosti vůči krásným a mladým ženám a právě to bylo příčinou, že jsem se před Helenou, ač byla moji ženou, tak ostýchal a za nic bych se byl neosmělil k ní poněkud důvěrněji, jak se na manžela sluší, chovati . . . A před chvílí, když jejím vlivem spadla se mne ta můra a já již měl své vyznání lásky na rtech, tu musel právě ten sluha vstoupiti do dveří a tak mně dlouho očekávanou příležitost překaziti!”

A ještě chtěl pokračovati v tlučené samomluvě, když mimoděk pohlédl mezerou v řevu na nedalekou cestičku a skoro polekaně odskočil, an z povzdálí spatřil svou manželku v průvodu své neteře, paní Burešové, zabrané obě ve vážný rozhovor a jak se zdálo, mířily ke kiosku. Oldřich nevěděl, co má udělati, neb nyní po svém nehrdinném útěku před touto, zaslechnuv její hlučný smích a výhrůžku, nechtěl teprve před oči paní Burešové předstoupiti a nyní by se byl hnedle octl v pasti. Proto nerozmýšlel se dlouho a vyskočiv oknem z altánku, rychle zmizel v nedalekém křoví.

Obě paní však již došly až k altánku, ale nevešly do něho, nýbrž posadily se v stínu na drnové sedátko.

Oldřich stál v křoví asi deset kroků nedaleko od nich a ačkoliv jej tyto nemohly spatřiti pro hustou zeleň, přec se nemohl hnouti s místa, neb dost malý šramot by jej byl prozradil a obě paní byly by bývaly upozorněny na nevolného posluchače. Proto oddal se s resignací svému osudu, neb tímto mu byla poskytnuta možnost pozorovati sličný obličej Helenin, což mu bylo sladkou náhradou za své zajetí.

“Podle tvých očí, Heleno, celých zardělých od pláče, musím souditi,” promluvila právě paní Burešová vážně, “že jsi měla nějaký výstup s Oldřichem, avšak to jest již brzy, vždyť máte teprve pět měsíců po svatbě a již se snad nemůžete spolu snést, že jsi plakala?”

“Ach, plakala jsem pro malichernou věc!”

“Směla bych ji zvědět?”

“To jest — totiž —” pravila Helena v rozpacích, “dojalo mě, že Oldřich nechtěl se mnou poobědvati v jídelně a poručil si donésti jídlo do svého pokoje, vymlouvaje se, že jest unaven.”

“Stále ještě je tak nerozumný? Divím se, že když se chtěl vymluviti, nemohl si nalézt vhodnější výmluvu, která by se více pravdě podobala!” ozvala se zase paní Burešová s jemnou ironií.

“Nedělala bych si z toho nic, kdyby to bylo jednou, ale on to udělal již asi pětkrát a zvláště v poslední době se mne citelně strani. A přec nevím, čím jsem mu ublížila, ale myslím, že již počíná litovati sňatku se mnou a na lásku, kterou mně sliboval před sňatkem, že se naučí znát, asi docela zapomněl . . .”

Oldřich, s bolestí naslouchaje těmto trpkým slovům, maně si sáhl k srdci, ve kterém každým novým úderem ještě větší láska k Heleně se probouzela a sílila.

“Ach, blázinku, vždyť víš, jaký je to stydlivý don Juan k ženskému pohlaví a proto i tebe se ostýchá, ale doufám, že ho to za krátko přejde a on bude k tobě důvěrnějším.”

"Kéž by to jeho odmítavé chování jen v brzku konec vzalo, jinak se zde utrámím!" povzdechla si Helena se slzami v očích.

"Neplač, Helenko!" těšila ji paní Burešová. "Oldřich má dobré srdce a až tě pozná dokonale, zajisté že tě bude milovat. Znáám jej od maličkosti a měla jsem tudíž dosti příležitosti, seznati jeho povahu. Věř mě, drahá Heleno, že i kdyby tě Oldřich až k šílenosti miloval, přec by ti to nezjevil a raději by touhou umíral. Jeť tak nesmělý, že nikdy bez tvého souhlasu by si nedovolil tě objati, což od muže jiné povahy nedalo by se očekávat."

Oldřich se horečně chvěl v křovi a měl sto chuti zulibati svou neteř za tato pravdivá slova, která mu zrovna z duše vyčetla.

"Myslíš skutečně, že by mě mohl Oldřich milovati?"

"Což by to bylo něco tak divného?" vypukla tázaná v smích. "Vždyť jsi krásná, něžná a Oldřich má zajisté též smysl pro ženské půvaby. Dejme tomu, že si tě vzal jen proto, že v tobě myslel naléztí dobrou a rozumnou hospodyní, ale po boku tvém, okouzlen jsa tvoji krásou, změnila se jeho náklonnost v upřímnou lásku, ale nevěda, jestli je jeho láska opětována, neodvážil se cit ten prozraditi."

"Věřu, ty mluvíš velmi pravděpodobně. Vždyť já již v době, kdy o sňatku mezi námi nebylo dosud řeči, milovala jsem Oldřicha s celou duší a tařka beznadějně, neb to mně ani ve snu nenapadlo, že bych se měla státi jeho ženou. A když pak prostřednictvím tvým nabídl mně ruku, tu jsem v srdci plesala... Nepochybovala jsem ani dost málo, že svou oddaností a pečlivostí získám si přece lásku Oldřicha, ale brzy jsem poznala, snad ale mu též křivdím, že místo vzájemné důvěrnosti Oldřich se měl ke mně zdvořile a vyhýbavě. Zda-li pak tomu věříš, že naše rty se dosud nesetkaly v horoucím polibku, který naplňuje srdce slastí?..."

"Nemožné!"

"Viď!... To se zve pak libánkami, dobou cukrování. — Já ve své nezměrné lásce cítila se následkem toho tak nešťastná, až mně bylo kolikráte k pláči. Celý den meškál u svých pacientů, jen pouze při jídle jsem jej viděla, tu choval se sice ke mně laskavě, ale já nechtěla pouze skeptickou lhostejnost — toužila jsem po lásce. Avšak Oldřich, jak se zdá, má pouze smysl pro psychologické studie a vynalezávání nových léků. Vim, že má šlechetnou duši, ale přece má líledět, když pomáhá trpícím, by nenechal trpět svou vlastní ženu!"

Jak bylo Oldřichovi při těchto bouřlivých projevech lásky Heleniny k němu? Tonul takřka v moři blaha a nazýval se bloudem, že tak něžnou ženu nechal tak dlouho v pochybnosti ohledně své vřelé lásky, kterou se ostýchal dáti před ní na jevo.

Mnohý čtenář se asi usměje nad trápením obou zamilovaných lidiček, kteří jeden každý domnívali se, že láska jejich není opětována a proto cítili se tak nešťastní a zatím milovali se oba s celým zářem mladého srdce a nebýti náhody, žili by v tom nedorozumění snad věčně.

"Z počátku seděl vždy večer se mnou v saloně," pokračovala paní doktorová v hovoru, "ale nedomnívej se, že se se mnou bavil; seděl v lenošce, čta buď nějakou knihu, aneb píše vědecké články, jako by mne tam ani nebylo. Ale úhozem deváté hodiny vstal, přál mně dobrou noc a odešel do svých pokojů, ne však, aby se na lůžko odebral, neb vim, že často až do půlnoci hořelo mu v laboratoři světlo. Já pak obyčejně odebrala jsem se ještě do parku, kdež v bolu snila jsem o své nešťastné lásce. Však přes vše to nemohu se na Oldřicha hněvat, vim, že mně všecken ten zármutek dělá nevědomě a je tak skromný ve své mysli, nechtěje mně svou společnost snad vnucovat. — Vždyť on sám neví, že jej miluji a po jeho boku že je mně tak blaze. Ach, Oldřichu..." a Helena, zapominajíc na přítomnost paní Burešové, v nevyсловné touze rozvěřela

své náruči a náhodou právě směrem, kde stál Oldřich, v zanicení na milovanou ženu pohlížeje.

Po tomto něhyplném zvolání nemohl se Oldřich již udržet tise v křovi a již již chtěl vyběhnouti a klesnouti do rozpraženého náruči Helenina, v tom však padl zrak jeho na vedle sedící paní Burešovou — a stydlivost jeho opět zvítězila. Křečovitě chytil se prouti, jako by se bál, že srdce jeho neodolá touze a slepě požene jej z jeho úkrytu.

“Ne, ne!...” myslil si, “před svou neteří nikdy ne!”

Nastalo chvilku nerušené ticho. Heleně skleslo rozevřené ramě bezvládně v klín a myšlenky zalétly, kdo ví kam daleko. Paní Burešová mlčky pohlížela se soucitem na nešťastnou přítelkyni, ale brzy probudil se v ni její přirozený humor a zvolala jaksi vesele, berouc Helenu za ruku:

“Nezoufej si — ještě není bitva prohrána. Zaručuji se svou cti, že tě bude Oldřich milovati!”

Helena pozvedla sklopenou hlavu a pátravě zahleděla se do obličeje mluvící, avšak k trpkému úsměvu stažené rty svědčily, že v to nedoufá.

“Však vzpomínám si, že když jsem vkročila k tobě do pokoje, byla's velmi rozrušena a doktor prechal ze dveří. Zajisté, že se právě odehrával nějaký výstup, mým příchodem však byl přerušen. — Heleno, jsem jenom o rok starší než ty a byly jsme vždy důvěrné přítelkyně a věř, že bych svou vlastní spokojenost ráda obětovala, jen abych tebe viděla šťastnou. Mou vinou stala jsi se ženou Oldřicha a tudíž nyní na mně spočívá těžká zodpovědnost za tvé neštěstí a jest tedy mou povinností, abych to napravila, jestli je to vůbec ještě možno... Nehorši se na mě, Heleno, a pověz mi, co se událo mezi vámi před mým příchodem, bych věděla, co je mně dříve učiniti a postarám se, aby rány v tvém srdci byly v brzku zaceleny...”

“Nehorším se na tebe, drahá přítelkyně, vždyť vím, že's měla na zřeteli jen mé blaho — a abych tě upokojila, slyš tedy, jakou jsem měla s Oldřichem rozmluvu. Jak jsem již dříve pravila, nechtěl můj manžel se mnou obědvati, vymlouvaje se na unavenost. To jeho vyhýbání dojalo mne až k pláči i umínila jsem si, že se jej půjdu zeptati, čím jsem mu snad ublížila. Byl nemálo v rozpacích nad mým příchodem a když jsem mu přednesla svoji žádost, zvolal s nadšením: “Jsi anděl, věř mi, Heleno!”

“Když pak jsem pravila dále, že mě svým odmitavým chováním činí nešťastnou, zdál se býti velice udiven a prosil mě za odpuštění. Tu zvolala jsem něhyplně: “Což mě ani dost málo nemiluješ?” — On pak, drže mě za ruku, zvolal bolestně a zároveň jásavě: “Ach, nemiluji... Neptej se mě, Heleno, nevíš, co se v mém nitru děje a jak já tě...” — Nedořečnul, neb do pokoje vstoupil sluha, oznamuje tvůj příchod...”

“Ach, Heleno... drahá, šťastná Heleno,” vskočila ji s šílenou téměř radostí paní Burešová do řeči. “Ty nevinné dítě, což netušíš, co ti chtěl říci? Právě měl na jazyku slovo, že tě miluje, když tu můj hloupý příchod a ještě hloupější sluha vyrušil jej z toho sladkého vyznání. — Však hned musím napravit svou chybu a přivedu Oldřicha, byť se zdráhal sebe více, aby ti to, co chtěl říci, dopověděl!”

A již vytrhla svou ruku Heleně a spěšně se ubírala k letohrádku, kdež doufala naléztí doktora Javorského.

Helena nad tímto objevením seděla jako bez ducha na sedátku a ruku držela si na srdci, které ještě před nedávnem brozilo žalem puknouti a nyní radostí a touhou se chvělo. Teprve po odchodu své přítelkyně se poněkud vzpamatovala a rozevrouc opět své ramě, něhyplně zvolala:

“Ach, Oldřichu, jak tě miluji!...”

V tom pohnulo se prudce nedaleké křovi a z něho vyřítil se doktor Javor-
ský, kterýž s jásavým výkřikem: "Drahá, zbožňovaná Heleno!" klesl této ve
vášnivě objeti. — — — — —

Když po chvíli vrátila se paní Burešová nazpět nemohouc nikde hleda-
ného Oldřicha naléztí a vidouc šťastné lidičky seděti v objeti, tu nemohla se
zdržeti spokojeného úsměvu a hrozcí žertovně růžovým svým prstíkem, zvolala
vesele:

"Vždyť jsem si to myslela!" —

Vroucí políbení se mladých manželů bylo jí odpovědí tou nejlepší...

imn byta, bláto bylo
cikáně se narodilo,
sima je, bláto je,
cikáně už tancuje.

Kterak Luka Filipov splnil slovo.

Episoda z války roku 1876.

NAPSAL F. ANDRLÍK.

TÁBOREM černoohorským nad Gorevicí plíží se posel Boží Petroviče od stanu ke stanu. Tu a onde se zastaví a promluví několik slov. V půl hodině svolání jsou kapetánové ke stanu vojvodovu. "Co jest nám, brati, činiti s Turčinem?" zahajuje Petrovič poradu. "Zdržíme-li ho tu, či pošleme tábor?"

"Lid jest nespokojen a nedočkav," odtušil Marinič. "K čemu dlouhých cokolů? Něbylo-li dosti pohrávání před Rasinou Glavicí?"

"Pravda!" hučí sborem přítomní.

"Ale uvažte, brati, že získáme vhodnějšího stanoviště, podaří-li se nám Turky vlákat hlouběji," vysvětluje vojvoda.

"Brati nevyčkají, prahnou po bitce. Nenapínej zbytečně trpělivost; viš, že nevykli jsme povalování," odpírá Marinič.

"Co díte vy, brati?" obrací se Petrovič k ostatním.

"My, hm!" odpovídá Stojkov, "souhlasíme s Mariničem. Či jest někdo proti jeho návrhu?" obrací se ke druhům.

"Ne, ne!" volá sbor.

"Nuže tedy rozhodnuto," končí Petrovič. "Zitra podnikneme útok. Doneszte zprávu svým šokolům i připravte, čeho třeba."

"Zdrav stůj vojvoda!" zvolal Marinič.

"I vy zdraví buďte! Na shledanou!" vzdaluje se vojvoda.

S nelíčenou radostí přijali Pipeři zvěst o nastávajícím zápase. Rázem pomínula nespokojenost. Repot zaměnil se v jásavý pokřik a zpěv. Guslar, obklopený mužstvem, vyličoval se zářivým zrakem porážku nepřítele na Rasině Glavicí

Dlouho do noci seděli, bavíce se hovorem; nedbají, že pohasi ohně, že zítra nastává krušný kus práce.

Opodál Guslara leží na tvrdé půdě vůdce čty, Luka Filipov, proslulý hrdina z bitky u Vůčidołu, kde zajal živého Osmana pašu. Hledě k obloze, vypravuje starý sokol, kterak užil knížecího daru, onoho sta dukátů, kteréž byl v odměnu za rekovný čin obdržel od knížete Nikity.

"Užil jsi zlata špatně, Luko," dráždí Filipova soudruh Cetkovič. "Jsi již stár, měl jsi pamatovati na děti. Takhle nebudou mít po tobě nižádné památky!"

"Děti!" obrátil se Luka, "děti nechť se přičiní a tuží, jako jejich otec. Zpysněly by, pohrdly prací, proto nenechal jsem jim ničeho."

"Snadno přičiniti se," mínil Cetkovič, "vběhne-li člověku štěstí samo do rukou. Pašu byl by lapil každý našinec, kdyby se tak maně před ním vyskytl, jako před tebou."

"Ej, co že díš, slepé kotě?" ohledl se Luka na pokušitele. "Kde jsi loni pásl stádo, že tak hovoříš? Nebudu se chlubit, brati znají příhodu, jdi, optej se jich. Byl-li by mne gosudar vyznamenal za náhodu? Co? Proto mlč a nezlob! Až vykonáš ty něco podobného, budeme si rovni."

"Pravda! Byl jsem s tebou pod Vůčidolem," potvrzuje sokol Tomasič. "V ležení snadno se klábosí. Jaci jsou ti nováčci! Chlouby plná ústa, ale skutek utek!"

Umírněn jsa zastáním, pokračuje Filipov: "To také nevíš, rypale, že mne vybil godusar, alych zajal ještě jiného pašu? Hle, nemáš o tom ani zdání! Slibil jsem mu tehdy, že co nevidět přivedu zajatce; ale nebylo příležitosti."

"Pak bys mohl zítra splnit slovo," popichuje druh.

"Hm, zítra! Myslíš, že to nemožno?" odkládá Luka čibuk. "Naskytne-li se příležitost, okáži ti, klouče, kterak máš bojovat i co ještě dokáže Luka Filipov!"

"Jen okaž! Rádi dáme se poučit."

"Uvidíš!" tvrdí Filipov. "Prvního Turčina, jenž se mi dostane do rukou, přivedu živého!"

"Ha, ha, ha, to bude podivaná!" směje se Cetkovič. "Ale zapomněl jsi, Luko, že Turčini mají pušky."

"Pušky?! A co ty máš, co já? Nevidáno, puška! Domníváš se, že se lekám koule? K smíchu! Neviděl jsi posud tolik olova, kolik ho fičelo okolo mé hlavy!"

Odvrátiv se, neměl se již Filipov k hovoru. Nevšimá si, že Cetkovič ještě široce vykládá, kterak dopadl dvě zvědův, jež donutil, aby jej dovedli tajnou cestou ku předním hlídkám tureckým.

"Lžeš!" zabručel. "Mnoho řeči pro nic za nic! Ale zítra uvidíš, že starému Filipovu posud nevychladla junácká krev!" A v malé chvíli usnul.

Rozbřesklo se pondělní jitro. Tábor statných Piperovcův ponenáhlu oživoval. Noční hlídky jsou vystřídány; právě vracejí se ke krátkému odpočínutí. Kde kdo prozpěvuje a jásá, že konečně nadešel kýžený okamžik ke schlazení záhy na kletých moslimech. Bez pobídky stávi se čety na vykázaných stanovištích a netrpělivě očekávají znamení k pochodu.

Avšak ani Turci nezahálejí. Znamenajíce ruch v nepřátelském táboře, pochopili, že nastává osudný den. Není sice paša Ali Sahib posud hotov se sbíráním a pořádáním mužstva, nicméně uznává, že nutno přijati boj. Shání tedy kvapně prořídité setniny v šik a povzbuzuje důrazným slovem k odvaze a vytrvalosti. Nežli však je s to moslimy řádně rozestaviti, ženou se černé mraky ku Gorevici. Jsou to sokolici karadagští, neohrožení Piperi.

Houkl hromadný výstřel.

Než rozptýlil se oblak šedivého dýmu, jsou Turci tváří v tvář Černohorcům. Břítké handžáry jeví se zděšeným zrakům.

"Iuriš, iuriš!" volají mnozí zoufale.

"Urrá! Na ně!" výská starý Piper Filipov, klusaje před četou a mávaje handžárem nad hlavou. "Za mnou, brati! Turci jsou naši!"

Jako divá vichřice vpadnou sokolické do nepřátelských řad. Filipov jest první ve vřavě. Nedbá nastražených bodáků tureckých. Vyrazí prudce nejbližšímu Turčinu pušku, chopí jej levicí za hrdlo, vyškubne z čety a mávaje handžárem nad hlavou, volá: "Vzdej se, moslime!"

Vida se v rukou daurských, nepomýšlí zděšený Turčin na obranu. Chvěje se a drkotaje zuby, žebroni: "Milost, Černohorče, milost!"

"Pušku sem!" hřímá Luka a bez okolků věší moslimovu zbraň podle své. Nedbá, že kolem něho zuří krutý boj. "A nyní hajdy do ležení!" velí zajatci, jenž krotce, jak ovce, má se k odchodu. Luka spokojeně kráčí za ním, pohvizduje a konečně prozpěvuje.

Však už postřehli Turci druha v moci Karadagově. Za Lukou šlehly blesky z pušek.

Filipov si jich nevšimá. Radostný pokřik udatných Piperův plní jeho sluch.

Náhle ustal Luka ve zpěvu. Zasáhla jej dobře mířená kule i sklátila k zemi. Turčín ohledne se kvapně a zří bezmocného nepřítele, an se svíjí na zemi; nežli však ho napadne, aby skolil poraněného ďaura, namíří Filipov revolver.

“Hněš-li se!” volá, “jsi synem smrti!”

Turčín stojí jako přimrazen; nesmí se odvážit, aby sáhl za pás pro jatagan. “Seber mne a odnes do ležení!” poroučí nově Černohorec, neodkládaje revolveru.

Poslušně sklání se moslim i nakládá Luku Filipova na bedra.

“Tamhle, tam, ke stanu vojvodovu!” okazuje Filipov a opět prozpěvuje, velebí gosudara Nikitu, nestaraje se o světa běh.

V ležení očekávají toužebně návrat chrabrých sokolíkův, neboť ustává litá pátka, Turci berou nohy na ramena.

Konečně vracejí se houfy bratův, i po různu kvapí jednotlivci. A tamto, ha, jaký tamhle stoupá tvor? Turčín nese sokolika!

“Ha, ha, ha!” volají hlasy. “Hleďte naše juny! Tamo oděl se jakýsi čtverák tureckými šaty! Ej, totě k popukání! A na zádech mu sedí druh. Kdo to? Hoj, to Luka! Je snad raněn. Hahoj, Luko! Tedy tě přece škrábla kule moslimská?”

Filipov skončil píseň.

“Až tamhle ke stanu!” děl Turčínovi. “Tam mne shodíš.”

Sotva ocitl se u stanu vojvodova, okázal na Turka a děl: “Tu máš, Petroviči, zajatce! Dokázal jsem chlubnému Cetkoviči, že posud ve mně mladá krev!”

Sestoupili se brati kol raněného a s úžasem hledí na něho i na zajatce. Nedovedou si vysvětliti zvláštní příhodu.

“Milost, milost!” žebře nově Turčín, padaje před vojvodou.

“Milost ti!” dí Petrovič, i velí Filipovu, aby vysvětlil záhadu.

Luka prostými slovy vypráví příhodu.

Všeobecný smích a jásot otrásá vzduchem. “Kdo to jakživ slyšel, aby zdravý Turek donesl raněného Černohorce do našeho tábora! Sláva ti, Luko, sokole! Na zdar, brate, hrdino!”

Několik silných paží odnáší raněného do lazaretu; zajatý Turčín odchází s nimi.

Na štěstí jest rána Lukova jen lehká; má naději, že záhy opět ocitne se v čele své čety...

Moslim stále trvá u jeho lože i obsluhuje nepřítele, jako pečlivá matka pachole. Jest zavázán vděkem Černohorci, neboť mu daroval život.

Osmého dne byla Filipova rána poněkud zacelena. Jakmile uslyšel, že nebezpečí minulo, odešel Luka z lazaretu, nedbaje výstrah lékařových.

“Půjdeš se mnou, Turčine!” velí zajatci. “Ať zří Cetkovič na vlastní oči, kterak jsem splnil svůj slib!”

Představiv se vojvodovi, vyhledal četu.

“Kde je pokušitel Cetkovič?” ptá se druhů. “Tohle mu vedu zajatce.”

“Ej, Cetkovič!” odpovídají sokolici. “Tenf nebude tě již škádliti! Ustlali jsme mu pod drn.”

“Co pravíš?” diví se Luka.

“Nevíš-li, že zůstal pod Gorevici?”

Luka se zamyslí. Po chvíli praví: “Marně jsem se namáhal! Běž, Turčine, ku svým! Nebudeme tě darmo živiti.”

Radostný skřek unikl z hrudi zajatcovy. Za okamžik zmizel moslim v dohledu Lukova.

Pro smutné chvíle.

I
Potrestat chtěl malý Náci
sousedovic kluka,
proto šel o radu žádat
Honzu Hromotluka.

II
"Takhle musíš," Honza radí,
"dřív se trochu sehní,
ať se na tě třeba sápe,
ty se z místa nehní"

III
"— pak do vejšky takhle zvedni
obě svoje ruce —
jen že to se dělat musí
všechno hezky prudce . . . "

IV
"— Když ho potom takhle flákněš,
bude po štrapáci . . . "
S výkladem je Honza hotov
— ale — kde je Náci? Č.

Nepovedlo se.

Mladá panička: "A čím bys teď byl,
nebyť mých peněz?"

Manžilek: "Svobodným člověkem."

Prozířetelný.

A není-li to pravda, co povídám, tak
ať tady kamarád Breberka se hned propa-
dne do země.

V roztržitosti.

“Těší mne, slečno, že vás opět jednou vidím, leč pozoruji, že jste rozželená. Nechybí vám něco?”

“Zasnoubila jsem se, pane doktore.”
“Ó, ó, snad to zase brzo přejde.”

Vzpomínka.

Ona: “Pamatuješ se ještě, Isidore, že v tomto loubí jsme si dali první hubičku? Náhodou byla také moje maminka blízko a hned také nás spojila.”

On: “Raději nám měla tehdy dát každému několik pohlavků.”

V naději Carnegiovy ceny.

— Seržante, podívejte se, tamhle se hasiči mezi sebou perou, místo aby hasili!
— Inu, asi každý chce být prvním záchrancem.

Mnohý manžel nedostane třeba celý rok od své ženy čisté prádlo, protože **omstále** pere cizí špinavé prádlo.

— “A což tvoje manželka nezakročila, když jsi měl onehdy výstup se svojí tehyní?”

— “Oh, ano! Fotografovala nás.”

Vrchol roztržitosti:

— Pomóóóó, pomóóóó, Ježíš marjá, já neumím plavat, pomóóóó, pom
— Hm, já taky neumím plavat a nedělám k vůli tomu takový kravál.

Z domácího bojiště.

Tehyně: “Takové torpédo je podle všeho hrozná věc.”

Zeť: “Ovšem že, je to, abyh tak řekl — tehyně mezi všemi válečnými prostředky.”

Zaměstnavatel (ku svému zřízení, který se opětně opozdil): “Zase přicházíte o pět minut později.”

“Promiňte laskavě, moje hodinky se opozdňují.”

“To je chyba, správné jdoucí hodinky mají vždy jít o pět minut napřed.”

“Přítelkyně!”

“Včera mně můj nápadník přísahal věčnou lásku.”

“Lehce mohl přísahati vzhledem k tvému stáří.”

Brzy.

Jeden cestující: “Z vaší řeči seznávám, že se zajímáte o otázky rozvodní, pravda?”

Druhý cestující: “Ovšem že ano, vždyť jsem tři neděle ženat!”

Pijan (v roztožené náladě): “Ach! Čáli, jaký pak asi budu za dva roky?”

Druhý: “Bezpochyby zase opilý.”

To všechno z lásky . . .

— Jen se mi hochu přiznej, že si bereš bankéřovu deuru k vůli jejím dvěma milionům.

— Ba ne, tentokrát jsi na omylu, milý kamaráde. Já si ji беру z lásky a vzal bych si ji, i kdyby měla jen jeden milion.

U právníka.

“Bankéř Majer mně předevčívem na-
dal oslů a pitomých oveč. Co si mám teď
pošít?”

“Rozvažte si nejprve, která nadávka
se na vás nejméně hodí a žalujte potom na
tu druhou.”

Vždy obchodníkem.

A.: Vaše nejmladší dcera je už také
vdána?”

B.: “Ne, ta je dosud na skladě.”

Ty kuchařky!

Pán (ke kuchařce): “Mary, já bych
dnes rád měl vepřovou pečení k obědu.”

Kuchařka: “Toť se rozumí. Vy chcete
vepřovou pečení, milostivá chce telecí peče-
ni, ale co já bych chtěla, na to se nikdo ne-
zeptá.”

Nafoukanec.

Báječné, jak moje démanty se blýskají.
Škoda jen, že také ještě nehřmí.

Buehta: “Česká řeč proti anglické je
přece jen chudou.

Kuchta: “Jen si dojděte poslechnout
moji starou a seznáte chudobu české řeči.”

Lékař k tlustému pacientu: “Proč pak
se nepřidržíte mého předpisu a nejezdíte
každý den aspoň dvě hodiny na koni?”

Pacient: “Vždyť se nemohu udržet ani
dvě minuty na koni.”

Lékař: “To je právě dobře. Spadne
aspoň hodně vašeho masa.”

Odborník.

Matka (k nápadníkovi): “Zaručujete
se, že moji deuru užijete?”

Nápadník (obchodník s drůbeží): “Co,
uživit? Vykrmím ji.”

Šikovný manžel.

Známý cestovatel vypravuje o své ná-
vštěvě Terstu, kdež shledal, že ženy tam ne-
nosí klobouků.

Posluchač (ke své ženě): “Poslyš, dra-
houčku, neměli bychom se také na nějaký
čas přestěhovat do Terstu?”

Na útěku.

Ona: “Oh, jak jsem ráda, drahý Ha-
nuši, že nás tatínek na svém automobilu
nechytil.”

On (cestující jednatel továrny na au-
tomobily): “A já teprve! To bude nějaká
reklama pro náš výrobek . . .”

Chycen.

“Ona dáma, kterou jste tehdy zachrá-
nili před utonutím, je nyní vaší manželkou?
A jak že se to tak rychle stalo?”

“Já nevím, ale zasnubní prsten mi
nastříla už ve vodě.”

Svádná vyhlídka.

Ženich ke své vyvolené: “A jaké věno
přineseš?”

Ona: “Nadšení k práci, kterým tě bu-
du rozobňovat a ty pak budeš dvojnásobně
vydělávat.”

Strach z vody.

Pan Pijánek ke kamarádovi Tahounovi,
s nímž dělá poprvé výlet na moře: —
“Vždyť jsem ti to říkal, Tahounku, že
nám bude nanie, jeť jak spatříme takovou
spoustu vody.

— Mně se zdá, že vy jste vůbec jakživ nepracoval.

— To se mýlíte, vzácný pane; já jsem také již vydržel patnáct let na jednom místě.

— Tak proč jste odcházel z toho místa?

— Byl jsem omilostněn, vzácný pane!

Otužilý.

Řídící informačního ústavu k uchazeči: "Hledáme někoho, kdo dovede zodpovídati všechny otázky a nikdy se nezaráží."

Uchazeč: "Pak se vám hodím já nejlépe — vždyť mám 8 dětí."

Mladá manželka: "Zase už posíláš sprostředkovateli sňatků splátku \$5,00. Řekni mně, mužičku, upřímně: Nevzal jsi si mne na splátky?"

"Jaké věno přinesla tvoje manželka?"

— "Já nevím. Když jsem se po něm ptal tehána před svatbou, byl na mne hrubý." — "A co po svatbě?" — "To byl ještě hrubější."

"Proč pak jste zase dal pryč svůj automobilový pluh? Nebyl snad dosti praktickým?"

"Ach ano, ale želeďinové si s ním vyjžděli na procházku."

Velkostatkář: "Včerejší den mi způsobil škody nejméně za dva tisíce!"

Zbohatlý: "Toť je toho!... Tolik mě to stojí také, jakmile moje žena zapláče."

Srozumitelný pokyn.

Strýc: "Co však si pomyslí lidé o tvých dlužích?"

Synovec: "Ti jim s ohledem na tak bohatého strýce, nechtějí ani věřit."

Povzbuzující:

Majitel síně k řiditeli kočovné tlupy berecké na dalekém americkém západě: "Už byste mohli začít hrát, diváci nabíjejí revolvery."

Po mayorských volbách.

Sluha k nájemníkovi: Domácí pán prosí o dovození, abych na oslavu demokratického vítězství směl vystrčit tento prapor z Vašeho okna."

Nájemník: "Ale pro všechno na světě, jak pak já přijdu k tomu, aby domácí pán vystrkoval své pocity z mého okna?"

Učitel: "Domácí úkol vypracujete na téma: "Otecký dům"."

Žák: "Ale můj tatínek má sedm domů, pane učiteli!"

"Poslyšte, příteli, není to nepříjemnou věcí uvítati za čtyry roky manželství čtyřikrát příchod novorozeného, jako se to stalo u vás?"

"Což to by ještě ušlo, ale huře je, že zároveň přišla vždy tehyně na osm neděl na návštěvu."

Padla na to.

Trochu přísná babička byla na několik neděl na návštěvě. V den svého odjezdu, ptá se malého Karlíčka, jak se to v žertu říká: "No tak Karlíčku, to jsi rád, že už zas jedu pryč?"

A Karlíček v údivu: "A odkud to víš, babičko?"

Praktická kuchařka.

— Vy si tedy přejete u mne nastoupit co kuchařka! Máte s sebou svoje vysvědčení?

— Vysvědčení? Ale milostpaní nevěřte těm švindlům na papíře. Já mám s sebou tadyhle svoje vysvědčení v košíku. Přinesla

jsem s sebou něco uvařeného. Podle toho poznáte nejlépe, co jsem zač a až to sníte, chci se vsadit o nevím co, že jinou kuchařku nevezmete nežli mne.

Truchlící vdova.

Přítelkyně: "Bylo mnoho známých a přátel tvého zesnulého muže na jeho pohřbu?"

Vdovička (lítostivě): "Ano, ale sami ženatí!"

Vrchol nadutosti.

Zbohatlý nadutec (vede svého zetě k otevřené pokladně a praví): "Tady si vezmě věna, kolik chcete!"

Nic zvláštního.

Otec: "Co? Ty's už ze svatební cesty doma? A kde máš svoji ženu?"

Syn: "Ta jela dále na svatební cestu, — ale s jiným."

Pan Bumbálek při návratu z hospody: "Ty jsi přece vzhůra, Josefínko. Vždyť jsem zul střevice, abych tě nezbudil."

Josefínka: "Ovšem že, ale jenom ty gumové."

A: "Pan Jeřáb je každý den do jedné hodiny s půlnoci v hospodě. To jeho manželství není asi z nejšťastnějších."

B: "A což pak si myslíte, že je ono manželství nejšťastnější, když muž musí v 10 hodin večer být doma?"

Zadlužený baron k svému věřiteli: "Víte, že jsem se zasnoubil?"

Věřitel: "Ano, vždyť už mi bylo blahopřáno."

Tak mnohý je dříve u konce než svého cíle dosáhne.

"Tak to je tedy tvoje manželka? Ale bohatá, co?"

"Dostala věnem 200.000."

"Z toho ale patří polovic tobě, ne?"

"Ba ne, mně patří jen lepší polovice."

— Aby člověk zlosti puknul. — Půjčil jsem oněhdy panu Dloužkovi pět set a teď —

— se vám vyhýbá, má-li vás potkat, ne?

— To ne, ale já se mu musím vyhnout, když ho mám potkat, protože si koupil za ně automobil.

Nalézti správnou cestu není mnohdy ani tak těžké jako po ní jíti.

"Maminko, dej mi kousek koláče."

"Dostaneš kousek, jestliže mi slíbíš, že budeš hodný."

"Ale maminko, to je hotové vykořisťování mého stíněného postavení."

Mladá manželka: "Protože jsi tohoto zajíce sám, mužičku, zastřelil, chci ho také sama připravit."

Mladý manžel: "Pro pána krále, jen to ne, to se raději přiznám, že jsem ho sám nezastřelil."

Za deště.

On: "Slečno, škoda, že nemám deštníku; za to vám však nabízím svoje rabrasy."

Paní Rozvodová.

Sondec: "Tedy třikrát jste byla vdána? Jak se jmenuje váš poslední muž?"

Žalobkyně: "To vám teď nemohu říci."

Kmotr A: "Je už hodně znát, jak přibývá dne."

Kmotr B: "Ale ba, zvlášť na noc anebo ráno."

Věřitel: "Kolikrát ještě budu muset do tohoto pátého posehnutí k vám chodit pro splátku na dluh?"

Dlužník: "A což pak si myslíte, že si k vůli vám vezmu byt v přízemí?"

Ona: "K mému novému žeketu potřebuji také nutně nové šaty."

On: "Což pak nemáš pomyslení na něco vyššího?"

Ona: "Zajisté, neboť potřebuji také nový klobouk."

"Vy už zase mluvíte s paní Ježkovou? Vždyť jste se po léta hněvaly."

"Ovšem že, ale ona v posledních dvou letech stala se tak ošklivou, že jsem se na ni nemohla hněvat."

Dobrá reklama.

Výletní místo v Colorado Springs. Výtečné nápoje, znamenité kuchyně. Čtyřnásobná ozvěna; v neděli osminásobná.

To se povedlo.

Kuickerbocker Herald píše: Včera zemřel zde pan Sugar, vynálezce proslulého zdravotního balsámu, dosáhnuv věku 32 let.

Roztržitost.

"Pane doktore, někdo se po vás ptá u telefonu, že by s vámi rád mluvil."

"Řekněte mu, aby se na okamžik posadil, že přijdu hned."

Roztržitý kritik.

Jsem to roztržítec. Sepsal jsem báseň na svoji milou, přečetl jsem ji ještě jednou a hodil do koše.

— Ta paní Ježtáta asi v poslední době vyvedla něco pořádného.

— Proč myslíš?

— Poněvadž při kafičkových besedách bývá vždy první a odchází vždy poslední.

Sondec: "Vase důvody nepostačují k povolení rozvodu, nejlépe by bylo, abyste se s manželkou svojí smířil. Máte snad nějaké námítky?"

Manžel: "Ne, pane soudče, já trest přijímám."

Prodáváč: — Zde jest pane výborný nůž se dvěma želižky a jednou vývrtkou na vytahování zátek z lahví.

Pan Vinovil: — Nemáte nějaký se dvěma vývrtkami a jedním želižkem?

Trumf baronu Prášilovi.

Africký cestovatel v přednášce: "Ano. vleetění posluchači, v Sahare bylo za naší cesty takové vedro, že jsme museli našim slepicím dávat ledové obklady, aby nesnášely na tvrdo uvařená vajíčka!"

Za dnešních dob.

Přítelkyně: "Nuže, Emilko, jak se ti líbí manželství?"

Vdaná: "Prosím tě, podle prvního manželství nemohu ještě soudit."

Důkladně.

A: "Moje žena mluví čtyřmi řečmi: česky, anglicky, německy a francouzsky."

B: "Moje žena mluví jenom jednou řečí, totiž českou, ale za to od rána do večera."

No ovšem.

— Proč ale pan Houba tolik pije od té doby, co je ženat?"

— Inu jeho manželka je rozená Slanečková.

Zná ji.

Domácí pán na ulici ke své sousedce: "Dojděte k mojí staré, paní Šmidýlková, ona běhá dneska celý den jako v horečce: snad má nějaké tajemství, které by vám ráda pod zárukou mlčenlivosti sdělila."

Překážka.

"Proč pak už se nenecháte stříhat u holice Povidala?"

"I ten mně vždy vypravoval tak dlouhé historky, že mi vlasy znovu narostly a musel mne stříhat znovu."

To snad přece ne.

Dědeček k vnukovi: "Pomysli si, Karličku, my spolu slavíme narozeniny v týž den."

Vnouče: "A to jsme teda dvojčata, vidíte, dědečku?"

Nezarazil se.

Ona: "Pane, vaše nabídnutí k sňatku přijímám; musím vám však říci, že — v ě n o n e m á m ž á d n é!"

On: "Oh, slečno, věděl jsem, že od vás dostanu košíkem."

Dostal.

Synovec (osmnáct let stár, ukradne své mladé tetě hubičku): "Já, jako synovec si tohle mohu dovolit."

Teta (dá mu pohlevek): "A já jako teta si mohu dovolit tohle."

— Seděl jste pane, také již někdy v automobilu? —

— Ba, že jsem seděl a nejen v něm, nýbrž i k vůli němu.

Dědeček: Ale opravdu, Nácičku, ty jsi brozně neopatrný na svoje šatstvo! Tvůj klobouk je jeden flek! Vezmi si přec vřiklad z dědečka — podívej se na jeho klobouk — . . .

je-li na něm jediného fličku.

Pýcha milionářovy dcery.

Komorná: "Miss, je tu jakýsi pán a chce vás požádati o ruku. Mám ho uvést?"

Miss: "Počkejte, až jich bude více pohromadě!"

Automobilista: "Včera jsem zachránil jeden lidský život."

Druhý: "To jsi asi včera nikam nejel."

Cikánská chytrost.

V Paříži má mnoho kaváren cikánské kapely. Do nedávné doby bylo obyčejem, že vysílali hudebníci vždy po několika kouscích hudby jednoho kolegu s táckem vybírat. Známý šprýmař jeden dobíral si jednou cikány:

"Jak můžete, vy, cikáni, jeden druhému tak důvěřovat? Jak můžete věřit, že tamhle ten ku příkladu, co na druhé straně kavárny vybírá, si pár desátků nenechá?"

"Nemůže," zněla lakonická odpověď.

"Jak pak by ne, vždyť jej na druhé straně sálu mezi hosty sotva vidíte, nu, a cikán je... tak proč by nemohl?"

"Hehehe, to jste přišel s křížkem po funuse, přijít cikánovi povídat, že si musí na cikána dát pozor. Každý, když jde vybírat, musí před námi ostatními vzít do levé hrsti živou monetu — a tu musí, když přijde s táckem zpět, teprve přede všemi nechat ulítnout. A jak chcete, aby kradl, když v pravé ruce drží tácek a levou nesmí otevřít?"

V libáncích.

"Bertičko, nyní tě musím opustit, ale za deset minut se vrátím."

"Ach! Nevezmeš si moji podobiznu s sebou?"

Sen.

Paní Luxusová probudivši se, volá na svého muže: Majku, tak se ti mi zdálo právě, že jsi mně koupil krásné nové šaty.

Pan Luxus: Tak se obrať na druhou stranu a nech si zdát, kde jsem na ně vzal peníze.

To je přirozené.

Všeobecně známým jest slavný výrok Karla V. "Slunce nikdy nezapadá nad mými zeměmi."

Toho výroku znoemili se Angličané, hrdí na rozsáhlost svých kolonií, které nikdy nemohou býti všechny najednou zahaleny nocí.

Jeden Francouz, jenž navštívil poprvé Anglii, procházel se ulicemi Londýna v průvodu Angličana, který hleděl co nejvíce vychváliti slávu a velikost moci britické. Ovšem že neopomenul užití známého výroku: "A slunce nikdy nezapadá nad naši říši."

Francouz se rozhlédl kolem sebe a nad sebe — byl právě jeden z těch četařů dní kdy Londýn zahalen jest osklivou mlhou, jež se stala příslovecnou — a odvětil klidně: "To mne nepřekvapuje. Proč by zapadlo, když ani nevyehází!"

Rada "dobré přítelkyně."

— Teď jsme již po dvě léta s Karlem zasnoubeni a já myslím, že už je nejvyšší čas, abychom se vzali.

— Ty jej skutečně miluješ? Doopravdy? Počkej tedy ještě trochu se vdáváním — ať je ještě čásek šťastným.

Harmonika záchrancem života.

Duli-ě, duli-á du hááá

ou!

kvíák !

Nejvyšší čas.

Pan Mazavka (zavolan v saloonu k telefonu, při návratu): "Teď však skutečně už musím jít."

Pan Volavka: "Co pak jsi to mluvil na telefonu?"

Pan Mazavka: "I s mojí starou."

Pan Volavka: "A co ti telefonovala?"

Pan Mazavka: "Jen pět slov: "Bud'.. přijdeš ty... nebo já...!""

Jedna mladá dědička-milionářka, tázala se druhé: "A za jaký titul ty se prodáš?"

Zvláštnost.

Průvodčí (v museu): "A zde, pánové a dámy, je účet z hotelu, který ležel víc než dvacet let v mořské vodě; pomyslete si jen jak je asi nasolený!"

Chcete vědět?

Jeden mladý manžel pravil starému manželovi:

— Já bych přece jenom rád věděl, co si moje žena o mně myslí.

— To je snadná věc, odpověděl zkušený: Sedněte si jednou, jen tak náhodou, na její nový klobouk, a dozvíte se to hned.

Zvláštní "prosbu."

— Oh mladý pane, vy zajisté se nade mnou smilujete, když se dozvíte jakého chudása máte před sebou.

— Vy jste tedy tak hrozně chudý?

— Běda, ano, tenhle obušek jest jediné moje jmění.

Ty děti!

— Ale Lilinko! Hodné holčičky si nestrkají ukazováček do pusinky!

— Tak který prstíček?

Ví o pomoci.

— Pomysli si jen, když jsme přišli k úřadovně, kde jsme měli být oddáni, byly dveře zavřeny!"

— Snad jste se nevrátili?

— To ne, ale moje nevěsta dveře vypáčila.

To ještě schází.

Principál: "Dnešní mladí mužové kladou neuvěřitelné požadavky... ku konci budou ještě chtít, aby byly jejich psací stoly opatřeny polštářky pro odpolední "šlofik.""

Štěstí v neštěstí.

Soudec (k obžalovanému, kterému příkl desítidenní vazbu): "Máte snad ještě nějaké přání?"

Obžalovaný: "Rád bych nastoupil trest až ode dneška za týden."

Soudec: "A proč to?"

Obžalovaný: "Protože od zítřka za týden přijede k nám tehyně na osmidenní návštěvu!"

Nedůvěřivý.

Host: Poslyšte, pane hostinský, buď máte lepší víno, než jaké jste mi dal, anebo máte uměle obarvený nos."

Shledání.

Soused (ke služce staré panny): "Tak vida, pejsáněk vaší velitelky se vrátil ze své toulky? To bylo asi radostné shledání?"

Služka: "To jste měl vidět. Oba radoští padli do mřob, slečinka i pejsáněk."

Rychlé vrácení.

Hranatý nádenník stojí před soudcem, jsa obžalován z útoku na svého kamaráda. Vyzván jsa soudcem, aby odůvodnil svoje hrubé jednání, praví:

"Vždyť on sám začal, milostpane soudce. Jenom že... to bylo takhle: já jsem mu vrátil ránu dříve, nežli on měl čas mně ji dát..."

Také alibi.

Soudec k obžalovanému: Nezapírejte, že jste to byl vy, co se do villy vlámal. Vaše boty shodují se navlas s otisky, které byly nalezeny pod okny.

Obžalovaný: No tak vidíte, jak špatné máte proti mně důkazy... ty boty jsem ukradl teprve druhý den po vlámaní do villy.

Spořivost.

Pan Škrtilík se oženil. Ovšem, že se snaží vštípati svoji ženě zásady spořivosti, jež jsou mu prvním pravidlem života. Na tom by nic nebylo, kdyby pan Škrtilík nebyl hnal spořivost skoro do krajnosti. V sousedství mu říkali Škrtil. Jeho žena tím trpěla, neboť slyšela stále od svého muže: "Pokaždé, když mi oznámíš nějakou úspornu nebo ušetření, mě uděláš ohromnou radost."

Jednou natrefil škrtil Škrtilík svoji ženu, jak opatrně skládá a zaopatřuje kufrem svoje svatební šaty a pak je ukládá do kufru.

"Vidíš, jak jsem spořívá," pravila pak. "Já ušetřím svoje svatební šaty pro případ druhé svatby."

Škrtilík se usklíbil, a od té doby měla paní Škrtilíková pokoj.

Lapen!

— Lesník: No, Matýsku, teď si poseďš. Rok dostaneš, adjunkt tě při pytláčení poznal.

— Mně že poznal? Nenechte si napaďnout; na to už bylo moc tma.

Poctivost.

Novopečený sluha, příšlý právě z venkova najde při vymetání pokoje svého pána deseticeň. Honem mu jej odevzdá.

— Nech si jej za svoji poctivost, praví tento.

Několik dní potom hledá pán marně svoje zlaté péro velké ceny. Ptá se tedy sluhy, neviděl-li je.

— Ano, praví svědomitý sluha, já jsem je našel a nechal jsem si je za svoji poctivost.

Rozdíl.

Pan Pitka přichází domů v pondělí k ránu, jako obyčejně namazaný "pod obraz boží."

— "Ty lumpe jeden," vítá jej paní Pitková, ty ochlasto! Už zase zdělán až hrůza. Co pak nevíš kdy přestat? Podiv se, i to dobytče ví, kdy má dost, a nechce nic, když nemá žízeň anebo hlad.

Nad tím se pan Pitka pozastavil:

— "Kdy má dost... Hm... ale ženuško, to se mi ještě nikdy nestalo!"

Povzdech.

Umělkyně: Ach, konečně nacházím koutek přírody, který není zohyzen přítomností lidských bytostí.

Hluboký zármutek.

— Nu, buďte přece pevným, u čerta. napomíná A. přítele B. nad hrobem jeho ženy. Kdybyste se slzami roztál, tím jí život nevrátíte.

— Co chcete, drahý příteli, odpovídá E., mohu já za to, že mám tak citlivou povahu, že mne každá maličkost rozplácí?

Šetrnost a lakomství.

— Tati, táže se Karlíček, jaký je rozdíl mezi šetrností a lakomstvím?

Otec, dříve než odpoví, mrští potutelným pohledem po své ženě.

— Ušetřiti něco na mých šatech — to je šetrnost; ale ušetřiti něco na šatech tvé maminky, to je lakomství.

— Ale pane doktore, co pak děláte, když jste nastuzen?

— Buďto kašlu, nebo mám rýmu.

Také ztráta.

Pán: Proč pláčeš tolik, hochu; co je to za nárek.

Hošík: Já... já... hů, já ztratil čtvrták.

Pán: Nu tak nekřič hocho, to není tak strašné. Tady máš jiný čtvrták.... Ale kde jsi ztratil ty peníze?

Hošík: Na chodníku — v kostkách.

Postačí.

— Dosud jsem však nikdy neslyšel o ženském břichomluveji.

Manžilek: "Dej pokoj; ještě tohle! ženské toho namluví beztak dost."

Lékař a jeho švec.

Pan doktor Kelímek jest zlostí bez sebe. Právě dostal účet od svého ševce, a po nahlednutí do něho dostal hrozný vztek.

Popadl klobouk a rovnou zaměřil k obuvníkovi. Vpadl do krámků jako bouřka a zahřimal na klidně pracujícího obuvníka: "Jak se můžete opovážiti mi poslat účet na jeden dolar ze správků bot, se kterými jste ani nehnu! Poslal jsem vám pár bot do správků, a vy jste mi je poslal zpět. řka, že se s nimi nedá nic dělat!"

Švec nedaje se pranic vyrušovati, odvětil lhostejně:

"Nu a co na tom divného?"

"A vy si snad myslíte, že je to tak v pořádku?" vzkřikl rozzlobený doktor.

"Ale ale, pane doktore," řekl na to švec s klidným úsměvem, "já jsem u vás byl před třemi nedělemi o radu co mám dělat s kašlem, který mne souží. A vy jste mi odpověděl taky "to je chronické s tím se nedá nic dělat!" A počítal jse si dva dolarity."

Lékař chvílku přemýšlel, a pak uznal, že bude nejlépe, zaplatí-li svůj účet bez dalších řečí.

Enfant terrible.

O Emánkovi říká maminka, že je v něm zašito šídlo. Chvilku neposedí a jeden kousek za druhým vyvádí. Nešťavno přistihla jej maminka, jak vyprazdňoval mlsaje, koflík zavařeniny.

— Jestli té ještě jednou přistihnu při mlsání zavařeniny, tak ti nasekám, co se do tebe vejte!

— Ale mami, přece nebudeš chtít tlouci nemocného chlapečka.

— Tobě přece nic neschází.

— Teď ne, ale nebude mi dobře, až sním ještě jeden koflík povidel!

Logický výpočet.

Učitelka na piano: "Tak pozor, Lili, začneme znovu tento čtyručení kousek, a nezapomněla, že se musí zastavit po třetím taktu, a začít hrát teprve při desátém. Kolik taktů bude počítat?"

Lili neodpovídá.

"Na tak, spočítala si, kolik taktů bude paušovat."

"Já nevím."

"Ale, ale, to je přec snadné! Teď má deset prstů. Kdyby přišla o tři z nich, co pak bude mít potom?"

"Pokoj od hodin na piano, slečno!"

Ten to musí znát.

A. — V tom jsem si úplně jist, že žena dovede statečněji snášeti bolest nežli muž.

B. — Vy jste bezpochyby lékařem?

A. — Ne, já jsem obuvníkem.

Soudce: "A proč jste dal žalujícímu na jeho odpověď hned dva pohlavky?"

Obžalovaný: "Víte, pane soudče! Já jsem se řídil dle slov, že dvakrát dává, kdo rychle dává."

Hm, kluci!

— Pařmaminko, mohla byste nám něco říct?

— Tak copak, hošíčkové?

— Tadyhle Majk se ptal, jestli taky patříte ke "krásnému pohlaví."

Pomoc.

- Mně se zdá, pane zeti, že jsem vám zakázala přede mnou kouřit.
- Pamatuji na to, paní tehyně. Proto jsem si sedl za vás.

Dobří advokát.

Sedlák přišel k advokátovi. Vyložil mu, co jej tížilo a nechal si od něho poradit, jak má začít s procesem. Byl spokojen radou advokátovou a zeptal se co je dlužen.

“Tři dolary,” zněla odpověď. Sedlák zaplatil pětkou. Advokát prohlédl si všechny kapsy však nenašel dosti drobných, aby mohl sedlákovi dva dolary dodat. Sedlák také neměl tři dolarů, aby vyplatil advokátovi zrovna jen obnos honoráře. Tak tu stáli bez rady a pomoci.

Však to by nebyl advokát, aby neměl radu pohotově. Naklonil se k sedlákovi a praví:

“Poslechněte, já nemám dvou dolarů na dodání, ale za ně vám dám radu, která by byla pro bratra dva dolary laciná.”

— Nu tak, já jsem srozuměn, praví klient, trochu udiven.

— Vy víte teď, za vaše tři dolary, jak si počínati v procesu, který zahájíte. To je v pořádku a k tomu nemám co podotknouti. Za ty druhé dva dolary vám dávám radu, abyste se neprocesoval, a urovnal se se soudem podobřím.

Sedlák brzo shledal, že mu za ty dva druhé dolary udělal advokát právě dobrodíní.

“Mohu mluvit s tvým tatínkem, hoříčku?” — “Ne, tatínek je právě s něčím důležitým zaměstnán.” — “Tak? Co je to?” — “Maminka mu nabíla.”

Zbožné ovečky.

Jeden vesnický pastor v okolí Londýna zpozoroval jedné neděle, že mezitím co obětoval tělo páně, půjčila si některá z jeho oveček deštník, který stál v zakristii. Z počátku myslel pastor, že někdo snad z roztržitosti jej vzal s sebou, a zpozorovav omyl, přinese jej zpět. Však ani příští neděle nebyl mu deštník vrácen. Vylezl tedy na kazatelnu, a spustil brúzu na svoje ovečky. líčením trestů jaké budou musit v pekle postoupiti ti, kteří si cizí věci přivlastňují. K závěrku dodal: “A proto, moji drazí, jestli někdo z vás omylem odnesl poslední neděle z kostela cizí deštník, a stydí-li se veřejně jej zpět přinést, ať učiní toto: Ať jej v noci hodí přes zeď mé zahrady, a vše mu bude odpuštěno.”

Druhý den našel dobrý ten muž šestáctýřicet deštníků ve své zahradě.

Ženichovy starosti.

A.: “Nevím, co bych za to dal, kdybych věděl, co by moje nevěsta ráda k svátku.”

B.: “Lehká pomoc! Zeptej se jí.”

A.: “Inu, ale nerad bych tolik platil.”

Starostlivá tchyně.

“Když jdu k některému svému zeti, vezmu s sebou vždycky dobrou brandu.”

“A proč? Přicházejí na vás snad mladobý?”

“Na mne ne, ale na zetě!”

Nejlepší vysvědčení.

“Jak pak jste mohl takového obmezen-
ce, jako je Kulička, udělati svým pokladní-
kem?”

“Inu vite, on neví ani, kde je Ame-
rika.”

Nespokojená mladá žena.

Tisíce hubiček mi posílá můj mužiček
s cesty najednou: — Tolik jich doma nedo-
stanu za celý rok.

“Ty jsi zasnoubena s lékařem? A má
velikou praxi?”

“Žel že ano! Pokaždé, když by mi už
už chtěl dát hubička, bývá zavlán k ne-
mocným.”

Slavnostní řečník v úzkých.

Nezapomenutelným nám všem
a zvláště mně zůstane heslo, kterým se
vždy řídil muž, jehož památku dnes slavi-
me a jež zní..... (zarazí se a šeptem) ...
jak pak to heslo přece zní, pane předsedo?

U obchodníka v ptáčích.

— Co? Tři sta že stojí tento papoušek?

— Ovšem že, ale umí tak nadávat, že
každá tehyně uteče.

“Proč pak bereš svého hochu s sebou
do školy? Vždyť řekne doma kolik piv jsi
vypil.”

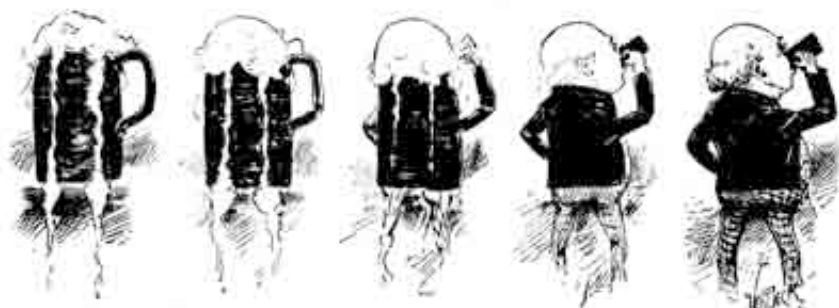
“Oh ne, tolik on neumí ještě počítat.”

Rada.

— Pro všechno na světě, Máry, vy celý den při práci zpíváte!

— Nu ovšem, pane profesore, to jde práce mnohem svízňěji od ruky — jen to
jednou zkuste!

Darwin ve své učenosti řekl,
člověk že pochází z opice,

my však tvrdíme, že člověk — piják,
původ hře svůj od — sklenice.

Hodný synovec.

Strýc při rozehodu: "Piš mi brzo ho-
edu — ale **hodně čitelně**, abych nemusil své
staré oči příliš namáhat."

Synovec: "Buď kliděn strýčku, já bu-
du dělat **hodně velké cifry**."

Řekněte mi jen, proč váš lékař již o
čtvrté hodině odpoledne při odchodu říká
"Dobrou noc?"

Nevíte? — Aby mohl počítati za noční
návštěvu.—

— Nuže, Kláro, což mi ani nepředsta-
víš svého manžela?

— Nestálo by to ani za to! Jakmile do-
jdeme domů, dáme se ihned rozvést.

— Jak pak, Emánku, tys dal to menší
jablko sestřičce a sám si's nechal větší?
Jestli pak jsi jí nechal na vybranou jak
jsem ti řekl?

— Ano, maminko, já jsem jí řekl, aby
si vybrala, chce-li malé jabko nebo nie...
Tak si vybrala menší jabko.

"V páře."

"Jo . . . ke všem čertům, kde mám moje nohy? . . . A hrome, tenhle kousek
ať se pokusí někdo po mně udělat."

Nový a osvědčený prostředek na vytření zraku vězničnických dozorců.

Vynálezce posud o patent z vážných příčin nezadal.

“Nohavice — pytel — sláma,
oběšence hotov — sláva.”

Čór nehopil nohavice,
boty a — není ho více.

Hlídač hrůzou skoro oněm —
“Ježíš Marjá — už je po něm!”

Přišla komis — plná strachu —
vidí pytel — čór je v prachu.

č.

Několik pestrých obrázků z předešlé mé cesty Asii.

Dro kalendář "Amerikán" napsal světový cestovatel
E. Stanislav Vráz.

NEPOCHYBUJI, že s toužebnou, jako já, dychtivostí, kde kdo z milých krajanů mých zde v severní Americe, sahá po časopisech, aby přečetl si nové zprávy z bojiště války rusko-žaponské. Zajisté však nikdo není tak bolestně dotčen a rozmrzelý nad stranicím Slovanstvu málo přátelského tisku anglicko-amerického, které nezamešká žádné příležitosti, by Žaponcům netleskalo pochvalou a za každé provinění se ruské vlády a demoralisovaného úřednictva ruského nekydalo hanu na ruský národ, jako já, jemuž příležitost byla dána, cestami Asii a pobytem mezi oběma spolu válčícími národy poznat je, příčiny i oprávněnost války, či hájení velikých, všeobecných zájmů, ať již Rusů neb Žaponců. — A dále: co tobě, čtenáři laskavý, jen literou jest tiskařskou černí na kus papíru otřetou, to mi nepřetržitou řadou pestrých upomínek, vidin! Já znovu žiji. znovu cestuji zeměmi, které ty na mapě hledáš, žiji mezi lidem, jehož existence tobě do nedávna zastřena byla rouškou mlhavé vzdálenosti — "až na druhém konci světa." — Když požádán byl jsem slavným pořadatelstvím tohoto "Kalendáře", bych opět něčím přispěl ku jeho rozmanitosti, věru obtížno bylo mi rozhodnouti se, kam a pro co sáhnouti do tlumoků cestovních mých zkušeností. Konečně rozhodl jsem se, v "krátkém" náčrtku sdělit s čtenářstvem názory své o příčinách i následcích nynějšího zápasu mezi Slovanstvem a pokročilou předvojí naší budoucnost ohrožující rasy žluté. Ale na štěstí již po prvé stránce mého rukopisu rozpoznal jsem, že by tu "krátký" náčrtek stal se objemnou knihou a čtenář že by oprávněně durdil se, že mnohé mu tu vyprávím, co buďto již četl, neb podobno že to jest předpovídání povětrnosti rolníkům, kteří buď ještě nezaseli, neb dávno již sklídlí! — A tak sáhl jsem do mošničky mé cestovní, tu kterou z Asie přivezl jsem si, s očima zavřenými. Těch několik obrázků, které vytáhl jsem a o které se tu s čtenářstvem sdělím, snad něčím přispějí, by až opět čisti bude čtenář slova: Korea, Manžursko, Sibiř, tobě, krajaně můj milý, slova ta obživla, barvitosti nabyla, většího zájmu ještě u tebe vyvolala pro země tak podivné, jako důležité v budoucím vývoji člověčenstva.

* * *

Od mého přibytí v hlavním městě Koreje, v Seoulu, neměl jsem daleko na hradbu města! Často procházel jsem se po položených těch valech, těše se pohledem na okolí i město, které rázovitostí svou a divokou romantikou ne tak snadno vymizí z paměti tomu, komu popřáno bylo pohlížeti na kus asijského starověku, jehož dny snad již sečteny jsou a jehož "barbarský" ráz již tehda (před čtyřmi lety) valně pochroumán byl elektrickou tramwayí, dráty ulice křížujícími. Sešlé valy, k nimž tu divoké révy a jiné popínavé rostlinstvo tuří se a k jichž dobráckým prsoum přitiskla se mnohá chatrč chudáka (který tak postavení jedné stěny si byl uspořil), v křivolakých čárách tu na město samo těsně přilehají, tu rozplizují se jako kořeny některých stromů daleko od pně, na příkré stráně, nejdívočejší rokle! Leží město Seoul v zelené nyní krajině, ohraničené šedivým, nažloutlým, roklinatým a pustým horstvem, jež v podobě podkovy je svírá. Tam, kde podkova otevřena, prosvítá modrá hladina řeky Hanu, ro-

zestřena jsou jako obrovské koberce úrodná role, jež vzdělává tu lid, jenž, pokud selského stavu jest, v dobráckosti své — ale i tuposti — v ničem nezadá si se selským lidem čínským. A tak jak tu, na malé poměrně ploše, zříme neplodné, byť nejvyšš malébné, zvětralé skály dosti vysokých horstev tvořiti rámeček ku roztomilým úrodným rovinkám tak celá jest Korea — nepřetržitá řada horstev — ovšem tu a tam dosti zarostlých lesy a houštím a údolí neb polovysočin, "země medem a strdím oplývající", těšící se jednomu z nejlepších a nejzdravějších podnebí. Vše rodilo by se tu, dalo se pěstiti, co u nás, na př. ve státech Illinois neb Michigan, tvoří bohatství osadníků, podnebí pak ať v letě neb v zimě mnohem jest tu mírnější, nežli v obou těchto státech. A jsouc takto přírodou bohatě obdařena, země ta poměrně málo jest zalidněna, lid tu chudý, netečný. Kletba špatné vlády a zneužívané nadvlády výsadami mnohými opatřené kasty šlechtické po staletí již spočívá na zemi, která cizincům, nám bělochům, stala se přístupnou, známější, teprve během posledních 30 let, která počala se jakoby již probouzeti teprve posledním desetiletím, aby probudila se pozdě, v kořist cizincům! Dnes mají ji v moci Žaponci, zítra snad Rusové — kdož ví, kdy a kdo třetí bude její pánem, syn domorodý, pochybuji však, že kdy dostane se ku dědictví otců svých! Dějiny, původ lidu korejského, zastřeny rouškou tajů neprobádatelných několika tisíciletí! Byla Korea kdysi zemí bohatou! Zemí, která vzavši podstatnou část vzdělání svého ze staré Číny, v mnohém nad svého učitele vynikla a Žaponcům, tehda polodivochům, stala se štědrá učitelkou! Již tehdy ukázal lid žaponský, jak chápavým jest zákem — a jak nevděčným! Maličtí, podnikaví ostrované ti, již před sta a sta lety na výboj vyjžděli si na Koreu a tak navykli si pohlížeti na zem tu, jako na budoucí kořist, na nezbytnou pro přelidněnou jejich říši osadní zem! Kdežto Žaponsko omíždlo, Korea sestárla. Zde s valu města nejlépe to vidíme. Třetina prostranství mezi valy jsou prázdná místa, zbytky po zříceninách. Sama část starých paláců královských mizí v bujném zárostu zdivočilých sadů.

Hlavní město říše, o níž dnes celý svět mluví, vyjímaje sídla císařského a budov vyslaneckých, misionářských a několika obchodních, bělochy tu postavených, jest vesnicí obrovskou, kde polovina budov, chatrče jsou z uhnětené hlíny, slámou kryté. — Příbytky zámožnějších přízemní jsou domky, čínským slohem stavěné a kryté hnědými, polejvanými prejzy. Hradby, na nichž stojíme, dnes jen upomínkou jsou na doby pohnutlivé starých věků! Sesuly se leckdes, protrhaly se tak, že v zimě tudy do města za kořisti přicházeli si do nedávna občas nejen vlci, nýbrž i pán divočin asijských, tigr, který tu na severu ovšem hustší nosí kožich, nežli v horké Indii! Vida město, mající přes dvakrátstatisíc obyvatelů, v jehož ulicích bylo možno případně uspořádati hon na největší a nejlítější šelmu. Posledního tigra zabili tu před devíti lety; udávi několik lidí! Dnes jeho činnost převzala elektrická tramway. Leccos se tu změnilo dobou posledního desetiletí. Dříve a za noci na nejvyšších vrcholcích horstva dle potřeby ohně zaplály, na znamení v říši-li všude dobrý pořádek neb "zpupný-li" odboj propukl kdes v některé provincii! Jak asi utlačovali jej páni, úředníci, když tento trpělivý, všemu jhu zvyklý korejský lid rozjitřil se a sáhl ku zbrani! V zemi, kde jako v Číně i jinde v Asii, vzpoura proti pánu tresce se mučením, smrti nejen na provinivším se, ale i na celé, byť nejrozvětvenější, nevině jeho rodině, bez ohledu na stáří, pohlaví. —

Dnes telegrafní drát přináší zprávy z nejhlavnějších měst říše rovnou do císařských paláců. Ještě nedávno tomu, co úderem na buben ohlašováno zavírání osmi velikých bran města; kdo později přišel — a byť to hodnostář byl, přenocoval venku v málo vábných krčmách — dnes hlavní brány ve dne v noci otevřeny! Tentýž buben před několika lety ještě v určité dny věstil, že mužům zakázáno vyjiti na ulici — byť těch několik hodin dáno ženám lepší třídy, by navzájem navštěvovati mohly se, ať již jdouce pěšky, provázeny otrokyněmi neb

gardedámami, neb nešeny v palanquinech (maličká nosítka, dvěma muži nesená)! Tak daleko zasáhl již vliv bělochů a Žaponcův, že poněkud aspoň uvolnila se tu otrocká pouta žen, že teď jdou si na návštěvu, kdykoliv jejich jazýčky mají potřebu vymluvit se a ne jen v hodinách a ve dnech starostlivou vládou předepsaných! Ovšem nesmíme vládě korejské tuze krivdit! Jak dle starých písemností vysvitá, byly krásné doby, kdy žena tu těšila se větším svobodám, však veliká nastavší znemravnělost lidu vyvolala převrat a přísné zákony, které ženám opět přikázaly postavení podřízené otrokyň haremových. — —

Jak hemží se to lidem v hlavní ulici! Široké ulice Seoulské, vedeny jako měst amerických v čarách přímých a směry magnetické strelky, zdaji se býti ještě širšími, že budovy nizoučké jsou — až na malé výjimky jen přízemní. Hodina ranni jest a vesnický lid s náklady pílí sem všemi branami, aby prodal tu, zpeněžil plody své práce! Na maličkých koničcích, kteří tak vytrvali jsou, jak "neučesaní" vypadají a tak lehce k užití, jako jich pánové, neb na voleh naložené plodiny skládají tu a rozloží, kdekoliv na hlavnějších ulicích. Sestoupíme s valu dolů, to jest seběhneme po některém sestupu takřka přes střechu některého z domečků v podhradí a krom psů, naší přítomností rozčilených, nikdo si nás nevšimne — tak už zvykli si na cizince! V čínských městech bylo by hůře! I zde sice mládež, z které mužská až do pěti, šesti let běhá nyní v létě a zde u hradeb i bez fíkového listu, neopomene příležitosti, dobře si nás prohlednouti, a že nesu stroj fotografický, poběhne za mnou, aby jí z činnosti mé, podivné, nic neušlo — ale nebude na mě posměšně pokřikovati "červený čert", aniž z nejspěšnějších, který zvedne kámen, aby cizince udeřil, jako to dělali v Číně.

Potkáme-li se s lidem selským, ten ovšem zastaví se a div že nás otevřenými ústy nepolkne — inu tak zrovna v české Lhotě divili by se Číňanu nebo černochovi, — Prohledněmež si nyní korejský lid z poblíží! I my podlehneme všeobecnému zlovyku, že nejdříve všimneme si šatu a pak člověka! Omluvou budíž nám, že není pod sluncem nic divnějšího nad kroj korejský. Připadá nám totiž, že všichni běhají tu v nočních košilích, neb v maškarádu na sebe oblekli ženské ranni jupičky. Barva bílá, která v sousední Číně jest barvou smutku, zde na Koreji jest pro muže jedinou přípustnou barvou šatu! Obyčejný lid nosí krátké kabátce a široké nohavice, lepší třída dlouhé, až ku zemi takofka dosahující "svrchníky", které v létě i v zimě musí býti běloučké a dlužno říci, že u většiny lidu v městě jsou skutečně sněhobilé. Jest to jedním zajisté z nejobtížnějších úkolů zdejších žen, pánu svému, choti, otcí, bratru práti a žehliti šat, který před vypráním rozpáře se a pak tlučením plochými prkénky — žehlí se. Ve dne v noci slyšíte všude na Koreji zvuky, nenepodobné mlácení cepy a litujete ubohé ženy! Žádný modní lev našich velkoměst nevykračuje sobě pyšněji Korejce, jenže Korejec chodí pomaleji a je-li šlechticem, naučenou klátivou chůzí! Jen šlechticové a mladí manželé přes bílý šat navlíkají ještě barevné, z průsvitné, lehoučké,

L.

Jak jezdí v průvodu slavnostním korejských generálův.

II.

Korejská šlechta hovoří se střílnou luku.

ších městech. Nejpodivnější na kroji korejském jsou klobouky mužů. Obecný lid venkovsky nosí velké slaměné v den sváteční a lid městský pak většinou nosí ony podivné z hedvábí a hřívy koňské pletené klobouky, jaké vidíme na vyobrazení číslo II. Klobouky ty pleteny jsou jako ony jemné sítkovité poklopy na potraviny, jimiž chrání je naše hospodyňky neb prodavači proti dotěrným mouchám. Váží 1½, nejvýš dvě unce, větrík by je odnesl, kdyby je Korejec nepřivazoval pod bradu. Čím jemnější tkanivo neb pletivo, které jest vždy barvy fialově černé, čím lehčí klobouk, tím i dražší! Jako by pták to byl v klicce, vidíme, že průsvitný poklop ten na hlavě chrání malý tlustý, vztyčený copánek, chloubu mužů! Ve snáze nápodobiti Žaponce a tím podobných docíliti úspěchů, "moudrý" vladař korejský kdysi dal rozkaz, aby v říši jeho stříhali si vlasy jako v Žaponsku, to jest tedy, jak i u nás obvyklo! Rozkaz vyvolal už i v paláci velkou bouři a proto rychle musil býti odvolán. Patrně, že lidem leckdes na světě "cop přirostl k srdci"! Nesmím opomenouti, že klobouky tyto nechrání hlavu proti slunci a tím méně proti dešti. Běda Korejci, kterého by na cestě překvapil déšť! Jde-li na cestu, zámožnější Korejec má sluhu, který za něj nosí zvláštní pro klobouky nepromokavé skříňky, jako by na drahocený hudební nástroj a jiný klobouk ze slámy. Podivnější ještě nežli tyto, jsou klobouky čapky, jež Korejec nosí doma, neb ony, které v odznak důstojenství mají korejští mandariní a kněží buddhističtí. Poutníci a žebraví mniši nosí na hlavách právě ošatky a ještě větší jsou ony obrovské slaměné klobouky (se střechem téměř tak velkou, jako kolo dětského vozíku), které nositi musí po rodičích truchlici! V prvé měsíce smutku, na dva až tři roky státem předepsaného, krom tohoto širáku musí truchlici před tváří držeti na dvě tyčky bambusové rozepjatou průsvitnou látku, aby žal, který, jak předpokládá se, zbrázdil tvář jeho, nevyrušoval jiné v jich veselí! Nejúhlednější z pokrývek na hlavu jsou malé, ze žluté slámy, červenou tkanicí opentlené kloboučky, které nosí ženich, neb jim podobné kloboučky, které posadí mladíčkům korejským na hlavu po slavnosti stříhání vlasů a upletení prvního copánku. To děje se, když rodiče uznají za včasné neb potřebné, prohlásiti syna za pohlavně již vyspělého. Viděl jsem v Seoulu kluky desítileté takto vyšňořené mísiti se mezi muže a s pohrdáním vzdalovati se svých včera ještě kamarádů! "Divné mravy," slyším zvolati čtenáře. Ba, jsou tu ještě podivnější. "Když prohlásili jsme ho již za dospělého, proč ho neoženiti," myslí si rodiče korejští

sítkovité látky dlouhé kabátce. Bílé punčochy a bílé střevíce u zámožnějších (obecný lid na bosé nohy obouvá jen jednoduché sandály) zvyšují dojem, že tu máme co činiti s lidem nejvýš čistotným! Pravím: dojem! Neříkám Korejec Žaponcem, koupele jsou tu přepychem, v kterém hovoří si jen nejbohatší — a i ti mnohdy jen jednou, dvakrát do roka! Obyčejný lid a jeho příbytky jsou tak nečisty, jako v Číně. Vizme jen tu, v městě, které že pod dohledem jest bělochů, jest nejčistším v celé zemi, jak z domácích záchodků nekryté stružky — stoky rovnou vedou do hlavních, též nekrytých kanálů a máme představu, jak vypadá to jinde, v men-

a proto, podobně jako v Indii, jsou tu mezi lidem zámožnějším, sňatky mezi dětmi něco zcela obyčejného. Měl jsem tu čest býti v Seoulu představenu, a dik přátelského mě do rodiny uvedení jedním z korejských mandarinů, bylo mi dovoleno jej fotografovati, párečku, kde "silný dub" byl asi jedenáct let a k němu "vinouci se réva" pak jen asi devět let mladí. Vim však také případ, kdy devítiletému chlapci dána za ženu osmadvacetiletá vdova po jeho bratru. Jak v prvém, tak i v tomto druhém případě rozhodují tu sociální poměry, rodiče obou stran zajišťují si takto a v čas příbuzenské styky a z povinností příbuzenských vzniklé výhody. A že o manželství mezi dětmi mluvím tu, hle ještě jiný podivný asijský mrav, obecný v Číně, Manžursku, na Koreji v Zadní Indii a kdysi i v Žaponsku! Zemřel-li rodičům hošík, domluví se tito s rodinou, které smrt vyrvala děvčátko a společně ustanoví se na roku (kdy nyní již na onom neznámém světě a v životě posmrtním dítěta byla zatím dospěla) i dnu, v který pak nad oběma hroby vykonají obě spolčené rodiny obvyklé obřady svatební! Tim mímí rodiče, že dostali úplna povinnosti své vůči potomstvu a že když ne zde, aspoň na onom světě rodiny jejich množiti se budou a synové tu budou, kteří vykonávají budou známé obřadnosti uctívání předků.

Leč vraťme se ku kroji Korejců. Ještě méně hezký, nevábnější, nežli mužský, jest kroj žen obecného lidu. Dlouhou, bílou suknicí přivazují si tu vysoko nad pobřiším a ač tato našich delší, o to kratší jest živůtek, který sotva na píd široký, pokrývá jen hořejší část poprsí. A že v létě nenosí košile, obnažen tu pruh těla mezi sukni a kabátcem tak, že matce, dítě kojící, netřeba se ani roze-pínati! Měšťanky neb vůbec ženy zámožnější třídy, nosí nejen spodní prádlo, ale i přehazují si jakousi polozástěru či polosukni přes hlavu a hořejší část těla tak, že jako u žen mohamedánů, ze zahalené tváře jen černé oči zřime, jak zvě-
davě a úkradmo si nás prohlíží. Tyto přehozy bývají různé barvy a tím příjemně líší se od ostatního bílého kroje. Dámy nejbohatších, kruhů nejvyšších, taneč-nice a pak zpěvačky nosí široké, barvitě, bohatě vyšivané a z hedvábí suknice i tuniky, které v podpáždí sepnuté jsou ozdobným "pasem".

Popisovati podivuhodné kroje mandarinů, císařské družiny, atd, daleko by nás zavello. Fantastického zjevu, asijského přepychu, hojnost starobylých krojů korejských užri cizinec jen tehdy, naskytla-li se mu vzácná příležitost (kterou, žel, já neměl), býti svědkem slavnostního průvodu císařského. Služet takový "kur-dong" a podnětem k němu bývá vycházka císaře, na př. cesta do císařského mausolea, k oltáři předků. Průvodu toho účastní se několik tisíc dvořeninů a žold-něů, tito poslední dnes ustupují vojsku vycvičenému i oděnému dle vzoru evropského — a ná-klad, vždy veliký, hraditi musí ubohé poplatnictvo. Máme tu vyobrazenou jednu takovou fi-gurku z průvodu! Do nedávna jezdili tak nejen v slavnostním průvodu, ale i za všednější po-třebou císařští vyslanci neb ge-nerálové do války se ubírající!! Nebylo malé mé překvapení, když uzřel jsem podivný onen dopravní prostředek, polonosít-ka, polovozi, o jednom kole. "Vida tu praděda, či prabábu na-

III.

Nejspanilejší ze sboru tanečnice císaře korejského

ších bicyklů," řekl jsem si a divil jsem se, kdy a kde v Asii takou vymyslíli si nestvůru. — — —

Korejský lid jest dobře urostlý, dosti vysoké postavy, asi tak jako u nás v Čechách! Pleti přibližně téže, jakou mají Žaponci, barva vlasů i oči černá! Rysy tváře nejsou jemné a výrazu dosti tupého, málo oduševnělého! Jest to tedy v celku krojem, pleť i tvář lid dosti nehezký! Ani mezi dívkami a ženami, které měl jsem příležitost viděti, nepostřehl jsem libeznosti, spanilosti a musím doznati, že Žaponky, o jichž "kráse" ovšem mnoho vybájovalo se, i Čiňanky mnohem jsou Korejek hezčí! Ze sboru tanečnic císaře korejského vyvoliv si tu nejhezčí, dík přimluvě mého ochránce, ministra Kima, zvěčnil jsem si ji na desce fotografické. Spanilé čtenářky a krajanky mé zajisté souhlasiti budou (viz vyobrazení číslo III.), že krása asi domoven na Koreji není. Tak jak všude v Asii — a leckdes u nás — ženy nepomáhají přírodě barvičkou! Zde nanáší si ji tak hustě, že mně tu viděti hlavičku porcelánové loutky. "Ge-sang" zovou se tu tanečnice a zpěvačky tyto a celý duchovní život mužů, a více jak polovina romanci, povídek, písní korejských točí se kolem svůdných těch kněžek umění! A mnoho-li slzí prolito v domácnostech korejských jen k vůli zároveň opovrženým i uctívaným, milovaným "ge-sang"! Ztročilé, ženy nedůstojné postavení Korejky, podobně jako ono v Číně neb jiných zemích Asie i jinde, jest vinou toho, že v rodině i kdež by toho bylo lze, výchově dívek věnuje se malá péče. Mezi tisíci jedna Korejka umí psáti, čísti. Jen v kruzích nejvyšších popřáváno bývá dívkám jakéhosi povrchního vzdělání. Misijní školy ovšem v mnohém již a ku lepšímu změnily, pokud možno to bylo, zastaralý zlořád, to jest však jen kapka vody do moře potřeby. Za to však "ge-sang" již z mládeí k tomu jsou vychovávány, aby se líbily, aby duchaplným hovorem, znalostí dějin, literatury (skrovnické ovšem), vyprávěním povídek, zpěvem (dostí zamlouvajícím se našemu sluchu), hudbou, veršováním, malováním na hedváb atd., dovedly pobaviti, muže okouzlit. Podnikaví Korejci od chudých rodičů kupují dívky, hezkého jsou-li zjevu a dosti nadané, a popřejíce jim nejlepší — pro Koreu ovšem — výchovy, vycvičí si je na "ge-sang", které případně později prodají jinému podnikateli, případně ctiteli, za konkubinu. Jest ovšem několik druhů, řekl bych stupnic "ge-sang", z nichž ona nejnižší vrstva nejméně vzdělaná a vycvičená již úzce hraničí na více ještě opovrženou třídu a kastu — veřejných nevěstek. Těchto poslednějších, tvorů nešťastných, není tu sice tolik, jako v Žaponsku, ale přece dostatek, abychom usoudili, že s morálkou to tam daleko za mořem "mezi barbarskými pronárody" o nic není lépe, nežli u nás. — Korejský šlechtic, bohatý kupčik, který má doma jednu neb i více žen (z nichž však jen prvá právoplatnou jest manželkou, druhé jsouce jen milostnicemi), v nudných chvílích sězve si přátele a baví je, ve veřejných místnostech, pozvanými ge-sang". Jiné zábavy tu téměř není! Divadla, krom čínských podružných, Korejci nemají, aniž oněch "hudebních" síní, na něž pobřežní Čína tak bohatou! A moudou tu, ke každému, kdo jen poněkud dbá svého postavení, vydržuje si některou z "ge-sang", hledaje u ní, čeho se mu doma nedostává.

A ještě jiná kasta žen tu na Koreji, tak zvané "mu-tang", čarodějky, zaklínačky démonů. — Ač nevyhnutelný potřebám lidu tak pověrečnému, považovány jsou tu za kastu nízkou, opovrženou, bydleti musí mimo hradeb měst, synové jejich nesmí ucházeti se o úřady, v manželství nepojme je žádný slušný muž! Jsouť také většinou neprovdány, bezdětny! Lehce je poznati nejen dle kroje, ale i dle podivného účesu; nosí obrovský na hlavě závitke svých i koupených vlasů. Rekrutují se většinou mezi lidem obecným. Ale jsou i případy, kdy některá z dívek nejlepší třídy (snad v hysterii, snad v úmyslu ujiti nenáviděnému sňatku, uvolnití pouta svá) prohlásí, že posedlá jest duchem, jenž nutká ji, by stala se jeho služebnicí! V takém případě vyhostí ji rodina částečně neb vůbec nadobro. Mnohé z "mu-tang" kupují děvčátka od chudšů a přenáší na

IV.

Svatební obřad u Korejců.

melodické nástroje hrají hlavní roli. Jak zatvrzelými — a nehudebními — jsou tito démoni, měl jsem příležitost poznati, když v nejbližším mém sousedství v Seoulu rozstonal se starší muž a po celé čtyři dny a noci, střídajíc se, tři "mu-tang" se žákyněmi svými zpěvným zařikáním a pekelnou muzikou snažily se přemluvití původce zla, aby opustil nemocného a jinam vjel! Já býti oním démonem, byl bych vyjel z kůže nemocného i své vlastní už hned v první den! Ani když zemřel nešťastník onen, neutichly "mu-tang", vždyť musily nyní plašiti duši zemřelého i démona, který ho byl posedl, od dveří příbytku, aby pozůstali jimi neutrpěli. — Ani při svatbě nesmí "mu-tang" chyběti! Abych nejen byl svědkem svatebních obřadů korejských, ale směl je také fotografovati, obětoval jsem dosti slušný obnos. Obdarovav jistěsi novomanžele, do příbytku jejich povolal jsem "mu-tang" a tu v mé přítomnosti dal jsem odbyti veškeré obřadnosti. Dostavily se dvě "mu-tang" (na našem vyobrazení jedna, držící ze zadu svatební korunu nad nevěstou, není, krom vztýčených paží, viditelnou), dvě jejich malé žačky a dvě příslušující služebnice! Ženich oblečen v starý obřadní kroj korejský, nevěsta vyšňořena krojem bohatě vyšivaným, se širokými rukávy, na něž vyšity jsou znaky manželské věrnosti, plodnosti atd. Nízký stoleček připraven pro ony obřadní pokrmy a nápoje, jež navzájem si podají a ochutnají novomanželé a z nichž část na zem rozdrobí a vylijí, aby i duše hladové, kolem bloudící, účast vzali na "hodech"! Hlavním obřadem, jež "mu-tang" vykonati musí, jest zaplašení zlobohů a vyhnání nečistých démonů z nevěsty — nu a snad také ze ženicha. Jen tak lze očekávati, že manželství bude šťastno a bohatě obdařeno syny. Jediné věci opomněli jsme, nevyhnutelné. Když svatba v pravdě odbyvá se — nevěsta musí míti víčka zalepena a teprve po ukončení závěrečné ceremonie odlepi se jí teplou vodou! Neznám význam tohoto obřadu, patrně naznačeno tím, že žena má býti slepě poslušna muži. To činí Korejka jen do jisté míry. Tolik svobody zachovala si žena i tam, kde obchodují s ní, kupují ji divoši neb polodivoši, že poslouchá, jen když chce! Po celou dobu obřadů stojí nevěsta, jejíž tváře na prst tloušťky jsou pomalovány bílou a červenou barvou, rehybna jako socha. Starodávné předpisy vyžadují, aby nevěsta ni slůvkem na jevo nedala, že udělen jí byl dar řeči. Tvrzeno mi bylo, a znalci dlouholetí Koreje psali o tom že v kruzích nejvyšších od mladé ženy požadováno, by v prvé tři dny, měsíce na nikoho ani z členů rodiny nemluvila, a to právě dny prý anť

ně "moc svých kouzel", vychovávajíc sobě ochotných učednic, nový to zdroj větších ještě příjmů! Některými z vládařů korejských, patrně osvícenějšími, byly "mu-tang" i jejich starší konkurenti, mužští zaklínači duchů, pronásledováni, ale marno jest a bude bojovati proti hlouposti lidské! Hlavní působnosti, jak mužských, tak ženských těch šejdiřů jest vyhánění nemocí a zlých démonů, uráčilo-li se jim kde se usaditi. Obecný lid na Koreji, jako mnohde jinde, považuje kteroukoliv nemoc za vliv nepřátelského démona, neb za pomstu některého z uražených bůžků, duši zatracenců, atd. Vyhání tyto demony všelikými kejky, při nichž buben a jiné ne-

ne na svého chotě. To ovšem věru těžko k uvěření! Jaký jest tu život rodinný? Žijí-li tu v šťastném manželství? Otáze se zajisté asi každá z milých mých krajanek. Na to povšechně nesnadno odpověděti. Štěstí, spokojenost snáze i tu naléztí lze mezi lidem chudším, než středního stavu. Že u těch společně oba manželé musí pracovati, by rodinu vyživilí, že muži nemožno mítí kromě manželky, žen pobočných neb hýřiti s "ge-sang", udržuje život rodinný a činí styky mezi oběma upřímnější, srdečnější. Ale že tu, jako v Asii — i leckdes jinde — žena není muži rovnou, není s ním na téže duchovní úrovni, nepoživá patřičné, příslušné jí úcty, ničť již v zárodku onen pravý podklad, na němž každé manželství má býti založeno. Není tu svazu duchovního, muž nevidí tu, nemá v ženě nejvěrnějšího, nejupřímnějšího přítele, tak úzce súčastněného na žiti chotě, jako jest to tam, kde osvícený duch zlomil již okovy žen. Rozvody jsou tu na Koreji, obyčejné, ovšem daleko ne tak všední jako v "pokročilé" požitkářské Americe. Jednou z hlavních příčin tu na Koreji, jako v Číně, jest bezděti v manželství. — — — —

Tak jako v Číně, tak úplně naopak Žaponska, na ulicích měst Korejských před většinou krámů zboží vyloženo tak, že takřka vše vidíme, co se v zemi vyrábí — aneb co se sem přiváží. A tu vidíme jak řemesla a umění korejská, kdysi na úrovni čínských poklesla. Na prstech spočítali bychom ty předměty, které by za to stály, bychom si je koupili, přivezli s sebou jakožto ukázkou asijského vkusu, umění. V Žaponsku, v Číně nestačili bychom se obdivovat, celá jmění mohli bychom utráceti v nakupování krásných předmětů, ať v dřevě, kovu, porcelánu, atd. Vidno ze všeho, jak korejský národ dobou posledních staletí poklesl. Lid utiskovaný mandaríny, poplatky zatížený, přestal tvořiti, žije v poměrně chudobě. Jen ta zem zůstala bohatou, úrodnou, jak vidíme z množství obilín a zelenin všude tu na ulicích na obrovských ošátkách rozložených a není divu, že Žaponci, jejichž vlast, ostrovní říše téměř přelidněna, chtivě pohlíželi po zemi tak úrodné, kdež by se šířiti mohli, kdež obrovské zásobárny jsou, z nichž po staletí nuceni byli dovážeti si potravín. Jdeme-li ulicemi, mimo středu obchodního, chodíme tu jako v Číně mezi dvěma zděmi; staví i tu domky tak, že na ulici oken nemají. I tu nemiluje lid, aby zvědavci pohlíželi mu do vnitř jeho obydlí. Příbytky jsou malé, nízké, v zimě chudě vytápěny, často jen slámou, a to vytápí se jen v hlavní jizbici, ložnici, ona část cihlové podpodlahy, jež zvýšena, obrovskou jest, středověkou pecí. Přenocujete-li na ni, pečete se na jedné a mrznete na druhé straně těla. Příbytky ty jsou skoro vesměs dosti nečisté a plné všelikého hmyzu, jehož jméno v slušné společnosti někde u nás ani vysloviti nesmíme. Příbytky bohatých jsou sice čistší, ale daleko od našeho na čistotu měřítku. V zimě nosí se tentýž jako v letě kroj, jen že podšit vatou u chudších, u bohatých kromě toho kožešinou jest okrášlen. Že Korea a sousední země mnoho mají divoké zvěře, vhodné srsti na kožešiny, není tu o rozmanitost v kožešinách žádné nouze. A jsou tu tedy také poměrně levny. Na dveřích do některých z příbytků na hlavní ulici také i na okenici přilepené vidíme na papíru barevné obrazce všelikých podivných zvířat neb bůžků; dobrí skřítkové jsou to a ochránci domu. Chrání proti nemoci, ohni, zlodějům atd. Koupíte je za několik centů. Jaká laciná to ochrana! A jestli někdy neosvědčí se, spálí se a koupí se nové lepší, působivější. Papír, na němž strakatiny ty tištěny neb malovány jsou, jest obdivuhoné trvanlivosti a snad nejlepší na světě. Zhotoven jest ručně z různých rostlin, na př. také z moruše a používá se ho tu všude na místo skla do oken. V Žaponsku vylepují ním celé stěny, to jest celé stěny nejsou ničím jiným nežli několika archů papíru napnutým do tenoučkových rámců bambusových nebo dřevěných. Tak jak skromným jest příbytek Korejce, tak skrovné jsou jeho ostatní požadavky na život. Příprava pokrmů i součástek jsou jednoduché, Korejec jest jako byli sousedé jeho Žaponci do nedávna a většina Číňané dosud jest, více odkázán na stravu rostlinnou nežli živočišnou, Maso

ji se tu jen skoro výlučně vepřové, dobytek hovězí jsa potažným, sni se jen tehdy, když pro nemoc, stáří musí se zabiti. Kus, který zcepeněl, vandruje do hrnců nejen nejchudších. Rýže a různé druhy obilí, zeleniny, jsou nejhlavnějšími potravinami.

Korejci jsou také dosti střídmi, pokud nápojů se dotýče. Nejoblíbenější nápoj jest rýžové víno. Snad by jim neškodilo, kdyby měli a pili dobrého ohnivého vína z hroznů. Snad by se jim krev více rozproudila. Jsoutě až hrůza neteční, až poněkud i zasmušili. Kdož příležitost měl je dobře poznati, vypráví o nich, že jsou dosti poctivi, upřímní, povahy přímé, něco, co o Žaponcích nesnadno říci, jest, leda lidmi nejvyš stranickými. — V Seoulu jest celá čtvrť žaponská. A tak ve všech městech přístavních. Líší se velice a ve prospěch Žaponců od korejských čistotou, sporádanosti, živosti obchodní a podnikavosti ducha žaponského. Ale všeliká tu také sebranka ze Žaponska, nadutá, šejdiřská cháska, která těží z hloupého, důvěřivého lidu korejského jako Židé v Polsku a na Rusi z prostičkých "chlopů" a "mužiků". Žaponci byli a jsou na Koreji nenáviděni většinou lidu. Snad by se Rusům snáze podařilo získati si tu přízně. Ve válce a hordami vojenskými si je ovšem ani Rusko získati nemůže.

Vzdělání jakéhokoliv lid korejský postrádá úplně. Kdežto v Žaponsku dnes čte i ten "kuli", který na místo koně zapřáhne se vám a táhne vás ve vozičku (vozičky tyto původu prý severo-amerického dnes všude ve východních městech Asie, tedy i na Korei čteně v užívání jsou) málo který z Korejců písma znalý jest. A pak jen písma národního, alfabety slabikového. Tak zv. vzdělanci užívají jen značkového, složitého písma čínského a kromě jazyka korejského, který lepšího zvuku jsa nemá nic společného, příbuzného ani s čínským, ani s žaponským, užívají řeči pekingské (mandarinštiny) jako jazyka ušlechtilého, literátů a diplomatů. Také co se náboženství Korejců týče, máme tu směs lidového, starého náboženství, hloupé pověry, demonismu (podobného šamanismu středo- a severo-asijskému) s mravoučnými předpisy mudrce Konfucia (a jeho předchůdců), kterého přidržuje se třída vzdělanější. Ale i ta a dle potřeby k těmže pověrám lidu běře útočiště, když okolnosti a zvyky toho vyžadují. Schátralé znetvoření Buddhismu také dostalo se sem z Číny a přispívá ku rozmanitosti nadpřirozeného světa korejského. Na vyobrazení číslo 5. spatříme na jeden z oltářků a na čtvero ze sta bůžků jednoho z klášterů a božístě buddhistického v okolí Seoulu.

Ubohý lid korejský! Oživil si vodu, zem, skály, stromy, legiony skřítků, duchů, demonů a vyhájíl si jich většinu zlou, člověku nepřející. Aby se jich uchránil, běře útočiště ku kouzelníkům, kněžím šejdiřům a nelituje žádné oběti. Nenarodí se, neožení, neumře, nesmí. býti pochován, bez placené rady a bez pomoci všelijakých kejkliřů. Z kamene, dřeva tesá, řeže všude, hlavně na rozcestích, na hlavních silnicích, na skalách a horách vyznačených podivutvárné, pitvorné "mirioky", doma je má, na poli, v zahradě, na dveřích a jejich milosti se doprošuje! Krom toho a ovšem v dětinné povinnosti uctívají Korejci jako Číňané

v.

Korejští bůžkové.

a Žaponci duše zemřelých předků, členů rodiny své! Ubozí! Kdežto u nás hašteří, nenávidí se tak mnozí členové rodin a život sobě ztrpčují pouze za žiti, hle tu Korejci a v Číně, bojí se ještě a to nejvíce jejich mstivých, ješitných duší! Proto tolik obřadností, ohledů při pohřbech, proto tolik posmrtních uctívání, aby duše spokojeny a vděčny nechaly Vás na pokoji, Vám byly nakloněny, nad Vámi držely ochranou ruku. Chce-li se Vám kdo pomstít, utopí se ve Vaši studni, zabije se na Vašem pozemku! Krom opletek se soudy, nejhrůznější to nestvůra všeobecných zde zneřizení, které vám na krk poslal, ví, že bude mít práva vás po smrti strašiti! Smějete se, čtenáři. Chybujete! Miliony lidí věří tomu — a trpí tím! Mnohdy ovšem také a právě tím uchrání se zlých skutků. Podám zde jen jedinou malou ukázkou takové pověry: Vračeje se z procházky do hor okolí Seoulského, k vesnici přišel jsem, kde za humny sotva sto kroků od jedné chalupy, na stromě přivázané byly dva podlouhlé koše, z nichž vycházel smrdutý, k nesnešení puch. Byly v nich, jen v hadřích zavinité mrtvoly děcké. Zemřelo-li tu totiž děcko do jistého stáří a za jistých okolností, vynesou mrtvolu jeho z jizby na rychle udělaným otvorem ve stěně, načež otvor ten spěšně zase zatmelí se, zazdí, aby duše zemřelého prokletá (proč?) a bloudící nenalezla zpáteční cestu a mrtvola v košíku pověsí se na stromě, z něhož patrně duše sléztí nemůže.

Ale dosti již o Koreji.

* * *

Jsa v Newchwangu hostěn několika vyššími ruskými důstojníky, podivil jsem se velice, jak jsouce tak poblíže Žaponské říše, tak málo věděli o veliké moci válečné svých soupeřů. A ti z důstojníků, kdož v boji o Peking měli příležitost na své vlastní oči uzříti, jak vzorné vyzbrojení a dopravu, tak statečnost a vlasteneckou mysl Žaponcův, přece velmi podceňovali Žaponce. Později,

VI.

E. St. Vráz na palubě admirála Čičačeva, na řece Šilce na Sibiři.

plavě se po řece Amuru na cestě své na přič Sibiři, i z úst generálů ruských mnohý slyšel jsem výrok, jenž překvapil mne a ujistil v náhledu mém, že jsouce Rusové nedostatek připravení a příliš důvěřiví ve vlastní moc, v prvých nárazech se Žaponci, až válka propukne, nemile budou sklamáni a překvapeni. Jak až dosud osvědčily se býti odůvodněny mé obavy! Jak třeba bude Rusku napnout veškerých sil, aby 'trpaslíky' Žaponce pokořilo, pojistilo si pánství svého k dalšímu vývoji velkého asijského Ruska tak nevyhnutelně potřebného, v Manžursku a spoň, ne-li i na Koreji. Že Manžursko musí státi se ruským územím, připouští všichni jen poněkud strážlivě usuzující nepřátelé Rusů — Angliča-

né. Celá Východní Sibiř, význam obrovské dráhy trati na významu, nejsou-li Rusku zabezpečeny přístavy v zimě nezamrzající, a takovým jest Dalný, Port Artur a Newchwang. Ovšem poruštěním Manžurska zasažena rána v tvář nynější dynastii čínské. — Pocházíť tato z Manžurska, jsou Mukden a staré císařské tu hroby palladiem nyní vládnoucích v Číně Manžurů. A nesmíme také opomenouti, že Manžursko jest zemí neméně úrodnou než Korea, že na kovy i uhlí bohatou jest a poměrně ještě málo zalidněnou, že tedy i pro výstěhovalce z Rusie jest tu pole obrovské. A že tu žije několik národností, myslí Rusové, zemi tu snadněji podmaněnu udržeti, porušiti. Žijíť tu Manžurové,

VII.

Na trati transsibířské dráhy.

Tringuzové, Gilyakové, Soloni, Daurové, a přistěhovalí (po staletí již) Číňané a od roku 1868 také Korejci, tito počtem asi 50—60 tisíc duší. Některé části Manžurska téměř nejsou ještě ani prozkoumány a jsouce velice lesnaté, jsou bohaté divokou zvěří. Velikost Manžurska jest skoro 400,000 čtverečních mil, obyvatelstva tu kolem dvaceti milionů, tedy jak zřejmo, na velikost země malý to počet obyvatelstva. Jižní část Manžurska jest nejvíce zalidněna. Pověstně jest Manžursko hordami loupežníků, hlízovitou rostlinou "ginseng" a svými boby. Z posledních "koláče", pokrutiny vyváží se do Číny a více ještě do Žapanska, kdež krmí se jimi dobytek — neb hnojí pole. "Ginseng", to jest hlíza rostliny té, v horách divoce rostoucí, od dávných časů sbírána zvláštěními lovci, v čínské léčbě zaujímá místo nej přednější. Číňané bájí o ní, že jest lékem posilujícím, který vlévá do žil i nejspělejších starců bujarost mládí a proto téměř vyvažuje se tu zlatem. Vybájené té léčivosti a účinkův "afrodisiatských" však "Ginseng" nemá a těžko chápe se, kde že vzala se ta víra v lék u lidí, kteří přece po staletí měli příležitost přesvědčiti se o nicotnosti dryáčnického vychvalování. Poslední dobou někteří podnikaví Američané dali se do sázení této rostliny, jejíž nejbližší příbuzný roste i v Americe divoce, ale který Číňan, když dovážeti jej počali ze Spojených Států do Číny, zavrhl jako postrádající "síly a účinnosti" manžurského. Loupežníci, hlavně poříční, jsou v Manžursku ránou morovou. Nikdo necestuje ani po zemi, ani po řekách, aniž by si dříve nekoupil pas a ochranu od pohlavárů loupežníků, kteří zcela neostychavě bydlí ve všech větších městech, byvše tu trpění mandariny vlády čínské buď ze strachu, buď poněvadž i tu platí "jedna ruka druhou myje".

Když Rusové vystavěli Manžurskou dráhu, počali potírati loupežníky, pokud vlastní jejich zájmy toho vyžadovaly — a ne více! Tim ovšem zlo vyhubeno nebylo. Manžurové jsou lid srdnatý, pěkně urostlý. Nápadné jsou Manžurky pěknou postavou, světlejší Číňanek pleti, podivnými účesy, nezmrzače-

lymi nožkami (tedy liší se velice a na prospěch svůj od svých sester Čiňanek) a větší nežli u Čiňanek svobodou, které se těší od dob pradávných. Ponebí Manžurska jest většinou rázu vnitrozemního. V létě tu úmorné vedro, zimy neméně kruté jsou. Poříčí řeky Liau, od Newchwangu do Mukdenu, jest v létě zaplavováno, nezdravo. Komárů tu jako v Aljašce. Snadno dovedu si představití útrapy ruského vojska, tu nyní již po měsíce proti Žaponcům utábořeného. Obrovské deště, právě průtrže to mračen, jsou tu obyčejnými v době letní. Proto po zemi cestuje se tu, zboží do Číny vyváží jen v době zimní. Pak vychází odtud celé karavany — na př. zmrzlé zvěřiny, které jdou až i do Pekingu. Já sám jidal zvěřinu tu ještě v únoru, když bydlel jsem mezi valy hlavního města říše čínské. Platili jsme tehdy 15 centů mexických — 7½ c. amerického zlata — za jednoho manžurského bažanta. Jak národnost tak jazyk manžurský úplně odlišným jest čínského. Jazykem tím hovoří však již jen menšina lidu. Byliť se Manžurové po dobytí Číny, tak přispůsobili veliké vzdělanosti čínské, že pomalu přijali i jazyk podmaněnců. Ač pobyt můj v Manžursku kratičký byl a obmezil se jen na pobřeží, přece měl jsem příležitost poznati, jak Rusové hleděli si rozsáfnou, umírněnou vládou získati přízeň lidu a jak se jim to dařilo. Nepochybuji, že se tu domorodcům Rusové lépe zamlouvají, nežli Žaponci. Kdyby různí ti zpravodajové do anglických a severoamerických časopisů byli na místo do hotelu v Žaponsku, ve Vladivostoku, v Newchwangu byli cestovali do nitrozemí a delším pobytem a na místech nejvýše zákopnických poznati tam Rusy a práci jejich civilisační, seznali, jak počínají si ve stycích s domorodci kdekoli v Asii, oč by s větší úctou mluvili o velikém tom národu, který, že hanebnou má a s duchem novodoby v rozepří vládu; ovšem má, míti musí, mnoho chyb, který však opět vyniká skvělými vlastnostmi, které bychom tu v Severní Americe, v Anglii, v Německu, v zemích vychloubajících se nejvyšší vzdělaností, velice povzácnu nalézali jen mezi jednotlivci. Karrikuji Rusa, představujice jej jako medvěda, neb neohrabaného, přihlouplého, obrovského jonáka. Pravda, Rus jest pomalý, ne však neohrabaný, dušg lidu zatížena porobou, tmářstvím. Ale jak v našich českých pohádkách, z hloupého Honzy vykřeše se hrdina, tak z ruského prostého muže, jehož duše vždy hloubavá, pro vše veliké zanícená, spí pod pavučinami, přes noc stane se pionýr. Dejte lidu ruskému jen dvacet let z těch čtyřiceti, které mělo Žaponsko ku svému vývoji. A byť i pomalý v porovnání s Anglosasem zimničné činnosti, hle, co tu Rus vytvořil dobou posledních třiceti let v Asii! Ve střední Asii jest nyní kvetoucí říše, Sibiř vzkvétá a obrovskou protnuta jest dráhou. Má nyní tepnu, kterou oživuje tělo velikáše. Vizme jen, co v Manžursku vykonal Rusko za čtyři leta! V pustinách vyrostla veliká města Port Artur, Dalny, Vostok, Charbin, nevystavěli podnikávi kapitalisté, jednotlivci, jako v Americe, vystavěla je nákladem miliardy vláda pro následující, hned v průlom řitici se ruské zákopníky západní, slovanské vzdělanosti. Kde dobyvatelé, vojínové připravují půdu, ovšem zanechávají za sebou nehezské, lidstva nedůstojné stopy ohně a meče, podmaňování slabších silnějšími. Nikde však nebyly ty stopy v poměru tak malé, jako na oněch silnicích výbojných tažení, kudy valila se ruská vojska. Jen ať vzpomenu si Angličané dob, kdy zakládali panství v Indii — o jiných národnostech ani nemluvě! Jest to ovšem smutný zjev, že lidstvo ještě dnes rozporu svých "rodin" řešiti musí mečem, ale nucen-li již jsem počítati se skutečností, přejí Rusům, aby navždy zůstalo jim Manžursko zajištěno. Neníť v Manžursku jednotného lidu, který by byť i do budoucnosti hledě, schopen byl samosprávy. Také na cestě mé na přič Sibiří měl jsem příležitost poznati, že domorodcům pod vládou ruskou na jisto lépe daří se, nežli by se dařilo pod vládou Angličanů — neb Žaponců. Pohledněmež jen na př. na vyobrazení číslo 8., na dobrosrdečnou tvář ruského pana poštmistra a vypasené postavičky zaji-

mavých Buriatů, původních obyvatel Bajkalska. Ve stycích s domorodci asijskými, Rus, hlavně Sibiřan, nejlépe projevuje slovanskou dobrosrdečnost a té kdyby byla měla vláda ruská aspoň polovinu tolik vůči Polákům, Malorusům, Finům, dnes jméno Slovanů, Rusů, větší těšilo by se účtě; méně bylo by nepřátele. Na Sibiři jest osobní svobody více, výkvět Polska i Rusie působil tu mezi lidem, vědomí zákopnické práce, širošířý ten svět již svým ovzduším působil, že Sibiřan pokročilejším jest doma za pecí žijícího, ještě v upomínce a ve stínu pánské knuty, mužika. Vzpomínám si na tebe, Sibiři, že viděl jsem tě v kratičkém tvém jaru a na počátku leta, kdy spanila byla jsi, vyšňořena kvitím! Kdo by

VIII.

Sibiřský poštovní dřeváček a dva Buriaté (domorodci) v okolí jezera bajkalského.

tehda hledal v tobě Sibiř, jejíž pouhé jméno postrachem bylo světa. Dosti správné, avšak jednostranné popisy Sibiře těmi, kdož za přesvědčení tu mučednický trpěli, neb těmi, kdož v honbě za sensační lícní pro časopisy přišli sem. Sibiř jaká byla před dvaceti lety a dnes jakou jest, to věru dvě různé jsou země. Není Sibiř všude zemí strnulou v mrazivém objeti ledového muže. Při její veliké rozloze, srozumitelné, že tu takové jsou rozdíly podnebí, jaké jsou na př. mezi Dakotou, Nebraskou — a Aljaškou. Krajiny na př. jižní od Amuru a Šilky (do nedávna Čině patřící), Usursko, Primorsko, Zabajkalsko atd., jsou země zdravé, o nic krutějšího ponebí, nežli mnohé ze států této unie Severo-americké, kdež miliony lidí očekává slibná budoucnost. Velká jsou tu již — na sibiřské, ruské poměry — města, výstavná, pokročilá, kde musea jsou, nechybí knihovny veřejné, kde hleděno ku vzdělání vrstev nejširších — a kde, nebýt zastaralé, zpátečnické vlády, úplatného úřadnictva, věru lépe bylo by žítí, nežli kdekoli mezi těmi národy, jichž členové dnes opovržlivě mluví o našich bratrech slovanských! Opětuji, že Rus pomalý jest — a skoro myslím, že to předností jeho a ne chybou. Sibiř jest tedy Sibiří a ne Seyerní Amerikou nebo Žaponskem. To viděl jsem nejlépe, když kotvívali jsme nebo příprěz měnil v kozáckých osadách na březích Amuru a Šilky. Ovšem kozáci jsou vojáci, polní práci málo nakloněni a osady jejich proto nesnesou porovnání s osadami sedláků, jimiž nyní dráhou sibiřskou tak zalidňovati se počala širošířá země ta. Vzpomínám sobě, že kdysi i Češi pozváni, aby se na Sibiři usazovali. Hnutí tomu v Čechách přál nebožtík nezapomenutelný Vojta Náprstek. I z Ameriky povoláno vládou ruskou poselství, aby na výzkum vyšli Češi. (Pan Letovský, jehož dojmy, žel, nikdy nevyšly tiskem). Při pohledu na chudícké kozačky, (viz obr. číslo 9.) a naše americké farmáře, nikdo nebude zajisté litovati, že rozhořil se pro zemi, která má veliké své vady, kde však rozkvetl stát lidu zbudovaný na zásadách jen lidových. Ovšem by tam na Sibiři pile česká v porovnání

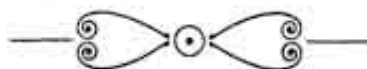

IX.

Kozačky prodávají mléko cestujícím po řece Amuru.

žurská dnes českých mistrů skladatelů zvoní krásné harmonie vojsku ku potěše i k povzbuzení. — Nezapomenutelné strávil jsem mezi nimi chvíle, slazené upomínkami na vlast, srdečnost krajanskou. O tom však, krajané milí, až snad někdy jindy.

s nejpracovitějším mužíkem — a ne tedy s poněkud lenošivým lidem kozáckým, zářila jako světlo elektrické nad svíčkou. — Nejen na Sibíři, ale i v Manžursku, žily tehda v době mé cesty a dnes jich tam ještě více, rodiny Čechů. Tak na př. ve Vladivostoku žije Čechů celý tučet. Největší tu obchod hudebninami i nástroji hudebními vlastní p. Jelinek; vynikajícím členem ruskočinské banky je p. J. Smolik, správcem ostrova Putakinu jiný upřímný náš vlastenec, p. Marek; pivo vaří tam český sládek atd. Já sám, byv požádán o to, poslal jsem z Prahy na Sibíř i do Manžurska několik krajanů! Mezi nimi českého kapelníka jednomu z pluků kozáckých. Kdož ví, v které posádce Man-

Piseň.

BĚŽELA dívka, běžela,
hlavička jen jí hořela
plápolem lásky a tužby.
Octla se v náruči družby.

Hubička stíhá hubičku,
až má jak růže tvářičku
a ples a rozkoš jen v duši.
Poskokem srděčko buší.

Tvářička zbledla v okamžik,
za radost přišel stesk a vzlyk,
z oka jen slzy se řinou. —
Čí je to, panenke, vinou?

Práce žen v Soustátí.

Pro kalendář "Amerikán" napsal Prof. J. J. Král.

DLE sčítání lidu, provedeného roku 1900, Spojené Státy mají 75,994,575 obyvatel, z nichž jest 51 procento mužův a 49 procent žen. V tom není zahrnuto obyvatelstvo Alasky, ani Havajských ostrovů. Ve statistice práce bere se ohled pouze na osoby mající nad 10 let věku, a takových napočteno nepřesně padesát osm milionů a sice 29,703,440 mužů a 28,246,384 žen. Užitečnou práci zaměstnává se těchto dospělejších něco málo více než polovice, totiž 29,287,070. Mužů pracuje 23.7, žen 5.3 milionů, na jeden tisíc mužů připadá tedy 800 dělníků, na tisíc žen 188 dělnic. "Dělníkem" rozumí se vůbec člověk, který koná užitečnou práci, ať už na farmě, v továrně, v dolech, v bance, nebo za redakčním stolem, anebo v síních kongresu. V každém tisíci pracovníků ve Spojených Státech najdeme 817 mužův a 183 ženy; přibližně vzato, poměr dělníků k dělnicím jest asi jako devět ku dvěma, to jest, z jedenácti pracovníků jest devět mužův a dvě ženy. Účelem této rozpravy jest prozkoumati statistická data o práci žen ve Spojených Státech a vytknouti národohospodářský i společenský význam ženské práce v naší republice.

Bylo by nemožno bez důkladné úvahy souditi, zdali jest dobrým či špatným znamením pro naši zemi, že procento pracujících žen v naší zemi stále stoupá. Roku 1880 pracovalo jenom 147 žen z tisíce, deset let později už 170 a v posledním roce století už 188. Od posledního sčítání uplynula již čtyry leta, ale posud není viděti, že by procento pracujících žen klesalo. A co jest zvláště významno: v naší zemi ženy pracují ve všech oborech práce, zemědělské, tovární, řemeslné, obchodní, dopravní, profesionální i osobní a domácí, ve kterých pracují muži, vyjímaje pouze vojenství, hasičství a napínání elektrických drátů. To jest nejvýmluvnějším důkazem, že v oboru práce žena má ve Spojených Státech úplnou svobodu jako sotva kde jinde, neboť ona povolání, která jsou jí zavřena, vyžadují síly a odvahy a právem mohou býti ponechána mužům.

V desetiletí 1890—1900 procento pracujících žen stouplo ve všech oborech, vyjímaje toliko obor domácí a osobní služby, ve kterém se jeví značnější úbytek; roku 1890 ženy dodávaly 395 služebných atd. v tisíci, roku 1900 už jen 375. Za to v obehodu a dopravě ženy dodávají 106 dělnic z tisíce proti 69 před deseti lety a 34 před dvaceti lety, poněvadž dnes mnohem více žen a dívek je zaměstnáno jako klerkové a prodavačky. V továrnách a řemeslech procento žen zaměstnaných stouplo jenom nepatrně, v učených profesích o něco více (se 330 na 342 v tisíci). Muži ustupují ženám hlavně v oboru vedení knih a účetnictví, ve kterém pracuje 291 žen v tisíci dělníků proti 174 před deseti lety; dále v oboru těsnopiscův a typewriterů (ženy 766 z tisíce proti 636), a v oboru telegrafie a telefonie (301 proti 162). Prodavaček je 244 v tisíci proti 221, ženských klerků 135 proti 115. V oboru práce tovární a řemeslné nejvíce žen přibýlo v hrnčířství, cukrářství, kufrařství a výrobě vakův a v tabáčnictví a doutníkářství. Za to jich ubylo (percentuálně, ne ve skutečném počtu) v textilním průmyslu, papírnictví a výrobě zboží kaučukového.

Ve mnohých oborech práce ženy počtem předčí muže, to jest, dodávají nad pět set dělnic v tisíci. Jsou to většinou povolání převážně ženská, ale v některých silně soutěží s muži. Jest na příklad zcela přirozeno, že šičky, švadleny a modelistky čítají 986 z tisíce v těchto řemeslech, hospodyně a správkyně domů 947, ošetrovatelky a babičky porodní 899, pradleny 869, majitelky stravních domův a nocleháren 834, služby a číšnice 823. Ale muže vytlačují učitelky počtem 734 v tisíci, stenografistky a typewriterky 766, učitelky hudby 563, knihačky 516. Ženy předčí muže také v těchto oborech: ve výrobě papírových bedniček 820, ve výrobě košil, límečův a manšet 785, v punčochářství 732, v rukavičkářství 633, v hedvábnictví 596. Bez mála polovici pracovníků ženy tvoří: v malířství 443 z tisíce, ve výrobě kobereců 465 a v bavlněných přádelnách 489.

Každý myslící občan bude se tázati: Je-li prospěšno ženám samým i celé zemi, že tolik jich pracuje, a to zejména v továrnách a řemeslech? K jakým následkům povede, poroste-li dále procento žen pracujících mimo domácnost? Nebylo-li by radno, aby se ženy omezily na domácnost a lehká povolání "ženská" a ponechaly ostatní mužům? Nežli se pokusím tyto otázky zodpovídati, podám napřed podrobnější přehled různých oborů práce, ve kterých ženy jsou zaměstnány, aby čtenář mohl se rozhlédnouti po širokém poli ženské činnosti v Soustátí.

ČÍM SE ŽENY ZAMĚSTNÁVAJÍ.

Jak se dá předpokládati, nejvíce žen a dívek zaměstnáno jest ve službě domácí a osobní a sice 2,095,449 čili téměř dvě pětiny všech pracujících žen. Z každého tisíce žen užitečnou prací zaměstnaných 394 jsou "na službě", ať už domácí, nebo osobní. Před deseti lety však jich sloužilo 426 z tisíce, i jest patrné, že opouštějí málo zábavné povolání a věnují se raději práci v obchodech, která je sice úmornější, ale za to skýtá něco volného času.

Z uvedeného počtu dvou milionů jest 1,240,950 služek, tedy více než polovice; dále 335,282 žen zaměstnaných v prádelnách, z toho 9,931 v prádelnách parních; 146,929 hospodyň, 123,898 "dělnic" zevrubněji neoznačených; 103,062 ošetrovatelky; 59,455 majitelek stravních domů a nocleháren; 42,813 sklepnic a čišnic; 8,533 hotelierky; 7,942 domovnice; 5,629 porodních babiček; 5,574 friséřky. Ostatní pracují v celé řadě různých oborů. Jako zvláštnost připomínám, že 12 žen pracuje v uhelných skladech, 35 žen nakládá zboží na lodi, 879 jsou hlídači, policisty a detektivky, 49 lovkyněmi a průvodčímí lovců, 85 leští boty, 440 pracují za nálevnou, 91 jsou kostelnicemi, 30 řídí zdvihadla (elevatory), 4,845 vlastní restaurace a 2,086 hostince. Ostatní zaznamenány jsou v rubrice "různé".

Druhý obor, ve kterém nejvíce žen a dívek jest zaměstnáno, jsou práce tovární a řemeslné. V továrnách a různých řemeslech pracuje 1,312,668 žen a dívek čili 247 z každého tisíce (před deseti lety 263). Ženy pracují ve všech oborech práce tovární a řemeslné, kde pracují muži; pouze ve třech oborech neměly učednic nebo pomocnic, ať v nich pracovaly jako zručné dělnice; jsou to střechaři, kotláři a dělníci na mosazu. Nejvíce žen ovšem jest zaměstnáno v průmyslu textilním. Jako šičky, švadleny a krejčí zaměstnáno jest 559,834 žen a dívek; modistek jest 86,130, v bavlněných prádelnách pracují 120,603 ženy, ve vlněných 30,630, v hedvábných 32,437, v punčochárnách 34,490, v továrnách na koberce pracuje 9,001 žena; kloboučky a čepice hotoví 7,623 ženy, košile, límce a manšety 30,941. Ostatní pracují v bělidlech, barvárnách a továrnách na látky lněné, provazy, krajky a vyšívání, plachty a stany, hadrové koberce a pod.

Značný počet žen a dívek pracuje také v továrnách na zboží kožené. Obuv hotoví v továrnách 37,478 žen a mimo továrny 2,088; sedla a stroje hotoví 595 žen; jireháček je 1,754; kufry dělá 187 žen a kožené vaky a tašky 1,392. Tisk a papírnictví rovněž zaměstnávají mnoho žen. V papírnách pracují 9,424 ženy; papírové bedničky hotoví 17,303 ženy a knihy váže 15,632 ženy, více než mužů. Tisk zaměstnává nad šestnácte tisíc žen a sice 9,616 sazeček, 5,798 tiskařek a podavaček do lisu, 453 rytců, též počet litografistek, 27 elektro- a stereotypistek a 87 učednic. Kovodělnice je 22,834. Z těch 6,654 pracuje na oceli a železe a 16,180 na jiných kovech. Že se ženy nelekají ani hrubé práce, o tom svědčí 193 kovářky a 3,297 dělnice (ne klerků) v ocelárnách a železárnách i 8 kotlářek a 890 dělnice pracujících na mosazu. Zlaté a stříbrné zboží vyrábí 6,380 žen, hodiny a hodinky 4,815.

Na stavebních řemeslech pracuje 2,912 žen, mezi nimiž je 545 tesárek a 167 zednic; nejvíce jest barvíček a natěraček a sice 1,759.

Chemický průmysl zaměstnává 2,741 ženu; výroba zboží skleněného, hliněného a kamenného 6,182 ženy; rybolov a lov ústřic 462, práce v dolech a lomech 989; z těch 624 dobývá uhlí. Smutná to jistě práce pro ženu! Pekařství, řeznictví, mlynářství, cukrářství, výroba másla, sýra a jiných potravin zaměstnává 19,896 žen; z toho polovice vyrábějí cukrovinky.

Z ostatních různých oborů připomínám tyto hlavní: v továrnách na tabák a doutníky — také práce nezdravá — pracuje 43,497 žen; rukavičky hotoví 7,768 žen; gumové zboží 7,374; šněrovačky 7,201; knoflíky 3,110; slaměné zboží 3,068; deštníky 1,911; fotografistek je 3,590. Jako zvláštnost zaznamenávám, že 11 žen

vrtá studně, 15 pracuje v plynárnách, 14 na bavlněných džínách, 45 ladí píana, 31 pálí dřevěné uhlí, vápno a koks, 302 vydávají knihy, mapy a noviny, 99 jsou úřednicemi dolovacích společností. Vůbec není řemesla, ve kterém by ženy nebyly zaměstnány.

Třetí obor, ve kterém ženy jsou nejhojněji zaměstnány, jsou práce zemědělské. Na farmách totiž pracuje 977,336 žen a dívek čili 184 z každého tisíce (před deseti lety jen 173). Farmerských dělnic počítá se 663,209, ale z těch plně dvě třetiny jsou členové rodiny farmerovy a jen 220,048 pracuje za mzdu na farmách a 2,106 v zahradách a školkách. Samostatných farmářek, plantážnic a správkyn jest 307,796. Zahrady, květníky, školky, vinice a ovocné sady vlastní 2,860 žen; 892 ženy vlastní mlékárny a máslárny; 1,932 zaměstnávají se chovem dobytka; 100 je dřevaček a 113 drvoštěpů; 281 pracuje na terpentínových farmách, 48 jsou včelařky, ostatní "různé".

Čtvrtým v řadě jest obchod a doprava, které zaměstnávají 503,347 žen. Obchodu a dopravě se věnují 94 ženy z tisíce; před desíti lety pouze 58. Jest viděti, že dávají obchodu přednost před domácí službou. Krámských a prodavaček jest nejvíce a sice 149,230; pak následují stenografistky a typewriterky 86,118; písařky, klerkové a otiskovačky 85,246 (z toho 264 ženských listonošů); knihvedoucí a účetnice 74,153; drobné obchodnice 34,084; telegrafistky a telefonistky 22,556; balíčky 19,988; agentky pojišťující, pozemkové a jiné 10,556. V ostatních oborech ženy pracují jen v menším počtu.

Uvádím tuto některá zajímavější data: 248 žen jsou bankéři; 5 lodivody; 66 plavčíky; 43 fiakristy; 2,915 podomními obchodníky (pedláky); 190 vlastní půjčovny kočárů; 261 velkoobchody. Na železných drahách zaměstnáno jest 1,688 žen: 948 dělnice, 621 agentek, 45 strojvedoucích a topiček, 31 brzdářek, 26 výhybkářek a pod., 7 konduktek a 10 v oddělení zavazadel. Na pouličních kradnic pracuje 46 žen; 13 konduktek, 2 řídí motory, 19 pracuje na stanicích, 12 je dělnice. Noviny roznáší 69 žen; 3 jsou dražebnice.

Pátý veliký obor, tak zvaná učená profese, zaměstnává 430,597 žen čili 81 z tisíce, dříve 80. Ohromná většina jsou učitelky, kterých se čítá 323,049; z těch 463 na kolejích a universitách, ostatní na nižších a středních školách. Z ostatních nejvíce jest učitelka hudby a vůbec hudebníkův a sice 52,359; pak následují: 11,021 umělkyn a učitelův umění (rozuměj: malířství), 8,119 vládních úřednic (z těch 6,429 je ve službách vlády spolkové, 275 státní, 723 okresní a 692 městské nebo tauní). Lékařek je 7,397, hereček, divadelních řiditelek a pod 6,857; duchovních 3,373, v knihovnách 2,122, spisovatelek a vědatorek 2,614, advokátek 1,010, novinářek 2,193, zubních lékařek 803, dobytčích lékařek 14, architektek a pod. 1,041, inženýrek a mořiček 84.

Tak třídí se ženská práce dle pěti velikých odborů; hledíme-li k jednotlivým povoláním a řemeslům, objeví se tento pořad: Na prvním místě jsou služby, nad jeden a čtvrt milionu, na druhém dělnice na farmách, dvě třetiny milionu; na třetím šičky 345 tisíce; pak následují: pradleny 335 tisíc, učitelky 328, farmerky 308, prodavačky 149, hospodyně 147, švadleny 146, dělnice vůbec 124, dělnice v bavlněných prádelnách 120, ošetřovatelky 108. Ostatní třídy vykazují pod sto tisíc každá.

Z každého tisíce žen 394 konají domácí neb osobní službu; 247 pracují v továrnách a při řemeslech; 184 na farmách; 94 v obchodě a dopravě; 81 v učených profesích. To jsou průměrná čísla pro celé Spojené Státy, v jednotlivých státech ovšem se měry značně různí. Tak na příklad v jižních státech ženy pracují převážně na farmách a plantážích, ba v pěti státech více než polovice žen je tak zaměstnána: v Louisianě 518 z tisíce, v Arkansasu 608, v Jižní Carolině 635, v Alabamě 645 a v Mississippí do konce 718, většinou ovšem černošky. V těchto státech také veliké procento žen slouží, a jenom nepatrné procento nalézáme v průmyslu, obchodu a učených profesích.

Opácný poměr nalézáme ve státech převážně průmyslových, zejména ovšem na severovýchodě, v Novoanglicku, a sousedních státech, kde na farmách pracuje jenom pramálo žen, ale za to mnoho v průmyslu. Tak na příklad v Massachusettsu a Rhode Islandu pracuje na farmách jenom 6 žen z tisíce, ale za to v továrnách 464 v prvním státě a 572 ve druhém. New Hampshire má 37 žen z tisíce

na farmách a 525 v továrnách; Connecticut 18 a 452; New York 19 a 366; New Jersey 12 a 402; Pennsylvania 25 a 372. Před deseti lety však v těchto státech ještě více žen pracovalo v továrnách; v Rhode Islandu až 625, v New Hampshire 603 z tisíce, ale za posledních deset let vyvinul se průmysl také jinde, a mimo to ženy opouštějí službu i továrny a věnují se více obchodu, farmaření i učeným profesím. Ještě nejzdravější poměry nalézáme ve 12 středních státech severních, od Ohia k Dakotám a od Kansasu k Michiganu. V těchto státech nejvíce žen zaměstnáno jest domácí a osobní službou a sice 427 z tisíce; v průmyslu 243 (méně než roku 1890); v obchodu 130, v učených profesích 128 a na farmách jen 72, ačkoliv jsou to státy převážně zemědělské. V Illinoisu pouze 41 žena z tisíce pracuje na farmě, v Ohiu 60, v Michiganu 67, v Minnesotě 70, ve Wisconsinu 74, v Iowě 76, v Nebrasce 91, v ostatních nade sto, nejvíce v Jižní Dakotě, 133; v Severní 126. Domácí službou ve všech těchto státech zaměstnává se nad 400 žen z tisíce; nejvíce v Severní Dakotě, 571. V průmyslu méně než dvě desetiny žen vykazují Minnesota, Iowa, obě Dakoty, Nebraska a Kansas, v ostatních čtvrtina všech žen pracuje v továrnách a při řemesle. V učených profesích nejvíce žen je zaměstnáno v Jižní Dakotě a sice 227 z tisíce, v Iowě 218, v Nebrasce 201, v Kansasu 191, v ostatních od 102 v Ohiu do 149 v Severní Dakotě. V obchodě nejvíce žen vykazuje ovšem Illinois a sice 173 z tisíce, nejméně Dakoty; Jižní 61, Severní 50. Ostatní státy kolísají mezi 101 v Iowě a 138 v Ohiu. Ve všech však se procento žen v obchodě za posledních deset let zdvojnásobilo.

Státy západní a Pacifické, od Wyomingu k Arizoně a od Colorada k moři, mají nejvíce žen v domácí službě a sice 431 z tisíce, v průmyslu 209, v učených profesích 152 (největší procento v celé zemi), v obchodě 130, na farmách jen 78. V průmyslu nejvíce žen má Arizona a sice 293 z tisíce a Californie 235; v obchodě Californie 150 a Colorado 143; v domácích službách Montana 558, New Mexico 534 a Nevada 511; v učených profesích Nevada 204, Idaho 187, Oregon 182, Wyoming 176; na farmách Arizona 335, Idaho 157 a New Mexico 149; ostatní od 41 v Coloradu do 94 v Utahu.

PROČ ŽENY PRACUJÍ.

Ženy pracují z téhož důvodu jako muži: poněvadž by bez práce nemohly žít. Mnozí muži však jim mají za zlé, že se nevěnují domácnosti, ve které by pro ně bylo práce až dost, a hledají výnosná zaměstnání, ve kterých soutěží s muži. Proč se raději nevzdají bývalých slávek. Možná, že by se mnohá ráda vzdala, ale samotna se, pohříchu, nemůže vdát. Vina je tedy na straně mužově. Ostatně pracuje v Soustátí pouze pět a jedna třetina milionu žen a dívek majících nad deset let věku, kdežto dospělých svobodných dívek a žen u věku od patnácti let výše napočteno roku 1900 ve Spojených Státech sedm a půl milionu.

Výdělek tedy hledají dívky a ženy proto, že jsou samy na sebe odkázány, nebo podporují ovdovělou matku, nebo pomáhají zvětšiti výdělek rodiny, jak tomu je zejména na farmách a značnou měrou i ve městech. Pracuje-li žena v uhlodolu nebo v jiném pro ni nepříhodném a nevděčném zaměstnání, jistě tak nečiní z nějakého prchavého vrtochu nebo z rozkoše, nýbrž jenom proto, že jí k tomu železná nutnost dobání. To však není vinou její, nýbrž vinou nynějšího společenského řádu, a kdo by chtěl podobným zlům ženské práce odpomoci úplně, musil by napravit společenský řád, který byl vybudován za tisíciletí. Jest ovšem otázkou, dala-li by se provésti taková radikální změna společnosti, aby odstranila vady nynějšího řádu a zachovala jeho přednosti. Socialisté tvrdí, že ano, ale většina dává přednost nynějšímu řádu s jeho vadami i výhodami.

Kde dívka neb žena hledá si samostatné živobytí, nebo podporuje ovdovělou matku, nebo pomáhá rozmnožiti skrovný jinak výdělek rodiny, nikdo jí toho nemůže mít za zlé. Ale odsouzení hodno jest, živi-li vdaná žena prací svou svého práce schopného muže; a každý muž, který není právě nemocen anebo zmrzačen, měl by se z hloubi duše stydět, nechává-li se živit od své ženy. Mnozí muži však si stěžují vůbec na soutěž žen, bez ohledu na jejich postavení. Zapomínají, že ženy také chtějí žít, a nemají-li nikoho, kdo by za ně pracoval, musí pracovati samy. Že vskutku ženy soutěží s muži, jest na bředni, o tom se nedá pochybovat. Ale

že by muži měli právo na soutěž tu si stěžovati, to je silně pochybné. Vždyť i každý muž, a ne jen žena, soutěží s každým jiným mužem ve stejném povolání, neboť soutěž je přece hlavní zásadou naší hospodářské soustavy, a ježto většina mužů udržuje nynější řád společenský, tož se tím zbavují práva nařikati na soutěž. Jeťom socialisté mohli by si do ní právem stěžovati, poněvadž oni jí chtějí zrušit. Ostatně ženy spíše by si měly nařikati na soutěž mužů, kteří jsou silnější a energičtější, a jejichž soutěž tudíž více škodí ženám, nežli soutěž žen mužům. Vždyť muži jsou lépe placeni i tam, kde stroj koná větší část práce a kde ženy s nimi soutěží v práci špatně odměňované. Na příklad v továrnách na tužky roku 1900 pracovalo 758 mužův a 1,087 žen starších 16 let a muži vydělali průměrem \$465.12, ženy jen \$242.05; v továrnách na hodinky muži vydělávali \$664.77, ženy jen \$384.77; podobně v továrnách na špendlíky mzda mužů byla dvakrát tak vysoká jako mzda žen.

“Soutěž je životem obchodu,” říkávalo se druhy, a myšlenka soutěže dodnes převládá v našem politickém zřízení, které každému ponechává volnou cestu hledat si živobytí, jak může; nemůže-li, však se najdou jiní. Ve skutečnosti však lidé poznali, že soutěž má také svoje špatné stránky, a že nejen povzbuzuje průmysl a obchod, ale také mnoho lidí ničí. Proto se jí hledí mnozí zbavit, třeba že nevyznávali socialismu. Kapitalisté sdružují se v trusty, dělníci v unie. Ti i oni činí tak za stejným účelem: chtějí potlačit soutěž. Je-li tedy soutěž žen mužům nepříjemná, jest přirozeně jejich povinností podati ženám pomocnou ruku, organisovati je, aby jedni druhým neškodili. Nařikati na soutěž žen a činiti ženám výčitky je marno, neboť ženy za daných okolností pracovati musí.

Ve mnohých případech muži škodí mužům daleko více nežli ženy. Nemyslím tím jenom stávkokazy, ale i takové případy, ve kterých jsou jediné mužové vinni. Čím to je, že na našich obecných a středních školách vyučuje třikrát tolik žen co mužů? Mnozí muži si na to stěžují poukazujíce k tomu, že mládež by měla býti více pod vlivem muže, že by měla míti aspoň rovný počet učitelů mužských co ženských, jako každé dítě má jednoho otce a jednu matku. Ale titíž občané, muži, zapominají, že jsou tím sami vinni. Platí-li na příklad třiceti tisícové město učitelstvu služného \$30 a \$40 měsíčně na obecných školách a \$60 na vyšších, nemůže očekávati, že se muži pohnou do škol, neboť za takovou mzdu přece nemohou pracovati. Páni občané by rádi měli muže ve škole, ale platit jim nechtějí, zde je ta bolest.

Pokud se týká zeměpisného roztrídění ženské práce po Spojených Státech, je vidno z hořejšího přehledu, že ve státech Novoanglických a sousedních ženy pracují hlavně v továrnách, v jižních, Atlantických i Gulofových, na farmách a plantážích; a ve státech středních a západních hlavně se zaměstnávají domácí službou nebo se věnují učeným professím. Proč tomu jest právě tak a ne jinak, to vysvětlují tatáž čísla: ženy, zrovna tak jako muži, hledají tu práci, která nejvíce vynáší. V Novoanglicku tedy ženy pracují v továrnách ne snad proto, že by měly zvláštní lásku k tovární práci, nýbrž prostě proto, že továrny jim dávají nejlepší příležitost k výdělku. Na jihu pracují převážně na farmách, protože tam není dosti továren. Ještě největší výběr mají ve státech středních a západních, kde nejsou vázány na žádný jednotlivý obor, jako je tomu na východě a na jihu.

Jest jenom pramálo oborů lidské práce, ve kterých ženy ve Spojených Státech nejsou zaměstnány. Žádná žena není vojákem, ani spolkovým plavčíkem, ani námořníkem, ani hasičem, ani nevěsí telegrafické nebo telefonní dráty. V těchto povoláních, která vyžadují zvláštní síly a odvahy, ženy nenslázáme jenom proto, že jsou jim zapovězena; kdyby jim byla otevřena, jistě by se našly odvážné ženy mužatky, které by se jim věnovaly, neboť v soukromých službách nalézáme ženy strážníky, plavčíky, lodivody, elektriky.

Je-li správné, aby žena hledala práci i v takových oborech, které dle převládajících názorů měly by býti vyhrazeny mužům? K této otázce dává se dvoji odpověď, obyčejně dle předpojatých názorů. Nepřátelé žen tvrdí, že prý ženě náleží pouze mateřství a domácnost, kdežto zastánci ženské rovnoprávnosti zase tvrdí, že se žena vyrovná muži ve všem a zaslouhuje stejnou volnost, stejná práva. Pravda jest asi uprostřed mezi těmito dvěma krajními názory. Jsem vždy pro rovnoprávnost ženy s mužem, ovšem pro rovnoprávnost politickou a právní, ale

pokud se týká světa práce, nutno doznati, že žena není muži rovna, neboť dosti značně se od něho liší. Kdo by si přál zevrubnějšího poučení o rozdílech mezi mužem a ženou, najde obšírný výklad v Darwinově proslulém spisu "Descent of Man" (díl třetí, kap. 19 a 20), dle něhož se o nich tuto jenom zběžně zmíním.

ROZDÍL MEZI MUŽEM A ŽENOU.

Muž jest průměrem značně vyšší, těžší a silnější nežli žena, má rovnější ramena a znatelnější svaly. Jeho obočí více vyniká, poněvadž jeho svaly jsou vyvinutější. Jeho tělo a zejména obličej je zarostlejší, a jeho hlas má silnější zvuk nežli ženin i jiný ton. U některých národů pleť ženina je světlejší než mužova. Muž je statnější, bojovnější a energičtější nežli žena, a jeho obraznost je vynalézavější. Jeho mozek jest obsahem větší nežli ženin, ač nebylo doposud bezpečně zjištěno, je-li větší i v poměru k velikosti těla. Žena má obličej kulatější, čelisti i spodinu lebky menší, tvary zakulacenější, místy znatelnější; její pánev jest větší nežli mužova. Žena dospívá mnohem dříve nežli muž. Žena liší se od muže i svými duševními schopnostmi, povahou, letorou. Ona jest něžnější nejen ke svým dětem, ale i k jiným. Muž bývá soupeřem jiných mužů, rád zápolí s jinými, a to jej vede ku ctižádosti, která příliš snadno přechází v sobeckost. "Tyto dvě vlastnosti," poznamenává Darwin, "zdají se býti jeho přirozeným a nešťastným děditvím." Žena instinktivně rychle chápe a má větší schopnost napodobovací.

Ale největší rozdíl v duševních vlastnostech obou pohlaví viděti je v tom, že muž vždycky více vynikne ve všem, cokoli podnikne, nežli žena — ať už to vyžaduje hlubokého přemýšlení, rozumu, neb obrazotvornosti, nebo jenom použití smyslův a rukou. Kdyby byly sestaveny dva seznamy mužů a žen, kteří nejvýše vynikli v básnictví, malířství, sochařství, hudbě i skladbě hudební, v dějepiscectví, vědě a filosofii, a v každém oboru bylo zapsáno půl tuctu jmen, ty dva seznamy by nesnesly přirovnání. Z toho jest viděti, že duševní schopnosti jsou průměrem vyšší u muže nežli u ženy.

Z těchto rozdílů vyplývá nejprve tolik, že žena, jsouc průměrem tělesně slabší, nemůže býti muži nebezpečnou soupeřkou v oněch povoláních, která vyžadují síly, otužilosti a odvahy. Stavební řemesla, chemický průmysl, výroba zboží hliněného, skleněného a kamenného, rybolov a dolování, příprava potravin, spracování kovů, kůže a dříví, výroba sladových a líhových nápojů atd., to vše posud jest a zůstane téměř monopolem mužův. Podobně mnoho učených profesní zůstane bezpochyby vyhrazeno mužům: architektura, inženýrství, elektrotechnika, advokacie, lékařství i zubní lékařství. A i v obchodě ženy se omezují pouze na lehčí práci a jenom v jednom anebo dvou oborech vytlačují muže, kteří jsou pak nuceni hledati práci těžší, kde jest méně soutěže.

Jest tedy rozdíl mezi mužem a ženou nepopíratelný. Nesmíme však zapomenati, že to jest rozdíl pouze průměrný. Není pochyby, že lze najíti jednotlivé ženy, které tělesně silou neb i duševními schopnostmi vynikají nad některé méně obdařené muže. Je známo, že synové i dcery dědí duševní schopnosti otce (syn arcí větší měrou) a proto není divu, vyniká-li dcera vysoce nadaného muže svými duševními schopnostmi nad syna muže méně nadaného. Ani průměrný rozdíl mezi mužem a ženou nebýval v dávných dobách tak veliký jako dnes, jak lze posouditi podle malých dětí, které se více podobají matce než otcí, a u nichž nelze podle hlavy rozoznati pohlaví. Muž nabyl své převahy za mnohá století vytrvalým zápasem jednak o ženu, jednak o život, a nynější nerovnost udržuje se hlavně tím, že muž starostí o výživu rodiny nucen jest napínati své síly, jak tělesně, tak duševně.

Rozumí se samo sebou, že zápasem životním otužuje se i žena, a za stejných okolností vyrovnala by se muži i schopnostmi duševními. "Aby žena dosáhla stejné výše jako muž," soudí Darwin, "musila by krátce před svou dospělostí býti vedena k energii a vytrvalosti, a její rozum i obrazotvornost musily by býti evičeny v míře co nejvyšší, a pak snad by tyto vlastnosti po ní dědily hlavně její dospělé dcery. Ale všechny ženy nemohly by takovým způsobem býti vychovány, leč by ty, které by takto vynikaly, se po mnoho pokolení provdávaly a rodily více dětí nežli jiné ženy.

Za nynějších poměrů lidské společnosti fyziologická i duševní rovnost ženy s mužem jest bez pochyby nedosažitelná, ale že se žena nevyrovná muži, to nikterak neopravňuje nepřátele ženy, aby ji pohrdlivě odkazovali do kuchyně jakožto hlavního a jediného oboru její působnosti. Na prsto nesprávný a zavržení hodný jest názor německého císaře Viléma, dle něhož prý ženy mají úplně postačiti pověstná tři "k", totiž Kinder, Kueche, Kirche, či jak bychom po česku mohli říci, kolébka, kuchyně a kostel. Takový názor jest úplně hoden největšího zpátečníka, ale na prsto se protiví poznatkům vědy a dnešní civilizaci. Žena bývala družkou muži, kdy člověk neměl ani kuchyně, ani kostela, a proto je nesmysl tvrditi, že by se měla omezovati na tyto dva obory působnosti. Pokud se týče mateřství, jest pravda, že žena jest pro ně zvlášť úspěšná, ale o nic více, nežli muž pro otcovství, a vyhrazuje-li si muž právo neženiti se, nevychovávatí potomků, musí totéž právo býti přiznáno ženě. Kdybychom se řídili podle rozumování německého císaře a podobných zpátečníků, mohli bychom stejným právem tvrditi, že mužovou povinností jest kojiti děti, poněvadž má prsy, které jsou už sice zakrsalé, ale které u některých mužů, v případech arci vzácných, bývají plny mléka.

Ve skutečnosti ovšem není v přírodě žádná účelnost. Právě naopak, každý živočich přispůsobuje se svému okolí, zbavuje se zbytečných orgánů, kdežto jiné, potřebné, zesiluje a pozměňuje. Podobně se děje i ve společnosti lidské, a muž i žena přispobují se poměrům a okolnostem, i bylo by zpozdilo domnívati se, že žena už od věků byla předurčena pro jistý úzký obor působnosti.

ZÁVĚREČNÉ ÚVAHY.

Dnes už by bylo docela pošetilo a zbytečno debatovat o oprávněnosti ženské práce. Ženy jsou společenskými poměry nuceny pracovati a proto také pracovati budou. A že pracují, to samo sebou není žádné neštěstí; právě naopak, je to pro společnost dobrým znamením, pokud práce jest ženě přiměřena. Práce žen ovšem má také svoje špatné stránky, jednak soutěž s muži, jednak škodu na zdraví žen. První ovšem pomalu pozbývá svého ostří, když se poměry pracovního světa ustálují, a ženská mzda, vždy nižší nežli mužská, poněáhu stoupá. Tak na příklad r. 1890 průměrná mzda žen pracujících (nečítaje v to úřednic, ani majitelek závodů) byla \$268 za rok, roku 1900 již \$272, ačkoliv v tomtéž desetiletí mzda mužův o něco sklesla (s pěti set na \$491). Ženy dobře zorganizované dovedou hájiti své zájmy tak dobře jako muži sami, jak ukázala na příklad stávka knihvazaček v Chicagu roku 1904. I v jiných případech ženy osvědčily znamenitou vyspělost, a kde nejsou organizovány, jest povinností mužů stejného oboru, aby jim byli nápomoeni.

Smutnější a nebezpečnější jsou následky práce ženské v některých oborech, pokud se týká zdraví žen. Z přehledu svrchu uvedeného čtenář seznal, že pracují ženy ve mnoha oborech, které jejich zdraví rozhodně nesvědčí, jakož i to, že opouštějí povolání nejvíce jim přiměřená a nejzdravější, a věnují se raději obchodu. — Školský život ani tovární práce ženám nesvědčí a jest také jednou z několika příčin, proč americká rodina se menší a proč v Novoanglicku — v továrních státech, domácí plěmě opravdu vymírá. V tom ohledu bylo by si přáti, aby ženy dávaly přednost zdravější práci v domácnosti i na farmě než kdekoli jinde.

Na druhé straně zase ženská práce má účinky výborné. Dívka, která je si vědoma, že si dovede uhájiti samostatnost vlastní prací a že není odkázána na milost mužovu, jest neodvadlejší ve svém jednání a nevrhne se v náruč hned prvnímu nápadníku; má právo žádati řádnějšího muže a je z pravidla lepší ženou, než kdyby bývala vyškácána v lenosti a nic neuměla.

Z českých popívků.

Milování.

Co se s námi ran učitel namučil,
než nás, chudák, číst a psát naučil
Lehší nežli čtení, psaní,
věřte je to milování —
milovat nás nikdo neučil.

Kamarád.

Až ty půjdeš k nám,
nechodívej sám:
vezmi sobě kamaráda,
kterého já vidím ráda —
a ty zůstaň tam.

Čechové ve Spojených Státech.

Pro kalendář Američan napsal prof. J. J. Mráz.

KOLIK je Čechů ve Spojených Státech? Kolik je Čechů v tom kterém jednotlivém státu, okresu, městě? Kam se Čechové nejraději stěhují a čím se zabývají? Slábnou-li či roste proud vystěhovalců z Čech? Jaké jsou naše vyhlídky do budoucna v této nové vlasti?

Na otázky tuto uvedené jistě málo kdo by dovedl dáti alespoň přibližně spolehlivou odpověď, a přece jsou to otázky pro naše národní bytí v této zemi velice důležité. Již pouhá statistická data o našich osadách ve Spojených Státech jsou nám nezbytným podkladem pro správné posouzení naší národní činnosti a vodítkem do budoucna, a proto pokusil jsem se sebrati spolehlivé zprávy o amerických Čechích z úředních pramenů.

Do Spojených Států Čechové počali se stěhovati koncem let čtyřicátých, zejména po revoluci roku 1848. Do roku 1850 přišlo do Soustátí z Němce třístakrát více přistěhovalců, nežli z Rakouska, nepochybně proto, že z Německa je sem blíž, i že Němci věděli o této zemi více, nežli Rakušané. V Rakousku a také v Čechách jistě bylo dosti nuzných lidí, kteří by si v nové zemi byli polepšili, ale stěhovalo se jich jen málo: z Čech také proto, že se v naší staré vlasti ozvaly i hlasy vážených mužů, kterým se politické zřízení Spojených Států nelíbilo. O sčítání lidu roku 1850 napočteno ve Spojených Státech 278.675 rozených Němců, ale pouze 946 Rakušanů. Rakousko bylo tenkrát absolutní monarchií, a přistěhovalci z rakouského území všichni zaznamenáni byli jako Rakušané. Máme dobré důvody domnívati se, že z oněch 946 Rakušanů v Soustátí velká většina byli Čechové, neboť o pozdějším sčítání v letech 1870 i 1880 přistěhovalci z Čech předčili počtem ostatní Rakušany i s Uhry dohromady. Revoluce z let 1848—49 i pozdější absolutism vypudily z Čech mnoho lidí svobody milovných, a tak v prvních letech padesátých přišla sem řada Čechův a to většinou zámožných, kteří sem mnohdy vozili za sta i tisíce dollarů zlata a hledali zde spíše svobodu, nežli hmotný blahobyt. V té době založeny první české osady v Racine a Caledonii ve Wisconsinu a v St. Louisu, Mo. Když byl roku 1854 v St. Louisu založen první řád dnešní jednoty Česko-Slovanských Podporujících Spolků, bylo ve Spojených Státech ještě poměrně velmi málo Čechů, neboť o sčítání lidu roku 1860 napočteno zde pouze 25.061 Rakušanů, ze kterých asi tři pětiny byli Čechové.

Do této doby, kdy ve Spojených Státech bylo na nejvýše patnácte tisíc Čechů, rozptýlených v několika státech, spadají začátkové českého tisku v Americe. František Kořízek, muž nad jiné energický, povoláním zedník, založil v Racine roku 1860 list "Slován Amerikánský", a brzy po té vyšly v St. Louisu "Národní Noviny". Ale dva časopisy bylo příliš mnoho na tehdejší počet našinců v této zemi; již příštím rokem se spojily, a 30. října 1861 vyšlo v Racine první číslo Slavie, prvního českého listu v Americe, která dnes vychází již v ročníku čtyřicátém čtvrtém. List spojením získal, ale ne tolik, jak zakladatelé očekávali, poněvadž oba původní listy měly valnou měrou stejné čtenářstvo. K prvnímu číslu Slavie přiložen byl otisk carského úkazu, kterým ruská vláda zvala Čechy, aby se usazovali v Amursku a Ussurjsku ve východní Asii na hranicích Číny a Korey, slibujíc jim zdarma farmy a osvobození od daní na dobu dvaceti let. Zástupce ruské vlády, hrabě Malinovský, přijel do Racina vyjednávat s Čechy, kteří poslali na Rus výbor, aby všechno důkladně vyšetřil, a to bylo vše; brzy po té vypukla polská revoluce, a s české výpravy na Rus sešlo na dobro.

Za to stěhovali se Čechové na dále větším počtem do Spojených Států, zejména když v letech šedesátých znova byli ve vlasti od rakouské vlády pronásledováni. Roku 1867 rakouské císařství přeměněno v mocnářství rakousko-uherské, a v Soustátí o censu roku 1870 již byli zvláště sčítáni Čechové, Poláci, ostatní Rakušané a Uhři. Čechů napočítáno již 40.289; Poláků 14.436; Rakušanů 30.508; Uhrů jen 3.737.

V desetiletí 1870—80 vystěhovalecký proud z Čech do Soustátí byl nejsilnější, a počet Čechů v této zemi se za těch deset let více než zdvojnásobil, neboť roku 1880 napočteno zde již 85.361 Čechův. Od té doby proud ten ochabnul, za to však přichází sem v posledních letech veliký počet Polákův i Slováků. Roku 1890 napočteno Čechů 118.106; a tu poprvé shledáno zde více Rakušanův i Poláků, nežli našinců.

O posledním sčítání lidu, které bylo provedeno roku 1900, musím se zmíniti obšírněji, poněvadž jeho údaje jsou nejnovější a musí tudíž býti základem dalších úvah. Dne 1. června 1900 napočteno na půdě Spojených Státův i s Alaskou 156.999 osob rozených v Čechách. Přistěhovanci z Čech tvořili 1.5 procenta všech přistěhovalců. Za posledních deset let přibýlo českých přistěhovalců jen 32.9 procent proti roku 1890, kdežto Polákův o 160, Uhrův o 133.5, Rakušanův o 124.1, Italův o 165.2, Rusův o 132.2 procent. Poukazuje to, že Čechové stěhují se sem v počtu daleko menším, nežli příslušníci ostatních jmenovaných národností.

Počet českého lidu ve Spojených Státech roku 1900 jeví se nám následovně: bílých přistěhovalců z Čech na půdě hlavního tělesa Spojených Států mimo Alasku a ostrovy 156.978; lidí, kteří mají českého otce 353.583; kteří mají českou matku, ale otce Američana, většinou ovšem amerického Čecha, těch jest 10.774; kteří mají českou matku, ale otce jinonárodovce, těch jest 12.575; celkem tedy 376.932 lidí z české krve, a s 9 na Alasce a 1 na Havaii 376.942. Z těch 325.379 má českého otce i českou matku; 353.583 českého otce a 348.728 českou matku. Českého otce a americkou matku má 20.677 osob; českého otce a matku cizonárodní má 7.527 osob. S novými přistěhovanci a jich potomky lze páčiti počet Čechů v Americe dne 30. června 1905 na 451.804 osoby, jak níže ukážu.

Pro snazší přehled censovní zprávy dělí naši zemi v pět velikých skupin souvislých státův a území, které mají jak podobné podnebí a poměry přírodní, tak i vyvíkají skorem jednotným rázem národohospodářským. Skupiny tyto jsou:

I. Severní státy Atlantické. Skupina tato zahrnuje devět našich států na nejzazším severovýchodě, to jest, státy tak řečené Novoanglické a sousední státy pobřežní. Jsou to: Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey a Pennsylvania. Státy tyto jsou převážně průmyslové, neboť 40 procent jejich obyvatelstva (nad 10 let věku) zaměstnává se průmyslem a pouze 12.5 zemědělstvím. Státy tyto jsou také nejhustěji zalidněny, neboť zde žije 129.8 osob na jedné čtverečné míli (v Soustátí průměrem jenom 25.6). Nejhustěji obydleny jsou Rhode Island, 407 osob na čtverečnou míli, a Massachusetts 348.9.

II. Severní státy střední. Tato skupina zahrnuje 12 států zemědělských severně od řeky Ohia až ke Kansasu a Dakotám. Jsou to státy: Ohio, Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Missouri, North Dakota, South Dakota, Nebraska a Kansas. Lidnatost 34.9 na čtverečnou míli. Zemědělstvím zaměstnává se 36.6 procent obyvatelstva; průmyslem 22.6; obchodem a dopravou 17.4. V této skupině nalézáme největší obilní státy naší země.

III. Jižní státy Atlantické, devět států a území na pobřeží Atlantickém od Delawaru ke Floridě, tedy Delaware, Maryland, District of Columbia, Virginia, West Virginia, North Carolina, South Carolina, Georgia a Florida. Lidnatost 38.9. Nad padesát procent obyvatelstva věnuje se zemědělství.

IV. Jižní státy střední, státy Gulfové a sousední: Kentucky, Tennessee, Alabama, Mississippi, Louisiana, Texas, Indian Territory, Oklahoma, Arkansas. Lidnatost 23.1. Zemědělstvím zaměstnává se 63.4 procent obyvatelstva, průmyslem jenom 9.4.

V. Státy západní a Pacifické: Montana, Wyoming, Colorado, New Mexico, Arizona, Utah, Nevada, Idaho, Washington, Oregon a California. Lidnatost pouze 3.5 na čtverečnou míli. Hlavní státy rudonosné. Zemědělců 27.3, v průmyslu 25.3, v obchodě 19.4 procent obyvatel.

Přehled českých osad v Americe dle tohoto rozdělení je zvláště poučný, ježto dokazuje, že Čechové rozhodně dávají přednost státům zemědělským a nezůstávají v přítavních městech, jako většina přistěhovalců z jihovýchodní Evropy.

I. — SEVERNÍ STÁTY ATLANTICKÉ.

Na půdě Soustátí mimo Alasku napočteno 156.991 českých přistěhovačů. Z těch usazeno jest v severních státech Atlantických pouze 22.176 čili 14.1 procent všech přistěhovačů Čechů v zemi. To jest velice nepatrné procento, považíme-li, že Rakušanů je v těchto pobřežních státech usazeno 62 procent, Uhrů 73, Irčanů 68.9, Italů 72.7, ruských Poláků 70.7, Rusů 65.9.

MAINE. Stát Maine má pouze 16 českých přistěhovačů; s dětmi z českých i smíšených manželstev 35 osob z české krve.

NEW HAMPSHIRE. Českých přistěhovačů 11, s dětmi zde rozenými 19.

VERMONT. Přistěhovačů 27, s dětmi 46.

MASSACHUSETTS. Přistěhovačů 810; s dětmi 1.856. Nejvíce českých přistěhovačů mají okresy: Hampden 244, Franklin 133, Bristol 122. Suffolk má 97, Middlesex 70, Hampshire 54, Worcester 39, Norfolk 25, Essex 18, Berkshire 5, Plymouth 3. Jenom tři okresy, Barnstable, Dukes a Nantucket nemají Čechů.

RHODE ISLAND. Přistěhovačů 41; s dětmi 80. Z těch 62 jest usazeno v jediném městě Providence.

CONNECTICUT. Přistěhovačů 493; s dětmi 1.059. Čechové usazeni jsou ve všech okresích: Fairfield má sám nad polovici všech přistěhovačů a sice 248; New Haven 63; Middlesex 58, Hartford 54, Tolland 48, Litchfield 12, New London 7, Windham 3.

NEW YORK. Jediný stát New York má bez mála tři čtvrtiny všech českých přistěhovačů v této skupině států a sice 16.347. Okres New York sám má 13.870 českých přistěhovačů. S dětmi zde rozenými čítá se ve státu českého obyvatelstva 32.652. Z těch 29.878 žije v městě New Yorku. Jednotlivé okresy vykazují českých přistěhovačů: New York 13.870; Queens 878; Suffolk 442; Kings 280 Rockland 141; Cayuga 83; Putnam a Westchester po 77; Nassau 75; Schenectady 73. Třicet okresů má méně než 50 přistěhovačů každý (od 1 do 39), a ve dvaceti okresích není Čechů.

NEW JERSEY. Přistěhovačů 1.063; s dětmi 2.144. Jednotlivé okresy mají českých přistěhovačů: Essex 289, Hudson 266, Bergen 176, Passaic 69, Somerset 67, Union 63, Middlesex 57. Další deset okresů má od 1 do 20; ve čtyřech okresích není Čechů.

PENNSYLVANIA. Českých přistěhovačů 3.368; s dětmi 6.956. Nejvíce přistěhovačů mají okresy: Allegheny 1.152; Westmoreland 645; Philadelphia 270; Northumberland 229; Fayette 207; Lehigh 116; Luzerne 102; Cambria 98; Lackawanna 91; Potter 75; Beaver 67; Washington 57. Další 32 okresy mají od 1 do 46; ve 23 okresích není Čechů.

V celé skupině devíti severních států Atlantických žije tedy 44.847 lidí z české krve, nebo, nečítáme-li děti ze smíšených manželstev, 41.123 Čechů, kteří tvoří pouze čtyři desetiny procenta všech cizorodých obyvatel těchto států. V Pennsylvanii zaměstnávají se hlavně v uhelných dolech, jinde v továrnách, obchodě, službách a učených profesích, jen málo kde na farmách.

II. — SEVERNÍ STÁTY STŘEDNÍ.

Tato skupina 12 států préríjních a pojezerních živí nad jednu třetinu všeho obyvatelstva Spojených Států a jest obilní komorou naší země. Tyto státy skupené podle velikých jezer, horní a střední Mississippi a dolní Missouri, tvoří takorba páteř celé republiky. Jakkoli jsou to státy hlavně zemědělské, přece najdeme tu větší rozmanitost v zaměstnání obyvatelstva, než kdekoli jinde. Pro nás Čechy jest potěšitelným znamením, že více než tři čtvrtiny všech českých přistěhovačů (75.8 procent) usazeni jsou v těchto státech. Zde také bydlí téměř 85 procent Norů, 75 procent Holanďanů, 65 procent Dánův a Švédův, 72 procenta Poláků z Němce a 54.9 procent Němců. Státy tyto vábí Čecha jak svým mírným podnebím, tak i přírodním bohatstvím. Zde jest usazeno 118.833 českých přistěhovačů, s dětmi 279.290 Čechů (s dětmi ze smíšených manželstev 293.332), kteří tvoří 2.4 procenta všeho cizorodého obyvatelstva, v Nebrasce až 7.6 procent.

OHIO. Stát Ohio má 15.131 českých přistěhovalců, s dětmi 24.080 lidí z české krve, ze kterých 30.489 usazeno jest ve městě Clevelandu. Přistěhovalců nejvíce má ovšem okres Cuyahoga a sice 14.299; Belmont 207, Hamilton 101, Lorain 85. Dalších 41 okresů má od 1 do 46; ve 34 okresích není Čechův.

INDIANA. Přistěhovalců 526, s dětmi 1.269. Nejvíce přistěhovalců mají okresy: Starke 236, Lake 67, Pulaski 40. Ve 35 okresích žije po 1 až 22 přistěhovalcích, v ostatních není Čechů.

ILLINOIS. Stát Illinois má ze všech států nejvíce českých přistěhovalců a sice 38.570; s dětmi 84.225 českých duší, z nichž 78.820 žije v Chicagu. Nejvíce přistěhovalců vykazují okresy: Cook 36.690; Will 391; Grundy 348 (oba havířské); Madison 243; St. Clair 170; McHenry 137; Peoria 63; Kankakee 59. Padesát devět okresů má po 1 až 46 přistěhovalcích; ve třiceti pěti není Čechův.

MICHIGAN. Přistěhovalců 2.100; s dětmi 5.804. Okresy: Wayne 640 přistěhovalců; Menominee 330; Grand Traverse 244; Saginaw 170; Leelanaw 147; Antrim a Gogebie po 81; Kent 80; Charlevoix 68; Delta 49. Ve čtyřiceti šesti okresích žije po 1 až 44 přistěhovalcích; v ostatních Čechů není.

WISCONSIN. Přistěhovalců 14.145; s dětmi 39.096. Okresy: Milwaukee 1.806 přistěhovalců; Kewaunee 1.737; Manitowoc 1.666; Racine 890; Winnebago 573; Crawford 562; La Crosse 549; Langlade 479; Chippewa 439; Grant 406; Vernon 402; Marathon 369; Shawano 344; Oconto 342; Brown 233; Taylor 216; Barron 210; Dane 204; Outagamie a Wood po 189; Door a Iowa po 171; Adams a Pierce po 150; Jackson 142; Richland 139; Jefferson a Juneau po 135; Ashland 119; Clark 111; Marinette 105; Washington 87; Portage 68; Price 65; Fond du Lac 53; Sheboygan 52; Columbia 51. Jenom tři okresy: Florence, Polk a Sawyer nemají Čechův. Ostatní od 1 do 41.

MINNESOTA. Přistěhovalců 11.147; s dětmi 30.099. Okresy: Ramsey 1.345 přistěhovalců; Lesueur 1.072; McLeod 1.029; Steele 808; Brown 791; Hennepir 737; Rice 662; Scott 541; Jackson 454; Renville 444; Pine 395; Stearns 235; Polk 233; Winona 227; Freeborn 219; Douglas 159; Redwood 138; Todd 122; Wright 119; Nicollet 109; Roseau 104; Mower 93; Wilkin 91; Morrison 72; Pope 70; Fillmore 66; Yellow Medicine 62; Waseca 51; Marshall 48. Jen v šesti okresích není Čechů; v ostatních od 1 do 40.

IOWA. První zemědělský stát v naší Unii. Má 10.809 českých přistěhovalců, s dětmi 30.419. Okresy: Linn 3.198 přistěhovalců; Johnson 1.652; Tama 1.277; Wineshiek 677; Howard 435; Jones 377; Washington 323; Webster 223; Benton 211; Worth 174; Marshall 168; Hancock 162; Cedar 121; Pocahontas 116; Adams 97; Clayton 96; Iowa 95; Chickasaw 89; Cerro Gordo 85; Poweshiek 72; Scott 69; Delaware 58; Crawford 57; Woodbury 53; Ringgold 51; Jackson a Mitchell po 49. Pět okresů nemá Čechů: Davis, Dickinson, Grundy, Montgomery a Wright. Ostatní od 1 do 43.

MISSOURI. Přistěhovalců 3.453; s dětmi 9.133. Okresy: St. Louis město 2.590 přistěhovalců; Macon 90; Lincoln 80; Jefferson 79; Harrison 71; Gasconade 57; St. Louis County 47. Dalších 49 okresů má po 1 až 34; v ostatních není Čechů.

NORTH DAKOTA. Přistěhovalců 1.445; s dětmi 3.879. Okresy: Walsh 651; Richland 306; Stark 212; Wells 44; Cass 42; Cavalier 39; Traill 24; Morton 22. Dalších 21 okresův od 1 do 18; v jedenácti okresích není Čechů.

SOUTH DAKOTA. Českých přistěhovalců 2.320; s dětmi 6.728. Okresy: Bonhomme 825 přistěhovalců; Yankton 396; Brule 282; Charles Mix 248; Hyde a Roberts po 56; Gregory 49; Hand 41; Buffalo 37; Sanborn 31; Hutchinson 29; Grant 25; ostatní méně. Ve 12 okresích není Čechův.

NEBRASKA. Stát, ve kterém Čechové tvoří ze všech států největší procento jak přistěhovalců, tak obyvatelstva vůbec. Přistěhovalců 16.138; s dětmi 40.256. Okresy: Douglas 3.348 přistěhovalců; Saline 1.885; Colfax 1.728; Butler 1.291; Saunders 1.178; Knox 587; Fillmore 479; Pawnee 430; Cuming 429; Dodge 380; Stanton 378; Valley 375; Howard 341; Lancaster 312; Gage 268; Buffalo 246; Boyd 222; Richardson 178; Holt 161; Madison 151; Pierce 148; Cass 117; Custer 105; Sheridan 104; Seward 102; Webster 93; Cheyenne 92; Hayes 84; Borbutte 79; Clay

72; Adams 68; Sherman 67; Sarpy 63; Johnson 56; Jefferson 53. V osmi okresích není Čechů; v ostatních od 1 do 28. V okresích Saline i Colfax Čechové tvoří většinu všech přistěhovalcův.

KANSAS. Přistěhovalců 3.039; s dětmi 8.343. Okresy: Ellsworth 641 českých přistěhovalců; Republic 609; Washington 168; Marion 144; Marshall 141; Rawlins 111; Rush 110; Lincoln 88; Sumner 77; Russell 65; Decatur 63; Barton 60; Rooks 58; Ottawa 54; Jewell 52. Ve třiceti okresích není Čechů; v ostatních od 1 do 46.

III. — JIŽNÍ STÁTY ATLANTICKÉ.

V jižních státech Atlantických usazeno jest pouze 3.187 českých přistěhovalců; pouze 2 Čechové ze sta ubírají se do těchto pobřežních státův, a skorem všichni jdou do Marylandu; v ostatních státech mimo Virginii jest Čechů pramálo. Že se Čechové málo stěhují na jih — zrovna jako jiní Evropané — to má různé příčiny. Jednak podnětí tamní je pro Čecha příliš horké a poněkud vysilující, jednak odstraňuje ho veliký počet černochů v jižních státech. Mimo to také hlavní naše železné dráhy běží od východu k západu, a spojení severu s jihem není tak dobré.

DELAWARE. Má jenom 4 české přistěhovalce; s dětmi 31; z těch je 16 ze smíšených manželstev.

MARYLAND. Přistěhovalců 2.813; s dětmi 5.676. Z těch 4.831 žijí v městě Baltimoru. Okresy: Baltimore město 2.321 přistěhovalcův; Arne Arundel 347; Baltimore County 50; Harford 36; Dorchester 30; Allegany 12. Pět okresů má po 2 až 5; ve třinácti okresích není Čechů.

DISTRICT OF COLUMBIA. Přistěhovalců 19; s dětmi 21. Ve městě Washingtonu.

VIRGINIA. Přistěhovalců 271; s dětmi 554. Okresy: Prince George 168 přistěhovalců; Chesterfield 26; Dinwiddie 24; Hanover 21. Třináct okresů má po 1 až 6, ostatní žádných.

WEST VIRGINIA. Přistěhovalců 27; s dětmi 55.

NORTH CAROLINA. Přistěhovalci 3; s dětmi 17.

SOUTH CAROLINA. Přistěhovalců 14; s dětmi 34.

GEORGIA. Přistěhovalců 23; s dětmi 58.

FLORIDA. Přistěhovalců 20; s dětmi 42.

V celé této skupině států bydlí 6.245 Čechů, něco nad 1 procento všech cizorodých obyvatel. S dětmi ze smíšených manželstev je tu 6.488 lidí z české krve.

IV. — JIŽNÍ STÁTY STŘEDNÍ.

Ve skupině 9 států Gulfových a sousedních státův a území bydlí 10.819 českých přistěhovalců čili 6.9 procent všech přistěhovalých Čechů. Z těch 10.372 jsou usazeni v Texasu a Oklahomě; v ostatních státech a územích je Čechů po řídku. S dětmi zde rozenými žije tu 26.358 Čechů; s dětmi ze smíšených manželstev 27.661. Čechové tvoří zde 2.5 procenta všech cizorodých obyvatel; v Texasu 4.9, v Oklahomě 5 procent.

KENTUCKY. Přistěhovalců 52; s dětmi 132.

TENNESSEE. Přistěhovalců 16; s dětmi 46.

ALABAMA. Přistěhovalců 31; s dětmi 88.

MISSISSIPPI. Přistěhovalců 13; s dětmi 43.

LOUISIANA. Přistěhovalců 30; s dětmi 65.

TEXAS. Přistěhovalců 9.204; s dětmi 23.812; z těch 1.009 ze smíšených manželstev. Okresy: Fayette 2.203 přistěhovalci; Lavaca 1.835; Austin 877; Burleson 594; Williamson 405; McLennan 399; Colorado 298; Ellis 281; Milam 249; Brazos 223; Bell 210; Wharton 202; Bastrop 172; Hill 126; Dewitt 123; Gonzales 116; Waller 105; Washington 87; Victoria 76; Franklin 69; Travis 68; Lee 64; Harris 52. Šedesát tři okresy mají od 1 do 36; v ostatních není Čechů. Místy mnoho Čechů z Moravy bylo zapsáno jako "Rakušané", kteří jsou tudíž nejččetnější zrovna tam, kde je také nejvíce Čechův.

INDIAN TERRITORY. Přistěhovalců 24; s dětmi 55.

OKLAHOMA. Přistěhovalců 1.167; s dětmi 2.787; z těch 89 ze smíšených manželstev. Okresy: Canadian 162 přistěhovalců; Grant 156; Oklahoma 155; Noble 147; Garfield 126; Lincoln 117; Kingfisher 71; Pawnee 42; Kay 34; Woods 29; Blaine 28; Pottawatomie 27; Greer 24; Payne 21. Pět okresů má od 1 do 9; ve čtyřech okresích ani na rezervacích indiánských není Čechův.

ARKANSAS. Přistěhovalců 281; s dětmi 633. Okresy: Prairie 156 přistěhovalců; Yell 90; Phillips 8; Lonoke 7. Deset okresů po 1 až 4; jinde Čechů není.

V. — ZÁPADNÍ STÁTY.

V této skupině usazeno jest pouze 1.826 českých přistěhovalců čili 1.2 procenta všech. Všeho českého lidu je tu 3.638 čili 0.2 procenta všech cizorodých; se smíšenými 4.409.

MONTANA. Přistěhovalců 177; s dětmi 417.

WYOMING. Přistěhovalců 58; s dětmi 112.

COLORADO. Přistěhovalců 330; s dětmi 808. Okresy: Arapahoe 97 přistěhovalců; Huerfano 82; Pueblo 46; Boulder 17; Logan 16; Teller 11. Dvacet čtyř okresů od 1 do 7; ostatní žádných.

NEW MEXICO. Přistěhovalců 15; s dětmi 37.

ARIZONA. Přistěhovalců 16; s dětmi 30.

UTAH. Přistěhovalců 13; s dětmi 52.

NEVADA. Přistěhovalců 5; s dětmi 10.

IDAHO. Přistěhovalců 81; s dětmi 189.

WASHINGTON. Přistěhovalců 396; s dětmi 969. Okresy: Pierce 86 přistěhovalců; Lewis 71; Spokane 33; King 31; Whitman 24; Pacific 20; Snohomish 19; Lincoln 18; Adams 17. Dvacet okresů po 1 až 9; v šesti není Čechů.

OREGON. Přistěhovalců 231; s dětmi 613. Okresy: Linn 70; Multnomah 56; Clackamas 39; Marion 14; Washington 11; Tillamook 10. Třináct okresů po 1 až 5; ve čtrnácti není Čechův.

CALIFORNIA. Přistěhovalců 504; s dětmi 1.172.

Na Alasce nalezeno 8 českých přistěhovalců a 1 z české matky; na Hawaii 1 z české matky.

Čechové tvoří v celém Soustátí průměrem 1.4 procenta všeho cizorodého obyvatelstva, ale ve dvanácti státech, kterým dávají přednost, tvoří nad půldruhého procenta cizorodých. Devět těchto států je ve skupině severních států středních, a jen tři jsou jižní. V Nebrasce Čechové tvoří 7.6 procent cizorodých; pak následují: Oklahoma 5 procent; Texas 4.9; Illinois 3.3; Iowa 3; South Dakota 2.6; Wisconsin 2.5; Ohio 2.3; Minnesota 2.2; Maryland 2; Kansas 1.9; North Dakota 1.5 procenta.

Zkoumáme-li, jak hustě Čechové jsou v jednotlivých státech usazeni, shledáváme, že v sedmi státech severních Čechové tvoří více než jedno procento všeho obyvatelstva a v dalších čtyřech, dvou severních a dvou jižních, více než půl procenta. Nej hustěji ovšem Čechové jsou usazeni v Nebrasce, kterou lze proto zvatí "nejčestější" státem Unie; tam sami čeští přistěhovalci tvoří nad půldruhého procenta všeho obyvatelstva a se svými dětmi nade tři a tři čtvrti procenta; na sto tisíc obyvatel připadá tam 3.776 Čechů. Ostatní státy vykazují na každé sto tisíc obyvatel tento počet Čechů: Wisconsin 1.890; Illinois 1.747; Minnesota 1.719; South Dakota 1.677; Iowa 1.363; North Dakota 1.216; Ohio 819; Texas 781; Oklahoma 700; Kansas 567. Ostatní mají pod pět set; nejvíce Maryland 477 a New York 449.

Srovnáváme-li počet českých přistěhovalců v jednotlivých státech roku 1900 s údaji roku 1890, seznaváme, že se Čechové i v Soustátí ještě hojně stěhují ze státu do státu, neboť, ačkoli přistěhovalců v posledním desetiletí přibýlo asi o třetinu (o třicet osm tisíc), tož některé státy vykazují ztráty, nepochybně novým stěhováním. Tak ztratily: Nebraska 665 přistěhovalců, South Dakota 168, Michigan 151,

Iowa 119, a některé jižní státy menší počet přistěhovačů. Za to získaly: Illinois 11.943 přistěhovačů; New York 7.218; Texas 5.989; Ohio 4.122; Wisconsin 2.146; Minnesota 1.492; Pennsylvania 1.337; Maryland 1.259; Oklahoma 909.

NEJVĚTŠÍ ČESKÉ OSADY.

Něco málo nad polovici všech českých přistěhovačů (54.3 procent) usazeno jest ve 160 největších městech Spojených Států, majících nad 25.000 obyvatel. V těchto městech usazeno jest 85.287 českých přistěhovačů a na venkově 71.704. Stejně jsou rozdělení mezi města a venkov také Rakušané, Němci, Uhři, rakouští Poláci. Ve městech nejvíce se usazují Rusové (75 procent), němečtí Poláci 68.7; ruští Poláci, Italové a Irčané nad 62 procent. Na venkov jde nejvíce Mexičanů, Norů, Dánův a Welshmenů.

Z amerických měst, majících nad 25.000 obyvatel, největší české osady mají: 1. Chicago 78.820 Čechů, z těch 36.362 přistěhovačů. — 2. Cleveland 30.489. — 3. New York 29.878. — 4. St. Louis 6.825. — 5. Cedar Rapids 5.346. — 6. Baltimore 4.831. — 7. Omaha 4.466. — 8. Milwaukee 4.418. — 9. St. Paul 3.443. — 10. South Omaha 2.330. — 11. Allegheny 1.701. — 12. Detroit 1.604. — 13. La Crosse, Wis., 1.313. — 14. Racine, Wis., 1.300. — 15. Oshkosh, Wis., 1.135. — 16. Minneapolis 1.027. — 17. Philadelphia 637. — 18. San Francisco 480. — 19. Newark, N. J., 458. — 20. Bridgeport, Conn., 383. — 21. Lincoln, Neb., 349. — 22. Saginaw, Mich., 299. — 23. New Bedford, Mass., 253. — 24. Cincinnati 236. — 25. Boston 216.

Zkoumáte-li, jak veliké procento všeho obyvatelstva v těchto městech tvoří Čechové, tož nejčastější z nich jsou Cedar Rapids, Iowa, kde Čechové tvoří nad 20 procent všeho obyvatelstva. South Omaha je druhá s 9 a Cleveland třetí s 8 procenty. Nadě čtyři procenta Čechů mají: Chicago 4.6; La Crosse 4.5; Racine 4.4; Omaha 4.3 a Oshkosh 4. Pak následují: St. Paul 2.1; Milwaukee 1.5; Allegheny 1.3; St. Louis 1.2.

Přehled největších českých okresů v jednotlivých státech podal jsem svrchu. Srovnáváme-li počet českých přistěhovačů s celkovým počtem všech přistěhovačů v jednotlivých okresích, tož najdeme jenom dva okresy, kde Čechové tvoří nad polovici všech přistěhovačů a jsou tudíž ve většině. Jsou to okresy Colfax a Saline v Nebrasce, kde Čechové tvoří 55.4 a 52.3 procent všech přistěhovačů. Nadě 20 procent Čechů mezi přistěhovačci čítají ještě okresy: Butler, Neb., 44.5; Johnson, Iowa, 43.1; Burleson, Texas, 40; Kewaunee, Wis., 39; Lavaca, Texas, 36.7; Ellsworth, Kansas, 36.3; Tama, Iowa, 31.8; Fayette, Texas, 31.7; Bonhomme, S. D., 30.1; Brule, S. D., 28; Austin, Texas, 27; Lesueur, Minn., 24.6; Saunders, Neb., 21.6; Noble, Oklahoma, 21; Knox, Neb., 20.3; Steele a McLeod, Minn., po 20 procentech.

OBČANSTVÍ.

Čechové, kteří přicházejí do Spojených Států, většinou hledají zde stálý domov, nechodí sem jenom na čas "na práci", i hledí si získati americké občanství co nejdříve možná. Ve statistice občanství vyčteny jsou zvláště 44 národnosti a z těch jenom 8 vykazuje o něco větší procento občanů nežli Čechové. V celém Soustátí jest 5,024,524 přistěhovačů mužů majících nad 21 let věku a z těch dvacet procent jsou dosud "cizinci", to jest poddaní cizího státu, kteří dosud si ani nevzdvihli první listiny, neprohlásili svého úmyslu státi se občany. Dospělých Čechů jest v Soustátí 70,540 a z těch je "cizinců" pouze 8,863, čili jen 12.6 procent. Považme naproti tomu na příklad, že mezi Rakušany je 44.6 procent cizinců, mezi rakouskými Poláky 61.6, mezi Uhry 53.1, mezi Italy 53 atd. Dospělých českých jinochů zde rozených jest 17,561; když by tedy všichni přistěhovačci dospělí byli občany, měli bychom zde 88,101 českých hlasů čili 4 z každého tisíce, neboť všech dospělých mužů jest v Soustátí 21,329,819.

Dospělých Čechů nejvíce mají státy: Illinois 19,419; Wisconsin 9,637; Nebraska 9,415; Ohio 7,997; Iowa 7,734; Minnesota 7,145; New York 6,424; Texas 5,047; Missouri 2,284; Kansas 2,027; Pennsylvania 1,763; South Dakota 1,514; Michigan 1,460; Maryland 1,295; ostatní státy méně než tisíce každý. Z jednotlivých měst nejvíce dospělých Čechů mají: Chicago 17,978; Cleveland 7,054; New York 6,576;

St. Louis 1,676; Cedar Rapids 1,291; Baltimore 1,095; Milwaukee 1,055; Omaha 1,043; St. Paul 786; South Omaha 568; ostatní méně než čtyry sta každé.

Čechů cizinců nejvíce mají státy: Illinois 2,034; New York 1,871; Ohio 1,060; státy se třemi velikými městy, kde je patrně nejvíce českých přistěhovalců, kteří se o občanství hned nezajímají. Jiné státy mají cizinců málo. Pennsylvania 543, Wisconsin 540, Texas 516, Minnesota 466, Nebraska 419, Iowa pouze 230, Maryland 220, Missouri 191, New Jersey 132, Massachusetts 101, ostatní státy méně než sto každý, North Dakota na příklad 63, South Dakota jenom 24, Delaware, Florida, Indian Territory, Nevada, New Mexico, North Carolina, Tennessee a Utah mají jenom naturalizované Čechy.

Z jednotlivých měst nejvíce cizinců mají: Chicago 1,938, New York 1,762, Cleveland 922, Baltimore 170, St. Louis 157, Milwaukee 67, Omaha 66, Allegheny 51, St. Paul 40, Philadelphie 31, South Omaha 30, Cedar Rapids 29, Minneapolis 21, Oshkosh 20, ostatní méně. Čím dále od břehův oceánu Atlantického, tím méně cizinců mezi americkými Čechy; ubývá jich také od jihu k severu, rozumí se, že v poměru k celkovému počtu.

ZNALOST ANGLIČINY.

Roku 1900 napočteno ve Spojených Státech 1,282,288 bílých přistěhovalců a jejich dětí u věku nad 10 let, kteří neuměli anglicky. Z těch bylo 18.8 procent Němců, 15.2 Italů, 11.5 Poláků, nad 7 procent Rusů, Rakušanův a kanadských Francouzů. Osob českého původu neznajících anglicky bylo pouze 54,760 čili 4.3 procenta všech, což je poměr pro Čechy dosti příznivý. Jednotlivé státy vykazují tento počet Čechův angličiny neznalých: Illinois 12,926, New York 6,202, Texas 5,969, Ohio 5,754, Nebraska 5,031, Wisconsin 4,864, Minnesota 4,368, Iowa 2,935, Oklahoma 296. — V ostatních státech a územích Čechové nebyli zvláště počítáni, poněvadž jich byl počet jen malý. Čechové přiučují se angličtině dosti rychle.

STATISTIKA PORODŮV A ÚMRTÍ.

Nevíme, kolik Čechů se v Americe narodilo, ani kolik zde rozených zemřelo v desetiletí 1890—1900, ale přece můžeme bezpečně stanovit, o kolik počet porodů předěl v této době nad počet úmrtí. V tomto desetiletí v celých Spojených Státech průměrný počet porodů za tisíc obyvatel byl 35.1 ročně, počet úmrtí 17.4 a přebytek porodů nad úmrtí tudíž 17.7, kterým se vysvětluje vzrůst obyvatelstva mimo přistěhovalce. Je to větší přebytek, nežli v téže době vykazuje kterákoliv země evropská. V Evropě největší přebytky vykazují: Prusko 14.7, Hollandsko 14, Norsko 13.9, Rakousko i Uhorsko jenom 10.2. Američtí Čechové však vykazují přebytek skorem čtyřikrát větší nežli Spojené Státy, což lze snadno vysvětliti tím, že většina amerických Čechů přišli sem v letech 1870—90 a to většinou v nejlepší věku. Přebytek českých porodů nad úmrtí lze snadno stanovit. Víme, že roku 1890 bylo zde 102,100 Čechů rozených v Americe z českých matek, kdežto roku 1900 už zde bylo 190,941 českých Američanů. To znamená, že za deset let, 1890—1900 přibýlo Čechů v Americe rozených o 88,772. To jest jistý přebytek porodů nad úmrtí za deset let a že asi dvacet tisíc Čechů v té době zemřelo, bylo porodů nad sto tisíc. Ale na tom nesejde: přebytek porodů nad úmrtí činí 88,772. Kolik to činí na tisíc? V těch deseti letech nebylo zde pořád stejně českých přistěhovalců; roku 1890 bylo jich 118,106; roku 1900 však už 156,991. To jest nejmenší i největší počet českých přistěhovalců v Soustátí v uplynulém desetiletí, průměr těchto dvou čísel činí 137,549. Smíme tedy s pravděpodobností počítati, jakoby 137,549 českých přistěhovalců bývalc přítomno po celé desetiletí ve Spojených Státech, a pak snadno vypočteme, že přírůstek 88,772 zde rozených Čechů znamená roční přebytek porodů nad úmrtí 64.5 na tisíc. Je to největší přebytek, jež vůbec u přistěhovalců nalézáme. Po Čechích největší přírůstek vykazují: Rusové 61.2, Uhři 58.4, Italové 48.9, Škotové 43.3, Skandinavci 45, nejmenší Němci 22.9 a Irčané 11.2.

Onen veliký přebytek 64.5 ovšem se nedá udržeti a bude stále klesati, poněvadž čeští přistěhovalci budou se více a více přispůsobovati poměrům. Již pro rok 1900 pozorujeme mezi Čechy přebytek porodů nad úmrtí pouze 53.4 a dle tohoto klesání

lze na rok 1905 počítati přebytek pouze 42.3 a za pět let průměr 47.85 na tisíc. Od roku 1900 přichází sem průměrem asi 5,600 Čechů ročně — roku 1902 přijelo sem 5,590 Čechů — dle toho lze do 30. června 1905 očekávati přírůstek 28,000 českých přistěhovalců a dle průměrného přebytku porodů 40,912 českých Američanův. Počet Čechů ve Spojených Státech dne 30. června 1905 odhadují tedy takto:

Českých přistěhovalců 185,000; Čechů zde rozených z české matky 231,853, ze smíšených manželstev a jejich potomků 34,951, celkem tedy 451,804 Američanů z české krve.

Neruším ovšem za to, že by toto číslo bylo na prsto přesné, ale chybuje-li, tož je spíše menší nežli větší, poněvadž jest mi nemožno stanoviti počet moravských i jiných Čechů, kteří v cenzovních zprávách jsou zaznamenáni jako Rakušané.

Nemoci, kterými Čechové hynou, jsou přibližně tytéž jako ty, jimiž hynou obyvatelé Spojených Států vůbec. V cenzovním roce 1900 zemřelo ve Spojených Státech 1,039,094 lidí. Nejzohoubnější choroby, které nejvíce smrti zavinyly, byly: souchotiny 10.6 úmrtí ze sta; zapálení plic 10.1; choroby srdce a pericarditis (zápal srdeční blány) 6.6; úplavičné nemoci, to jest: cholera morbus, colitis, diarrhea, dysentery a enteritis 4.5; nemoci ledvin a Brightova nemoc 3.5; tyfus 3.4; rakovina 2.8; sešlost věkem 2.8; mrtvice 2.6; zapálení mozku a mozkové blány 2.4; cholera infantum 2.4; ochrnutí 2.3; zápal průdušnice 1.9. Tyto choroby dohromady zavinyly nad polovici všech úmrtí (56.4 procent). Nad jedno procento úmrtí přivodily ještě každá z těchto chorob: slabost a chřadnutí (atrophy) 1.7; influenza 1.6; záškrt 1.58; křečovitě záchvaty či psotník 1.5; malarická zimnice 1.4; předčasný porod 1.4; nemoci žaludku a gastritis 1.3; osypky 1.2; krup 1.2; nemoci jater a žloutenka 1.1; choroby mozkové 1.1; vysílení hladem nebo poruchou zaživadel 1; vodnatelnost 1 procento. Nad půl procenta, to jest nad 5,020 úmrtí zavinyly: modrý kašel, peritonitis, nehody na dráze, septicemia, opaření, spála, samovražda (5 z tisíce) a utopení; méně než půl procenta appendicitis, reumatism, cukrovka, hydrocephalus, horečka mozku a míchy a stělné rány. Ve 3.9 procentech úmrtí příčina byla neznámá.

To jsou data pro celé Spojené Státy. O Čechách spolehlivé zprávy máme pouze z několika vřehodných států a Michiganu a některých západních měst; na tomto území, kde se úmrtí bedlivě registrují, žila roku 1900 asi jedna čtvrtina všech Čechů amerických, totiž 82,758 lidí rozených z českých matek, a z těch roku 1900 zemřelo 1,469 žil 12.8 z tisíce. Tato čísla postačí pro srovnání, ač nutno pamatovati, že to jest většinou obyvatelstvo městské, neboť z uvedeného počtu pouze 5,916 Čechů žilo na venkově. Uvedeme-li data o úmrtích Čechů na procenta, vidíme, že mezi nimi nejvíce úmrtí zavinyly: zapálení plic 12.7 ze sta, souchotiny 9.8 ze sta, úplavičné nemoci 6.1; choroby srdce a pericarditis 5.5; psotník 5.2, cholera infantum 4; Brightova nemoc a choroby ledvin 3.8; rakovina 3.4; slabost a chřadnutí 3.4, mrtvice 3.1; záškrt 2.8; zapálení mozku a blány mozkové 2.6; sešlost věkem 2.5; zápal průdušnic 2.5; vysílení 2.4; předčasný porod 2 procenta. Nad jedno procento zavinyly ještě: nemoci jater a žloutenka 1.8, tyfus 1.7, samovražda 1.3, krup 1.1, různé choroby žaludku a gastritis 1 a spála 1 procento. Nad půl procenta úmrtí mezi Čechy zavinyly ještě: hydrocephalus, modrý kašel, vodnatelnost, septicemia (otrava krve), záducha, ochrnutí, osypky a appendicitis.

Jak patrně z tohoto přehledu, Čechové podléhají vlivům zdejšího podnebí stejně jako Američané, a jedenácte hlavních chorob: zápal plic, souchotiny, nemoci srdeční, choroby ledvin, tyfus, rakovina, marasmus, mrtvice, zápal mozku, cholera infantum a ochrnutí zavinyjí 50 procent úmrtí mezi Američany zrovna jako mezi Čechy. V jednotlivých případech arci nalézáme větší nebo menší rozdíly: Čechů na příklad poměrně méně hynie tyfem, souchotinami, chorobami srdečními, influencou, ochrnou, za to však více jinými nemocemi, zejména dětskými. Sice pozorujeme u všech dětí přistěhovalců větší úmrtnost nežli u dětí domorodcův, ale v některých případech dětská úmrtnost mezi Čechy jest až přílišná, což je špatné svědectví pro naše matky a pro nás Čechy vůbec.

Z oněch 1,469 Čechů, kteří roku 1900 zemřeli v registračním území, bylo totiž 473 dětí do pěti let věku, což jest 40.8 procent všech úmrtí a to je příliš mnoho proti jiným, neboť větší procento umírá jen dětí kanadských 43.4, uherských 55.8, ruských 57.7, italských 64.2 a polských 64.2. Naproti tomu úmrtí dětí do 5 let věku tvoří pouze 13.6 procent všech úmrtí u Škotův, 15.5 u Irčanů, 17.6 u Francouzů, 18.2 u

Angličanův a Welshmenů, 21,5 u Němců a 37 u Sankdinavců. Nejtěžší práci v Soustátí patrně konají Poláci, Italové, Rusové, Slováci, Kanaďané a Češi — či snad umírá tolik jejich dětí jen proto, že tyto národnosti jsou zde nejneprodnější?

Pro Čechy vešce významno jest, že přilíš mnoho dětí hyne špatnou výživou a patrně nedostatečným ošetřením, neboť z oněch 478 dětí 26 zemřelo vysílením (inanition), 23 slabostí, 44 zápalem střev (enteritis), 47 letní nemocí (cholera infantum) a nad jiné veliký počet 57 křečovitými záchvaty čili "psotníkem". Psotníkem vůbec umírá větší procento českých dětí nežli kterýchkoliv jiných. Proč to? Psotník jest ovšem následek podráždění nervův, ale toto podráždění přechasto bývá zaviněno strávou špatně strávenou, i lze tuto chorobu ve značné části také přičísti na účet špatné výživy. Zdá se, že mezi námi levěnuje se výživě malých dětí náležitá péče. Že i přes to počet amerických Čechů značně roste, svědčí o veliké plodnosti českých matek.

Ze statistiky úmrtí zaznamenávám dále, že ze 478 českých dětí do pěti let věku, zemřelých roku 1900 v registračním území, 317 zemřelo již v prvním roce věku, 78 ve druhém, 41 ve třetím, 28 ve čtvrtém a 14 v pátém. Dospělejších nejvíce zemřelo v letech 25—29, a sice 64; po 53 zemřelo ve skupinách 35—39 let, 40—44, 60—64, 65—69; největšího stáří dožily se ženy: čtyry zemřely ve věku 90—94 let, dvě nad 95; nejstarších pět mužů mělo věku 85—89 let. Alkoholismem zemřeli pouze 4 muži; venerickými, či pohlavními nemocemi žádný mezi Čechy. Těmito nemocemi umírá nejvíce Italův.

Veliká úmrtnost dětí značně snižuje průměrný věk amerických Čechů. V registračním území průměrný věk, jehož se Češi dožili, byl 25,2 let pro muže a 28,5 pro ženy; v západních městech 26,8 na muže a 29,8 pro ženy. Hledíme-li pouze k lidem majícím nad 15 let věku, tož průměrný věk Čechů byl 42,2 let pro muže, 50,5 pro ženy; v západních městech 46,8 a 51,5. Na venku svědčí lépe mužům, kteří tam dosáhli průměrného věku 57,5 let, ženy jen 41,7. Vyšší průměrný věk než my mají Škotové, Angličané, Američané, Francouzi, Němci a Irčané v tomto pořadí; menší než my Kanaďané, Poláci, Skandinavci, Rusové, Italové, Uhři. Ze slovanských národů Čechové tedy žijí v nejlepších poměrech zdravotních.

ZÁVĚREČNÉ ÚVAHY.

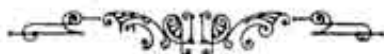
Z uvedeného přehledu statistického vysvítá několik důležitých a pro nás poučných pravd. Především jest jisto, že Čechové v této zemi nekupí se na pobřeží Atlantickém jako většina přistěhovalců z jihovýchodní Evropy, nýbrž usazují se hlavně ve dvanácti zemědělských státech severních, ač jsou jinak v menším počtu zastoupeni ve všech státech a územích Spojených Států. "Čechové jsou v této zemi široce rozptýleni," doznává dr. Allan McLaughlin v Popular Science Monthly. "To je přirozené, neboť se vyznaží v různých povoláních a proto najdou zaměstnání kdekoliv." Z Čechů, kteří sem nynější dobou přicházejí, pouze čtvrtina zůstává v New Yorku a deset proc. v Pennsylvanii, považme proti tomu, že v těchto 2 státech usazuje se 76 procent Rusínů, 61 procent Chorvatů, 67 procent Slovákův a 53 procenta Polákův. Čechové nevěnují se jen havířství, nýbrž provozují řemesla, pěstují obchod a značnou měrou věnují se i učeným professím. Proto se v poslední době mínění Američanův o Čěších značnou měrou zlepšilo. Chicažská "Tribune" ve svých deseti důkladných rozpravách o přistěhovalcích (1904) už nás neřadí mezi "nežádoucí" přistěhovalce.

K tomu ovšem přispělo nejen to, že Čechové si zde dobyli uznání vlastním přičiněním, jakožto nejvdělanější z přistěhovalců slovanských, ale i to, že přistěhovalcecký proud z Čech sem je poměrně slabý. Polákův i Slovákův stěhuje se sem daleko více nežli Čechů. Polákův desetkrát více. Proto slabý proud přistěhovalců z Čech nám připomíná, že jsme ve svém národním životě odkázáni na své děti zde rozené více nežli na nové přistěhovalce.

Někteří starostliví krajané čas od času dávají sobě nebo jiným otázku, jak dlouho přť se zde jako Čechové udržíme? Na tuto otázku nechci ani nebudu odpovídati, protože jí nepovažuji za důležitou ani včasnou. Hlavní věc jest, že zde jsme a žijeme, a proto bylo by mařením času hádati se o to, zdali se tu udržíme a jak dlouho. Každý člověk ví, že jednou zemře, ale proto pořád na smrt nemyslí; neměl by kdy na důležitější práci. My tu jsme a bezpochyby zůstaneme; a jak všechno ukazuje,

přečkáme beze vší pochyby i Novoanglické domorodé Američany, kteří dnes už opravdu vymírají, poněvadž jich více umírá, než se jich rodí. Naproti tomu Čechové jsou ze všech přistěhovalců nejlodnější (Slované vůbec) a proto zde potomci slovanských přistěhovalců mohou někdy nabýti většiny. Jeden americký list nedávno žertem připomenul, že za dvacet let prezident Spojených Států bude mít jméno končící na —ski nebo na —owicz, ale ten domnělý žert nevyšlovl více nežli pravdě podobnost, sice ještě vzdálenou, ale přece dnes nepopíratelnou.

Dokud Spojené Státy budou obydleny, budou zde nepochybně Američané z české krve. Zdáli po staletích budou mluvit česky, či anglicky, či nějak jinak "americky", na tom nesejde, budou-li si vědomi, že jsou českého původu. Máme zde dnes Američany původu hollandského, francouzského, irského, kteří mluví anglicky a nemají hollandsky, francouzsky, ni irsky, a přece jsou hrdí na svůj původ. Aby naši potomci mohli býti hrdí na svůj český původ, musíme my přistěhovalci se přičinit, abychom byli řádnými občany této republiky. A my se nemáme zač hanbiti. Ačkoliv vychováváme největší rodiny, dodáváme poměrně málo chovanců chudobincům a káznícím; mravní úroveň Slovana dle doznání dra. McLaughlina je vyšší než u jiných východních národů; náš náboženský život je čilý u věřících i nevěřících, my si vážíme americké svobody, pracujeme poctivě, staráme se o výchovu svých dětí a svým životem šíříme jasný názor na život proti pochmurnému názoru puritánskému — proč by tedy naši potomci nemohli býti hrdí na svůj český původ?

Měsíc.

Basň Karla Légera.

Po prohřené noci
šel bledý měsíc spat,
Jitřenka svůdná marně
jej chtěla zdržovat.

Z obličku růžového
křývala sladce: "Hej!
měsíčku mládenečku,
tak příliš nespěchej!

Čeká tě doma s bouří
tvá panímáma Zem,
na sklenku pěnivého
zajdí si ještě sem!"

Měsíček jen se otřás',
protáhl obličej:
"Ne, nechci, moje zlatá,
dnes mi už pokoj dej!

Noc v krčmě u Vodnáře
jsem probil, žel, ó žel!
Své stříbro veškeré jsem
do větru rozházel.

Tam byli kamarádi, —
Perun je všechny sper! —
Falešné karty přines'
ten lotr Jupiter.

Žid Merkur s bradavicí,
Mars, hulán zarudlý,

ti očko se mnou hráli
a věru nezchudli!

Kde jaký tulák noční
po širém nebi byl,
ten přišel a ten hýřil
a za mě stříbro pil.

A zpívala nám k harfě
vyhaslá kometa,
hoffeí grog tam pila
babizna prokletá!

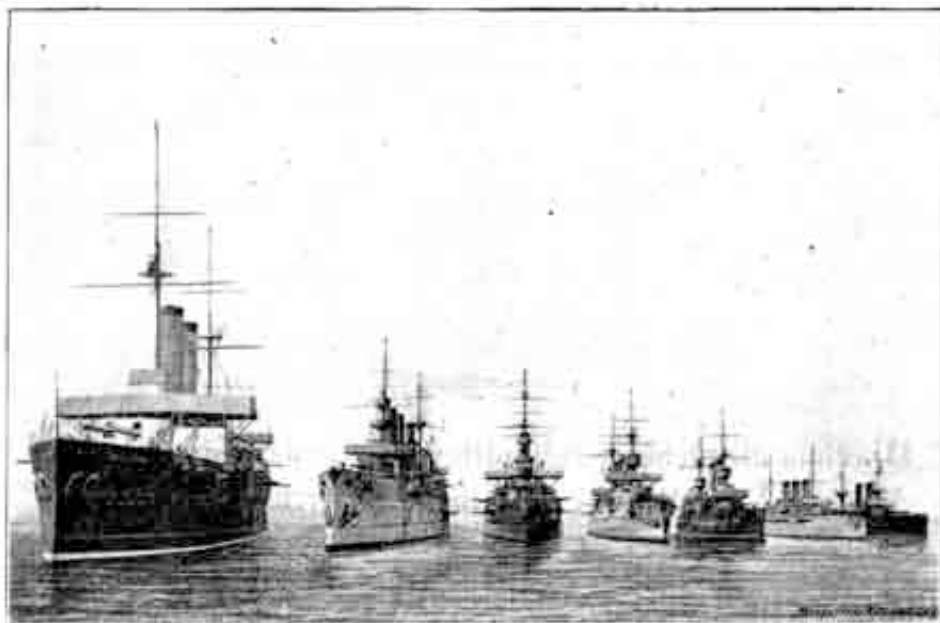
Buď s bohem! Illava bolí,
už blízko, blízko den,
po mléčné cestě domů
klopýtám unaven.

Vím, panímáma Země
už jde mi naproti,
ta mračí se a chmuří
a hrom tam rachotí!"

Den svítal, hvězdy hasly.
Po bledé obloze
měsíček nevyspalý
klopýtal uboze.

A nešel ani domů,
za černé lesy šel,
v mateřidoušce kdes tam
den celý přeležel.

Síla námořních mocností.

Anglie	Francie	Německo	Rusko	Sj Státy	Itálie	Žaponsko
1,500,000 tun	750,000 tun	400,000 tun	350,000	300,000	250,000	240,000

V tomto roce tak bohatém na válečné události, obrácena byla pozornost čtoucího světa ku válečným schopnostem velkých mocností, a poněvadž válka zuřila neb vypuknouti hrozila vesměs jen mezi státy oddělenými od sebe mořem, porovnávány byly státy ony hlavně dle toho jak silnými jsou na moři. Porovnávání to přineslo přemnohým veliká překvapení. Státy, které se považovaly za nepatrné, ukázaly se důležitými námořními mocemi, a naopak jiné, jimž se přikládalo mnoho významu, ukázaly se býti slabšími, neb nepatrnými.

Znárodně tuto porovnání sedmi největších námořních mocí podává nám přesný názor o věci té. Velikost zde vyobrazených lodí různých mocností vymeřena jest dle poměrné síly porovnávaných států. Velikost, a tedy i moc lodí vypočítává se v námořnictvu dle snosnosti, která se udává v tunách, a úhrnné číslo snosností všech lodí udává sílu loďstva.

Zde tedy vidíme následovati se největší námořní mocnosti světa, mezi nimiž zaujímá Velká Británie místo nejpřednější, majíc tak velké loďstvo, jako Německo, Rusko, Spojené Státy, Itálie a Žaponsko dohromady, aneb v jiném porovnání jako Francie, Německo a Rusko dohromady. Jest tedy námořní síla Anglie v pravém slova smyslu děsná. Hned za Anglií přichází Francie, jsouc sama o sobě tak silná jako Rusko s Německem dohromady, čili více než dvakrát tak mocná než Spojené Státy. Námořní moc Francie jest nad to velice zesilována ohromným množstvím torpédie, torpédoboreů a dělovie, i značným počtem dobrých, vyzkoušených podmořských lodí, jichž má více, než všechny ostatní mocí dohromady. Za Francií přichází Německo, pak Rusko, asi ve stejné síle, a za nimi teprve Spojené Státy. Toto porovnání vzato jest ovšem z doby začátku rusko-žaponské války, a poměr mocí převrátí se úplně, až dokončeny budou všechny válečné lodí, jež se nyní nacházejí ve stavbě. Spoj. Státy

vyšvihnou se pak na místo třetí, hned za Francii, a Rusko ocitne se na místě pátém. Itálie jest námořsky též značně silnou, a Žaponsko uzavírá řadu mocností, jež mají na vodách nějaké důležitosti. Že se mohlo Žaponsko v letošní válce měřiti s úspěchem s mnohem silnějším Ruskem, vysvětluje se tím, že Rusko nemělo ani třetinu svého loďstva na místě války při jejím vypuknutí.

Porovnání síly loďstva různých mocností dle počtu lodí nacházíme v této tabulce.

	Řadových lodí	Pobřežních bitevních lodí	Křižáků	Četkem velkých válečných lodí	Torpedic torpedoborců a dělovic
Anglie	50	10	156	225	334
Francie.....	22	22	60	104	350
Německo.....	19	9	40	68	150
Rusko.....	26	7	39	62	203
Spojené Státy.....	13	19	52	84	61
Itálie.....	11	3	32	46	188
Žaponsko.....	7	4	27	38	92

Pravidla dle nichž se řídí udělování a vydávání průvodních listů ve Spojených Státech.

1. Kdo je vydáván. Nikdo jiný než zahraniční tajemník smí uděliti a vydati průvodní listy ve Spojených Státech. (Opravený zákoník, odd. 4075,4078). Jednotlivce oprávněný ku průvodnímu listu, dle-li na čas za hranicemi, měl by se obrátiti na diplomatického zástupce Spojených Států v zemi, kde náhodou dle; nebo v nepřítomnosti diplomatického zástupce na generálního konsula Spojených Států; nebo v nepřítomnosti obou na konsula Spojených Států. Potřebné výpovědi možno učiniti před nejbližším konsulárním úředníkem Spojených Států. Žádost o průvodní list od někoho v jedné z ostrovních držav Spojených Států měla by býti podána ku nejvyššímu výkonému úředníku takové državy. (Důkaz požadovaný od osoby podávající žádost za hranicemi nebo v některé ostrovní državě Spojených Států je tentýž jako onen požadovaný od žadatele ve Spojených Státech).

2. Komu se vydává. Zákon zapovídá udělování průvodního listu tomu, kdo není občanem Spoj. Států, nebo kdo není věrným obyvatelem některé ostrovní državy Spoj. Států. (Ten, kdo teprve učinil prohlášení státi se občanem Spojených Států, nemůže dostati průvodní list).

3. Žádosti. Ten, kdo je oprávněn ku průvodnímu listu, dle-li v hranicích Spojených Států, musí podati psanou žádost ve formě dosvědčení (affidavit) ku zahraničnímu tajemníku. Dosvědčení musí býti potvrzeno úředníkem oprávněným ku braní přísahy, a má-li úřední pečeť, musí býti přiložena. Nemá-li pečeť, jeho úřední hodnost musí býti učiněna authenticou dosvědčením patřičného zákonného úředníka. Podepisuje-li se žadatel znamením, dva dosvědčující svědkové k jeho podpisu jsou nutni. Žadatel je žádán udati den a místo svého narození, své zaměstnání a místo svého trvalého bydliště a v jakém čase zamýšlí vrátiti se do Spoj. Států s úmyslem usaditi se a povinnosti občana tu vykonávati. Žadatel musí složiti přísahu věrnosti vládě Spoj. Států. Žádost musí býti provázena popisem žadatele a má udati následovní, a sice: Věk —; postava —; stopy — palců (anglická míra); čelo —; oči —; nos —; ústa —; brada —; vlasy —; pleť —; obličej —. Žádost musí býti provázena dosvědčením aspoň jednoho hodnověrného svědka, že žadatel je tím, koho představuje a že věci v dosvědčení uváděné jsou pravdivé, jak daleko svědek ví a věří.

4. Domorodí občané. Žádost obsahující sdělení udané v pravidle 3. bude dostatečným důkazem v případě domorodých občanů; ale příslušník čínského národa, předstírající zrození ve Spoj. Státech, musí doprovázeti svoji žádost s podporujícími dosvědčeními aspoň od dvou hodnověrných svědků, raději ne z čínského národa, kteří by osobně věděli, že se žadatel narodil ve Spojených Státech.

5. **Osoba narozená za hranicemi, jejíž otec byl domorodým občanem Spojených Států.** Kromě výpovědi požadovaných pravidlem č. 3., žádost jeho musí ukazovati, že otec jeho narozen byl ve Spoj. Státech, bydlel tam a v době narození žadatele byl občanem. Odbor může žádati, aby toto dosvědčení podporováno bylo dosvědčením jiného občana s věcmi obeznalého.

6. **Přiběhnutí občane.** Kromě výpovědi požadovaných pravidlem č. 3., přiběhnutí občan musí předat své dosvědčení přiběhnutí nebo patřičně pověřený opis soudního zápisu o tom, zároveň se svou žádostí. Po prohlídce bude mu to vráceno. Musí ve svém dosvědčení udat, kdy a z kterého přístavu se přistěhoval do této země, po které lodí, kde bydlil od doby svého příjezdu do Spoj. Států, kdy a od kterého soudu byl přiběhnut a že je totožnou osobou popsanou v dosvědčení přiběhnutí. Podpis na žádosti musí se srovnávati v pravopisu s jménem žadatelovým, jak psáno v jeho dosvědčení přiběhnutí, nebo vysvětlení rozdílu mělo by se připustit.

7. **Žádost ženy.** Je-li neprovdaná, kromě výpovědi vyžadovaných pravidlem 3. měla by dokázati, že nikdy nebyla provdána. Je-li ženou nebo vdovou domorodého občana Spoj. Států, okolnost tato měla by se v její žádosti uvésti. Je-li ženou nebo vdovou přiběhnutého občana, kromě výpovědi požadovaných pravidlem 3. musí přidati k prohlídce dosvědčení přiběhnutí svého manžela, musí udati, že je ženou (nebo vdovou) po osobě v něm popsané, a musí výpovědi okolnosti s jeho vystěhováním se, přiběhnutím a bydlištěm spojené, jak se vyžaduje v pravidle žádost přiběhnutého občana řídícím udati. (Občanství provdané ženy následuje ono jejího manžela, jak dalece se jejího mezinárodního stavu tkne. Je proto důležité, aby ženiny manželské vztahy byly v její žádosti o průvodní list udány, a aby v případě provdané ženy občanství jejího manžela bylo dokázáno).

8. **Dítě přiběhnutých občanů žádající občanství následkem přiběhnutí svého otce.** Kromě výpovědi požadovaných pravidlem 3. musí udati žadatel, že on nebo ona je synem neb dcerou, jak je případ, osoby v dosvědčení přiběhnutí popsané, kteréžto dosvědčení musí býti k prohlídce předloženo a musí obsahovati jednotlivosti o vystěhování, o přiběhnutí a bydlišti, jako požadováno v pravidle, žádost přiběhnutého občana řídícím.

9. **Obyvatel ostrovní državy Spoj. Států, který dluží věrnost Spojeným Státům.** Kromě výpovědi požadovaných pravidlem 3. musí udati, že dluží příslušnost Spoj. Státům a že neuznává příslušnost k některé jiné vládě, a musí předložiti dosvědčení nejméně od dvou hodnověrných svědků, kteří mohou nabýti vědomost, aby výpovědi jeho o narození, bydlišti a příslušnosti potvrdili.

10. **Vyplnutí průvodního listu.** Průvodní list vyplyne za dva roky ode dne jeho vydání. Nový vydá se na novou žádost a je-li ta žádost od přiběhnutého občana, starý průvodní list přijme se na místo dosvědčení přiběhnutí, pakli žádost, na niž byl vydán, shledá se, že obsahuje dostatečného sdělení o přiběhnutí žadatele.

11. **Žena, nezletilé děti a služebníci.** Když žadatel provázen je svojí manželkou, nezletilými dětmi, nebo sluhou, který by byl oprávněn k obdržení průvodního listu, postačí udati tu skutečnost, zároveň s udáním dotýčného stáří dítek a příslušnosti sluhu, když jeden průvodní list postačí pro všechny. Pro každou jinou osobu ve společnosti zvláštní průvodní list se vyžaduje. V průvodní list ženy mohou býti zahrnuty její nezletilé děti a sluha pod podmínkami shora vylčenými. (Výraz "sluha" neznamená guvernanku, vychovatele, žáka, společníci nebo osobu stojící v podobném vztahu ku žadateli o průvodní list).

12. **Titule.** Professionální nebo jiné titule nebudou na průvodním listu uvedeny.

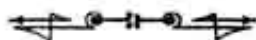
13. **Poplatek.** Dle výnosu kongresu schváleného dne 23. března 1888, poplatek jednoho dolaru se vyžaduje za průvodní list každého občana. Takový obnos v běžné měně nebo poštovní peněžní poukázkou má doprovázeti každou žádost podanou od občana Spoj. Států. Poukázky měly by býti splatny výplátcímu klerkovi odboru zahraničního. **Směnky nebo čky se nepřijmou.**

14. **Nevyplněné formuláře žádostí.** Budou dodány odborem osobám, které by rády požádaly o průvodní listy, ale nejsou dodávány leda jako vzorky těm, jichž zarměnění je, vymáhání průvodních listů.

15. **Adresa.** Dopisy měly by býti adresovány na zahraniční odbor, úřadovna průvodních listů a na každém dopisu měla by býti udána poštovní adresa osoby, které se má odpověděti.

16. Odmrštění žádostí. Zahraniční tajemník má právo dle svého náhledu odepřít vydání průvodního listu, a použije tohoto práva proti každému, o kom má důvod domnívat se, že si přeje průvodního listu za účelem nezákonným nebo nepatričním. O.č. 4075 opravených zákonů Spoj. Států doplněno je výnosem kongresu schváleným dne 14. června 1902 stanovícím, že "tajemník zahraniční smí povolit a vydati průvodní listy nebo přičinít se, aby byly povoleny, vydány a stvrzeny za hranicemi takovými diplomatickými nebo konsulárními úředníky Spoj. Států a takovým vrehním nebo jiným výkonným úředníkem ostrovních držav Spoj. Států, a pod takovými pravidly, jak by president udal a předepsal pro a ve jménu Spoj. Států", předešlého pravidla jsou tímto předepsána pro udělení a vydání průvodních listů ve Spojených Státech. Zahraniční tajemník je splnomocněn utvořiti pravidla o vydání a udělení průvodních listů kromě těchto pravidel a jež jim nesmějí odporovati.

THEO. ROOSEVELT, Oyster Bay, N. Y., 12. září 1903.

Prospěšné rady ku všeobecnému použití.

Pítí vody nejlepším lékem člověka. — Ať jest člověk zdravý neb nemocen, vždy jest přirozeným jeho nápojem čistá voda. Aby však byla voda skutečně čistá a prázdná všech příměšků, kteréž ze země v pramenech vynáší s sebou, aneb kteréž v řekách z rozličných stran sbírá a s sebou nese, musí tato voda býti přečištěna, destilována, což se učiní převařením jí a uzavřením před vzduchem. Taková voda jest pro nápoj i pro kuchyňské vaření nejlepší. Příroda sama připravuje přečišťovanou vodu pro člověka. Teplé slunce svítí na hořce slanou vodu na moři, vytahuje z ní čistou páru, kteráž nesena mnoho mil ve vzduchu, padá konečně zase na zemi ve způsobu deště a tvoří zde louže, potoky, prameny a řeky. Než musíme uvážiti, že voda spadnuvší ve způsobě deště na zemi, není už tak čistou, jakou byla, když ji slunce vytáhlo do výše. Ona musí putovati daleko vzduchem a pak vzduchem padá k zemi. Vzduch pak jest naplněn všelikými nečistotami, kteréž do něho vystupují ze země ve způsobu kouře z rozličných hořících látek, prachu, výparů všelikých škodlivých, a jelikož má voda vlastnost, že pohlcuje všechny takové látky, jimiž se prodírá, a spojuje s nimi, stává se pravidlem, že dešť spadlý na zemi, neobsahuje vodu čistou a zdravou, ba že mnoho látek nezdravých a jedovatých jest ve vodě té obsaženo. Proto jest pítí této vody nebezpečno zdraví. Země jest také plna všeliké nečistoty, hnilých rostlinných předmětů, tlících těl živočichů, všelikých nerostů a zemin, kteréž se ve vodě rozpouštějí a ji znečišťují a tak se stává, že v každé, i v té nejjasnější vyhlížející vodě se nalezá mnohá ta škodná částka, která se s ní spojila a může člověku na zdraví ublížiti, aniž by se nadál.

Ve skutečnosti kyselina uhličitá, jedovatý plyn vznikající z hnilých rostlinných látek, působí, že voda jest velmi jasná a jiskrná, máje ho v sobě. Pouhé prohlédnutí vody okem neb ochutnání jazykem nestačí ještě na to, aby se dokázalo, zdali jest pitná. Zdali jest voda zdravá k pití neb není, může rozhodnouti jen lučební jí prozkoumání.

Voda hedlivě překapovaná jest čistou vodou a tuto vodu potřebuje soustava těla lidského. Někdy se namítalo proti požívání přečišťované vody tolik, že prý rozpouští a z těla vypuzuje jisté buňkovité látky, avšak to se osvědčilo býti klamem, neboť jest teď známo, že voda do těla přijatá nedostane se nikdy až k buněčné látce, aby jí mohla rozpouštěti. Dnes už všichni zdravotní zkušenci a lékaři jsou přesvědčeni, že nejlepší vodou pro pítí jest překapovaná.

A přece jest málo lidí, kteří vědí, jak důležitou jest pro člověka každého pítí pravidelně vodu. Už přítomnost vody v celé přírodě a též v lidském těle v takovém množství, jak jí nalezáme, dosvědčuje, jak důležitou pro všecken život voda jest. Lidské tělo skládá se asi do třetí čtvrti svého obsahu z vody, kdežto všechno, co požíváme, obsahuje vody buď třetí čtvrti, neb i více vody v sobě. V lidském těle není jediné částičky, aby v sobě nechovala část vody, ba i zuby, nejtvrďší a nejhustší to hmota v těle lidském, obsahují v sobě 10 ze sta vody; kosti obsahují 13 ze sta vody; svaly

jsou do tří čtvrtí vodnaté a krev obsahuje čtyři pětiny vody v sobě. Žaludeční šťáva má v sobě 94 ze sta, pot 98 ze sta a sliny 99 ze sta vody. Proud krve v těle lidském, jež má asi sedm kvartů tekutiny, probíhá rourami žil a cév takovou rychlostí, že urazí za hodinu asi sedm mil, za den 168 mil. Krev jest ve skutečnosti vodou, v níž jisté látky jsou rozpuštěny a z ní se pak procezováním tvoří všechny ostatní tekutiny v těle. Jinými slovy krev v sobě chová rozpuštěné živly, z nichž se vyvinoují žaludeční šťávy, sliny, střevní sliz a mnoho jiných tekutin.

Když pak naučíme se znáti, že za 24 hodiny naše podivuhodné přečišťovací buňky vycoužijí z krve od 4 do 8 kvartů žaludeční šťávy, asi kvart slin, asi dva kvarty střevních a jiných tekutin, tu možno nám uvážiti, jak důležité jest přidávati do těla stále dobré a čisté vody, která veškerý oběh šťav v těle udržuje a podporuje. Věhlasný jeden badatel v těle lidském pravil: "Voda jest velmi důležitým živlem výživy lidského těla, neboť všechny změny životní dějí se ve vodnaté rozpuštěnině. Voda jest prostřednicí, která dopomáhá k výživě těla."

Voda neustále vychází z těla čtyřmi cestami, a sice kůží, plícemi, střevy a ledvinami. Asi pět ze sta, neb dvaetina veškeré vody v těle vychází z něho zažívacími rourami. Pětina, neb 20 ze sta vody vychází z těla dýcháním ve způsobě páry, kterou v zimě vidíme při dýchání z úst vystupovati. Asi třetina vody vychází z těla kůží při pocení, a skoro polovina vody vychází ledvinami. Voda z těla vyloučená těmito cestami jest přesycena rozličnými jedovatými látkami, kteréž kdyby v těle zůstaly, škodily by mu velice, a i smrt by mu přinesly. Na příklad pot náš obsahuje v sobě půl jednoho ze sta močoviny vedle některých jiných jedů, lakátů, sudorátů a neústroj-zých solí. Moč obsahuje v sobě dvě ze sta močoviny, pak kyselinu močovou, creatin, creatinin, exanthin, tyrosin, kyselinu hyppurickou, leucin, cystuin a taurin, i jiné ještě jedy výměškové.

Lidské tělo jest továrnou na jedy, pravil jeden badatel. Na schopnosti těla, aby se zbavilo těchto jedů; na neustálé činnosti ústrojí, jemuž jest tato přečišťující práce svěřena, spočívá nejen zdravota, ale i sám život každého jednotlivého člověka. Vypravuje se, že se někde jednou dávala veliká slavnost, při níž na průvodu měl zvláště vynikati krásný jeden hoch v převleku za anděla. Někomu napadlo, že by to bylo velmi hezké, když by se tělo hocha toho pro slavnost natřelo zlatou barvou. Natřeli tedy kůži dítěte zlatou barvou, a netrvalo to ani mnoho přes hodinu, a z hocha byl pravý anděl — to jest byl mrtev. Ať jest povídačka tato pravdivá neb není, tolik jest na ní poučného, že může býti pravdivou, neboť natřítí kůži barvou a tak upatí všechny potní dírky v ní znamená zavřítí cestu výparům potním a zadržetí všech jedů v těle, kteréž když nemohou z těla ven v čas, otráví krev a zničí život velmi rázně.

Pozorujeme z toho všeho, že všechny životní obměny v těle dějí se ve vodnaté rozpuštěnině, a že vyměšení všech jedovatin z těla provádí se cestou vyplachování vodou, která některou ze čtyř zmíněných cest z těla vychází, totiž kůží, plícemi, střevy a ledvinami.

Zároveň ze všeho tuto pověděného poznáváme, jak to může býti, že člověk by vydržel na živu 60 až 80 dní bez potravy, jak se už často stalo, jen když měl s dostatek vody každý den, ale když byl zbaven vody, zahynul v šesti, a nejdéle v osmi dnech děsnou smrtí. V takových případech smrt následuje ze dvou příčin, a sice, předně že zadržány byly v těle všechny jedy, kteréž se rozličnými cestami prostřednictvím vody z těla vyměšují, a za druhé, poněvadž tělo nemělo s dostatek vody, aby jeho ústrojí mohlo vykonávati všechny své úkoly, k nimž vody nevyhnutelně potřebuje.

Nejhlavnější vlastnost a zvláštnost vody jest, že látky rozpouští a čistí. Voda v těle lidském, jakož i kdekoli jinde slouží k tomu, by uvolnila, rozpustila a odnesla všechny takové látky, kteréž mohou se odloučiti od svého okolí, to jest všechny nečistoty a špíny. Voda, kterou do těla svého přijímáme, účinkuje tak, že vchází do těla čistá, a vychází nečistá; vchází do těla čistá a bývá vyvrhána dechem, potem a močem obtěžkaná jsouc jedovatými látkami. Toto vyměšování nečistoty z těla lidského jest nejhlavnějším lékařským uměním při rozličných nemocích. Únce vyměšení platí více, nežli libra léků. Abychom pak toto vyměšování co nejvydatněji podporovali a umožnili, musíme pít dostatečnou zásobu čisté vody, která by z těla vypláchla všechny nečistoty a jedy, jejich podržeti v těle znamená zmořiti je.

Ne každý člověk pije dosti, aby poskytl dosti tekutiny čisté svému tělu a jeho ústrojí, by mohlo vykonávat své úkoly věrně. Jest mnoho takových, kteří pijí denně jednu neb dvě sklenice vody a to ještě snad při jídle. Tito lidé obyčejně požívají ještě části jiných tekutin, jako čaje, kávy, mléka, piva, vína, atd., avšak tu musí věděti a rozuměti tomu, že tekutiny tyto neslouží svému účelu tak, jak tělo vyžaduje. Předně tekutiny tyto, vyjímaje čisté mléko, obsahují v sobě už samy jisté částky nečistoty, ne-li skutečných jedů, jako jsou thein, caffen, lih, atd., a za druhé, přijetí jich do těla ukládá ústrojí tělesnému dodatečnou práci, aby z nich nečistoty jejich vymísilo, nežli voda v nich obsaženou může použiti k vyčištění těla. Musíme vždy pamatovati toho, že jediná tekutina, která může v těle vyčišťování způsobiti, jest čistá voda, a že jiné tekutiny jsou užitečny jen tím, když v sobě hodně vody obsahují, kteráž arci musí z tekutin těch teprv býti vyčištěna příslušným ústrojím, kteréž arci pak má dvojitou práci, nežli úkol svůj může vykonati. Takové přečišťování tekutin do těla přijatých ukládá ústrojí tělesnému namáhavou práci, která často vede k tomu, že některé ústrojí od časté a těžké práce té samo zeslábne a onemocní a nedostačuje pak pro vykonávání úkolů svých. A ústrojí takto přemožené a onemocnělé nelze léčiti. Takové nemoci nalezáme nejčastěji u těch, kteří místo čisté vody pívají lihoviny, kde se vyvine neduh jaterní, aneb kteří pijí místo vody pivo nadměrně, kde se vyvine pak nemoc ledvinová. Játra neb ledviny se přepracují dvojnásobnou prací svou a onemocní.

Není nejmenší pochybnosti, že nedostatečné zásobování těla čistou vodou mívá obyčejně za první následek všeliké nepořádky v zažívání, nezázivnost, zácpu, rheumatismus, žlučnatost, dnu, katar, atd. Při zácpě často bývá hojně pití čisté vody jediným lékem. Voda jest nejlepším průjmovým pomocníkem, jakého máme. Všechny jaterní pilulky, patentové léky a jiné dráždivé látky, které ústrojí tělesné dráždí a hubí, jsou tu škodlivé, což se ukazuje i na tom, že i když na chvíli pomohou, hnedle na to vrací se nemoc ještě v horším stavu. Při nezázivnosti obyčejně přichází nemoc z toho, že není v žaludku dosti žaludeční šťávy, a toho příčinou obyčejně bývá, že se do těla dostává málo vody, z níž by se šťáva tato tvořiti mohla. V takových případech hojně pití vody pomůže, neboť ono uleví žaludku, vyčistí z něho nahromaděné, často mnoho dní staré nečistoty z nezažité potravy tu zbývající a hnijející. Ono povzbuzuje všechny životní ústroje v jich pravidelné činnosti, dodává jim látky, s už mohou pracovati, a pomáhá jim vyměšovati nečistoty nahromaděné, kteréž nemohly vymísiti. Zároveň však rozmnožuje se tím hojnost krve, při čemž přibude slin, žaludeční šťávy, střevních šťav a potu a vyčištění soustavy děje se pak pravidelně. Arci nemůžeme říci, že každá nezázivnost dá se vyléčiti pouze hojným požíváním čisté vody, avšak tolik jest jisto, že bez hojné vody v soustavě všechny jiné prostředky a léky nemohou proti chorobě nezázivnosti nic pomoci.

Když přijdeme na nemoci jako jest dna, pakostnice, kožní vyrážky a podobné, shledáme, že volné pití vody jest nejlepší cestou k vyléčení. Věru přísné zdržování se nápojů a pokrmů některých, aneb v horších případech úplný delší půst trvá až osm dní při hojném požívání čisté vody učiní nemocnému mnohem lépe v takových neduhách, nežli všechny jiné možné léky. Totéž možno říci o neuralgii. Jeden odborník praví: "Neuralgia jest jen bolestné volání vyhladověného čivu o lepší krev a o více jí, a o odstranění a vymíšení všech zkaženin, kteréž překážejí, otravují a dráždí čivy. K tomu ku všemu pak jest nejvhodnější hojně pití čisté vody.

Při léčení zimnic a horeček mělo se jindy za to, že jest požívání vody škodlivé, ba nebezpečné, a lékaři nemocnému buď úplně zakázali vodu píti, aneb dovoľovali mu jí jen v pramalinkých dávkách. Jest smutno pomysletí na to nekonečné utrpení a strádání takových nemocných, vysláblých a bezpomocných osob, kteréž podobným léčením jim bylo připraveno. Smutné jest pomyslení na ty tisíce, kteří podobným léčením byli o život připraveni, ať kdyby jim bylo povoleno bývalo s dostatek dobré vody, mohli se vyléčiti. Na štěstí nynější lékaři znají vše už lépe, a nejen v nemocnicích, ale i v soukromém léčení dobří lékaři odporučují pití co nejvíce vody v horečkách a zimnicích.

Průměrná míra vody, kterou má osoba v obyčejném stavu se nalezající do sebe dostat, obnáší asi dva kvarty denně. V případě nemoci nějaké může se dávka tato zvýšiti, když lékař za dobré uzná. Kdo není zvyklý píti vodu, zdá se mu to z počátku obtížné, a proto musí si to dobře rozdělití. Nejlépe jest učiti se tomu tak, že se ráno po vstání vypijí dva malé pohárky studené vody. Pak se počká půl hodiny na snídání. Po snídání za dvě hodiny se může zase vypít pohárek a pak každou hodinu jeden, aneb

aspoň tři pohárky od snídani do obědu. Před obědem se nejméně půl hodiny a po obědě dvě hodiny nepije, ale pak se může zase každé hodiny vypít pohárek, aneb aspoň tři pohárky mezi obědem a večeří. Po večeři a před spaním mohou se zase požití dva neb tři pohárky, a tak by se vypilo denně asi dva kvarty vody, což jest právě postačitelno k udržení zdravého stavu všech ústrojí tělesných. Při jídle se má pít co nejméně, a taktéž půl hodiny před jídlem a dvě hodiny po jídle, avšak v každé jiné době jest pít čisté vody velice užitečné a osvědčuje se výhodným pro celou řadu nemocí, jakýmž lidská soustava jest podrobena.

Nenechávejme dítě spát s osobou druhou. Mnoho již bylo psáno o tom, že děti nemají spát s rodiči neb staršími sourozenci, však rady té ne všude dbáno, že na škodlivost toho často již bylo poukázáno. Čím mladší je člověk, tím větší je jeho zásoba životní síly; dítě zcela přirozeně musí mít větší životní energii než dospělejší. Spí-li oba spolu na jedné posteli, nastává v noci mezi oběma těly pokožkou jakási výměna látek. Toto vydávání životní síly se strany dítěte, která mu nejen nahrazena býti nemůže, ale místo ní dítě ještě špatné látky přijímá, má za následek, že dítě při probuzení je unavené, nevyspalé. Neodstraní-li se tato škodlivá příčina, bere organismus dětský časem velikých ztrát a ve vývinu svém značně se pozdrží. Bledé vzezření, matné tahy v obličejí a nepřirozená nervová podrážděnost a z toho vzniklé opozdění ve vývinu tělesném i duševním jsou přecasto následkem toho, že rodiče nenechají dítě spát samotny. A pak se diví, že jim dítě nerostou, vodí je od jednoho lékaře k druhému — ovšem marně. Pokud neodstraní se pravá příčina, jež zdravotní stav dítěte poškozuje, jsou marny všechny snahy vedoucí k tomu, aby dítě bylo zdravé, silné, plně života. Že skutečně dvě vedle sebe ležící těla vlastnosti své navzájem vyměňují, můžeme již na neživých předmětech pozorovati. Položíme-li horký a studený kus železa vedle sebe, shledáme v brzku, že horký kus něco ze svého tepla vydal druhému, že se ochladil a naopak že tedy vlastnosti své oba kusy částečně vyměnily. A je-li vidna taková výměna u neživých těles, v jakém stupni a s jakou intenzitou musí se díti u dvou těl živoucích!

Podpora trávení ležením. Nepravdělné dlouhé prodlévání pokrmů v žaludku jest jedním z častých zjevů občasných žaludečních nemocí. Ono jest také příčinou oněch pocitů, které nemocného nejvíce obtěžují, totiž plnosti žaludku; bolesti, napjetí a tíže v žaludku, nevolnosti zvracení, krkání a návaly krve k hlavě. Není-li příčinou těchto zjevů nějaká mechanická překážka, možno je v krátké době odstraniti jednoduchým prostředkem. Nemocný lehne, jakmile se jmenované pocity dostavují, na postel nebo na pohovku a sice na stranu pravou a s hlavou povýšenou a v této poloze vypije šálek horkého lípového neb heřmánkového thé. Hned většina nepříjemných pocitů pomine, jako nevolnost, krkání a závratě. Po několika minutách, nejdéle za půl hodiny má nemocný příjemný pocit, že potrava žaludek opustila a tím jest všech nepříjemných pocitů zbaven. Tento účinek se vysvětluje zcela jednoduše. Když stojíme nebo sedíme, leží spodní, pokrmy vyplněná část žaludku níže než jeho konec, tak zvaný "vrátník," jež tvoří přechod žaludku ku tenkému střevu. V této poloze člověka může se žaludek vyprázdniti jen prací svých svalů. Při mnohých žaludečních nemocích, jako při křečích neb rozšíření žaludku, ale tyto svaly správně nepracují. Jest-li si ale nemocný, jak uvedeno, lehne na pravou stranu, přijde potravou vyplněná část žaludku výše než vrátník. Potrava pak jako nějakou nálevkou může do střeva odcházeti a sice následkem své tíže. Při tom napomáhá velmi účinně teplé thé, jež obsah žaludku rozředí a jeho pohyb usnadňuje. Při žaludečních křečích a podobných chorobách působí také thé svou vysokou teplotou léčivě.

Stisknutí ruky. Co všecko lze vložit do stisknutí ruky? Přítel příteli rukou potěše srdečně a silně a nelze hlubší pocit slovy vyjádřiti, než lze jej do stisknutí ruky vložit. Když nemohou ústa mluvití a oko nemůže shlédnouti, poví všecko stisknutí ruky co ústa musí zanéstí a oko nevidětí. Ale také pro pocity srdce jest stisk ruky bezpečným měřítkem. Dotknutí rukou může tak úplnou lhostejnost, takový odpudivý chlad vyjádřiti, že si tisíckrát přejeme, kdybychom byli ruky ani nepodali. Nabízí-li se nám ruka, i když není přítelova, musíme ji přirozeně přijmouti, jinak by to bylo urážkou; patří aspoň k tomu veliký takt a neobyčejná obratnost, tak své chování v tom okamžiku zaříditi, jako bychom byli pohyb ruky neviděli. Jest skoro samozřejmé, že podání ruky musí vždy vyjítí od osoby starší. Tentýž poměr panuje mezi osobami výše a níže postavenými. Páni k podání ruky jsou dámami vyzváni t. j. musí čekati,

zda jim dáma ruku podá; na každý způsob nesí to zvykem, aby pán dámě ruku podal, jen tenkrát, je-li zřejmě starší neb osobou vysoce postavenou, neb jsou-li v přátelském svazku, neb jsou-li spolu dobře známi. V tomto případě není ale na místě, aby pán dámě ruku stiskl; lehké obemknutí neb pouhý dotek musí postačiti, stisknutí mohlo by ve zlé vykládáno býti. Rovněž jest nemístno podanou ruku dále podržeti, než to forma zdvořilosti žádá. Dámy musí uvážiti, že jest to známkou otevřené důvěrnosti, když pánu ruku podají, nechtě tedy dámy jsou s tím opatrný, ne že by tím jistá práva poskytovaly, tak také nebude to vzdělaný muž pojmáti. Za žádných okolností nesmí ale pán ruky dámou podávané odmítnouti. Konečně třeba se zmíniti, že páni, jimž dáma ruku podá, jí nesmí ruku stisknouti. To by bylo pro pána jistým právem předpokládati u dámy city, jež náklonností se rovnají a tomu se má dáma rozhodně vyhnouti. Kde se tak stane, tam musí býti jich vzájemné shody a pak nelze proti tomu žeho namítati; pak praví stisknutí ruky, co ústa nechtí vysloviti a tak lehký vřelý stisk činí přefastným.

Pravidla pro výchovu dcer.

Učte je chutná jídla vařiti a vštěpujte jim, že dobře obstarávanou kuchyní lékárnu ušetříte.

Učte je práti, žehliti, puňočky opravovati, knoflíky přišívati, své vlastní šaty šíti, jakož i pořádnou košili upravit.

Učte je, že má jeden dolar sto centů ceny, a že jen ten spoří, kdo méně vydává než přijme a že všichni, co více vydají než přijmou, seludnouti musí!

Učte je, že zaplacené šaty kartonové hezké jsou a lépe sluší, než hedvábné, jsme-li za ně dlužni!

Učte je opatrně nakupovati a účtovati, jakož i aby se účet shodoval!

Učte je jednoduchému, zdravému rozumu lidskému, důvěře v sama sebe, své pomoci a pracovitosti!

Učte je, že počestný řemeslník neb dělník s rukávama u košile vykasanýma a se zástěrou i bez halče jmění, za více stojí, než tucet bohaté oděných a vznešených lenochoů a ukrádačů času!

Učte je pracím v zahradě a rozkoším volné přírody!

Učte je, že je lépe se procházeti než se nechati voziti a že nejsou divoké stromy příliš krásné, kdo je bedlivě pozoruje!

Učte, aby každý pouhý lesk, falešné vlasy, líčidla a pod. nenáviděly a že se to právě tak míní, vyřkne-li se **ano** neb **ne**!

Učte je, že štěstí v manželství ani od zevní slušnosti, ani od peněz manželových nezávisí, nýbrž pouze od jeho povahy a charakteru!

Učinily-li jste jim to pochopitelným a ony to porozuměly, pak je nechte, když nadešel čas, směle se provdati — ony pak naleznou cestu a žádný muž nebude jimi oklamán.

Jos. Lisý.

Jedenáct příkázání k zachování dlouhého věku udílí proslulý anglický lékař sir

Herrmann Weber:

1. Zachovávej veškero ústrojí tělesné ve stavu silném.
2. Pátrej po poznání náchylnosti k nemoci, aťsi zděděné nebo nabyté a bojuj proti ní.
3. Buď střídavým v jídle i pití i v jiných požiteích tělesných.
4. Pečuj o stále čistý vzduch v domě i mimo dům.
5. Podníkej pravidelné denní procházky za každého počasí, ob čas i horské a lezecké túry. Cvič pohyby dechové.
6. Choď brzy spat a záhy z rána vstávej. Nespi déle 6 až 7 hodin.
7. Koupej neb omývej celé tělo denně, dle tělesné konstituce teple anebo studeně, nebo obojím způsobem.
8. Zabývej se pravidelnou prací a duševním zaměstnáním.
9. Vychovávej sebe sama k radosti, ku klidné mysli a k naděje plnému nazírání na život.
10. Potlačuj náruživosti a nervosní pocity úzkosti.
11. Osvědčuj pevnou vůli žiti ve zdraví a vstříhati se požívání alkoholu a jiných dráždivel, jakož i prostředků narkotických a utišujících.

Okopávání a zalévání. Okopávání a zalévání náleží k hlavním pracem v zahradě během léta. Zaléváním dostane se půdě potřebné vody, okopáváním se pak účinek vody zvyšuje a zásoha její se v půdě udržuje. Jinak by se ulehlu půdou jako knotem táhla do výšky k povrchu půdy a tu by se vypařovala. Okopávati se ale počíná teprve tenkrát, když se ukazuje plevel, kdežto by dřívější okopávání, když ještě plevel se neukazuje, bylo by bývalo rostlinám ku prospěchu. Kypřením povrchu půdy nejvíce se vzrůst rostlin podporuje, poněvadž může vzduch do půdy vnikati a tam pomáhá kořenům upravovati výživné látky k snadnému přijetí a potřebný kyslík k dýchání ku kořenům se přivádí; pamatujme, že nedýchají jen zelené nadzemní části rostlin, nýbrž i kořeny. Částečné okopávání chrání půdu před vyschnutím. Pokusy bylo dokázáno, že ulehlá na povrchu půda mnohem více vody výparem ztrácí než půda s povrchem kypřím, neboť, jak praveno, nachází se v t. zv. půdě ulehle tak jemné rourky, že jimi voda nahoru jako knotem vystupuje a po prvním okopání se tyto jemné rourky přerušují. Naopak zase může voda se shora na půdu jako déšť přicházející neb voda při zalévání do zkyprené půdy lépe vnikati, než do půdy ulehle. Po ulehlem povrchu půdy voda stéká pryč. Větší množství vody ale jemné částičky půdy splavuje a když voda odpadá sází se z ní jedna částička půdy ke druhé tak těsně, že tvoří se známý škraloup a proto musí tento pilně okopáváním ničen býti. Líti vodu na půdu okoralou jest bezúčelno, voda buď sběhne neb zůstane na půdě státi a rychle se vypaří. Proto jest prvním pravidlem, aby se před zalitím půda kypřila, když pak půda na povrchu osehne, ji zase zkypríme, udrží se u ní vláha a přijde všemka kořenům k dobru. Jest to zajisté levnější a snazší a také praktičtější vodu v půdě udržeti, než opět a opět vodu donášeti a zalévati; proto lépe jest a snazší okopávati. Okopáváním ale zachováme skutečně vláhu v půdě, když pronikavě zaléváme, ale ne jen povrch půdy navlhčíme. Pamatujme, že mají rostliny jen z té vody prospěch, která se do dosahu jich kořenů dostane. Není větším mrháním časem a prací, než zalévati jen povrchně. Chceme-li neb musíme-li vodou šetřiti, zaléváme fidčeji, když zalejeme jeden záhon k. př. jednou v týdnu deseti konvemi vody, více to prospěje, než když každý den zaléváme, ale jen dvěma konvemi; při povrchním zalévání voda se vypaří, aniž by kořeny eo z toho měly a proto není účel zalévání dosažen. Když se ale půda kypřá a zaleje-li se vydatně, vnikne voda do půdy a přijde kořenům k dobru a zalévání se nám zvýšenou sklizní vyplatí.

PRO DOMÁCNOST A HOSPODÁŘSTVÍ.

Jak sprostiti stromy mravenců. Mravenci lezou na stromy, aby stáhli mšice, jež jsou jich dojnými kravami, a ssály z listů vypocenou medovinu. Medovina i mšice jsou příznakem churavění stromků následkem nepříznivých poměrů; mravenci sami nikterak neškodí. Snadno se jich zbavíte, když natřete pásek na kmenu lepkavou látkou. Mají-li ale mravenci v kořenech své obydlí, musíte je vyhrabati a díru dobrou hlinou zasypati a připěchovati.

Prášek z hub a zeleniny. Sušení hub na kamnech zasluhuje přednost před sušením v troubě, v peci nebo dokonce na slunci; zvláště při tomto posledním způsobu nemůžeme zabrániti tomu, aby různé mouchy a jiný hmyz do vyložených hub svá vajíčka nenakladly a tím jejich brzkou nebo pozdější zkázu nepřivodily. Prudce sušené rozkrájené houby, ale nikterak snad upražené, se ve hmoždíři roztlukou a jemným žitným sítom prosejí. Takto získaný prášek z hub, neprodyšně v plechových krabicích uchovány, se na teplé, ale suché místo postaví. Do polévky pro jednu osobu vezme se kávová lžička houbového prášku a tolikéž jemné mouky a obě se s trochou smetany rozmíchá a dá se do vařící masové polévky. Místo polévky můžeme dokonce vzíti i jen vařící vodu a přece připravíme chutnou polévku. Chuť polévky s houbovým práškem jest výtečná a má mnohou podobnost s chutí polévky z mozečku. Samozřejmě hodí se houbový prášek také znamenitě na omáčky. Podobným způsobem můžeme různou polévkovou zeleninu na prášek připravit, když ji ostře na kamnech anebo na plotně usušíme a hned roztlučeme. K tomu hodí se dobře ranný hrášek, celer, brambory a j.

Jak poznáme plátno a bavlnu? — Pouhým okem mnohdy nepoznáme, je-li plátno porušeno bavlnou. Jest však prostředek, který nás o tom poučí. Navlhčíme-li takové plátno lněným olejem, nabudou lněné nitě průsvitného vzhledu jako pomastěný papír, kdežto nitě bavlněné zůstávají bílé a neprůsvitné. Na takovém plátně vyskytnou se pak bílé a průsvitné pruhy. Kápně-li se na látku salátový olej a tře-li se pak olej mezi prsty po šířce, tu, je-li plátno porušeno, nabudou nitě lněné barvy tmavé, bavlněné zůstanou pak světlé, takže se zdá plátno jako polinkované. Při pravém plátně jest celá skvrna tmavá.

Fazole na zeleno zajisté jsou znamenitou pochoutkou v létě. V zimě je vidáme jenom na panských stolech, jakoby to byla neobyčejná zvláštnost. A přece každá hospodyně může si na zimu zaopatřit zelených fazolí mnoho-li potřebuje. Netřeba než mladé dužnaté lusky oloupat, tak jak loupáme je k vaření — aby dřevina se odstranila — načež je pokrájíme na kusy nudlovité a do přiměřené nádoby nakládáme jako zelí: vrstvu fazole, vrstvu soli. Naložené fazole zelené vydrží až do jara a lze jich upotřebiti jako čerstvých lusků, jenom že je třeba důkladně proprat v čisté vodě dříve než se vaří, aby přebytečná sůl se spláchla.

Okurkové semeno. — Kdo si chce sám řádná okurková semena vypěstovati, má ponechati na okurkových trsech ty nejkrásnější a stejnoměrně zrostlé okurky tak dlouho, až hodně sežloutnou, načež je teprve otrhá. Pak je položí, aby dokonale dozrály, na suché, průvětrné místo. Když tam dozrály, vyjme z nich dřev a jádru, vloží vše do mísy, ponechá v ní 4—6 dní proležeti a pak očistí jádra pomocí vody a síta od dřevě. Vysype na to znovu všechna jádra do nádoby s novou, čistou vodou, aby zvěděl, která z nich jsou dobrá a která hluchá. Dobrá jádra padnou ve vodě ke dnu nádoby; hluchá poplovou buď zcela na povrchu vody aneb nehluboko pod jejím povrchem. Hluchá jádra sítkem sebeře a zcela odstraní. Z dobrých pak sítkem vodu zeedí, jádra sama rychle na slunci osuší, slepená od sebe rozetře a pak je na suchém místě do šasu, než jich upotřebí, uschová. Jsou 5 i 6 let klíčení schopna.

Nepromokavá obuv. — Obuv učiníme vlácnou a nepromokavou, natíráme-li ji rozbitým vepřovým sádlem, které jest v tom ohledu vydatnější než rybí tuk, neboť nahlédě k tomu, že tento nepříjemně páchne, stává se kůže jim natřená po uschnutí lámavou. Natírá se sádlem jen tak teplým, abychom mohli v něm vydržeti ruku. Doporučuje se před natíráním postavit obuv do vody, aby se pory náležitě otevřely a kůže nabubřela, neboť tak do ní mastnota snáze vnikne. V tomto případě může býti sádlo teplejší. Po vsáknutí se natírání opakuje tři až čtyřikráte, u podešvů ještě vícekrát. Nevsáklá mastnota otře se pak hadrem. Tak nabudeme obuvi nepromokavé a nemusíme se obávat, že se pomastí punčochy, neboť sádlo neproráží kůži, jako se stává u různých olejů.

Pokyn k pěstování malin. Při pěstování malinníků jedná se především o to, podporovati silný vývoj dřeva. Potřebné výkony pozůstávají jednak v hnojení v zimě nebo v podzimu hnojí se hnojem chlévským, jenž hned nebo teprve z jara se zaryje; jednak v odstraňování přebytečných výhonů. Ponecháme každému keři 3—5 silných výhonů a ostatní odstraníme, rovněž odstraníme všechny výhony, které právě rodily. Také jest malinník vděčný za hnojení hnojnicí, jež provádí se z jara. Abychom zabránili vzájemnému zastíňování se výhonů, jest účelno, zarazit pod řady keřů kolíky a na ně drát nebo lať připevniti, na něž pak výhony přivážeme. Staré, zdívocelé a neúrodné keře malinníku se mají vykopati. Sady malinníkové jsou jen po 5—6 let nosny a proto po této době má býti nové maliníště založeno.

Sůl jako potravina a požitina. Skoro všecko koření, které dnes se používá, pochází z říše rostlinné. Jediné a to ze všech nejdůležitější patří do říše nerostné — jest to sůl kuchyňská. Snad se řekne, že sůl není požitinou — kořením, nýbrž v pravém slova smyslu potravou. Skutečně patří sůl k pravidelným součástkám našeho těla. V krvi se jí mnoho nachází, shledáme se s ní ve většině pletiv a jedna součástka, totiž sodík má důležitou úlohu při proměně látek v těle. Vzdor tomu již asi před dvěma desetiletími, a sice na základě pokusů byla sůl kuchyňská prohlášena za požitinu a že jest jen tou měrou nepostrádatelná, jako nemůže silný kuřák býti bez tabáku a mnoho jiných lidí nemůže býti bez jiných požitků. Sůl kuchyňská jest potřebnou součástí lidského těla, která pokud víme, jinou látkou se nahraditi nedá, tím méně lze jí úplně postrádati. Na základě této pravdy musí býti sůl kuchyňská za potravinu prohlášena.

Každou chvíli můžeme slyšeti nebo čísti, že ten neb onen z našich přátel, sousedů a spoluobčanů vrazil si rezavý hřebík do nohy nebo jiné části těla, a že z tohoto poranění vznikla hrozná nemoc "lock-jaw" čili strnutí čelisti. Kdyby každá osoba znala dobře léčivý prostředek a použila jej v pravý čas na podobné rány, jistě by zprávy ony nekončily jako skorem obyčejně: "Pacient podlehl hrozně nemoci." Léčivý prostředek jest úplně jednoduchý, tak jednoduchý, že mnohý čtenář nad ním pokrčí rameny. A co hlavního, prostředek onen jest báječně levný, a můžeme jej mít stále po ruce. Záleží v tom, že ránu onu neb jakoukoliv jinou, způsobenou odřením a zapálenou, prostě zakouříme kouřem z vlněné látky. Podržíme-li ránu po dvačet minut v tomto kouři, zmizí najisto bolest i nejhorská zapálenina kolem rány. Usmívejte se a krčte rameny, jak vám líbo, avšak potká-li vás podobná nehoda, že utržíte si ránu, zkuste tohoto jednoduchého prostředku a poznáte účinky sami na sobě.

K ošetřování starších ovocných stromů. — V kůře všech starších ovocných stromů tvoří se trhliny, a její celé kusy odpryskávají. V těchto trhlinách a za odpryskalou kůrou skrývá se pak všeliký škodlivý hmyz a uchytí se při mokřem počasí mechy a lišejníky. Proto má býti tato kůra vždy za 2 neb 3 léta, a to nejlépe z jara nebo na podzim, kdy následkem mokra snadno odpadává, zahradnickou kračí, kartáčem z ocelového drátu nebo tupým, přiseknutým koštětem odstraňována a pak se všemi na ní lpícími vajíčky a pupami shromažďována a spalována. Při tom třeba však dáti na to pozor, aby nebylo stromu obnažením zelené kůry ublíženo. Vždy po dokončení této práce dlužno na podzim nejen celý kmen od země až ku koruně, ale i silné korunní větve nedávno vyhašeným vápnem natřít. Tento nátěr chrání strom nejen před mrazem, ale také před snášením naň vajíček hmyzem; týž zhubí mech a lišejníky a způsobí i to, že má pak strom kůru hladkou a svěží.

Chování psů na řetězu. — Nezapomínejme, že jest na řetězu z nutnosti chovaný pes věrným, ostražitým hlídačem našeho jmění, domu i dvora. Hleďme mu proto jeho nucenou vazbu jak možno zpříjemňovati, aby nám mohl zdráv hodně dlouho sloužiti. Pouštějme ho za tím účelem každodenně na několik hodin po uzavření dvora s řetězu, aby se mohl volně po dvoře proběhnouti. Řetěz, ku kterému ho přivazujeme, buď hodně dlouhý a necht se může svým nejhořejším, přiměřeně velkým článkem po dlouhé tyči volně posouvat; obojek, za který ho k řetězu připoutáváme, nebudiž kovový, nýbrž kožený, aby psa neobtěžoval. Dále postaráme se mu o prostornou, bez dřer a skulin upravenou boudu, která se v létě do stínu a v zimě na místo chráněné před studenými větry, nejlépe pod ochrannou střechu (kůlnu, dřevárnu a pod.) postaví; její slaměné lůžko, v němž se všeliký neblahý hmyz rád zdržuje, obnovíme během léta častěji, v zimě pečujeme o teplý, čistý podklad a upravíme tento i před boudou. Čistotu nutno vůbec i mimo boudu udržovati, a každodenně nejlépe osobně se přesvědčiti, jak se psu daří

Uchování ovoce na zimu. — Jakmile ovoce bylo s nejlepší pečlivostí sčesáno, klade se prozatímne na suché a vzdušné místo, aby se několik dnů nechalo oschnouti a vypotiti, dříve než se uloží do místností k přechovávání zimního určených. K uložení ovoce hodí se každé temné místo, v němž je nízká teplota, čistý a suchý vzduch, který dle potřeby možno obnoviti. Přístup světla třeba každým způsobem zameziti, poněvadž ovoce jinak ztrácí na chuti a jemnosti. Poblíž nesmí býti uloženy žádné předměty silně páchnoucí, poněvadž ovoce snadno jimi naěichne. Proto také nehodí se pro ovoce sklep, v němž je zelenina. Ve vhodné místnosti zřídí se stojan s lafkami, které se pokryjou čistou a suchou žitnou slamou. Na té se pak rozestře ovoce tak, aby leželo vedle sebe, ale nedotýkalo se. Za čas se vždy prohlédne, nahnulé plody se odstraní a pozoruje se, kdy nastane konečné dozrávání. Dozralé hrušky třeba hned zužitkovati, poněvadž následkem delšího ležení podléhají zkáze, kdežto jablka vydrží ještě několi neděl po dozrávání. Pečuje-li se o ovoce tímto způsobem, lze je uschovati dlouho při dobré chuti. Nemá-li někdo vhodného místo k uschování ovoce, necht je nechá čtyři neděle ležeti na hromádkách a potom do sudů nebo beden uloží. Méně cenné ovoce dá se do nádob dírkami opatřených bez proložení, nádoby dají se na půdu neb pod. a v zimě se přikryjí. Jemnější ovoce se balí do papíru a složí pečlivě do beden, které možno nechati ve sklepě. Mezery mezi ovocem lze vyplniti uhlím na prach rozmělněným, pískem, sádrou, rašelinou nebo dobře usušeným listím stromovým. Také při uschování na stojanech doporučí se jemnější ovoce po čase opatřiti papírovým obalem, aby zůstalo ščavnatějším. Nestačí pouze, nmíme-li ovoce dobře uchovati, nýbrž třeba je také nabízeti koupěchtivým vkusně zabalené.

Léčivá moc ovoce. — Jest snad všeobecně známo, že požívání ovoce velmi blahodárně působí na organismus lidský, pokud ovšem v přiměřené míře se požívá. Méně známy však budou a čtenáři jednotlivé speciální léčivé účinky jednotlivých druhů ovocných. I chceme čtenáře s některými takovými účinky seznámiti. Tak ku př. voda z jablek, následujícím způsobem připravená, nemocnému poskytuje příjemné ochlazení a občerstvení. As do dvou sklenic vody dáme vařiti jedno neb dvě omytá, neoloupaná jablka, až změknou; odvar ten necháme přikrytý vychladnouti a pak jej slejeme k pití. Podobně požívání vařených jablek je zejména mladším dětem skoro nezbytné. — Podobně také léčivá moc citronu je veliká. Vymačkáme-li šťávu z citronu do černé horké kávy, dostaneme znamenitý prostředek proti bolení hlavy; že citronová šťáva je výtečným kloktadlem proti bolení v krku zvláště dětem, netřeba snad uváděti. — Z trnek spařené a ochlazené thé je velmi dobrým prostředkem proti krticím. — Likér z černého rybízu s přísadou samožitné kořalky působí příznivě při slabosti žaludku a života. Smlíšeniny této užívá se dle konstituce tělesné, denně 1 lžička až likérová sklenička. — Šťáva z ostružin s cukrem svařená a podobně v cukru zavařená bezinky jsou dobrým prostředkem k utišení kašle. Kašel lze též utišiti horkým odvarem ze stopek třešňových. Stopky ty řádně omyté necháme usušiti a je usechováme, a pak při kašli jako horké thé s cukrem píti můžeme. — Zmiňovati se o šťávě rybízové a malinové jako příjemně osvěžujících prostředcích není snad třeba. Také vinné hrozny, zejména modré jsou velmi výživné a dobrým prostředkem k čistění krve. Jakýmkoli způsobem naříznutá jahoda, angrešt, broskev, působí bojivě proti píchnutí včely neb vosy; na poraněné místo přiložíme naříznuté uvedené ovoce, jehož ostrá kyselina ovočná zabraňuje pálení a otečení bodnutého místa a odnímá jedovatý účinek bodnutí. — Konečně uvádíme účinek šťávy z tykve, jež příznivě při chorobách ledvin působí.

Odchov kachen. — Jakmile se kachňátka z vajec vylíhla, dají se v košíku peřím měkce vystlaném do teplé místnosti oschnout a pod kvočnu dávají se teprve až když všechna vejce se vylíhla. V prvních 24—36 hodinách nepotřebují kačátka žádné potravy, ale musí se jim dostati již v této době trochu vody. Po dvou dnech dostávají už na tvrdo vařená a rozkrájená vejce, k tomu namočený, ale dobře vymačkaný chléb, obé smíchané s pohankou neb ovesnou krupicí a mlékem v hustou kaši. Toto krmivo dostávají 10—14 dní. K vodě musí míti stále přístup. V prvním týdnu dává se jim voda do malé misky, do jejíž středu se položí kámen, aby kachňátka do mísy nemohla léztí, nýbrž tam pouze strkala hlavičku. Za teplého a slunného počasí pusť se ven a buď se nechají choditi volně s kvočnou nebo za účelem lepšího krmení se dají do zvláštní klece, postavené poblíž nějaké louže. Když kachňátka dosáhla stáří 14 dnů, přestanou se jim dávatí vejce, rovněž se může upustiti od krupice. K namočenému chlebu se z počátku přidávají hrubé otruby a trochu rýžové zadiny, vše se smíchá opět s mlékem (sladkým, kyselým nebo podmáslním) v hustou kaši, z které nesmí žádná tekutina při tlaku prýštěti. Pomalu se kachničkám ubírá chleba a zadní rýže. K otrubám se pak přidává zelené krmivo, jako mladé kopřivy, jetel, salát atd. Ke směsi této možno přidati také něco masové moučky, zejména pak fosforečnanu vápenatého. Při tomto krmení se kachnám, jsou-li jinak zdravý, dobře daří, takže pěkně rostou. Později možno i zelené krmivo nahraditi vařenými brambory a místo pšeničných otrub bere se k vůli lepšímu tučenění kukuřičná neb obilní tluč. Za přemou dokonaleho vykrmení dává se kachnám pak ještě buď kukuřice neb oves v zrnech. Vykrmené kachny hodí se na podzim k zabíti. Chceme-li výkrm urychlití tak, aby se kachny mohly zabíti již asi v desátém týdnu, musí směs krmná býti jiná. V tomto případě nesmí se dávatí mnoho zeleného krmiva, nýbrž více masové moučky a ječné neb kukuřičné mouky místo otrub.

Jak využítkovati různých odpadků. — Slupky s bramborů neb zeleniny netřeba vyhazovati, jest to dobrý materiál k palivu; zvlášť slupky bramborové, ovočné, pecky, skořápky z vajec — vše to hoří výborně, když je oheň v žáru, přidá vřhřevu a hlavně čistí trouby od sazí. Při tom ubývá zbytečných křámů kolem kuchařky, a netřeba si zakládati smetišťe v domácnosti — též všechny papírky, krabičky, staré zátky, krabičky od sirek a leštidla, vůbec vše, co látky hořlavé chová, jest radno spáliti hned, jak se toho nepotřebuje — překází to v kuchyni a nelibě voní. Také kosti, kde nemožno jich prodati nebo psům dáti ohlodat, je nejlépe spáliti. Z velkých možná utlouci moučku na hnojivo v zahradách — malé, mastnotou prosáklé, dají velký plamen a peče se při něm rychle. Slupky s pecek a ořechů též dají výtečný vřhřev. — Jádra z čerstvých pecek, třeba rozličných, jako višni, švestek, meruněk, rynglí, možno roztloučená a oči-

stěná k vyrábění domácího likéru použit; jádra se vloží do láhve, zaljí kořalkou perlovkou a dobře nepou zátkou a láhev obalem opatří, aby světlo nedoráželo. Likér takový jest výtečný domácí prostředek proti všelikému bolení žaludku neb střev — ovšem že se nepije po litrech, ale po lžičkách. Když takový nápoj ležel půl roku v láhvi, slije se a promíchá s rozvařeným cukrem v poměru asi: na čtvrt litru šťávy jádrové půl kg. cukru rozvařeného, dobře se v láhvi promíchá a k potřebě připraví, opatřený správným nápisem. — Právě tak se dá užiti stopek od višní zelených ořechů a podobně. Slupky z jablek mají mnoho dobré látky, kterou se obyčejně pítvá. Hned pod samou slupinkou jest nejjemnější část šťávy a ta se lehkovázně odhodí. — Pravda, že nelze slupek každého jablka, které pojídáme, hned zužtkovati, ale dělává se závin, neb jiný jablečník a tu bývá větší množství slupek pohromadě: ty očisti od skvrn červivých, vlož do nádoby těsné, zalej čistou studničnou vodou, a nech je povařit, až jsou měkké, proceed odvar, odvaž a přidej tolik cukru, co vážil, nech jej docela rozpučit ve šťávě jableční; dej vše vařiti, až počíná šáva houstnout — pak prochládlou vlej do sklenic, nech docela vychladnout a pak rosol dobře obvaž, — jest to vzácná lahůdka pro nemocné, kteří nemohou hustých jídel požívatí. Nie není v domácnosti tak nepatrné, aby to ještě nemohlo být upotřebeno. Při omývání masných hrnečů a pekáčů, v nichž vždy mastnota se usazuje, je dobře před mytím nádoby mastné papírem řádně vytřítí, nezamastí se tak dřez nebo nádoba, v níž se myje, a mastný papír je výhodný k podpalování hraničky, kterou si opatrná hospodyňka vždy pro druhý den připraví. — Před hraničkou se má vždy rošt očistit od popelu, ten do čista vybrat a je-li dřevěný, dá dobrý louh. V létě se málo topí a obyčejně jen dřívím, tu si může hospodyně popel ukládati, ovšem docela vychladlý, a vyrobiti louh. Popel se dá do hrnce — a polije se vařící vodou, nechá přes noc ustát a proceedí se přes plátno — jest to výborný přídavek ku drhnutí podlahy, mytí skla, železných nádob a praní zamaštěných utěráků.

Jak vyrobiti dobré máslo. — Následující otázky zodpověděny byly slečnou Rose, nětelkou výroby másla na hospodářské koleji v Ontario, a zaslouží si pozornosti všech, jimž se o výrobu dobrého másla jedná.

Mnoho-li soli používáte? — Tři čtvrtě unce, když solí se máslo na vále, avšak když solí se hned v máselnici a nechá dvě nebo tři hodiny státi, nežli se propracuje, je zapotřebí jedné unce na libru. Máslo nakládáné musí se soliti ještě více.

Při jaké teplotě stloukáte? — Tato otázka je těžkou k zodpovídání, poněvadž je třeba bráti v úvahu velmi četné okolnosti, a bylo by tudíž nemoudrým nějaký stupeň teploty stanovití. Nenaplnujte máselnici přes polovici, ač nejlépe jest naplňovati ji více než do jedné třetiny. Smetana má býti hustá, nemá totiž obsahovati příliš mnoho mléka sbráného. Pak má se stloukati při takové teplotě, aby se máslo počalo tvořiti v půl hodině.

Co činiti, když stloukáme hodinu a máslo se neobjevuje? — Pakli je v máselnici příliš mnoho smetany, odebere se jí polovice a stlouká se na dvakráte. Pakli není to vlastní příčinou, sleje se větší část smetany, dá se do plechové baňky a postaví se do lorké vody, při čemž se stále míchá, až se smetana ohřeje na náležitý stupeň. Nikdy neohříváme smetanu přiléváním teplé vody do ní. Tím poruší se harva a docílí se másla slabého, houbovitého.

Jest v každém pádu lépe propracovati máslo jen jednou? — Ne. Když je máslo příliš měkké aneb příliš tvrdé, propracuje se jen zlehka, načež se postaví stranou, aby buď ztuhlo aneb změklo, nežli vezme se znovu do práce. K balení je lépe propracovati máslo dvakráte, tak jako pro výstavy, leč že by v posledním případě bylo máslo solilo se hned v máselnici.

Jak mnoho podmásli má smetana obsahovati? — To znamená, jak hustou má smetana býti. Když dají se do máselnice čtyři galony smetany, měly by se slíti 3 galony podmásli, když se do máselnice žádná voda nepřilévala při stloukání. Smetana v takovém případě bude vykazovati asi 23 procent máselného tuku.

Proč se některé máslo nelepí na vál anebo do tvořítka? — Vál a tvořítka musí se náležitě očistiti kartáčem, při čemž použije se trochu tvrdé vody a soli, pak se máslo nelepí.

Proč močí se pergamenový papír, nežli se máslo do něho balí? — Poněvadž se lépe skládá a pak se máslo na něj při rozbalování tou měrou nelepí.

Nevadí to, když nechá se máslo v tomto papíru po nějakou dobu státi? — Ne, pakli je dobře zabalené v čistém papíru a stojí v chladném, čistém místě.

Proč objevují se v másle občas malé bílé skvrny? — Poněvadž smetana příliš zksyšla a nebyla řádně až ke dnu promíchána. V případě tom částky sýroviny ztvrdnou, tak že se pak nerozlátnou dosti jemně, aby mohly s podmáslem odtéci, a uchyti se v másle. Takové máslo nemá nikdy výtečnou chuť.

Návod jak možno hříbky čerstvé na zimu udržeti.

V době moderní sepsány celé spousty rozličných pokynů a rad, vynalezeny celé řady všelikých přípravků pro obor kuchařský, avšak nejdůležitější vynález, čerstvé hříbky na zimu uchovati, aniž by své chuti, síly, barvy a šfavnatosti pozbyly, posud nikdo neuskutečnil! Zajisté většina těch nových požívatin a pochutin nebyla snad uvítána od P. T. obecnstva s takovým potěšením, jako kdyby někdo učinil oznámení, že vynášel prostředek, jímž možno čerstvé hříbky na zimu uchovati. Možná, že by podobné oznámení se zdálo směšné a považováno za jakési namíření výhradně na kapsy lehkověrných lidí! Již v dobách starověkých, v dobách starých Řeků a Římanů činěny pokusy čerstvé hříbky na zimu uchovati, by tato cenná vzácná požívatina se mohla i v teplejších zimních s takovým prospěchem upotřebiti, jako času letního! Bohužel až podnes po tisíciletí se nepodařilo myšlenku onu uskutečniti a považována tu za věc naprosto nemožnou! Však nyní dlouholetými pokusy ve věci té jsem seznal, že myšlenka ona k uskutečnění jest, a to způsobem zcela jednoduchým, snadným a nijakých zvláštních zařízení a výdajů nevyžadujícím, tak že možno dle mého návodu se každému na zimu nejceennější lahůdkou zásobiti. Na základě svých neunavných pokusů učinil jsem tedy důležitý pokrok ve vědě kuchařské a doufám, že novinka tato všude vřelého přijetí dojde; neb dle návodu mého možno čerstvé hříbky na zimu udržeti, aniž by své přírodní chuti a šfavnatosti pozbyly!

Posud byly čerstvé hříbky nakládány do octa neb soli, čímž ale hříbek své pravé ceny ztrácí a stává se pouhou imitací hříbku čerstvého! Jak již dříve uvedeno, vynalezena celá řada nových přípravků pro obor kuchařský, doufám však, že novinka tato nejmřívejšího přijetí a uznání dojde! Zvláště důležité pro P. T. hoteliery a restaurátory, kteří zajisté tuto novinku uvítají s potěšením, neb vynálezem mým se bude moci i času zimního na jídelním lístku zaskvíti nápis: "**Čerstvé smažené hříbky!**"

Čerstvé mladé tvrdé hříbky se po důkladném očištění nakrájejí na menší kostky, načež se nechají asi 2 hodiny na vzduchu (nikoliv na slunci) provětrati, by pozbyly poněkud přebytečné vody. Po dvou hodinách se vezmou a uloží do láhve se širokým hrdlem, by pak v zimě při odebrání nebyly žádné obtíže! Láhev se naplní úplně. Nyní se uvaří čerstvé máslo, přiměřeně se osolí a veškeré zbytky, které se vařením v másle utvoří, odstraní se pomocí hustého plátna neb síta, tak aby máslo neobsahovalo nižádných sražených zbytků mléka! Pak se máslo, které musí býti poněkud vlažné, vlije na hříbky v láhvi uložené tak, až se veškeré mezery mezi hříbkami v láhvi vyplní a vše jednu hmotu tvoří! Po stuhnutí pak žádné zkáze více nepodléhá!

Ke zvláštnímu povšimnutí!

Láhev musí býti úplně plná! Hříbky a máslo dohromady sloučené! Uzavírka láhve musí býti úplně neprodyšná, nejlépe hustý tvrdý korek se hodí, který se pak na povrchu lojem zalije a konečně se uzavírka pevně měchýřem ováže a láhev s hříbkami se uloží do chladné místnosti! V zimě pak netřeba více těchto opatření a vždy po odebrání něco hříbků se jenom uzavírka uzavře! Hříbky takto uschované možno v zimě smažiti, tak jako čerstvé v létě, aniž by se musilo máslo neb soli přidati. K polévkám se upotřebí tak jako čerstvé s výsledkem překvapujícím! Ku konci si dovolím ještě dodatí, pakli je láhev opatřena uzavírkou nespolehlivou, vypustí hříbky pomocí soli v másle obsažené něco své přírodní šfavy, která pak, nenalézají-li v láhvi místa, protlačí se skrze chatrnou zátku ven, čímž hříbky poněkud na jakosti ztratí; ale konečně mnoho také neškodí! Když uzavírka láhve je úplně spolehlivá, není možno hříbkům šfavu svoji vypustiti, neb máslo ji nepřijímá a v láhvi není místa!

Fr. Zpěvák.

Vzpomínky životopisné k našim podobiznám.

Požár divadla Iroquois a jeho oběti. — Těžká katastrofa rozechvěla citem světa těsně při ukončení roku 1903. Ve chvíli, kdy téměř již měly zaznít jásavé zvuky vítající nový rok, k němuž tak mnohé naděje se upínaly, v tu chvíli udeřil Osud těžkou rakou svojí do všech ilustrací a konce roku nebyl v Chicagu skrápěn mokem ohnivých nápojů, nýbrž slzy kanuly z očí truchlících za nešťastné oběti požáru **divadla Iroquois v Chicagu**, v němž vypukl požár při představení dne 30. prosince 1903 a zahynulo na šest set obětí molocha lehkomyšlnosti a šlendriana. Příčinou tohoto nezměřného ve svých následcích neštěstí byla děsná nedbalost se strany podnikatelů při stavbě divadla na jevo daná, neboť jakékoli opatření ku bezpečnosti návštěvníků bylo zanedbáno a bylo-li kde učiněno jakés takés, nestálo za nic. Ochranná opona, která v evropských bezpečných divadlech je pravidelně železná, byla v nešťastném Iroquois zhotovena z plátna, natřeného ohnivzdornou prý směsí (t. zv. asbestos), která shořela však při požáru na prach. Mimo to ani tato "ochranná" opona nemohla být spuštěna docela, čemuž prý bylo zabráněno přepálením konopných provazů na místě předepsaných drátěných. A nejosudnější chyba spáchána byla tím, že gněch několik východů, tak zv. "záchranných," nebylo možno otevřítí, následkem čehož sta oběti umáčkáno a ušlapáno bylo na místech, z nichž ku záchraně bylo třeba jen několik stop! Prvý náš obraz na str. 69. předvádí portál nešťastného divadla, kam v především katastrofy hrnuli se návštěvníci, netušíce, že mnohým z nich den zábavy bude posledním dnem života jejich. Z kruhů krajanů vyžádala si tato katastrofa na obětech životy paní Anny Hrodějové, manželky malíře písmá z čís. 1353 záp. 40. ulice, jejíž podobiznu jsme umístili na stránce 101 tohoto kalendáře, pak slečny Marie Neumanové, hospodyně na faře v chicagské čtvrti známé pode jménem Merigođ (str. 95) a konečně deernšky pana Jos. Piláta, obchodníka z čís. 34 Humboldt boul.

Dr. Antonín Dvořák, celému světu známý hudební skladatel, jehož zdařilou podobiznu přinášíme na str. 73., byl vyrván neúprosnou smrtí národu českému ve věku 63 let, v době kdy jeho tvořivost dosáhla vrchole a zdálo se, že mnohými hudebními ekvosty obohatí ještě naše české národní jmění. Antonín Dvořák narodil se 8. září 1841 v Nelahozevsi u Kralup a jeho hudební počátky byly nanejvýše trudné. Jako prostý houslista ve věku 16 let přišel do Prahy a mezitím co hudbou s civilní kapelou se vyžíval, sledoval vytrvale vytčený si cíl a studoval neúnavně. Ve věku 30 let vystoupil na veřejnost jako hudební skladatel a od té doby sláva jeho, z počátku pomalu sic, ale potom rychleji stále rostla, až se mu dostalo uznání celého světa hudebního. Pověst jeho pronikla až do Ameriky, kdež newyorská hudební konservatoř ho získala za svého fidele. Universitou v Oxfordu v Anglii vyznamenán byl pro své zásluhy hudební čestným titulem doktora filosofie. Smrtí Dvořákovou způsobena českému hudebnímu umění rána na ten čas nenahraditelná.

Moric Jokaí, nejslavnější romanopisec uherský, jehož podobiznu přinášíme na str. 75., narodil se 19. února 1825 v Komárně v Uhrách a již z mládí co jeden z vůdců revolučního hnutí upoutal na sebe pozornost uherského světa, tehdy v probuzení se nalézajícího. Sláva jeho rostla v národě uherském neustále a dnes, kdy Hungarie truchlí nad čerstvým rovem velikána, vzdávají mu rodáci největší čest, stavíce ho do galerie mužů o národ nezasloužilejších. Množství jeho spisů přeloženo jest do všech světových řečí. Zemřel 5. května 1904.

Rudolf Friml (viz str. 77), nadějný stoupenec slavného Paderewského. Po dvojici znamenitých českých houslistů Kubelka a Kociana zavítal do Ameriky, mladý sice dosud, leč uměním již proslulý český pianista Rudolf Friml. Engažmá páně Frimlovo zní na \$50.000 v hotovosti za turnée po Spojených Státech. Pan Friml doprovázel slavného houslistu Kubelka na jeho triumfální cestě Spojenými Státy co pianista, a již tenkrát strnul k sobě pozornost celého hudebního světa Amerického.

Mikuláš II., car ruský a jeho družka na trůně **Alexandra Feodorovna** (str. 79. a 81.) Cara a carevny jména byla loni vzhledem k válce rusko-žaponské zajisté nejčastěji vyslovovanými mezi jmény všech jiných mocnářů. Carští manželé slavili sňatek

svůj 14. listopadu 1894 a z jejich svazku vzešlo dosud patero dětí. Narození posledního dítěte, jež je mužského pohlaví, v hodnosti své již následníkem trůnu a jmenuje se Alexis, vzbudilo v carském domě nevýslovné uspokojení, neboť čtyry, princei tomuto předcházející děti, byly vesměs ženského pohlaví. Ruské náboženské tradice příkládal-y dívčímu potomstvu neblahý význam a zazněl proto po celé Rusi veliký jásot, když hříměly všude 303 dělové rány, zvěstující příchod následníka trůnu na svět.

Hermína Vávrova. (Str. 85.) — Za měsíce po děsné katastrofě v divadle Iroquois vypukl nedaleko místa hrůzy v čís. 41—45 State ul., Chicago, Ill., nový oheň způsobený výbuchem lučebnin, který byl příčinou smrti 18leté krajanky naší sl. Hermíny Vávrové z čís. 1168 již. Lawndale ave. v Chicagu, která podlehla utrženým popáleninám. Mimo to bylo při neštěstí tom mnoho dívek a mužů více méně nebezpečně popáleno. —

Josef F. Smith, mormonský papež (str. 87). K osobě tohoto hodnostáře v mormonské církvi, t. č. etablované ve státu Utah, obráceny byly zraky amerického světa následkem vyšetřování vedeného od spolkového senatu v příčině námitek vznesených proti dosazení Mormona Reeda Smoota za spolkového senatora. V tomto vyšetřování vystoupil na svědeckou stolicí také J. F. Smith, nejvyšší náčelník mormonů, který má jen pět žen.

Alfons Mucha. (Str. 89.) — Jako meteor zazářilo před nedávnými časy pojednou ze světové metropole umění — Paříže — jméno českého ilustrátora, mistra secesse a zakladatele nové ornamentální školy, — Alfonse Muchy. Svůj, zcela svůj, je Mucha. Nebylo, není a snad nebude umělec, který by se vyrovnal Muchovi při jeho tvoření. Bohatá spleť, tvary i barvami přímo sršících linií, závitů a křivek line z každého jeho nesčetných dekorativních děl. Loni vydal se Mucha na uměleckou pouť do Soustátí, kdež zanechal mnoho památek svého bohatého umění, jak v některých božistiích náboženských, tak i v residencích amerických Nabobů.

Dr. František Lad. Rieger, jehož podobiznu předvádí nám strana 91. tohoto kalendáře, je dnes v pouhé paměti krajanů zdejších i zámořských, skončiv svůj činností plný život ve věku 84 let. Po více než půl století byl Dr. Rieger uznávaným vůdcem českého národa a bytí i byly také doby, kdy přizeň lidu se od osoby jeho odvrátila, tož přece konání jeho neslo takové ovoce, že skon jeho rozechvěl stejně bolestně všechny Čechy bez rozdílu stran.

Hraběnka Cassiniová, manželka ruského vele vyslanec ve Washingtonu (vyobr. na str. 93.), zapsala se do paměti Američanů i krajanů svých úsilím, se kterým pořádala sbírky ve prospěch ruského červeného kříže. Ovoce její činnosti objevilo se v zaslání několika tisíce dolarů pro jmenovaný účel.

Jon Perdicaris. (Str. 109.) — V druhé polovici května 1904 oznámeno bylo vládě americké, že její poddaný, rodem Řek, Jon Perdicaris byl unesen vzbouřivším se marockým náčelníkem Rajsulim a za jeho vydání, že jest žádáno ohromné výkupné. Marockému sultánu se nechtělo do kapsy, byl však přinucen k povolnosti objevením se dvou válečných lodí u břehu své země. Rajsulimu dostalo se výkupného, Perdicarisovi svobody a Spojeným Státům dosti pochybné reputace v Maroku a přátelství tamního sultána, který při vzpomínce na Ameriku zatíná vzteky ruce v kapse. —

MUDr. Erazim Vlasák. (Vyobraz. na str. 115.) — V roce 1864 narodil se ve Velovicích na Velvarsku Erazim Vlasák, který o 25 let později, honosil se již titulem doktora lékařství, záviděníhodným to rekordem v rychlosti domoci se nejvyššího akademického stupně se zřetelem na tamější studijní poměry. A jako kráček za touto životní metou, tak stejně rychle pronikalo jméno mladého lékaře do veřejnosti, jako lékaře svědomitého, bystroduchého i nejvýše úspěšného. Vedle toho však nabývalo jeho jméno zvuku v kruzích soudruhů, jimž záhy znamenal vtěleného organisatora stavu. Rovněž mnoho práce své věnoval literární činnosti, zejména v Časopise českých lékařů, a jiných listech dovedl populárně lid přiváděti k lehcímu pojmání otázek lékařských. Mnoho skutečně cenných děl děkuje původ svůj Vlasákovi a zvěš o předčasnou jeho smrti stejně bolestně se dotkla jak jeho soudruhů v povolání, tak i četných jeho úspěšně vyléčených pacientů.

Adolf Čech. (Str. 117). — Každému navštěvovateli Národního divadla byl pojem tohoto ústavu těsně spojen se jménem prvního jeho kapelníka Adolfa Čecha, kterýž zemřel minulého roku. Zesnulý narodil se v r. 1842 v Přeci i a již ve dvacátém roce věku svého vynikal hudebně tak, že zaujal místo sborníka Prozatímního divadla v Praze, stále výš a výše vystupuje, až přešel v roce 1876 místo prvního kapelníka, jsa tu bezprostředním nástupcem nesmrtelného Bedřicha Smetany. Odtud počala jeho úspěšná práce, o níž se může říci, že vše, čeho česká opera a hudba v Národním divadle dosáhla, bylo jeho dílem. A k vykonání tohoto úkolu bylo věru potřebí práce obrovské.

Dr. Čeněk Strouhal. (Str. 119). — České vysoké učení pražské honosí se velkým počtem učenců, požívajících jména světového. A zejména jsou to vědy přírodní, které na Carolo-Ferdinandu našly pěstitele nad jiné sehopné. Jedním takovýmto učencem je bez odporu nynější rektor české university pražské, Dr. Čeněk Strouhal, řádný profesor experimentální fyziky. Členem učitelského sboru uvedené university je Strouhal již plně dvacet dva roky a posluchárna jeho je společnou jak studujícím lékařství, tak filosofie i farmaceutům. Vedle toho je horlivě literárně činným a pracuje na velké, svého druhu snad jediné knize o pokusné fyzice, jejíž dva díly již jsou vydány.

V. V. Vereščagin. (Str. 121). — Tragický osud. Ten právě, kdo svým uměním kouzelným nejvíce proti hrůzám války bojoval, stal se téměř prvou její obětí. V. V. Vereščagin, slavný ruský, světovému jménu se těšící malíř, zahynul při katastrofě admirálské lodi "Petropavlovsk" před Portarturem dne 13. dubna. Velký mistr narodil se dne 26. října 1842 v Čerepovci na Rusi. Původním jeho cílem byla vojenská dráha a byl již také důstojníkem. Nezkrotná touha k umění v něm však zvítězila a když byl absolvoval petrohradskou malířskou akademii, odebral se na delší studijní cestu. Při ruských vojenských taženích nikde nechyběl a účastnil se jich na mnoze jako voják a zpracovával své dojmy vždy po válece. Tak prodělal roku 1867—8 turke-stanskou výpravu a v letech 1877—78 rusko-tureckou válku. Vereščagin byl malířem války, ale úmysl jeho nebyl nadehnouti diváka pro válku, nýbrž zoškliviti mu ji.

Gustav Jar. Schultz. (Str. 123). — Čtenáři starších ročníků "Světozora," "Pa-lečka" a pod., pamatují se zajisté na roztomilé obrázky z dětského po většině světa brané, mezi nimiž i ony hopkující postavičky stínové, pozornost čtenářovu zaujímaly. Nuže, autor těchto svérázných obrázků, Gust. Jar. Schulz, zemřel ve Vídni dne 24. srpna 1903, v postavení vyššího úředníka paroplavební dunajské společnosti. Zemřel, abyhom tak řekli, téměř tajně, neboť česká veřejnost o úmrtí svého nadaného kraja-na zvěděla teprve koncem září 1903, vzdor tomu, že vzdálenost Vídně od hranic českých neobnáší ani 30 kilometrů a 100.000 Čechů žilo v Schulzově sousedství.

Velkokníže Cyrill, (str. 125) člen ruské carské rodiny, bratranec nynějšího cara, bratr v Americe různými škandálky lépe známého velkoknížete Borise, vynikl při počátku války rusko-žaponské tím, že se po boku admirála Makarova súčastnil bojů před Portarturem a při výbuchu, ndavším se na admirálské lodi "Petropavlovsk" stříž byl zachráněn z mořských vln, mezi čímž hrdina Portarturský Makarov s lodí a 600 mužů zahynul.

Henry C. Payne, vrchní poštovní Spojených Států a jeden z nejdůvěrnějších přátel presidenta Theodora Roosevelta, zobrazen jest na str. 127. Za řízení poštovníctví vyšlo v jeho odboru tolik porušenosti na jevo, že bylo třeba silné ruky, aby Augiášův ten chlív aspoň z části byl vyčištěn. V republikánské straně zaujímá Payne jedno z vynikajících míst.

Dr. Theodor Herzl, spisovatel židovský, (str. 129) zemřel ve Vídni dne 3. července 1904. Zesnulý byl mužem v židovských kruzích velice ctěným a se zvláštní zálibou a umíněností pěstoval tak zv. Zionismus, který vidí spásu Židů v založení samostatného státu na těchže místech, odkudž se před staletími rozprehli, totiž v Palestině. Ztráty Herzla bylo všeobecně litováno.

Robert M. La Follette, guvernér státu Wisconsinu, (str. 131) získal si širší známosti v Soustátí jmenovitě následkem toho, že se senátorem Spoonerem, uznaným vůdcem republikánské strany ve státu Wisconsinu vyvolal třenic ve straně, což zejména demokratům ve státu způsobilo nesmírnou radost.

Bohumír Kryl. (Str. 113). — Z nenadáni téměř se vynořilo na povrch amerického veřejného mínění jméno nyní po celém Soustátí známého kornetisty Bohumíra Kryla. Náš krajan, kterému jest kornet zbraní, razící českému umění průlom do uzavřenosti Yankeyčků, narodil se dne 2. května 1875 v Hofiech v Čechách a na půdu Ameriky vstoupil před 16 léty v průvodu svých rodičů. Základy ke svému nynějšímu povolání obdržel již v Čechách a pěstoval při těžké jinak práci své (sochařství) hru na kornet v prázdných chvílích s přímou vášnivostí. Proslulý Sousa účinkoval se svým orchestrem v r. 1898 v Indianapoli a zaslechl při tom cosi o "amateuru" v podvečer po práci se vzácným pochopením hrajeícím. Vyslechl si Kryla při takovémto koncertíku a následek toho bylo engažmá Kryla do Sousovy kapely, odkudž později přešel do neměně věhlasné kapely Innesovy, v jejíž svazku slavil nejkrásnější triumfy jako solista při tournée po městech amerických. Na St. Louiské výstavě střetli se v konkurenci kornetisté světových jmen, jako Clark, Rogers, Liberati, Belfast a z této konkurence odnesl si Kryl stejně palmu vítězství jako až dosud odevšad jinad.

Mark Twain (vyobr. na str. 133) jest jeden z nejznámějších amerických spisovatelů a rozhodně nejlepší žijící humorista. Narodil se ve Floridě, Mo., r. 1835, a jeho rodinné jméno jest Samuel L. Clemens. Tento muž, jehož jméno jest dnes známo po celém světě a jehož díla jsou překládána do všech živých jazyků, dostal vychování v obyčejné vesnické škole a vyučil se tiskařství. Na to byl lodivodem na Mississippi a teprve r. 1862 obrátil se k žurnalismu. Vykonal několik cest do Evropy, kde jest jeho věhlas a nevyrovnatelný humor právě tak dobře znám jako v Americe. Mnoho jeho děl jest přeloženo do češtiny.

Wallace John F. — Muž, jehož podobu na str. 135. přinášíme, běže na sebe právě v tento čas nesmírný úkol, který má mu získati světového jména a který, bude-li zdárně proveden, zajistí mu název "amerického Lessepsa," nástupce proslulého francouzského otce průplavu Suezského, jenž se stal i prvním pracovníkem na kanálu Panamském. Jest to americký inženýr, J. F. Wallace, který povolán byl průplavovou komisí ku řízení prací na prokopávání panamské šije a ku vedení technické části podniku, na nějž toužebně a dychtivě čeká celý svět. Wallace narodil se ve Fall River, Mass., v r. 1852 a školního vzdělání nabyl v Monmouth, Ill., kde též vystudoval techniku. Jeho první zaměstnání bylo u dráhy, zprvu co pomocník při vyměřování, pak postupem inženýr a konečně stal se ředitelem Illinois Central dráhy.

Kuropatkin Alexej Nikolajevič, ruský generalissimus ve válce rusko-žaponské, narodil se v roce 1848 a stojí proto nyní v 56. roce svého věku. Vojenského vzdělání se mu dostalo v kadetní škole, v akademii generálního štábu. Službu aktivní počal v roce 1866 v I. turkestanském střeleckém praporu. Roku 1875 již byl náčelníkem generálního štábu při pochodu na Kokan. Po válce s Tureckem byl ředitelem asijského odílu hlavního štábu a professorem na vojenské akademii. Zdálo se, že žebřík hodností, po němž stoupá, končí nejvýše možným stupněm a toho se Kuropatkinovi dostalo, když jako ministr války povolán byl na místo vrchního velitele ruské armády v boji s úskočným Žaponcelem. Kuropatkin utřil při činnosti v různých bojích, které prodělal, také mnohá poranění.

Marconi. — Italský vynálezce bezdrátového, jinak jiskrového telegrafu, prokázal svým vynálezem v nynější rusko-žaponské válce neocenitelných služeb oběma stranám, zvláště při operacích námořních. Signor Marconi dlí již dlouhou dobu v Soustátí a byl již také zasnouben s deerkou kteréhož peněžního žoku amerického, leč se svatby sešlo, poněvač vynálezce nechtěl tančit podle noty své vyvolené — a k tomu dosud pouhé nevěsty.

Hraběnka Št. Lonyayová. (Str. 141). — Ubohý majestát! Žena, jež zdála se býti určena k nastoupení na trůn rakouský, po tragické smrti manžela svého, rakouského korunního prince Rudolfa, nesla po 10 let titul "korunní princezny-vdovy", až ve věku téměř 45 let vzplálo srdce její náklonností k uherskému hraběti Lonyayovi. Překážky v cestu její horoucímu přání se stavějící odkládila za cenu ztráty svého postavení při jednom z nejskvělejších dvorů panovníčích, — povrhla též příjmy z císařské apanážní listiny, jen aby mohla následovati muže svého srdce. Leč všechny oběti byly marny. Manželství to není šťastno a po celém světě se vypráví o nechutných výstupu-
pech mezi manžely se opakujících.

Několik slov o slušném chování.

Jedno známé přísloví praví: "Jak jde kroj, tak se stroj," což znamená také, že chceme-li žít v jisté společnosti — a nejen žít, ale platit za slušné lidi, musíme, chtěj nechtěj podvoliti se pravidlům, které ve společnosti té panují. Často slyšeli jsme některého našince zvolati: "a co já dám na pravidla — já mám své pravidla a taky se podle nich nikdo neřídí" — ale občan ten, chce-li náležeti k nějakému spolku, musí podvoliti se stanovám a domácím pravidlům, chce-li, aby pokládán byl za řádného člena — ať se mu pak pravidla ta líbí anebo ne — a tak se to má i se společností. Američané obzvláště jsou velmi bedliví tobo, aby zachovávali veškerá pravidla slušnosti a chce-li našinec mezi nimi žít, chce-li získati si pověstí slušného člověka, jinými slovy, chce-li, aby pokládán byl za gentlemana, musí se pravidlům panujícím podvolovati.

Krajané naši nyní také cestují více, nežli kdykoliv před tím — vyjždějí si na různá letní místa — a tu měl by každý pečlivě seznámiti se se všemi pravidly slušnosti, jaké panují v hotelích, jaké panují při stole, neboť při stole i mnohým na pohled slušným lidem příhodí se často maléry, které prozradí, že pěkný zevnějšek neznamená ještě, že za ním skryt je gentleman. "Slušného člověka nepoznáš nikde tak, jako při stole," praví jeden americký cestovatel a má zajisté pravdu. Kdo nemotorně zachází nožem nebo vidličkou; kdo počíná si tak, že vedle sedícímu stává se nepohodlným; kdo řinčí talíři; kdo často pomáhati musí sobě prsty, není-li s to nožem neb vidličkou maso od kosti odděliti — může býti u Američana pokládán za zámožného člověka; může býti pokládán za dobrého politika, ale nikdy ne za slušného.

Jest naprosto nemožno, abychom v článku tomto seznámili čtenáře vůbec se všemi pravidly povinné slušnosti — zmíníme se jen o některých, dle nichž každý řídit se musí. stýká-li se s lepším živlem americkým. Přijdeme-li do hotelu, shledáme, že na dveřích pokojů vyvěšena jsou různá pravidla, dle nichž každý přibývající cestující má se řídit. Jest povinností naší s pravidly těmi se nejdříve seznámiti a je přísně zachovávat.

Řekne-li Američan o někom, že je "loud-mouthed fellow," jako bychom někomu česky řekli, že je — s odpuštěním — hulvát. Ničím neprozrazuje člověk tak svoji neotesanost, jako když ve veřejných místnostech mluví tak, jako by chtěl, aby ho v nejzazších koutech bylo slyšeti. V hotelu obzvláště měl by každý pravidlo to míti na zřeteli — neboť nejenom že hřmotná řeč a hlučný smích jest proti pravidlům slušnosti v místnostech takových, ale my nemůžeme též věděti, koho svoji hlučnou řečí vyrušujeme. Pokoje v hotelích jsou jen tenkými příčkami odděleny, okénka na dveřích jsou otevřena a naše řeč a náš smích, spustíme-li, jak se říká, "na plné kolo" — vyrušovat může našeho souseda v čtení, psaní, ve studii, neb v důležitém jednání. Jedním ze základních pravidel pro život jest: "zachovej povinnou šetrnost vůči ostatním" — a pravidlo to zejména zde vystupuje do popředí. V jedné knize "o slušnosti", čteme tuto poznámku: "Hlučná mluva ve veřejné místnosti neb při stole, prozrazuje, že ten, kdo si tak počíná, jest neotesanec, nemající nejmenší šetrnosti vůči lidem ostatním."

Vstoupíme-li do jídelny hotelu, zůstaneme státi a vyčkáme, až vřehní sluha neb jeho pomocník naznačí nám pokynem ruky, kde jest pro nás vykázané místo. Je-li náš stůl blíže otevřeného okna, neb jak se často stává, poblíže parních rour, kde teplo by nám mohlo býti nepohodlným, máme právo požádati sluhu, nemohl-li by nám vykazati jiné místo. To však učiníme způsobem co možno nejvíce zdvořilým. Vcházíme-li do jídelny s dárou, jdeme obyčejně k vykázanému místu napřed a dáma následuje — podruhé však, je-li nám vykázáno totéž místo, následujeme dámu. Nechceme-li k sobě upoutati pozornost hostů, nesmíme usednouti, pokud naše společnice tak nebyla učinila. Na to objednáme si pokrmy dle přiloženého jídelního lístku, při čemž ovšem musíme vzíti ohled na přání společnice.

Ve všech knihách, o slušnosti pojednávajících, odsuzuje se co nejrozhodněji zlozvyk, v jakém si mnozí lidé libují a sice: posuzování přinešených jídel. Některí lidé rádi posuzují vše, co jim bylo předloženo, velmi příkře a to hlavně proto, aby vzbudili čomněnku, že doma by s něčím takovým nebyli spokojeni. Zatím ale účinek takových posudků jest zcela opácný. Má-li pokrm předložený nějakou vadu, oznámíme to zcela tiše a zdvořile posluhovi — jiným lidem na našem "gustu" málo záleží. Nikdy neob-

viňujeme posluhu za to, že nám špatně upravený pokrm přinesl — on přináší obyčejně to, co jest mu z kuchyně dodáno — netýrajme proto nikdy člověka nevinného.

Pozve-li nás přítel neb známý v hotelu k obědu, chovejme se s touž šetrností, jakou bychom zachovávali, kdybychom byli hostěni v jeho vlastním domově. Přítel náš poskytuje nám to nejlepší, co za panujících okolností poskytnouti může a tu obzvláště veškeré nepříznivé posudky o pokrmech jsou nanejvýš nemístny.

Ríká se, že v amerických hotelích není třeba dávatí zpropitného (tip), ale v tom byli bychom velice na omyslu. Vzpírejme se tomu jak chceme, očekáváme-li dobrou obsluhu, musíme na každého, kdo nám něčím poslouží, pamatovati nějaký zpropitným. Jest to jednou zavedeným pravidlem a nelze se mu vyhnouti. Jmenovitě jsme-li v hotelu déle, malé zpropitné tu a tam učiní nám pobyt v hotelu mnohem příjemnějším.

Pravidla, jak upravití stůl při různých hostinách, jsou tak četná a tak od sebe se různí, že netřeba se jimi zde zabývatí. Každá hostitelka již dovede se seznámiti s nimi, uzná-li toho potřebu a proto promluvíme několik slov o chování se hostů.

Muži nikdy neusednou dříve, pokud dámy nezaujaly svá místa. Jest povinností pána, když je dáno znamení k zasednutí, posunouti od stolu na zad židli, určenou pro jeho společnosti. Pravidlo to zachovávalo jest i ve všech slušných rodinách, že manžel umístí židli pro svoji choť, dítě pro matku, neb babičku, bratra pro sestru a p. Když všichni zasedli, vezmou hosté ubrousky a rozestrou je na klíně. Neslušné jest, jak často vidíme, že si někteří pánové strčí cípek ubrousku za límec a rozprostře tento na prsou — jako děku se činí, aby se "nepobryndalo". Již tento akt prozrazuje nám pana Porkéapse nebo Matnheda, kteří často slouží za teré vtipů humoristickým listům.

Když byli všichni usedli, žádný nesmí započít s jídlem, pokud hostitelka sama nečinila počátek. Hleďme při jídle chovati se co možná nejtěšěji. Polévku přenášejme do úst stranou lžice bez veškerého hlasitého srkání. Lámaní chleba neb sucharů do polévky pokládáno jest za nejvýše neslušné; též nahýbání nádoby tak, bychom mohli lžicí poslední kapku polévky nabratí, jest v odporu s veškerými pravidly slušnosti.

Zdalo by se, že není třeba ani poukazovati na to, že nože při jídle má se používatí jen výhradně při krájení a ne pro nic jiného — ale jak často vidíme při hostinách lidi na pohled slušné používatí nože místo vidličky neb lžice. A není hrubšího přestoupení pravidel stolních, jako strkati nože do úst. Mezi slušnými Amerikány, chce-li se o někom říci, že nezná žádných pravidel slušnosti, řekne se často o něm: "Ten by byl 1/2 to také jísti nožem." Není tomu dávno, co jistá Francouzka v newyorském hotelu používala nože při jídle zeleného hrášku a způsobila tím takové pohoršení, že se o tom psalo v časopisech.

Jiným hrubým překročením pravidel slušnosti jest, jak mnozí lidé mají ve zvyku, položiti si na vidličku pořádnou vrstvu a dopraví ji pak do dokořán otevřených úst. Běhne do úst sousta co možno nejmenší a kousejme zvolna při sevřených rtech, bychom mlaskáním nepřiváděli své slušnější sousedy v zoufalství. Chléb se nikdy nemá krájetí nožem, nýbrž rukama opatrně rozlomiti. Chceme-li pomazati skývu chleba máslem, položíme ji na k tomu určený talíř.

Řekli jsme, že máme bráti do úst sousta co nejmenší a to hlavně z té příčiny, bychom mohli bez rozpaků vždy odpověditi na kladenou nám otázku. Představme si, jaký dojem to asi činí ve slušné společnosti, kdybychom se někoho něco zeptali a musili čekatí na odpověď, až by on velké sousto rychle pozřel — anebo kdyby se nám pokoušel odpověditi při plných ústech. Že nemáme dotýkati se prsty žádného jídla — buď si to zeleniny neb masa — netřeba snad ani poznamenávati. K tomu účelu slouží nůž a vidlička. Stane-li se však, že potřeba kousek masa na talíři přidržeti, použijme k tomu kousku chleba. V poslední době ubírá se lžici čím dále tím více funkcí, které přidělovány jsou vidličce. Při pojídání páje, kejků, ovoce a p. používá se vidličky. Lžice užívá se jen při jídelch tekutých. Bývalo kdysi zvykem, bráti do rukou chřest, avšak v lepších společnostech pokládáno jest to za neslušné. Když po skončené hostině služka aneb sluha počne smetatí po stole drobtý, nevěšmejme se její práce; sbírání tu a tam pohozených drobtů a házení jich na nádobu, prozrazuje sice ochotu, ale s tou zároveň i neznalost pravidel.

Tak jako žádný nemá k stolu zasednoutí, pokud hostitelka nezaujala své místo, tak opět nemá žádný od stolu povstati, pokud hostitelka nečinila počátek.

Dlužno ještě zmíniti se o některých pravidlech, jež každý slušný člověk šetřiti má na ulici neb veřejných místnostech. Známé jest, že v Americe těší se žena velké vážnosti. Američan snese často chladně urážku sobě učiněnou — ale dotkne-li se někdo nešetrně matky, choti, neb sestry, máti se za urážku tu nemilosrdně. V ohledu tom jest pravým rytířem. Proto také poukazováno jest často na přistěhovalý živel, který prý vůči ženám nejvíce úcty a šetrnosti, jako Američan. — Do jisté míry, jsou takové výtky spravedlivy. Vidíme často muže, vyjde-li si v neděli na venek s rodinou, že nechá ubohou ženu za sebou vláčeti zavazadla a s těmi i malé děti. Takové chování vůči ženě, vůči matec dětí svých, jest barbarské. Nejenom k ženě své — ale k ženě každé měl by se muž chovati s největší šetrností. Mnozí muži vysmívají se těm, kdož v pouliční káře nabídnou své místo stojící ženě neb dívce; “vždyť má nohy jako já,” říkají vtipně: Američané však pohlížejí na takové vtipné kavalíry s největším odporem. Američan pohlížejí na ženu jako na bytost slabší a proto chová se k ní s největší šetrností. “Chovám se ku každé ženě tak,” pravil jeden vynikající muž, “jak bych sobě přál, aby se každý choval k mé matec, k mé ženě — k mé sestře.” — Kéž by každý muž krásné toto pravidlo vzal si za vodítko svého počínání, svého chování.

Není snad ani třeba zmiňovati se o tom, co každý slušný člověk věděti má, že potkáme-li na ulici ženu neb dívku známou, musí pán sejmouti klobouk a lehee se známé ukloniti. Pravidlo to platí i tenkrát, potkáme-li známého neb přítele, ve společnosti dámy, nám třeba úplně neznámé. Klobouk má pán sejmouti při svém setkání se s dámou i při rozehodu. Někteří jdou ve zdvořilosti své tak daleko, že jinak nemluví s dámou nežli s nepokrytou hlavou a teprv tehdy posadí si klobouk, když byli k tomu dámou vyzváni. Potkáme-li ženu neb dívku na ulici a chceme s ní několik slov vyměnit, nezastavujeme jí, nýbrž nastoupíme v její společnosti další cestu tímž směrem, kterým se byla ona ubírala. Máme-li však na kvap a nedostatek času nám nedovoluje tak učiniti, máme požádati zdvořile za odpuštění, že okolnostmi nuceni jsme na ulici ji zastaviti.

Potká-li dáma na ulici pána, jest povinností její ukloniti se neb jinak pozdraviti. Pravidlo to zachovává se, kde pán s dámou není příliš dobře seznámen a nemůže tudíž věděti, je-li známost jeho dámě vhod čili ne. Potkají-li se však staří známí, tu ovšem pán nečeká, ale zdraví dámu první.

Jede-li pán se svojí známou v pouliční káře, beze všech obřadů platí on jízdou za ní. Přílišné děkování neb zdráhání se tuto pozornost se strany známého přijati, jest nemístné. Že muž má pomáhati ženě při vstupu do káry a též při sestupování, o tom netřeba snad ani zvlášť se rozepisovati. O tom, že povinností gentlemana jest nabídnouti v káře stojící místo, bylo již promluveno. Ovšem, že povinností dívky jest za pozornost tu zdvořile poděkovati.

Spůsob, kdy dáma chodila zavěšena v ráme mužovo, jest již starý a nyní již málo kdy vidíme něco podobného. I u muže a ženy jest to, jak se říká, “z módy” a výminka činí se jen tenkrát, je-li žena slabá, chorobná, neb v pokročilém věku, kdy podpory muže potřebuje. Jen tenkrát muž nabízí dámě rámě, když jíti jest jim neschůdnou cestou na venkově, davem lidí neb do kopec.

Doprovádí-li pán dámu v noci domů, jest nanejvýš neslušné zdržovati ji u cíle cesty delším hovorem. Dáma krátce poděkuje, pán prohodí nějakou obvyklou zdvořilůstkou a když byly dámě domovní dveře otevřeny, rychle se vzdálí. Zastavovati — neb dokonce sedati na schodech a baviti se hovorem do pozdní hodiny, jest zvykem lidí nedbajících valně pravidel slušnosti.

Jedním z nejošklivějších zlovyků u mnohých lidí jest choditi pozdě do divadla neb koncertu, čímž se ostatní diváci, kteří přišli v čas, neslušně vyrušují. Buďme vždy na místě před započítím a zbavme se svrchních částí oděvu, nežli odebereme se k svému sedadlu — neboť svlékání se v bezprostřední blízkosti ostatních diváků jest nanejvýš nešetrné. Jsou někteří lidé, kteří mají ve zvyku baviti se hovorem při otevřené scéně neb když umělec přednáší své sólo — a u každého slušného člověka vzbuditi musí lidé takový odpor a hnus. Chec-li se kdo baviti hovorem, ať zůstane raději doma,

neb vyhledá si svůj klub — ale pro divadelní neb koncertní síň se takové nádoby prázdne rozhodně nehodí. Řekli jsme, že máme zbaviti se svrchních částí oděvu nežli vejdemo do hlavní místnosti — a pak šeredně se vyjímá gentleman, jenž stojí u samého sedadla již s kloboukem na hlavě. U nás dokonce často ještě s doutníkem v ústech. Jaké dojmy by si odnesl slušný cizinec, jenž by takové zjevy spatřil, lze si domyslíti.

Pravidla, jež jsme tuto uvádli, jsou velice jednoduchá a může si je lehce zapamatovati každý, komu na tom záleží, aby se dovedl při každé příležitosti slušně chovati. Jsou ovšem lidé, kteří si z podobných předpisů jen hrubé žerty tropí, ba ti, kdož snaží se vždy dle pravidel slušnosti se zachovávat, stávají se předmětem neotesaných "vtipů" — ale komu na tom záleží, aby u slušných lidí také za slušného člověka pokládán byl, ten zajisté za několik těch jednoduchých pokynů bude povděčným. Slušnost a zdvořilost jsou jednoduché, laciné věci — ale můžeme pomocí jich na tom světě mnoho rískati.

Paměti českých osadníků v Americe.

FRANTIŠEK DOLENSKÝ.

FRANTIŠEK DOLENSKÝ. — Ani by člověk neřekl, spatří-li p. Fr. Dolenského vzpřímenou postavu, ubírajícího se s přáteli na podzim i v zimě s flintou a smečkou honičích psů na hon do okolí kewaunského, že mu jde na sedmdesátý rok, kdyby to neprozrazovaly prokvétající vlasy. Kulatý v obličejí, hbitý v chůzi, jest obrazem dokonalého a pevného zdraví.

Narodil se 20. ledna 1834 v Roztokách v okrese Jilemnickém v severních Čechách. Když mu bylo 25 roků, odebral se do Ameriky a usadil se v okrese Kewaunee, v townu Pierce. A když jeho nová vlast nesvorností jedné části synů svých byla ohrožena, když nastala válka za vyhlazení černé skvrny na vzdělanosti americké — na vyhlazení otroctví — tu shledáváme Franka Dolenského v řadách vojínů bojujících za celistvost unie pod hvězdnatým praporem. Dne 13. února 1864, byl přidělen k setnině A, 27. pěšího dobrovolnického pluku státu Wisconsinu. Setnina tato se hlavně skládala z junáků z okresu kewaunského a nazývala se také setninou kewaunskou. S touto setninou a s tímto plukem podílel se na válce občanské. Dne 3. října roku 1864 dvaatý sedmý pluk státu Wisconsinu, k němuž také setnina v kewaunském okrese utvořená náležela, vstoupil na loď v Little Rock v Arkansasu a plul po řece Arkansas, až přistál v Pine Bluff, kde měl seslít voj generála Claytona, jehož sbor byl té doby ohrožen mnohem větším počtem nepřátel pod generálem Magruderem. Zde wisconsinský 27. pluk zůstal do 22. října, načež opustil Pine Bluff a utábořil se v ležení u Little Rock, uraziv pochodem 55 mil. Na rozkaz velkého generála v Little Rock pluk byl téhož dne přidělen co hlídka nádraží a mostů dráhy Memphis and Little Rock na západ Brownville. Setnina A, tedy kewaunská, pak setniny D, E a H ustanoveny k této službě a rozděleny na různá místa podél železnice. Ostatní setniny odebraly se do tábora v Little Rock na levém břehu řeky nedaleko železničního nádraží. V této povinnosti byl pluk zaměstnán do 7. února roku 1865, kteréhož dne došel rozkaz, aby se pluk připojil ku sboru generála Canby v New Orleansu. Pluk vstoupil na loď a plul po řece Arkansas a Mississippi a dne 12. února se připlulo do Algiers, Alabama. Dne 20. února opět pluk vstoupil na loď a dne 25. přistál v Navy Cove, Ala. Utábořili se v Mobile Point nedaleko Fort Morgdu, kde 27. února pluk byl přidělen k třetí brigádě, v třetí divisi třináctého armádního sboru. Jakožto část armády pod velitelstvím majorgenerála Canbyho, ustanovené k zničení Spanish Fortu, opustili Mobile Fort dne 17. března a zvolna postupovali následkem bědného stavu cest a zaujali postavení dne 27. března v zákopec před Spanish For-

tem. Od té doby konali povinnost předních stráží až do konce obležení a během této doby měl pluk tři zabité a devět raněných a mezi těmito byl František Dolenský. Kule jej trefila do temena hlavy. Na štěstí poranění nebylo smrtelné, ač bylo povážlivé a nebezpečné. František Dolenský dán do vojenské nemocnice, odkudž po uzdravení byl superarbitován a poslán domů. Celý pluk byl po ukončení služby 2. srpna poslán do Brownsville, kde byl vymustrován a poslán 29. srpna roku 1865 domů. Dne 17. září, 1865, přibyli do Madison, Wis., a zde bylo mužstvo vyplaceno a rozpuštěno. U pluku 27. zabito v bitvách 15 mužů, na poranění zemřelo 8, na nemoci 222 a náhodně 3. Když František Dolenský za 14 měsíců se vrátil do svého domova v townu Pierce, počal kácet les, klesit krajinu, a tu mu nastaly krušné začátky zálesáckých pionýrů. Pracoval po několik let krušně a dodělal se slušného postavení. V době té uzavřel manželský svazek s Annou Plzákovou, kteráž věrně a poctivě s ním sdílela všechny strasti a námahu tohoto krušného života. Po několika letech se přestěhovali do Kewanee a zde začali malý obchůdek ve spojení se zájezdním hostincem. Obchod rostl a při něm manželé Dolenských se dodělali slušné zámožnosti, tak že nyní na starý věk mohou klidně se věnovat odpočinku. Z manželství jejich narodily se dvě dítka, František, který před patnácti lety ve věku pouze dvacetilet na věčný odpočinek se odebral a pak dcera Anna, provdaná za W. Heeka, klenotníka, hodináře a vůbec všestranného průmyslníka podnikavého. Úmrtí jediného syna p. Fr. Dolenský těžce nesl po dlouhá leta a dosud památka jeho živě v srdci otcovském se ozývá. Před několika lety p. Fr. Dolenský se vzdal obchodu, aby mohl ostatek svého života v klidu a spokojenosti prožít. Jeho radostí jsou nadějní vnuci: Anna, hudebně bohatě nadaná, výborná pianistka a zpěvačka, a pak čiperný Otto. Každého dopoledne jest vidět p. Dolenského na poště, aby si odsud odnesl svoje oblíbené čtení, "Svornost" z Chicaga, pak v letě věličky, jež s opravdovou láskou ošetřuje a v zimě hon. — Přeji panu Dolenskému, aby žádná strast jej za života nepotkala a aby v samé radosti sklonek svého života dožil.

J. V. I.

V. L. VODIČKA.

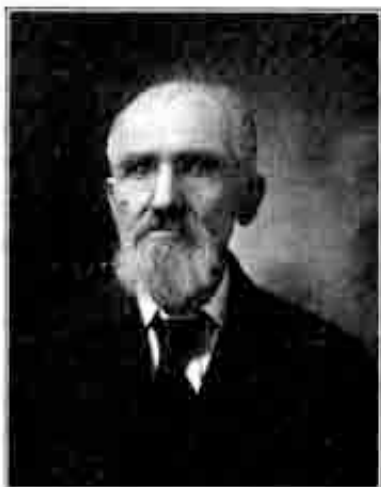
V. L. VODIČKA. — Jedním z nejznámějších krajanů ve státu Nebraska a snad v celém středním západě jest zajisté omažský Čech, pan Václav L. Vodička, pozemkový a pojišťovací jednatel. Jest mnoho set rodin rolnických, kteří děkují svému blahobytu jedině proto, že uposlechli rady tohoto českého pionéra a dali přednost životu rolnickému před nevděčnou námahavou prací městskou. Zkušenosti páně Vodičkovy v této nové naší vlasti jsou nad jiné bohaté a zajímavé, a doufáme, že zavděčíme se čtenářům tohoto kalendáře, když aspoň stručně nastíníme jeho životopis. Václav L. Vodička narodil se dne 14. září 1844 v Těchonících, okres Klatovský, kraj Plzeňský, v Čechách. Již ve svém chlapeckém věku jevil povahu mírnou, laskavou, a komukoli mohl něco dobrého vykonati, učinil to, maje vždy radost z vykonaného takového činu. Když prošel Václav obecnou školu ve svém rodišti, byl 12½ roku star, a v tom věku poslán byl do Vídně, kde měl vyučiti se řemeslu truhlářskému. Jaké svízele a útrapy bylo v tehdejších dobách českému uředníku ve Vídni vytrpěti,

to dovede plně pochopiti pouze ten, kdo pronásledování to sám zakusil. V těch letech byl Čech ve Vídni odstrkován, posmíván, nadáváno mu všelikých jmen, z nichž ono "boehmischer Hund" (český pes) bylo nejobyčejnější. Tyto poměry působily na našeho citlivého Václava velmi trapně, a čím více přiskořil pácháno bylo na Čechích vídeňských, tím více toužil po tom, aby nějakým způsobem mohl přispěti k jejich osvobození od německé surové nadvlády. Leč jako slabý jednotlivec nemohl nic více v té době dělati, než kojiti se nadějí, že později snad bude mu dopřáno vykonati více pro milova-

ný svůj národ. Vyučiv se řemeslu truhlářskému, pracoval Václav ještě několik roků ve Vídni, načež vydal se na cesty po různých zemích, aby seznal zvyky a mravy těch kterých národů. Procestoval Horní Rakousy, Solnohradsko a Štýrsko, odkud pak vrátil se do Čech ku návštěvě svých milovaných rodičů, jež po 6 roků nebyl viděl. Odpočinuv si v klidném domově u rodinného krbu, přijal po nějakém čase práci na Stříbrných Horách, a po té v Klatovech. Z jara v roce 1865 byl vybidnut paní Weisovou a panem Davidem, zetěm jmenované paní (v Těhovcích usazených), aby se vydal s nimi na cestu do Ameriky, o čemž však nechtěl zprvu ani slyšeti, poněvadž nikdy na Ameriku nepomyslel. Leč byv stále přemlouván paní Weisovou a jejím zetěm, jakož i Těhovickým farářem a jeho otcem, dal si konečně Václav říci, a ve 14 dnech opouštěl s bolným srdcem milované rodiče a drahou vlast. Když 8. června 1865 přijel s rodinou Weisovou, Heřmanovou a Davidovou do Brém, bylo mu řečeno panem Aloisem Karešem, že nebude jej moci vypravit po parníku Hanza, ana loď byla cestujícími přeplněna. Vodička tudíž přijal nabídku páně Karešovu, aby jel po plachetní lodi. A tak vidíme jej dne 13. června na palubě plachetní lodi Neptun, loučícího se posledním pohledem s evropskými břehy. Loď tato se později na moři stroskotala. Co na této loď vystěhovalci zakusili, je trudno vypravovat. Bouře za bouří je stihala (11 velkých bouří za 62denní plavby), 11 lidí zemřelo, 8 dítek se narodilo, surovost kapitánova byla bezpříkladná, hlad a žízeň v posledních několika týdnech hrozné plavby dovršovaly útrapy ubohých vystěhovalců. Přijedše do Baltimore, někteří z cestujících dali kapitána v obžalobu, a tento po důkladném vyšetření musel zaplatit značnou peněžitou pokutu. Všichni se těšili, že nyní konečně budou moci vystoupiti na pevninu, po které tolik týdnů toužili, leč nešlo to tak vesele, jak si na loď představovali. Každý, kdo vystoupil z lodě, potácel se se strany na stranu, a nikdo nebyl v stavu učiniti rovný krok. Dlouhým pobytom na kolébající se loďi rozkymáceli se všichni tak, že teprve po několika dnech zvykli si na chůzi po pevné zemi. V přístavu čeka! na Vodičku pan Weis, který jej odvezl do svého domova na Pennsylvania avenue, kde se cítil v brzku jako doma. Pan Weis byl mu nápomocen ve vyhledávání zaměstnání, které v krátkosti také nalezl, neboť v tehdejších dobách nebyla nouze o práci; byloť to právě po skončení občanské války. Pobyv 1¾ roku v Baltimore, byl Vodička vybidnut několika svými německými soudruhy, aby se s nimi odebral do Cincinnati, Ohio, kde prý jsou velmi dobré výdělky a p. Byv nezkušený ještě v této zemi a touze seznati další krajany, poslechl Vodička své soudruhy a odjel s nimi do jmenovaného města. Jaké bylo však jejich překvapení, když tam přijeli a počali se hlásiti o práci! Téměř všechny dílny nalézaly se v německých rukách, a když se tázal Vodička, mají-li kde pro něho jakou práci, musel předně odpověděti na otázku, umí-li „plattdeutschsky.“ On mohl však odpověděti pouze „hoch deutsch,“ s čímž však oni nebyli spokojeni, neboť žádný „hoch Deutsche“ prý u nich nemůže pracovati. Zde poznal Vodička, že i ti Němci jsou vespolek znešvařeni a jedni by druhé snědli, nemluví-li stejným dialektem. Když tak ehodil od dílny k dílně, tanulo Vodičkovi stále v myslí, proč Čech jest nejen v Čechách, ale i v Německu i v Americe pátým kolem u vozu. A tu opět přemýšlel, co bylo by nejlepším učiniti pro český lid v této zemi, neboť špatně bylo s tím, kdo neuměl německy ani anglicky, a odkázán byl pouze na nesvědomité tlumočnický. I přišel na myšlénku, že pro Čechy bylo by nejlépe, kdyby osazovali se na domovinnách, kde přece není tak nutná znalost angličtiny, a stali se tak samostatnými občany v této zemi. Vodička četl pilně Slavii i některé německé časopisy a proto není divu, že dočetl se zprávy, že tu a onde lidé se usazují na vládních pozemcích. I umnil si, že jakmile se mu k tomu naskytne nějaká příležitost a ušetří si nějaké peníze, že se této práce uchopí a vyhledá nějakou novou krajinu, k rolničení způsobilou, a pakli se mu to podaří, že založí velkou českou osadu, do které by se mohli všichni Češi stěhovati. Leč v Cincinnati nebylo lze takový plán uskutečniti, a proto touhu svou odložil na dobu pozdější a příznivější. Pobyv asi 14 týdnů v Cincinnati, odebral se Vodička do Dayton, Ohio, kde obdržel zaměstnání u Barney Smith Co., a zde pracoval na prvním Pullmanově spaším vozu, který byl objedнан drahou Union Pacific. Vzalo to hodně času a ještě více práce, nežli byl tento vůz sestaven. V Dayton pobyl Vodička asi rok, čta mezi tím pilně zprávy z různých časopisů o zalidňování na západě. Tak dostal se mu do rukou výtisk anglického listu, vydávaného Francis Frainam v Omaze, Neb., v němž mezi jiným se dočetl, že Omaha bude kdysi největším městem světovým, kde již nyní je hojně zaměstnání a dobře placeného. Rázem oživil v něm jeho plán o české osadě, a první myšlénkou nyní bylo, dověděti se, mnoho-li by stála cesta do Omahy, Neb. Když

dověděl se, že ho to bude státi asi \$32, urovnal na rychle své věci, a v několika dnech po té nastoupil dalekou cestu v průvodu p. E. Hronka, nyní již zesnulého. Na své cestě zastavili v Chicagu, kde měli příležitost seznámiti se s mnohými krajaney, jako s Ant. Jurkou, Čeněkem Durasem, Frantou Behnem, Janem Boreckým, Frantou Novákem a jinými. Prohlédnuvše si Chicago, které bylo toho času hrozně blátivé a neúhledné, vydali se na další cestu do Omahy, kam přijeli dne 6. března r. 1868. Tehdejší dobu vedla do Omahy jediná dráha, Chicago Northwestern, jejíž zakončení bylo na levém břehu (jowském) Missouri, takže se museli dáti převézt po lodi. Zde poprvé za svého života poznali Indiány, jichž se množství hemžilo po pravém břehu řeky. Opustivše převozní loď, ubírali se po Farnam ul. a tu, k nemalému svému potěšení, potkali pobratima, Poláka pana Vitkovského, který poznav, že jsou Češi, hned je oslovil po česku, což ovšem na ně velmi příznivě účinkovalo. Po té uvedl je pan Vitkovský do strávniho domu, kde platilo se pouze \$7 týdně za stravu. — Pan Vitkovský byl civilním měřičem a v Omaze pracoval pro dráhu Union Pacific, která se právě stavěla z jmenovaného města na západ. — O práci zde nebyla žádná nouze; každý, kdo chtěl pracovati, obdržel slušnou mzdu. Nádenníci vydělávali \$2.50 denně, tesaři \$3.50 až \$4.50, pokládači cihel \$5—\$6 denně, a za práci přes denní dobu pracovní dostávali dělníci plat dvojnásobný. Následkem toho bylo peněz všude hojnost, hostinští dělali dobré obchody, a večerní zábavy byly na denním pořádku. Omaha byla tou dobou jakýmsi zimním stanem pro západní zlatokopy, kteří sem přicházeli přezimovati a úspory své probíti. Tak to zde chodilo až do roku 1870, kdy U. P. dráha byla dohotovena. Jednoho dne přišel k Vodičkovi, který pracoval s Hronkem u stavitele p. Niella, vládní inženýr, který je vyzval, aby šli na západ pracovat na pevnostech Fort Laramie a jiných, které tou dobou byly stavěny; ten rok byli Indiáni zkroceni vojskem strýčka Sama. Inženýr pravil, že obdrží zdarma cestu tam a nazpět, \$4 denně ve zlatě, a když se bude pracovat přes čas, že obdrží dvojnásobný plat. Sliby tyto byly sice lákavé, ale když dotčený inženýr ku konci podotkl, že se musí každý opatřiti revolverem, puškou a velkým nožem, tak aby mohli se brániti proti možnému výpadu Indiánů, kteří, ač pokořeni, přece jen nebezpečnými zůstali, — tu odpadla Vodičkovi všecka chuť pracovati pro Strýce Sama, a odřekl na západ jíti. Jeho přítel, Eman Hronek, nabídku však přijal, a ve dvou dnech již nastoupil cestu ještě s jinými. Mezitím pracoval Vodička v Omaze dále, a bedlivě studoval poměry. Pozoroval, jak houfně usazují se na západě Němci, Dánové, Švédové, Irčané i Američané, zabírajíce nejlepší pozemky. V tu dobu byla pozemková vládní úřadovna v Omaze, a fideitem jejím byl p. Parker. S tímto pánem učinil si Vodička známost, a vyžádal si od něho výtah a mapu vládních pozemků v okresech Dodge, Cuming, Colfax a Stanton. Prvnější okres zamlouval se Vodičkovi nejlépe, neboť byl nejbliže Omahy, v níž kladl velké naděje. V Cuming okrese bylo již několik krajanů usazeno. Byli to Josef Malý, Jos. Březina a Mat. Malý. — Dne 4. září téhož roku přijeli do Omahy z Evropy dva krajané, Vác. Uhlík a Majer. S těmi vydal se pěšky do právě založeného městečka West Point. Příčina, proč podnikli cestu pěšky, byla ta, že byla zde pouze U. P. dráha, která čítala jízdného 7 centů za míli, a po té mohli jíti pouze jen do Fremont. Jiná výhoda z pěší cesty kynula jim tím, že mohli prohlížeti pozemky po celé cestě, a podrobně všecko prostudovati. V tu dobu bylo cestování po Nebrasece velmi obtížné, neboť na různých místech byli Indiáni, kteří kde k tomu naskytla se příležitost, bělocha nikterak nešetřili. Každý takový, kdo vydal se na cestu, musel míti sebou kompas, dle kterého řídil směr své cesty, které leckde nebyly vůbec prodělané, jinak hrozilo mu nebezpečí, že zabloudí na rozsáhlých pláních nebrasských. — Na tuto cestu vydal se Vodička v botách z francouzské teletiny, které ho stály \$16 v Dayton, O., a když přišli třetího dne do West Point, byl nucen u žida koupit si nové střevíce, neb jeho boty byly celé od trávy rozřezané. Na této cestě zastavili se u p. Jos. Malého, který je vlídně přijal a pobostil. Mezi řečí přešel také rozhovor na plán Vodičkův, ohledně utvoření velké české osady v Nebrasece a tu pan Malý vyjádřil se Vodičkově asi následovně: “Mladíku, mladíku! Dobrá a chvalitebná věc to je od vás, ale na jedno vás musím upozornit jako starý zkušený člověk: Kdo vám za tuto práci zaplatí? Pravím vám, že je dobře pro český lid pracovati, když snahy jeho jsou uznávány a odměněny za četné starosti a namáhání. Mluvím ze své vlastní zkušenosti, a proto opakuji, cokoli učiníte, nechte si poctivě zaplatit, jinak dočkáte se ještě nevděku od téhož lidu, kterému dobro učiníte.” — Na tato zlatá slova Vodička často vzpomíná, neboť skutečně nadešly mu chvíle v životě, kdy rada i prosvětlení pana Malého splněny

byly do posledního písmene. Leč Vodička byl v letech, kdy všecko jeví se nám v různém světle a jeho citlivá duše dychtila jen po konání dobra. Kráčel dále za svým cílem, nepozastavuje se nikterak nad tím, že třeba bude mu snášeti příkoří za dobrodíní prokázaná. Založil první českou osadu v severozápadní části okresu Dodge. Počal psáti do Slavia, a rozesílal dlouhé a vysvětlující dopisy do Evropy i po Spoj. Státech, kde Češi byli usazeni. Češi se hlásili, Vodička jim vše zařídil, občanské listy vyzvedl, a ti, kteří uposlechli jeho rad a pokynů, zaujali ihned vládní pozemky. Těm, kteří neměli peněžitých prostředků, aby mohli se odebrati okamžitě na domovinu, opatřil práci, a když vydělali \$14, zabral jim domoviny. Práci tuto konal plných 10 roků, ve dne pracoval a v noci psal, odpovídaje dlouhými dopisy na rozmanité otázky, začez neobdržel ani dvoucentovou poštovní známku. V oněch 10 letech procestoval na své útraty okresy Colfax, Saunders, Butler, Saline, a Filmore, a po uzavření osady v Dodge pracoval v tom směru, aby krajané šli do sbora jmenovaných okresů. — V roce 1874, po nezdařených chicagských osadách vyzval p. F. B. Zdrůbek, tehdy redaktor "Pokroku Západu," Vodičku a jiné, aby se pokusili o založení osady na vládních pozemcích a okazali Chicagským, že se dá osada lehece založiti, když se poctivě jedná. Netrvalo to dlouho, a osada byla založena pod jménem Slavonia. Když přišel čas a vyslanci měli býti voleni, tu musel Vodička chtě nechtě vyslanectví na sebe přijmouti, neboť z ostatních vyslanců nikdo neuměl anglicky. On opatřil lístky pro všechny až do Grand Island, Neb., po dráze U. P. — V pokladně bylo všech peněz asi \$25 a s touto nepatrnou částkou měli se vydati 4 muži na vyhledání dobrých pozemků pro jiné. Bylo tudíž usneseno, že když se nebude dostávat, že Vodička zapůjčí, a spolek pak mu to vrátí. Chtěl-li tudíž Vodička, aby osada byla založena a Češi omažští aby nebyli vysmíván', podvolil se tomu a přijal toto usnesení. Výsledek byl, že osada v okresu Howard byla založena. Výlohy s cestou touto spojené byly asi o \$50 větší než pokladna vykazovala, Vodička je zapůjčil, a do dnes má je k dostání. Bylo tehdy usneseno, že ti, kteří se tam budou stěhovat, zaplatí každý \$1, což se však nikdy nestalo. — V roce 1875 přijeli polští vyslanci z Chicago do Omahy a těm byl Vodička doporučen. Tito ovšem ihned se u něho přihlásili a po krátké poradě bylo ujednáno, že Vodička musí s nimi, oni že prý jsou neobezatmení a vyhledávání pozemků. Již druhého dne vyjel Vodička s nimi do okresu Howard, kde beze všeho dlouhého rozmýšlení osada byla založena dle vzoru osady české, takže dnes možno velkou tu osadu nazvati česko-polskou. — Přišel rok 1877 a tu Vodička se rozemohl, a plných 14 týdnů byl nucen trávit na lůžku, byv stížen neduhem žaludečním. Za tu dobu utrpení vyčerpal téměř veškeré své úspory, a ke všem těm nesnázím oznámil mu ošetřující jej lékař, že musí na dále řemesla svého zanechat, chce-li býti zdrav. Lékař radil venkovské cestování, a rady té Vodička uposlechl. Obdržel zeměstání u B. & M. dráhy v pozemkové úřadovně, a spolčal na to, že krajané, kterým byl radou i skutkem nápomocen, budou dále pozemky B. & M. dráhy kupovati prostřednictvím jeho, ale v tom se velmi sklamal. Mnohý a mnohý krajan koupil pozemek od jiného jednatele, vzdor tomu, že Vodička mu ho ukázal a povoz ze svého musil platit. A nejen to, ještě slyšel útěšitelné poznámky, že by Vodička brzo zbohatl, že již nyní se vozí po dráze jako pán atd. — Tak to obyčejně na tom světě bývá. Čiň jinému dobře, zlým se ti odmění. — V. L. Vodička je jedním z těch málo krajanů v Nebrasee, o kterých možno říci, že jsou živou kronikou. Jako jeden z prvních osadníků jmenovaného státu zná téměř všechny pionéry a jejich počátky, a v národním životě podílel se vždy horlivě. Nebylo jednoho podniku šlechetného, aby Vodička v něm nebyl účasten. Když zakládal se v Omaze řád Palaecký, čís. 19 Č. S. P. S. před 27 roky, byl on mezi prvními, kteří jeho uskutečnění prosadili. Od té doby až do dnešních dnů setkáváme se se jménem Vodičkovým všude, kde možno prospěti jménu českému. Pisatel tohoto pamatuje se velmi dobře, jak před dvěma lety, kdy dlelo v Omaze pěvecké kvarteto, Vodička z ochoty převzal agitaci pro chystaný koncert v Boydově divadle, vzdor tomu, že pokročilá letní sezóna rozhodně byla pro vystoupení pěvců nepříznivá. Elita omažská byla z města, většinou na výletních místech a v lázních, a deficit zdál se býti neodvratný. Leč Vodička nedal se zastrašit, a osobně agitoval aspoň mezi těmi bobáči, kteří v městě k vůli obchodu dleli. Ku etí jeho dlužno doznati, že aspoň pěvci nedočkali se finanční ztráty, ovšem pouze zásluhou Vodičkovy agitace. — Přítomně soustřeďuje Vodička svou činnost v pěveckém spolku "Lyra", jehož je horlivým členem, a doufám, že ještě dlouhá léta bude nám popřáno v milé a upřímné jeho společnosti trávit.

JOSEF STRAKA.

JOSEF STRAKA, starší v Oklahoma City, Okla., narodil se roku 1825 v Oustí okresu humpoleckého, kraje čáslavského v Čechách z rodičů chudých, kteří mu nemohli poskytnouti žádného vyššího vzdělání. Sotva trochu odrostl, dali ho na řemeslo obuvnické, jemuž se 1 rok u domácího mistra a ostatní čas se musel doučiti, jak bylo zvykem, u cechmistra. Po vyučení šel na nezbytný tehdy vandr do Rakous a tam byl až do roku 1845, kdy byl nucen dostaviti se k odvodu, při němž byl 18. dubna odveden a zařazen byl ku třetímu pluku dělostřelců, ležícím tehdy v Německém Brodě, odkudž na jeden rok byli posádkou v Olomouci. Pak byl tento pluk poslán do Itálie a prodělal tam boje v letech 1848 a 1849. O svých válečných zkušenostech vypráví sám následovně: V Itálii byl jsem ve městech Verona, Brescia, Milán a Piacenza. Ve Veroně jsem byl celých 11 měsíců a ten celý čas jsme jiného nedělali, než kule dělové lili a hotovili náboje do pušek. Po manévrech odtáhli jsme do

Benátek, kdež počala ona revoluce roku 1848. Benátčané nás pěkně vypravili ven a každému muži vyplatili 30 jednušek, r. č., jen že je přijal hejtman od 4. setniny třetího pluku za všechny a pravil, že nám je vyplatí, až přijedeme do Terstu, ale nedostali jsme nic, neboť vše odevzdal do vojenské pokladny. Nastala nám doba útrap. Děl jsme měli v Benátkách dost, ale střelného prachu málo a tak jsme byli jako zaprodaní. Hlavní velitel posádky, nepamatuji se již na jeho jméno, uprchnul do Ameriky. Z Benátek naložení jsme byli na rybářské kocábky a bylo nám řečeno, že dostaneme se do Terstu za 12 hodin, zatím nám to trvalo 4½ dne bez jídla. Bouře trvala přes tři dni. Přistáli jsme v Terstu zmoření hladem, sotva že na dok jsme se vyškrabali, a pak nás tam ještě několik hodin nechali stát. Potom jsme se dostali do hotelu, kde s bídou sehnali jsme trochu kávy a malý zákusek. Pak přišel rozkaz od guvernéra, že pro nás v městě není místa, tak že musíme do vesnice, hodinu cesty vzdálené, do které dorazili jsme na samý večer. Sotvaže jsme ulehli a těšili se na odpočinek po tak trapné cestě, začal tambor tlouci alarm a že musíme býti do jedné hodiny zpět v městě. Každý křel a zlořečil, ale co platno! V čase tak bouřlivém jsme museli uposlechnouti a to samé pak se opakovalo ještě jednou a museli jsme zase zpět a pak zase do města. Pak jsme zase sedli na parník na rozkaz jíti do Pola v Istrii. Byl nás plný parník. Strhla se zase strašná bouře; my dělostřelci tomu byli jsme zvyklí, ale pěšáci, ti leželi jako zabíjí. Tak přijeli jsme ku přístavu Pola, který je tak úzký, že možno jen několika lodím vedle sebe projeti. Na horách po obou stranách stálo dělostřelctvo na stráž. Bylo na nás voláno, bychom zůstali stát, leč my jsme ale ničeho neslyšeli pro bouři a jelo se tedy dále. Tu, majíce nás za nepřítel, zahájili na nás ostrou střelbu z obou stran. Na rychle dáno znamení s praporečky, střelba umikla, ale její účinky byly hrozné. Na parníku nás bylo jako much, tak že zabitých a raněných bylo hodně. Nemohu udati počet neb ani snad se žádný jistoty nedověděl, mnoho-li skrz tak hloupý omyl utraceno životů. Parník by se byl potopil, kdyby nebyl přijel jiný, který nás dotáhl do přístavu. Důstojnictvo v našem přístavu bylo zle rozhorčeno na velitele posádek na ostrově, ale oni obnažili svoje prsa se slovy: "Tady jsme, probodněte nás! My měli rozkaz od našeho velitele nepustiti žádnou loď do přístavu." V pevnosti bylo nás tolik, že museli nás i do kostela dáti a za několik dní nás rozeslali po venkově. Já byl poslán ještě s dvanácti muži do Kotoru v Dalmacii. Dlouho jsme tam nebyli, neboť nás od 4. pluku vystřídali a nás odvezli do Losin Piccolo a tam jsme byli do r. 1850. V Losin Piccolo jsem onemocněl horečkou a když jsem se vyztonal, byl jsem poslán do Terstu a odtud jsem byl v roce 1854 propuštěn. Těšil jsem se na moje rodiče, na naše shledání, ale drahou moji matku jsem více neuzřel, neboť již dřímala věčný spánek a otec byl sám s bratrem, trochu mrzákem. I chtěli, bych se oženil. Za manželku jsem pojal M. Sechorovou z Vopatova. Brzo po naší svatbě, což bylo po masopustě, napadlo u nás tolik sněhu, že nám to chaloupku svalilo. Hodná zkouška byla na té vojně,

ale tohle bylo huedle horší, neboť peněz nebylo, a bída zela z každého kouta. Při vypuknutí Krymské války byl jsem znovu povolán k vojsku, kdež jsem byl ještě skorem celý rok, ale jak přišel telegram z mého rodiště, že otec zemřel, byl jsem konečně z vojny propuštěn. Na propouštěcí listinu od vojska jsem musel čekat ve Vídni (jak bylo nařízeno) celý měsíc. Přijda domů, znaven, bez peněz, shledal jsem všady jen bídu a utrpení. Byl jsem návštěvou ve Vopatově a dostal se mně do ruky dopis, od Josefa Moravy z Wisconsinu z Ameriky. Od těch dob mne myšlenka na Ameriku neopustila. Ale než sehnal jsem potřebných peněz na cestu, bychom mohli jeti, musel jsem hospodařit ještě dva roky. Měli jsme dvě dítky, hochu a děvče, tak že jsem byl ještě rád, že jedeme po lodi plachetní, neboť peněz nebylo na parník. Vyjeli jsme z Čech začátkem října roku 1864 a až před vánočními svátky jsme se dostali do Chicaga. S hrůzou vzpomínám na tu cestu, jaká muka to pro nás byla na té lodi, neboť plavba trvala přes dva měsíce a moje manželka stonala hned od začátku plavby. Ležela jako nehybná hmota a kam nahnula se loď, tam i ona, což trvalo až do konce plavby. Myslel jsem, že si zoufám, ale vše jsme to přece přetrpěli. Na radu pana Brodského z New Yorku odjeli jsme tedy do Chicaga. Pan Brodský mně dal adresu na pana Boreckého, který toho času měl v Chicagu hostinec. Bylo to v neděli, když jsem tam přišel a bylo u něho mnoho Čechů. Byl jsem přátelsky přijat. A hned ptal jsem se na p. Moravu a Berana, o kterých jsem se tam dověděl a byl jsem jedním krajanem z ochoty doprovoben k první jmenovanému, kdež po tak trapné cestě jsme sobě teprve odpočinuli. U pana Boreckého jsem se sešel s krajanem M. Sadlo, který byl též obuvníkem a měl dílnu. Ten mně nabídnul zaměstnání, které jsem po malém odpočinku přijal. Hned první týden jsem vydělal několik dolarů a už bylo po bídě, koupil jsem kamínka a ty nejnutnější věci. Pracoval jsem na tom místě tři měsíce, až můj bós vyprodal dílnu Němci. Ten mě chtěl dát též práci, protože jsem uměl německy, ale řekl, že musím týden čekat. Na Taylor ul. hyděl p. Slepíčka a ten chtěl jeti do Clevelandu, tak mně domek svůj nabízel ku koupí. Byl na cizím lotě a stál \$200. Něco peněz jsem se přivydlužil a měli jsme již domov. Začal jsem řemeslo sám doma, což trvalo dva roky, ale nemoc mne přinutila, že jsem musel řemesla zanechat. Manželka chtěla stále na farmu. Byl jsem se divít v Michiganu, ale tam se mně nelíbilo. Z jara roku 1867 odstěhovali jsme se do Nebrasky, kde dávány domoviny osadníkům. Jely jsme tři rodiny. Byli jsme známí hned z Čech. Dostali jsme se až do Araka, Mo., odkud nám objednali krajané Shery a Heřman povoz, k p. Němečkovi v Richardson Co., Neb. Tam dostali jsme se šťastně, ale co teď? Nás bylo plný vůz a pan Němeček chudák sám měl jen chaloupku, že se sotva se svojí rodinou v ní skryl. Tak kočí nás vozil od farmy k farmě až se nás přece zbavil. Z naší výpravy neuměl skorem žádný anglicky a na land office jsme přece museli. Až pan Zulek se nad námi ustrnul a jel s námi do Branzville. Koupili jsme si tam mapu od jednoho krajana a podle ní chtěli jsme si zabratí pozemky, ale ty, co jsme měli vybrané, už byly pryč. Proto museli jsme do sousedního okresu. Bylo to horší vyhledatí, a písař na požádání nám naznačil nejbližšího souseda. Byl to Němec a nechtěl nám nic povědět. Ale když jsem mu řekl, že mu čas nahradím, dal si říci a vyhledal nám pozemek. Teď nastala nová starost, totiž stavěti nějaké obydlí. Peněz ubývalo, beztohoť jsme jich moc neměli a bylo potřeba přece poříditi nějaký vůz, voly, krávu atd. Sousedi Němci nechtěli nic pro Čecha udělati neb to chtěli vše pohliti sami. Měli zabrané pozemky u potoků a na druhých pozemcích chtěli pást a měli tam již stáda dobytka. Konečně jsem koupil za \$190 dva voly a krávu od jednoho Angličana. Pak jsem začal svážeti stavební materiál a baráček stavěl jsem 12x16 stopách. Myslel jsem, že si to postavím sám, ale člověk mívá a oheň to třeba změni. Bylo to u lesa, kde jsem si našel místo, a bylo tam hodně staré, několikaleté trávy, tak že jsem to zapálil, ale v zápětí jsem seznal svoji chybu. Oheň se začal šířiti a hnáti k lesu. Já a moje manželka s napjetím všech sil jsme tomu chtěli zabrániti, a odstouali jsme to pak oba. Manželka se sice brzkou pozdravila, ale já jsem ležel čtvrt roku. Často jsem žádal manželku, by mně dorazila, byl jsem na kraji zoufalství; považte, na holých prériích s manželkou a třemi malými dítkami ležeti jako lazar. Hrůza mne obejde při pomýšlení na tu dobu. Manželka musela jíti ku krajanům, by nám postavili ten baráček, že jim to nějak vyňhradíme. Když jsem se vystonal, dostala zas moje manželka zimnici a stonala 7 měsíců a tak jsme bídne živořili po čtyři roky. Naši sousedi Němci nám pak, když nás seznali, pomáhali, kdejen mohli, každý den u nás byli a kdyby jeli nebylo, snad bychom byli zahynuli. Ale všechno bere konec i naše utrpení chýlilo se ku konci. Dítky odrůstaly,

tak že nám již začaly pomáhati, zdraví se nám vrátilo, majetek náš vzrůstal, ovšem že sice pomalu, ale přece ho přibývalo. Roku 1882 oženili se moji dva synové v jednom dnu. Starší dcera se provdala o tři měsíce dříve a mladší dcera se provdala za pět čtvrtí roku po ostatních a zůstali jsme s manželkou sami. Staršímu synovi jsem koupil 120 akrů pozemku, postavil jsem mu kamenné velké stavení a dostal všecko hospodářské nářadí. Mladší syn dostal 160 akrů a nářadí. Výměnek jsem si velký neudělal. Roku 1889, když bylo otevřeno území Oklahoma, odejel můj mladší syn Josef a oba zeťové, Václav Petrášek a Jan Sochor, do Oklahomy hledati štěstí a nechybili. Dnes jsou v tom všichni dobře. Syn Josef má 720 akrů dobrého pozemku a zeťové každý 360. Všichni bydlí poblíž Oklahoma City, které dnes čítá kolem 35.000 obyvatel. Já se svoji manželkou jsme za nimi přijeli v roce 1891 a koupili 240 akrů pozemků, z čehož dosud máme 160 akrů. Farma moje jest poblíž farem mých dětí. Starší syn Jan přijel z Nebrasky za námi před čtyřmi roky, koupil si zde 320 akrů velmi pěkného pozemku a vede se mu dobře. Postavil si již pěkné obydlí a stáj novou a ještě 80 akrů přikoupil, tak že vlastní 400 akrů. Dnes všichni dohromady (synové a zeťové) vlastníme 2.000 akrů. Tak mám všechny dítky pohromadě. Jsem na ně hrdým, neboť vychoval jsem je zdárně a jsou z nich upřímní synové a dcery. Největší rána byla pro mně, když moje milovaná manželka po krátké nemoci se odebrala odkud není návratu. Zemřela dne 10. prosince 1903. Byla zásadní svobodářkou a upřímnou Češkou, horlivou čtenářkou Svojana, Duha Času i Amerikána. Milý čtenáři! Nemysli, že můj dopis psán je za tím účelem, bych snad se chlubil, čeho jsme se dodělali, ne, nikdy ne, pouze konám svou povinnost a ehei dát příklad těm, kteří již jsou na kraji zoufalství, jak já několikrát byl, by trpěli a trpělivost překoná vše.

ANTONÍN MACH.

povýšoval neustále v práci, až se stal správcem dřevorubeckého tábora u společnosti, pro níž pracoval. V této době navštěvoval bývalý domov v okrese Kewaunee. Výdělků měl skvěle a tudíž nikdy nezůstal v ničem pozadu. Té doby se seznámil se svou manželkou, která tehdy se nazývala slečna Kateřina Langrova. Výsledek této známosti byl manželský sňatek. Novomanželé se usadili v Menominee, Mich., kde počnala česká osada kvéstati. Ant. Mach činně se účastnil všech českých národních hnutí té doby. Město Menominee vznikalo z nepatrného tábora dřevařského. Zdravotní poměry byly té doby v Menominee velice neutěšené. Nemoce za nemocemi navštěvovaly město. I rodina Ant. Macha nezůstala ušetřena. Narodilo se jim několik dětí a téměř všechny pochovány na tamním hřbitově. Nemoce, lékaři a pohyby pohleovaly značné jeho příjmy co foremana na pile. A tu byl nucen pomýšlet na změnu. Po čtrnácti letech přestěhovali se do okresu Kewaunee a po tři leta hospodařil na pronajaté farmě a hostinci v townu Carlton. Tuto dobu se stal Ant. Mach daleko a široko známým pro svou znalost koní. Sám vlastnil potah běloušů, o nichž do této doby sousedé vypravují. Pak se přestěhoval do Kewaunee a zde koupil hostinec. Hostinskou

ANTONÍN MACH. — Jedním z prvních občanů města Kewaunee v soujmeném okrese ve státu Wisconsinu jest Antonín Mach, sládek a majitel květajícího a utěšeně prospívajícího pivovaru. Narodil se dne 6. ledna, roku 1849 v Chraštavících na Domažlicku v Čechách. Otec jeho byl Jan Mach, tkadlec, a zemřel roku 1862; jeho matka, která za svobodna byla Dorotka Tomandlova, zemřela ve vysokém věku minulého roku. Ve věku šestnácti let Antonín se přistěhoval sám bez rodičů do Ameriky do okresu Kewaunee ve státu Wisconsinu a zde po dva roky pracoval na farmě v townu Franklin, kde již tehdy byla usazeno mnoho českých rodin, pocházejících vesměs od Domažlic. Pak se přestěhoval do Michiganu, kde pracoval v dolech a později se odebral do Menominee a zde ihned obdržel práci při dřevorubectví a plavení klad. Pracoval také co vozka na počátku. Když majitelé lesů poznali jeho pracovitost a sílu — vážil tehdy co mladík dvaadvacítiletý přes 210 liber —

živnost zde provozoval po tři leta a šest měsíců. Hostinec p. Macha byl té doby střediskem politického ruchu v okrese Kewanee. V lednu roku 1890 koupil Plzeňský pivovar v Kewanee od Franka Nuhlička, ale za dva týdny polovinu obchodních zájmů v tomto pivovaru prodal svému švakru Josefu Langerovi a firma se pak nazývala Mach & Langer. Před dvěma lety Ant. Mach vykoupil polovinu pivovaru od svého společníka Josefa Langer a jest nyní sám majitelem Plzeňského pivovaru v Kewanee. Pivovar tento byl založen asi r. 1860 Adolphem Eldem a výroba roční obnášela po mnoho let pouze 500 sudů. Pivovar střídal se v různých rukou majitelů. Chas Brandes byl jedním z pozdějších majitelů, od něhož pivovar tento přešel v ruce české, když jej byl koupil Frank Nuhliček, od něhož opět přešel v ruce české, p. Ant. Macha. Pevně doufám, že zůstane pivovar tento majetkem rodiny Ant. Macha. Má jej komu odkázat, neboť má tři syny a tři dcery. Během vlastnictví p. Ant. Macha pivovar byl zlepšován a zvětšován. Přistaven veliký povrchní sklep cihelný, minulou zimu zbudována cihelná spílk a chladírna, což vše jest možno následkem obezřelého řízení obchodu, kterýž neustále roste. Výroba piva z 500 sudů ročně vzrostla na 3.000 sudů. Usilovnou snahou Ant. Macha jest proměnit nepatrný pivovar ruční na parní strojový pivovar a cíle toho v krátkosti dosáhne, neboť jest mužem energickým. V politice Ant. Mach jest nejvýše snáselivým, ale v poslední době smýšlení jeho valně se přiklonilo k demokratické straně. Při hlasování se nikdy neřídil politikou stranickou, ale hlasoval pro toho, kdo se mu nejlépe zamlouval, ať pak patřil té neb oné politické straně. Patří tedy do řad tak zvaného neodvislého voličstva. Zastával mnohé čestné úřady. Byl členem okresního zastupitelstva, městským radním, náčelníkem dobrovolných hasičů, pokladníkem distriktu vyšší školy. Jest nadšen pro všeobecnost a jest jedním z nejpodnikavějších mužů v městě, ač jiného vzdělání nenabyl, kromě na vesnické škole v Čechách a pak jaké nabyl ze zkušenosti během svého života. Rád hovoří a vypravuje o svých zkušenostech, obzvlášť ze života dřevorubeckého a mnohá z těchto vypravování, kdyby byla sepsána zasloužila by, aby vyšla tiskem. Pane Antone, mnoho zdaru!

JAN M. ČÁSTEK

upřímnými a pohostinnými krajany. Jedním z nejstarších osadníků-krajanů ve zmíněné krajině jest Jan M. Částek, jehož pestrý, krutými zkušenostmi protkaný život, stejně jako pokrok a zdar jeho práce zaslouží uvedení v této řadě zajímavých životopisů českých zákopníků v nové vlasti americké. Než, nechme jeho samého vypravovati o svém příjezdu do Ameriky a o všem co tu zažil.

* * *

Mým rodištěm byl Brandejs nad Orlicí, kde spatřil jsem světlo světa dne 22. února 1837. Jakmile jsem trochu povypěl, pomáhal jsem otcí v tkalcovně, kterou rodinná živil. Však to trvalo pouze do 17. roku něho věku, neboť již tenkrát, tedy roku 1854 rozhodl se otec ku vystěhování do Ameriky. Vyprodal, kde co bylo, sebral celou ro-

JAN M. ČÁSTEK. — V nejpůvabnější části státu Minnesoty, západně od dvojice měst St. Paul-Minneapolis a jižně od proslulého jezera Minnetonky, v krajině pahorkaté a úrodné, nachází se jeden značný ostrůvek českých osadníků. Středem ostrůvku toho jest městečko Hopkins, spojené s Minneapolis elektrickou drahou. Kolem Hopkinsu na farmách usazeno jest aspoň 250 českých rodin. Všechny snad dosáhly vytrvalou prací a přičiněním poměrného blahobytu, a setkáváme se tu jak se statky dobře zařízenými a prospívajícími, tak s lidem uvědomělým, po většině svobodomyšlným, jenž mimo péči o výživu a zisk z práce, dbá též o povznesení se ušlechtilou zábavou, hlavně pak četbou. Milo jest pobýti mezi takovým lidem, a jako krajina ona osvěžuje svojí krásou a romantičností, tak stejně příjemně působí na návštěvníka styk s bodrými,

dinu — a jeli jsme. Dne 13. srpna — jak viděti, nebyl můj otec pověřivým — vsedli jsme na vlak v Brandýse, a za dva dny viděli jsme již to ohromné moře, které nám bylo přejeti, chtěli-li jsme se dostatí do té naší nové vlasti, Ameriky. Vstoupili jsme na palubu plachetníku Emilie v Bremerhaven a když se loď od pevniny vzdalovala, loučili jsme se posledním pohledem se břehy, které jsme snad již nikdy neměli spatřiti. Přeplav obstaral nám jednatel Kareš. Brzy toužili jsme, abychom již byli v té zaslíbené zemi americké, totiž, abychom již měli pevnou půdu pod nohama, neboť bouřlivé počasí snažilo se učiniti nám tu nekonečnou plavbu co nejnepříjemnější. Zažili jsme na lodi nesčetných útrap, hlavně ovšem nemocemi. Cesta trvala 7 neděl a 2 dny; mysleli jsme již, že jsme bouřemi zahrnutí z cesty a sklíčenost přecházela v zoufalství. Konečně octli jsme se přece u břehu. Jak jsme se zaradovali, vzor tomu, že jsme byli téměř všichni nemocní! Vystoupili jsme na břeh v New Yorku plni naděje a hned jsme vsedli na dráhu, jež nás dovezla do Buffalo. Cílem naším byl totiž Západ, tenkrát ještě dosti slabě obydlený. Z Buffalo jeli jsme po lodi do Detroit, a pak opět po dráze do Chicago. Co bylo tenkrát Chicago? Vesnice na bařinatém břehu jezera. Několik kramů a několik indianských bud. Tenkrát jsme netušili, co jednou z té vesnice bude. V Chicagu jsme si odpočinuli dva dny, a pak jsme dojeli lodí do nedalekého Racina. Tam jsme dorazili dne 1. listopadu, ale ani tž nebyl ještě konec naší pouti. Odešli jsme do Kaledonie, kde jsme s otcem v nedostatku jiného zaměstnání dělali přes zimu dřva. Tu jsme dostali zprávy ze státu Minnesoty, že jest tam spousta prázdných pozemků, a že by bylo výhodno se tam usaditi a s farmařením začíti. Všem se ten plán líbil, a proto jsme se rozhodli pro cestu do Minnesoty. Z Racina jeli jsme po vodě zpět do Chicago, odtud po dráze do Galeny a po parníku po řece Mississippi tvrhuru do St. Paul. Jelo nás šest rodin a když jsme přijeli do St. Paul, šli dva z mladých vyhledati farmáře, jenž nám byl psal o těch pozemcích. Druhého dne vrátili se vyslaní s radostnými tvářemi a dobrými zprávami. Hned byly zjednány dva povozy a všech šest rodin, se vším, co měly, se dalo na cestu. Jeli jsme 18 mil na jihozápad od St. Paulu a vše, co jsme po cestě viděli, bylo slibné, neboť jsme jeli krásnou krajinou. V Minneapolis, který jsme cestou minuli, byl tenkrát jeden štor a jedna kovárna. V East Minneapolis už byla celá jedna ulice. (Dnes má Minneapolis téměř čtvrt milionu obyvatel). Přes Mississippi dostali jsme se po pramici neboť most, jenž byl visací, byl právě vichrem stržen. Po tak rozmanité cestě dostali jsme se na vyhledané místo a usadili se na vládních pozemcích. Byla to úplná pustina, trochu až příliš americká. Křoviny a lesy střídaly se s bařinami a jezírky. Zvěře bylo tu ovšem hojnost, hlavně velkých jelenů a slípek. O honitbu dělali jsme se s Indiány, kteří tu měli ještě svoje lovecké právo. O maso ze zvěřiny tedy nouze nebyla. Holubi, slípky, bažanti a kachny nebyly na našem stole žádnou zvláštností. Za to hůt bylo s ostatním. Na majetek přivezli jsme s sebou \$24 dluhu. Ovšem, že jsme s sebou přivezli dosti chutě ku práci, ale já byl trochu příliš mlád a otec zase příliš stár pro nejtěžší práce, jež na nás čekaly. Proto přece jsme se ale v práci předháněli, abychom živobytí uhájili. Prvním našim obydlím byla bouda z větví a roští, nelíšící se mnoho od bud Indianů. Každý z přistěhovalců hleděl si obdělati aspoň tolik půdy, aby měl na příští rok na živobytí. Zasázelo se trochu brambor a kukuřice a každý čekal toužebně, jak to s úrodou dopadne. Jakou radost jsme měli, když byla korna již stopu a půldruhý stopy vysoká. Vřak jaké bylo naše bolestné sklamaní a naše zoufalství, když jsme jednoho rána spatřili celé naše kukuřicové pole spustošeno, ožráno, pošlapáno. Dva páry volů staršího osadníka, jenž tu byl již rok před námi, dostali se nám totiž na nastávající úrodu a zničili naše naděje. Sousedem tím byl Frank Pešek, který se do té krajiny přistěhoval, vykonav cestu s volským potahem z Caledonie, Wis. Byli jsme celí nešťastní nad zničením naší slibné úrody — však ne na dlouho. Ukázalo se totiž, že to co my považovali za pohromu, bylo pro nás štěstím. Sázeli jsme kornu, nejsouce s tou prací obeznámení a nasázeli jsme ji příliš hustě, po spasení vyrazila slabší a konec konců byl, že jsme měli úrodu lepší než ten starší osadník, kterému bujela od začátku. Tak jsme pomalu hospodařili, nebo spíše protloukali živobytí po šest let. V podzimu prvního roku přišel land k placení. Měli jsme 80 akrů, museli jsme platiti \$1.25 z akru a peněz nebylo. Museli jsme vzíti útočiště k bance a vypůjčiti se. Banka peníze půjčila, ale počítala 36 procent, jež se musely spláceti čtvrtletně. Aby se sehnaly peníze na úroky, muselo se na výdělek a to třeba až 8 mil daleko na farmy. Chodil jsem do práce se švagrem Holáskem, mezi-

tím co otec doma hleděl obdělati co se dalo. My vydělávali na živobytí a na splácení úroků. V pondělí jsme odcházeli do roboty a v sobotu jsme přicházeli, ovšem ne si odpočinout, ale vypomoci starému otcí s prací na vlastním statku. Bylo to trpké živobytí. Konečně se ale začaly poměry lepšíti, když tu otec po šestiletém pobytu na tom místě zemřel r. 1862. K doplnění nesnázi, začaly docházeti pobuřující zprávy z Jihu, kde zuřila občanská válka. Měli jsme tisíce chutí odebrati se též na bojiště, jako to učinilo mnoho mých známých, ale nemohl jsem opustiti starou matku v nejhorsších dobách. Mimo to koupil jsem právě majetek v sousedství, u jezírka Glenu Lake, čítající 160 akrů. Však vzdor tomu bylo mi souzeno sčástniti se co vojín památné té války. Když byly zásoby dobrovolného mužstva vyčerpány, musel v posledním draftu se dostaviti každý, ať měl kohokoliv na starosti. Bylo to v roce 64. Mnozí utíkali, já však se dvěma kamarády, Josefem Smetanou a Frankem Břenem dali jsme se dříve nežli jsme byli úředně povoláni, vzdor tomu, že měli jsme všichni tři matky k opatrování. Dne 14. srpna zařazen jsem byl k jízdě do Hatchers batallionu na dva roky. K tomu sluší podotknouti, že již od roku 61. bouřili se Indiáni v severních státech, jsouce podporováni z Jihu a poněvač i v našem okolí se dopouštěli ukrutenství na běloších a ohrožovali celý venkov, tu se naše rodina uchýlila do Minneapolis.

Když jsem byl odveden, byl jsem vyslán se svým battalionem proti Indianům. První rok střežili jsme hranice, aby rudoši nepřebázeli mezi osadníky. Na takových hlídkách bylo nám zakusiti mnohdy hrozných útrap. Strážím na koních omrzaly v zimě nohy, mnohdy zabloudilo celé oddělení v nečasu a bylo vydáno nebezpečí pomrznutí a smrti hladem. Na hranicích indianských území zůstali jsme celý rok a na to povolán byl náš oddíl zpět do Fort Snelling. Měli jsme býti dopraveni na jih, kde zuřila válka. Bylo nám to milejší nežli hynouti v nečinnosti v nehostinných krajích severozápadu. Měli jsme již vsedati na parník, který, dýmaje, čekal na nás na vodách Mississippi, aby nás dopravil na místa válečných dějů, když v tom přišel rozkaz ku změně směru a znovu byli jsme vysláni na západ na staré místo. Spokojeni jsme ovšem nebyli, ale platno to nebylo nic. Toho roku přezimovali jsme na Fortu Ripley. Byla to ta nejkrutější zima, jakou jsem kdy zažil. Zkusili jsme nepopsatelných útrap. Mrazy dostoupily 42 st. pod nulou. Jaká to byla zkouška, stát v takovém čase venku na stráží, se každý domyslí. Strážé stály — totiž procházely se, protože, kdyby byl člověk zůstal stát několik okamžiků na jednom místě, byl by stuhnul — pouze polovinu času a to ještě byla vždy hodina utrpení. Na tomto místě nás zastihlo ukončení války před zimou, však teprve na jaře, v máji jsme byli propuštěni. Mezi časem, co jsem sloužil pod hvězdnatým praporem, staral se o matku zeč, jenž nemohl býti na vojnu vzat, maje tři prsty na pravé ruce uříznuty, což se mu stalo v pile. Můj majetek byl na jeden rok pronajmut a druhý rok hospodařil na něm švagr, který měl svůj majetek v městě. Když jsem se tedy z vojny navrátil, byl můj majetek trochu obdělán as na 16 akrech. Pustil jsem se chutě do práce, mezitím co mi matka hospodařila. Mimo ten kousek obdělané půdy sestávala celá moje čtvrtseka z pustiny a luk. První mojí starostí bylo postavení nějakého obydlí. Za nedlouho stál pod strání lighthouse, k němu přibýly chlívy a kousek po kousku přibýval k majetku. Však matec se při tomto jednotvárném živobytí, kdy byla téměř stále sama doma, když já jsem pracoval venku, začalo stýskati a i já jsem začal poznávat, že jest na čase, abych se oženil. Našel jsem si tedy věrnou družku života v Anně Příbylově z Racina, Wis., kde byli její rodiče usazeni. Svatba konala se v Racine na sv. Josefa 1868. Však když jsem si přivezl nevěstu s sebou na svůj majetek, nechtělo se jí v té pustině nikterak líbiti a div že mi neutekla nazpět, jak se jí v té samotě stýskalo. Však stýskání přestalo, když přišla rodina. Časy se lepšíly. Za několik roků postavena poblíž dráha z Minneapolis do St. Louis. Zaměřili nám ji přímo pod okny, ale blízký rybník zabnal je s tratí na půl míle daleko. Nejbližší nádraží dostali jsme 3 míle odtud v Hopkins. Majitel tamních pozemků, Mr. Hopkins, dal pozemky ku nádraží potřebné zdarma, s podmínkou, že dostane po svůj život zdarma jízdu mezi svým majetkem a Minneapolis. Městečko Hopkins rostlo jako z vody. Vystavěna továrna na hospodářské stroje a ta rozvoji jeho nemálo prospěla. Dnes má Hopkins již dvě školy, Highschool, hodně obehodů, saloony, pěkný Masonic Temple, stánek Odd Fellows, výstavnou Operní sňň a hojnost pěkných staveb. Vzrůstem města stoupají i pozemky v ceně a stojí stavební místo od \$200 výše, místy až \$1000. Také na pozemky v celém okolí měl tento vzrůst města veliký vliv, tak že se čítá dnes od 50 do 100 dolarů za akr.

V okolí tom usazeno jest dosti krajanů na farmách, jichž množství dá se odhadnouti as na 150 rodin. Časy změnily se hodně od doby, kdy po odbyté vojně přistěhoval jsem se s matkou do té pustiny. Dnes má naše farma veliké obytné stavení, stodoly, stáje, stroje, kůlny, vùbee vše, co k hospodářství patří. Stavení chráněna jsou od severu lesnatým kopcem a leží nedaleko břehu rybnatého jezírka. Pozemky jsou prostřední jakosti a blízkost města zvyšuje jejich cenu. Korna nese průměrně od 40 do 50 bušlů po akru. Setí pšenice jsme museli nechat, poněvač se s námi o úrodu dělily příliš nesvědomitě štěnice. Pěstujeme též oves, jenž nese od 25 do 40 bu. po akru. V tom stavu tedy stojí dnes, kdy četná moje rodina počíná se rozprchávati, kus půdy, na němž jsem strávil v práci a lopotení, zároveň ale v radosti nad výsledky své práce větší část svého života. Mým společníkem vedle zdárně vychované rodiny, mým rádcem vedle nespočetných zkušeností, byla povždy pěkná vzdělávací, svobodomyšlná četba, jak kněh tak časopisů a této z velké části jsem povděčen za to, že v klidu a míru dovedl jsem přemáhati vlastní silou překážky a radovati se beze strachu z toho, co život, je-li řádně pochopen, poskytuje.

JOSEF NYKODYM z Uticea, N. D. vypravuje o svém životě, jak následuje: Narodil jsem se ve vesnici Nyklovice, kraj brněnský, na Moravě dne 12. března roku 1834. Otec byl obilním obchodníkem a měl živnost o 70 měrách polí. Však neměl mnoho štěstí, neboť jednou byl okraden o pět a po druhé o šest set zlatých a pak náhle zemřel. Vraťel se s potahem s pole a jen tak že domů přijel; ani dobytek nemohl vypfáhnouti a klesl mrtev k zemi. Otec byl příliš dobrosrdečný a každému důvěřoval, mysle, že když on jest spravedlivý, že jiní lidé také takovými jsou. Když tedy takoví šibalové nás okradli, stalo se, že na usedlosti uvízl dluh. Matka nechtěla, aby místo přišlo do cizích rukou, dala to nejstaršímu synovi, ačkoliv by se to bylo dobře prodalo a nám dětem dali po 40 zlatých. Mé bylo tehdy 11 let a šel jsem do učení na tkalcovství. Po půldruhém roce jsem byl vyučen a šel jsem k strýci a on myslel, když jsem po vyučení, že mu mohu dělat zadarmo! Pak jsem šel zas k švagrovi a tam to bylo ještě horší. Brzy se mě tkalcovina zprotivila, tak že jsem se dal do učení zedniectví a kdo je dvakrát učedníkem čili mučedníkem, tak ví, jak je dobře na světě. A když jsem byl dost starý pro vojaničinu, tak mě odvedli k sedmému pluku hulánů; dva roky jsem byl v Uhrách v Arádu a tam odtud jsme mašfrovali do Sedmihradska a přešli jsme hranice do Turecka a tam jsem byl celý rok. Po tom čase, následkem namáhavé práce, jednoho dne jsem se uhrál a pak se napil vína, což mě uložilo na čtyry měsíce ve špitále. Když jsem se pozdravil aspoň částečně, tak mě pustili domů a potom mě ještě čtvrt roku trápila zimnice doma. Matka mně nepoznala, když jsem se navrátil, jak jsem zhubnul. Přišel jsem právě, když matka nebyla doma, bratra jsem se tázal, jestli bych u nich mohl dostati nocleh. On mně nepoznal a řekl, že neví, že maminka není doma; jářku, tak jdi tedy pro ni. A když přišla, ani ona nevěděla, kdo jsem. Tak jsem se spravil ve službě císaře pána. Když jsem byl 7 let tím císařským sluhou, koupil jsem si chalupu na dluh s tou nadějí, že až dosloužím ten osmý rok, že se ožením. Žena byla tak bohatá, jako já, avšak žili jsme spokojeně a šťastně, však po šestiletém manželství mně zemřela, zanechavši mně tři dítky, z nichž nejmladší bylo 18 neděl staré. Za 9 týdnů mně zemřel starší chlapec. Po čase jsem se oženil podruhé a nehledal jsem za peníze, nýbrž manželku, která jest po mém boku do dnešního dne. Za devět roků, totiž 1869 jsem vyprodal a odstěhoval jsem se do Ameriky, kamž jsem přibyl do přístavu v New Yorku. V Novém Yorku jsem měl platit \$6.00 za stravu a nebýt krajana p. Josefa Beneše, který s námi jel též do Cedar Rapids, nevím, co bych byl dělal. Ten za mně zaplatil, ano ještě v Chicagu \$4 mně půjčil. A v Cedar Rapids mně vypomohl zase p. Josef Konásek, tak že jsem p. Benešovi mohl hned oplatit svůj dluh. Po krát-

JOSEF NYKODYM.

kém pobytu u p. Konáska jsem dostal práci v Německé kolonii za \$15 měsíčně. Tam jsem vyzval to, co bylo. Toho času psal p. Frank Bém o Dakotě, že se tam zakládá česká osada a že zde možno získat pozemek, tak jsem tam hned poslal \$17, mé první peníze, co jsem vydělal. Do jara jsem ještě uspořil \$50; za to jsem koupil "boggy" za \$24 a "koně" za \$18, který byl o čtyry roky starší nežli já. A když jsem ještě nejnnutnější koupil na cestu, tak se můj kapitál sevrkl na 80 centů! A to jsem ještě dostal pytel mouky od pana Kracha. Když jsem as 40 kroků popojel od mého domova, tak se mně zlámal náprava, tak že jsem vše musel složit a jet zpět do kolonie ke kováři, jemuž, poněvadž jsem neměl peněz, dával jsem hodinky za správu nápravy. A byly to hodinky dobré; když člověk šel, tak ony také. Kovář ale byl dobrá duše, spravil nápravu a hodinky nechtěl, nechal mi je pro radost. To bylo ale radostné cestování! Každý den pod tíhou nákladu se náprava ohnula a já musel vždy večer ji dát do ohně a narovnávat. A což když se přijelo k potoku, to se musel náklad několikrát převážet a ještě jsme mnohdy byli v nebezpečí utopení; mnohdy jsem musel skočit do vody a držet koně u huby, aby mě ho voda nevzala a převéstí jej na druhou stranu. Nejhůře mě bylo, že jsem musel pro koně kupovat, ačkoli, když jsem přijel na Amerikána, tak mě dal seno zdarma, ale poslední pěták jsem dal za seno a to byl — krajan, tedy Čech a při tom se chlubil, co všechno má za majetek. Cesta nám vzala celý měsíc. Čtvrtého dubna jsme vyjeli z kolonie a čtvrtého května jsme se dostali do Yankton, N. D. A zde nám došla mouka, tedy poslední chléb. Tak jsem se vypůjčil \$6 od Josefa Vanourného na 100 liber mouky a již dříve jsem mu byl dlužen \$4, tak že jsem měl pěkně desetku do začátku, — ale dluhu. Že to byl začátek těžký, každý si může pomyslit, když tu peníze nebyly a dlužit se nebylo kde a úvěru také nebylo, čemuž také se není co diviti, neboť kdo vám půjčí, když takových lidí nebylo a člověk neměl majetek, aby za to stál. Potřeby do začátku také nebyly. Moje nádobí bylo: malíčký rýč, pilka a sekera! Tím rýčem jsem dlabal sklep pro příští obydlí a žena vynášela zem v zástěře, aby mně to více ubývalo! Pak jsem jel do lesa s mými "bogami" a do kopce i domů s nákladem jsem musel mému valachovi pomáhat, abysme se někam dostali. Tak ten starý tahal a tahal, co mohl, věda, že pomoci jeho potřebuji, ale zároveň dával na jevo, že jest již dosti stár a že půjde k Abrahámu a já mu to věřil a nedivil jsem se ani dost málo, když jednoho dne nechtěl vstávat. Tak když jsem jej ztratil, koupil jsem si krávu a to na dluh a s tou jsem jezdil 3 míle pro vodu a vůbec dělal jsem s ní vše to, co můj valach dělat musel. Ten podzim, to bylo roku 1870, byla volba asi 7 mil ode mě. Jistý boháč od Bon Homme chtěl být zvolen do kongresu a chtěl dostatí všechny české hlasy, tak slíbil, že kdo pojedě s potahem a svezé ty druhé voliče, že dostane \$5. Soused mi povídal: "Tak jak, Josefe, pojeděš také na volbu?" Já řku, ale co tě napadá, kráva neumí ještě dobře chodit po oprati a ještě by mě něco mohla jvést, až by tolik lidí viděla. I mlč, neboj se a pojedě, bude ti dobrých \$5. Tak jsem jel, ale nevezl jsem žádného, byl jsem rád, že jedu sám a jak se mě u volby divili, to se neptejte! Ale \$5 jsem obdržel, jako ti druzí; a tak zas bylo trochu z nedostatku pomozeno. Dva roky byly nejhorší. Výdělku nebylo a úroda také valná ne, jednak pro sucho, jednak pro kobylky a za třetí nebylo potahu. Však i k tomu jsem si pomohl a jednoho dne v zimě jsem jel do lesa a když jsem se vracel domů s nákladem, přepadla mně sněhová vánice, že nebylo nikam viděti. Náhodou mě spadla sekera a já musel pro ní na druhou stranu saní. Zastavil jsem, leč v tom volí se mě ztratili i s nákladem a já bloudil kolik hodin, nežli jsem se dostal k p. Pechanovi, kde jsem se zachránil, ale co jsem o potah strachu vystál, to si může každý pomyslit. Však našel jsem jej druhého dne a to po stopě. Nebýt toho, nevím, jak by to bylo dopadlo. Tak když jsem měl voly místo krávy za potah, šlo to již lépe a časem se také něco přivydělalo, neboť v Yankton již také počali stavěti a tak jsem se dostal k řemeslu a měl jsem \$3 denně a pak to již více přibývalo. Po čase jsem za voly vyměnil koně. Arci dal jsem pět kusů hověžtího a za postroj \$40. A pak jsem vozil náklady zboží pro Indiany na západ, při čemž vydělaly se také peníze, ale také při tom byla hodná zkušenost. Zvláště, když nebylo takových kožichů, jako teď jsou. Však to vše již je překonáno, dítky jsou dobře zaopatřeny a my arci již o ten vezdejší chléb strach nemáme a jsme s manželkou v našem stáří spokojení, ačkoli v stáří tu neb ten neduh člověka pronásleduje, ale tomu se jest těžko vyhnouti. Ale přece nelitujeme toho nikdy, že jsme tuto krajinu za náš nynější domov zvolil a doufáme, že i dítky naše nám za to povděčny budou.

J. J. VOPAVA ze Spillville, Iowa, vypravuje: Narodil jsem se roku 1834. Navštěvoval jsem školy, kam jsem měl přes půl hodiny cesty, ale to mně nevadilo a chodil jsem rád, ale ta zatrolená abeceda mi vzala dlouho. Ale pak to šlo lépe, neboť měli jsme hodného podučitele. Pak jsem postoupil do druhé třídy ke starému učiteli, který byl trochu přísnější; když vycenil zuby, tak jsem nevěděl, kde jsem měl říkat, ale on mne hned upamatoval nějakým štulcem. Nejraději jsem chodil, když byla nepohoda, poněvač bylo málo žáků a pak to zastával podučitel; to mne nejvíce vábilo, poněvač byl k dětem hodný. Pak mi nastal jiný běh života. Otec byl řemesla tkalcovského a tak, aby ten stav nezanikl, musil jsem se mu učit. Tak to šlo až do osmnácti let, pak roku 1846 otec, abych

J. J. VOPAVA.

ušel vojančině, přál si, abych se oženil. Našel jsem si družku, s kterou až doposud žiji, ale v Čechách moc velké dobroty želez nemusíme, poněvač jsem měl jenom domkářskou chalupu a to prabábné řemeslo, při němž jsem jen tak tak živořil. Nastal 1853 silný stěhovačův ruch do Ameriky a také jsme se vydali na cestu. Za náš majetek jsme stržili dvanáct set zlatých a 9. září 1853 vyjeli dvě rodiny ze vsi Temelína k řece Vltavě, po níž jsme plavili se ku Praze, kdež se nás sešel hodný transport. Než jsme se dostali do Brém, bylo nás přes tři sta. Nejhorší bylo cestou s těma penězi. Když jsme přišli na hospodu na noc, tak když jsme platili, vzali si, co chtěli, poněvač jsme jejich penězům nerozuměli. Za oběd, kdo měl větší rodinu, vyndal třebas pětku a na tu mu nevrátili nic. Mně se přihodilo, že za oběd jsem dával zlatku za dvě osoby a jedno dítě, ale to nebylo dost i přidal jsem stříbrný dvacetník. Ráno za nocleh a snídani jsem chtěl platit a našel jsem zapomenuté dva desetníky papírové v tašce. Dal jsem je hostinskému, ten se na ně poďíval a vrátil mi stříbrný dvacetník. To se ví, že jsem ho nevrátil.

V Brémách byli jsme šest neděl a museli jsme čekat na loď, poněvač bylo silné vystěhovávání a nedostatek lodí. Na konec října jsme se dostali konečně na loď, kdež byli jsme sami Češi; než jedna německá rodina. Na prvního listopadu jsme dostali první bouřku a ta nás poválila, že ráno žádný nešel pro snídani; sedm neděl jsme byli na vodě za náramných bouří. Mnohá trvala tři dny a moc cestujících onemocnělo; devatenáct jich zemřelo, nejvíce na křeče. Když jsme šťastně se dostali až k New Yorku, tak nás drželi u špitálu do třetího dne a pak teprve nás zatáhli do přístavu, kdež se nás ujmul nádhončí a slibovali, jak laciný mají hotel, ale když jsme platili, tak si nás vzali jednoho po druhém. Dva stáli u dveří s holema, sby žádný neutekl a druhý vybírali. Už se nepamatují, mnoho-li to bylo, ale bylo toho hodně. Potom jsme se pustili do Clevelandu, kdež jsme rozbili svůj stánek právě poslední týden v prosinci 1853. Co nám ještě zbylo na penězích, do jara se vykoupilo za živobytí a byt. Práce nebyla žádná, až v březnu se nám nabodil jakýsi jednatel na práci na železnici, leč za 14 dní nám při výplatě zbyl po zaplacení výloh každému jen jeden dolar. Zase jsme se pustili do Clevelandu a na to asi za týden jsme zase dostali návštěví, že na železnici asi sto sedmdesát mil je práce.

Prodali jsme kamna a jiné, takže jsme sehnali na cestu. Šťastně jsme se dostali na místo a byli jsme hned přijati. Kontraktor nám vykázat bydliště a také i kamna nám opatřil. Bylo nás sedm a z těch pět bez rodin, kdežto ostatní jsme měli po dítě. Za nějaký čas nás převzal do práce sousední kontraktor, u něhož bylo již zaměstnáno několik krajanů. Bylo nám proto již veseleji, vydělával jsem \$1 denně a setrval jsem na tomto místě od března do listopadu. Leč když jsme udělali na konec počít, shledali jsme, že nám zbývá \$10 a to ostatní všechno pohltila strava a rent. Tehdy jsme zaslechli, že v Iowě u Davenportu se staví velký most. Nemažkali jsme a naše společnost, sestávající ze tří rodin se vydala na cestu, při níž jsme měli také velkou zkušenost, neboť náš vlak vyjel z kolejí a jen velkým divem bylo, že při tom nedošlo k hroznému neštěstí. Vůz, ve kterém jsme seděli, zůstal státí na kolejích, ale následky to mělo pro naši společnost přece, neboť náš souduh Vojtěch Vodrážka při tom přišel

e všehna svá zavazadla, umístěná v nákladním voze, hned za parostrojem jedoucím a nezbylo mu nic jiného, než co měl na sobě. V Davenportu dostali jsme práci v lomech v Rock Island, ale po 14 dnech bylo po práci, k tomu pak byla zima na krku a dluh \$20, jež jsem si od kamaráda na cestu vypůjčil. Tak přicházel rok 1855 a můj věřitel byl ve stejném postavení se mnou. Všechny tři rodiny stísněny v jednom bytě, na jediných kamnech vařily a přece se dobře snášely. Tehdy ještě se k nám přistěhoval onen můj věřitel, s nímž jsem se dohodnul, že svůj požadavek si může zúčtovat na stravu a byt, k čemuž doplácel týdně \$2. Za ty také hned nosil vařivo a já, nemaje práci, ale dobrou brokovnicí opatřen, vycházel jsem v zimě ven a poněvač se v okolí zvěře hemžilo, opatroval jsem potravu masitou po celou téměř zimu. S otevřením se práce rolnické, dostal jsem práci na farmě a potom jsme se uchytili s panem Vodrážkou při řeznictví a nasolovali jsme maso. To bylo přes zimu a z jara v roce 1856 jsem dostal konečně stálou práci při železnici, na níž jsem strávil až do listopadu a uhořpodařil \$100. Potom až do zámruzu jsem ještě pracoval u zedníků, ale pak jsem se hned pustil do Winneshiek Co., kdež jsem si za všechny své úspory \$120 koupil 40 akrů pozemku. Nebyl bych se ani zpátky do Davenportu dostal, nebýt mého souseda pana Střelečka, který vedle mého měl zakoupeno 80 akrů a vida, že jsem bez peněz, půjčil mi na zpáteční cestu. Zimu jsme strávili v Davenportu, kde moje manželka chodila na některá místa prát a tak nás živila, leč na jaře jsem ji zbavil této tíže, neboť se práce otevřelo v hojnosti a já byl s to, zahospodařiti přes léto \$160. Následující léto se však pracovní poměry zase zhoršily. V roce 1858 jsem tedy odejel raději na svůj zakoupený pozemek. Jelí jsme po lodi do McGregor, při čemž se mi podařilo dosíci ceny za převoz místo sedmi dolarů za tři. Výpravěmu jsem totiž dal tobolku, v níž jsem měl tři dolary a pravil jsem, že více nemám. Utrápeni jsme byli beztoho dost a on tomu uvěřil, přijal peníze a poskytl mi převoz. V McGregor jsme měli nesená s najitím potahu k dopravě na naši domovinu a proto jsme si tam zrentovali domeček, náhodou prázdný, na týden za 75c. Bylo to blízko u lesa, já jsem nasbíral v lese dříví, manželka zadělala na chleba a upekla ho. Druhý den ráno jsem se vydal na cestu sám. Laskavostí jednoho Němce, kterého jsem dohonil ve stínu povozu obědvajícího, jsem se svezl do Borrough Springs a odtamtud již dobře se mi šlo až do Spillville. Tam jsem se shledal se známými a zjednal si Josefa Strobla a Maška, kteří dojeli pro moji rodinu do McGregor a při návratu mi opatřili prozatímní útulek u Jana L. Mikeše, kdež jsme byli v jedné světnici až do listopadu, než jsem sroubil z kamene svůj domek deset při čtrnácti. Za komín nám zatím sloužilo okno a teprve až na jaře jsem udělal komín z kamene. Ovšem, že mi také sousedé, dle tehdejší obvyklosti pomáhali, jako já jsem potom pomáhal také jiným. Vypomáhal jsem v práci, jak kde kdo potřeboval a tak živobytí jsem vytloukal. První sklizeň moje nebyla šťastná, neboť na pšenici, ač slibovala býti hezkou, přišla bouře a zničila mi ji úplně. Na dále mně vypomohl Tomáš Filip, který mi řekl, že mne vydrží a já pak že budu oddělávati. A tak také bylo. Třebas byla hrabice těžší než tkalcovský člunek, přece jsem se do všeho pustil a i přeslici zrobil, aby mohly ženské příst a já z příze zase hotovil plátno. Prodělali jsme tenkrát také ony zlé časy, kdy dolar jednou platil a druhý den už za něj nic nedostal. Až za presidenta Lincolnu byla učiněna náprava. Po nastoupení Lincolnovy vlády všechno stoupl v ceně a tu jsem si přikoupil 80 akrů pozemku vedle mého po pěti dolarech akr na úvěr na čtyry roky splácel a na sedm ze sta. Báť jsem se dluhů, neboť rodinu jsem měl ještě drobnou. Nejstarší dcera byla tehdy asi třináct let stará, ta sice už pomohla aspoň opatřit ty menší dítky, což nám moc přispělo a tak za čtyry roky jsem si dluh zaplatil. Čtyry dcery a dva synové tvořili moji rodinu a když jeden po druhém dorůstali, pomáhali při polní práci, za kterou se nestyděli, tak že mi bylo možno koupit více pozemku a na to se mi nahodila farma naproti sto dvacet akrů za tři tisíce na deset let a deset procent, tak že jsem měl dvě stě čtyřicet akrů a měli jsme se s čím obírat. Když jsem se všeho dluhu zbavil, tak jsem dal staršímu synovi 80 akrů, dobytek, aby měl začátek a sto šedesát jsem dal mladšímu a z těch beru svůj výměnek. Oba synové si stojí dobře; starší si přikoupil sto dvacet akrů a mladší si přikoupil dvě stě osmdesát akrů, tak že má 440 akrů, což dokazuje, že si oba dobře stojí. I mne to těší, když si pomyslím, jaký byl můj začátek. Jedna kravička, pár dvouletých hejků a čtyřicet akrů a při tom nebyl pluh, ani vůz, ani peníze. Dcery se mi vydávaly, dvě zeměly už vdané a dvě žijou posavad a také se jim zle nevede.

JOSEF KOPECKÝ z Crete, Nebraska, narodil se dne 22. dubna roku 1837 v Lažanech, kraji jičínském v Čechách, kde otec jeho byl mlynářem. Když vyšel obecní školu, odhodlal se k němu na hodináře; odjel proto do Vídně, kdež pobyl 14 let. — Pamatuje a viděl na vlastní oči svatbu rakouského císaře a krále Františka Josefa s Alžbětou a jiné zajímavé věci. Po té době odhodlal se podívat se za moře — do Ameriky. Po několikaměsíční plavbě po plachetní lodi, octl se v New Yorku, kdež pobyl pouze 3 měsíce. Odtud jel rovnou na západ a sice do Nebrasky, do Nebraska City. Tam zdržel se dva roky a věnoval se svému povolání. Oženil se, pojav za manželku slečnu Annu Havlíčkovou a pak se přestěhoval do Lincoln, Neb., kdež zařídil si hodinářský obchod, zdržel se však zde než jen jeden rok. Jelikož zdraví mu nesloužilo, umínil si zabrat homestead blíž Crete, Neb., kde pak též nějaký čas bydlel. Po uzdravení svém odebral se do Lincoln, pak do Kearney, kde právě začala válka s divokým indianským kmenem Siouxů a účastnil se též války. As po dvou neb tříletém pobytu, odstěhoval se zpět do Crete, kde si zařídil hodinářský závod a kde též postavil první stavení roku 1873. Náleží k zednářům a jiným spolkům. Mnozí nazývají jej zedníkem, neb si toho jména plně zaslouhuje. Postavil totiž za pobytu v Crete více než patnáct budov. Postavil, prodal a opět postavil a opět prodal. Tak to dělal stále. Nyní jest na odpočinku s chotí a jediným synem. Byl obětavým v každém ohledu a na národní podniky přispěl vždy slušnou hřivnou. Káz by bylo více jemu podobných mecenášů.

JOSEF KOPECKÝ.

ANNA PSOTOVA, vdova po Pavlu Psotovi ze Stanton, Neb., vypravuje o zkušenostech svého, nyní již zemřelého manžela, jakož i o svých vlastních, jak následuje: Manžel můj Pavel Psota narodil se dne 29. listopadu 1823 a zemřel dne 11. října 1899. Já sama byla jsem o 11 let svého manžela mladší, zrozena byvši dne 4. června 1834 na samotě Bílejově u Malešova, kdež měli rodiče zájezdní hostinec, který se těšil velmi dobré pověsti a tam ztrávila jsem mládí své až do 17tého roku, kdy jsem se za svého manžela provdala. A vzdor tomu, že po dobu svého osmačtyřicetiletého manželství, zvláště v jeho počátku, byli jsme stíháni neštěstími, považuji dobu života mého v manželství ztráveného, za šťastnou, neboť zemřelý můj manžel ke mně lnul velikou láskou, stejně jako já k němu. Manžel můj zdědil od svých rodičů hamry asi čtvrt hodiny od Malešova vzdálené a přestavěl všechno tak a do pořádku uvedl, že mu za ně od jistého pana Fišera z Kutné Hory bylo nabízeno 15.000 zlatých, v tehdejších dobách zajisté neobyčejný peníz. Já nebyla však plnoletá a odpor rodičů proti prodeji byly příčinou, že z toho nebylo nic. Pfišla však zlá léta, suchům následovaly povodně, že nám vzaly i všechnu úrodu s polí a proto za několik let jsme prodali všechno a s kapitálem 5300 zlatých jsme odešli do Kutné Hory, kdež si můj manžel zařídil nožířský obchod. Leč ani tam se nám nevedlo a tak mého manžela napadly myšlenky na Ameriku. Úmysl svůj uskutečnil 10. ledna 1864, když se se mnou a dvěma dětmi 11letým Antonínem a 4letým Karlem rozloučil a bez vědomí mých i jeho rodičů (poněvač věděl, že by ho nepustili), vydal se na cestu. Až asi za týden došlo mne psaní od něho z Brém, v němž mně všechno vyličoval a náhodou byla jeho sestra u mne návštěvou, čímž vyšla na jevo jeho cesta. Odchod jeho překvapil a zarmoutil všechny, zvláště jeho

matku, která plakala a nařikala, že už svého syna, kterého ze všech měla nejradši, nespátí. Když vše vyšlo na jevo, odstěhovala jsem se ke svým rodičům, kdež jsem za půl roku dala život děvčátku. Samozřejmě, že nebyly to nejspokojenější chvíle, které jsem strávila u rodičů, neboť již sama starost o tři děti a pomýšlení na manžela, daleko v Americe vzdáleného, dovedly mi ztrpčovat život. K tomu se pak družila péče o churavé a staré rodiče, zvláště o matku, stářím a starostmi sklíčenou. V dopisech svých líčil mně manžel můj dopodrobna své osudy a konání. Cesta z Bremen do New Yorku trvala mu 16 dní a přibyv na půdu severoamerickou, rozinýšiel se, čeho se chopiti. Původně byl vyučen krejčovně, leč k tomu se mu nezdálo. Ve strávním domě, kde bydlel, seznámil se s jistým foremanem, který se ho dotazoval, zda dovede zacházet s pilníkem. Otázku tu, jako bývalý hamerník, mohl ovšem zodpověděti kladně a tak se dostal do továrny, kde s pilníkem při pilné práci vydělal \$7.50 týdně; z toho dal na stravu \$3.50 a viděl budoucnost v růžovém světle; než dlouho jeho radost netrvala a on nastýdl na nohy, takže musil alehnouti a nemoc ztrávila mu vše, co si ušetřil. Potom byl dodán do nemocnice vystěhovalecké, kdež ležel dlouhý čas, aniž by se mohl hnouti. Jedinou a vydatnou pomocí mu bylo přátelství jistého pana Osoby, který mu pomohl při dopravě do nemocnice a obstarával mu také mimo jiné i přinášení

PAVEL PSOTA.

ANNA PSOTOVÁ.

dopisů. V této nemocnici zastihlo mého ubohého manžele také psaní ode mne. Osmnáct neděl ztrávil na loži, než se dočkal svého propuštění, třeba nebyl ještě úplně vyhojen. Vyšed ven, pídil se po práci, až se mu podařilo najíti agenta, který měl na starosti sehnání transportu dělníků do Oswego, ke skládání obilí s lodí. Po příjezdu tam, pustil se s ostatními do práce, ale protože nebyl po nemoci dosti silen, stalo se mu neštěstí, že pytle, jež měl naložené na kolečku, spadly do vody a on sám málem div že za nimi nesletěl. Samozřejmě, že nebylo pomýšlení na pokračování v této práci a tak se opět ocitl na hledání práce. Hladov došel do města a z únavy usadil se na lávku, stojící před jakýmsi obchodem. Tento jeho smutný stav pozoroval jistý israelita a přišel k němu s dotazem, co mu chybí. Můj manžel mu vyprávěl své osudy (po německu) a tu žid, útrpností jat, ho zavedl do jídelny, kde mu dal najíst a po té mu dal práci s přečišťováním, vlastně prosvíváním peří. Onen obchodník však brzy nahlédl, že podobné zaměstnání není pro mého manžela a zaopatřil mu jinou práci, totiž u krejčého, v městě onom zařízeného, kdež z počátku pracoval téměř jen za pouhou stravu. Byl sice krejčovně vyučen, ale nyní bylo třeba, aby vlastně se začal učit znova, neboť všechna zručnost po dlouhé době ho opustila. Přičiňoval se však tím více a nezahálel ani minutu a než se rok s rokem sešel, vyznal se ve svém řemesle zase dokonale. K svému příznivci židovi chodil i na dále a po nějaké době se odebral dále na západ. Zajel si nejdříve do Clevelandu, odtamtud se pustil do Chicaga, pak zajel do Cardingtonu a všude při svém řemesle měl dobré výdělky. Brzy mohl poslati přeplavní lístek pro

Antonína, kterého chtěl mít u sebe. Bylo mně líto, že mi nastává loučení od dítěte, ale náhodou přijel si v ten čas jistý muž z Ameriky do Kutné Hory pro dítě a tomu jsem hocha svěřila. Neměla jsem pokojné chvíle, až mi poslali psaní z Clevelandu, že se po třech letech šťastně shledali. Chlapec šel také na krejčovinu a učil se při otcí a tak čas šli, po čase se zase vydali na cesty a mnohdy ještě nám Antonín vypravoval, jak s otcem bývali na cestách a co zkusili. Chlapec však krejčovina mnoho nesloužila a proto ho jeho otec dal učiti kožešnictví v Peorii a sám se pustil do Osceola, Clark Co., Ia., kdež našel zaměstnání, jak sám později říkal, nejlepší, jaké kdy měl. Vedl celý krejčovský obchod a dostával \$20 týdně. Záhy psal pro mne, abych nyní přijela, když se šťastně uchytil. Nezapomenu nikdy na to, jaké pocity vířily mojí hlavou, když jsem toto psaní obdržela. Moje ubohá matka spínala ruce a nechtěla ani slyšeti, abych od ní odejela. Pravila, abych jí aspoň k smrti dosloužila, neboť jí nemohl žádný tak vyhovět, jako já. Ubohá, jako by byla tužila svůj brzký skon, neboť asi za měsíce po tom skonala. Já na její prosby jsem odepsala svému manželí, aby na mně nezádal, abych nyní za ním jela. Manžel můj se na mne nemálo pohněval a odvolal převozní lístky a co všechno koupil, to zase rozprodal, nechal práce a jel si postěžovati svému synu do Peorie, kdež se nějaký čas pozdržel. Dlouho však jeho hněv netrval a všechno se mu vykouřilo z hlavy, takže po půl roce mi zase dopisoval a o všem svém počínání zprávu podával. Z Peorie odejel za nějaký čas do Omahy, odkudž tehdy ponejvíce vycházeli Čechové, aby zabírali homesteady, vládou osadníkům nabízené. Vybral si tedy také blíže West Point pozemek a zatím se usadil ve městečku, tehdy vznikajícím. Našel hojnost dobře placené práce a za rok za ním přišel Antonín z Peorie a toho umístil u pana Niliho, kdež hoch také i na dále zůstal. Ale ani tady nemělo oběma být popřáno v klidu setrvatí. Antonín asi za pět měsíců nějakým způsobem nastydl a dostal děsnou horečku a bylo nutno hoča vyvéztí ven. Odebrali se tedy na zakonpaný pozemek a tam se usadili. Hoch stonal a můj manžel ho ošetřoval, mezitím do městečka pro dílo docházel a tak z práce a starostí nevycházel. Co onu zimu zkusili ani popsati se nedá a dosud se hrůzou otřásám, vzpomenu-li na jejich zkušenosti. Jako na příklad jednou se vracel můj muž s raneem šatstva z města a blízko již před chatou zabloudil a věděl, že je již blízko a přece z obavy před tůněmi vody nesměl jíti dál, dokud měsíc mu na cestu nezavítal. A k tomu věděl, že tam v té chatě děcko k smrti ustrašené, válí se na bídém loži, očekává návrat svého otce! Leč všechno přečkali i nedobrovolné zajetí ve sněhu, kterým byli jednou také plně tři dny zasypáni. Z jara, když se Antonín uzdravil, šel zase k panu Nilimu do práce a opět jim kvetla naděje, zatím já jsem vedla trudný život u otec staříčkého, shrouteného úmrtím milované družky a nemluvného. Tomu však učinila náhlý konec dětská ústa mé tehdy kolem dědečka se batolící dcery, která pravila: "Tatínku, pojedte s námi do Ameriky." S děckem jsem mluvívala o jeho otcí v Americe a ono, slyšíc mne říkati tatínku, zvyklo si také říkati svému dědečkovi tatínku a tak z něho také vyhrklo toto dětinné pobídnutí. Děd se zamyslíl a pravil pak: "Ale maminka mi přece neřekla, abych s ní do Ameriky jel." Slyšela jsem tuto odpověď a hned jsem věděla, že otec nechce, abych ho opustila, ale že také nechce, abych dále ještě toužila nadarmo po svém manželí. Slovo dalo slovo a dne 16. května 1871 jsme opouštěli Kutnou Horu. Převoz z Bremen do New Yorku jsme platili 330 zlatých. Otec, ač 72 roky stár i děti, přestáli cestu bez nemoci a jen já jsem to odstonala. Při příjezdu do New Yorku vypukl na naší lodi požár, který mohl mít pro nás osudné následky. Můj otec opozdil se při oblékání a bylo na mále, že by byl v lodi zůstal. V Castle Garden se nám, jako mnohým, přihodilo, že nás tak zvaný krajan, ošidil celkem o \$100 a nebyti šťastné náhody, byli bychom možná upadli ještě do větších nesnází. Manžel nám sice psal, že nám přijede naproti až do Omahy, ale laskavostí pana Svobody jsme se dostali do dobrých rukou a vydali se na cestu. Po několikadenním cestování jsme dorazili šťastně až do West Point, kde jsme se brzy doptali na pana Niliho, u něhož Antonín dělal. Hoch nebyl sice právě doma, ale byl zavolán a pln radosti přiběhl. Zarazila jsem se až, když jsem shledala, v jak statečného mladíka mi syn vyrostl. Antonín měl také velikou radost, že jsme ve zdraví přivezli dědečka a druhý den jsme jeli za tatínkem, který ve svém majetku uhnížděn, nevěděl, že jsme již tak daleko. Cesta mi připadala dlouhou, až najednou Antonín začne povídat: "Tamhle je tatínkova korna" a začal nás vozit kolem do kola. Já jsem se pořád vyptávala po tatínkově stavení, ale neviděla jsem nic než hromadu hlíny a z té vylehovála trouba a z té se kouřilo. V tom vylezl z této hromady

blíny její obyvatel a jak nás poznal, rozběhl se k nám a začal nás celovat jednoho po druhém. Nemohla jsem ho ani poznat, jak byl opálený a zarostlý. Radost nás všech byla k nepopsání a z trhaného, radostí přerušovaného hovoru manželova jsem seznala, že to stále týž hodný muž. Chtěla jsem mu sice vytýkat, že mne obelhal, když psával, jak pěkný má domeček a zatím že je to jen vyházený sklep, ale výtky moje zmilkly, když jsem však jinak popatřila na ovoce jeho práce, jevíci se v pěkném kusu zahrady, v níž bylo pěkné zelí, cibule a záhony brambor, všechno čisté okopané, tu mně bylo divné, kde k tomu všemu nabral trpělivosti. Dobytek neměl žádný, jen asi 15 slepic s koboutem, psíkem a kočkou tvořilo jeho společnost. Tatínek viděl, že bez dobytka se těžko hospodář a dal mu \$100, za něž jsme pak koupili dvě krávy. Bylo mně otece líto, že se musí s námi tísniť v takovém sklepe, když jsem věděla, jak krásný, pohodlný pobyt v útulném domečku svém v Kutné Hoře k vůli mně opustil. Ten čas jsme uklidili 400 bušů kornu a že byla laciná, tož jsme s ní topili. Užili jsme onu první zimu také hodně vánie sněhových, tak že jsme byli jednou také za živa pohřbeni a dalo nám velikou práci, než jsme se z toho zajetí v pravém slova smyslu prodlabali. Otec s námi byl ještě dva roky a pak se s námi rozšel. Pohřbili jsme ho na hřbitově pana Josefa Malého, 4 míle od West Point, za velikého účastenství všech sousedů a známých. Nad hrobem jeho promluvil, nyní již také zemřelý pan Jaroslav Ostrovský.

Mému manželovi však nesloužily ony daleké dochůzky do města s dílem a zpátky, neboť to zabíralo mnoho času i odebral se do West Point, kde jsme koupili lot a vystavěli malý šap. Práce se mu hrnulo, že nevěděl, jak postačí i vydala jsem se za ním a pustila se také do krejčoviny. Vyznala jsem se dobře v pomocných pracích a pomáhala mu ze všech sil. Poněvač nám zbývalo ještě půl roku, abychom mohli na zabraný pozemek dostati papíry, nechali jsme tam hochy, tehdy 13letého a děvče 9leté, kteří pásli dobytek. I s tím byla perná zkouška, neboť nebylo v okolí úplně bezpečno. Chilapee jsme v tom čase vzali do města, kde se učil kovářství a děvče zůstalo na naší domovině samo. Zkusilo dosti, leč konečně jsme dostali ty papíry a usadili se trvale ve West Point, kde jsme byli až do roku 1881. Tehdy jsme svůj zábor prodali za \$500 a přestěhovali se do Stanton, Neb., kdež se nám z počátku nedostávalo práce a téhož roku 28. září jsme přišli cyklonem o všechno, co jsme nazývali svým. Domeček, v němž jsme se usídlili, byl vyzdvížen do výše a odněšen a tím se stalo, že nám byly zničeny oba šicí stroje, zásoby látek i všech krejčovských potřeb. Teď jsme byli skoro hotovými žebráky a odnikud pomoci nekynula. Tehdy jsme měli nabráno látek na úvěr a nyní jsme tu stáli s holýma rukama. Nezoufali jsme však a pustili se znovu do práce a za nedlouho jsme zase byli s to, vésti naše řemeslo dále. Pravda, přičiňovat jsme se museli ze všech sil a celé týdny jsme šili o přítrž. Našemu děvčeti bylo tehdyž 17 let a byla nám výbornou pomocnicí a velkým dílem přispěla k tomu, že jsme mohli zmociti ten nával práce, na nás se hrnoucí. Já jsem se činila tak, že v neděli jsem vlezla s prádlem do sklepa a tam ve skrytu všechno vyprala, jen abyh nic neprozáhálela.

Přičinění naše neslo ovoce a proto jsme prodali svůj majetek ve West Point a koupili zde ve Stanton lot a na něm si vystavěli svůj vlastní dům. Nastěhovali jsme se do něho, třeba nebyl úplně hotov a tak se také stalo, že na nás jednou v noci napadlo na tři coule sněhu, ale peřin bylo dost a tak jsme i tu zimu, ač v nepohodlí, šťastně předželi. Tak jsme se pomalu sbírali ze všech utrpených ran a zakupovali si majetek po majetku, stavěli na nich, tak že se zdálo, že konečně nám kyne nezkalená budoucnost.

Leč zase hra osudu zasáhla rušivě do našich nadějí. Můj manžel oslepl ve stáří 72 roků a čtyry roky trpěl. Samozřejmě, že ztráta zraku hrozně působila na jeho ducha a byl od té doby neustále mrzut. Decera mezitím byla provdána na farmě a tak jsme tedy nechali všeho a odstěhovali se k ní na farmu, kde já nyní až dosud žiju. Pobyt u decery a vnoučat přispěl nemálo k upokojení mého ubohého trpitele a tak jsme mu dosloužili až ke smrti. Dne 11. října 1899 nás opustil navždy a byl pohřben na hřbitově Odd Fellows. Nad hrobem jeho promluvil pan Dr. Bauman, který rovněž jako my, byl tehdy onou velikou bouří postižen, o čemž se ve své řeči také zmínil. Smrt manželova na mne velice působila, neboť jsem já, která až dosud všem životním strastem šťastně vzdorovala, byla postižena srdeční vadou a bylo potřeba mnohého lékařského namáhání, než jsem se z nejhoršího vybrala. Nyní žiji spokojeně, děti moje jsou vesměs v dobrých poměrech a až jednou si na mne smrt vzpomene, budu mocí v pokoji odejít.

VACLAV KAŠPAR z Glencoe, Minn., se svými 3 syny, Janem, Antonínem a Frankem, z nichž je Jan nejstarší, oslavili dne 6. července 1903 lichou přátelskou schůzkou 45letou výročníci příchodu na místo, v jehož okolí je nyní usazeno 4000 českých osadníků. Pan Václav Kašpar narodil se v Bezenici v Čechách a na cestu do Ameriky se

VÁCLAV KAŠPAR, otec.

JAN KAŠPAR.

vydal s rodinou v prosinci 1853. Po jízdě sedm neděl trvající přibyl do Racina, Wis., odtud do sousední Caledonie, Wis., kdež setrval až do 1. května 1858. Tou dobou vydal se s jinými ještě krajany na cestu za účelem vyhledání si tehdy t. zv. kongresních pozemků, což ovšem tehdy pro neschůdné cesty bylo velmi obtížné, ba i nebezpečné, neboť bylo se jim bráti krajem hemžícím se houfy rudochů. Probili se tak severozápadním

ANT KAŠPAR

FRANK KAŠPAR.

Wisconsinem, severovýchodní Iowou a jihovýchodní Minnesotou, až přišli do Glencoe, kdež žijí posud. Kašparova rodina skládala se z Václava Kašpara otce, Kateřiny Kašparové matky a pěti dětí, a sice: Jana, Antona, Marie (nyní p. Joycové, Franka a Anny (nyní p. Denoeové z Bozeman, Montana), kteří všichni jsou ještě na živu. Naši

čtenáři pochopí bez našeho obšírnějšího rozepisování se ty četné nesnáze, jimž byli první tito osadníci podrobeni, když počali osazovati nový kraj, kterýmž nesnázím byly ještě podrobeny jejich nejstarší dítky ve značné míře. Jan Kašpar jakožto nejstarší syn Kašparovy rodiny, přispěl nemálo v počátcích oněch na vyživení celé rodiny svého otce. Bral také vřelého podílu na získání prostředků k pomoci a ochraně nových osadníků v době, kdy náčelník "Malá Vrána" se svými divokými bojovníky útočil na ohradu v Hutchinsonu. V době, kdy Hutchinson byl vypálen a kdy ostatní členové rodiny Kašparovy ve strachu a zděšení pohlíželi na oheň, sloužil Jan na koni za zvěda po indianských skalpech, nedbaje pranic nebezpečí, do jakého se dobrovolně vydával, že by mohl ztratiti svůj vlastní skalp (olbí) v rukou tehdy nepřátelských Siouxů. Sousedé zdejší ze starší doby do dnes znají vyprávěti o Janu Kašparovi, jak se dovedl obětovati za jiné v oněch zlých dobách, a to jej činí velice oblíbeným u všech sousedů v okresu, kde žije, a pomohlo mu velmi vydatně ku zvolení do úřadu, když se totiž rozhodl, že by se o úřad nějaký chtěl ucházeti. Janův domov nalezá se v townu Rich Valley, kde rodina po svém přístěti do okresu, byla po tři dny usazená. Zastával úřad okresního komisaře po několik lhůt a byl několikráte zvolen do úřadu v townshipu, kde jest jeho bydliště a kde vlastní a vzdělává velmi důmyslně a s úspěchem jednu z nejlepších farem oné části okresu McLeod. Antonín Kašpar vyšinel se na váženého obchodníka v Glencoe, Minn., a Frank Kašpar je register of Deeds v McLeod Co., Minn.

ŠALOMOUN STRNAD z Milwaukee, Wis. narodil se dne 8. února 1838 v Nové Cerekvi, kraje táborského, okresu pelhřimovského v Čechách a tam též vychován. Jsa rodu židovského, navštěvoval tamější židovskou školu do svých 13 let a jakmile vyšel ze školy, musil se chytiti živobytí sám, neboť jeho otec zemřel mu před několika léty a nebylo žádného jmění. "Projednal jsem se tedy," vypravuje pan Strnad, "jednomu židovi nosit ranec do Rakous, za 25 zlatých šajnáů na půl roku. Byl jsem rád, když uplynula vyjednaná služební doba a ohlížel se po jiném zaměstnání; volba moje padla na pekařství, jemuž jsem se učil v Šáfově na Moravě. Nemohl jsem ale ani v tom vydržet a odešel jsem do Vídně, bez krejcaru peněz. Tam jsem se uchytil při koželužství, při čemž jsem zůstal až do roku 1859, kdy jsem se dostavil k odvodu. Bílému kabátu jsem sice uklouzl, ale stálo mne to 120 zlatých, které jsem dal vojenskému lékaři. Jsa zbaven starostí s vojnou, počal jsem obchodovati ve střížním zboží až do roku 1867, kdy jsem se vydal na cestu do Ameriky. Mým cílem bylo moje dnešní bydliště, Milwaukee, kdež byla již usazena moje sestra. Na

ŠALOMOUN STRNAD.

hotovosti jsem měl všeho všudy 50c., když jsem 19. července 1867 k sestře dojel a odpočinuv si chvíli, šel jsem asi za tři dny s velkým pytlek na zádech ven a počal jsem pedlovati, kupoval jsem staré hadry a činil jsem se tak, že hned první den jsem vydělal \$2. Tím jsem se živil až do konce října, kdy mně bylo již možno zakoupiti as za \$50 zboží, které jsem roznášel a prodával po ulicích. V té době jsem se oženil se Žofií Epsteinovou a pedloval jsem dále. Přičiňoval jsem se ze všech sil a bylo mně možno koupiti si koně a vůz, následkem čehož mně bylo možno obchodovati pohodlněji a zárovň v větší měřítku. To trvalo až do roku 1871, kdy jsem se odstěhoval do Muscoda, Wis., kdež jsem ještě asi po 3 roky pedloval a pak jsem se pustil do stavby domu o dvou poschodích. Stavba shtla moje všechny úspory, takže jsem byl rád, když jsem mohl jíti lámat kámen pro stavbu pivováru, který tehdež tam vyhořel. Za nedlouhý čas se mně nahodila příležitost, že jsem dostal agenturu na farmářské stroje a brzo jsem se do obchodu toho úplně vpravil, tak že se mi vedlo dosti obstojně. Za nedlouhý čas na to převzal jsem ještě po Franku Lečovským řeznický obchod, k němuž jsem si podržel ony farmářské stroje. Při tomto zaměstnání zastihl mne rok 1884, kdy jsem po příkladu mnohých jiných zajel se podívati do Jižní Dakoty, zda by tam snad nebylo možno si najíti nějakou domovinu. Projížděl jsem Dakotu křížem krážem, nenalézaje

však nie vhodného, až konečně v Kimball jsem po 4 měsíce prodával farmářské stroje za mzdu \$50 měsíčně. Po té vrátil jsem se do Muscoda, odkudž za nedlouho jsem odejel do Milwaukee. V Muscoda jsem svůj majetek, který mne stál na \$1150, prodal z. \$370. Zbýval mi kapitál celkem asi \$700, vůz a kůň, když jsem se navrátil do Milwaukee. Začal jsem si tu řeznictví, ale nedařilo se mi na místě, které jsem si k svému obchodu vybral a tak jsem se brzo ohlížel po novém místě, které jsem také brzo našel. V roce 1888 jsem si koupil majetek na Muskegon ave., kdež jsem si postavil dům, v němž až dosud jsem. V roce 1891 zemřela moje manželka po těžké nemoci, při níž i operace byla nutna a nyní jsem zůstal sám se dvěma odrostlými, již pracujícími syny. V roce 1893 oženil jsem se podruhé a pojal jsem za manželku Annu Komrsovou, rozenou Koimanovou a začal jsem potom salon, ve kterém se až dosud udržuju. Neužil jsem však po boku své druhé ženy mnoho štěstí, neboť v roce 1902 mi zemřela po šestiměsíční trapné nemoci. Tak jsem nyní zůstal samojediný a musím být spokojen, až osud se mnou nějaký převrat udělá.

JOSEF P. HOUSER, z Powell, Jafferson Co., Neb., byl narozen v Klnkách, kraje píského, dne 19. srpna 1829 a pohlíží dnes na běh života již tři čtvrté století trvajícím. Vychodil obecnou školu, v níž tehda při vyučování, obmezujícím se na první slabikář a katechismus, nebylo možno mnoho pochytili a když mu bylo 15 let, chtěl otec jeho, aby si našel nějaké řemeslo. Hochovi se však zalíbilo řemeslo otevo, totiž dřevorubectví a prohlásil otec, že zůstane u něho a bude mu pomáhat. Jsa statný a silný, stal se otcí záhy pravou rukou a za nedlouho zápolil s těžkou tou prací jako nejvyšškolenější dřevorubec. Spojeným úsilím se pomalu vzmáhali a také i mohli něco stranou uložit. Když bylo Josefovi 18 let, vydělával již více než otec. Při odvodu šťastně proklouzl a ve 22 letech dle oteova přání se odhodlal k ženitbě. Nechtěl však jíti se svojí nastávající do podruží a proto si zakoupil v rodné obci stavební místo, po žněch nalámal na poli svého dobrého přítele kamene na stavbu a svezl na místo.

JOSEF P. HOUSER.

S tímto nalámaním kamene mělo to také svůj háček, neboť lom, který po odstranění ornice na poli učinil, musil zase do jisté míry srovnati a ornici zavézt. Pak, když byla chaloupka připravena, zavedl si tam manželku, která je až do dneška jeho věrnou družkou a hospodařili pak s otcem společně. V roce 1871, tedy téměř 20 let po svém oženění se, přišel v souhlase se svým otcem na myšlenku vystěhovati se do Ameriky. Tehdy čítala jeho rodina 5 hochů a jedno děvče. Plavba na moři vykonána byla v plachetní lodi a trvala 41 den. Užili také bouře, na níž až dosud vzpomínají, leč všechno přetrpěli a přijeli do Chicagu právě po velikém ohni. Práce bylo dosti a podařilo se mu úsilovnou prací za pomoci odrostlejších synů zahospodařiti si \$500, ku kterým bylo možno přidati ještě peníze z Čech jim zbylé a zakoupili si od burlingtonské dráhy 80 akrů pozemků v Nebrasee. Od burlingtonské dráhy dostali poloviční jízdné a výhodu dvou procent srážky vzdělají-li 40 akrů zaujaté domoviny. Kraján Houser připravil k setbě 50 akrů. Živobytí tam bylo z počátku velmi krušné. Ráno káva a v poledne několik soust chleba. Tak to šlo po celý rok a úmorná práce byla k tomu nádvkem. Samozřejmě, že také ani on nebyl ušetřen různých živelních nehod a hned v počátku při prvním osevu, když sotva zdělaný kus pozemku byl oset slibnou pšenicí, dostavili se nezvaní hosté, kobytky, které veškeru naději v několika dnech zničily. Tehdy si kraján Houser rval zoufalstvím vlasy s hlavou a trpce litoval, proč nezůstal v Chicagu, ale což naplat! Zpět nemohl, neboť v domě nebylo ani centu. Nezbyvalo tedy, než znovu se životem probíjet a po trpkých zkouškách přece se mu podařilo zachytiti se, z počátku byť by málo, tož přece alespoň něco skliditi a dobytek odchovati. Úsilí celé spojené rodiny bylo korunováno výsled-

kem a jakmile byli z jednoho dluhu venku, koupili farmu jinou a až do nynějška se podařilo jeho rodině získati na majetku, že dnes má každý z jeho sedmi synů farmu nejméně o 160 akrech. Rovněž i dcera má dobře zaopatřenou a může si nyní vynahradiťi lopotu svého celého života a vyslovuje pevnou naději, že budou-li jeho děti stejně jako on se přičiňovati, vzmohou se ještě více.

MARTIN LUKEŠ.

nům pobytu šel zase do Vídně. Brzy na to došlo k veliké cholerové epidemii, která z Vídně si vybročila na cestu po ostatních rakouských a sousedních zemích. "Před choleroou", vyprávěl pan Lukeš sám, "utíkal jsem stále až do Miehle u Prahy. Tam učinil jsem zastávku a dostal také zaměstnání. Byl jsem svědkem té hrozné bídě a utrpení šířeného hroznou nemocí. V té době zemřel můj otec, následkem nehody na stavbě ho stihnuvší a byl jsem zavolán domů, abych se ujal hospodářství. Bvilo to pro mne dost obtížné. Po všechna dřívější léta jsem nepřišel ani na pole a teď jsem měl najednou obstarávat všecko co bylo na poli třeba. Dva roky jsem se v tom tloukl a potom jsem si přibral pomocníci, moji manželku, rozenou Annu Koudelkovou. Teď mně nastaly trochu lepší časy, neboť moje manželka byla narozena a vychována na statku a všechno uměla, co se týkalo hospodářství. V roce 1853 vystěhoval se můj švagr F. Bouška z Borovan a jel do Ameriky. Zprávy, které nám z Nového světa posílal, byly dosti působivé, aby také nám vlyly touhu po zemi svobody. Za rok na to jsem také já všechno vyprodal a vydali jsme se na cestu. Trvalo mně však půl roku, než jsem dostal pas a při tom ještě kněží i úřady hodně nás přemlouvali a zráželi z cesty. Nebylo však nic platno a vyjeli jsme na podzim po prámu do Prahy, odtud po dráze do Hamburku, po lodi dále do angl. přístavu Hullu, odtud napříč Anglií do Liverpoolu, kdež jsme vstoupili na plachetní loď. Sedm neděl mučení nás nyní očekávalo a věru, že kdybych se byl takové cesty nadál, nebyl bych do Ameriky jel. Měli jsme se na lodi velmi špatně, neboť lodníci byli velmi suroví, lékař a kapitán nebvli z jiných, takže mi připadá, že američtí otroci bývali lépe ošetřováni, nežli jsme byli my. Dostávali jsme malý kousek slaniny, kterou pro slanost nebylo možno jíst; k tomu gallon vody denně k pití a vaření, drobet stuchlé rýže a kdybychom nebyli s sebou měli z Čech nějakou potravu, byli bychom snad hladem zahynuli. Jídlo si každý musel vařit sám a já mnohdy až 4 hodiny jsem čekával, než na mne došlo k vaření. Jedné doby se také dostala voda dovnitř lodi a cestující se již domnívali, že loď dostala díru a že se poto-

MARTIN LUKEŠ z Protivína, Iowa, zemřel 30. ledna 1904 v úctyhodném stáří 90 let. Zesnulý narodil se dne 11. listopadu 1813 v Bernardicích, okresu táhorského, kdež otec jeho byl zednickým mistrem. Když si odbyl vesnickou školu, odebral se ve věku 12 let s několika jinými hochy za dozoru svého strýce do Vídně, najít si tam nějaké učení. Trvalo to hledání nějakou chvíli a už také byl na zpáteční cestě, leč u brány se obrátili i se strýcem a hledali znovu. Podařilo se jim tak naléztí mistra, u něhož se hoch měl vyučiti ve 4 létech zámečnictví. Co tam zkusil, dobře asi si každý představí, kdož někdy prodělal podobné doby ve vídeňském ovzduší. Ústrky ze všech stran, začasť i pro českou řeč se na ubohé ony učedníky-mučedníky sypaly. Aby pak ubožáci byli posilováni proti ranám a úsměškům na ně čekajícím, museli se nuceně dostavovati v neděli dopoledne do kostela a odpoledne na evičení ve čtení a psaní, kdež slabikářem jim byl katechismus. Pět roků však vydržel v té Vídni, která by z něho pomalu byla udělala Němce a po velké povodni z r. 1830 odešel domů, kdež se však zdržel pouze krátký čas a šel do Prahy na zkušenu, odkudž po jednoroč-

píme. Bylo však v čas shledáno, že tato pohroma byla zaviněna rozbitým oknem a když toto bylo napraveno, bylo jasno, že nehrozí dalšího nebezpečí. Vynášeli a pumpovali jsme vodu jako nádenníci, až byla loď vyčištěna. Druhá, možno-li ještě horší rána, stihla loď, když se dostavil krutý host, mor čili jak někteří pravili, cholera. Z osmi set cestujících zemřela plná desetina a nalezla svůj hrob ve vlnách oceánu. Když pak konečně po trudných dnech strádání vyvolávali lodníci, že za nedlouho přistaneme v New Yorku, bylo rázem zapomenuto všechno strádání a toužili jsme již jen po pevné zemi. Následovala ještě lékařská prohlídka a konečně stanuly naše nohy na půdě svobodného Soustátí. V New Yorku jsme se téměř ani nezdrželi a je-li jsme rovnou do Clevelandu. Tam jsem se nemohl dopídití žádné práce a tu jsem spolu s jedním krajanem jménem Jarošem se rozhodl jít na venek a zabrat si nějakou domovinu. Naší konečnou stanicí byla Galena, Ill., kdež tehdy končila dráha. Tam koupil Jaroš pár volů a vůz, na kterýž jsme naložili kufry se svým jménem, děti k tomu a dospělí jsme táhli pěšky. Byla před námi cesta 120 mil, kterou jsme urazili za týden. Šťastně jsme se dostali ke švagrovi, kdež jsme se uhníždili v malém domečku jeho. Dnes mají ovšem farmáři prostornější slepiňky, než jsme tenkrát my bydleli. U švagra Boušky jsem vytrval rok. Nejstarší synek šel zatím sloužit do sousedství k farmáři Němci za stravu a šat. Sám jsem si zabral homestead s porostem lesním a potůčkem, kdež jsem se pustil do konání stromů, což šlo poměrně dosti dobře, neboť ony stromy nebyly příliš velké. Pak jsem vzdělal si poličko, na kterém jsem vysel 2½ bušlů pšenice. Také jsem koupil pár volků, jednu jalovičku, prase a pět slepic, což bylo na počátku celé moje hospodářství. Sám jsem chodil na práci k sousedům německým farmářům za 50c. denně, ale ne za hotové, nýbrž za kukuřici, mouku a to jsem musil nosit na ramenou 8 mil daleko. Ale byl jsem rád, jen když aspoň to bylo. Když jsme měli první sklizeň, nebylo zase čím vmlátit, ani kam uložit, ba ani kam prodat. Nejbližší trh byl pro nás v McGregor, 60 mil daleko a tam, když někdo přivezl pšenici, dostal za ni zřídka více než 40c. za bušl. Cesta nám s volma trvala 3 dny. Proto šlo nám to s hospodářstvím ze začátku k zoufání pomalu. Volfky jsem musel teprve učit tahat a nehoda nás stihala za nehodu. Jednou mne uštknul had, že jsem měl na mále, podruhé jsem se velmi těžce posekal, úřdv zase vůz mne přejel a pod. Věru že bych byl rád jel do města zpět, ale nebylo peněz na cestu a musel jsem vytrvat, což ostatně nebylo na moji škodu. Když konečně jsem mohl dovézt fůru obilí na trh, už bylo lépe, byť pak peníze, třeba jen za jednu fůru, bylo co jíst, neboť masa bylo dost, brambor i korný také. Rodina moje rostla a záhy mi vyjomáhalo jedno dorůstající dítě za druhým, mohl jsem přikupovati pozemky i své dosavadní hospodářství zlepšovati a byl jsem s to při odebrání se na výměnek. odevzdati každému svému dítěti slušný majetek. Pět synů a dvě dcery byly mojí rodinou." — K tomu dochází nás ještě dodatek jednoho jeho syna, že pan Martin Lukeš, při své smrti zanechal svoji manželku ve stáří 82 roků po 63letém manželství dosud čilou a bystrou.

JOSEF HORSKÝ z Iowa City, Ia., narodil se roku 1843 ve vesnici Člupku, okresu litomyšského, v kraji chrudimském, kdež jeho otec dobře hospodařil při řemesle krejčovském a několika měrách polí a zahrádek. Josef byl prvorozeným z celé rodiny a od dětských let jakoby nešťastí se bylo na jeho paty přivěsilo. Nebylo mu ještě ani plných pět let, když na násvi upadl a rozbíl si temenní kosť, až prý bylo mozek vidět. Dlouho to trvalo, než se uzdravil a potom kolem devátého roku jeho věku spadl v zimě na náledí do studnice, z níž vodu chtěl vyvážiti a bylo na mále, že by byl se utopil. Když mu bylo 11 roků, zemřela jeho matka a tu bylo nutno, aby přestal chodit do škol, kamž ostatně beztoho jen po tři zimy docházel a obrátil se k obuvnictví, k jehož naučení se mu bylo vyměřeno šest roků, neboť měl s mistrem vyjednáno, že se bude učit rok za rok. Doba tohoto mučednictví konečně však také uplynula a pak "šel jsem si vyhledat práci jin-

JOSEF HORSKÝ.

de", vypráví pan Horský sám. "Našel jsem také skutečně práci u cechmistra, t. j. tehdy představeného počestného cechu obuvnického, který však s úžasem spráskl ruce, když viděl moji dovednost. — Dal mi totiž do šití boty a já téměř jsem se na práci nedovedl ani podívat. Až potom teprve, když jsem mu vyprávěl o svém "učení", kdež místo ševcování jsem měl na starosti pasení krav a husí, pochopil, že takové učení za mnoho nestálo a jal se mne, nyní tovaryše, vpravovati v základy umění obuvnického. Pochopoval jsem rychle a kayž pak se přiblížil den cechování, mohl v místnosti ke schůzi cechovní určené, pověsiti na hřeb u stropu bezvadný můj výrobek — nové boty. K onomu cechu patřil mimo jiné také můj mistr, u něhož jsem se "učil", a když mi dáno bylo "vysvědčení", podal si nynější můj mistr toho dřívějšího a dovedl to tak dalece, že onomu nebylo více dovoleno bráti učedníky. Jako tovaryš jsem nyní pracoval na tom samém místě ještě asi dva roky a když pak přestala práce, šel jsem dělat na "panské." Bylo mi tehdež 19 roků a při skládání sena se mi zase přihodilo neštěstí. Spadl jsem s výše 18 stop se žebříku tak nešťastně, že, když mne odváželi domů, měli za to, že jsem skutečně již mrtev. Ale péči mojí nevlastní matky jsem byl však přece udržel při životě a mohl jsem po devítiměsíční nemoci sestoupiti s lůžka. Když jsem pak se zotavil, začal jsem ševcovat sám na svou pěst. V dubnu roku 1867 přišlo do naší vesnice psaní z Ameriky, jehož obsah mne také pohnul k vystěhování se. Ještě při posledním kroku z otcovského domu mne stihlo neštěstí, neboť divnou náhodou v noci před mým odjezdem shořel můj rodný domek, při čemž jsem přišel o všechnu svoji cestovní výbavu, takže jsem se potom na cestu vydal téměř pouze v jedné šatech. Na loď (neznámého mi již jména) vstoupil jsem v Brémách a vydal jsem na přeplav téměř poslední groš. Na moři jsme ztrávili 40 dní při špatné stravě a třikráte jsme byli bouří zmítáni. Na této lodi zemřeli tři cestující. Na břeh americký vystoupil jsem v Quebecu dne 7. července 1867, kdež jsem se octl bez centu v kapsě. S pomocí jednoho Čecha jsem však se dostal přece do Chicaga, odkudž s krajanskou pomocí pana Vavřína protloukl jsem se až do Cedar Rapids. Tam jsem měl známého krajana jménem Bízu, který mně zaopatřil práci na dráze při štrování. Ssláblý jsem byl po zkouškách mé cesty, ale pustil jsem se do práce, třeba že mi při ní v kříži lupalo. Při tam jsem setrval 9 neděl, kdy jsem z pití špatné vody roznemohl, ale záhy jsem se zase vzpamatoval. Potom jsem pracoval v Cedar Rapids v obuvnickém řápu, nemohl jsem se však dorozumět a musel jsem se ohlednouti po jiném výdělku. Dostal jsem se tak až k Solon, Ia., kdež mi nabídnuto práce se štípáním dříví, ale jen za stravu. Při tom jsem přečkal zimu a pak jsem se pustil pěšky na západ. V Boone jsem se zastavil a společně ještě s Čechem Josefem Němečkem jsem po městečku štípal dříví a pod. Za nějaký čas jsem byl zjednan na práci na dráze do Ogden vedoucí. Při této práci jsem se oženil. Vzal jsem si deernu Jana Škorpila a usadil se v Boonesboro. Když jsem dostal od známého jménem Emanuela Stránského dopis, že ví pro mne o práci v šapě ve Woodbine, tu jsem se tam vydal a maje zahospodařené z Boonesboro peníze, zakoupil jsem si hned po příjezdu domek. Práci jsem však přece nedostal a vytloukal jsem živobytí zase štípáním dříví po domech. Když pak kobylky zničily veškeru úrodu v tomto okolí, pustil jsem se za prací 200 mil daleko, až do Marshalltown; tam jsem se nehytil a psal ženě, aby náš majetek ve Woodbine prodala, což učinila asi za polovici peněz, co nás to stálo. V Marshalltownu jsem dělal rok pro bose a pak jsem si koupil majetek v Grinnell, Poweshiek Co., Ia., kdež se mi dost dobře vedlo. Do tohoto okolí se v oné době přistěhoval Čech, který byl pak u nás na stravě. Ten mi odloudil ženu, což když jsem spozoroval, chtěl jsem přetrhnutí odjezdem blíže Solon, Ia., kdež jsem si koupil farmu o 60 akrech; do hospodářství jsem si přinesl jako ovoce své dosavadní práce \$5000. Žena moje však, třeba vzdálena, dopisovala si se svým galánem a nezbyl tedy než rozvod. Já jsem si nechal děti a po rozvodu jsem hospodařil ještě rok na farmě. Neštěstí se na mne zase přilepilo, neboť jsem si vykloubil nohu. Dle tvrzení dvou lékařů byla prý rozštípnuta kosť a to mně upoutalo na celý rok na lůžko. Další rok jsem byl odkázán na berle. Děti byly ještě malé i vyhledal jsem jim proto novou matku. Prodal jsem farmu a vystavěl si v Solon dům se storem, kdež jsem si zařídil oděvní a obuvnický obchod. Sám jsem pak v tomto obchodě prováděl správky. Několik let mi uplynulo v klidu, když v tom mně zemřela deerka, již mně druhá manželka povila. Záškrt sklátil děcko to v útlém věku tří let a též celá ostatní rodina se rozstonala. Leč čas zahojil i tyto rány a když byla nejstarší deera provdána a syn se chtěl oženiti, předali jsme mu tento majetek a sami jsme se odebrali blíže Iowa City, kdež jsme si na zakou-

peném majetku postavili domek. Doufal jsem, že budu ušetřen všech zkoušek, leč nadarmo, neboť v novém našem bydlišti se mi utopila druhá moje manželka. Ubohá ošetřovala svoji na smrt nemocnou 82 roky starou matku tak úzkostlivě, že se jí zmocnila fixní myšlenka, že je sama vinna na smrti matčině. V nestřeženém okamžiku vyklouzla z domu a utopila se v řece. Tato rána byla pro mne největší, neboť jsme se velmi dobře srovnávali. Nevím, co na mně ještě čeká, vím ale, co jsem za svého života trpkého přestál. Doufám ale, že již budu všeho zlého, na sklonku mého života, ušetřen."

VACLAV BULÍN z Milligan, Neb., narozený 11. listopadu 1842 ve Vejrově, okresu Kralovického, v kraji Plzeňském v Čechách, navštěvoval obecnou školu ve svém rodišti a když ji "vychodil", obrátil se k rolničení na otcovském statku. Když byl zbaven strachu před vojančinou, oženil se roku 1863 ve stáří 21 let s Marií Kosovou z Bučku a vzdělával na dále pole a luka v potu tváře své až do roku 1868, kdy 15. srpna opustil svoji vlast, aby si za dalekým oceanem po příkladu jiných rodáků, vydobil novou domovinu. Plavil se po lodi "Cirkassian", parníku to, který k přebrázdění Atlantiku potřeboval plových 24 dní. Týden ztrávil na cestě z New Yorku do Chicaga, odkudž se beze zastávky odebral dále a sice do Yuba, Wis., Přivezl sice na hotovosti s sebou

VÁCLAV BULÍN A JEHO MANŽELKA MARIE.

§400, ale vzdor tomu byly začátky velice kruté, neboť musel, jako každý zákopník, každou brázdou pustině takřka urvat. Poněvadž viděl, že v počátcích by nemohl jen z výnosu farmy se uživit, zajížděl do Chicaga, kdež se chápal práce všeho druhu. Ač nebyl řemeslu vyučen, přece dělal při tesařství, při kolářství, ba ani přiátipkování churavých bot mu nebylo obtížno. Tak se z nepatrných počátků prokřesával k lepšímu blahobytu a byl s to po jedenáctiletém hospodaření v Yuba, Wis. s kapitálem \$1200 se odebrati dále na západ do bohaté Fillmore Co., Neb., kdež s neochvějnou chutí k práci se usadil blíž Milligan a přivedl vše tak daleko, že dnes, kdy již více těžce pracovati nemusí, pohlíží s pýchou na ovoce svého přičinění. Vždyť položil základ k majetku svých tří synů, z nichž nejstarší Vojtěch a nejmladší Jan, hospodaří na krásných farmách a třetí syn Václav se stal po celé Nebrasec dobře známým obchodníkem, když byl dříve cestujícím jednatelem pro český pivovar v Chicagu. Pan Václav Bulín se horlivě účastnil veřejného života a nikdy neutrl pomočné ruky, když se jednalo o to, aby byla uvedena ve skutek nějaká skutečně dobrá myšlenka. Volný vzduch Soustátí brzy jej přivedl do řad svobodářských, k čemuž ovšem nemálo též přispěla četba Ameríkána a Ducha Času. — Dnes, kdy již nemusí těžce v poli pracovati, přiloží přece ještě rád ruku k dílu na farmě svého syna Jana, u něhož tráví jeseň svého života.

Hry olympické.

PRO KALENDÁŘ AMERIKÁN NAPSAL J. Č.

Žádný národ na světě nevěnoval výchově tělesné tolik pozornosti, jako národ řecký a proto také žádný národ nezachoval dobám pozdějším tolik překrásných vzorů tělesné dokonalosti a krásy jako národ tento. Ještě dnes obdivuje se svět ušlechtilým postavám řeckých atletů, které umělé ruce sochařů nám zachovaly — po dnes bohatýrské ty postavy slouží nynějšímu pokolení za nejdokonalejší vzory krásy tělesné. A při obdivu těch junáckých postav, tane nám ještě jiná věc na mysli: hlavním základem výchovy řecké mládeže byla výchova tělesná — té věnována byla největší pozornost. — Řekneme-li dnes, že základem výchovy mládeže měla by býti opět na prvním místě výchova tělesná, učený i neučený svět se na nás osopí, že chtěli bychom věnovati přílišnou pozornost tělu na úkor ducha — a otázkeme-li se, čím to jest, že zem, která gymnastiku ve výchově mládeže stavěla na místo nejpřednější, dala světu veliké mudree, učence, řečníky, básníky, umělce — na tuto odpověď nedostává se nám nikdy uspokojivé odpovědi.

Leč účelem článku tohoto není pouštěti se do sporu s odpůrci výchovy tělesné, a proto přikročíme ihned k vylíčení oněch tělocvičných slavností řeckých — zvaných her olympických — které moderní doba, pochopivši důležitost jejich, snaží se opět v život uvéstí. Jak z předu již poznamenáno, výchova tělesná tvořila u starých Řeků základ výchovy veškeré — a ký div, že doba, kdy junáci řečtí měli před zraky tisíců diváků podávati účty, měřiti sílu a křepkost svoji na veřejném kolbišti, že doba ta stala se největším svátkem veškerého lidu hellenského.

“Několik dní před zahájením slavnosti,” vypravuje dr. J. E. Scheiner ve svém díle “Cvičení tělesná ve starém věku”, “hemžily se veškeré cesty k Olympii vedoucí vyslanečtvími a poselstvími ze všech končin světa, nejrozmanitějších krojů a výzdoby. V pestré směsici hrnuly se tu proudy od moře i ze středu země v okázalých průvozech na nádherných povozech neb lodích, plíce zvolna veškeré prostory Olympie a celé okolí její . . . V těchto okamžicích zapomenuty sváry a zášti, božský mír naladil všechny účastníky k pokojnému odklizení sporů a novým smlouvám, jež tu v blízkosti bohů a při jich svědecktví odbývány . . . Jak moená touha plála tu při těchto všeobecných poutích v srdci mládeže řecké, jež sbírajíc síly na domácím evičišti, dychtila vystoupiti na slavném závodišti olympijském a tam ozdobiti skráně své věncem posvátné olivy v závodě nejskvělejších. Jen svobodný Hellen mohl tu k závodům se přihlásiti, otroci a cizinci byli přísně vyloučeni. . . Závodník musil býti dále mravů bezúhonných, neboť ti, na jichž cti lpěla vina přestoupení zákona božského nebo světského, ze závodů byli vyloučeni.”

Organisacím, o tělesnou výchovu pečujícím by i v nynější době prospělo, kdyby podobné pravidlo též přijaly. Vystoupí-li před veřejnost mládež dokonalá tělesně — at' též jest dokonalá v ohledu mravním — a kdyby pravidla toho stávalo a snad jeho prováděním bylo přísně bděno, věděli bychom vždy, že stojí před námi na závodistiších junáci nejenom krásného těla, ale i ušlechtilého ducha.

O původu her Olympických vypravovány jsou různé báje. Jedna z bájí těchto vypravuje, že počátek k nim dal Herkules, jenž první slavnost olympickou uspořádal ku počtě Jupitera asi 1222 let před Kristem. Později však upadly prý v zapomenutí a obnoveny byly až r. 776 před Kristem, kdy staly se velikými svátky lidu Hellenského až do té doby, kdy krásná Hellada stala se obětí římské výbojnosti.

Při hrách Olympických závoděno bylo v běhu, skoku, vrhání disku, vrhání oštěpu, zápasení, rohování, v tak zvaném “pětiboji” (pentathlon) a závodění gymnastů skončeno bylo závoděním koňským ve dvou- i čtyřpřeží. Hry odbývány byly pravidelně každé čtyry roky a jelikož platily za svátky celé Hellady, staly se též všeobecným časovým měřítkem, takže psalo se “v 3., 5., neb 7. Olympiadě.”

Nejdůležitějším závodem byl onen tak zvaný Pětiboj, jenž pozůstával z běhu, skoku, vrhání disku, vrhání oštěpu a zápasu. Ačkoliv závodník mohl si vybrati pouze jed-

notlivý předmět, v němž své síly neb svoji obratnost zkoušeti chtěl, přece jen vřeholem etíždostí každého junáka hellenského bylo dobytí vítězství v Pětiboji, to jest, aby ze třech jmenovaných zápasů vyšel eo vítěz.

Nežli závody byly zahájeny, musili závodníci před bohem Zevem slavně odpřísáhnouti, že jsou svobodnými Řeky, že nedopustili se žádného zločinu, pro který mohli by býti ze závodů vyloučeni, že ne méně než deset měsíců před Olympiádami a pod dozorem učitelů na závody se pilně připravovali, dále, že bez reptání podvolí se rozhodnutí soudců a že nedopustí se žádného úskoku, kterým by dobyl sobě výhody nějaké nad svým soupeřem. Nebyli-li závodníci již z minulých Olympiád známi, musili před závody třicet dní před zkušebními soudci cvičiti a dokázati tak svoji spůsoblost k podílění se v zápasu o palmy vítězné při tak slavné příležitosti, jakým byl Hod Olympický.

Však nejenom na závodnících bylo žádáno, aby se na závody tyto důkladně připravili — i soudcové deset měsíců před závody musili seznamovati se důkladně se všemi předměty, v nichž mládež závoditi měla, a též se všemi pravidly, dle nichž Olympické hry byly vedeny.

Olympiády odbývány byly obyčejně v nejpárnější době roční a jaký zájem bral lid na závodech těch, vysvítá z té okolnosti, že ač z úcty k bohům musili diváci seděti v záplavě žhavých paprsků slunečních s hlavami nepokrytými, a při tom musili býti bez jídla a bez nápoje — žádnému z těch tisíců nenapadlo místo své opustiti, dokud závody pro ten den nebyly skončeny. Někteří diváci ani večer místa svá neopouštěli, ale vytrvali po dny i noci — po celou dobu závodů.

O závodnících nalzáme v Scheinerových dějinách opět následující vzletný posudek: "Když třetího dne oznámen počátek závodů, tu vstoupil na závodistištvě výběr řeckého junáctva oslňující krásy a stepilosti, lepotvárného vzhledu, po dlouhých přípravách a mnoholetém cviku k závodům se chystající. Nahé postavy jejich v ničem nezařadávaly si oněm běloskvoucím, v lesklý mramor vytesaným sochám v Olympii postaveným, jež dle živého vzoru byly vytvořeny. Jak mocně bušila tu srdce jejich, když pouštěli se před tisíci a tisíci diváků v závod, v němž vítězství pojišťovalo neskonalou slávu a rodákův a pochvalu všeho národa!"

Závody samé pořádaný byly dle téhož způsobu, jak pořádaný jsou athletické závody doby novější. Jako nyní i tenkrát zahájeny byly během, závodníci před započatím běhu opřeli paty o rýhy (jako činí atleti doby naší) a čekali na dané znamení. Bylo-li pro každý závod více závodníků, rozdělení byli losem ve skupiny, a vítězi těch předběžných závodů pak srazili se v jednu skupinu a odbyli závod poslední, o palmu vítěznou. (I nyní rozdělování jsou závodníci v skupiny podobné a zápas veden jest tímtež způsobem.)

Poslední den závodu věnován byl odměňování vítězů. Šťastní atleti s tlukoucím srdcem očekávali chvíli, kdy herald vyvolá jejich jméno, při čemž oznámeno bylo i rodištvě vítězovo a zápas, v němž šťastný gymnast dobyl vítězství. Na hlavu při tom posazen byl mu věnec olivový a do ruky vložena mu větev palmová. Po každém ohlášení vítěze ozval se mezi diváky nadšený jásot — a jmenovitě krajané vítězovi opět a opět propukali v nadšené volání. Na to nastaly bohoslužby a řady slavností, při nichž vítězové byli předmětem všeobecné pozornosti. Básníci skládali nadšené ody ku počtvě vítězův a jich předků, sochaři pak zvěčňovali stepilé postavy jejich v bílém mramoru.

Však větší ještě sláva očekávala vítěze z Olympiád při jeho návratu do rodného města. Davy lidí jej s hlasitým jásotem provázely, zástupy opakovaly hlučně slova básníků, opěvující vítěze, hrady městské byly na některém místě zbořeny a vítěz vešel do města otvorem taktu utvořeným, aby nemusil kráčet branou, kde dotkly se půdy nohy lidu z nižších vrstev a cesta k domu otcovského poseta byla kvítím. Stát věnoval šťastnému vítězi sumy peněz a nejbohatší rodiny ucházely se o jeho přízeň, snažíce se sňatkem vejíti s ním v užší svazek příbuzenský. Vítěz dále zbaven byl placení povinných daní, žil na útraty státu, v divadlech vykázána mu nejlepší místa a vůbec těšil se výhodám veškerým. Proto také snadno pochopíme, že dobytí vítězství při hodu olympickém bylo jedinou touhou, jediným cílem, nejvyšším ideálem řeckých jinochů.

Později však krásné a ušlechtilé hry olympické vzaly na sebe zcela jiný ráz a podobaly se spíše obyčejným představením, uspořádaným jenom k pobavení davů.

Trávení cvičili mladíky jen pro určité závody, čímž značně utrpěl všestranný vývoj mládeže řecké (jak činí se i nyní zejména v Americe) a místo ušlechtilých, povznášejících slavných Olympiád zaujala místo gymnastika řemeslná. Posléze vpád divokých Gothů (r. 393 po Kr.) učinil konec hrám těmto úplně a teprv v novější době snaží se přátelé výchovy tělesné opět je zavést a postaviti je na takový stupeň, na jakém stály ve starém Řecku. Podaří-li se to? Dovolím si o tom pochybovati — neboť i zde vystupuje až příliš do popředí athletika řemeslná, kde vynikající atleti dávají se najímati za vysoký peníz, aby tu neb onu organizaci reprezentovali — a co Olympický Hod v neváznost uvedlo, to není určeno k tomu, aby jej opět povznadlo.

Všeobecné vzdělání.

PRO KALENDÁŘ AMERIKÁN NAPSAL JOS J. HÁJEK.

Každý o svobodě jiné ponětí má: naše přesvědčení jest, že svoboda bez vzdělanosti národa je nemožná a proto buď naše hlavní péče, rozšiřovati podle sil svých vzdělání. Jen vzdělání národové mohou býti opravdu svobodni, a proto musí opravdový přítel svobody k tomu pracovati, aby vzdělání nejen jako posud obmezeno bylo na některé stavy, nýbrž, aby poznenáhla celý lid se vzdělal a poučil.

Tato památná slova napsal Havlíček 23. září 1848 do svých Národních Novin a nebude na škodu prodlíti chvíli u tohoto předmětu, který po založení Matice Vysšího Vzdělání hladinu našeho veřejného života zase trochu rozčeřil...

Lidem, kteří ve vzdělanosti spatřují toliko prostředek k t. zv. lehkému živobytí a kteří by děti svých snad ani do škol obecných neposílali, kdyby se ty chudinky dnes ještě bez čtení a počítání mohly obejiti, připadá ovšem vzdělání všeobecné, jakého možno nabyti na školách středních (High Schools) a vyšších (collegiate course) "zbytečným zabíjením času." "Co z něho bude, až školy ty odbyde?" ptají se. "Jaké postavení bude moci zaujmouti, mnoho-li bude dostávati platu?" A myslí při tom ovšem, mnoho-li platu bude dostávati hned anebo za týden, za čtrnáct dní, až si odpočine. Několik dní odpočinku by mladíku anebo dívce při veškeré své nedočkavosti a touze po "výdělku" snad přece dopřáli... Kdybyste jim řekli, že ze střední školy a z collegiate course nevyjde ani hotový právník ani hotový lékař, ani inženýr, ani professor, ba že by hoch nebyl hned ani book-keeper — kteréžto postavení na mnohých místech tvoří vrchol všeho snažení a největší ústupek vzdělanosti snad proto, poněvadž některé školy obchodní za pár měsíců dají diplom — spráskli by ruce. "Nač tam tedy hoch tráví čtyry roky, když z toho nic není?" Nic není? — Jen žádné přehálení!

Říci: "všeobecné vzdělání už samo o sobě, bez ohledu na to, co v tvrdé minci vynese, má pro vlastníka ohromnou cenu"; říci: "všeobecné vzdělání tvoří ušlechtilější a hezčí stránku života lidského odvracejíc mysl naši od bahna nízkosti a všednosti"; říci: "všeobecné vzdělání jedině činí život hodným žití" — takový důvod nebyl by pro ty, jichž se důvody nejvíce mají týkat. Těm, kteří se domnívají, že to berou ze správného "praktického" konce, třeba jest poukázati na stránky praktické, aby viděli, že i v tom ohledu všeobecnému vzdělání dlužno dáti přednost a že jsou to oni, praktikusové, kteří odporem svým jednali proti svému vlastnímu prospěchu, tedy neprakticky...

Jedna věc jest pravdivá, že někteří studenti na vyšších školách zpyšňi, Zdali tím jest vina škola nebo domov a dobří (sic!) přátelé, kteří svým chováním v posluchači vzbuzují domněnku, že jest něčím více, protože studuje (ať už má vědomostí nějaké neb ne) to jest otázka, na kterou není těžko dáti správnou odpověď. Takový student osvojí si chování odporně naduté a dělá si v praktickém životě nepřátele. Škola zbystřila sice jeho mozek, ale domýšlivost zastírá jej hustou rouškou tak, že oči máje otevřené buď okolí svého vůbec nevidí nebo vše nesprávně pozoruje. Takový student bude v praktickém životě pokulhávati hodně dlouho za méně schopnými již bez té roušky, jasně svět pozorující ze zkušeností každodenních těžili. To vše můžeme

připustiti, ba jíti dále a přiznati, že někteří zvětří a docela se zkazí. Avšak většina, převážná většina si výtky té nezaslouží neboť vzdělání nejen správně stráví, nýbrž i náležitě zužitkuje.

C. M. Brewster z Chagrin Falls, O., píše: "Vezměte dva mladé muže, oba příčinlivé a citlivé absolventy středních škol (High Schools) stejného věku, stejných schopností a stejného společenského postavení, aby každý začal svou kariéru jinde. Jeden vstoupí do velkého obchodu třeba jako poslíček a věnuje obchodu celý svůj čas; druhý začne klassický kurs v některém blízkém ústavě. Na konci čtyř let porovnejme jejich úspěch. Ten, který vstoupil do obchodu, stal se dozorcem (foremanem) nad spoludělníky a dostává dvakrát tak velký plat jako první rok. Student má všeobecné vědomosti a diplom, ale shledá, že musí začít od dolejška tak jako jeho přítel ze středních škol. Jest rozmrzelý, závidí příteli, pozoruje, že neví mnoho o světě a ještě méně o světě obchodním. Tato stísněnost působí reakci a on se z počátku podečnuje. Přeje si, aby nebyl nikdy připadl na myšlenku jíti do vyšší školy. Ale jeho styky se vzdělanými lidmi a ovzduší university daly mu onen příjemný, lahodný způsob a uhlazené chování, jež bezděky poutá pozornost a je-li se skromností spojeno, získává přátelství. Jeho vzdělání nemá pro tu chvíli praktické ceny, avšak umožňuje mu rychlý a bezpečný úsudek, umožňuje mu osvojit si podrobnosti obchodní, avésti do práce soustavu a zaměstnavatel, jedná-li se o povýšení, povýší — jeho!

Čtyry roky uplynuly. Hoch, který byl v střední škole, stal se dozorcem v celém poschodí. Má už pod sebou 50 lidí, na které dohlíží a jež fídí. A kde jest hoch z vyšší školy? Z nepatrného postavení, následkem chápavosti, všeobecného vyššího vzdělání a z něho plynoucího rychlého a správnějšího úsudku stal se z něho napřed okresní, pak státní a konečně cizozemský zástupce firmy nebo fidele obchodu. Povznese se nad soudruha, který mysli, že vyšší vychování s některými těmi zdánlivě bezúčelnými předměty jest marnou ztrátou času a který měl v nedostatku vyššího vzdělání jakoby svázané ruce, když intelektuální síly své nejvíce potřeboval. Není to, že by byl měl menší přirozené nadání, ale jeho vědomosti byly obmezené a jeho mozek méně zbystrěný.

A. C. Bartlett, známý obchodník chicagský, přednášeje v Ann Arbor, řekl: "Universitní vzdělání pomáhá v obchodním životě, neboť není nic, co by přesné myšlení a sílu intelektuální, vyšším vzděláním nabytou, dovedlo nahraditi."

Nuže, to jest výrok praktického muže, který se dívá na vyšší vzdělání vzhledem k obchodu sám vyšší vzdělání máje. A jest na sta, jinak schopných obchodníků, kteří litují, že se jim všeobecného, ať nižšího nebo vyššího vzdělání nedostalo, a kteří by za ně dali nikoliv sta, nýbrž tisíce. Mohli by je zužitkovati nejen v obchodě, nýbrž i ve veřejném a společenském životě, jehož tvoří tím podstatnější část, s čím větším zdarem korunována byla jejich práce. A pakli výhoda všeobecného vzdělání vzhledem k obchodu jest prokázána, kde stránka praktická převládá, tím jasněji musí se potřeba jeho objeviti v inženýrství, v elektrickém odboru, lučbě a jiných průmyslových oborech lidské práce, kde theorie hraje tak velkou úlohu i když je třeba poznatků vědy prakticky upotřebiti. Při upotřebení tom se právě ukáže jakou hodnotu všeobecné vzdělání má. Správně dí Victor C. Alderson, děkan Armourova technologického ústavu, že: nemůže býti většího omylu nežli se domnívati, že se může inženýr dvacátého století oddělit od knih. Že knihami vskutku myslí všeobecné vzdělání, tomu nasvědčuje jeho výrok: "Průmyslným vládcem bude inženýr, který bude kromě všeobecného a vědeckého vzdělání míti ještě zvláštní znalost některého oboru, který si vyvolí." Práce inženýra teprve začala a oboru tomu kyne veliká budoucnost. Budou se otvírati nové krajiny, stavěti mosty a zřizovati železnice, města budou si zakládati vodárny a soustavu kanalisační a budou potřebovati inženýry civilní; stroje se budou zdokonalovati, aby výroba byla lacinější a přijdou na řadu inženýři — mechaniků a v oboru elektrickém bude ještě dlouho poptávka po dobrých silách převyšovati nabídku. Hlavní stránku inženýrova vychování tvořiti bude sice i na dále dílna, avšak všeobecné vzdělání bude si musit přinést už do laboratoře. Potřebujemeť lidi se všeobecným vzděláním všude, na benči zrovna tak jako u výhně, v laboratoři zrovna tak jako v kreslárně, aby mohli poznatků vědění svého odborného rychle, bystře a správně použiti k řešení problémů životních, v boji, jehož účelem jest přivesti co možná nejvíce sil přírodních pod vliv člověka. Inženýr, jemuž by scházelo vzdělání všeobecné, jaké skýtá škola střední (High School) a vyšší (collegiate course) byl by jako jehlanec

postavený na špičku — pozbyl by rovnováhy, kdykoliv by potřeba konstruktivní obratovnosti na něj zavála. Byl by jako právník, který zná dosti dobře zákony, který však z nedostatku všeobecného vzdělání živoří při nižších soudech. Jak mnoho jest těch, kteří se ihned pustí do studia práv, ve večerním kursu, a kteří teprve pozdě poeifují, kam by se byli s vyšším vzděláním při vrozené své bystrosti mohli dostat! Chvátali, aby byli hotovi, aby mohli vydělávati a nedostatek všeobecného vzdělání jest jako železná koule přivázaná na nohu, která jim nedovoluje rychlejší krok.

Také úspěch rolnictva našeho závisí na všeobecném vzdělání. To neznamená, aby synové rolníků našich snad vyhledávali si jiný obor působení. Naopak, rolnický stav jest jedním z nejčestnějších, nejpotřebnějších a nejbezpečnějších a nic není žádoucnějšího, nežli aby synové vytrvali na té půdě, kterou otcové jejich vzdělávali. Ale budou-li navštěvovati školy hospodářské a seznámí se s pokrokem, jež obor ten v nové době učinil, budou moci důstojný stav ten ještě váženějším učiniti a výnos půdy a užitek celého hospodářství znmohónásobiti. Rolnictví jest hlavním zdrojem národního majetku. Budou-li rolníci míti všeobecné vzdělání a uvědomí si sami také důležitost svého stavu, pak přestanou opovrhovati (ti mladí) životem na farmě a nebudou dychtiti po životě v městě. A jsou školy nejen čistě hospodářské, kde vyučuje se kromě znalosti půdy i bylinářství, strojnictví, kreslení, literaturě, hmyzoznalectví, dějepisu, štěpařství, počtům, zvěrolékařství, nýbrž i pokračovací školy řemeslnické, jejichž důležitost stále více a více se uznává. Budeme-li míti vzdělané rolníky a řemeslníky či spíše bude-li se počet vzdělaných našich rolníků a řemeslníků množiti, pronikne-li všeobecné vzdělání do všech kruhů naší společnosti, pak nezbytně stoupne vážnost českého národa i kdyby těch vynikajících inženýrů, zemědělců, lučebníků, elektriků, spisovatelů atd. nebylo na tisíce. Dlužno při všem bráti ohled na malý, číselný počet náš. Poměrně bychom jistě pozadu nezůstali. Česká hlava dobře učí se, bádá a vyniká všude...

Havlíček dí: "proto musí každý opravdový přítel svobody pracovati, aby poznenáhla celý lid se vzdělal. Poznenáhla — je-li možná? Což by se věc nedala zaříditi tak, aby se cíl ten nechal dosáhnouti najednou? My neradi čekáme, a musíme-li čekati, trpělivosti pozbýváme. Umíme trpěti a leccos strpíme, avšak na trpělivost si nepotrpíme. Proto právě lecky trpíme. Přes koleno se však takové tvrdé poleno nedá přelomiti. Chceme-li, aby všeobecné vzdělání do nejširších vrstev našeho lidu vniklo, musíme trpělivě pracovati, k tomu působiti. Co má po celý život vystačovati, za týden mozek nepojme. Kdo by chtěl v neděli snísti, co tělo za rok spotřebuje, prospěl by si tak, že by pondělka nedočkal.

Havlíček dí: "aby ponenáhla celý lid se vzdělal. Několik vynikajících mužů nestačuje. Ze stop, které veleí předkové naši vyšlapali, tak mnohá zarostla, protože do ní nikdo nevskočil neb s bombastem o velikánech minulých dob mluviti nebo s tichou zálibou na obrazy jejich se dívat, není následovat. Takové ty poukazy, čím bývali naši předkové jsou na škodu, nepojí-li se s pocitem oprávněné hrdosti zároveň pevné předsevzetí podle možnosti jim se vyrovnati, nebo na cestě jimi naznačené pokračovati. Jsou na škodu proto, poněvadž nás, ne-li všechny, tedy alespoň ty k pohodlnosti náchylné, mají k tomu, abychom si na ty vavříny sedli a — seděli! Máme vynikající muže mezi Čechy americkými i v době přítomné, avšak jest jich dosud málo a kdybychom se do světla, které šfí, netlačili, odlesk by na nás nepadal. Veřejnost ví, že ten nebo onen badatel jest Čech, v některých případech dá za toho badatele Čechům trochu kreditu, avšak pokud nebude přínucena vzdělaností všeobecnou nejširších vrstev přínucen, neupustí od svého předsudku vůči celku. Kdo myslí, že mezi národy již nastane zítra bratrství, nebo že svět má jenom krůček k ideální spravedlnosti, to je snilek, který se z dějin ničemu nenaučil. Svět jest ustavičný boj a národy se budou stále mezi sebou měřit. Čím vzdělanějším, který bude, čím platnější služby mozek prokáže celkovému pokroku, tím větší bude toho lidu vnitřní síla a vnější váha. Vzdělanost širokých vrstev, toť jediná báje, jediný základ pro společenskou bezpečnost, hospodářský blahobyt a národní ba mezinárodní zájmy.

Prof. Šimek trefně v jedné ze svých přednášek o Matici Vyššího Vzdělání podotkl: "Potřebujeme mnoho zástupců. Nikoliv jedno jasné světlo, před kterým bychom klekali, ale mnoho světél, třeba menších, aby mohli lid náš vésti cestičkami různými života. Potřebujeme muže a ženy, kteří by dovedli národ náš zastupovati v každém povolání a v každém oboru; nejen tam, kde je třeba promluviti, nýbrž i tam, kde je třeba

činu. Ten počet se zvyšuje, ale jde to pomalu. Není dosti pracovníků a kteří jsou s toho, drží se v koutku. Ti pak, kteří se v popředí derou, jsou namnoze křiklouni a prázdné nádoby, kteří pouze upoutají vystupováním svým pozornost na naše — vady a nedostatky."

Na všeobecném vzdělání naší mládeže měli bychom soustřediti všechny svoje síly. Mládež určuje budoucnost národa. Už přítomnost je jiná nežli byla minulost a budoucnost bude jistě dokonalejší přítomnosti. Ty doby, kdy udělal kariéru člověk, jenž měl "čtvrtej klas a pěkněj handšrift," pomínuly. Nová doba má nové požadavky, nové potřeby. Musíme v před! Co nám stačilo, dětem dostačovatí nebude. A povinností naši k dětem jest mnohem více nežli jen jim dát jíst a je šatit. Naši povinností jest vyzbrojiti je pro život, aby dovedli státí na vlastních nohou, aby nepřišli nevědomostí o jmění, pakli jim nějaké zanecháme, a aby si, i když to dokonce není účelem života, mohli k něčemu pomoci, pakli jim žádného jmění nezůstavíme. Musíme hleděti k tomu, aby děti naše v kruhu rodinném zušlechťovaly svoje srdce a ve školách bystřily svoji mysl. Nepřestávejme na školách obecných. Neposílejme děti svoje do továren, dílen, do práce, sotva obecné školy projdou. Amerikán říká Where there is a will, there is a way — kdo chce, ten může. Má-li dítě schopnost a vůli se učít, poslejíme je do středních škol (High Schools), které jsou blízko a nevyžadují tak velkého nákladu, poslejíme je do koleje (collegiate course), na níž mohou si chudí vypůjčiti od "Matice Vyššího Vzdělání" a vrhne-li se pak takový student na ten nebo onen odbor, bude z něj celý muž, celý vzdělanec a vynikne, budeme z něj míti radost, bude sloužiti svému národu k ozdobě a prospěje celkovému pokroku lidstva. A kdyby i nechtěl se státi professorem, inženýrem, nebo něčím podobným, všeobecné vzdělání poslouží mu všude a proklesť mu všude cestu k úspěchu, bude mu svítiti na cestu života a dodá mu síly. Jsou výminky, kde rodiče vskutku nemohou si pomoci a musí dát dítě do práce, jak obecnou školu vyjde, ale daleko více jest takových případů, kde odpor proti všeobecnému vzdělání vychází ze ziskuchtivosti a nepochopení. Kdo nepřemýšlí a neuvažuje, ten ovšem nikdy nie nepochopí. Proto — přemýšlejme! a až pochopíme — jednejme! Ze slov pouhých užitek nevzejde. Jen čin jest síly syn a jen v práci a věděni jest naše spasení.

Louisianská výstava.

Dodatečný popis st.-louiské světové výstavy roku 1904 se zvláštním zřetelem ku zastoupení Čechů.

Dne 30. dubna 1904 otevřely se v St. Louisu nad Mississippi slavnostně brány jedné z největších světových výstav, která co se rozměru týče, jest vůbec největší ze všech, jež kdy, ať ve Starém neb Novém Světě pořádány byly.

Obrovský Forest Park v západní části města St. Louisu, přeměněn jako mocí kouzelnou v pohádkové město, kde nádherné paláce o lesklých kopulích a skulpturami zdobených stěnách střídaly se se svěží zelení trávnickových koberečů a stinných stromořadí, tato zase s úbělem krásných soch a sousoší, a vybájený tento kraj protkán tichými lagunami a žlutými cestami. Vše upraveno tak, aby tisíce návštěvníků, hrnoucích se sem po celých sedm měsíců, šli z obdivu do úžasu, z překvapení do údivu, a aby to, co na světové výstavě spatřili, zanechalo v nich dojem nejhlubší a trvalý. Oběti, které město, stát i vláda požadavku tomuto přinesly, byly ohromné. Ještě žádná výstava nepočítala tolik milionů, jako tato poslední, však také ještě nebylo viděti seskupeno na jednom místě tolik výtvorů lidského ducha a umu, jmenovitě architektonických a skulpturalních kras.

V minulém ročníku kalendáře Amerikána popsali jsme velice důkladně vše, co výstava svým návštěvníkům za požitky připravovala, a nezbývá nám tentokrátě než opakovati hlavní údaje, a doplniti, kde co nového a pozoruhodného přidáno.

Rozměry výstavy st.-louiské jsou kolosální. Vyrovnáv se místo ve výstaviště obrácené rozlohou výstavám v Chicagu, Paříži, Buffalu a v Omaze dohromady. Vý-

staviště v Chicagu měřilo 627 akrů, st.-louiské měří 1250 akrů. Však nejenom rozlohou, ale i uspořádáním kráčí výstava st.-louiská v čele všech výstav. Pět let budovalo se na podniku tom — poslední čas zaměstnáno bylo až i 40.000 mužů na přípravných pracích v jednu dobu — ze zkušeností všech předcházejících výstav bylo čerpáno, aby nejen všechno dobré a krásné tu bylo zastoupeno, ale aby ještě kdo co nového bylo přidáno, a lesk výstavy zvýšen.

Část výstaviště v rozměru 280 akrů přivedena pod střechu rozličených budov a paláců. Jediný Palác Zemědělství kryje 20 akrů — největší to výstavní palác kdy postavený. Hlavní výstavní město nenalezá se uprostřed výstaviště, ale tvoří jaksi majestátní průčelí výstavy, rozvírajíc se proti hlavnímu vchodu. Největší výstavní budovy, jichž jest osm, jsou: Jako hlavní bod celé výstavy pne se na krásném návrší naproti slavnostní bráně nádherná Budova Umění. Před ní pak, jakoby z mramorových krajek vykouzlen, bělá se Slavnostní Palác — tam jest hudba domovem po celou dobu výstavy a po obou stranách šumících a třpytných kaskád řadí se ohromné paláce: v první řadě v pravo Elektřiny a Průmyslový, v první řadě v levo Výchovy a Továrniectví; za nimi v druhé řadě, v pravo Strojnictví a Dopravnictví, v levo Hornictví a Svobodných Umění

BUDOVA STÁTU ILLINOISU.

Rozměry budov těchto jsou ohromné a výstavnost jejich překrásná. Veliký basin, laguny s mosty a stromoradií dělí od sebe tyto pomníky lidského důmyslu a práce. Budova vládní, zakončující levé křídlo paláců, jest největší, jakou kdy Soustátí na výstavě mělo. Jest 800 stop dlouhá a 260 stop široká. Kopule její vyniká nádherou a zdobena jest četnými sochami. Ještě dále za ní postavil si stát Missouri největší ze všech státních budov. A trochu dále, v romantickém parku, roztroušeny jsou porůznu budovy jiných států Unie, kde každý ze států vystavuje, co vyrábí, čím se vyznamenává, co jest jeho zvláštností. Vyobrazení naše předvádějí čtenáři paláce dvou nejzaldnějších států Unie, totiž New Yorku a Illinoisu. Stát Illinois má svoji budovu na protilehlé straně výstavy, v pravo od středu, za nějž dlužno považovati Slavnostní Dvořanu. Ještě dále v pravo, za cestou Skinkerovou týčí se nesmírný palác Zemědělství s ohromnými květinovými hodinami, majícími 100 stop v průměru, v průčelí, a za ním též veliký palác Zahradnictví. Kolem těchto budov rozkládají se nejkrásnější zahrady ve vši pestrosti a lahodě. Nedaleko těchto budov a zahrad ukazuje vláda, jak pokračuje její přičinění na vzdělávání Indianů a vystavuje práce indianských škol, a výrobky indianského průmyslu i umění. Každý může se tu přesvědčiti, že rudé plémě v zemi značně pokračuje a ku plemeni bílému se přibližuje. Jinou, stejně zajímavou výstavou,

jest osada Filipinců, s celým jejich životem, jich pozoruhodnými budovami, kde možno viděti, jejich denní život, jejich zábavy, tance, atd.

Zbývá nám vyjmenovati různé podniky, nazvané "atrakce", totiž postavené k tomu účelu, aby lákaly lid ehtivý zábavy a zvláštních podívání. Mezi těmi ovšem nalezájí se mnohé, jež vypočítány jsou pouze a jedině na vydělávání peněz, aniž by se snažla podnikatelů nesla k tomu, aby návštěvníkům za jich vstupné též něco poskytli. Championství mezi těmito posledními drží "Jeruzalém", a po něm "Irská Vesnice". Krásnou a všemi návštěvníky vychvalovanou atrakcí jsou Tyrolské Alpy a rozčilující podívanou skytá Burská Válka, v níž osobně účinkuje starý burský generál Cronje. Dalšími atrakcemi všeho druhu jsou: Ferrisovo kolo z Chicaga, Temná Asie, Scenická železnice, Na severní točnu, Čínská vesnice, Sevillská ulice, Kouzelný stůl, Bitva u Abbey, Galvestonská záplava, Palác Mouřeníků, Hagenbeckův zvěřinec, Ceylonská čajová zahrada, Křišťálový palác, Starověký Řím, Hasičská výstavka, Zlaté doly Coloradské, Paříž, Na věčnosti, Starý St. Louis, Honba v Ozarku, Nad i pod mořem, Sibiřská dráha a Ruská vesnice, Žaponská výstavka, Skalní obyvatelé, Kosturní palác, Ca-fihrad, Cairo, a jiné. Tuto jmenované podniky seskupeny jsou po obou stranách ulice,

BUDOVA STÁTU NEW YORKU.

jednu míli dlouhé, jež se nazývá Pike, čili Mýto. Pike jest zábavnou částí výstavy, tak jako bylo na Chicažské výstavě Midway. Na postavení těch různých podniků v Píku obřtováno \$5,000,000. Jiné zábavné podniky roztroušeny jsou po různu po celém výstavišti.

Celkový pohled na výstavu od hlavní brány jest úchvatný. Uprostřed Slavnostní Paláce, jako dvě křídla se rozvírající po jeho stranách Terrasy Států s kolonádami, sochami a ozdobami, pod nimi 90 stop spadající vodopády, a po stranách laguny s mosty, a po obou stranách této perspektivy vějířovitě se rozkládající paláce různých odborů lidské práce a vědění — to vše působí dojmem mohutným, nezapomenutelným.

Závod na výrobu hnačí síly vzbuzuje obdiv, a St. Louis v tom ohledu překonal všechny své předchůdce. Baterie s hnačí silou 40.000 kouských sil rozvádí podzemními kabely sílu do všech paláců a výstavek k pohybu i osvětlování. Všech 1250 akrů výstavy opatřeno jest elektrickým osvětlením a pod vodou velkého vodopádu a lagun umístěno 25.000 elektrických žárovek všech barev.

Vyjmenovavše vše, co pozoruhodného na obrovském tom podniku, zmíníme se též o oddělení rakouském, jež jest skvělé a bohaté. Rakouská vláda obětovala na zařízení jeho 32.000 korun; komisaři Bauman a Stibral měli na starosti celé zařízení. Rakou-

ské oddělení jest v jižním křídle paláce průmyslového a bylo otevřeno dne 18. května. Výstava pražské školy průmyslové imponuje znalcům. Český "interieur" vyzdoben jest s řídkým uměleckým vkusem. Na nízké straně komnaty zřízen velký krb z červeného českého mramoru, jehož hořejší díl vyplňuje bronzový reliéf od profesora Suchardy, představující Vltavu, jež zdraví Prahu. Proti krbu stojí dvě skříně, které obsahují různé umělecko-průmyslové předměty. Pohodlná sedadla s bohatým vyšíváním zvou návštěvníka k odpočinku a naproti vyvěšené krajiny školy Šikanedrovy, terakoty, sošky poskytují pestrý pohled. Vážná nálada celku je příjemně znázorněna vyšíváním frýzem, celý prostor otepínajícím od arch. Pelanta. Mohutný, ze železa a mědi zhotovený lustr zdobí tuto dle návrhu prof. Kotěry provedenou a ředitelem Stibralem upravenou místnost. Úpravu místnosti pro české umění obstaral prof. Kotěra způsobem, jenž se důstojně řadí k celku pavilonu. — Základní ton stěny a podlahy jest hluboce šedohnědý, dřevěné součástky černě a bíle leštěny, stěna proti vchodu bohatě architektonicky členěna. Uprostřed stojí fontána z hlazené černé žulv. nad ní pak dekorativní paneau rozděluje stěnu dle délky. Z obrazů zasluhuje nejvíce pozornosti Švabinského "Stav", podaný pouze v černi a zeleni. Krajinaři Hudeček a Slavíček jsou zastoupeni dvěma obrazy. J. Úprka vystavuje "Koňský trh". Ze starších mistrů je V. Hynais dobře zastoupen. H. Schwaiger vystavuje dva skvělé akvalery. Kromě toho mnoho obrazů z výstav uměleckého združení "Manes".

Dne 6. srpna pořádán na výstavě Český Den, na němž brali podíl St.-louisští krajané i venkovští hosté, jmenovitě pak krajané Chicažští, jichž počet, v St. Louisu v slavnostní dny přítomných odhadován na 800 osob. Účast na Českém Dni byla ovšem daleko za ohromným množstvím krajanů, přítomných Českému Dni chicažskému, ale mimo mnohé jiné příčiny lze co hlavní uvéstí tu, že v městě nad Mississippim dle as desetina tolik Čechů co v metropoli nad Michiganem. Na Českém Dni podílela se Národní Jednota Sokolská, Ústřední Pěvecká Jednota. Co účinkující umělecké síly sl. Marie Heritesová, slavná žačka prof. Ševčíka z Prahy, desetiletá Milada Černých, virtuoska na piano z Chicaga, sborníř J. Kalaš z Chicaga: co řečníci spisovatel Sokol Tůma z Moravy a profesor B. Šimek z Iowa City. Počet účastníků na koncertu, jenž se konal ve Slavnostní Dvoraně, odhaduje se na 2000.

Mnoho krajanů navštívilo ovšem výstavu v jiný čas než v tento slavnostní den, a přemnoho jich ponechalo si návštěvu na pozdější měsíce, září, říjen a listopad, neboť uzavření výstavy ustanoveno teprve na den 1. prosince. Zajisté že žádný z návštěvníků výstavy, jenž má smysl a cit pro krásu a pokrok, nelitoval své cesty do St. Louisu, neboť měla-li taková cesta svoje obtíže a nepohodlí, přináší každému celý poklad nových znalostí a povzdělání, což jest mnohem cennější nežli několik desítek, jež na cestu do St. Louisu vydal.

G. Doré.

Válka rusko-žaponská.

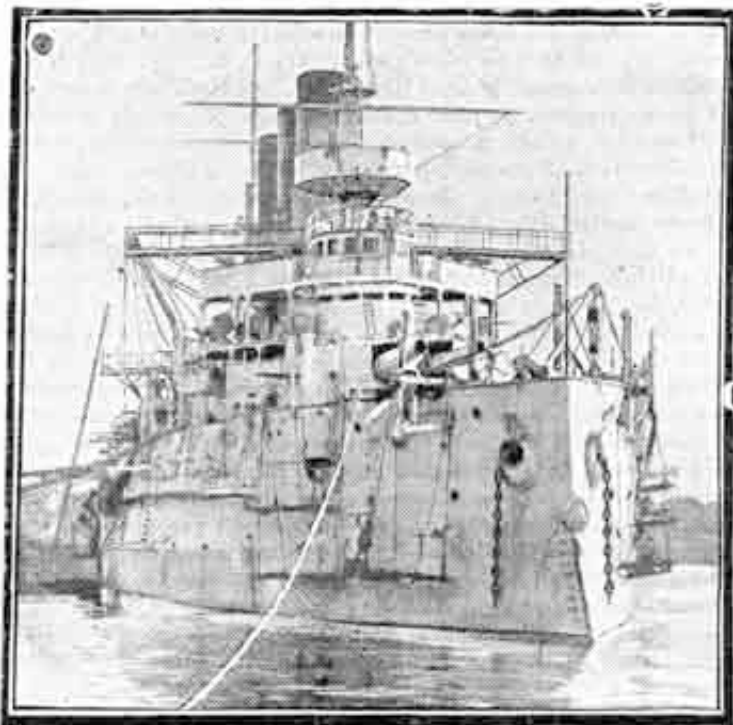
Její vznik a stručný popis do září 1904.

V tento rok, tak bohatý na smutné události, obrácena byla pozornost celého světa ke krvavému dramatu, odehrávajícímu se na východním břehu povniny asijské. ku válce rusko-žaponské. Válka ta jest jednou z největších v dějinách lidstva a proto nečekajíc na její ukončení, podáme tuto stručný přehled, jak vznikla a jak bylo v oboustranném zuřivém boji pokračováno až do měsíce září, kdy jsme tuto část kalendáře do tisku dali.

Počátek zápasu o nadvládu na dalekém východu datuje se od žaponsko-čínské války v roce 1894, kdy Žaponsko, pokořivši Čínu a dobyvši její pevnosti Portarturu a Vejhajveje, bylo při míru v Šimonoseki vlivem evropských mocí připraveno o ovoce svého vítězství a odbyto pouhou peněžitou náhradou, nesmějše ani nohou stanouti v území Číny. Za to však Rusko si "najalo" Portartur, Anglie Vejhajveje a po nich Německo Kiaočau. Na to vše musilo Žaponsko nečinně hleděti. Když pak Rusko spojilo svoji državu sibiřskou dráhou, stávalo se Žaponsko nepokojným a vyjednávání v příčině vylížení Mandžurie od ruských sil bylo mu vitanou záležitostí k hrozivému postavení. Uznávaloť Žaponsko, že musí se nejdříve vypořádati se svým nejmoenějším rivalem, aby pak mohlo

řičtovati s ostatními. Zahájení rusko-žaponské války, ač se vědělo, že není vyhnutí, překvapilo přece všeobecně, neboť tak úskočného jednání, jakým se vyznamenalo Žaponsko, historie snad ani dosud nezaznamenává. **Bez předchozího prohlášení války** podnikly žaponské čluny torpédové v noci z 8. na 9. února 1904 útok na ruské lodi válečné, v Portarturu kotvící. Současně pak bylo vyloďováno žaponské vojsko na různých místech v Koreji, křižák Varijag a dělovice Korejcec přepadeny na kotvách v Chemulpu druhého dne a donuceny k boji, v němž ohromnou přesilou loďstva žaponského byly do nepotřeby rozstříleny.

Rusko bylo v okamžiku vypuknutí války až hříšně nedbale připraveno. Důvěřovalo stále a stále různým našeptávačům a v okamžiku, kdy žaponský vyslanec z Petrohradu odjížděl, ujišťuje ruskou vládu o svém brzkém návratu, nemělo ani nejmenšího podezření o zrádném jednání svého soupeře na dalším východě a nedalo svým velitelům v Mandžurii pokyn, aby se měli na pozoru. Za přepadu Portarturu byl dokonce u tamního velitele admirála Starka pořádan ples na oslavu narozenin paní admirálové a v oka-

RUSKÁ BITEVNÍ LÓD "RETVIZAN."

inžiku, kdy zvonily číše se šampaňským ve velitelově paláci, zabořovala se žaponská torpéda do boků ruských válečných korábů, ničíce jejich bitevní schopnost a zajišťující Žaponcům bezpečí při dopravě vojska na válečné pole. — Chyby ruského válečného odboru musely býti nyní všemi silami napravovány. Vojsko, jehož v celé Mandžurii nebylo ani plných 50.000, vysláno na místa strategicky nejdůležitější a pokusy žaponské o vyloďení branných sil mařeny s hrstkami vojáků po celém pobřeží poloostrova liaotunského tak úspěšně, že těmto nezbylo než obrátiti se jinam. Obsadili tedy Činampo na západním pobřeží korejském a tam vyloďili prvou část svého vojska, kteréž pak za podpory dělovie, vjedších do ústí řeky Yalu, vynutilo si přechod přes řeku tu, čímž byly teprve zahájeny operace válečné ve vlastní Mandžurii. Mezi těmito pozemními přípravami bombardovali Žaponci Portartur bez ustání, odkudž seslabené loďstvo ruské se nesmělo odvážiti.

V ruském velitelstvu panoval osudný zmatek. Nebylo v ničem jednoty, každý generál operoval na svou pěst a místokrál Alexejev ukázal se nešťastným v každém svém podniku. Prosté mužstvo bilo se sice lvími silami, ale nedostatek jednotných operací

byl klackem, o který klopýtali fidele ruské akce válečné na dalekém východě. Konečně i v tom učiněna náprava. Alexejev byl vzdálen vlivu na válečné operace, loďstvo podřízeno admirálu Makarovu a pozemní voje generálu Kuropatkinovi, do té doby ruskému ministru války. Oba tyto mužové těšili se důvěře celé Rusi. Žel však, že admirál Makarov zahynul při odražení žaponského námořního útoku u Portarturu na palubě potopivšího se "Petropavlovsku". Jeho nástupcem v zápětí jmenován Skrydlov, dosavadní velitel černomořského loďstva válečného, který se však již na místo svého udrčení — Port Artur nedostal neboť mezitím Rusové následkem překročení řeky Yalu a následující bitvy u Fenghuančengu byli nuceni obmeziti se na systematický ústup a ponechati Portartur oblehání se strany Žaponců, kteří sevření jeho se strany pozemní i na moři dokonali tři měsíce po zahájení války. Od té doby odloučen byl Portartur úplně od spojení se svými a hrdinný odpor, kladený zuřivým útokům žaponským, uváděl veškeren svět v úžas. 100.000 Žaponců rozbíjelo si lebky o opevněný ruský Gibraltar a ztráty na desítky tisíců se opakující, musily být znovu doplňovány. Po nesčetných útocích přímých, poznali nedobytnost Portarturu a vzali útočiště ke pravidelnému zdoluhavému obléhání. — Mezi tou dobou kampaň pozemní se vedla přesně v mezích stanovených Kuropatkinem při nástupu velitelství nad armádou. Jeho heslo bylo: "Ponenáhlý ústup, zavádějící Žaponce do nitra Mandžurie a získávání času k doplňování vlastních sil." V těchto tradicích po bitvě u Fenghuačengu následovaly svízelné žaponské pochody k motienskému pohoří na cestě do Liaojangu, základny to ruských operací. Vskutku pak také vyžadoval postup Žaponců až k bitvě u Liaojangu dobu od první třetiny května do konce měsíce srpna. Závažným faktorem bylo v této době vladivostocké loďstvo, podřízené admirálu Skrydlovu, jež s úspěchem několikrát vyjelo na výboj do žaponských vod, kdež nepříteli svému způsobilo citelných ztrát. Podařilo se mu zajmouti lodě s válečným kontrabandem a potopiti jiné s nákladem válečného materiálu i vojska. Však dne 10. srpna nastala pro ruské loďstvo katastrofa. Loďstvo portarthurské pod admirálem Withoeffem vyplulo, aby prorazivši železným kruhem loďstva žaponského pod velením admirála Toga, dostalo se do Vladivostoku. Žel, že pokus ten se nezdařil. Strašná přesila Žaponců roztránila hrdou flotu ruskou v nejstrašnější námořní bitvě, jaká se kdy mezi obrněnými loděmi strhla. Některé lodě ruské zničeny, jiné rozprchly se do neutrálních přístavů a tam odzbrojeny a značná část jich, bitvou poškozených, utekla se nazpět do ohrožovaného přístavu portarthurského. Admirál Withoeff zabít při tomto hrdinném pokusu. Zároveň ochromena Žaponci eskádra vladivostocká, skládající se ze 3 znamenitých křižáků. Jeden z nich, Rurik, potopen a druhé dva též silně porouchány, vrátily se do Vladivostoku. Tím ochromena námořská moc Ruska na východě na dobu a od té doby obrácena pozornost více ku operacím pozemním.

Druhá velká srážka mezi vojsky nepřátelskými udála se u Liaojangu, kde Kuropatkin v opevněných posicích očekával útok Žaponců pod velením vrchního velitele Oyamy a generálů Kuroki, Oku a Nodzu. Ohromná přesila Žaponců přinutila opět Rusy k ústupu.

Bitva u Liaojangu byla důležitým mezníkem v dějinách této války. Žaponci již již byli jisti, že mají Kuropatkina obklíčeného, leč ten jim po pětidenním boji unikl na sever k Mukdenu.

Dle jména zvítězili Žaponci u Liaojangu, ale vážné kruhy vojenské mají Žaponcům za zlé, že nedovedli svého vítězství jak náleží využítkovati. Vše nasvědčuje, že Žaponci byli tak vysíleni, že nemohli ovoce svého úspěchu udržeti.

Opuštíme válečné jeviště v době, kdy postavení obou soupeřů jest následovně:

Obě loďstva léčí se z pohrom, utržených ve strašných bitvách v první polovici srpna. —

Zbývající zdravé loďstvo Togovo blokuje Port Arthur a pomáhá obléhajícím.

Obležený Port Arthur pod velením hrdinného generála Stessla brání se zdatně nesmírně přesile Žaponců, jichž úsilí rozbíjí se o nepoddajnost a lví statečnost ruských junáků. Tisíce a tisíce mrtvol naplňuje příkopy kol pevnosti portarthurských, však na obou stranách s nezměrnou důvěrou ve vítězství bojuje se dále.

Baltická eskádra, nově sestavená, pod velením admirála Rodžestvenského, chystá se odplouti na východní bojiště.

Generálové Kuropatkin a Oyama u Mukdenu sbírají síly k novému rozhodnému boji. —

4. Čechoslovan.

Vážně s'citem.

Jos. Soukup.

Tá-že-te se, proč jsem Slovan, proč mi bratrem každý Čech?
 proč plesám, jsa če-sky chován, ja-ko v lů-ně rá-jů
 všech? Če-ský o-tec, če-ská má-ti, u-či-li mne vlast mou
 zná-ti. če-ský o-tec, če-ská má-ti u-či-
Ima. li mne vlast mou zná-ti *Uda.* -li mne vlast mou zná-ti.

Tázete se, české hlasy
 proč se proudí z lyry mé,
 a proč míním na vše časy
 věren zůstat řeči své?
 Český otec, česká máti
 učili mne jazyk znáti.

Tázete se, rád proč Boha
 českou písní opěvám,
 a kam kročí moje noha,
 city lásky vylévám?
 Český otec, česká máti
 učili mne Boha znáti.

Tázete se, proč své Čechy
 víc než sebe miluju,
 a proč poslední své vzdechy
 jim a jim jen věnuju?
 Český otec, česká máti
 učili mne národ znáti.

5. Píseň Čecha.

Kde můj je kraj, kde má je vlast? to jmé-no
 má nej-vět-ší slast! Ne-ní to blud, ne-ní to
 kiam, zem če-skou za svou vlast že mám: ne-

ni mi ze-mě ja - ko ze - mě, hlas pří-ro-dy to vo-lá
ve mně, a srd-ce mé vo - lá s plesem, v Če-
chách jen do-ma že já jsem.

Zde jsem zrozen a pěstován,
od matky české odchován;
ta pod srdcem mě nosila,
sílami lásky zrosila,
zde léta jsem prožil mladosti,
zde rajske jsem zažil blahosti;
protož volám polem, lesem:
v Čechách, tu já jen doma jsem!

Zde jsem se učil boha znát,
co dítě oteem svým ho zvat;
zde můj vzděláván byl rozum,
a zde je můj otcovský dům:
na něj mé oko rádo patří,
zde sestry mé, tu moji bratří,
mno touha lásky táhne sem,
u nich tu já jen doma jsem.

K nim stejný mrav a stejný zvyk,
k nim stejný mne volá jazyk,
jazyk to Jana, Václava,
jejich odkaz a oslava:
řeč, již Lumír a Zábaj zpíval,
až Vyšehrad se tím ozýval,
ta jest posud i mým hlasem,
jen mezi Čechy doma jsem.

Zde jsou hroby praotců mých.
a v těchto prach svatý jejich;
mne duch jejich obletuje,
v snách libých se mi zjevuje;
a v lůně té posvátné země
i já jejich ležet chci plémě.
Protož není mi zem co zem,
a já v Čechách jen doma jsem!

6. Bývali Čechové.

Mírně.

Bý - va - li Če - cho - vé sta - tní jo - ná - ci,

bý - va - li re - ko - vé, mu - ži co květ!

Rázně.

Bý - va - li, bý - va - li, vál - či - li, zpí - va - li,

tak je znal svět, tak je znal svět!

Čechové, Čechové,
jak se měníte!
buďte zas rekové,
jak vás znal svět.
rekové v smýšlení,
v lásce a dychtění
pro vlasti květ!

7. Těšme se sladkou nadějí.

Pohodlně.

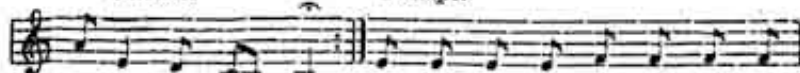
Krov.

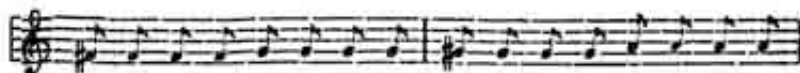
Těš-me se slad-kou na-dě-jí, že se vrá-tí dáv-né ča-
že nám o - pět za-jas-ně - jí če-ské me-če, če-ské hla-

Zdlouha.

a tempo.

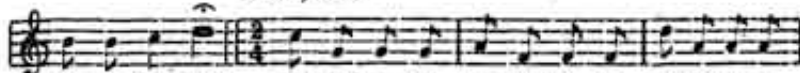

sy, dáv - né ča - sy! če - ský kroj ať kaž - dý ne - se
sy, če - ské hla - sy;

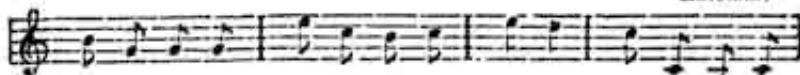
i vše o - by - če - je dáv - né, na - de vše - cko o - no sla - vné

Rázně, živě.

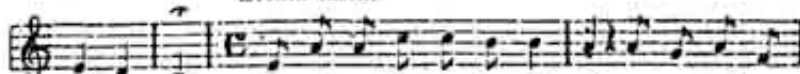
sta - ro - če - ské: Mí - luj - me se, ne - dej - me se, vybijme se,

Zdlouha.

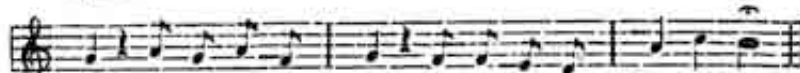

na - pij - me se, mí - luj - me, na - pij - me se, a pak vy -

Zvolna vášně.

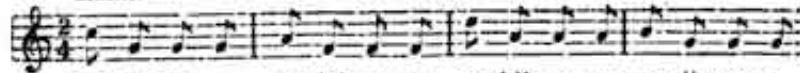

bij - me se! Amen! rač to Bo - že dá - ti! o - ro - duj za

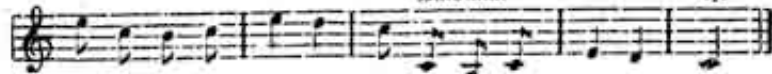
nás, Sva - tý Vá - cla - ve, voj - vo - do če - ské ze - mě!

Rázně.

Mí - luj - me se, ne - dej - me se, vy - bij - me se, na - pij - me se,

Zdlouha.

mi - luj - me, na - pij - me se, a pak vy - bij - me se!

Dokud krev v nás česká plyne,
hrud' zahřívá, srdce sílí,
sláva česká nezahyne,
vznese hlavu lev náš bílý;
nepřátelům budem hráti
tak jako medvědům v lese.
budou oni tancovati,
když zapějeme:
milujme se a t. d.

Naděje se vyplnily,
vrátily se zlaté časy!
hle, už se nám vyjasnily
české meče, české hlasy!
Ať jen český lev se vznese,
mužně hájí právo dávné,
nade všecko ono slavné,
staročeské:
milujme se a t. d.

Svobodu jsme vydobyli,
hajme jí jak klenot skvělý,
bychom jí zas neztratili,
buďme svorní, buďme bdělí;
ať se český národ vznese,
ať se radujou Čechové,
ať i naši pravnukové
po nás pějou:
milujme se a t. d.

8. Muž bez slzí.

Vádně.

Hle, muž zde le-ží v rak-vi tmě-lé, jenž vlast nad
všecko mi-lo-val, však srd-ce prý měl zka-me-
ně-lé, a ni-kdy, ni-kdy ne-pla-kal. Když po-žár
šti-hl sta-tek je-ho a jmě-ní vše mu ztro-sko-
tal, tu lka-li li-dé ko-lem ně-ho, leč muž ten
pře-ce ne-pla-kal, leč muž ten pře-ce ne-pla-kal.

Když drahou choť do hrobu sklonil,	Když nejměrnější přítel jeho
po choťi syna pochoval,	jej bídně zradiv spoutat dal,
tu každý hořké slzy ronil,	tu lkali lidé kolem něho,
však muž ten přece neplakal.	však muž ten přece neplakal.

A v mučírnu když jej odvedli,
tu statně mukám vzdoroval,
až hrůzou sami kati bledli,
muž ten však přece neplakal.

Zákon o naturalisaci (nabytí občanského práva).

Prohlášení úmyslu. — Cizinec, který přeje si nabytí práva jako občan Spojených Států, musí před obvodním nebo okresním soudem Spojených Států, čili před okresním nebo nejvyšším soudem území, čili před zánosným soudem kterékoliv ze států, majících právomoc z obecného práva a pečet a klerka, na nejméně dva roky před připuštěním pod přísahou stvrditi, že to jest počtivým jeho úmyslem státi se občanem Spojených Států a zřici se jednou pro vždy příslušnosti a věrnosti ku kterémukoliv cizímu státu nebo vladaři a zvláště k tomu, jehož jest v ten čas občanem nebo poddaným.

Přísaha na žádosti o připuštění. — V čas svojí žádosti o připuštění musí též před některým ze svrchu uvedených soudů přísočně prohlásiti, "že chce podporovati ústavu Spojených Států a že rozhodně a naprosto odřiká se a vzdává veškerého příslušenství a věrnosti ku každému cizozemskému princovi, vladaři, státu a vrchnosti, a obzvláště, jmenovitě, ku princovi, vladaři, státu či vrchnosti, jejíž byl dříve občanem nebo poddaným.

Podmínky občanství. — Soud, u něhož cizinec požádal o konečné připuštění, musí nabytí přesvědčení, že žadatel bydlil nepřetržitě v hranicích Spojených Států nejméně pět let a v státu či území, kde soud se nalézá, nejméně jeden rok a že po ten čas choval se jako muž mravně zachovalý, oddaný ústavě Spojených Států a nakloněný dobrému pořádku a blahobytu země.

Šlechtické titule. — Má-li žadatel nějaké dědičné titule anebo přináležel-li ku nějaké šlechtické třídě, musí se v čas své žádosti titulů výslovně zřici.

Vojinové a námořníci. — Kterýkoliv cizinec u věku 21 let a vzhůru, který byl čestně propuštěn, slouživ tam pět let nepřetržitě, od vojska, námořnictva a válečného loďstva Spojených Států, může ke své žádosti státi se občanem beze všeho předcházejícího prohlášení úmyslu, předpokládaje, že soud, připouštějící takového cizince, nabyl by vedle důkazů o jeho mravní zachovalosti, též přesvědčivého dosvědčení o službě a čestném propuštění takového cizince.

Nezletilí. — Kterýkoliv cizinec, mladší jedenadvaceti let, který zrovna před svými jedenadvacátými narozeninami bydlil tři roky ve Spojených Státech a od té doby až ku začátku žádosti, aby připuštěn byl k občanskému právu, může po dosažení věku jedenadvaceti let a když byl pět let bydlil v hranicích Spojených Států, počítaje v to ona tři léta jeho nezletilosti, za občana býti připuštěn; ale on musí pod přísahou prohlásiti a dokázati ku uspokojení soudu, že to bylo v posledních dvou letech jeho počtivým úmyslem státi se občanem.

Děti naturalisovaných rodičů. — Děti osob, které byly náležitě nabyty občanského práva, mají pokládány býti, když ve Spojených Státech bydlí, za občany, pakli v čas naturalisace rodičů nebylo jim ještě jedenadvacet let.

Děti občanů, narozené v cizině. — Děti osob, které buď jsou anebo byly občany Spojených Států, pokládají se za občany i když se narodily mimo hranice a právomoc Spojených Států.

Čiňaní. — Naturalisace Čiňanů zapovězena jest oddělením 14 v kapitole 126 zákona z r. 1882.

Ochrana naturalisovaných občanů. — Oddělení 2.000 opravených zákonů Spojených Států prohlašuje, že všichni naturalisovaní občané Spojených Států za pobytu svého v cizích zemích, oprávněni jsou a obdržeti mají od této vlády ochranu osoby a majetku, jaká se přiznává občanům v zemi rozeným.

Hlasovací právo. — Právo hlasovati uděluje stát, právo občanské Spojené Státy. V některých státech nabývají cizinci, kteří prohlásili úmysl svůj státi se občany, právo hlasovati tak jako naturalisovaní anebo v zemi rodilí občané. Ale zákony o spolkové naturalisaci týkají se celé Unie stejně a dle nich nemůže žádný cizinec dosíci občanství, až když zde byl pět let bydlil, leda čestně propuštěný vojin nebo osoba, jejíž rodiče byli naturalisovaní, dokud mu ještě nebylo jedenadvacet let, jak svrchu uvedeno. Ba ani po pětiletém bydlení a náležité naturalisaci není ku hlasu oprávněn, dokud zákony státu mu tu výsadu neudělí.

Kdo je oprávněn volit při národních volbách.

Často nás docházejí dotazy od krajanů, nedávno do této země příšlých, zdali smějí volby národní se zúčastnit a tu podáváme čtenářům "Amerikána" přehled nařízení o volbách, která 1. lednem r. 1902 vešla v platnost. Volit smějí při takových volbách muži, kteří 21. rok svého věku překročili. Někde také ženám přířknuto hlasovací právo, což také při dotyčných státech připomenuto. V jednotlivých státech platí následující pravidla:

Alabama: Přistěhovalec musí prohlásiti úmysl státi se občanem a bydleti rok ve státu, 3 měsíce v okresu a 1 měsíc v precinktu.

Arkansas: Podobně jako v Alabamě.

California: Přistěhovalec musí býti 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okresu a 1 měsíc v precinktu bydleti. Musí dovést číst Ústavu Spoj. Států anglicky a míti zaplacenou "Poll Tax".

Colorado: Přistěhovalec musí na 4 měsíce před volbou prohlásiti úmysl, státi se občanem, bydleti 6 měsíců ve státě, 3 měsíce v okresu a 10 dní v precinktu. Také ženské smějí voliti.

Connecticut: Volič musí býti občanem; musí uměti anglicky číst a bydleti 1 rok ve státu, 6 měsíců v okresu a 1 měsíc v precinktu.

Delaware: Musí býti občanem; zaplatit \$1 za registrování; 1 rok ve státu, 3 měsíce v okresu a 1 měsíc v precinktu bydleti.

Florida: Musí býti občanem, všechny daně zaplacené, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okresu bydleti.

Idaho: Musí býti občanem. Také ženy hlasují. Volič musí bydleti 6 měsíců ve státu, tři měsíce v okresu, tři měsíce v townu a 10 dní v precinktu.

Illinois: Musí býti občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okresu a 30 dní v precinktu.

Indiana: Musí svůj úmysl, stát se občanem, prohlásit, 1 rok ve Spoj. Státech, 6 měsíců ve státu, 2 měsíce v okresu a townu, 20 dní v precinktu bydleti.

Iowa: Musí býti občanem, 6 měsíců ve státu a 60 dní v okresu bydleti.

Jižní Dakota: Musel prohlásit úmysl stát se občanem, 1 rok ve Spojených Státech, 6 měsíců ve státu, 30 dní v okresu a 10 dní v precinktu.

Jižní Karolína: Občanem, musí dovést přečíst Ústavu a psát, zaplatit Poll-Tax nebo musí dokázat, že má majetku dani podléhajícího nejméně za \$300. Musel býti nejméně dvě léta ve státu, 1 rok v okresu a 4 měsíce v precinktu.

Kansas: Musel prohlásit úmysl, že se chce stát občanem, 6 měsíců ve státu a 30 dní v precinktu bydleti.

Kentucky: Občanem, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okresu a 60 dní v precinktu bydleti.

Louisiana: Občanem, musí umět číst a psát, míti majetku dani podléhajícího v obnosu \$300; byli-li jeho děd nebo otec 1. ledna 1871 k volbě oprávněni. Musí bydleti 2 roky ve státu, 1 rok v okresu a 6 měsíců v precinktu.

Maine: Občanem a 3 měsíce ve státu a v precinktu bydleti.

Maryland: Občanem, 1 rok ve státu, 6 měsíců v townu a jeden den v precinktu.

Massachusetts: Občanem, umět číst a psát, 1 rok ve státu a 6 měsíců v precinktu.

Michigan: Občanem, nebo před 8. květnem 1892 prohlásiti svůj úmysl stát se občanem. Musí býti 6 měsíců ve státu a 20 dní v precinktu.

Minnesota: Musí státi se na 3 měsíce před volbou občanem, bydleti 6 měsíců ve státu a 20 dní v precinktu.

Mississippi: Občanem, umět přečíst Ústavu a rozuměti jí, 2 roky ve státu a 1 rok v precinktu.

Missouri: Občanem, nebo musel 1 rok nebo 5 roků před tím prohlásiti svůj úmysl, státi se občanem, 1 rok ve státu a 60 dní v precinktu bydleti.

Montana: 1 rok ve státu a 30 dní v precinktu.

Nebraska: Občanem, nebo 30 dní před volbou prohlásit svůj úmysl, státi se jím, 6 měsíců ve státu, 40 dní v okresu a 10 dní v precinktu bydleti.

Nevada: Občanem, 6 měsíců ve státu a 20 dní v precinktu.

New Hampshire: Občanem a 6 měsíců před volbou v precinktu.

New Jersey: Občanem, 1 rok ve státu a 5 měsíců v okrese.

New York: Na 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 4 měsíce v okrese a 30 dní v precinktu.

Ohio: Občanem, 1 rok ve státu, 30 dní v okrese a 30 dní v precinktu.

Oregon: 1 rok před volbou prohlásit úmysl, státi se občanem a 6 měsíců bydlet ve státu.

Pennsylvanie: Nejméně 1 rok občanem, 22 let věku, 2 roky platit daně, 1 rok ve státu a 2 měsíce v precinktu bydlet.

Rhode Island: Občanem a 1 rok majitelem půdy, 2 roky ve státu a 6 měsíců v townu bydlet.

Severní Dakota: Občanem, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 90 dní v precinktu.

Severní Karolina: Občanem, 1 rok ve státu, 90 dní v okrese.

Tennessee: Občanem, 1 rok před volbou platit Poll Tax, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese.

Texas: Svůj úmysl stát se občanem, prohlásit na 6 měsíců před volbou, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a v precinktu býti usazený.

Utah: Ženy i muži mají hlasovací právo. Musí býti rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 60 dní v precinktu.

Vermont: Občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v townu a 30 dní v precinktu.

Virginie: Občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v townu a 30 dní v precinktu.

Washington: Musí býti občanem nebo bydlet v území dříve, než se stalo státem; 1 rok ve státu, 90 dní v okrese a 30 dní v precinktu.

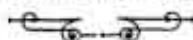
West Virginia: Občanem státu, 1 rok v něm, 60 dní v okrese a precinktu býti usazen.

Wisconsin: Musel prohlásit úmysl, stát se občanem, 1 rok ve státu a 10 dní v precinktu.

Wyoming: Muži i ženy volí, musí býti 1 rok ve státu, 60 dní v okrese a 10 dní v precinktu. Musí dovést přečíst Ústavu.

Z předneseného viděti, že většina jižních států černochem brání v provádění hlasovacího práva, protože vyžadují jistý stupeň vzdělání a mohovitosti, čímž největší díl barevných vykážati se nemůže. Mimo to jsou skoro ve všech státech ustanovení, kterýmú choromyslní, na almužnu odkázaní a zločinci nesmějí hlasovat. V některých státech nesmějí se také vojáci a námořníci na volbě podílet, nepatří-li na místo. I v Ohiu bylo podobné omezení volebního práva přijato. V Severní Karolině vyloučení jsou také ti, kteří boha zapírají.

V celku jsou volební zákony v jednotlivých státech pro přistěhovalce příznivé.

Otázky a odpovědi.

1. Co jsou Spojené Státy? — Odp.: Slovem "Spojené Státy" míníme federaci 45 států a 6 území; územími jsou: Aljaška, Arizona, Indiánské území, New Mexiko, Oklahoma a District of Columbia.
2. Co jest ústava Spojených Států? — Odp.: Jsou to všechny základní zákony, jimiž země tato jest spravována.
3. Kdo sestavil ústavu? — Odp.: Vyslancové původních třinácti států.
4. Víte, které státy to byly? — Odp.: Ano; byly to: Maryland, New Hampshire, Massachusetts, Connecticut, Pennsylvanie, Virginie, New Jersey, New York, Delaware, Již. Karolina, Sev. Karolina, Georgia a Rhode Island.
5. Kdy sestavena byla ústava Spojených Států? — Odp.: 17. září, r. 1787.
6. Kde? — Odp.: Ve Filadelfii.
7. Jaký jest titul nejvyššího výkonného úředníka Spojených Států? — Odp.: Prostě "president".
8. Kde jest jeho obydlí? — Odp.: Ve Washingtonu, v distriktu Columbia.
9. Jak dlouhá jest lhůta jeho úřadování? — Odp.: Čtyři (4) roky.

10. Jaké jsou jeho povinnosti? — Odp.: On musí dbáti, by všech zákonů bylo řádně šetřeno; má právo, když zvláštní okolnosti toho vyžadují, svolati kongres, neb kterýkoli z obou domů jeho.
11. Jaká jest moc presidentova? — Odp.: Může "vetovati (zapovědět) zákony, jež kongresem byly přijaty; může udělovati milost za zločiny, spáchané proti Spoj. Státům; může se souhlasem senátu uzavírat smlouvy s jinými národy a může jmenovati všechny spolkové úředníky; jest zároveň vrchním velitelem vojska i loďstva.
12. Kdo byl prvním presidentem? — Odp.: Jiří Washington.
13. Kdo jest přítomně presidentem? — Odp.: Theodore Roosevelt; jeho lhůta vyprší dne 4. března 1905.
14. Jak jest president volen? — Odp.: Nepřímým hlasováním všech voličů celého národa, kteří si volí v každém státě určitý počet elektorů.
15. Kdo tvoří zákony Spojených Států? — Odp.: Kongres ve Washingtonu; týž sestává ze senátu a domu zástupců.
16. Jest senát volen lidem? — Odp.: Ne přímo; zákonodárna každého státu volí si dva senatory.
17. Jak dlouhá jest lhůta úřadování spolkových senatorů? — Odp.: Šest (6) roků.
18. Jak jsou voleni členové domu zástupců? — Odp.: Přímým hlasováním voličů každého státu.
19. Na jak dlouho jsou voleni? — Odp.: Na dva (2) roky.
20. Jaký jest poměr počtu všeho obyvatelstva ku počtu členů domu zástupců? — Odp.: Jeden člen domu zástupců připadá na každých 172.901 obyvatelů.
21. Může každý občan státi se presidentem? — Odp.: Nikoli; jen ten, kdo jest zrozen v této zemi, jest 35 roků star a 14 roků sídlil ve Spojených Státech.
22. Může žena zvolena býti pro úřad presidentský? — Odp.: Ano; pakli je jinak pro úřad ten způsobilou.
23. Stává ještě nějakých jiných zákonů ve Spojených Státech vedle těch, které tvořeny jsou ve Washingtonu? — Odp.: Ano; každý stát tvoří si své vlastní zákony.
24. Kdo tvoří tyto zákony? — Odp.: Zákonodárny, které se skládají ze senátu a domu zástupců.
25. Jakým způsobem voleny jsou zákonodárny státní? — Odp.: Přímým hlasováním voličů.
26. Jaký jest titul vrchního výkonného úředníka státního? — Odp.: Guvernér.
27. Kde sídlí? — Odp.: V hlavním, či sídelním městě státu.
28. Jak dlouhá jest lhůta jeho úřadování? — Odp.: V tom se státy různí. Dole podáváme délku úřadování guvernérů, a členů zákonodáren, jakož i plat jejich.
29. Jak jest guvernér volen? — Odp.: Ve státech přímým hlasováním lidu; v území jmenuje guvernéra sám president.
30. Jaký jest rozdíl mezi vládou Spojených Států a vládou rakouskou? — Odp.: Rakousko jest monarchie, Spoj. Státy republika.
31. Má president co dělati s tvořením nových zákonů? — Odp.: Nikoli.
32. Což soudcové? — Odp.: Též ne; oni však mohou rozhodovati, je-li ten který zákon ústavním, či nie.
33. Který soud je nejvyšší soudní instancí ve Spojených Státech? — Odp.: Nejvyšší Spolkový soud ve Washingtonu.
34. Jaké jsou povinnosti občana Spojených Států? — Odp.: On musí posloucheati zákonů a hájiti svoji vlast v případě války.

Nová domácí kuchařka

pro česko-americké hospodyně, čili praktický a spolehlivý návod k nejsnadnějšímu připravování těch nejoblíbenějších jednoduchých i složitých českých, amerických a francouzských masitých i postulích pokrmů všeho druhu, jakož i

různých zavařenin, rozličných lahůdek a též nápojů, kromě jiných užitečných pokrmů a předpisů. Pro česko-americké domácnosti upravil Emanuel Perselů Beránek. Kniha ta má 1412 předpisů ku přípravě polévek, příchoutek, omáček, míšeninek, šustic, ryb, hovězího, telecího, kopového, jehněčího, vepřového masa, drůbeže, zvířiny, masité paštičky, masitých rosofů, salátů, zelí, nůzy, vajec, moučných jídel, sladkých příkrmů, sladkých omáček, zavařování ovoce a podobně. Jak připravovati stoly k hostinám a jak krájet drůbež, a též slovníček česko-anglický. Kniha tato prodávána je v 7 sešitech po 20c., poštou 22c. jeden, a celé dílo, krásně vázané v barevných tuhých deskách, II. vydání v snížené ceně \$1.50.

Obrovský požár v Baltimore, Md.

Ve dnech 7. a 8. února 1904.

Jednou z nejhroznějších katastrof, které nám po tomto roce na neštěstí tak bohatém v paměti zůstanou, byl požár města Baltimore ve státu Marylandu ve dnech 7. a 8. února 1904.

Požár ten byl nejhroznější orgií plamenů od r. 1871, kdy ztrávily větší část města Chicaga. Stejně jako požár chicagský, zůstane katastrofa baltimorská zapsána v černé kronice lidstva.

Bylo to dne 7. února v neděli o 11. hod. dop., kdy kostely baltimorské naplněny byly lidem, když vzniknul oheň ve velkoobchodu firmy John E. Hurst, ve středu obchodní čtvrti a za nedlouho na to rozmohl se tak, že místní hasičstvo nestačilo na jeho omezení. Telegraficky přivolána pomoc z New Yorku, Filadelfie, Washingtonu, Newarku atd., však vzdor tomu bylo zápasití statečného mužstvu, pracujícímu za pomoci 350 parních stříkaček, plných 28 hodin, než se podařilo dostati požár pod kontrolu. V době té téměř celá obchodní čtvrt slavného města Baltimore lehla popelem. Budovy pěti až patnácti patrové bořily se ve strašné výhni, jako domky z karot. Některé budovy vyhozeny dynamitem do povětří, aby se šíření plamenů předešlo. Popelem lehly nádherné paláce velikých bank;

věkovité stavby velkoobchodů, domy časopisů, hotely a jiné stavby. Na dvaetipěti čtverečích řádil požár, jehož vylíčení vymyká se možnosti, z těch na 23 čtverečích nezůstalo jediné budovy zachováno. Na \$150,000,000 škody natropeno, však na štěstí pouze jediný život lidský padl katastrofě za obět. Raněných bylo as padesát, z nichž nikdo nepodleh.

Mezi zřícenými budovami zaznamenati dlužno tyto: Nádherný palác Equitable v ceně \$1,350,000. Poštovní budova v ceně \$1,000,000 (viz vyobrazení) soudní dům v ceně \$4,000,000, Úřadovna dráhy Baltimore & Maryland, budova Continental Trust, největší v Baltimore, a mnoho jiných významných. Celkem zničeno ve středu města a u přístaviště 2500 budov. Však obyvatelstvo města Baltimore ani na okamžik nekleslo na mysl. Hned po požáru pronášeno bylo pře-

Poštovní budova.

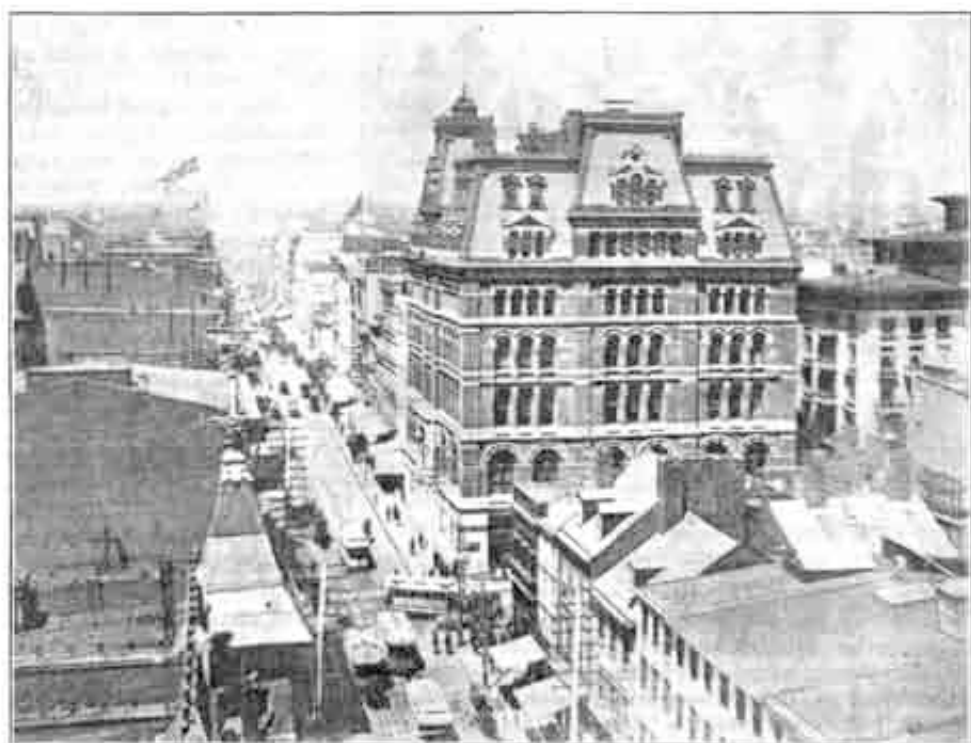
svědčení, že město vzlétne z ruin a popelu jako báječný Fénix a v brzku ve větší kráse a lesku se bude skvíti. Práce, které ihned po požáru byly zahájeny zdají se nasvědčovati splnění této předpovědi. Residenční část města Baltimore zůstala ušetřena, a s ní též majetky četných krajanů v Baltimore usazených.

Ku popisu tomuto přidáváme zajímavá vyobrazení ze spálené části města a to Poštovní Budovy, Celkového pohledu na obchodní část města s vysokou budovou úřadoven dráhy B. & O. v popředí, a vyobrazení radnice.

Požár baltimorský zůstane v nesmazatelné paměti všech svědků, co jedna z nejstrašnějších katastrof, která kdy americké město stihla.

RADNICE.

Baltimore Street ve středu obchodní čtvrti.

Cia ve Spojených Státech.

Albany na fotografie, 35 procent ceny.
 Albur, fotografie, 35 procent ceny.
 Alkohol, amylic 1 až 4 c. libra.
 Alkohol, k lékařským účelům 55 c. libra a neméně než 25 procent ceny.
 Barvy pro malbu, 30 procent ceny.
 Bavlněné kapesníky obroubené, 55 procent ceny.
 Bavlněné kapesníky, vyálvané 60 proc. ceny.
 Bavlněné punčochy, 30 procent ceny.
 Bavlněné krajky, 60 procent ceny.
 Bavlněné šatstvo, hotové 50 procent ceny.
 Bavlněné kapesníky, hladké nebo obroubené 45 procent ceny.
 Bonety klobouky nebo kapuce, pro muže i ženy od \$2 do \$7 tucet a 20 procent ceny.
 Bonety, klobouky nebo kapuce ze slámy 25 procent ceny, otrimované 50 procent.
 Eramborv, 25 c. buší 60 liber.
 Břežle, 30 procent ceny.
 Břidlicové výrobky, 20 procent ceny.
 Břítvy, \$1.75 tucet a 20 procent ceny.
 Bronzové výrobky 45 procent ceny.
 Broušené nádobí, 60 procent ceny.
 Broušené sklo, všechny předměty 60 procent ceny.
 Ceny (výhry), beze cla.
 Chinin, beze cla.
 Chmel, 12 c. libra.
 Cibule, 40 c. buší.
 Cínové výrobky, 45 procent hodnoty.
 Citrony, 1 c. z libry.
 Cukrovinky od 4 c. libra a procent až 50 procent ceny.
 Cukr, 95-100 z libry; přečištěný 95-100 z libry.
 Čaj a čajovník, beze cla.
 Časopisy a měsíčníky, beze cla.
 Čepice jako bonety.
 Démanty, ne skvosty hrubé a nebroušené, beze cla.
 Démanty broušené, ale nezasažené, 10 procent ceny.
 Démanty, broušené a zasažené, 60 procent ceny.
 Deštníky, 50 procent ceny.
 Divadelní obleky volně dle jistých podmínek tajemníkem pokladny vyznačených.
 Dobytek mladší než rok \$2 kus.
 Dobytek starší než rok \$3.75 kus nebo 37½ procent ceny.
 Domácí potřeby pro lidi z čistých zemí beze cla.
 Doutníky a cigarety, \$1.50 libra a 25 procent ceny zároveň s vnitrozemní daní.
 Drahokamy zasažené, 60 procent ceny.
 Drahokamy broušené, ale nezasažené, 10 procent ceny.
 Drobnohlady, 45 procent ceny.
 Dýmky 60 procent ceny.
 Essence ovocné, \$3 libra.
 Fotografie, 25 procent ceny.
 Glukosa, 1½ c. libra.
 Glycerin, přečištěný, 2 c. libra.
 Gutaperča, výrobky z ní, 35 procent ceny.
 Háčkované věci k nošení, 44 c. za libru a 50 procent ceny.
 Háčkované předměty, hedvábné, 60 procent ceny.
 Hedvábné šatstvo, 60 procent ceny.
 Hedvábní, surové nebo navlnuté, beze cla.
 Hedvábné nitě, 30 procent ceny.
 Hliněné nádobí, obvyčejné, 25 procent ceny.
 Hodiny, 40 procent ceny.
 Hodinové strojky ne více než 7 kamenů, 35 c. jeden, více než 7 a méně než 11 kamenů 50 c.; 12 až 15 kamenů 75 c.; 16 a 17 kamenů \$3 a kromě toho 25 procent ceny.
 Houby, 20 procent ceny.
 Hovězí, skopové a vepřové maso, 2 centy libra.
 Hračky, které nejsou z ryzeji porcovánu, hif-

ny nebo kamené, 35 procent ceny.
 Hřebíky, sekané 6-10 c. libra.
 Hřebíky drátěné, ne kratší než 1 palec, ¼ c. libra.
 Hřebíky do podkov, ¼ c. libra.
 Hrozny, 20 c. za krychlovou stopu.
 Hudební nástroje nebo části jich, 45 procent ceny.
 Inkoust, 25 procent ceny.
 Javorový cukr, 4 c. libra.
 Ječmen, buší 48 liber, 30 c. buší.
 Jehlice, ne co okrassa, kovové, 35 procent ceny.
 Jehlice do klobouků, netříděné jako skvost, 35 procent ceny.
 Kapesníky, 45 až 60 procent ceny.
 Karty, 10 c. hra a 20 procent ceny.
 Kastilské mýdlo, 1¼ c. libra.
 Káva beze cla.
 Káň, hodnoty přes 35 c. za libru, 15 c. libra a 20 procent ceny.
 Klobouky dražší než \$20 tucet, \$7 tucet a 20 procent ceny.
 Knihy, mapy, atd., 25 procent ceny.
 Knihy před 2 roky tiské beze cla.
 Knihy neanglické beze cla.
 Knožíky, k límcí a manžetám 50 proc. ceny.
 Koberce, trojnásobné Ingrain 22 c. za čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koberce, dvojnásobné, 18 c. za čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koberce brusselské 25 c. čtv. yard a 40 proc. ceny.
 Koberce, Axminster, Wilton, sametový, 60 c. čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koně v ceně méně než \$150 kus, \$20 kus.
 Koně v ceně přes \$150 kus, 25 procent ceny.
 Kopří, výrobky z něho, 45 procent hodnoty.
 Kotáčky, 35 procent ceny.
 Kordy 25 proc. ceny.
 Kostry, beze cla.
 Kovové písmo, 1½ c. libra.
 Kůžešiny, výrobky z nich, 35 proc. ceny.
 Krajky, 60 procent ceny.
 Kresby tuškou a lukoustem, 20 proc. ceny.
 Křídlové malby, 30 procent ceny.
 Kuřácké předměty, 60 procent ceny.
 Kůže, výrobky z ní, 35 procent hodnoty.
 Kůže, nevydělávané, 15 procent ceny.
 Kůže, surové, beze cla.
 Květiny, umělé nebo ozdobné, 50 proc. ceny.
 Květiny přirozené, 25 procent ceny.
 Lahvičky, toaletní, 45 až 60 procent ceny.
 Laky, 35 procent ceny, \$1.25 gallon.
 Léky, surové beze cla.
 Léky přečištěné ¼ centu z libry a 10 procent ceny.
 Lemovka, bavlněná, 45 procent ceny.
 Lemovka, hedvábná, 50 procent ceny.
 Lemovka, vlněná, 60 c. libra a 50 procent ceny.
 Len, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Lidská, 50 procent ceny.
 Lihoviny, \$2.25 a gallonu.
 Lněné semeno, 20 c. gallon o 7¼ librách váhy; olivový 40 c. gallon; velrybí tuk 8 c. gallon.
 Lněný olej, 20 c. gallon.
 Lněné výrobky, 40 procent ceny.
 Losos, čerstvý, naložený nebo solený 1 c. loutky a hlavíčky loutek, 35 proc. ceny.
 Macaroni a podobné příravy, 1¼ c. z libry.
 Malby pro koleje nebo na výstavu, beze cla.
 Malby, podobné neudány, 20 procent ceny.
 Máslo a náhražky, 6 c. libra.
 Masové vřtačky, 35 c. libra.
 Meče, 25 procent ceny.
 Med, 20 c. gallon.
 Medaile, zlaté, stříbrné nebo měděné, obdržené v odměnu, beze cla.
 Minerální vody, 50 c. gallon.

Morfin, \$1 unce.
 Mramorové výrobky, 50 procent hodnoty.
 Mýdlo toaletní a lékařské, 15 c. libra.
 Nábytek, dřevěný, 35 procent ceny.
 Nástroje ku kreslení, 45 proc. ceny.
 Nové písmo, 25 procent ceny.
 Nože a vidličky ne méně než 45 proc. ceny.
 Nožnické zboží v ceně přes \$1 tucet, 20 c. za kus a 40 procent ceny.
 Obuv kožená, 25 procent ceny.
 Okurky, 40 procent ceny.
 Olejované plátno, 3 c. yard a 15 procent až 20 c. yard a 20 procent ceny.
 Olivy, zelené nebo připravované, 25 c. gallon.
 Onyx, výrobky z něho, 50 procent ceny.
 Operní a polní skla, 45 procent ceny.
 Opium, surové nebo naspracované, \$1 libra.
 Opium připravené ke kouření, \$6 libra.
 Optické nástroje, 45 procent ceny.
 Oranžé, 1 c. libra.
 Orientální koberce, 10 c. za čtvereční stopu a 40 procent ceny.
 Oves, 15 c. bušl.
 Ovesná mouka a válcovaný oves, 1 c. libra.
 Ovoce, ve své šťávě naložené, 1 c. libra a 35 procent ceny.
 Ozdobné zboží, peří, květiny, ptáci, atd., 50 procent ceny.
 Ozdoby na šaty a trůnink, 60 procent ceny až 50 c. libra a 60 procent ceny.
 Papírové výrobky, podrobně neudáno, 25 procent ceny.
 Papír (bond) od 2 centů libra a 10 procent ceny do 3¼ c. libra a 15 procent ceny. Je-li linkován, s okrajem nebo ozdoben, dalších 10 procent ceny.
 Pentle, 45 procent ceny až 50 procent.
 Peří, červený nebo kayennský, 2¼ c. libra.
 Peří, černý nebo bílý, beze cla.
 Pěra, upravená nebo ozdobná, 50 proc. ceny.
 Perly, v přírodním stavu, 10 procent ceny.
 Pivo a ale, ne v lahvích, 20 c. gallon.
 Piva, porter a ale v lahvích, 40 c. gallon.
 Plátno, lince a manšety, 40 c. za tucet a 20 procent ceny.
 Pláštětky hodinek a částí hodinek, 40 procent ceny.
 Plech, ruda a v kusech, beze cla.
 Plechové pláty, 1¼ c. libra.
 Porcelánové nádoby, ozdobené, 60 procent ceny.
 Postrže kožené, 45 procent ceny.
 Povidla, 1 c. na libru a 35 procent ceny.
 Porcelánové, ozdobené, 60 procent ceny.
 Praskavky, 8 c. libra.
 Proutěné výrobky, 40 procent ceny.
 Fryš, surová, beze cla.
 Fryš, výrobky z ní, 30 procent ceny.
 Pšenice, 25 c. bušl.
 Pšeničná mouka, 25 procent ceny.
 Pštroší pěra, 50 procent ceny.
 Ptáci pozemní i vodní beze cla.
 Ptáci vycpaní, ne do obchodu s ozdobným zbožím, beze cla.
 Ptáci kočky a pěra, neupravená nebo barvená, 15 procent ceny, barvená, nebo jinak upravená 50 procent ceny.
 Roh, výrobky z něho, 30 procent ceny.
 Rtuf, 7 c. libra.
 Ručnice, broky, 25 procent ceny.
 Rukavičky, \$1.75 až \$4.75 tucet a 50 procent ceny do 44 c. za libru a 60 proc. ceny.
 Ryby, americké, beze cla.
 Ryby v krabících, sušené, 40 procent ceny.
 Ryby čerstvé ¼-1 c. libra.
 Rytiny, 25 procent ceny.
 Rytiny starší než 20 let, beze cla.
 Rukopisy zdarma.

Itazby, ne na prodej, beze cla.
 Samety a sametové a plyšové pentle, hedvábní, \$1 libra, a 15 procent ceny.
 Šaty, 50 procent ceny až 44 c. za libru a 60 Sádlo, 2 c. z libry.
 Sádla, umletá, \$2.25 tuna.
 Scenerie pro divadla, ne na prodej, beze cla.
 Seno, \$4 tuna.
 Širky, v škatulkách s méně než 100 sřek 3 c z grossu, ne v škatulkách, 1 c. ze 1000 sřek.
 Šíra, surová, beze cla.
 Šíra, předčištěná, \$8 tuna.
 Sklo, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Skleněné nádoby, 60 procent ceny.
 Skvosty, 60 procent ceny.
 Šlad, 45 c bušl o 34 librách.
 Slonovina, výrobky z ní, 35 procent ceny.
 Slunečnice, 40 procent ceny.
 Šcáky, 60 procent ceny.
 Stolní nože 16 c. kus a 15 procent ceny.
 Strychnin, 30 c. unce.
 Stužky sametové nebo plyšové, \$1.50 libra, nebo 15 procent ceny.
 Sůl, v kusu, 8 c. 100 liber.
 Sůl v paklíkách, 12 c. 100 liber.
 Šunky a slanina, 5 c. libra.
 Šýr 6 c. libra.
 Tabák, obal a náplň, více než 15 procent obalového \$1.85 libra; zdrhnutý \$2.50 librá; kašdý jiný tabák k vypínění, zdrhnutý 50 c. libra, nezdrhnutý 35 c. libra.
 Tabák, podrobně neudáno, 55 c. libra.
 Toaletní předměty, neobsahující lih, 50 procent ceny.
 Tuhy, předměty z ní, 45 procent ceny.
 Tužky, 45 c gross a 25 procent ceny.
 Uhlí anthracitové beze cla.
 Uhlí živíkaté 67 c. tuna.
 Vázy, 60 procent ceny.
 Vejce, 5 c. tucet.
 Vějíře, 20 procent ceny.
 Vína, v soudkách, mající více než 14 procent lihu, 50 c. gallon.
 Vína, šampaňské ¼ pajntu až 1 pajnt ¼ tucet; 1 pajnt až 1 kvart \$8 tucet; lahve větší než kvart, 12 řich \$8 a gallon \$2.50.
 Vlasy, výrobky, 25 procent ceny.
 Vína, první třídy 11 c. libra; 2. třídy 12 c. libra; 3. třídy 7 c. libra.
 Voňavky, 50 procent ceny až do 60 c. za libru a 45 procent ceny.
 Výrobky z pemzy, \$6 tuna.
 Výrobky měděné 45 procent ceny.
 Výrobky koralové 50 až 60 procent ceny.
 Výrobky dřevěné, výslovně nevyjmenované, 35 procent ceny.
 Výrobky ze slámy, 20 procent ceny, nejsou-li zvrubně udány.
 Vyšívané věci, 60 procent ceny až 50 c. za libru.
 Výtahky nebo masti z indiga, ¼ centu z libry.
 Vzorky květin, nejsou-li na prodej, beze cla.
 Vzory z přírodních dřev, rostlin a netostopisu, ne na prodej, beze cla.
 Vzorky strojů beze cla.
 Zbraně, pušky, brokovnice, atd., 25 procent ceny.
 Zeleniny v přirazeném stavu, 25 procent ceny.
 Zeleniny, připravované, 40 procent ceny.
 Železo, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Žito, 10 c. bušl.
 Žitná mouka, ¼ c. libra.
 Zlato, výrobky z něho, ne skvosty, 45 procent ceny.
 Zrcadla, 45 procent ceny.
 Zvířata k vůli plemenění beze cla.

dělí v září, národní den dikůvzdání, den všeobecných voleb.

KANSAS: 1. leden, 30. květen, veřejný půst, 4. červenec, 1. pondělí v září, den sázení stromů, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

KENTUCKY: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, veřejný půst, dělnický den, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

LOUISIANA: 1. a 8. leden, 22. únor, masopustní úterý v New Orleans, Velký pátek, 4. duben, 4. červenec, 25. prosinec, den všech svátých, den všeobecných voleb.

MAINE: 1. leden, 22. únor, velký pátek, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec.

MARYLAND: 1. leden, 22. únor, 19. duben, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb, každé sobotní odpoledne.

MASSACHUSETTS: 22. únor, 19. duben, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec.

MICHIGAN: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, den postu a dikůvzdání.

MINNESOTA: 1. leden, 12. a 22. únor, velký pátek, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den stromů, den všeobecných voleb.

MISSISSIPPI: 1. leden, 4. červenec, 25. prosinec.

MISSOURI: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, 25. prosinec, den dikůvzdání, den všeobecných voleb.

MONTANA: 1. leden, 22. únor, 30. květen, den veřejného postu, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den stromů, den všeobecných voleb.

NEBRASKA: 1. leden, 22. únor, 23. duben, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den veřejného postu, den dikůvzdání, 25. prosinec.

NEVADA: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, 31. říjen, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

NEW HAMPSHIRE: 22. únor, den postu, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

NEW JERSEY: 1. leden, 12. a 22. únor, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání a postu, 25. prosinec, každé sobotní odpoledne, den všeobecných voleb.

NEW MEXIKO: 1. leden, 4. červenec, 25. prosinec a všechny dny postu a dikůvzdání.

NEW YORK: 1. leden, 12. a 22. únor, 30. květen, červenec, 1. pondělí v září, 25. prosinec, den všeobecné volby, každé sobotní odpoledne, den dikůvzdání a den postu.

OHIO: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

OKLAHOMA: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

OREGON: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 1. sobota v červnu, 4. červenec, 1. pondělí v září, den veřejného postu, den dikůvzdání, 25. prosinec.

PENNSYLVANIA: 1. leden, 12. a 22. únor, velký pátek, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb, každé sobotní odpoledne.

RHODE ISLAND: 22. únor, den stromů, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den státních voleb, den národních voleb.

SEVERNÍ DAKOTA: jako Jižní Dakota.

SEVERNÍ KAROLINA: 1. leden 12 a 22. únor, 10. a 30. květen, 4. červenec, dělnický den, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

TENNESSEE: 1. leden, 22. únor, velký pátek, 2. pátek v květnu, 30. květen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

TEXAS: 1. leden, 22. únor, 2. března, 21. duben, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

UTAH: 1. leden, 22. únor, 19. duben, 30. květen, 4. a 24. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, dny postu, 25. prosinec.

VERMONT: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, 16. srpen, den dikůvzdání, 25. prosinec.

VIRGINIE: 1. a 19. leden, 22. únor, 30. květen, 2. červen, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec.

WASHINGTON: 1. leden, 12. a 22. únor, den zdobení hrobů, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

WISCONSIN: 1. leden, 22. únor, 30. květen, den sázení stromů, 4. červenec, 1. pondělí v září, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

WEST VIRGINIA: 1. leden, 22. únor, 4. červenec, 25. prosinec, každý den národního dikůvzdání, den všeobecných voleb.

WYOMING: 1. leden, 22. únor, 30. květen, 4. červenec, den sázení stromů, den dikůvzdání, 25. prosinec, den všeobecných voleb.

Kalendář plodnosu nejužitečnějších domácích zvířat.

Začátek plodnosu	Konec plodnosu			Zápisky začátku plodnosu zvířat.	Začátek plodnosu	Konec plodnosu		
	Kůň	Kráva	Vepř			Kůň	Kráva	Vepř
Leden	pros.	října	30. dub.		Únor	leden	listop.	31. květ.
1	6.	12.	1. květ.		1	6	12.	1. čer.
2	7.	13.	2. „		2	7.	13.	2. „
3	8.	14.	3. „		3	8.	14.	3. „
4	9.	15.	4. „		4	9.	15.	4. „
5	10.	16.	5. „		5	10.	16.	5. „
6	11.	17.	6. „		6	11.	17.	6. „
7	12.	18.	7. „		7	12.	18.	7. „
8	13.	19.	8. „		8	13.	19.	8. „
9	14.	20.	9. „		9	14.	20.	9. „
10	15.	21.			10	15.	21.	10. „
					11	16.	22.	11. „
					12	17.	23.	

Položky v mírách kuchářských.

- 1 pinta tekutin rovná se 1 libře.
- 2 gilly tekutin dělá 1 koflík.
- 4 čajové lžičky je 1 stolní lžice.
- 2 stolní lžice mouky váží 1 unci.
- ½ libry másla tvoří 1 koflík.
- 4 koflíky mouky rovná se 1 libře.
- 2 koflíky zrnitého cukru je 1 libra.
- 2¼ koflíku práškového cukru tvoří 1 libru.

Zlaté zrnka pro hospodyně.

Trošku ledku (salpetr) přidá-li se do vody, v níž nařezané květiny jsou, udrží tyto dlouhou dobu čerstvými.

Zjistiti, zdali je vejce čerstvé, vložíme je do pejlu s vodou. Je-li dobré, sklesne hned ke dnu, jinak bude plovati.

Stříbrné lžíce, jež od vajec dostaly skvrny, očistí se, troulí se jemným sukem a trochou suché soli.

Čerstvé maso nemělo by se nechávat v

papíru zaobaleno, protože tento šťávy do sebe vsákne. Nejlépe položit je na hlíněný talíř.

Výborný lék proti chraptivosti jest upéci citron, až je veskrze měkký, nesmí však prasknouti, dokud je ještě horký, vyřízne se z něj na konce kus a naplní se cukrem, mnoho-li se tam vejde. Potom se za horka jí.

Palmy pryčkové a vůbec všechny listnaté rostliny v domech chované, měly by se jednou týdně umýti. Vezme se k tomu jemné sukno nebo houba, každý list se řádně vlašnou vodou vypere a země kolem kořenů se zkypří. Rostliny listům dýchají a nemohou dobře růst, nejsou-li prosty prachu držány.

Barva odstraní se se skla, třeli se toto silným horkým octem.

Trochubledny do vody, v níž flanel a jiné vlněné látky se perou, udrží tkanivo jemné. (Bledna je známo co borax).

Severozápadní zákony o lovu zvěře a rybolovu.

ILLINOIS.

- A. J. Lovejoy, State Game Commissioner, Springfield, Ill.
- Honba.** — Jelen a divoký tetřev, (po r. 1904).
Od 1. září do 15. ledna.
- Bažanti a koroptev** (po r. 1904) od 31. srpna do 1. října.
- Holuby.** — Od 1. srpna do 1. prosince.
- Veverka.** — Od 1. července do 1. prosince.
- Sluka vodní a kulík (plover)** od 1. září do 30. dubna.
- Divoká husa, kachna a jiné vodní ptactvo.** — Od 1. září do 15. dubna.
- Užívání nějakých zákeří při honbě ptáků** je zapovězeno. V doplněném zákonu z r. 1901 žádná zmínka se neděje o křepelec nebo sluce.
- Rybolov.** — Lovení do sítí od 1. června do 15. dubna. ✓
- Lovení vílcennou sítí** od 1. srpna do 15. dubna. Lovení na udici po celý rok.
- Nedovoleno je, ukřivati něco jiného než šňůry a háček při lovení štik, bassu.** Mezi 15. dubnem a 15. červnem nesmí se lovit blůže než 400 stop pod hrázi.
- Laisnia.** — Na honbu — pro cizí \$10.50. Povolení vydává tajemník státu, který na požádání zašle nevyplněné listiny.

WISCONSIN.

- Henry Overbeck ml., státní hajný, Madison, Wis.
- Honba.** — Sluka obecná, koroptev, bažant, přerýjná štika — od 1. září do 30. listopadu.
- Jeřábek všeho druhu, kulík (plover) a sluka vodní** — od 1. září do 30. listopadu.
- Zajíc a veverka (užívání fretky zapovězeno).** Od 1. září do 30. listopadu.
- Vydra, kuna bобр** — 1. února do 1. května.
- Divoká kachna divoká husa (brant) nebo jakékoliv vodní ptactvo, pojímaje v t. sluku vodní,** ale vyjímaje obecnou divokou husu. — Od 1. září do 30. prosince.
- Labuť je stále chráněna.**
- Mongolský, čínský nebo anglický bažant a křepeleka všech odrud.** — Chráněny až do září 1903.
- Jelen.** — Od 15. listopadu do 30. listopadu.
- Jelen v okresech Sauk, Adams, Columbia, Richland a Marquette** — vždy chráněn.

- Jelen v okresech Fond du Lac, Sheboygan, Manitowoc a Calumet — vždy chráněn.
- Srnce.** — Vždy chráněno.
- Jedna osoba v jedné sezoně nesmí zabít více než dva jeleny.
- Rybolov.** — Patruh, všeho druhu — od 15. dubna do 31. srpna.
- Černý, šlutý a Oswego bass** — od 25. května do 23. února.
- Velká americká štika (muskellunge) a obyčejná štika** — od 25. května do 23. února.
- V některých okresech není rybolov nijak omezen a v jiných zase otevřená sezóna se různí.
- Laisnia.** — Na jeleny a všechnu jinou zvěř — obyvatel státu \$1.
- Na jeleny a všechnu jinou zvěř (nechráněnou) pro cizí \$25.**
- Na všechnu zvěř (nechráněnou) vyjma jelena** — cizí \$10.
- Laisnisy vydávány jsou od okresních klerků.

MICHIGAN.

- Grant M. Morse, státní hajný a dozorce na ryby, Portland, Mich.
- Honba.** — Jelen vyjma na ostrovech Bois Blanc a v okr. Lapeer, Huron, Monroe, Sanilac, Tuscola, Macomb, Allegan, Ottawa a St. Clair — od 2. listopadu do 30. listopadu.
- Jelen v okresech vyjmenovaných nesmí být honěn až 8. listopadu 1903.**
- Los a caribou** — Chránění až do r. 1911.
- Liška, černá a šedivá veverka** — Od 15. října do 30. listopadu.
- Bobr** — Chráněn až do r. 1906.
- Vydra a kuna** — Od 15. list. do 1. května.
- Kolčava mýval, tchoť a rejsek pižmovoný** — Od 1. list. do 30. srpna.
- Koroptev, křepeleka, kanadský jeřábek (spruce hen), sluka obecná** — Od 1. října do 30. list.
- Přerýjná slepička, mongolští a angličtí bažanti, divoký krocán a holub** — Chránění až do r. 1910.
- Kachny, husy a všechno divoké vodní ptactvo.** Od 1. října do 30. listopadu.
- Různé druhy divokých kachen.** — Od 2. března do 10. dubna.

Všichni zpění a jiní ptáci, vyjma je kopy, angl. vrabce a vrány. — Trvalé chránění. Nikdo nesmí zabít více než tři jeleny v jednom roce. Žádného zákeří nesmí se ulávat při honbě ptáků. Pouze obvyčejné pušky 10 kalibru nebo méně lze užít.

Rybolov. — Skvrnitý pstruh, lipan (grayling), losos, kalifornský pstruh, německý pstruh. — Od 1. května do 1. září.

V řece Maple, v okr. Emmet, otevřená sezona pro shora uvedené druhy ryb je od 1. května do 1. srpna.

Černý bass (pouze na udičích) od 20. května do 1. dubna.

Ryby menší než 3 palců nemohou být vzaty z řeky Au Sable nebo její přítoků. Jedna osoba v jednom dni nemůže vstří více ryb než 50.

Chráněná zvířata a ryby nesmí být dopraveny ze státu. Prodej je zakázán.

Laisnis.— Na honbu jelenů—domácí 75c., cizí 42c. Podejte žádost ku hlavnímu zvěře nebo okr. úředníkům o povolení.

MINNESOTA.

Samuel F. Fullerton, výkonný agent rady komisařů na zvěř a ryby, St. Paul, Minn.

Honba. — Sluka vodní a různé druhy jeřábků. — Od 1. září do 1. listopadu.

Křepelka. — Od 1. října do 1. prosince.

Sluka obecná a kulík (plover). — Od 4. července do 31. října.

Divoká kachna, hus nebo jiné divoké vodní ptactvo. — od 1. září do 1. ledna.

Prodej nebo zaslání shora vyčtených divokých ptáků je zakázán.

Jelen. — Od 10. listopadu do 30. listopadu.

Los (samců) nebo caribou (samců). — Od 15. listopadu do 20. listopadu.

Každému lovců je dovoleno usmrtit tři jeleny, jednoho losa a jednoho karibou. Prodej nebo zaslání je zakázáno.

Rybolov. — Všechny druhy pstruhů. — Od 15. dubna do 1. září.

Všechny druhy bassů. — Od 1. června do 1. března.

Všechny jiné jedlé ryby. — Od 1. května do 1. března.

Prodej potočního petruha a černého bassu je zakázán.

Laisnis. — Honba jelenů, losů — pro domácí 25c., pro cizí 42c.

Občané států, které mají licenční zákony, zapovídající občanům Minnesoty honbu v jejich státech, musejí platit za dovolení 25c.

IOWA.

George A. Lincoln, státní hajný, Cedar Rapids, Iowa.

Honba. — Jeřábek (s velkým peřím po obou stranách krku) a prérijní slípka. — Od 1. září do 1. prosince.

Sluka obecná. — Od 10. července do 1. ledna.

Jeřábek americký (Ruffed grouse), bažant, divoký krocen a křepelka. — Od 1. listopadu do 1. ledna.

Divoká kachna nebo husa. — Od 1. září do 15. dubna.

Veverky. — Od 1. června do 1. ledna.

Bobr, kolčava, vydra nebo rejsak. — Od 1. listopadu do 1. dubna.

Užívání nějakého zákeří je zapovězeno, leda že nástrahy může se použít při honbě divokých kachen a hus. Honba v noci nebo pro obchod je zapovězena. Nikdo nesmí za jeden den zastřelit více než 25 jeřábků, prérijních slípce, sluk, křepelky nebo bažantů.

Všechno neškodné ptactvo, vyjma je sojky a angl. vrabce, je chráněno.

Rybolov. — Pstruh a losos. — Od 1. března do 1. listopadu.

Bass, štika a jiné ryby. — Od 15. května do 1. listopadu.

Lovení ryb, vyjma na udičích, je zapovězeno, ale každý může použít tak zvané "trot-line", sahající do polovice prozdu a to mezi 15. květnem a 1. prosincem.

Řeky Missouri, Mississippi a část řeky Des Moines, kde tvoří státní hranice, jsou vyjmuty.

Laisnis. — Na honbu. — Domácí nepotřebují žádný a neobvyklé státu 10c.50.

Poplatky za povolení platí se okresním účtům.

INDIANA.

Dle zákonů státu není žádného hajného. Frank L. Littleton, v budově Fletcher banky, Indianapolis, je státním hajným pro ligu amerických sportů.

Honba. — Křepelka, jeřábek a prérijní slípka. — Od 10. listopadu do 1. ledna.

Jelen, divoký krocen a bažant. — Žádná otevřená sezona.

Veverky. — Od 1. června do 1. října, pak zase od 10. listopadu do 1. ledna.

Divoké husy a kachny a jiné divoké vodní ptactvo. — Od 1. září do 1. října, pak od 10. list. do 15. dubna.

Divoké holuby. — Od 15. srpna do 1. října a potom od 10. list. do 1. ledna.

Obyvatelé Indiany a přespolní kteří si dostali povolení, mohou honit veverky, divoké kachny a jiné divoké ptactvo od 1. října do 10. list., předpokládaje, že dostali dovolení od komisaře nad rybařstvím a zvěří.

Střelba nebo honba na ptáky nebo jakoukoliv zvěř v neděli je zapovězena.

Pouze veslových člunů lze užít při honbě vodního ptactva. Jedna osoba smí za den zastřelit pouze 24 kachen. To samé platí u křepelce.

Rybolov. — Všechny ryby ve vnitrozemních vodách ve státu. — Od 1. dubna do 1. prosince.

Lovení ryb na udičích — po celý rok.

Používání více než jednu "trot-line" v téže době, je zapovězeno.

Nikdo nesmí vylovit za den více než 20 černých bassů. Lovení v prosekaném ledu je nezákonné.

Žádné stihle kratší než 12 palců nebo černý bass kratší než 6 palců nesmí se lovit.

Laisnis. — Na honbu v otevřené sezoně. — Obyvatelé státu bezplatně, cizí 25c.50.

Povolení lze obdržet od písařů okr. obvodního soudu.

NEBRASKA.

George B. Simpkins, deputy komisař na zvěř a ryby, Lincoln, Neb.

Honba. — Jelení, majčí rohy, jakož i antilopy rohaté. — Od 15. srpna do 15. list.

Prérijní slípce a jeřábek, 1. října až do 30. listopadu.

Divoké kachny, husy, labutě, jeřáby a divoké vodní ptactvo. — Od 1. září do 15. dubna.

Různé druhy vodních sluk. — Od 1. září do 15. dubna.

Divoké holuby. — Od 15. dubna do 30. října.

Rybolov. — Pstruh na kratší než 8 palců. — Od 1. června do 31. října.

Jedna osoba v jedné sezoně smí usmrtit pouze 1 jelena a 1 antilopy. Může zabít 2 jeleny, nebo 2 antilopy, ale ne obojí. Nikdo nesmí mti u sebe v jedné době více než 10 divokých hus nebo více než 50 kachen 50 jiných ptáků, nebo více než 50 ryb.

Laisnis. — Pro honbu a lovení ryb. — Cizí 10c. Pro honbu a chytání ryb kdekoliv ve státu — domácí 5c.

Povolení lze obdržet od okresních písařů.

COLORADO.

Honba. — Jelen s parohama a antilopa. — Od 15. srpna do 5. list.
 Kachny, husy, sluky vodní, kullet, labuť a jeřáby. — Od 1. září do 15. dubna.
 Krocani, préríjní slepice a jeřábek. — Od 15. srpna do 31. října.
 Kachny stđ. v krajčích přes 7000 stop vysoko nad hladinou mořskou. — Od 15. září do 15. dubna.
 Divoké holuby. — Od 15. července do 30. září.
 Bůvol, horská ovce, křepelky, bažanti, koroptve, jeřábky nebo bobr. — Žádná otevřená sezona.
 Rybolov. — Patruh, bělice, lipan (grayling), bass, bryka (catfish) a štika. — Od 1. června do 31. října.
 Jedna osoba omezena je pouze na 50 kachen a 25 jiných ptáků, 20 liber pstruhů a 50 liber jiných ryb, v jednom dni a k jednomu losu, jednomu jelenu a jedné antilopě v jedné sezoně.
 Laisnisy. — Není žádného zapotřebí. Doprava ze státu je dovolena, když se vyzvedne povolení, které stojí za každého losa \$10, jelena nebo antilopu \$6 a zásobu ryb \$2.

SEV. DAKOTA.

Ever. Wagness, státní hajný zvěfe, Devil's Lake, North Dakota.
 Honba. — Préríjní slípka, různé druhy jeřábků, sluka obecná. — Od 1. září do 15. října.
 Křepelka, anglický nebo čínský bažant, divoké labuť. — Chráněny až do r. 1905.
 Divoké kachny. — Od 1. září do 1. května.
 Divoké, husy, jeřáby. — Od 1. září do 1. května.

Divoké ptactvo nesmí se honiti nebo zabíjeti ze zákeří nebo jinak než z obyčejné pušky střeliti.
 Bůvol, los, karibou a horská ovce. — Trvale chráněni.
 Jelen. — Od 10. list. do 1. prosince.
 Bobr a vydra. — Chráněni až do r. 1905.
 Antilopa. — Chráněna až do r. 1911.
 Ne více jak 25 divokých ptáků smí jednotlivá osoba v jednom dni usmrtiti a ne více než 5 jelenů, bobrů nebo vyder v jednom období.
 V rybolovu nejsou žádná omezení.
 Laisnia. — Na honbu kterékoli zvěfe v otevřené sezoně. — Domácí 75c., cizinci \$25.
 Povolení vydávána jsou od okr. účetních.

JÍŽNÍ DAKOTA.

Každý okres má dozorce na ryby, který je také hajným zvěfe.
 Honba. — Préríjní slípka, různé druhy jeřábků. — Od 1. září do 1. ledna.
 Divoká kachna, divoká hus a divoký jeřáb. — Od 1. září do 1. května.
 Kulík (plover, curlew). — Od 1. září do 15. května.
 Bobr a vydra. — Chráněni až do r. 1911.
 Jedna osoba v jednom dni nesmí zabiti více než 25 divokých ptáků. Smí se používat pouze pušky.
 Bůvol, los, jelen, antilopa a horská ovce. — Od 15. října do 1. ledna.
 Zabíjí velká zvěf nesmí se prodati a zaslati ze státu.
 Rybolov. — Rybolov kromě na udici je zakázán.
 Laisnisy. — Pro honbu ptáků nebo velké zvěfe. — Cizinci \$10.
 Povolení lze obdržeti u okresních pokladníků.

Žádosti o patenty. (Sebráno z pravidel v platnosti v patentní úřadovně Spojených Států.)

Patent může obdržeti každý, kdo vynášel nebo objevil nějaké nové a užitečné umění, stroj, výrobu nebo složení věcí, nebo jakékoli nové a prospěšné zlepšení toho, co nebylo před tím patentováno nebo popsáno v této nebo kterékoli jiné zemi nebo více než dvě leta před jeho žádostí, leda by bylo dokázáno, že bylo od toho upuštěno. Patent lze také obdržeti na každý nový vzorek výroby, poprsá, sochu, polovypuklé práce; na tiskání víněných, hedvábných a jiných látek; na každé nové vtačení, ozdoby, vzorek, tisk nebo obraz, který má býti veškán w jakýkoli předmět výroby; a na každou novou, užitečnou a původní podobu kteréhokoliv předmětu výroby, po zaplacení poplatků a učinění jiných nutných kroků.

Žádosti o patenty musí býti psány v řeči anglické a podepsány vynálezcem, je-li na živu. Žádost musí provázeti první poplatek \$35, petice, jednotlivosti a přisaha; a nákres, vzorek nebo ukázka, když požadovány. Petice musí býti fixena na komisaře patentů a musí udávati jméno a plnou adresu žadatele, musí udati názvem vynález, na který chce patent, musí obsahovati doklad na jednotlivosti k vůli plnému vysvětlení takového vynálezu a musí býti žadatelem podepsána.

Jednotlivosti čili specifikace musí obsahovati následující díle pořádku udaného: Jméno a obydli žadatele s názvem vynálezu, povšechnou výpověď o účelu a povaze vynálezu; krátký popis několika pohledů na kresbě (pakli vynález připustí takové vyobrazení); podrobný popis; nárok nebo nároky; podpis vynalazce a podpis dvou svědků. Nároky na stroj a jeho výrobek a nároky na stroj a proces, při němž stroj pracuje, musí býti předloženy ve zvláštních žádostech,

ale nároky na postup a jeho výrobku mohou býti podány v téže žádosti.

Žadatel, je-li vynálezce, musí odpřisáhnouti nebo potvrditi, že se považuje za prvního vynalazce nebo objevitele toho, co chce míti patentováno. Přisaha nebo potvrzení musí také udávati, jaké země je občanem a kde bydl. V každé původní žádosti žadatel musí odpřisáhnouti nebo stvrditi, že vynález nebyl mu patentován ani jiným s jeho vědomím nebo souhlasem v této nebo kterékoli cizí zemi po více než dvě leta před jeho žádostí, nebo že na žádost o patent zanešenou v kterékoli cizí zemi od něho nebo jeho právních zástupců nebo že dokazuje více než sedm měsíců před jeho žádostí. Pakli žádost učiněna byla v některé cizí zemi, plně a důkladně podrobnosti musí býti udány. Přisaha nebo stvrzení mohou býti složeny před každým, kdo je zákony své země pověřen přisahu přijímati.

Výkres musí býti na bílém papíru s India inkoustem a archy musí býti zrovna 10x15. pal. v rozměru s okrajem 1 palcovým. Musí ukazovati jasně všechny podrobnosti a býti bez zbytečných linií.

Žádosti za znovuvydání musí udávati, proč původní patent má se za nedostatečný prohlásiti a udati určitě, jak omyly byly učiněny. Žádosti tyto musí býti doprovázeny původním patentem a nabídkou vydati tento, nebo, stratil-li se originál, dosvědčením v tom smyslu a pověřeným opisem patentu. Každý žadatel, jehož nároky byly dvakrát s těchto důvodů odmrštěny, může se odvolati od primárních zkoumateľů ku hlavnímu po zaplacení poplatku \$10.

Patenty jsou na 17 roků, vyjímaje vzorkové patenty, které mohou býti na 3½, 7 nebo 14 let, jak si vynálezce přeje.

Výstrahy nebo oznámení daná patentní úřadovně nároků na vynálezy, by se předešlo vydání patentu jiným osobám na tentýž vynález, bez daného oznámení, mohou být zanesena po zaplacení poplatku 10. Výstrahy musí obsahovat totéž sdělení jako žádosti o patenty.

Tabulka poplatků a cen:

Původní žádost	15.00
Pří vydání patentu	20.00
Vzorkový patent (3½ roku).....	10.00
Vzorkový patent (7 roků).....	15.00
Vzorkový patent (14 roků).....	30.00
Výstraha (caveat)	10.00

Znovuvydání	30.00
První odvolání se	10.00
Druhé odvolání se	30.00

Za pověřené kópie tištěných patentů.

Podrobnosti a kresba, kus.....	10.00
Dopovězení	25
Úděl	50
Za kópie rukopisů záznamů, za 100 slov	10
Jestli pověřeno, za certifikát.....	25
Modře tištěné kresby 19x15, kus.....	25
Modře tištěné kresby 7x11, kus.....	15
Modře tištěné kresby 5x8, kus.....	06
Za hledání záznamů nebo titulů za hodinu.....	50c
Za Střední Gazette ročně ve Spoj. Státech.....	25.00

Srovnávací tabulka teploměru.

Reaumur.	Celsius.	Fahrenheit.	
80°	100°	212°	... Bod varu vody.
76	95	203	
72	90	194	
68	85	185	
63½	79½	174	... Lh se vaří.
60	75	167	
56	70	158	
52	65	149	
48	60	140	
44	55	131	
43	53	127	... Lh tají.
40	50	122	
36	45	112.3	... Hořečkovitá horceť
32	40	104	
29	37	98	... Teplota krve.
28	35	95	
24	30	86	
20	25	77	
19	24	76	... Teplota letní.
16	20	68	
12	15	59	
10	13	55	... Mírné počasí
8	10	50	
14	2	35	
0	0	32	... Bod mrazu vody.
- 4	- 5	23	
- 5	- 7	20	
- 8	- 10	14	
- 10	- 12½	10	
- 12	- 15	5	
- 14	- 18	0	... Fahrenheitova nula.
- 16	- 20	- 4	
- 19	- 24	- 10	
- 20	- 25	- 13	
- 24	- 30	- 20	

Dešť a teplota ve Spojených Státech.

Sestaveno spojkyřm úřadem povětrnostním.

Stanice v státech a územích.	Průměrný roční dešť (v rozdílných údobích a polích).	Průměrná roční teplota.	Nejnižší záznamovaná teplota v údobí.	Nejnižší záznamovaná teplota v údobí.
Alabama, Montgomery.....	52.9	63.7	107	n 5
Arizona, Prescott.....	16.1	63.3	103	p18
Arkansas, Little Rock.....	54.2	62.2	102	p 5
California, San Francisco.....	23.0	56.6	99	n29
Colorado, Denver.....	14.5	49.7	105	p29
Connecticut, New-Haven.....	49.7	49.4	100	p14
Florida, Jacksonville.....	55.3	69.7	104	n14
Georgia, Atlanta.....	54.5	61.3	100	p 2
Idaho, Boise City.....	13.1	50.9	107	p28
Illinois, Springfield.....	39.1	52.8	102	p23
Indiana, Indianapolis.....	43.2	52.7	101	p25
Iowa, Des Moines.....	35.0	49.0	104	p30
Kansas, Leavenworth.....	38.4	53.5	107	p29
Kentucky, Louisville.....	46.9	57.1	105	p20
Louisiana, New-Orleans.....	61.8	69.2	99	n15
Maine, Portland.....	42.7	43.3	97	p16
Maryland, Baltimore.....	44.8	55.3	102	p 6
Massachusetts, Boston.....	46.1	48.9	101	p13
Michigan, Detroit.....	32.6	48.3	101	p24
Minnesota, St. Paul.....	27.6	43.6	110	p41
Mississippi, Vicksburg.....	57.2	65.9	101	n 3
Missouri, St. Louis.....	38.0	56.1	100	p22
Montana, Helena.....	13.3	43.3	103	p42
Nebraska, Omaha.....	32.6	49.8	100	p21
Nevada, Winnemucca.....	8.9	48.6	104	p26
New Hampshire, Manchester.....	42.1	45.9	96	p11
New Jersey, Atlantic City.....	42.8	51.9	99	p 7
New-Mexico, Santa Fe.....	14.6	49.3	97	p13
New-York, Albany.....	38.8	48.2	98	p18
North Carolina, Raleigh.....	52.2	59.3	103	n 8
North Dakota, Bismarck.....	18.0	39.9	105	p14
Ohio, Columbus.....	40.4	52.3	103	p20
Oklahoma, Still (Fort).....	30.8	60.5	107	p 9
Oregon, Portland.....	48.3	53.1	102	p 2
Pennsylvania, Philadelphia.....	40.9	53.9	102	p 5
Rhode Island, Block Island.....	44.4	47.3	88	p 4
South Carolina, Charleston.....	56.3	66.3	104	n10
South Dakota, Yankton.....	29.8	46.3	103	p21
Tennessee, Nashville.....	51.1	59.4	104	p10
Texas, San Antonio.....	30.0	68.6	108	n 6
Utah, Salt Lake City.....	18.9	51.6	102	p20
Vermont, Burlington.....	32.9	45.3	97	p25
Virginia, Lynchburg.....	44.5	57.3	102	p 6
Washington, Olympia.....	51.4	50.2	97	p 2
Washington, D. C.....	44.6	55.0	104	p14
West Virginia, Parkersburg.....	42.1	58.9	97	n 4
Wisconsin, Milwaukee.....	32.2	45.2	100	p25
Wyoming, Cheyenne.....	17.1	44.9	100	p28

p znamená nad bodem mrazu.
n znamená pod bodem mrazu.

Tabulka mzdy na základě osmihodinné denní práce.

Hodiny.	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00
1 hodiny...	.1	.14	.2	.24	.3	.34	.4	.44	.5	.54	.6	.64	.7	.74	.8	.9	.10	.11	.12
1 hodina...	.2	.3	.4	.5	.6	.7	.8	.9	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.8	2.0	.23	.25
2 hodiny...	.4	.6	.8	1.0	1.4	1.4	1.6	1.8	2.0	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.3	3.7	4.1	4.4	5.0
3 hodiny...	.6	.9	1.2	1.6	1.8	2.2	2.5	2.8	3.1	3.4	3.7	4.0	4.3	4.6	5.0	5.6	6.2	6.8	7.5
4 hodiny...	.8	1.2	1.6	2.1	2.5	2.9	3.3	3.7	4.1	4.5	5.0	5.4	5.8	6.2	6.6	7.5	8.3	9.1	1.00
5 hodin...	1.0	1.5	2.0	2.7	3.1	3.6	4.1	4.6	5.2	5.7	6.2	6.7	7.3	7.8	8.3	9.3	1.04	1.14	1.25
6 hodin...	1.2	1.8	2.5	3.2	3.7	4.3	5.0	5.6	6.2	6.8	7.5	8.1	8.7	9.3	1.00	1.12	1.25	1.37	1.50
7 hodin...	1.4	2.2	2.9	3.7	4.3	5.1	5.8	6.5	7.3	8.2	8.7	9.4	1.02	1.09	1.16	1.31	1.40	1.60	1.75

Tabulka mzdy na základě devítihodinové denní práce.

1 hodiny...	.4	.14	.14	.24	.24	.34	.34	.44	.44	.54	.54	.64	.64	.74	.74	.84	.84	.94	.94
1 hodina...	.14	.23	.33	.43	.53	.63	.73	.83	.93	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.8	2.0	2.2
2 hodiny...	.8	.51	.7	.9	1.1	1.3	1.4	1.6	1.8	2.0	2.2	2.4	2.6	2.7	2.9	3.3	3.7	4.0	4.4
3 hodiny...	.5	.8	.11	.14	1.6	2.0	2.2	2.5	2.7	3.0	3.3	3.6	3.9	4.1	4.2	5.0	5.5	6.1	6.6
4 hodiny...	.7	.11	1.4	1.8	2.2	2.7	2.9	3.3	3.7	4.0	4.4	4.8	5.2	5.5	5.9	6.6	7.4	8.1	8.9
5 hodin...	.9	.14	1.8	2.3	2.7	3.4	3.7	4.1	4.6	5.1	5.5	6.0	6.4	6.9	7.4	8.1	9.2	1.02	1.11
6 hodin...	1.1	1.6	2.2	2.7	3.3	4.0	4.4	5.0	5.5	6.0	6.6	7.2	7.7	8.3	9.2	1.00	1.11	1.22	1.33
7 hodin...	.13	.19	.26	.32	.39	.47	.52	5.8	.64	.71	.77	.84	.90	.97	1.03	1.16	1.29	1.42	1.55
8 hodin...	1.4	2.2	2.9	.37	.44	.54	.59	.66	.74	.81	.89	.96	1.03	1.11	1.18	1.33	1.48	1.63	1.77

Tabulka denní mzdy na základě osmihodinné a devítihodinové denní práce.

1 den.....	1.6	.25	.33	.41	.50	.58	.66	.75	.83	.91	1.00	1.08	1.16	1.25	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00
2 dny.....	.38	.50	.60	.83	1.00	1.16	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00	2.16	2.33	2.50	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00
3 dny.....	.50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00
4 dny.....	.66	1.00	1.33	1.66	2.00	2.33	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00	4.33	4.66	5.00	5.33	6.00	6.66	7.33	8.00
5 dní.....	.83	1.25	1.66	2.08	2.50	2.91	3.33	3.75	4.16	4.58	5.00	5.41	5.83	6.25	6.66	7.50	8.33	9.16	10.00
6 dní.....	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00

PRŮBĚH.—Tvořené číslice v hlavních sloupcích vykazují obnos mzdy týdně, kolečko číslice post tím značí obnos mzdy na hodiny a na dny. Když tedy chceme nalézt mnoho-ii obnosů mzdy na hodinu, kdy k týdně jest \$6.00, začneme hledat při číslicí 1 (hodina) a jdemé stále dále vpravo, až přijdeme pod obhlávení \$6.00, kde nalezneme na 1 hod. 16% et. Též nalezneme obnos mzdy na více bod, neb na den při týdně mzdě \$13, \$14, \$15 a \$16 atd., což najdeme si obnos při \$7.50, \$8 atd. a násobíme dvojkou.

STÁLÉ ZDRAVÍ.

ENÍ tak nesnadno stálé zdraví si udržet, jak se většina lidu domnívá. Jest k tomu třeba jenom trochu pozornosti a péče. Budete-li stav svého těla pozorovati, shledáte, že někdy není tak dobrým, jak by vám bylo milým a tu bude na vás, abyste postarali se o nápravu.

TRINEROVO LÉČIVÉ HOŘKÉ VÍNO

jest jediným domácím lékem, jehož může celá rodina v každém případě ochuravění užívat, protože neobsahuje ani jediné škodlivé přísady.

Jest vyráběno pouze z vína a bylin.

▲▲▲▲
Tuto ochrannou známku, jež padělána býti nesmí, naleznete

▲▲▲▲
na každé láhvi pravého Trinerova Léčivého Hořkého Vína. ☞ ☞ ☞

▼▼▼▼
Ve všech chorobách provázených tělesnou slabostí a nechutí k jídlu

Trinerovo Léčivé Hořké Víno

jest prostředkem, na který s úplnou jistotou můžete spolehnouti.

Ono uzdraví každý žaludek, vyčistí
všechnu krev, sesílí každé tělo. . . .

☞ Na jiné stránce dáváme posudky obecnstva o jeho účinku ☞

JOS. TRINER,

jediný vyrabitel Pravého Léčivého Hořkého Vína,

799 South Ashland Avenue,

V LÉKÁRNÁCH.

CHICAGO, ILL.

M. SIKYTA,

Založen ...
roku 1873.

vlastní nejstarší český
VELKOOBCHOD

s vínem a lihovinami

582 CENTRE AVENUE, CHICAGO, ILL.

Všechny objednávky na
venek vyřizuje rychle a
správně, zboží nejlepšího
druhu.

Ceny vždy nejmírnější.

JOSEF JIRAN,

hotovitel hudebních nástrojů,

v čísle 459 záp. 18. ulice,
CHICAGO, ILL.

Jediná česká dílna na správy hudebních nástrojů.

Objednávky z venkova vyřizují se správně
a nástroj zašle se 6 dní na zkoušku. :: ::

Farmy a Chicagské majetky.

Máme na výměnu mnoho pěkných majetků ve
středu České Plzně jakož i ve všech českých
osadách za farmy, pročez farměři neotálejte
a pište nám chcete-li vyměnit vaši farmu

u největší české pozemkové firmy

KAREL J. HRUBÝ A SPOL. 520 záp. 18. ulice,
CHICAGO, ILL.

Až dosud stále na skladě.

Kadlecovy bez odporu nejosvědčenější léky:

Mariacelské žaludeční kapky. Neocenitelný prostředek v nemocech žaludkových: žaludeční křeče, průjem, kolika, náchylnost k dávení, bolení břicha a žaludku, cholera, letní nemoci a pod. nemoci. *Cena lahvičky 50c.*

Švédské jaterní kapky. Nepřekonatelný čistitel krve. Léčí nepořádky žaludku, jater, ledvin, těžkomyslnosti následkem nezdravosti, zácpy, bolení hlavy, závratí a všechny z nečistoty krve pozůstávající nemoci. *Cena 50 ctů.*

Třešnový plicní balsám. Jistá a rychlá pomoc, jak proti čerstvému tak i zastaralému kašli, i nastuzeně, zapálení průdušnic, modrému kašli, ztrátě hlasu. *Cena 25 a 45c.*

Olej sv. Cyrilla. Výtečný prostředek proti pakostnici, bolení v zádech, kloubech a pod. bolestem; proti bolení hlavy a zubů; velice účinný při pořezání, na otekliny, vymknutiny, omrzlé nohy neb uši a pro kuří oka. Při bolení v krku tento olej by neměl v žádné rodině scházeti. *Láhev 50c.*

Benediktýnka. Domácí to lék z nejjemnějších a nejpůsobivějších léčivých alpských bylin, připravovaný od mnichů benediktinů, předepisovaný již po 200 roků. Užívá se při špatném trávení, zejména při nechuti k jídlu, krkání, nadýmání, přecpání žaludku, při nemocech střevních, při hypochondrii a zasmušilosti (následky porušené živnosti), bolesti v kříži, obratlích a ledvinách i jater a jest tudíž nejlepším a nejosvědčenějším prostředkem v domácnosti, rovněž tak ji považovati sluší za nejvýtečnější chránidlo na cestách, honbách a pod. *Cena velké lahve 1.00.*

Rostlinná masť. Znamenitý prostředek pro veškeré rány, i zastaralé. Nedostižitelný prostředek na spáleniny, poněvadž hned po prvním užití mírní a odstraňuje bolest. Neméně zaručuje se výsledek co možná nejlepší při ozdobenínách a omrzlých údech. Mnoha popáleným neb opařeným dětem zachránila tato masť život a následkem toho neměla by tato masť v žádné rodině chyběti, aby v pádu potřeby mohlo jí býti ihned použito. *Cena krabičky 25c.*

Žádná kuří oka více! Jistý, osvědčený prostředek, s mnoha stran doporučovaný, jímž se i stará kuří oka po několika dnech v koupeli vyloupnou. *Cena 25 ctů.*

Pravé Davidovo thé proti chronickému kataru dýchadel a plic, zvláště proti tuberkulm. *Cena balíčku 35c.*

Španělské thé právě z Cech přivezené, proti bolení v hlavě a uších a proti ostatním nemocem krčným. *Cena balíčku 35c.*

Žádný z těchto osvědčených léků neměl by v domácnosti chyběti.

Adresa: **KADLEC'S PHARMACY,**

1500--40th Ave.,

Tel. Canal 108.

CHICAGO, ILL.

Hambursko-Americká Linie

HAMBURG-AMERICAN LINE.

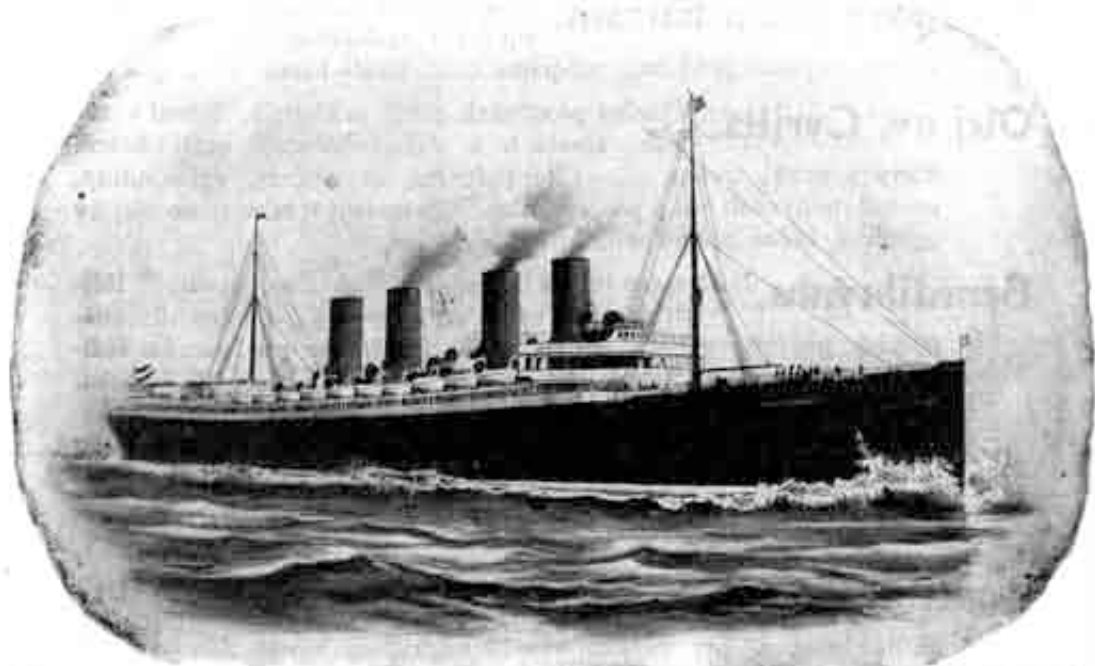
35 a 37 Broadway, New York.
159 Randolph St., Chicago, Ill.

1229 Walnut St., Philadelphia.
901 Olive St., St. Louis, Mo.

Rychlá, pohodlná, bezpečná a přímá jízda mezi

NEW YORKEM A HAMBURKEM,

po nových, nádherných, dvoušroubových, expressních parolodích.

**Nová dvoušroubová
.. .. rychlolod'**

DEUTSCHLAND. ⚓

Jest 980½ stop dlouhá, 67½ stop široká a 44 stop hluboká; pojme 16.000 tun, má 25.000 koňských síl a ujede 23½ mořských mil průměrně za hodinu. — Hamburská paroplavební společnost udržuje celý rok pravidelné spojení s evropskou pevninou dvoušroubovými loděmi.

Světově známé dvoušroubové rychlolodě

HAMBURG, BLUECHER A MOLTKE.

odjíždějí z New Yorku ve čtvrtek a vykonají cestu přes moře za 8 dní.

Dvoušroubové pravidelné poštovní parolodě: Albatros, Ambrís, Aragonia, Batavia, Belgio, Belgravia, Braulia, Bulgaria, Graf Waldersee, Palatia, Patricia, Davis, Pennsylvania, Phoenixis, Pretoria a jiné odjíždějí.

⚓ z New Yorku do Hamburku každou sobotu. ⚓

Hambursko-Americká paroplavební společnost vlastní 310 lodí, majících úhrnnou sílu 727.948 tun. Mezi 130 velkými námořními parníky jest 27 dvoušroubových, které zvlášť ku pohodlí cestujících zařízeny jsou. — Cestující v mezpalubí obdrží úplnou péči se všemi potřebami ušlechtlé a výborné stravy.

*Kdo chce plnou
hodnotu peněz,*

*vždy kupuje to
nejlepší zboží.*

*Každý kuřák
přeje si dobrý
doutník.*

Kde ho dostati?

JOS. ZÁPOTOCKÝ,

V ČÍSLE 4714 HONORE ULICE.

vyrábí ty nejlepší desíticentové doutníky.

“KAPUCÍNI”

jeho jsou skutečným pochutnáním nejen pro znalce,
ale i pro nekuřáky, neboť vonný jejich dým pří-
jemně dráždí čichové ústrojí každého stejně.

Vyřizuje veškeré objednávky poštovní na zaplacení při dodávce.

Několik druhů pěticentových doutníků
v cenách přiměřených. ✿ ✿ ✿ ✿

Ani tyto obyčejné doutníky nemají nikde sobě rovných. Dopište si o
ceny a bude vám obratem pošty odpovězeno. RYZE ČESKÁ FIRMA.

ADRESA:

JOS. ZÁPOTOCKÝ,

4714 Honore St., CHICAGO, ILL.

... Pošle Vám cenník

JOS. BERNARD,

MAJITEL ...
VELKOOBCHODU

vínem a
lihovinami.

Upozorňuje tímto ctěné krajany, že bude na příště vyřizovati poštovní objednávky po celých Spojených Státech, t. j. že zařídil tak zvaný

MAIL ORDER HOUSE.

Jelikož vede velkoobchod v městě Chicagu se zdarem celou řadu let, doufá, že se svým zbožím zavděčí i krajanům mimo Chicagu. Objednávky budou vyřízeny k úplné spokojenosti. Vše oč žádám je, abyste objednali na zkoušku. Neuspokojím-li vás, můžete zboží poslat zpět na mé útraty.

Mám na skladě všechny druhy vín, hlavně pak

Reising, Gutedel,
Johannesberger,
Zinfadel, Claret,
Burgundy,
a Port Wine.

Hořké Vino
má specialita.

Kalifornská brandy, Jalovcová, Rum, Kmínka, Arrac, Hořká, Rýnská vína, Francouzská vína, Uherská a Rakouská import. vína, Šampaňské.

Těž minerální vody
domácí i importované.

Ilustrováný ZDARMA!
: : : cenník

ADRESUJTE:

JOS BERNARD,

620 Blue Island ave.
Chicago, Ill.

Zivot a smrt.

Bvl to baron Justus Liebig, jeden z největších učenců a badatelů, jenž zcela rozhodně vyslovil se, že

vino udržuje život a zdraví, ale
líh otupuje a umrtvuje.

Proto hrozného omylu dopouštějí se ti, kdož domnívají se, že lékem obsahujícím veliké procento surového líhu žaludku svému prospějí; jdou rychle vstříc vlastnímu hrobu svému,

vraždí sebe samy.

Po okamžitém podráždění líhovém rychle následuje vysílení, sklesnutí těla i ducha.

Toto vysílení jest polem připraveným k rozmnožování se zárodků nemoci, polem smrti.

Jediným lékem majícím veškeré přednosti tak zvaných žaludečních Hořkých, ale žádných zhoubných následků, jest . . .

Trinerova ANGELICA HOŘKÁ

připravená pouze z vína a hořkých kořenek. Rychle vzpruží skleslou životní sílu, vzbudí záviděnníhodnou chuť k jídlu, donutí žaludek k činnosti a udrží jej v ní.

V lékárnách i dobrých hostincích.

JOS. TRINER,

CENA \$1.

799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

 HCETE-LI koupiti přeplavní listky,
obratte se jen na starou firmu,

kteřá již od roku 1867 v New Yorku stává
a po čas svého trvání již vypravila tisíce
krajanů k úplné spokojenosti. : : :

Brodský & Sovák,

1389=2nd Ave., Cor. 72nd St.

NEW YORK

Zástupci všech přeplavních společností:

Severo-Německého Lloydů pŕes Bremen-New York, Bremen-Bal-
timore a Bremen-Galveston-Texas; Hambursko-Americké linie
mezi New Yorkem a Hamburkem; Linie Red Star mezi Ant-
werpy a New Yorkem; Hollandsko-Americké linie mezi Rot-
terdamem a New Yorkem; Linie Compagnie Générale Trans-
atlantique mezi Havrem a New Yorkem; dále linií White Star,
Cunard, Anchor a American Line.

Pŕejete-li si vědět ceny dopravních listků, jen nám dopište, rovněž když
někteří z Vašich známých by sám chtěl si cestu vypláceti, udejte
nám jeho adresu a my mu podrobnosti s ochotou sdělíme.

Bankovní oddělení :

Zasíláme peníze do Rakousko-
Uherska levně a rychle.

Kupujem i prodáváme evropské pe-
nize a směnky na Evropu.

NAŠI ZÁSTUPCI :

Karesch & Stotzký, Bremen,

Jaroslav Černý, č. 8 Hybernská ul, v Praze.

**KORBELOVA
VINA**

*Odporučuji
se
sama.*

**Čistá, nefalšovaná
kalifornská vína.**

JAN FUČÍK,
zástupce.

Východní sklad:

684 a 686 záp. 12. ulice,
CHICAGO, ILL.

H. CLAUSSENIUS & Co.

Založeno konsulem H. Clausenem r. 1864.

95 DEARBORN STREET, - - - - CHICAGO, ILL.

Hlavní jednatelství

::: OBLÍBENÉ BRÉMSKÉ PŘEPLAVNÍ SPOLEČNOSTI :::

Severoněmeckého Lloyd.

Zařízení kajut a mezpalubí, strava a obsluha uznány od cestujících co nejlepší. V umění učiniti cestu příjemnou a zábavnou, nedostižen žádnou jinou společností. — Z Bremen do Prahy za 16 hodin; proto nejlepší přístav pro cestující do Čech, Moravy a Rakouska vůbec neb zpět.

Rychloparníky: Kaiser Wilhelm II., Kaiser Wilhelm der Grosse, Kronprinz Wilhelm.

Nové poštovní parníky: Grosser Kurfuerst, Bremen, Barbarossa, Koenigin Louise, Friedrich d. Grosse, Princessin Irene, Koenig Albert, Princess Alice, atd.

Hlavní jednatelství Linie **BALTIMORE-BREMEN S. N. L.**

O bližší podrobnosti atd., hleste se u:

Oelrichs & Co.,

5 Broadway, New York.

H. Clausenius & Co.,

95 Dearborn St., Chicago, Ill.

A. Schumacher & Co.,

419 Hanover Street,
BALTIMORE, MD.

Robert L. Pitte,

188-190 záp. 20. ulice,
CHICAGO, ILL.

Věřejný notář ==

... a ...

◉ Pozemkový ◉ jednatel.

Půjčuje peníze na mírné úroky v částkách jakýchkoliv, zvláště na gruntovní majetek.

Prodává dlužní úpis (Mortgages) na spolehlivé a dobře vyplácející se majetky.

Zasílá peníze do Evropy levněji než pošta. Pojišťuje proti ohni a na život.

Obstarává přepravu přes Brémy a Hamburg za ceny levné.

Prodává a kupuje majetky ve všech částech města. Též má hojně lotů v různých cenách na prodej.

Zvláštní pozornost věnuje zkoumání i hotovení abstraktů (knihovních záručních listů). Vykonaává veškeré notářské práce správně a levně.

Výměna peněz dle peněžního kursu.

TEL. CANAL 1511.

V každý čas Vás ochotně obslouží oddaný **Robert L. Pitte.**

SEZNAM KNIH nákladem Aug. Geringera
vydaný obdrží každý kdo se o něj přihlásí
zdarma. Obsahuje knihy cenné.

Obchod založen roku 1895.

FRANK HOLUB,

český vyrábětel, importér
a obchodník všemi druhy

hudebních nástrojů.

LADĚNÍ I IAN A VARHAN.

Správkou vykonávají se v čase nekratším. Re-
kordy pro Victor, Edison a Columbia mluvící
stroje. Velký výběr všeho druhu strun.
Ceny nejmírnější.

1057 So. Kedzie Avenue,
CHICAGO.

Rosova Zázračná Masť.

Vyráběna dle receptu před dvěma sty lety z východu přivezeného, je každému nepřekonatelným, nejlepší a jediným prostředkem jistě hojlivým.

Zázračná masť proti rheumatismu, gichtu, vůbec všem nastuzeninám, bolesti v kříži a na prsou, píchání, otokům, ranám čerstvým i zastaralým, vředům, polámanině a horečce z této pocházející (užije-li se v čas) atd. Za výsledek se ručí. Mnohá vysvědčení dokazují zázračnou léčivou sílu této masti. Žádná rodina by neměla býti pro všechny možné případy bez této zázračné masti.

Cena kbeličku masti 50c. s poštovní zásilkou 60c.

K dostání ve všech českých lékárnách a obchodech. Veškeré objednávky adresujte na hlavního jednatele pro Spojené Státy,

KADLEC'S PHARMACY.

1500 — 40th Avenue, Chicago, Ill.

— Již přes 48 let —

odpornejší se pro dámy a ženy světoznámé **Tanzine pilulky**, které jsou známé jak v Evropě, tak i v Americe; vyléčejí veškeré ženské nemoci, zvláště při bělotoku, vaječniku, při změně života, záněti matky a nepravidelnostech u měsíčníku. Účinkují rychle a spolehlivě během několika hodin. Cena \$1.00.

ARNIKOVÁ POMÁDA NA VLASY jest léčebně připravovaná a hlavně se odporučuje při vypadávání vlasů, tvoření se lupů, předčasně šedivění a ku racionelnímu pěstování vlasů vůbec, kterouž jedině **krásných vlasů** lze nabýti a trvale si je zachovati. Cena 50c., poštou 55c.

ALBINOSA jest nový, posud nepředstizitelný farmaceutický preparát, který si vydobyl takových skvělých výsledků, že veškeré jiné prostředky proti **kuřím okům** v obehodu přicházející úplně zastihuje. Jest to výborný prostředek k odstranění kuřích ok, bradavie i sebe starších zatvrzení, jelikož ty samé v několika dnech úplně zapuzuje. Cena 25c., poštou 28c.

K dostání u hlavního jednatele

A. D. WERICHA, 1724 záp. 12. ul., Chicago, Ill.

Pište si o jednatelství.

Nauka o pěstování krásy tělesné.

Poučení jak sobě zdraví prodloužíme a zevnější krásu vypěstujem. Podává Dr. Otokar Zima.

Cena poštou pouze 35c.

K dostání u

AUG. GERINGERA, 150 W. 12th St.,
CHICAGO, ILL.

Několik ukázek, jaké oblíbě všeho lidu řeší se

Trinerovo Léčivé Hořké Vínó.

Z parníku "Kronprinz Wilhelm" na cestě do Evropy.

Trinerovo Léčivé Hořké Vínó jest nejlepší lékem proti mořské nemoci. To tvrdí všichni Češi, zvláště pak

B. PAVLIKOVÁ,

redaktorka "Ženských Listů" v Chicagu.

Z NEW YORKU.

Trinerovo Léčivé Hořké Vínó mne z choroby má docela uzdravilo. Odporučuji je všem krajanům.

MICHAL ZOBEC,

429 E. 9th St.

Z MINNESOTY.

Ochotně připojuji se k těm, kdož chválí Trinerovo Léčivé Hořké Vínó co nejlepší lék silivý. Má stará matka užíváním tohoto vína neobyčejně sešlila.

MARIE E. BROŽIČ,

Stwabik, Minn.

Z NEBRASKY.

Od té doby, co užívám Trinerovo Léčivé Hořké Vínó, stala se se mnou veliká změna. Ztratila jsem bolesti hlavy, nabyla dobrého spánku a výborné chuti k jídlu.

Mrs. MARY J. CLARK,

3415 Boyd St., Omaha, Neb.

Z MASSACHUSETTS.

Musím doznati, že jsem v celém životě svém lahodnějšího a lépe účinkujícího léku neužíval než Trinerovo Léčivé Hořké Vínó.

VOJTĚCH HUDZÍK,

Millers Falls, Mass.

Z OKLAHOMY.

Jelikož Trinerovo Léčivé Vínó mně dobře účinkuje na žaludek, prosím o novou zásylku. Jsem již 73 roků star a ono mne drží při síle.

JOSEF DUDEK,

Vilov, Oklahoma.

Z ILLINOIS.

Trinerovo Hořké Vínó mne z velké choroby žaludeční uzdravilo, proto chci je mít stále doma.

ŠT. ZUBEK,

1511 Collins St. Joliet, Ill.

Z DAKOTY.

Trinerovo Léčivé Hořké Vínó znamenitě účinkuje na žaludek, neboť vždycky po něm hned dostavi se zdravá chuť k jídlu.

MARKĚTA KOZEL,

Tyndall, So. Dakota.

Z MONTANY.

Manželka přes rok stonala se žaludkem a lékaři nic jí neprosplli. Trinerovo Léčivé Hořké Vínó jí uzdravilo.

MAT. AMBRO,

Box 23, East Helena, Mont.

Z WISCONSINU.

Podrobili jsme Trinerovo Léčivé Hořké Vínó důkladně zkoušce a shledaly jsme, že v každém případě účinkuje k úplné spokojenosti.

SESTRY ST. MARY'S HOSPITAL,

Racine, Wis.

Z OHIO.

Manželka má byla v pozehnaném stavu, ale tak těžce nemocna, že jsem již o životě jejím pochyboval. Trinerovo Léčivé Hořké Vínó jí úplně uzdravilo.

IGNÁC KAVČIČ,

East Palestine, O.

Z PENNSYLVANIE.

Byl jsem čtyry roky churav se žaludkem a žádný lék mně nepomohl, až Trinerovo Léčivé Hořké Vínó mne uzdravilo.

ANTON LIPCAN,

Lattimer Mines, Pa.

Z WEST VIRGINIA.

Byla jsem těžce nemocna a Trinerovo Léčivé Hořké Vínó mně tak pomohlo, že se rychle uzdravuji.

MARIE HUML,

Wheeling, W. Virginia.

Z MARYLAND.

Trinerovo Léčivé Hořké Vínó se osvědčilo v naší domácnosti. Chceme ho stále mít po ruce.

VÁCLAV VALIŠ,

406 N. Madison St. Baltimore, Md.

Z ARKANSAS.

Prosím, byste mně poslal opět 6 láhví Trinerova Léčivého Hořkého Vína, jehož první zásylka se velmi dobře osvědčila.

JOS. MARUŠÁK,

Spadra, Ark.

DOLŮ S CENOU

DOBBINS-OVO

Elektrické Mýdlo.

5c.

5c.

Buďte jisti, že tento obrázek jest na každém obalu.

Nyní se prodává za 5 centů kus.

Největší 5 centový kus bílého mýdla v trhu.

Zrovna téže jakosti jako když stál 14c. kus.

Nyní jako po celých 40 roků to nejlepší mýdlo ve světě.

Proč kupovati špatné mýdlo, když lze dostati za tu samou cenu to nejlepší.

Žádejte vašeho groceristu o

Dobbins-ovo Elektrické Mýdlo.

NEBERTE ŽÁDNÉ JINÉ.

DOBBINS SOAP MFG. CO.

Vzdělání oblažuje člověka.

Dobrá četba jest pramenem vzdělanosti, pokroku a blahobytu lidstva.

Jaký pokrok jeví se ve všech odborech práce od nedávných dob, kdy naši rolníci užívali jednoduchých těžkopádných pluhů a žali svoje obilí ručními kosami, do dnešní doby, kdy moderní praktické stroje vykonávají všechnu tu práci rychleji a lépe za něho; od dob, kdy tiskař na hrubém lisu praeně jeden arch papíru za druhým ručně podával, do dnešních velkých strojů, jež vrhají časopisy vytisknuté, rozřezané, složené po tisících výtisků v hodině; od času, kdy osadníci, ubírající se na americký západ, konali mnohotýdenní cesty na vozech, do dneška, kdy supčím vlakem dopravování jsou v nemnoho hodinách na svoje místa — takový pokrok ukazuje se v četbě té ohromné masy lidu, která se nazývá civilisovaným světem. Je tomu vlastně naopak. Rozšíření četby, rozsetí uvědomění a vzdělání mezi lid jindy nevědomý, upravilo cestu všem pokrokům světovým, bylo prvním základem šířícího se blahobytu. Četbou šíří se vzdělání, vzděláním, uvědoměním přivádí se blahobyt.

Svět pokračuje. Dříve čítávali lidé málo, denní listy byly pouze pro ty vzdělané v městech. Obyčejní lidé slabikovali jenom kalendáře a nebeklíče. Svět pokračuje, a lidé s ním. Dnes již každý dělník odebírá svůj časopis, na každé farmě najdete časopisů několik, každý člověk chce vědět vše, co se ve světě děje, žádný nechce zůstat zanedbáním. Proto každý věnuje nějakou část svého času četbě. Dobré časopisy jsou nejlepšími učiteli, nejzábavnějšími společníky a nejspolehlivějšími rádci. Dobrá četba rozšířila po všech zemích blahobyt. Dnes jest blahobyt takový, že každý, ať dělník, rolník, řemeslník, úředník, jest odběratelem nějakého časopisu. Však na volbě časopisu záleží mnoho.

Tak jako zkoušíte stroj dříve, nežli jej koupíte, tak jako si dobře prohlédnete koně, jehož chcete získati, jako důkladně projdete všechny části bytu, ježž chcete pronajmouti, tak pozorně dlužno si počínati při volbě časopisu, jenž se má státi vaším denním hostem, společníkem, rádcem.

Volte si časopis dobrý, pokrokový, svému čtenáři prospěšný, a odmítejte rozhodně bezcénný brak, nebo pokusný plátek. Volba mezi listem dobrým a špatným není těžká, každý, kdo má oči k vidění a mozek ku přemýšlení, může ji učiniti. Jeden líší se od druhého, jako hubený, špatně krmený, zmrzačený kůň od silného, zdravím a chutí k práci kypícího tahouna. O ceně časopisu souditi lze z jeho objemnosti, úpravy, rozdělení obsahu, rychlosti zpráv, bohatosti četby, jasnosti tisku, stáří, výběru látky i z láce. Dobrý časopis má tedy býti velký, pěkně a přehledně upraven, má míti čistý, čitelný tisk, má podávati zprávy správně a rychle, má přinášeti hojnost různé četby a má při tom všem býti laciným. Tyto podmínky má právo každý čtenář dnešního dne od svého časopisu vyžadovati. Stáří listu jest též jedním z nejlepších dokladů jeho zdatnosti. Špatný časopis brzy hyne. Dnešní čtenářstvo značnou většinou jest soudné, vybírá si věci dobré a špatné odmítá. Dobrý časopis tím získává, a ku prospěchu těch, kdo jej čtou, roste a mohutní.

Známe jeden česko-americký časopis, jenž vyhovuje všem výše vypsáným podmínkám a proto zasluhuje našeho vřelého doporučení. Jest to nejstarší, nejrozšířenější a bez odporu též nejlepší časopis

DENNÍ A NEDĚLNÍ SVORNOST.

Který jest nejstarší český denní list, jenž již viděl tolik jiných časopisů vyrůstati, živořiti, hynouti a mizeti? Který jest to deník, jenž mohutněji než kdy jindy stojí a k radosti svého čtenářstva se stále šíří, zdokonaluje, roste? Jest to čičežská

SVORNOST.

Který časopis dovedl to na ten stupeň, že jest po vlastech česko-amerických nejrozšířenějším, nejhledanějším, že v městech i na venkově téměř na každém stole jej denně vidíš ležeti? Jest to denní

SVORNOST.

Který časopis je to, jenž jest nejdokonaleji redigován, jsa řízen lidmi zkušenými, schopnými, svých oborů znalými. Který časopis má nejčtetnější a nejlépe zastoupenou redakci ze všech českých listů v Americe? Jest to opět jediná

SVORNOST.

Kde následkem toho najdeme nejvíce a nejzajímavější četby, zpráv zámořských, amerických, městských ze všech měst hustěji Čechy obydlených, kde najdeme poutavé romány, zábavné povídky, prospěšné články, poučná pojednání? Jistě, že je to jenom

SVORNOST.

Který list je to, jenž nejméně je odkázán na nůžky a překlady, který ale přináší nejvíce svých spolehlivých původních zpráv?

SVORNOST.

Ve kterém denním listu jsou čtenáři oboznamováni zvláštními, českými telegramy o každé větší události, jež nás Čechy zajímají může, ať se to stane v Clevelandu, v Omaze, v New Yorku, v St. Louisu, v Detroitu, v Baltimore, v Cedar Rapidsích, nebo kdekoli jinde? Hleďte mezi všemi listy, hleďte pozorně, a seznáte, že jediným listem, který sumy peněz ročně na telegramy vydá, a to jen za tím účelem, aby její čtenáři měli zprávy nejrychlejší a nejspolehlivější, jest

SVORNOST.

A hleďte potom list, který by měl tolik venkovských i městských dopisovatelů ve všech koutech Spojených Států a až se dost nahledáte, uznáte, že žádný list nepřináší tolik původních dopisů od pravidelných dopisovatelů i od bodrých našich farmářů, kteří se také rádi jednou neb dvakrát za rok pochlubí svými úspěchy nebo si postesknou, že žádný list není tak oblíben v uveřejňování dopisů, jako

SVORNOST.

A který list vychází v neděli ve zvláštním dvoj- neb trojnásobném vydání, s hojnými časovými vyobrazeními z celého světa, a zvláště z českého, s množstvím povídek a jiné zábavné četby, tak že to, co byste jinde zvlášť platiti museli, máte tuto zdarma? Jest to jediná

SVORNOST.

Kde najdete spolehlivé oznámky, dle nichž byste se řídili při koupí, objednávee, volbě lékaře nebo právníka? Chcete-li býti spolehlivě vedeni, vezměte do ruky Svornost. I čtenáři jiných listů řídí se oznámkami Svornosti, vědouce, že jsou nade všechny spolehlivé a nikdy neklamou. Proto udělá každý dobře, ať chce oznámku hledati, aneb svoji oznámku do listu dáti, kdo si k tomu účeli zvolí

SVORNOST.

(Humbukářům radíme, aby se u nás o uveřejnění svých oznámek neucházeli.)

Který časopis, co se politiky týče, jest úplně neustranným? Kde dočteme se pravdivých zpráv o politice, zpráv, které by nebyly zaobaleny do pozlátka té nebo oné strany, které dají čtenáři pravý a přímý pojem o stavu věcí, nenadržujícíce nikomu? Hledáte-li takový český časopis, řekne vám každý, že jest v Soustátí pouze jediný, a tím jest

SVORNOST.

Kde vyhledávají si manželky vaše a rodiče vaše ty nejkrásnější romány, jež den ode dne poutají pozornost a osvěžují mysl? Zeptejte se koho chcete a každý vám řekne, že nejkrásnější romány má

SVORNOST.

Který časopis zdokonaluje se a rozšiřuje rok od roku, zaváděje novinky, jež jsou odběratelům k užtku i prospěchu? Jest to pouze chicažská denní

SVORNOST.

A při těch všech výhodách a přednostech, jež tomuto časopisu žádný upírati se neodvázá, není Svornost o nic dražší než jiné listy, naopak v poměru k nim o mnoho, mnoho lacinější.

Krajané, bydlící mimo Chicago, mohou míti tento velký list

DENNÍ I NEDĚLNÍ SVORNOST ZA MÉNĚ NEŽLI 1 CENT DENNĚ.

Jest to neuvěřitelné, ale jest to pravda. Předplatné na Denní i Nedělní Svornost i s poštovní dodávkou obnáší pouze \$3.50 na celý rok. Kdo tomu nevěříš, zašli onen obnos na administraci

SVORNOSTI, 150 W. 12th St.

a budeš po celý rok, den co den dostávat největší a nejlepší česko-americký denník. Zkusíš-li jednou, obnovíš si za rok opětně, neboť seznáš, že z toho všeho, co jsme tulo řekli, není jediného slůvka, jež by nebylo čistou pravdou a každý odběratel Svornosti to rád potvrdí.

V Chicagu stojí Svornost s denní donáškou do domu 10c. týdně. Poštou v Chicagu na předplatech \$6.00. Kdo dostává na venkově denní poštu, neměl by bez Svornosti býti.

Pravda o časopisu "Amerikánu."

**Zajímavá zkouška pro ty, kdo
rozvažují, co by měli čísti.**

Vezměte si tento kalendář, nebo kterýkoliv jiný ročník kalendáře Amerikána. Vezměte pak **jakýkoliv** jiný kalendář, ať zdejší americký, ať v Čechách vydaný. Položte ty dva kalendáře na stůl vedle sebe a započněte s bedlivou prohlídkou obou. Jděte stránku za stránkou, list za listem a porovnávejte oba výtisky ze všech možných stanovisek. Až dojdete k poslednímu listu, seznáte, že záslabý kalendář, ať už jste zvolili ten nebo ten, nemůže se z daleka rovnati ku kalendáři Amerikánu, ať svoji objemností a bohatostí, ať pěknou úpravou, ať rozmanitostí látky, ať hojností zábavné četby, ať zdařilostí obrázků, ať čimkoliv. Zkrátka a dobře: Kdyby kdo ehtěl porovnávat náš kalendář s tím nejlepším eizím, **musí** uznati, že všechny ostatní daleko pokulhávají za kalendářem Amerikánem, a že dobře upotřebil svých peněz, kdo si zvolil za společníka a rádece na zimu kalendář Amerikán. Mluvíme o věci, kterou máte před sebou, radíme ku zkoušce, kterou můžete snadno provésti, a proto nemůže býti řeči o nějakém omylu nebo klamu. Zkuste to, a uvidíte, že mluvíme pravdu, a radíme vám k dobru.

Právě tak jest to s našimi časopisy. Necheeme, abyste kupovali zajíce v pytli. Můžete se právě tak dobře na vlastní oči přesvědčiti, jakými jsou u porovnání s jinými, jako s tímto kalendářem. Prostředek jest zcela jednoduchý. Dopište nám o ukázková čísla časopisu Amerikán, a udejte svoji správnou adresu. Obratem pošty dostanete poslední číslo dvoutýdenníku "Amerikán". Učinite s ním tutěž zkoušku, jakou jste učinili s kalendářem. Vezměte všechny časopisy, které odbíráte, nebo které vaši sousedi odbírají, a porovnejte je nestranně a přísně s naším "Amerikánem". Co sledáte? Hned na první pohled spatříte, že náš dvoutýdenník jest objemnější, důkladnější než kterýkoliv jiný list. Vychází dvakrátě týdně na 16 stránkách, dostane tedy čtenář jeho týdně 32 strany pěkné, zábavné a užitečné četby. Všimnete-li si, jakou četbu obsahuje, seznáte, že mimo zprávy z celého světa, všima si pozorně záležitostí amerických, jež jsou pro naše čtenáře nejdůležitější a nejzajímavější. V každém čísle "Amerikána" najdete mnoho dopisů od krajanů, roztroušených po všech koutech Ameriky. Náš časopis, jsa nejstarším a nejznámějším, přináší nejvíce a nejzajímavějších dopisů, tak že jeho čtenář má nejsprávnější a nejšířší rozhled o tom, jak se kde krajanům daří a co jest kde v českých osadách nového.

Následkem všech těchto předností jest časopis Amerikán nejoblíbenějším českým listem a zeptejte se kteréhokoliv znalce českého života v Americe, kteréhokoliv zcestovalého jednatele neb jiného jednotlivce, který český časopis jest v Americe nejrozšířenější, každý vám odpoví, že "Amerikán".

Vždyť vy sám, neodbíráte-li jej doposud, a porovnáte-li ukázkové číslo, jež vám zdarma na požádání zašleme, s kterýmkoliv jiným českým listem, neodoláte touze, mítí takový časopis v domě, a předplatíte si naň co nejrychleji, abyste měl v domě časopis, jenž všem vašim požadavkům plně vyhoví.

Budeťe pak čísti ty nejkrásnější a nejpoutavější romány, jež jsou pro Amerikán zvláště vybirány, dostanete tak znamenitého rádece v domácích a hospodářských záležitostech, neboť pokynům a radám v těch oborech věnována jest zvláštní pozornost. Budeťe čísti **nestranné** posudky o politice, a ne jako v jiných časopisech, samou chválu o straně, pro kterou piš, třebaš by nebyla správnou a spravedlivou, a samou hanu o straně druhé, třebaš by byla na lepší cestě. U nás se chváíl to, co jest dobré a zavrhuje, co jest špatné, ať to přichází se strany kterékoliv. Jen takový časopis jest svým čtenářům k prospěchu.

Čeho si u našeho časopisu jistě povšimnete, jest, že není přeplněn oznámkami, jež v jiných časopisech čtenáře o látku připravují. Oznámky, jež do Amerikána přijímáme, jsou řídké a pouze nejspolehlivější a úplně osvědčené obehody mohou dojiti našeho odporučení.

Časopis Amerikán jest nejenom nejrozšířenějším, ale i největším, co se obsáhlosti týče časopisem česko-americkým. A vzdor tomu dostávají odběratelé jeho ještě osm až desetkrát za zimu zvláštní lůstránkovou přílohu, jež činí časopis ten ještě bohatším. Věak jednou z předností, jež nemůžete z listu vyčísti, jež však přece nám díky tisíců a tisíců čtenářů získala, jsou překrásné premie, jež budí obdiv každého, a získávají nám ročně množství nových odběratelů. Každý předplatitel na jeden ročník Amerikána, má právo na 1 z premií, jichž seznam na požádání zašlem, kterou dostane buď zdarma, nebo za přiměřený doplatek, ale vždy tak výhodně, že mu přijde časopis, jehož předplatné obnáší jinak \$2.50, na pouhé \$2.00, \$1.50, a v některých případech ještě laciněji. Ano, můžeme směle tvrditi, že v některých případech, jako ku příkladu při volbě říčního stroje, neb jiných cenných premií, přijde časopis Amerikán úplně zdarma na jeden až i dva roky. Takových úspor na premií možno předplatiteli získati. Rozmanitost premií jest veliká, a užitek z nich plynoucí jest rozdílný, ale jejich ceny. Nejméně 50c. získá předplatitel vždycky. Výběr našich premií jest nekonečný a dle toho jest také řada uznání a díkůvzdání, jež jsme za zaslání premie dostali, ohromná.

Jste-li tedy na váhách, jaký časopis odbírat, aneb nevyhovuje-li časopis, jež čtete, úplně vašim požadavkům, jak tomu ostatně obyčejně bývá, dopište nám o ukázkové číslo Amerikána. Dopište si třeba ještě pro deset jiných časopisů; a pak je pěkně se společně porovnejte. Máte-li smysl pro rozeznání, co jest pěkné a co ošklivé, co jest dobré a co špatné, co správné a co chybné, co užitečné a co škodlivé, pak jistě budete toužiti po tom, abyste se stal stálým odběratelem dvoutýdenníku Amerikána. Lepšího českého časopisu není.

Amerikán stojí \$2.50 na rok, však opětně podotýkáme, že odpočítá-li se cena premie, jež jest nejméně 50c., stojí krásný ten časopis na celý rok pouze \$2.00 aneb i méně.

Vypočítali jsme některé dobré vlastnosti časopisu Amerikána, však nechceme, abyste na ta slova spolehali. Chceme, abyste se sám přesvědčil, že vše, co jsme tuto řekli, jest holou pravdou a žádným americkým lákáním. Dejte si poslat číslo Amerikána na ukázkou a pak posuďte sami, je-li naše rada dobrá.

Dopište si lístkem na

AUGUST GERINGER, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Veselost půl zdraví.

Cheete-li míti ve své domácnosti časopis, jenž poskytl by vám ušlechtilou zábavu, vybranou četbu románovou, a jenž zároveň by posloužil ku obveselení Vás a celé Vaší rodiny, objednejte sobě náš týdeník

DUCH ČASU.

č. buďte ujistěn, že zábavnějšího časopisu nejenom zde v Americe, ale ani v Čechách byste nedostal. Které jsou ty zvláštní vychvalované vlastnosti onoho časopisu? Zentáte se nás zajisté. A my, radíce Vám, abyste se o pravdivosti našich slov přesvědčil tím, že si dáte poslati nějaká čísla na ukázkou, pravíme:

Není a nemůže býti druhého časopisu, jenž by byl pečlivěji a vhodněji upraven ku zábavě každého čtenáře, jenž by Vám poskytl tak poutavější a cennější četby, jenž by! by schopen Vás tak obveseliti, Vám takový upřímný smích vylouditi, jako tento.

DUCH ČASU

skládá se ze dvou částí. První část jeho věnována jest výhradně četbě zábavné a vzdělávací. V ní najdete nejkrásnější romány, nejpoutavější povídky a vysoce zajímavá pojednání k užtku i zábavě. Nejlepší česko-američtí spisovatelé přispívají do Ducha Času, neboť vědí, že v tomto časopise čteny budou jejich práce velkým množstvím krajanů, kteří již tím, že odbírají list tak krásný a vzdělávací, mohou se počítati za vysněnější. Žádný jiný časopis nemůže se vykázat tak skvělou sbírkou četby poutavé, pohné a cenné, jako každé číslo našeho Ducha Času a ty tisíce krajanů, kteří jsou tohoto týdeníku stálými odběrateli, to uznávají a jsou nám za to vděčnými.

To však není vše, co Vám může "Duch Času" poskytnouti. Každý Čech má rád veselost, poněvať ví, že veselost je půl zdraví. Jedno zasmání od plíce jest lepší, nežli dva doktoři, řekl kterýsi zkušený člověk, a měl pravdu. A aby bylo toho zasmání vždy hojnost, aby ta veselost mezi krajanu nevymizela, o to stará se věrně náš

DUCH ČASU.

jehož celá druhá část věnována jest vybranému humoru. Znamenité vtípy, řízná satyra, účelné veršovačky, mudrlantské samomluvy, veselá kázání, legrační humoresky a anek-

doty — to vše střídá se na osmi velkých stránkách o třech sloupcích každá, s hojností nejkomičtějších obrázků, karikatur, skrývaček a pod. Žádné dva humoristické časopisy dohromady Vám neposkytnou tolik zábavy, nedají tolik látky k upřímnému zasmání, jako humoristická část "Ducha Času" sama o sobě.

Jak viděti, jest určen "Duch Času" výhradně ku zábavě krajanů čtenářů, a úkolu svému plně vyhovuje.

Objednejte si ukázkové číslo, a uvidíte, že jsme Vám nelhali, vydávajíc tento časopis za první a nejlepší česko-americký týdeník. Komu na tom záleží, aby měl v domácnosti list obsahu co nejzábavnějšího, nejpoutavějšího a nejveselejšího, předplatí si zajiště na

DUCH ČASU.

Týdeník tento vychází každou sobotu na 16 stránkách velkého formátu, a předplácí se na rok \$2.00, na půl roku \$1.00. Menší předplatné se nepřijímá k vůli pořádku v knihách.

Odběratelé Svornosti a Amerikána mají zvláštní výhody. Odběratelé Amerikána mohou si jej voliti, když si předplatí aspoň na rok, za premii za doplatek pouhého \$1.00. Stojí tedy "Amerikán" a "Duch Času" dohromady \$3.50, této výhody požívají ovšem pouze předplatitelé časopisů, totiž ti, kteří předem na svůj list zaplatí.

Venkovští odběratelé "Svornosti" mají "Duch Času" za \$1.50, platí totiž za oba časopisy dohromady \$5.00.

V Chicagu, kde četní naši roznášeci obstarávají dodávání časopisů, platí se na Svornost s Duchem Času týdně 13c., i s donáškou.

Neopomeňte si nám dopsati o číslo na ukázkou. Jste-li milovníkem pěkné četby a upřímného zasmání, stanete se stálým našim odběratelem.

Nový časopis. Čistě americká vymoženost.

Ve své snaze překonatí všechny dosavadní úspěchy časopisecké, a postaviti časopis, jenž netoliko jakostí, ale zejména láci zanechával by všechny ostatní české časopisy daleko za sebou, odhodlali jsme se ku vydávání dosavadního nedělního vydání denní Svornosti ve zvláštním vydání co časopis samostatný, a tímto rokem zahájili jsme první ročník časopisu

"NEDĚLNÍ SVORNOST",

ilustrovaného týdeníku politického, poučného, zábavného a vzdělavacího.

Nedělní Svornost jest časopis, jakého dosud v historii českého písemnictví nebylo. Jest to list jediný svého druhu, jediný, jenž za nejnižší možné předplatné poskytuje svému odběrateli tolik výhod, tolik předností.

Neměli-li jste dosud příležitosti prohlédnouti si důkladně některý výtisk Nedělní Svornosti a seznati její nepopíratelně výhodné stránky, zašlete jednoduchý poštovní lístek s adresou

"NEDĚLNÍ SVORNOST",

Chicago, Ill.

se žádostí o číslo na ukázkou. Jakmile se Vám číslo onoho dostane, což se stane obratem pošty, shledáte, že

"NEDĚLNÍ SVORNOST",

jest nejlaicnějším česko-americkým časopisem, stojí pouze \$1.00 ročního předplatného dc všech částí Soustátí mimo Chicagu. (V Chicagu stojí jedno číslo 5c.) Shledáte dále, že

"NEDĚLNÍ SVORNOST",

jest nejlepším ilustrovaným časopisem českým vůbec, přinášeje 15—30 vyobrazení, vesměs časových, pěkně provedených, žádoucích to mazání, jakými některé jiné česko-americké časopisy, v marné snaze nás následovati, svoje čtenáře častují. Všechna vyobrazení provázena jsou případným čtením, které samo o sobě jest velice zajímavé.

"NEDĚLNÍ SVORNOST",

jest nejúplnějším listem, přinášeje zprávy ze všech oborů, nezanedbávajíc ničeho, co by mohlo čtenáře zajímati neb mu prospěšným býti. Vychází na 16, často a to blavně v zimních měsících, kdy jest hojnost četby každému vítanou, o 24 str., a obsah svůj dělí následovně:

Zprávy zámořské, válečné, americké a místní z posledního dne.

Co týden dal, čili týdenní přehled všech významných událostí z celého světa se zvláštním zřetelem k událostem českým, chicagským.

Česko-americká kronika. Přehled událostí v česko-americkém světě mimo-chicagském.

Dětská Besídka. Sbírká článků zábavných, poučných, hádanek, rebusů, atd. pro děti našich čtenářů. Tisíce dětí, v Americe zrozených, děkují naší Nedělní Besídce za to, že se naučily česky čísti.

Sport a Hry. Rubrika, věnovaná zprávám sportovním a o úspěšných hrách, jmenovitě u společností českých.

Modní stat. Výhradně pro české ženy a dívky. Šaty na venek i domácí, dětské, ruční práce, ozdoby, a pod.

Román. Pro Nedělní Svornost vybíráme romány nejpoutavější, skutečně cenné a lidové. Vycházejí v pokračováních.

Původní dopisy z Čech, Moravy a různých částí Spoj. Států.

Povídky, humoresky, éry, cestopisy, novely a pod.

Poučné články, vědecké, národohospodářské, politické i literární.

Vyobrazení a četba k nim.

To vše obsahuje

“NEDĚLNÍ SVORNOST”.

vydavatel, AUG. GERINGER, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Umíte anglicky?

Neumíte-li tuto nejdůležitější světovou řeč, kterou denně kolem sebe mluvíte slyšíte, chceme vám dáti v těchto řádkách upřímnou a cennou radu, jak vám bude možno v čase co možno nejkratším, za oběti co možno nejmenší, znalost této řeči si osvojiti.

Nevymlouvejte se na to, že jste příliš stár, že nemáte k tomu hlavu, že nebudete míti příležitost se naučiti dokonale, nebo že nemáte dosti času k učení, nebo podobně. To jsou samé výmluvy těch, kdo to nemyslí s učením upřímně. Dnes jest možno

KAŽDĚMU

naučiti se anglicky, chce-li jen hodinu času na to denně obětovati. Kdo říká: “Já se nikdy nenaučím,” dříve nežli se učiti počal, ten se ovšem nikdy nenaučí. Samy nikdy nikomu nic nepřijde. Kdo to ale myslí s naučením se angličtině upřímně, tomu nebude překážeti ani stáří, ani špatná hlava, ani nedostatek času, neboť pomocí našeho

ČESKO-ANGLICKÉHO TLUMAČE

pro Čechy americké přemůže všechny tyto nesnáze hravě.

Není člověka tak starého, aby si jednoduchá pravidla, v této knize obsažená, nemohl osvojiti, není hlavy tak špatné, aby se prostým a jednoduchým větám, v této knize slohem lehece srozumitelným podaným, nemohla naučiti. Dnes není žádné výmluvy pro to, kdo jest taď delší dobu, a anglicky neumí, neboť od té doby, co vydán byl tento Tlumač, jest

KAŽDĚMU MOŽNO

anglicky se naučiti.

Znalost řeči anglické jest dobrodínem pro každého, a jsme přesvědčeni, že přispíváme ku tomuto dobrodíní, upozorňujíce všechny krajany, jmenovitě pak nově přistěhovalé, jimž záleží na tom, by mohli všech výhod, jež země tato poskytuje, býti účastníky, na nejdůležitější učebnici anglického jazyka, nazvanou:

ČESKO-AMERICKÝ TLUMAČ PRO ČECHY AMERICKÉ.

Pomocí této učebnice možno každému naučiti se hravě řeči v této zemi používané, neboť sestavena jest tak, aby vše, co v ní stojí, bylo pro každého lehece srozumitelné a pochopitelné, což jest u učebnice hlavní věc.

Nenechte si namluviti od nikoho, že jest jiná učebnice právě tak dobrá jako “Tlumač.” To vám může říci pouze člověk, jenž ještě nikdy jiné učebnice s “Tlumačem” neporovnával. Ten, kdo Tlumač prohlédl, s jinými učebnicemi porovnával, neb se dokonce z něho učil, vám řekne, že

ŽÁDNÁ JINÁ UČEBNICE NEMŮŽE SE ZDRŮBKOVU TLUMAČI ANI Z DALEKA ROVNATI.

Nezáleží tak na tom, co v knize jest, jako na tom, jak jest to podáno. Hlavní věcí učebnice jest srozumitelnost a pochopitelnost, a v tom není možno si pomysliti knihu nad Tlumače dokonalejší. V tom záleží hlavní jeho cena, že slovy prostými každému lehce srozumitelnými a k pamatování způsobilými podává vám hlavní pravidla řeči tak, že po jednom, druhém přečtení si je zapamatujete, a jich s prospěchem používáte.

Postupné sestavení Tlumače jest to nejpraktičtější možné. Zprvu, v krátkém a snadném mluvnickém návodu osvojíte si hlavní a nejdůležitější pravidla řeči, tak abyste mohli sami větu utvořiti, zeptati se, odpověděti, počítati neb požádati dle potřeby. Jakmile to umíte, přistoupíte ku druhému oddílu Tlumače, v němž jsou

Z těchto důvodů, o jejichž pravdivosti se může každý přesvědčiti, přijde-li si odporáovanou knihu do některého z našich závodů prohlédnouti, jest

ČESKO-ANGLICKÝ TLUMAČ,

nejlepší a nejdokonalejší učebnice pro americké Čechy, a jmenovitě přistěhovalecům může býti vše odporúčena.

Cena této krásné a svrchovaně užitečné knihy, v plátně vázané a 255 stránek čítající, jest pouze \$1.25.

Každá stránka, které se z této knihy naučíte, přinese vám stonásobné úroky z tohoto obnosu.

O přednostech této knihy, aniž byste byli nuceni ji koupiti, možno se přesvědčiti ve všech našich závodech a to:

V hlavním závodě "Svornosti," čís. 150 záp. 12. ul., v plzeňské odbočce "Svornosti" v čís. 506 záp. 18. ul. a v kalifornské odbočce, v budově Sokola Chicago, na Kedzie ave., blízce 22. ulice.

"ATLAS."

Znamenitou knihou pro každého jest

PŘÍRUČNÍ SVĚTOVÝ ATLAS,

ježž vydalo vždy snaživé vydavatelstvo A. Geringera, 150 W. 12th St.

Knihka tato, ježž skutečná cena jest 50c., obsahuje množství krásných map, jakož i zvláštní poučení četbu týkající se zeměpisných událostí, jakož i dějin Spojených Států, vesměs to vše pro každého nanejvýš potřebné.

Sto šest barvotiskových, přesně provedených map ze všech částí světa seřaděno jest tu v takovém pořádku, že snadno najdeme jakonkoliv z nich, ať si přejeme celkový přehled světa, nebo některý stát evropský nebo kterýkoliv stát americký. Každý stát zaujímá svoji vlastní stránku a každá mapa provedena jest přesně a zřetelně, s městy, řekami, drahami atd. Důkladný seznam zemí a států před mapami oznamuje i rozlohu ve čtverečních mílech každé z nich.

Za mapami následuje číselná látka v jazyku anglickém a českém. Týká se výhradně Spojených Států, a čtenář sezná tu stručně dějiny této naší nové vlasti, hlavní rysy zeměpisu, **politická rozdělení** (na státy a území), náčrtek **vládní soustavy**, výkonné, zákonodárné a soudní moci, atd. Na to krátké životopisy všech dosavadních **prezidentů Spojených Států** s jich zdařilými podobami. Koncěně mnoho krásných vyobrazení pamětných míst a budov ve Spojených Státech, jako jest **Národní kapitol**, různé síně v něm, spolkový senát, zákonodárna, kongresní knihovna, pomníky a ulice ve **Washingtonu**, **Bílý dům**, **Prezidentovy komnaty**, **Budovy různých odborů**, **Národní museum Spojených Států**, **Obelisk Washingtonův**, jeho hrob, a mnoho jiných vyobrazení.

Knížka tato se svým cenným obsahem bude pravým pokladem každému krajanu, a zdrojem mnoha zábavy i poučení. Zvláštní snížená cena této krásné knížky jest 25c.

"NEVĚSTA Z HROBU"

jest název sensationního románu, jenž po celý čas svého vycházení v "Duchu Času" předšlého roku držel v napnutí veškeré čtenářstvo velkého toho časopisu.

"Nevěsta z hrobu" není žádným otiskem ani překladem. Jest to práce původní, sepsaná mladým česko-americkým žurnalistou, R. Jaromírem Pšenkou, jenž využítkoval mnoholetých zkušeností v Paříži, a pohnutého příběhu jednoho krajana tamtéž žijícího. Ku sepsání románu, jenž jest jedním z nejpoutavějších české literatury.

"NEVĚSTA Z HROBU."

Román českého umělce v Paříži. Sepsal R. Jaromír Pšenka. 407 stran. Cena 75c., poštou 80c.

NENI ZLE

aby nebylo
zas dobře a

Severovy Rodinné Léky

české pomohly už v nejtěžších nemocích. Trvejte jen na tom, že chcete LÉKY SE SEVEROVY a nabudete zdraví. Jsou to léky bezpečné a rychle účinkují. Proto dosáhly takové obliby.

NA PRODEJ V LÉKÁRNÁCH A
OBCHODECH S LÉKY.

W. F. Severa

Nejstarší český lékárník v Americe.

Severův Balsám pro plíce jest bez odporu nejlepší lék proti kašli a všem následkům nastuzení. Cena 25 a 50 centů.

Severova Žaludeční Hořká dodává chuť k jídlu, napomáhá zažívání, překoná nepravdivelnosti žaludku, a vzpružuje celou soustavu. Cena 50c a \$1.

Severův Krvečistitel čistí krev, vyléčí všechny krevní vyrážky a posilní tělo. Cena \$1.00.

Severův olej Sv. Gotharda tiší zánět, zahání otoky, odstraňuje revmatické bolesti v kříži a svalech a léčí neuralgii. Cena 50 centů.

Severovy Prášky proti bolestem hlavy a neuralgii mírní horkost, tiší nervy a přivádí oběh krve zase do rovnováhy. Cena 25, poštou 27 centů.

Severův Regulátor ženských nemocí odstraňuje překrvení a pomáhá při všech chorobách, jakými ženy a dívky jsou stíženy. Cena \$1.00.

Severův Životní Balsám sílí a osvěžuje. Při všeobecné slabosti, dyspepsii, žlučnatosti a nadýmání nemá sobě rovna. Cena 75c.

Severův Silitel Srdce sílí srdeční svaly a upravuje oběh krve. Odporučuje se při tlučení srdce a srdečních vadách. Cena \$1.00.

Severův Silitel Ledvín a Jater léčí všechny choroby těch dvou orgánů, jakož i obtížné močení a kámen. Cena 75 ctů. a \$1.25.

Severův Tišitel Děti — výtečný lék pro děti. Ulevuje bolení, zahání křeče, psotník a horkost a zajišťuje klidný spánek. Cena 25c.

V pádu potřeby nám jen dopište.
Dáme Vám zvláštní radu. Rada
taková je úplně zdarma.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA.

Čistota našich piv učinila je pověstnými.

Vždy jsme k tomu hleděli, aby naše piva byla vyráběna z nejlepšího sladu a chmele a snaha naše korunována je bohatým výsledkem : : :

Naše všeobecně známé druhy...

- Ležák
- Export
- Magnet
- Granát

vyrovňají se těm nejlepším pivům co do výborné chuti, říznosti a bohatosti pěny. To získalo jim jedno z prvních míst v trhu.

Tyto druhy možno obdržeti též v láhvích, neboť naše

LAHVOVÉ ODDĚLENÍ

je nejmoderněji zařízené a vyřizuje veškeré objednávky z venkova rychle a spolehlivě. Pište si o podrobnosti.

Naše specialita

Kráj silitelů. •

Je čistá sloučenina sladového extraktu, chmele a pepsinu. Posiluje tělo, upevňuje zdraví, a je doporučen nejlepšími lékaři. Prořává se pouze v láhvích. Zkuste jet

Veškeré objednávky řiďte na *Atlas Brewing Co.*

ATLAS BREWING CO.,

580-704 Blue Island Avenue,

Telefon Canal 087.

CHICAGO, ILL.